Notă pentru arhivare digitală

Acest volum este pus la dispoziție în scop documentar, educațional și de conservare culturală.

Notă privind drepturile de autor

Drepturile de autor aparțin autorilor și deținătorilor legali. Dacă ești titularul drepturilor și consideri că materialul a fost publicat fără acord, te rugăm să ne contactezi pentru clarificare sau remediere.

Notă privind copia privată și utilizarea personală

Conform interpretărilor prezentate de Observatorul european privind încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală, structură a Oficiului Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală (EUIPO), legislațiile statelor membre ale Uniunii Europene permit, în anumite condiții, realizarea unei copii a unei opere protejate pentru uz personal sau pentru cercul familiei și al prietenilor apropiați.

Această situație poate include și realizarea unei copii digitale a unei opere pe care utilizatorul o deține deja în mod legal, inclusiv prin descărcarea unei copii de pe Internet, cu condiția ca opera să fi fost făcută publică, ca utilizarea să nu afecteze exploatarea normală a operei și ca aceasta să nu prejudicieze titularul drepturilor.

Explicații detaliate pot fi consultate în documentul "Frequently

Asked Questions on Copyright" elaborat de Observatorul european privind încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală (EUIPO):
https://tinyurl.com/ccdrocopy

Cerere de completări și corecturi

Dacă ai remarcat o eroare de scanare sau poți furniza informații documentate privind această ediție, ne poți transmite datele pentru actualizare.

Risc

Colin Falconer

CCD

Colin Falconer

RISC

Jajce, Bosnia-Herțegovina octombrie 1992

În momentul acela, am știut că o să murim.

Nu-mi era frică. Cred că suferisem prea mult, atâta timp. Mă temeam de altă suferință și-mi venea să urlu. Trecuserăm prin atâtea și iată că, în sfârșit, moartea își arăta colții. De data aceasta nu mai exista scăpare.

Erau patru, cu caschete măslinii din lână, păr lung și barbă. Cetnici, mai mult ca sigur. Aveau pistoale-mitralieră Kalașnikov și cuțite Bowie la curea. Unul din ei își pusese pe spate un RPG1. Aerul era atât de rece și liniștit încât îi auzeai cum trag piedica pistoalelor chiar de la o sută de metri.

Îmi amintesc că mă gândeam doar la peștișorul acela de aur din punguța de plastic. Ce ciudat lucra mintea mea. Îmi părea rău pentru peștele acela prost la fel ca pentru noi toți, de fapt.

Îmi amintesc că cineva fâlfâia un steag în aer și striga ceva în sârbo-croată, dar știam că n-o să ne ajute la nimic. Nu suportam să mă uit la Ryan. Era prima oară când îl vedeam speriat. Bineînțeles, nu la fel ca alții. Părea cât se poate de calm, dar ochii lui erau morți. Nu-l văzusem niciodată pe Ryan fără sclipirea aceea visătoare. Pasională zugrăvită pe fața lui când eram în primejdie. Savura întotdeauna situațiile limită. Probabil că atunci își făcea griji numai pentru el.

Ryan striga ceva, nu știu ce anume, apoi îmi amintesc doar că frunzele maronii au început să pălească și am simțit o durere în șold. Am încercat să țip, dar nu-mi recăpătam răsuflarea. Mașina înainta poticnindu-se în jos și ori de câte ori se opintea, o durere ascuțită, agonizantă îmi sfredelea corpul. Voiam să sar, dar nu puteam să mă mișc.

Pe urmă am simțit cum alunec. Când am atins pământul, durerea devenise insuportabilă. Nu știam ce să fac. Nu vedeam decât o lumină albă, orbitoare și îmi înțepenise tot corpul. Nu puteam să respir. Mi se pare că am zăcut așa ore-n șir, deși poate că n-au fost decât câteva minute. Când durerea a trecut, nu mi-a mai

păsat de moarte. Nu voiam decât să scap de agonie și să dorm acolo peste mușchiul și frunzele reci.

Auzeam cetnicii strigându-se unii pe alții pe potecă, scârțâind cu cizmele lor pe pământul înghețat. Mi se părea că erau doar la câțiva metri depărtare. Pe urmă am auzit răpăitul armelor și cineva a țipat. Îmi amintesc că am încercat să strig ceva, o înjurătură, probabil.

În rest nu mai știu nimic. Probabil că am leșinat. N-am aflat ce s-a întâmplat cu adevărat decât mult mai târziu.

Arsenalul Regimentului al Șaptelea, Park Avenue, New York

30 aprilie 1995

— Nu ai dat importanța cuvenită poveștii, zise Dave Crosby. Este ca și când ai răsfoi un roman și ai citi doar ultima pagină.

— Doamna mă întreba de Ryan, atâta tot, protestă Webb. Încercam să-i răspund la întrebare. Sunt sigur că n-ar vrea să afle toate amănuntele sordide.

— Sunt ziaristă, interveni Wendy Doyle. Poveștile sordide sunt singurele care mă interesează.

Crosby îi făcu semn unui chelner în haină neagră, care se fâțâia printre mese să-i mai aducă un whisky.

— Păcat că nu este aici astă-seară.

— Nu știu de ce sunteți atât de posomorâți, spuse Doyle, cu accentul ei strident de Belfast. Mie ar trebui să-mi fie dor de el, nu vouă. Sunt singura de aici care m-am culcat cu el.

Webb își sprijini mâinile de masă:

— De fapt, cred că ar trebui să vă spun ceva, tuturor.

Vorbele lui risipiră tensiunea. Ceilalți zâmbiră stânjeniți. Erau prea multe fantome la acest banchet, care sărbătorea cea de-a douăzecea aniversare a foștilor corespondenți de război din Vietnam. Șaizeci și opt de scaune goale, câte unul pentru fiecare din cei care nu se întorseseră din acea țară cumplită și fierbinte. Pe fața de masă, se înșirau cărți de vizită, cu litere aurite, în onoarea lor: Flynn, Burrows, Cantwell, Fall și ceilalți.

Trecuseră douăzeci de ani de când tancul 843 năvălise pe porțile Palatului Doc Lap. Acum se adunaseră pentru ultima oară în holul vechiului fort britanic în stil Tudor. Cei de la marină păzeau ușile. Era o atmosferă potrivită pentru noaptea lor de amintiri. Argintul și cristalul sclipeau sub candelabrele uriașe. Vechea Glorie strălucea peste tot. Oricine n-a fost acolo merită să fie iertat dacă crede că noi suntem cei care am câștigat, se gândi Webb.

Invitații nu erau doar din Statele Unite, ci și din Marea Britanie, Franța, Germania, Australia, Japonia; adică toți cei care beneficiaseră de acreditare MACV. Îmbătrâniseră acum, se lățiseră în talie, erau îmbrăcați în costume; în afară de câteva suflete rebele ca Crosby, care apăruse în vechea sa uniformă de camuflaj. Mâncaseră somon afumat și pui, ascultând discursurile ținute în cinstea lor cu un amestec de ironie și mândrie tristă.

Acum stăteau toți trei la masă, printre sticle și pahare, depănându-și regretele și victoriile prăfuite, ca niște foști jucători de fotbal. Webb, singurul britanic din grup, înalt, grizonat, un nonconformist, în cămașă kaki și blugi. Crosby, vechi fotograf de război, la fel de activ ca în tinerețe, cu părul încărunțit strâns într-o coadă de cal atârnându-i pe spate; și Lee Cochrane, cel mai tânăr veteran din Casa Groazei, acum corespondent de știri pentru unul din posturile de televiziune. Semăna mai mult cu un avocat în costumul său impecabil. Singurul semn al trecutului era insigna VVA prinsă la rever.

Wendy Doyle era la grădiniță când ei își începuseră cariera. Fusese invitată să țină o cuvântare. Lui Webb i se păruse o alegere inspirată. Îl urmase pe Crosby pe podium și vorbise despre rolul corespondenților de război în 1995, arătând că cei din generația Vietnam fuseseră primii și ultimii ziariști cărora li se permisese să-și bage nasul peste tot. Reprezentau într-adevăr un grup select. Doyle își câștigase un renume bine-meritat după reportajele ei din Somalia și Bosnia iar cuvintele ei îi animaseră – nu se mai simțeau ca niște relicve ale unui trecut inutil.

— Unde este acea vestită sticlă de Bushmills? îl întrebă Doyle pe Webb.

Bărbatul băgă mâna sub masă și scoase o sacoșă maro de hârtie.

— Ryan mi-a dat-o înainte să plece în Bosnia. Am păstrat-o pentru o ocazie potrivită.

— Probabil că este ceai, zise Cochrane. Ryan n-a dat de băut în viața lui.

— Uită-te la dop, îl sfătui Crosby. S-ar putea să fie urină.

— Urină rece de trei ani, spuse Cochrane.

Webb chemă chelnerul și ceru cinci pahare. Scoase dopul și mirosi prudent conținutul.

— Miroase bine, zise el.

— Ce este eticheta aceea lipită pe spate? întrebă Crosby.

— Ceva scris de Ryan, spuse Webb.

Îi dădu sticla lui Crosby, care citi, clătină din cap și i-o dădu mai departe lui Cochrane, fără să comenteze.

— Isuse! exclamă el.

Chelnerul sosi cu paharele și Webb turnă două măsuri în fiecare. Le ridicară, așteptând-o pe Doyle să guste mai întâi.

— A înghițit lichidul, remarcă Cochrane. Deci nu poate fi prea rău.

— Pentru o urină rece, zise ea, merge!

— La fel ca el, spuse Crosby. Cum se numea povestea aceea a lui Oscar Wilde? portretul lui Dorian Gray. Undeva, pe aici, trebuie să fie o pictură în ulei a ticălosului. Este chel, zbârcit, cu o burtă mare, plină de bere și tuse de fumător înrăit.

— Să revenim la povestea noastră, propuse Doyle.

— Și de data aceasta, ia-o de la început, spuse Crosby.

Webb clătină din cap.

— Începutul, spuse el. Începutul a fost când l-am văzut prima oară în primejdie de moarte. S-a întâmplat la trei minute după ce l-am cunoscut, pe stradă, lângă apartamentul său din Saigon.

I.

Saigon, decembrie 1969 „Am aranjat primirea corespondenților de război pe câmpul de luptă. Și le-am sugerat să se îmbrace în uniforme albe, pentru a indica puritatea caracterului lor.” precizare atribuită generalului taberei unioniste, Irvin McDowell, în timpul Războiului Civil American.

Mirosea a benzină, fructe putrede și tăiței; avioane de război camuflate și rachete se odihneau la sol; tehnicieni în cămăși fără mânecă mișunau în carlingă; un Phantom F-4 își luă zborul șuierând amenințător. Căldura era ca o lovitură fizică; îți tăia respirația.

Și numai cu o zi înainte fusese în Surrey, unde era rece și înnorat.

O'Leary era la aeroport, să-l întâmpine. Webb îl cunoștea din școală. În timp ce el își făcea ucenicia la un ziar neînsemnat din Surrey, O'Leary primise o bursă la Oxford și apoi fusese angajat de agenția Reuters, la Londra. Când aflase că devenise corespondent de presă la Saigon, lui Webb îi venise ideea să-și încerce norocul. Îi scrisese, cerându-i ajutor și, spre mirarea – și groaza lui – O'Leary îi răspunsese că ar putea să-i găsească un adăpost și ceva de lucru, dacă reușea să ajungă la Saigon.

Intrară în oraș într-un Mini Moke gălbui, de culoarea rahatului de copil, trecând pe lângă vile franceze părăginite, cu obloane verzi,

baricade din saci de nisip, panouri cu fete orientale bând Coca-Cola, canale negre ca smoala, bananieri. Străzile erau aglomerate cu Honde, biciclete, mașini vechi, taxiuri Renault micuțe, prinse cu sârme. Grupuri de vizitii care trăgeau siclo se adunau la colțurile străzilor; veterani de război cu membre ciuntite se târau pe trotuar ca niște crabi printre mormanele de gunoi în descompunere.

Se uita pe fereastră, gândindu-se la viața lui. La douăzeci și doi de ani, își cheltuise aproape toți banii pe care-i câștigase de când muncea pe un bilet de avion la Saigon. Acum nu mai avea nimic, nici locuință, nici servici, doar patruzeci și patru de lire sterline. Nu știa aproape nimic despre Vietnam, decât că era locul unde se desfășura unul din cele mai lungi războaie din istorie.

— Te invidiez, spuse O'Leary.

— Pe mine?

— Savurează momentul.

Webb clătină din cap.

— De ce?

— Pentru că acum o să înțelegi mai mult Vietnamul decât altădată.

Fusese poreclită Hiltonul Hașișului.

Era o vilă franceză veche, cu ziduri coșcovite, obloane verzi și acoperiș cu țigle roșii. Era la două minute de ambasada SUA și la cinci cu siclo de centrul orașului. Ușa în față dădea în stradă, unde domnea un adevărat vacarm: motociclete, camioane de armată, magazine, copii care se jucau în șanțurile de canalizare.

— O să stai aici, îi spuse O'Leary. Săptămâna trecută s-a eliberat o cameră.

— Ce noroc, remarcase Webb.

— Poate pentru tine, nu pentru tipul care a ocupat-o până acum. Lucra pentru Post și New York Times.

— Lucra?

— Două gloanțe în piept. L-am trimis în Statele Unite. Sper să ai mai mult noroc decât el.

— Acolo!

— Unde?

— Acolo!

— Unde?

— Atenție!

— Unde?

— Acolo!

— Unde?

Când intrară, litania se opri și ocupanții camerei izbucniră în râsete isterice. O'Leary se uită la Webb și ridică din umeri.

Casă de nebuni, se gândi Webb.

Simți mirosul dulceag al drogului. Jimmy Hendrix cânta: „Până la turnul de pază". Pe pereți erau afișe cu Lenny Bruce, Hendrix, un poster Playboy cu fața înnegrită a unei vietnameze moarte. În colț văzu o măsuță cu un Buddha de bronz și tămâie aprinsă; o lampă atârna din tavan. O maimuță se masturba pe bibliotecă, lângă un cartuș gol de artilerie folosit pe post de scrumieră.

Doi bărbați stăteau pe scaune de trestie, la fereastră și trăgeau pe rând dintr-o pipă cu opiu, din bambus. Altul se târa pe podeaua de gresie ca o tablă de șah, ca și când ar fi fost verticală, folosindu-se de dalele negre ca de niște mânere.

— Bine ați venit la Hiltonul Hașișului.

Unul din fumători întinse o mână mare, maronie, cu fire aurii. Avea păr blond, rar și o mustață lungă, răsucită în jos.

— Dave Crosby, de la AP2, zise el. Încântat de cunoștință. El este Mike Prescott de la UPI3. Tânărul care încearcă să escaladeze podeaua pe versantul estic este Lee Cochrane. La Times.

Arătă spre maimuță.

— Tipul de pe bibliotecă este reporter la NBC4. Te-aș sfătui totuși să nu dai mâna cu el.

— Hugh Webb.

— Pentru cine lucrezi, Hugh?

Webb ridică din umeri, încercând să-și exprime hotărârea pe care o luase de curând.

— În fond de ce nu. Poate să participe oricine la acest război. Bun venit în însoritul Saigon.

O'Leary trase două scaune din răchită și se așezară. Crosby îi dădu pipa lui Webb.

— Trage și tu puțin.

Apoi, când văzu că ezită, îi spuse:

— Ar fi mai bine să te obișnuiești, puștiule. N-o să supraviețuiești la Nam fără opiu.

În timp ce Webb trăgea prudent din pipă, Prescott adăugă.

— Această doză de opiu este în onoarea lui Billy Joe Zane, fotograf, născut în Charlestown, Carolina, decedat la Hiltonul Hașișului din Saigon. Dumnezeu și revista Life să-l binecuvânteze pe el și rana lui din piept.

— Amin, spuse Crosby.

— Îți dai seama că te afli într-o zonă de război, Hugh? zise Prescott.

— O zonă de război? zise Crosby, prefăcându-se mirat. Nu știam de ce trag toți în mine.

— N-ai știut? îl întrebă Prescott, intrând în joc.

— Nu, să fiu al naibii. Credeam că nu mă plac. Acum m-am liniștit. Mulțumesc, Prescott.

Webb îi privea uluit. Tipii aceștia sunt eroii mei, se gândea el. Am văzut fotografiile lui Prescott în ziarele englezești, am citit reportajele lui Crosby de pe Dealul 875, Khe Sanh și Con Thien. De-abia am coborât din avion de o jumătate de oră și iată-mă în aceeași cameră cu ei.

Dar, Dumnezeule, sunt niște idioți.

Lee Cochrane încremenise pe podea, urlând că nu mai putea coborî. Maimuța se masturbase lăsând un lichid dubios în scrumieră.

Nu pot să stau aici, se gândi Webb, gata să intre în panică.

— Chiria este cincizeci de mii de piaștri pe lună, împărțită în șase, spunea Crosby.

— În șase? se miră Webb.

— Mai este un membru al bandei noastre pe care nu l-ai cunoscut, Sean Ryan. Un supus britanic din coloniile voastre.

— Ține minte trei lucruri în privința lui Ryan, îl sfătui Prescott. În primul rând, dacă vrei să trăiești, nu-l însoți niciodată. Își dorește să moară. În al doilea rând, dacă vrea să facă un pariu cu tine, acceptă. Pariază ca un nebun și pierde întotdeauna. Și, în al treilea rând, dacă ai vreo prietenă, nu i-o prezenta. În preajma lui, femeile se topesc ca înghețata pe un tanc fierbinte.

— Există o singură femeie în Saigon la care n-a avut succes, spuse Crosby, dar iat-o.

Se uitară pe fereastră în același timp. Trecu o siclo cu o călugăriță.

Și, exact în clipa aceea intră Sean Ryan.

— Care femeie? zise el.

Webb își ridică privirile și i se păru că-l recunoaște pe bărbatul din prag. Ronnie Ryan, tatăl lui Sean fusese o figură legendară, comică într-un fel; eroul a nenumărate filme proaste hollywoodiene, eroul pirat care salva întotdeauna o fată. Băiatul sărac care se îmbogățea atât de mult încât uita de unde plecase.

Ryan îi semăna; avea păr negru, lung până la umeri, mustață întunecată și dinți albi frumoși. Ochii lui albaștri ca gheața te sfredeleau până în adâncul sufletului. Purta cămașa deschisă pe pieptul păros, cu mărgele hippy.

Dar Sean Ryan nu era un tip blând. Avea peste un metru optzeci înălțime și statura lui solidă era exagerată de hainele sale în culori țipătoare: o cămașă hawaiană, portocaliu cu verde și pantaloni mov.

Alergă la fereastră exact când siclo dispăru după un camion ARVN, care scuipa fum negru pe țeava de eșapament.

— Ca să vezi, zise el.

— Dacă o dai gata, îi spuse Prescott, ai trei sute de dolari de la mine.

— Dar este călugăriță, protestă Ryan.

— Exact. Și nu vezi banii decât dacă-mi oferi dovezi clare.

Ryan ezită.

— Îmi dai o sută de dolari dacă o sărut.

— Trebuie să văd, îi atrase atenția Prescott.

— S-a făcut, spuse Ryan și țâșni pe ușă, sărind peste Cochrane care rămăsese întins pe jos, zbierând să-l salveze cineva.

Crosby îi făcu semn cu ochiul lui Webb.

— Ce-ai zice să facem și noi un mic pariu? pe zece dolari că reușește.

Un zid de trafic, taxiuri Peugeot vechi, albastre și albe, motociclete Honda înnegreau acrul. Ryan făcu semn unui conducător de siclo care tăie nepăsător calea unui jeep ARVN.

Ryan auzi râsete din balconul de deasupra lui.

— Urmărește siclo acela, strigă Prescott.

— Nu-i băga în seamă! îi spuse Ryan șoferului. Pedalează într-acolo.

Făcu semn spre șosea.

— Di, di mau!

Șoferul, pe care-l chema Dinh, intră în trafic. Ryan auzi un scrâșnet de frâne și hârâitul furios al unui claxon. Tresări, dar nu întoarse capul. Nu avea nici un plan. Ce pretext ar putea invoca s-o convingă pe fată să se întoarcă la Hiltonul Hașișului cu el? ce-ar fi să spună că le lăsase cineva un copil la ușă? oare ar veni cu el? ar întreba dacă nu știa un orfelinat. Ar fi suspicioasă, bineînțeles; dar cunoștea prea bine catolicii. Nu l-ar refuza. Când se vor întoarce la vilă, o să-i facă semn lui Prescott, să fie sigur că se uită, o s-o sărute repede pe obraz și o să-și ia banii. Și uite așa va înscrie un alt

episod glorios în legenda lui Sean Ryan.

Dar, mai întâi, trebuia s-o ajungă.

Zări un anteriu alb când siclo dădu colțul pe Hai Ba Trung. În fața lor erau înșirate camioane și taxiuri pe o sută de metri.

Ryan se întoarse pe scaun.

— Di mau! repetă el.

Dinh dădu din cap, zâmbind. Nu înțelegea ce vorbea. Alt american nebun.

Erau blocați în trafic. Partea stângă a șoselei era liberă însă. Traficul din sens invers fusese oprit de mâna ridicată a unui polițist.

Ryan se dădu jos.

— Dă-te la o parte! strigă el.

Apoi îl trase pe Dinh de pe scaun și-l împinse, pe bancheta din spate.

— Conduc eu! hai, urcă-te!

Dinh chicoti, mirat și stânjenit în același timp de această situație care răsturnase ordinea firească a lucrurilor, dar era imposibil să ghicești ce îi trecea prin cap unui american. Spera totuși că o să-i plătească. Chiar în momentul acela, americanul îi îndesă un pumn de bancnote în buzunar și se urcă pe bicicletă. Dinh se așeză pe banchetă să-și numere banii. Ryan o luă pe sens invers, gonind spre intersecție. Era perfect conștient că vietnamezii și americanii se opriseră pe trotuar să-l privească.

Un zid compact de mașini și taxiuri se îndreptau spre el, în mare viteză, scuipând fum negru prin țevile de eșapament.

Isuse Cristoase.

Dinh zbiera.

— Ține-te bine! îi strigă Ryan.

Mai erau câțiva metri până în intersecție. Un camion verde ARVN se îndrepta direct spre ei. Ryan pedala din răsputeri.

N-o să reușească.

Sicloul nu avea ghidon; o bară placată cu crom ajuta la schimbarea direcției. Ryan o luase spre stânga. Vehicolul sări peste bordură și se poticni. Dinh hotărî că era timpul să intervină. Când sări, Ryan pierdu complet controlul și sicloul se ciocni de un pom.

Ryan se trezi întins pe spate, cu fața spre cer.

Se adunaseră o mulțime de oameni. Amah în tunici negre; alți șoferi de siclo, soldați americani cu șepci Coca-Cola; Dinh striga la Ryan în vietnameză, făcând semn spre vehicolul lui, care zăcea acum cu o roată îndoită. Doi Șoareci Albi – poliția militară

vietnameză – se îndreptau spre ei.

— Uite ce mi-a făcut maimuțoiul ăsta tâmpit! zbieră Dinh. Era unicul meu mijloc de trai.

Ryan se ridică în picioare. Sângera. Nu era prima oară în această țară frământată. Băgă mâna în buzunarul cămășii și scoase un teanc de bancnote.

— De ce l-ai lăsat pe Khi dot – maimuța mare – să-ți conducă sicloul? îl întrebă cineva din mulțime. Este vina ta.

Ryan întrerupse trăncăneala vietnamezilor, întinzându-i banii lui Dinh.

— Ia-i. Sunt de ajuns? ai cu ce să-ți repari sicloul?

Erau mai mult decât suficienți, dar se prefăcu îmbufnat.

Ryan îi băgă încă un teanc în buzunar.

— Îți ajunge și pentru un televizor nou, îi strigă o bătrână amah.

Ryan se uită la mulțimea care se înghesuia în jurul lor. Țipau cu toții, sub nasul polițiștilor.

— Na, ia-i pe toți, zise el, aruncându-i tot ce mai avea lui Dinh.

Apoi se îndepărtă.

Femeile, uneori, îți creau prea multă bătaie de cap.

— Nu-i de mirare că nu reușesc să-i înfrângă pe Viet Cong, zise Dinh mulțumit. Nu sunt în stare nici măcar să conducă un siclo!

Crosby își ridică privirile.

— Isuse. Ce-i cu tine?

— Ești plin de sânge, spuse Prescott.

Ryan păși spre Cochrane și se uită în oglinda de bărbierit de lângă pat. Își julise fruntea și i se închegase sângele pe față. Hainele lui arătau oribil. Cămașa hawaiană avea încă o nuanță interesantă. Rolexul se crăpase și brațul drept era brăzdat de julituri.

— Cine te-a lovit? îl întrebă O'Leary.

— Soțul ei era acasă, zise Ryan.

Se întoarse, observându-l pe Webb pentru prima oară și-l bătu pe umăr.

— Sean Ryan, îi spuse el.

— Hugh Webb.

— Ești prospătură. Bine ai venit la Saigon, amice, țara războaielor, a târfelor și a magazinelor PX.

— Te simți bine? îl întrebă el.

— Da, însă ar trebui să fie o lecție pentru tine, amice. Nu te încurca niciodată cu o mireasă a lui Cristos.

Mini Moke aparținea lui Crosby. Avea cinci găuri de gloanțe de acum doi ani. Ryan dispunea de mașină când Crosby era plecat, iar el folosea apartamentul cu aer condiționat al lui Ryan în aceleași condiții.

Ryan o luă pe Tran Hung Dao, afundându-se în mahalaua Cholonului. Aici se simțea mirosul caracteristic Asiei: fructe coapte, tămâie, canalizare și motorină. Frână să ocolească o rață urmărită de o bătrână. Un grup de eleve în ao dai din mătase albă îl văzură și izbucniră în râs.

Coti pe o alee îngustă și opri în fața unui zid înalt cu sârmă ghimpată deasupra. Luă două cutii mari de carton de pe bancheta din spate și se îndreptă spre ușa putrezită din mahon. Când ajunse, bătu de trei ori cu pumnul.

Tânăra care îi deschise era euroasiatică, îmbrăcată în haine albe. În picioare purta sandale maro din piele, niște mătănii îi atârnau la talie și o cruce de aur se legăna între sânii ei. Părul lung, negru încadra o față ovală de o frumusețe deosebită. Avea obraji proeminenți, ochi căprui și reprezenta o superbă combinație a vestului cu estul.

Ryan se zgâi la ea. Era călugărița din siclo; nu încăpea nici o îndoială.

— Oui, monsieur! zise ea în franceză.

Nu se așteptase la așa ceva. Îi bătea inima să-i sară din piept. Unde era Soeur Maria, bătrâna vietnameză care răspundea de obicei la ușă?

— Am adus niște cadouri pentru copii, spuse Ryan.

Se dădu la o parte.

— Entrez. Vă rog. Să mă scuzați. Nu vorbesc prea bine englezește.

— În orice caz te descurci mai bine decât mine în franceză, zise el.

O urmă într-o curte mică, fascinat de trupul ei mlădios care se profila sub ao dai. Statuia Fecioarei îl privea mustrător dintr-o nișă săpată în zidul orfelinatului. Auzi acordurile unui pian și niște voci de copii asiatici, care cântau „Bunul rege Wenceslas”.

Zăpada se așterne peste tot.

Îl conduse într-un livingroom. Era întunecos, răcoros și mirosea a mucegai. Un ventilator rupt se învârtea în tavan. Pereții erau din ipsos iar podeaua din plăci de teracotă, pătate de mucegai.

Puse cutiile pe o măsuță de mahon.

— Te rog, îi spuse ea, făcând semn spre fotoliile din răchită.

Ryan se așeză, dar ea rămase în picioare.

— Mă numesc Sean.

— Știu. Mi-a spus Stareța. Eu sunt Soeur Odile.

Se lăsă o liniște stânjenitoare. Hainele ei miroseau a tămâie și respirația a mentă. Își dădu seama că îl aștepta să deschidă cutiile. Ryan scoase cuțitul elvețian de la brâu și tăie repede sfoara. Odile se apropie să vadă: lapte Carnation, pastă de dinți Colgate, fructe conservate, un pachet de țigări cu filtru Park Lane.

— Pentru Stareță, îi explică el.

Părea șocată.

— Toți avem viciile noastre. După cum spunea și episcopul.

Se întrerupse.

Se pare că Soeur Odile nu-l asculta. Îi dădu înapoi țigările și deschise al doilea pachet.

— Sunt medicamente. Le-am furat de la spitalul din Long Binh.

— Le-ai furat?

— Adică le-am împrumutat.

— Furtul este un păcat.

— Depinde cum o iei. Americanii au destule, în schimb acești copii se zbat în lipsuri.

Luă o conservă de porc.

— Și pe asta ai furat-o?

— Nu, am cumpărat-o cu bani, de la PX. Îl privea serioasă.

— Soeur Marie mi-a povestit câte faci pentru copiii de aici. Spune că vii în fiecare lună. Ai suflet bun.

Ryan se ridică stânjenit. Parcă ar fi auzit un înger lăudându-l.

— Da, bun de împușcat.

Dracu' să-l ia pe Prescott și cei trei sute de dolari ai lui. Nici măcar Sean Ryan nu putea seduce o călugăriță.

— Vrei niște ceai?

Ridică din umeri.

— M-da. N-ar strica.

Îi zâmbi pentru prima oară. În alt loc, cu altă femeie, ar fi interpretat cu totul altfel acest surâs.

— Așteaptă puțin. Te rog.

Se așeză din nou. Călugărița ieșise din cameră. Ryan se uită de jur împrejur. O șopârlă palidă, de culoarea alabastrului îl privi de pe perete și apoi se ascunse într-o nișă, în spatele statuii Fecioarei. Ryan nu se simțea în largul lui. Locul acesta îi amintea de biserica

lui din Brisbane. Fusese copil de cor în copilărie. El și prietenul lui, Choko, se îmbătaseră cu vinul de împărtășanie și preotul renunțase la serviciile lor. De atunci, nu mai intrase niciodată într-o biserică.

Acum avea senzația că statuia îl privea. Parcă îi vedea buzele mișcându-se.

— Ce cauți aici, Ryan?

— Am venit să beau un ceai, Sfântă Fecioară, murmură el.

— Dacă ai de gând să te încurci cu vreuna din călugărițe, mai bine renunță.

— Nici n-aș ști de unde să încep!

— Pardon, monsieur?

Tresări. Intrase cu o tavă cu două cești de porțelan și un ceainic de argint.

— Cântam de unul singur, îi spuse el. Un imn.

Îi zâmbi, puse tava pe masă și îngenunche să pregătească ceaiul. Turnă lichidul de culoarea ambrei într-o ceșcuță, puse o felie de lămâie și i-o dădu.

— Mulțumesc.

Își turnă și ei, iar apoi se așeză pe singurul fotoliu din cameră.

— Ești american? îl întrebă ea.

— Nu, Doamne ferește, australian.

— Australia, repetă ea încet, ca și când ar fi fost numele unui fruct exotic. Ești ziarist?

— Fotograf. Se făcu liniște.

— Vorbești foarte bine englezește, îi spuse Ryan.

— Mulțumesc. Am învățat la școala de maici.

— Tatăl tău ce era?

— Soldat francez. A fost ucis la Dien Bien Phu.

— Ai familiE. La Saigon?

— Familia mea este din Dalat. Nu i-am văzut de mult. Știi, mama. A încălcat regulile.

— Ah da, soldat francez, zise Ryan.

Călugărița încuviință din cap.

— Unde este mama ta?

— A murit. O bombă.

Ryan sorbi din ceai. Prefera să nu știe dacă fusese o bombă nord-vietnameză sau una americană. Conversația luase o întorsătură intimă la care nu se așteptase.

— Ce ți s-a întâmplat? îl întrebă ea, arătând pansamentul de pe frunte și zgârieturile de pe braț. Ai fost rănit în timp ce făceai

fotografii?

— Da, într-un fel, minți Ryan.

Trecuse mult timp de când nu se mai simțise nervos în preajma unei femei. Probabil de la paisprezece ani, dar acum se afla în preajma unei călugărițe; nu era o femeie oarecare. La școală, profesoarele lui fuseseră călugărițe, însă niciuna nu arăta așa. Dacă ar fi arătat, poate s-ar fi dus mereu la biserică.

— De ce te-ai călugărit?

Își feri privirile.

— Nu este o întrebare potrivită.

— Știi, mă întrebam dacă. Ești o femeie frumoasă.

Sora Odile puse ceașca pe farfurioară. Îi tremura mâna.

Ryan simți privirile mustrătoare ale Fecioarei.

— N-ar trebui să-mi spui așa ceva.

— Îmi pare rău. Nu m-am putut abține.

Puse mâna pe crucea de la piept. Un gest involuntar probabil. Murmura ceva. S-o izbăvească de cel rău!

— Ar fi mai bine să plec, zise el.

Se ridică. Sora Odile rămase liniștită, cu mâinile în poală.

— Data viitoare, pune-o pe bătrâna zbârcită să-mi deschidă, îi spuse Ryan. Ca să nu mai fiu ispitit.

Ezită, cu mâna pe clanță. Regreta că nu-și adusese aparatul să imortalizeze această frumusețe inocentă cu trăsături europene încadrate de păr negru și ochi căprui, să surprindă lumina care se filtra pe fereastră, poleind crucifixul de argint și imaginea aspră a Madonei. Dacă ar impregna imaginea cu miros de patchouli, ar putea într-un fel să posede momentul și pe ea.

Dar nu putea poseda nimic, așa că își luă la revedere și plecă. Vraja se risipise.

— Dacă o să fii rănit, ai grijă să nu te lovească în burtă, îl instrui Ryan pe Webb. Am văzut tipi cu răni abdominale. Este cumplit.

— Rănile în piept sunt aproape la fel de periculoase, îi spuse Cochrane. Îți sug viața din tine.

Zâmbiră cu toții, în afară de Webb.

— Nu uita, zise Crosby, o zi și o noapte în Vietnam sunt cât o sută de ani în altă parte.

Webb simțea că i se pusese un nod în stomac. Cel mai important era ca ceilalți să nu-și dea seama că se temea, dar frica avea un miros specific și oamenii aceștia îl cunoșteau.

Cochrane îl remarcă primul.

— Nu ești obligat să rămâi aici, îi spuse el. Aceasta este diferența dintre noi și un soldat. Noi putem să ne întoarcem acasă oricând vrem. Ei trebuie să lupte. Noi însă avem de ales – dacă rezist azi, mâine pot să-mi fac bagajele.

— Până la urmă, este mai bine să-ți fie teamă decât să te plictisești, spuse Ryan. Cel mai rău lucru este că începe să-ți placă. Mă refer la frică. După un timp, nu mai poți trăi fără ea. La fel ca fumatul. Știi că nu este bine, dar n-ai tăria să te lași.

Era șase și jumătate dimineața, și își luau micul dejun – croissanți, café au lait – la Shelf, așa cum îi spuneau locatarii terasei Hotelului Continental din Saigon. Shelf era locul unde veneai să vezi și să fii văzut. Dădea spre piața principală, fosta operă – acum Adunarea Națională – și War Memorial, o statuie grotescă din ciment. Unii cinici sugerau că reprezenta un soldat american împingând în luptă un sud-vietnamez. Terasa era separată de trotuar și bicicletele parcate în stradă de jardiniere din ciment, pline cu mucuri de țigară.

Erau patru la masă: Webb, Ryan, Cochrane și Crosby, îmbrăcați în uniforme verzi de luptă, cu hainele și căștile de oțel sub masă. Camuflajul era foarte important pentru ei. Ca fotografi de război, viața lor depindea de o cât mai mare armonizare cu peisajul. Dacă arătau altfel decât soldații pe care-i însoțeau în luptă, riscau să fie împușcați de Viet Cong – sau chiar de americani.

Ryan îi spusese lui Webb că plecau adesea împreună. Dacă ieșea prost, se puteau ajuta reciproc. Azi, mergea în Zona de Război D, cu o unitate a companiei 173 Airborne. Îl invitase și pe Webb. Era prima oară când pleca pe front.

Acum Webb era acreditat de US Military Assistance Command Vietnam – sau MacVee, cum i se mai spunea. Nu aveai nevoie decât de două scrisori de recomandare, care să confirme că respectivele organizații de presă erau dispuse să-i publice reportajele. Webb avea una de la ziarul din Surrey, unde își făcuse ucenicia, și Crosby îi aranjase încă una de la AP – îi spusese că agenția dădea oricui o scrisoare, un aparat de filmat, un film și o lanternă, promițând cincisprezece dolari pentru fiecare fotografie pe care reușea s-o facă. Vietnam era un război în care oricine era bine venit.

Ryan îl luase sub aripa lui protectoare, îl ajutase să-și cumpere „haina lui de Saigon” de la croitorii indieni din Tu Do. Avea o etichetă albă cu numele lui și cuvântul Boo Chi – ziarist – cusut pe

buzunarul stâng. De obicei, sub nume, apărea denumirea publicației pentru care lucrai. Ryan îi spusese că, uneori, acest obicei se transforma într-o adevărată sursă de umor, în funcție de revista pentru care lucrai; un corespondent amuzase pușcașii marini la Khe Sanh când apăruse cu numele și titlul ziarului său brodat la rever: Alan Williams, Queen5.

Ryan îl ajută de asemenea să-și pregătească echipamentul și-i arătă cum să-și picteze în vopsea verde de armată indicativul M3 pe aparatul său de fotografiat Leica, în așa fel încât să nu reflecte lumina soarelui și să nu-l transforme în țintă sigură. Îl însoți la conferințele de presă ținute de americani la Teatrul Rex, la ora cinci, în fiecare după-amiază. Fuseseră poreclite „Nebuniile de la ora cinci". Îl lămuri de asemenea în privința jargonului militar folosit: „o bază a inamicului într-o zonă locuită" – era un sat. „Concentrări de trupe inamice" erau doi-trei nord-vietnamezi suspecți într-o plantație de orez.

— O să te obișnuiești, îl liniștise el.

Peste câteva zile, Webb era gata să meargă pe câmpul de luptă. Transportul și rațiile erau asigurate de armata SUA și, dacă era dispus să-și riște viața, putea deveni celebru peste noapte. Vietnamul era un teren sigur de afirmare, dacă reușeai să rămâi în viață.

În dimineața aceasta, Webb se gândea la Surrey mai mult ca oricând, dar mersese prea departe să dea înapoi.

Cochrane își termină café au lait.

— Nu-ți mănânci cornul? îl întrebă el pe Webb.

Tânărul clătină din cap.

— Nu prea îmi este foame.

Cochraine i-l luă și începu să-l ungă.

— Mai întâi, o să vedem ce se aude – dacă nu se zvonește ceva interesant, cum ar fi o lovitură militară. Pe urmă, vom lua un taxi până la Tan Son Nhut. Eu și Dave mergem în Deltă – am auzit că acolo se dau lupte în Can Tho. De acolo, te lăsăm în grija Sinucigașului.

— Sinucigașul? se miră Webb.

Ryan ridică din umeri.

— Fiecare trebuie să aibă o poreclă.

Crosby se strâmbă și arătă spre legitimația MacVee care atârna la gâtul lui Webb.

— Păzește-o bine băiete, îi spuse el. Este pașaportul tău spre

iad.

Zona de război „D”

Webb era jenat de cizmele lui.

Erau nou-nouțe și, când se uită la ceilalți ocupanți ai elicopterului observă că aveau ghete pline de mizerie și noroi roșu uscat. Se simțea ca un intrus, un spectator. Îi era rușine de carnetele lui de notițe și aparatul lui foto. Parcă ar fi fost un gură-cască la un accident de circulație.

Evita să se uite în jos. Verdele atotcuprinzător era amețitor. Îi tremurau picioarele și nu reușea să se stăpânească.

Elicopterul se apropia în viteză de sol. Auzi vocea hârjâită a comandantului elicopterului la ureche.

— Înghite în sec, băiete, și ține-te bine. Nu uita că ți-ai pus viața la bătaie.

* * *

Era unul din anacronismele acestui război. La micul dejun puteai mânca croissanti proaspeți și peste două ore te trezeai în mijlocul junglei, înconjurat de capcane și mine.

Elicopterul îi lăsă la un avanpost al companiei 173 Airborne. Când se ridică din nou în aer, stârni nori de praf portocaliu care-ți intra în nas, în ochi și se lipeau de gât ca cimentul.

Webb simți privirile celorlalți ațintite asupra lui și se uită în altă parte. Un grup de pușcași marini de culoare le citiră ecusoanele, disprețuitori. Ryan le zâmbea.

— Rahat! corespondenți. Azi o să fie belea mare. Ticăloșilor ălora le place carnea proaspătă.

— Hei, tu de acolo, zise unul din ei, arătând spre însemnul de pe buzunarul hainei lui Webb. Ce înseamnă Bao Chi?

— Un căcănar, ce poate să însemne, îi răspunse camaradul lui.

Ryan nu părea tulburat de primirea lor. Scoase un pachet de Marlboro să-i servească.

— Afurisiți ce sunteți, bombăni un soldat. Ce dracu' căutați aici?

— Nu vrei ca cei de acasă să afle ce faceți? îl întrebă Ryan.

— Crezi că unui alb afurisit din Cape Cod o să-i pese că îmi risc fundul aici?

Unul din ei acceptă o țigară.

— Tipii ăștia nu sunt obligați să fie aici, fraierule, îi spuse el prietenului său.

— Te caci pe tine. Vrei să spui că au cerut să vină?

— Da.

— Păcat că nu am și eu de ales. M-aș fi dus direct acasă. De îndată ce aș fi aterizat aici.

— Te cred și eu.

Webb se zgâia la căștile lor. La alți soldați pe care-i văzuse în fotografii făceau parte din uniforma obligatorie, accentuând anonimatul, acum însă, observase că exprimau individualitatea fiecărui om în parte. De banderolele căștilor erau prinse pachete roșii de Winston, brichete de argint și fiecare avea câte o poreclă scrisă cu grafit. Ucigașul, Iubărețul, Războinicul și De ce eu?

Ryan își pregătise aparatul. Voia să-i fotografieze. Lui Webb i se părea că Ucigașul și Iubărețul nu mai aveau mult până să-i tragă un glonte în piept cu pistoalele lor mitralieră M-16.

— Te plătesc bine pentru pozele astea? îl întrebă Iubărețul.

— Lasă-l în pace, boule, îl repezi Războinicul. Cineva trebuie să le spună oamenilor ce se petrece aici.

Ryan ridică aparatul foto și îi surprinse în trei-patru ipostaze: pe sacii de nisip, cu armele la piept, cu căștile lor cu porecle.

Webb îi privea, dar nu vedea recunoștința sau admirația la care se așteptase, doar brutalitate și dispreț. Se întoarse când alt elicopter ateriza și doi soldați scoaseră trupul unui camarad care murise mai devreme de dimineață. Zări sacul de plastic, bocancii și un nor de muște verzi, irizate.

— Hei, prospătură, îi strigă unul din soldați. Și pe tine o să te expedieze acasă la mă-ta într-un sac ca acesta.

Ryan îl bătu pe umăr.

— Nu-i lua în serios. Sunt speriați, atâta tot.

Webb dădu din cap, fără să-i răspundă. Va fi o zi grea.

Porniră unul după altul, în ceea ce americanii numeau „țara indienilor”, înotând prin orezării și câmpuri mâloase. Peisajul monoton era întrerupt din când în când de bambuși sau mici ferme; turnuri din lemn se ridicau peste câmpuri.

Ce caut aici? se întrebă Webb. Am douăzeci și doi de ani. Am lucrat la un ziar de provincie și acum stau alături de cei mai mari reporteri de război și încerc să-i imit. O să mă fac de râs și s-ar putea să fiu schilodit sau să-mi pierd viața.

Vârful coloanei intră în junglă. Soarele strălucea deasupra capetelor lor, storcându-i de vlagă. Nu se auzea decât foșnetul junglei și clipocitul apei în termosurile lor.

Răsună un strigăt dintre copaci și soldații din fața lui Webb se

ghemuiră, gata să se arunce la pământ. Așteptară acolo, în soare, ore-n șir. Webb amorțise. Îi curgea sudoarea în ochi.

Ryan trecu pe lângă ei, înaintând spre capătul șirului. Mă iau și eu după ei, fie ce-o fi.

Trei ofițeri se adunaseră la ieșirea dintr-un tunel. Discutau ce era de făcut. În cele din urmă, unul din locotenenți scoase o grenadă, trase cuiul și o aruncă în gaură. Răsună o explozie înfundată și se ridică un nor de praf.

Târâră trei Viet Cong din tunel. Deci acesta era inamicul, se gândi Webb. Semănau cu niște păpuși de cârpă. Niște membre adunate în pijamale negre, pătate de sudoare. Se adunaseră și alți reporteri. Flașurile sclipeau. Fac fotografii pentru albumele lor, își spuse el, dezgustat. Și apoi își aminti că și el ar trebui să facă același lucru. Vreo șase soldați se pregăteau să pozeze dar Webb stătea deoparte, cu cele două Leica atârnate de gât.

Se uită în jur și-l văzu pe Ryan; nici el nu făcea fotografii. Se pare că aștepta ceva. Webb observă încotro privea; unul din Viet Cong mai respira încă.

Căpitanul observase un soldat, dar jandarmul vietnamez clătină din cap și îngenunche lângă Viet Congul rănit.

Era un adolescent; nu avea mai mult de cincisprezece-șaisprezece ani. Kimonoul negru fusese sfâșiat de schije și avea câteva găuri în stomac. Jandarmul scoase cuțitul, îl înfipse într-una din răni și răsuci lama.

— Isuse Cristoase! exclamă un soldat, ferindu-și privirile.

Un locotenent se pregăti să intervină, dar căpitanul îl apucă de braț și clătină din cap.

Lui Webb îi venea să vomite. Băiatul – nu mai putea să-l considere inamic – dădea din picioare și țipa. Jandarmul îi punea întrebări răstite, înfigând cuțitul tot mai adânc. Webb observă sângele din urechile băiatului. Era inutil, oricum. Explozia grenadei îl surzise probabil.

Trebuie să pun capăt acestei barbarii, se gândi Webb.

— Căpitane, zise el.

Ofițerul îl privi, cenușiu la față. Ezită, apoi, când îl văzu pe Ryan cu aparatul foto la ochi, se hotărî.

— Ajunge! exclamă căpitanul.

— Dar este un Viet Cong, protestă jandarmul.

— Gata!

Jandarmul se strâmbă dezgustat. Îl scuipă în față pe băiat și

șterse lama cuțitului de kimonoul lui, înainte să-l bage în teacă, dar, în loc să se dea la o parte, scoase pistolul și-l duse la tâmpla nord-vietnamezului.

— Atunci o să-l omorâm.

Căpitanul se uită din nou la Ryan, care se apropiase.

— Lasă-l în pace. Îți ordon.

Ryan lăsă aparatul jos. Băiatul se zbătea pe pământ, ținându-se de burtă.

— Aduceți sanitarul, zise căpitanul și se îndepărtă.

Noaptea era atât de neagră, încât Webb trebuia să-și atingă pleoapele, ca să se convingă că ținea ochii deschiși, într-adevăr.

Ryan stătea lângă el, cu casca pe ochi și prosopul lui verde norocos pe față. Își băgase mâinile sub brațe, să se ferească de hoardele de țânțari care-i invadaseră după apusul soarelui.

— Ce crezi că s-a întâmplat cu puștiul acela? îl întrebă Webb în șoaptă.

— Nu știu, zise Ryan.

De-abia se auzea ce vorbea prin prosop și cască.

— Crezi că a murit?

— Probabil.

Webb asculta bâzâitul înnebunitor al țânțarilor.

— Știu ce gândești, îi spuse Ryan, dar războiul n-o să se oprească dacă o să li se retragă acreditarea câtorva reporteri.

— N-am făcut nimic, Ryan. M-am uitat, atâta tot.

— Adică n-ai luat nici un instantaneu?

— N-am putut.

— Buuun. Înseamnă că voi fi singurul care va prezenta aceste imagini.

Se lăsă o liniște apăsătoare.

— A fost cumplit, murmură Webb.

— Este un război sângeros. Cum îți imaginai că o să fie?

Bună întrebare, se gândi Webb. Cum credeai că o să fie? o aventură? sigur, nu se așteptase la atâta brutalitate, dar nici nu crezuse că o să-i fie milă de inamic.

— Ar fi trebuit să fac ceva.

— Am făcut ceva. L-am oprit-pe ticălosul acela să-l împuște azi după-amiază. O să-l ducă la Long Binh și, dacă va supraviețui, vietnamezii vor pune mâna pe el și-l vor tortura. Pe urmă o să-l împuște.

— Cel puțin. Am luat atitudine, îl auzi pe Ryan ridicându-se.

— Am o veste bună pentru tine, amice. Nu-ți amesteca problemele personale de conștiință în acest război. Ceea ce s-a întâmplat azi nu are nici o legătură cu noi doi. Am venit aici să ne vedem de treabă. Trebuie să surprindem fiecare aspect, ca să trezim oamenii la realitate și să oprim această nebunie sângeroasă.

Webb îl auzi instalându-se din nou pentru somn.

— N-am putut să fac fotografii, pentru că am vomitat, îi spuse Webb.

— Atunci bine că nu ți-ai mâncat croissantul la micul dejun. Hai, culcă-te. Mâine te așteaptă un marș lung.

O lume ciudată și primitivă, bătăi de tobe undeva, în junglă, miros de rahat și tămâie, un peisaj verde și fecund, populat numai de femei, copii și bătrâni. O porniră de dimineață, copleșiți de căldură. Webb băuse deja un bidon cu apă. În cele din urmă se opriră să se odihnească într-o orezărie, sprijinindu-se de marginea canalului irigat.

Unul din soldați, un puști de nouăsprezece ani din Kentucky, îi zâmbi când îl văzu cu aparatul în mână.

— În afară de morți, nu prea ai ce fotografia, îi spuse el.

Webb se uită la el. Pe ecusonul lui scria McCague.

Webb clătină din cap.

— Nu contează, măcar pot să mă odihnesc puțin.

— Văd că stăm la pândă, remarcă Webb.

— Bineînțeles, asta facem tot timpul. Doar așa putem să le surprindem atacurile.

McCague bău din canistră.

— Vrei să-ți fac rost de o poză?

— Sigur, zise Webb fără să se gândească.

— Îmi trimiți și mie o fotografie?

— Ce ai de gând? îl întrebă Webb.

— Să mă fac că trag în copacul ăla. O să pară foarte real. Și n-o să știe nimeni adevărul.

Webb se gândi. De fapt, avea mare nevoie de bani și ieri ratase două ocazii grozave. Doar n-o să plece cu mâna goală.

McCague nu-l aștepta să se hotărască. Își armase deja pistolul mitralieră M-16, se așezase într-un genunchi și se pregăti să țintească spre un dușman imaginar. Ceilalți din plutonul lui îl priveau râzând.

— Ești nebun, McCague, îi spuse unul din ei.

Dacă McCague ar fi fost la el acasă, în Kentucky și-ar fi împins

taraba lui ambulantă, pe strada principală, se gândi Webb, dar acum, când i se dăduse o armă, viața devenise o mare glumă.

— Ești gata? zise McCague.

Webb reglă aparatul. Fără să-i aștepte răspunsul, McCague trase o salvă spre liziera copacilor, la aproape două sute de metri depărtare.

Un roi de albine furioase se ridicară în aer. McCague se întinse pe jos, uitându-se uimit la cele trei găuri din uniforma lui.

— Isuse, cineva trage în noi!

— Cristoase, lasă-te în jos, omule!

— Să vină sanitarul.

McCague zăcea pe spate, cu spinarea arcuită și respira greoi, ca un pește pe uscat.

Webb încremenise șocat. Nu-i venea să creadă.

Ceva îl lovi puternic într-o parte și căzu. Încercă să vadă ce se întâmplă. Auzi vocea lui Ryan la ureche.

— Capul jos, prostule.

— Unde sunt? zbieră altcineva.

— Acolo!

— Unde?

— Acolo!

— Să vină sanitarul mai repede!

— Unde sunt?

— Acolo!

— Unde, pentru numele lui Dumnezeu, unde?

Webb asculta vacarmul din jurul lui. Acum înțelegea de ce râdeau Crosby și Prescott în prima după-amiază, la Hiltonul Hașișului. Poate dacă va reuși să se întoarcă la Saigon, o să se amuze și el.

Sanitarul venise lângă McCague, care gâlgâia ca un copil care face balonașe în baie. Medicul scoase un bisturiu și tăie cămașa băiatului. Sângele țâșni când făcu două incizii în gâtul puștiului, apoi băgă un tub negru în trahee. McCague nu se mai mișca. Suflă în tub, și-i luă pulsul în carotidă.

Răsună alt strigăt.

— Sunt lovit!

— Unde este medicul?

Omul oftă disperat. Se târî pe coate și genunchi, lăsându-l pe McCague să privească în sus. Tubul negru îi ieșise din rană. Webb se trezi uitându-se în aceeași direcție, ca și când ar fi fost ceva de

văzut acolo.

Dar nu era decât cerul albastru și moartea. Webb se lipi de pământ. Își pierduse aparatul undeva, în noroi. Se uită după Ryan. Dispăruse și el.

Ce nebunie! dacă ajung nevătămat la Saigon plec din Vietnam și nu mă mai întorc niciodată.

Dakota se apropie de pământ, uruind ca o sirenă urlă în noapte. Avioanele astea se pișă sânge, îi spuse Crosby și acum înțelesese la ce se referea. Avea trei mitraliere la bord, fiecare cu câte șase încărcătoare. Trăgeau optsprezece mii de cartușe pe minut, urmate la fiecare cinci gloanțe de un trasor luminos, roșu. Moartea era de culoarea sângelui. Nimeni nu putea supraviețui unei asemenea forțe distrugătoare.

Avionul era urmat de un Phantom, cu fuzelajul camuflat în verde și cenușiu. Bombele explodau în trombe de flăcări portocalii care ridicau nori negri, înecăcioși. Webb deschise gura să strige. Detunătura îl asurzise.

Când avioanele se îndepărtară, soldații se ridicară încet în picioare. Lupta se terminase. Pădurea troznea și ardea. Fumul negru, sufocant al napalmului plutea spre un sat îndepărtat.

Webb își găsi aparatul în noroi. Se uită la ceas. Totul durase mai puțin de douăzeci de minute, el însă credea că n-o să se mai termine.

Și nu făcuse nici măcar o fotografie.

Eu, care voiam să fiu fotograf de război!

Sergentul plutonului se uita la el.

— Ești rănit, omule?

Avea sânge pe mânecă. Îl lăsă pe sergent să-i scoată haina. Sângele se îmbibase în cămașă, sub braț.

— Cristoase! exclamă Webb.

— Nu ești rănit, omule, zise sergentul. Cineva a sângerat pe tine.

Îi trase haina pe umeri și se îndepărtă.

McCague rămăsese pe spate, cu ochii spre cer. Camarazii săi se învârteau în jurul lui, evitând să-l privească.

Auzi uruitul unui Huey în depărtare. Îl căută pe Ryan. În cele din urmă îl găsi rezemat de tranșeu. Fuma. Avea un bandaj însângerat pe umărul stâng.

— Ești rănit, zise Webb.

— M-da. Știu că este primul tău război și vrei să vezi totul, dar

ar fi mult mai prudent să te culci la pământ când trage cineva în tine.

— Ce s-a întâmplat?

— M-a lovit ceva în umăr, după ce te-am tras. Medicul mi-a făcut niște morfină.

Își căută aparatul cu mâna dreaptă.

— Ai grijă să ajungă la Crosby. O să le expedieze pentru mine.

— Ai mai făcut fotografii?

— Doar asta mi-e meseria, nu? webb se simțea și mai rușinat.

— Uite ce am găsit, murmură el.

— Prosopul meu norocos. Vezi ce se întâmplă când îl pierd?

Apărură două Huey-uri prin pâcla de fum purpuriu, aveau câte o cruce roșie pictată pe bot. Webb își feri privirile de praful stârnit de elicea lor și apoi ajută doi sanitari să-l transporte pe Ryan la primul elicopter. Se sui lângă el.

— Ai un foc, Păianjene? îl întrebă Ryan.

Webb își scoase țigările, dar îi tremurau mâinile atât de rău, încât nu reuși să aprindă niciuna. Ryan îi smulse bricheta și și-o aprinse singur. Webb stătea pe vine, cu spatele lipit de fuzelaj, incapabil să-și oprească tremuratul, își strânse pumnii, de teamă că o să observe și ceilalți.

Îl aduseseră și pe McCague. Se uita în tavanul elicopterului cu aceeași expresie întrebătoare în ochii lui albaștri. Până la urmă, pilotul îl acoperi cu un poncho verde. Acum nu i se mai vedeau decât ghetele înnoroiate.

— A fost vina mea, zise Webb, cu voce tare.

Ryan deschise ochii, încruntat. Morfina își făcea efectul și nu mai înțelegea prea bine ce se petrece în jurul său.

— A fost vina mea, repetă Webb.

Își luă aparatul și îl dezveli pe furiș, dezgolind capul lui blond, ras, ochii căscați, tubul negru care-i atârna de gât. Și, ca prin farmec, constată că nu-i mai tremurau mâinile.

Se întrebă dacă McCague mai voia o fotografie, oriunde ar fi acum.

Baza aeriană Bien Hoa.

Huey-ul ateriza, scuipând fum negru, uleios.

— Lipiți-vă fundurile de scaun, doamnelor și domnilor, le strigă pilotul.

Elicopterul ateriza hurducăindu-se.

Webb văzu un grup de asistente medicale, sanitari și doctori

alergând spre pista de aterizare, trăgând târgi după ei.

Pilotul opri imediat motoarele. Flăcările înaintau spre rezervor.

— Scoateți imediat toți răniții și grăbiți coborârea, le strigă el.

Nu voia să moară ars, într-o explozie.

În jurul lor domnea un adevărat haos: strigăte, fum, flăcări. Webb ajută un medic să-l pună pe Ryan pe o targă și să-l împingă spre spital.

— O să explodeze! urlă cineva.

Se opri și se uită înapoi. Comandantul de pluton stătea lângă el, cu casca pe cap, asudat. Webb citi numele pe ecuson: Jensen.

— Ah, Cristoase! exclamă Jensen.

— Ce s-a întâmplat? strigă una din surori.

— Unde este cel rănit la cap?

Webb era destul de aproape să-l vadă pe Jensen. Știa ce gândea. N-am de gând să mă întorc înapoi.

Huey-ul era învăluit în nori de fum negru dar, la un moment dat, pâcla se risipi și-l văzură cu toții lângă McCague, zăcând leșinat, cu capul înfășurat în bandaje însângerate.

— Ah, Isuse Cristoase! exclamă pilotul. A mai rămas unul acolo.

Se uită la Jensen.

— Ce caută acolo?

— O să explodeze, zise Jensen.

Webb vedea flăcările învăluind rezervorul. Nu se urnea nimeni din loc.

— Nu putem să-l lăsăm, spuse una din asistentele medicale.

— I-a zburat jumătate de cap, spuse Jensen. O să moară oricum.

Pentru numele lui Dumnezeu, explodează odată, se rugă Webb. Înainte ca vreunul din noi să ia vreo hotărâre. Hai, explodează!

— Trebuie să-l luăm, insistă asistenta.

— O să moară oricum, repetă Jensen.

Asistenta o luă la fugă spre elicopter. Ceilalți rămăseseră pe loc.

Webb auzise ce se întâmpla când ardeai de viu. Era una din poveștile de groază ale Vietnamului, șoptite noilor veniți ca o litanie, la fel ca rănile în abdomen. Dacă aveai arsuri, nu mureai imediat, oricât de grave ar fi fost. Infecția te dobora. Un puroi albastru-verzui, numit pseudomonas, care mirosea atât de cumplit, încât nici măcar doctorii și asistentele nu puteau să-ți schimbe bandajele fără să li se facă greață. Era o moarte lungă și dureroasă. Chiar dacă supraviețuiai, cicatricele erau atât de cumplite, încât regretai că n-ai murit.

Iată însă că această asistentă blondă, mititică alerga spre primejdie.

Webb constată, spre uimirea lui, că o luase și el la fugă.

— Este o nebunie! zbieră cineva.

Webb alerga, gemând de frică. Nu mai vedea asistenta și, pentru o clipă, crezu că se răzgândise și rămăsese singur. Pe urmă, când perdeaua de foc se dădu la o parte, o zări. Trăgea de rănit. Era prea greu și nu putea să-l urnească din loc.

Focul era la câțiva centimetri de rezervor.

Mai aveau câteva secunde la dispoziție.

N-o să reușească.

Webb apucă rănitul de haină și asistenta îl ajută să-l ridice pe umăr. Era un bărbat solid și Webb simți că i se îndoaie picioarele sub greutatea lui.

— Fugi! zbieră el.

Ar fi putut s-o ia înainte. Doar făcuse tot posibilul, însă rămase lângă el. Fiecare pas era o eternitate. Aștepta cu sufletul la gură să răsune detunătura. Încă un metru și încă unul.

Perdeaua de fum se risipi. Zări doctorii, asistentele medicale și membrii echipajului adunați în jurul tărgilor, la o sută de metri depărtare, făcându-i semn cu mâna.

Înaintă câțiva metri. De-abia se mai ținea pe picioare.

— Nu te opri! îi strigă asistenta.

— Fugi!

— Nu te opri.

Huey-ul explodă asurzitor și Webb se trezi întins pe pistă, zdrobit sub greutatea rănitului. Văzu oameni adunați în jurul lui, ajutându-l să se ridice. Rănitul fu așezat pe o targă și dus la urgență.

Își duse mâna la față. Îi curgea sânge din nas. Se lovise de ciment. Își ridică privirile. Nu rămăsese decât el și comandantul de pluton.

Jensen îl privea cu reproș. Se întoarse fără să-i spună nici un cuvânt și Webb se trezi singur, ascultând trosnetul avionului în flăcări.

Stătea afară pe trepte, lângă sala de operații când apăru asistenta.

Fata nu avea mai mult de un metru șaizeci înălțime și patruzeci și cinci de kilograme. Era băiețoasă, cu o figură matură. Își prinsese părul blond la spate, cu agrafe; câteva șuvițe răzlețe îi atârnau pe față. Își băgase mâinile în buzunarele pantalonilor.

Nu părea surprinsă să-l vadă.

— Vrei o cafea? îl întrebă ea.

Webb încuviință din cap.

Huey arsese. Un buldozer nivela resturile carbonizate.

— A fost cel mai mare act de curaj pe care l-am văzut vreodată, îi spuse Webb.

— Același lucru este valabil și pentru tine.

— Ba nu. Dacă n-ai fi luat-o la fugă nu m-aș fi urnit din loc. M-ai făcut să-mi fie rușine.

— Ai fost singurul care a alergat după mine.

Își încrucișă brațele pe piept, ca și când i-ar fi fost frig.

— Ai fost singurul care m-ai urmat. Nici mie nu-mi vine să cred că am fost capabilă de așa ceva.

— Ce face?

— Cine? cel rănit la cap? a murit. Așa cum a spus soldatul acela.

Se îndreptară în liniște spre cantină. Își luară câte o cafea și se așezară la o masă. Webb îi întinse mâna.

— Hugh Webb.

— Mickey. Mickey van Himst.

— Van Himst. Frumos nume irlandez, îi zâmbi.

— Tata este olandez și mama canadiană de origine franceză. Numele meu adevărat este Dominique Michelle, dar prietenii mi-au spus întotdeauna Mickey.

— N-am mai cunoscut o americancă din Canada, de origine franceză. Ce pașaport ai?

Zâmbi din nou.

— Senegalez. De fapt, sunt din San Diego, dar tu? îmi place accentul tău.

— Sunt englez.

Se uită la aparatele de fotografiat de pe masă.

— Turist, nu?

— Mi-au promis cinci zile și șase nopți într-un climat tropical. O să mă plâng agentului meu de turism la întoarcere.

Mickey surâse și își așeză capul pe braț.

— Te simți bine?

— Nu, nici vorbă, credeam că o să mor. Nu mi-ar strica ceva de băut.

Îi întinse mâna. Spre surprinderea lui îl strânse tare.

— De cât timp ești în Vietnam? o întrebă el.

— De șase luni, dar mi se pare că a trecut o viață. Și tu?

— De patru zile.

Tresări.

— N-o să reziști mult timp dacă te comporți ca azi.

Webb se gândi la ultimele douăzeci și patru de ore. Simțea nevoia să discute cu cineva dar acum, când avea ocazia, nu știa cum să se exprime. Majoritatea oamenilor știau – sau credeau că știu – cine sunt. Își spuneau că sunt curajoși, cinstiți și civilizați, în schimb Webb își zdruncinase părerea despre propria-i persoană în cele câteva ore care trecuseră. Nu mai știa cine era. După părerea lui, se comportase ca un laș, ca un prost și ca un erou, în diverse ocazii. Provocase indirect moartea unui om și salvase viața altuia – deși numai temporar. Simțea că clocotește, deși părea calm.

— La ce te gândești? îl întrebă ea.

— Ca să fiu cinstit, încerc să aflu ce fel de om sunt.

Strânse în mână cana de plastic.

— M-da, cafeaua de aici are acest efect uneori.

I se încețoșaseră privirile și Webb observă că îi tremurau degetele.

Își aminti că uitase să se intereseze de Ryan.

— Ce mai face colegul meu.?

— O să fie bine. Sigur, o să rămână cu mai puțină carne pe umăr. Gloanțele moderne sunt la fel ca tragediile lui Shakespeare, își au victimele lor.

Deodată își dădu seama că îl ținea de mână și îi dădu drumul brusc, de parcă s-ar fi ferit de un șarpe.

— Uite ce fac. Mă țin de mână cu un necunoscut la cantină. O să creadă lumea că sunt romantică.

O privi atent. Avea cei mai triști ochi pe care-i văzuse vreodată, apoi își dădu seama că era privirea soldaților confruntați cu prea multe orori.

— Sper să primești o medalie pentru ce ai făcut azi.

— Și tu la fel. Crucea de onoare a corespondentului de război.

— Mă mulțumesc și cu mai puțin.

Se încruntă.

— Ah, Doamne, credeam că o să ard de vie.

— Cum ai putut să faci așa ceva?

— Dar tu?

— Mă simțeam vinovat. Îmi era rușine.

— Probabil că și eu gândeam la fel.

— N-aveai de ce să-ți fie rușine.

— Nu fi atât de convins, dar n-am de gând să fac mărturisiri unui reporter.

Amuți, înclinând capul într-o parte. Acum auzi și el uruitul familiar al Huey-ului pe fâșia de aterizare de lângă spital.

— Vin răniți. Trebuie să plec.

— Când ne mai vedem?

Încremeni în loc.

— Ah, Doamne, voi englezii sunteți atât de politicoși! sigur, doar știi unde stau. Numai ai grijă să nu vii pe o targă. Altfel, o să mă prefac că nu te cunosc. Așa este mai ușor pentru amândoi.

Se îndepărtă alergând.

Sediul AP era în strada Pasteur la o aruncătură de băț de palatul Gia Ling, la parterul unei clădiri cu trei etaje. Telefoanele zbârnâiau, fotografii intrau și ieșeau, mașinile de scris țăcăneau asurzitor. Cineva lipise pe un perete niște fotografii alb-negru care nu puteau fi reproduse în nici o publicație: un soldat din SEAL6 cu un colier făcut din urechi umane, un cort cu un craniu de om în vârf, doi soldați americani zgâindu-se la un cap tăiat plutind pe un râu. Cineva scrisese câteva cuvinte deasupra fotografiei: „Fost reporter AP care a ratat un reportaj senzațional”.

Webb se întreba cum putea să se amuze cineva de o poantă atât de sinistră.

Crosby ieși posomorât din biroul șefului. Webb stătea pe marginea mesei și bătea la vechea lui mașină Remington, evitându-i privirile.

— Sean a apărut pe prima pagină a tuturor cotidienelor cu fotografiile acelea ale jandarmului și comunistului capturat.

Îi vorbea pe un ton acuzator.

— Da, le-am văzut.

— Doar erai cu Sean. Unde sunt pozele tale?

— N-am făcut.

— De ce?

— Vomitam în iarbă.

Crosby clătină din cap și se trânti pe un scaun.

— Te-aș fi sfătuit să te întorci acasă, dacă nu le-aș fi văzut pe astea.

Îi aruncă pe birou cinci fotografii alb-negru, făcute în cele două zile petrecute alături de Compania 173 în Zona de Război D. Webb nici nu-și mai amintea măcar când le făcuse. McCague în genunchi,

trăgând spre liziera copacilor; McCague scăpând pușca din mână uluit; același soldat căzând ca o cârpă; cei doi camarazi privindu-l îngroziți. Și ultima cu McCague în elicopter, cu tubul de cauciuc atârnându-i din trahee.

— Sunt sexy, zise Crosby.

— Sexy?

— Da, sunt bune, foarte, foarte bune. Bineînțeles, pe ultima nu cred că o să ți-o ia nimeni. Este prea șocantă pentru ziare.

Webb clipi din ochi. N-am făcut decât să împing un om spre moarte. Dacă asta este bine, înseamnă că mi-am văzut de treabă, dar cum putea fi sexy fotografia unui tânăr care se zbate în ghearele morții? aceasta să fie oare măsura competenței lui?

— Mă bucur că îți plac, Croz.

Crosby sesiză ironia din glasul lui Webb, dar se abținu de la comentarii.

— Dacă reușești să nu mai vomiți, s-ar putea să faci carieră.

Carieră. Când se ascundea în orezărie, jurase că o să renunțe. Făcuse un pact cu Dumnezeu, ca mulți alții în situația lui: salvează-mă de data aceasta și-ți promit că n-o să te mai deranjez. Și uite că-l tenta din nou să se arunce în focul luptelor. Nu-l interesa cariera, voia doar să-și demonstreze că era în stare. Trebuia să afle ce fel de om era. Crosby studia pozele de pe birou.

— Cu cât mă uit mai mult la ele, cu atât îmi dau seama că toți ceilalți erau complet nepregătiți când tipul a început să tragă.

Își ridică privirile spre Webb.

— De unde ai știut ce o să se întâmple?

Webb înălță din umeri.

— Instinctul, zise el.

Dintr-un pickup se auzea melodia lui Jimmy Hendrix The Star Spangled Banner. Ryan stătea pe scaun, lângă fereastră, cu brațul drept prins de piept. În mâna stângă ținea o mică pipă de bambus, cu un amestec de tutun și marijuana înmuiate în opiu.

Să-i aline durerea.

Hiltonul Hașișului era pustiu. Webb și Crosby erau la sediul AP, Prescott în Deltă, Cochrane plecase singur la Da Nang.

Se uita pe stradă la taxiurile, siclourile motorizate, camioanele și jeepurile de armată care blocau piața. Aerul condiționat șuiera într-un colț, luptând cu arșița umedă a lunii ianuarie.

— Dumnezeule! murmură Ryan.

Un siclo trase la bordură. O tânără femeie într-un ao dai alb de

mătase coborî din el. Luă un pachet de pe scaun și își ridică privirile. Probabil îl văzuse la fereastră, apoi dispăru în clădire.

Soeur Odile.

Auzi o bătaie în ușă. Ryan scoase discul cu Jimmy Hendrix și puse o fugă de Bach, apoi căscă ferestrele să împrăștie aroma drogurilor. Și deschise ușa.

Părea stânjenită. Nici nu îndrăznea să-l privească drept în ochi. Ținea în mână o cutie mică de carton.

— Monsieur Ryan. Am fost. Toate am fost îngrijorate când am aflat că ai fost rănit.

— Soeur Odile. Intră, te rog.

Ezită, dar până la urmă păși peste prag. Îi luă cutia cu mâna sănătoasă.

— Ce ai aici?

— Ne aduci întotdeauna atâtea lucruri. Și m-am gândit că acum, când ești rănit. Am putea face și noi ceva pentru tine.

Cutia era legată cu sfoară. În timp ce își căuta cuțitul, Soeur Odile se uita prin cameră.

— Ai aer condiționat, dar ții fereastra deschisă. De ce?

— Se spune că este mai sănătos.

— Ah, ce maimuță drăguță!

— Nixon, încetează! ticălos nerușinat ce ești! scuză-mă Soeur.

Ryan îl alungă de pe cutie. Maimuțoiul se refugie sub pat și își continuă jocul lui preferat.

— Nixon?

— Îi spunem așa pentru că. Are obiceiuri urâte.

Soeur Odile se făcu stacojie la față. Ryan se uită la cutie.

— Ești ultima persoană pe care mă așteptam s-o văd.

— Te doare brațul?

— Mă doare ca dracu'. Scuză-mă, da, este destul de neplăcut, dar cel puțin nu l-am pierdut.

Nu putea deschide cutia cu o singură mână. Zvârli cuțitul pe masă.

— Vrei un ceai?

— Nu, nu pot să rămân.

Luă cuțitul și tăie sfoara cu grijă. Ryan se uită înăuntru. O Biblie și o mică statuetă a Fecioarei.

— De la Stareță, îi explică ea.

Ryan luă Biblia legată în piele într-o mână.

— Bănuiesc că mi-ai adus ceva de citit. Se termină bine?

Avu impresia că o vede râzând. Probabil își imaginase numai.

— Cred că este un dar inutil. Se vede că nu ești creștin.

— Te înșeli. Sunt de-ai voștri.

— Ești catolic?

— Da. Sunt o mulțime de Micks de unde vin eu.

— Micks?

— Romano-catolici.

— De unde vii, domnule Ryan?

— Stai jos să-ți spun.

Ezită din nou. Lui Ryan i se accelerase pulsul. O călugăriță. O afurisită de călugăriță!

Se așeză pe marginea unui scaun de răchită, gata să țâșnească pe ușă, dacă era cazul. El se trânti pe celălalt scaun, studiindu-se atent ca doi adversari la un meci de șah.

— Stai liniștită, îi spuse Ryan în cele din urmă. Nu mușc.

— Mă gândeam că. Nu se cuvine.

— Nu obișnuiești să-ți petreci vremea cu păcătoșii, nu-i așa?

— Ești păcătos, Monsieur Ryan?

— Toți suntem. Depinde în ce măsură. Nu? văzând că nu-i răspunde, continuă.

— Tatăl meu era unul dintre cei mai mari păcătoși din lume. Cred că ai auzit de el. Ronald Ryan. Se lumină la față, entuziasmată.

— Da, am văzut unul din filmele lui. Era un pirat foarte curajos.

— Nu știu dacă era curajos sau nu. Știu doar că după ce m-am născut, a șters-o, dar asta se întâmpla înainte să plece în America și să devină celebru. Poate că a devenit mai curajos după aceea.

— Înțeleg.

Expresia ei îl scoase din sărite.

— Și ce înțelegi, mă rog?

— Că nu l-ai iertat.

Să-l iert? se gândi Ryan. Nici nu-i trecuse vreodată prin minte așa ceva. Ronnie Ryan era un fapt de viață, ca alunița de pe genunchiul lui drept.

— Nu l-am văzut decât de trei ori. A murit când aveam treisprezece ani, în culmea gloriei. Nu cred că mi-a lipsit prea mult.

— Să știi că îi semeni.

— Da, toată lumea îmi spune. N-am ce să fac.

Se lăsă o liniște apăsătoare. Soeur Odile își așezase mâinile în poală. Stătea înțepenită ca și când ar fi candidat pentru postul de secretară la o bancă, dar ochii ei nevinovați îl tulburau. De ce

venise aici? se întreba el. Fusese trimisă de Stareță sau o făcuse din proprie inițiativă.

— Deci ești catolic? îl întrebă călugărița.

— Da, însă nu sunt un catolic prea bun, din păcate.

— Te duci la slujbe?

— N-am mai fost de la treisprezece ani când am fost dat afară.

— Cine te-a dat afară dintr-o biserică?

— Preotul. N-a avut încotro. M-am îmbătat cu vinul pentru împărtășanie împreună cu colegul meu.

— De ce?

— Fiindcă așa am vrut.

Îl privea nedumerită.

— Dar ne-am răzbunat. Era o biserică mică și n-aveau cu ce să-și cumpere un clopot adevărat. Puseseră în turn un pickup și un amplificator. Preotul punea un disc cu dangăt de clopote în fiecare duminică dimineața. Am așteptat până de Crăciun, când am pătruns înăuntru și am pus un disc cu Elvis Presley și am dat volumul la maximum. Toată populația din Miller Creek a ieșit în curte, la trei dimineața, în Ajunul Crăciunului, să asculte melodia You Ain 't Nothing but a Hound Dog, care se revărsa din cer.

Se întreba de ce oare îi spusese această poveste. Încerca s-o șocheze? îl privea uimită, apoi îi zâmbi pe neașteptate, ducând mâna la gură, să-și ascundă surâsul.

— Așa mai merge. Nu te-am văzut niciodată zâmbind.

Părea stânjenită.

— Scuză-mă. Nu este o poveste nostimă.

— Pe mine m-a amuzat la vremea aceea.

— Cred că acum îți este rușine.

— Nici un pic. Dacă aș fi putut să fac o poză, aș fi atârnat-o pe perete.

— În loc de cele pe care le ai acum?

Se uită în jur la fotografiile alb-negru care reprezentau diverse ipostaze: soldați în uniforme de camuflaj, morți și vii, învingători și învinși.

— Nici de ele nu mi-e rușine. Asta este meseria mea.

— De ce îți place să fotografiezi războiul?

— Nu știu. M-a fascinat întotdeauna. M-am născut în ziua când au aruncat bomba de la Hiroshima. Poate că mi-a intrat în sânge. Mama spunea mereu că sunt un copil al războiului, ca și când ar fi fost ceva deosebit, dar nu știu de ce o fac. Cred că nu mi-am dorit

niciodată altceva.

— Merită riscul? îl întrebă ea, uitându-se la umărul lui bandajat.

— Dacă te referi la rana mea, a fost un ghinion, dar meseria te atrage cu atât mai mult cu cât o practici și începi să fii din ce în ce mai prudent. Am fost lovit din cauza colegului care de-abia a sosit în Vietnam și nu știe să se ferească.

— Nu-ți pasă dacă vei fi ucis pentru o fotografie?

— Dacă voi fi ucis, nu va fi pentru o fotografie, ci pentru adevăr. Doamne, ce exagerat am vorbit.

Apoi își dădu seama ce spusese.

— Scuză-mi exprimarea.

Dar fata se făcu că nu bagă în seamă blasfemia.

— Pentru adevăr, domnule Ryan?

— Dacă n-ar fi nimeni aici să arate lumii ce se petrece în Vietnam, cum crezi că ar afla ce căcăcios este acest război? scuză-mi din nou exprimarea.

Dar nu părea deloc tulburată de exprimarea lui.

— Crezi că fotografiile vor opri războiul?

— Da, cred.

— O să mă rog lui Dumnezeu să ai dreptate.

Ryan se simțea stânjenit.

— Sigur, n-o să se întâmple peste noapte. Uite ce este, ți-am răspuns la întrebare, acum îmi răspunzi și mie la una?

— Vrei să știi de ce sunt călugăriță?

— Nu insist. Ai spus că este o întrebare nepotrivită, dar eu pun întotdeauna întrebări nepotrivite. Asta mi-e meseria.

— Trebuie să înțelegi situația mea, monsieur. Nu sunt nici vietnameză, nici franțuzoaică. Mi-ar fi venit foarte greu.

— Vrei să spui deci că ai preferat să te izolezi într-un fel de sanctuar.

— Da, poate, dar m-a îndemnat și credința.

— Ce a fost mai important? sanctuarul sau credința?

Își studie mâinile, atingându-și degetele mari, ca o pasăre rănită.

— A fost dorința mamei.

— Era o femeie religioasă nu?

— De cât timp ești aici, în Vietnam, Monsieur Ryan?

— De trei ani.

— Atunci ar trebui să știi că avem o societate foarte formală,

foarte conservatoare. Femeia își are rolul ei. Nici un vietnamez nu s-ar căsători cu mine, pentru că nu sunt vietnameză, când mă privește, vede o străină, iar un vestic vede o „corcitură”. Deci nu aveam de ales decât între biserică și Tu Do. Mama a preferat mănăstirea. Cred că și eu la fel.

Ryan se aplecă spre ea.

— Când mă uit la tine, nu văd o „corcitură”, ci o tânără foarte frumoasă.

Se ridică brusc, ca și când ar fi plesnit-o.

— Trebuie să plec.

— Îmi pare rău. Nu trebuia să spun asta. Se pare că greșesc mereu. Stai jos, te rog.

— Nu, chiar trebuie să plec.

— Nu trebuie să faci un lucru, dacă nu vrei.

Îl privi ca și când ar fi încercat s-o convingă că pământul este plat.

— Poate nu în țara ta, Monsieur Ryan, dar în Vietnam este cu totul altfel.

— Nu contează dacă ești în Vietnam sau Australia. Fiecare este liber să aleagă.

— Eu nu sunt.

— M-da, așa mi-au spus și mie. Fratele meu mai mare s-a făcut impiegat și m-au sfătuit să-i urmez exemplul. Nu aveam de ales. Nu eram bun de nimic. Când i-am anunțat că vreau să fiu reporter fotograf, să călătoresc în toată lumea, mi-au râs în nas, dar eu m-am gândit la un singur lucru: dacă tata a reușit să devină stea de cinema, atunci de ce n-aș reuși și eu să-mi împlinesc visul? mi-am dat seama că trebuie să fii ceea ce îți dorești tu, nu alții. Trebuie să-ți asculți îndemnul inimii. Nu ai decât o viață.

— Pentru mine este altfel.

— Ba nu este. Dacă dorești altceva de la viață, trebuie să te zbați să obții.

Îl privi fix. Ryan observă că avea acea expresie caracteristică femeilor înainte să le sărute pentru prima oară. Știa că n-ar ezita nici o clipă, dacă ar fi vorba de o fată obișnuită. Se petrecea ceva greu de exprimat în cuvinte. Parcă l-ar fi vrăjit. Se simțeau atrași reciproc.

Fata ținea buzele întredeschise. Se aplecă spre ea, dar se trase înapoi când îi văzu crucea sclipind între sâni.

— Trebuie să plec! exclamă ea.

— Ești atât de frumoasă, murmură Ryan.

Acum n-o să mai știe niciodată cum ar fi reacționat. Părea distrusă, de parcă i-ar fi spus cel mai cumplit lucru din lume. Poate că avea dreptate, într-un fel.

— Sper să te faci bine, cât mai repede.

Îi întinse mâna. Observă că tremura. O strânse, până se desprinse de lângă el.

— La revedere, Soră. Îți mulțumesc pentru vizită. Ezită în pragul ușii dar, până la urmă se hotărî.

— Monsieur Ryan, zise ea, în cele din urmă. Cred că ar trebui să știi ceva.

— Da, Soră, te ascult.

— Nu sunt călugăriță. Nu încă.

— Înseamnă că ești novice.

— Da.

Îi aruncă o privire care ar fi putut însemna orice și plecă. Îi auzi pașii pe scările de beton.

Iar el rămase în prag, gânditor.

Cercle Sportif era pe strada Hong Thap Tu, într-o frumoasă vilă franceză, ale cărei grădini serveau drept recreere comunității americane și europene. Și Westmoreland jucase tenis acolo. Din verandă, vedeai bărbații pe terenurile sportive, în timp ce soțiile lor, cu corpurile unse cu Ambre Solaire și Monoi făceau plajă lângă piscină.

Ryan făcu semn chelnerului să le aducă încă două ginuri cu apă tonică.

— Cristoase, Broaștele astea știu să profite de pe urma războiului, nu glumă, zise el.

Webb se foi stânjenit pe scaun. Spera să plătească Ryan acest rând de băutură. El unul era aproape falit.

— N-ar trebui să fiu aici, remarcă Webb.

— Dar uite că ești, așa că ar fi bine să te relaxezi.

Chelnerul aduse băuturile și le puse pe masă. Webb încrucișă picioarele, scoase o bucată de răchită din brațul fotoliului și reveni la poziția dinainte.

— Doamne, parcă ai avea un morcov în fund.

Webb ridică din umeri.

Ryan sorbi din gin, zâmbind apreciativ, apoi pescui felia de lămâie și o înghiți.

— N-ai decât să te întorci acasă, Păianjene.

— N-am bani de drum. Și chiar dacă aș avea, tot nu m-aș întoarce.

— De ce?

— N-am la ce să mă întorc.

— Deci care este problema?

Se auzeau clinchete de pahare, râsete zglobii de femei, clipocitul apei în piscină. Era imposibil să-ți imaginezi că, la numai câțiva kilometri depărtare, oamenii zbierau într-o lume a morții și a distrugerii. Webb ridică din nou din umeri.

— Ai crezut că o să te distrezi.

— M-am speriat, murmură Webb. Ryan se aplecă spre el.

— Îmi amintesc de prima oară când m-am dus pe front. Era să fac pe mine de frică. Mi-am spus că o să mă duc direct acasă, dacă scap cu viață, dar este ca atunci când cazi de pe cal. Trebuie să te ridici la loc în șa.

— Nu cred că o să fiu în stare.

— Se pare că nu ai de ales.

Îl studia cu ochii lui reci, ca și când l-ar fi văzut pentru prima oară.

— Ești un mic ticălos disperat. Ai face orice să dai lovitura, nu-i așa?

Webb își feri privirile.

— Știi de unde știu? pentru că îmi semeni.

— N-am curajul tău.

— Aș. Eu am aflat cu totul altceva. Asistenta medicală de la Ben Hoa mi-a spus cum ți-ai riscat viața să salvezi un locotenent rănit la cap. Nici eu n-aș fi făcut așa ceva, decât dacă aveam ocazia să fotografiez un lucru interesant.

— Nu este vorba de curaj. Problema ta este că vrei să fii ziarist și să rămâi în același timp curat. Nu ai chef să umbli printre cadavre și infirmi și să-i auzi pe soldați bombănind că ești un parazit, dar să știi că sunt totuși fericiți să te aibă alături. Dacă mor, știu cel puțin că sacrificiul lor nu va rămâne anonim. Ai înțeles?

Webb nu prea înțelesese, deși ce spunea Ryan părea destul de logic.

— Frica devine necesară, vei vedea. Este ca un drog.

Webb clătină din cap.

— Am jurat că n-o să mă mai întorc acolo.

— Depinde cât ești de înfometat. Poți oricând să te întorci acasă. Te împrumut eu, dacă asta este problema.

Zâmbi.

— Ia spune, cât de înfometat ești, Păianjenule?

A doua zi, Ryan sosi la orfelinat cu două cutii pline cu medicamente, săpun și conserve. Îi deschise Soeur Marie, bătrâna călugăriță franceză. Peste câteva zile se întoarse și dădu din nou peste bătrână.

Întrebă de Soeur Odile și i se spuse că era la rugăciune.

Își cheltuise leafa pe o săptămână pe mâncare și medicamente fără nici un rezultat. Trebuia să încerce altfel.

A doua zi după conversația purtată cu Ryan la Cercle Sportif, Webb se sui într-un Huey și plecă în Deltă cu o patrulă a pușcașilor marini. Când ajunse în miezul luptelor, constată că nu-i mai era frică. Era calm, aproape senin și reuși chiar să facă câteva fotografii. După aceea, începură tremurăturile, dar nu atât de rău ca prima oară. Când se întoarse la Saigon mai târziu în după-amiaza aceea își developă filmul dar constată că nu putea folosi nimic din el. Însă, în timp ce se întorcea pe strada Pasteur, îl cuprinse o ciudată senzație de împlinire. Ryan avea dreptate. Era ca atunci când cădeai de pe cal. Trebuia să te sui la loc în șa.

Se obișnui cu noua rutină a vieții sale. Ziua îi pompa adrenalina în vene în timp ce umbla asudat prin noroiul portocaliu, făcând film după film și umplând carnetele cu notițe și impresii indescifrabile. Noaptea stătea cu ochii pe pereți și tremura în timp ce se gândea la luptele cumplite din timpul zilei. Săptămânile treceau într-un cocktail de pilule, film și pastile care să te trezească, seconal să te ajute să dormi, opiu să te facă să plutești.

Pleca în Deltă la bordul elicopterului, înotând prin orezării și ape infestate cu lipitori, alături de compania 25 sau se trezea înainte să se lumineze, să prindă avionul care mergea la Danang. Peste noapte, stătea la Centrul de Presă, cu paturi nefăcute, cearceafuri murdare și podele pline de cutii de bere și mucuri de țigară. Pe urmă, a doua zi de dimineață pleca la Dong Ha, cu un elicopter care aproviziona unitățile de pe front.

Se urca în Huey ca într-un taxi, până la Quan Tri, Pleiku și bazele din munți, trăind alături de Special Forces și First Air Cavalry, în timp ce erau asediați și bombardați toată noaptea, iar apoi, dimineața, însoțea răniții la Qui Hon sau Danang, plin de sânge și noroi. Era servit cu mâncare și înghețată, pe fețe de masă impecabile, așezându-și șervetele scrobite pe hainele murdare.

Mai târziu își spăla praful și sudoarea la China Beach, unde

soldații albi se bălăceau în valuri, iar cei de culoare stăteau în cafenelele de pe plajă, mâncau burgeri și jucau notown sau ascultau muzică. Se spunea că puteai înota fără grijă la China Beach pentru că Viet Cong frecventau de asemenea plaja.

Războiul începuse să capete un aspect suprarealist pentru el, un spectacol sângeros.

În nopțile lungi și negre, în Highlands, cuibărit în bunker, cu bombele și rachetele șuierând în jurul lor, se gândea la Mickey. Îi scrisese de două ori, dar nu primise nici un răspuns. Probabil că era prea ocupată sau prea obosită. Dacă ar fi stat la Saigon, ar fi văzut-o din două în două zile, dar nu venise în Vietnam să facă dragoste cu asistente medicale. Trebuia să muncească, să-și facă o carieră.

Descoperi încă ceva în acele prime săptămâni. Ryan îi vorbea despre frumusețea războiului. O regăsea oriunde când vedea un Huey măsliniu, aterizat într-o orezărie, un bivol trezit de prezența lor, o femeie, cărând un coș plin de legume, urmărită de privirile unui soldat negru, cu radioul la ureche și pușca M-16 pe genunchi, pe cap cu o cască pe care scria Burn Baby Burn (Arzi dragul meu, arzi).

Era o fascinație morbidă, nesănătoasă, dar, indiferent ce era, într-o zi, când se întoarse la Centrul de Presă din Saigon și se uită din întâmplare la o fotografie care în fățișa câteva capete tăiate plutind pe fluviul Me Kong și citi ce scria lângă ea, începu să zâmbească.

Crosby zâmbea și el când ieși din birou.

— Sunt grozave, îi spuse el, împrăștiind pe masă fotografiile alb-negru. Ai talent.

Webb se întreba dacă ar trebui să se simtă mândru. Imaginile războiului îl priveau de pe birou; un soldat dând foc unei colibe, în timp ce o vietnameză speriată își aduna cei doi copii care zbierau îngroziți; alt soldat, cu capul plecat și casca la picioare, lângă camaradul lui mort, acoperit cu un poncho din care nu i se vedeau decât cizmele; o fetiță, cu jumătate din față desfigurată de napalm, privind uimită un sergent de culoare.

— Trebuie să fiu modest. Aici tot meritul îi revine lui Nixon.

— Pe acestea nu le putem folosi, îi spuse Crosby.

Se referea la o fotografie care reprezenta niște capete înșirate pe perete, cu țigările în gură și la alta, cu un colier de urechi la gât. Proprietarul lor le spunea mărgelele iubirii.

— Asta îmi place cel mai mult.

Îi arătă poza tipului din Ohio, un țăran înalt, cu un ciuf de păr blond și urechi uriașe. Camarazii lui din pluton îl porecliseră Flapper. Stătea într-o orezărie, cu M-16 pe genunchi și mâinile împreunate ca pentru rugăciune. Se uita direct spre aparat, cu o privire sălbatică și pierdută în același timp.

— I-ai surprins perfect expresia, remarcă Crosby.

— Da, într-adevăr.

Culmea era că îl chema Judge (Judecătorul). Webb fusese în provincia Quang Ngai cu o companie din divizia americană. Patrulaseră într-o zonă ostilă, unde nu se duceau lupte. Plutonul însoțit de Webb pierduse cinci oameni în ziua aceea, din cauza capcanelor. Unul căzuse într-o groapă penuji și se înfipsese într-un băț ascuțit de lemn, uns cu excremente. Altul intrase într-o colibă, ridicase un ceainic și își pierduse ambele mâini din cauza bombei prinse de el; al treilea, bufonul plutonului, văzuse un plug de lemn abandonat într-o orezărie și, incapabil să reziste tentației, sărise în el. Și, de îndată ce-l urnise din loc trăsese cuiul grenadei și fusese ucis instantaneu. Alți doi soldați fuseseră grav răniți de schije.

Comandantul plutonului trecuse la represalii, ordonând oamenilor săi să ardă satul și să ucidă toate animalele – bivoli, pui, porci. Oamenii deveniseră sălbatici.

* * *

Era târziu, după-amiaza. Soarele se umflase și căpătase culoarea cuprului. Un soldat, pe nume Tonelli, făcu semn spre un bătrân care trăgea după el un bivol prin orezărie, la cinci sute de metri depărtare.

— De ce toți din țara asta seamănă cu afurisitul de Ho Și Min? zise el.

— Poate că este chiar Ho Și Min, spuse un caporal negru.

Pe casca lui scria: Moartea este felul în care Natura îți spune să te cari. Tonelli își luă pistolul-mitralieră.

— Pariez pe cinci dolari că pot să dobor afurisitul de bivol.

— De aici nu nimerești nimic, Tonelli.

— Atunci fii atent, ticălosule.

Trase trei rafale scurte, așa cum fusese instruit. Bivolul căzu în genunchi. Auzeau strigătele disperate ale țăranului, în timp ce încerca să ridice animalul rănit în picioare.

— Ce crezi că spune, Flapper?

— Că ești un macaronar mafiot și afurisit, Tonelli.

— Poate ar fi trebuit să-l învăț minte.

— Nu l-ai nimerit.

— Ți-am spus eu, Tonelli. N-ai fi în stare să-ți găsești nici penisul pe întuneric.

Auziră un strigăt din capătul șirului.

— Este afurisitul de locotenent Bradley, zise Tonelli. Ce dracu' o vrea?

Sergentul negru trase în bătrânul vietnamez.

— Rahat! l-am ratat! exclamă el.

— Nu-i de mirare că nu sunteți în stare să doborâți nici un Viet Cong, zise Judge, râzând. Ochiți întotdeauna prea sus.

Râdea și când își duse M-16 la umăr și apăsă pe trăgaci. Deși erau departe, văzură pălăria conică a bătrânului dezintegrându-se. Trupul lui aproape decapitat căzu peste bivolul în agonie.

Când se uită la el, Webb observă că Judge nu mai râdea.

Locotenentul îl apostrofă, dar știau cu toții că n-o să pățească nimic. Tot mai mulți ofițeri erau lichidați de proprii lor soldați, și Bradley n-avea de gând să-și riște viața pentru un țăran vietnamez. O să spună că a fost lichidat de Viet Cong și gata.

Peste o oră, când se opriră să se odihnească, Judge îl căută pe Webb.

— A fost o glumă, înțelegi. N-am vrut să-l ucid. Ne prosteam, atâta tot.

— Sigur, zise Webb. Ai dreptate.

Când se alăturase Companiei Baker în această patrulare, Webb observase că Judge arăta ca orice tânăr de optsprezece ani, dar acum, după trei zile, arăta de treizeci și cinci.

Între timp Tonelli călcase pe o mină și era transportat la Long Binh cu elicopterul. Webb se îmbarcă o dată cu el. Înainte să plece, Judge îl apucase de mână.

— N-am vrut, îi spuse el lui Webb. Zău că n-am vrut.

— Tipul acesta scăpase de curând dintr-o confruntare? îl întrebă Crosby.

Webb puse fotografia alb-negru pe birou. Întrebarea îl adusese în prezent.

— Cred că da, zise el.

Ben Hoa.

Mânca la cantină, la o masă lungă, cu alte asistente și doctori. Când își ridică privirile și-l văzu, plictiseala se transformă în surprindere. Webb știa că devenise centrul atenției.

— Bună, îi spuse el.

— Bună. Pari epuizat. Unde ai fost?
— În Quang Ngai.
— Da?
— M-am întors azi după-amiază.
— Ai făcut câteva fotografii pentru albumul de familie.
— Cam așa ceva.
— Ai venit direct aici?
— M-da.
Părea impresionată.
— Ai mâncat?
— Nu încă.
— Atunci așază-te aici, lângă noi.
— Nu vreau decât puțină cafea.
Făcu prezentările și unul din chirurgi îl antrenă în conversație până se întoarse cu cafeaua, apoi reluă discuția întreruptă cu ceilalți. Vorbeau despre o procedură chirurgicală care ar fi trebuit să dea roade, dar nu dăduse.
— Ce mai face prietenul tău? îl întrebă Mickey.
— Bine. Are mai multe cicatrice decât un cotoi bătrân.
— A avut noroc. Majoritatea băieților care vin aici.
Se întrerupse. Probabil că nu voia să-l plictisească, vorbindu-i despre problemele lor.
— De ce ai venit?
— Pentru tine.
Îi zâmbi. Semăna din nou cu o fetiță. Avea o față extrem de maleabilă, când arăta de cincisprezece ani, când de cincizeci. Își dădu la o parte o șuviță de păr și își sprijini bărbia în mâini.
— Știi, m-am tot gândit la întâmplarea aceea cu elicopterul în flăcări. Nu mă simt deloc în apele mele. Căldura mă doboară. Și am schimbat pansamentele celor infectați cu pseudomonas toată după-amiaza. Ai văzut vreodată oameni cu arsuri pe optzeci sau nouăzeci la sută din suprafața corpului. Scuză-mă. Nu sunt într-o formă prea bună.
— Pentru mine ești foarte bună.
— Ești drăguț, dar nu este adevărat.
Își termină cafeaua. Avea dreptate. Părea epuizată și nu numai fizic, ci și mental și emoțional. Ochii ei păreau la fel de pustii ca cei ai lui Judge.
— Am fost invitați să bem ceva în baraca locotenentului. Vii și tu?

— Sigur, de ce nu?

Locotenentul era neurochirurgul spitalului. Dădea o petrecere să sărbătorească faptul că împlinise șase luni din douăsprezece, cât trebuia să stea în Vietnam. În baracă avea un pickup și un frigider. Webb și Mickey intrară în acordurile melodiei Mrs. Robinson a lui Simon & Garfunkel. Doctorii și asistentele beau, deși nu era nimeni beat încă. Discutau în termeni medicali, pe care Webb nu-i înțelegea. Câțiva povesteau ce aveau de gând să facă după ce se întorceau acasă.

Mickey se îndepărtase. Webb credea că îl părăsise. Discută un timp cu un sanitar din Georgia, care-i povestea despre păstrăvii pescuiți în Alleghenies. Webb se pregătea să plece când Mickey apăru ca prin minune lângă el.

— Hai să mergem la mine în cameră, îi șopti ea.

Mickey stătea într-o colibă cu alte cinci asistente. Camera ei era cât un dulap. De-abia încăpea un pat, un mic șifonier și un cuier.

Se trânti pe pat și Webb închise ușa. Singura lumină din încăpere se filtra pe o fereastră care dădea în curte.

— Sunt beată, zise Mickey.

Își ridică mâinile ca un copil, să-i dea de înțeles că voia să-i scoată tricoul.

După aceea se întinse pe pat și își trase pantalonii. Rămase întinsă, numai în chiloți.

— Vrei să dormi cu mine?

Webb o privi. Probabil că o să adoarmă din clipă-n clipă.

— Nu sunt necrofilic, zise el.

— Ah, Doamne dacă preferi cadavrele, nici o problemă. Avem destule.

Își lăsă brațele să-i cadă. Webb o îmbrățișă. Își îngropă fața la pieptul lui. Îi umezise tricoul. Plângea.

— O să fie totul bine.

— Ba n-o să fie niciodată.

Nu știa ce să-i spună sau ce să facă.

După un timp nu-i mai simți umerii tremurând și știu că nu mai plângea. Credea că adormise, dar o auzi șoptind.

— Acum m-am liniștit.

Îi atinse obrazul cu degetele ei.

— Azi, la două noaptea am avut o urgență, îi spuse ea. Îți dai seama, nici nu mă trezisem bine și mi s-a adus un pușți de optsprezece ani cu penisul zdrobit de o mină. Altul mi-a spus că

soția lui născuse de curând. Când i-am scos pansamentul, mi-am dat seama că nu va vedea niciodată acel copil, pentru că explozia îl orbise. Și nici nu va putea să se joace cu el, pentru că mina îi retezase și mâinile.

Webb o strânse la piept.

— Apoi, în mijlocul acestui balamuc, trebuie să ne ocupăm de o rană la piept. Iar tipul fără ochi și mâini așteaptă pentru că trebuie să ne ocupăm de un colonel rănit în piept. Așa este procedura de triaj, dar eu, sora Mickey van Himst, l-am dat la o parte. Îți dai seama, voiam să-l las să moară. Să-l dau jos de pe targa aceea și să-l lasă să se înece în propriul său sânge, dar acum îmi este rușine că m-am purtat așa. Războiul și-a pus amprenta asupra mea.

Webb privea în beznă și se gândea la Viet Congul adolescent pe care nu-l ajutase când jandarmul îl tortura sau la McCague, care murise în timp ce poza pentru o fotografie care-i adusese un venit de șaizeci de dolari.

— Toți facem lucruri de care ne rușinăm, îi spuse el, dar asta nu înseamnă că suntem oameni răi.

— Nu-i adevărat.

Se cuibări lângă el, ca un copil. După un timp, începu să respire scurt și își dădu seama că adormise.

La un moment dat, în timpul nopții, auzi uruit de motoare și apoi cineva alergă pe coridor, bătând din ușă în ușă.

— Haide, Mickey. Avem o urgență.

Până să se trezească, fata se dăduse deja jos din pat și începuse să se îmbrace în beznă. Se ridică în coate, dar Mickey plecase deja. O văzu alergând în curte, alături de alte asistente.

În zori, elicopterele continuau să aducă răniți, aterizând unele după altele. Webb se îmbrăcă și se întoarse la Saigon. La ora zece dimineața era în Deltă, cu compania 25.

Catedrala era în Tu Do, vizavi de poștă, o clădire oribilă din cărămidă roșie. Ryan nu mai călcase într-o catedrală sau într-o biserică de peste zece ani. Rămase în spate, în timpul slujbei și nu se împărtăși. După părerea lui, preotul nu era obligat ca toată ziua să-i asculte păcatele și, în afară de asta, ar fi o ipocrizie din partea lui, mai ales în situația de față.

O privi cum stătea cu mâinile împreunate în rugă și ochii închiși. Ryan, în genunchi, nu reușea să-și desprindă privirile de la ea. Probabil că era singurul din cei prezenți care se gândea la cele lumești în momentul acela.

Lumânările aruncau umbre pe pereți.

Ce să fac?

Odile își pusese de multe ori această întrebare, dar Divinitatea refuzase să-i răspundă până acum. În orice caz, nu-i trimisese nici un semn. Ceruse să fie eliberată de povara ei. Dorea să trăiască pur și simplu ca orice altă femeie. Căuta mântuirea în bezna catedralei.

Numai că nu era atât de simplu. Se uită la trupul torturat al lui Cristos pe cruce și-l rugă să-i dea putere. Își ridică privirile spre Sfânta Fecioară și o imploră să o facă pură ca ea. Se concentra asupra lumânărilor din altar și își dori să aibă mai multă credință, dar în zadar.

Pentru prima dată, își punea viitorul sub semnul întrebării. Cu câteva săptămâni în urmă, înainte să-l cunoască pe Ryan, știa ce avea de făcut, își cunoștea locul în lume și-l acceptase resemnată, dacă nu bucuroasă, dar acum nu mai era nimic clar. O zăpăcise. Îi reamintise o întrebare pe care o evitase: de ce n-ar putea trăi ca alte femei?

Regreta că îi trezise această speranță. Îi oferise iluzia unei fericiri personale. O ispitise ca Diavolul. O să-l respingă, atâta timp cât va avea puterea s-o facă.

După ce se împărtăși, Odile se ridică de la altar și se îndepărtă cu capul plecat, dar când își înălță ochii îl zări din spate și tresări surprinsă. Pe urmă îngenunche lângă celelalte călugărițe, rugându-se alături de ele.

După slujbă, o aștepta afară, pe trepte. Fata discută cu celelalte novice, abatele francez și o familie catolică vietnameză. Când îl văzu, veni la el.

— Monsieur Ryan.

— Trebuie să discutăm.

Ceilalți se întoarseră să-i privească.

— Ție îți este foarte ușor. Mie nu.

— Crezi că-mi este ușor să mă îndrăgostesc de o călugăriță?

Îl privi cu ochi mari.

— Nu arunca vorbe în vânt.

— Nu sunt vorbe în vânt. Își mușcă buza, ezitând.

— Mâine, la Grădina Botanică. Ora zece.

Apoi se îndepărtă.

Știa că celelalte novice îl priveau cu reproș. N-aveau decât. Se săturase de călugărițe pentru o viață.

În afară de cea pe care o iubea.

Recepționerul hotelului Hilton era un vietnamez pe nume Duc, botezat inevitabil Donald de clienții săi. Donald era un fel de intermediar între ei și proprietăreasă. Se ocupa să le asigure mâncare, rufe curate, fără să-și neglijeze familia care locuia într-unul din apartamentele de la parter. Pentru câțiva dolari în plus, le procura de asemenea opiu sau fete.

Când se întoarse în apartamentul său, Ryan îl găsi pe Cochrane în pat, fumând opiu. Unchiul lui Donald stătea pe podea și aprindea pipele pentru Cochrane și Prescott, care stăteau la fereastră, pe scaunul lui Ryan. La pickup răsuna o melodie a lui Mick Jagger. Webb fuma și el o țigară cu opiu. Aerul condiționat se stricase din nou și mirosul drogului plutea peste tot.

— Sean, zise Webb.

— Păianjenule, îi spuse Ryan.

Era o tradiție australiană, după cum îi explicase Ryan. Tuturor albilor li se spunea Chalkie (Cretă), cei cu păr roșcat erau Blue (Albastrul) și oricine se numea Webb7 era Spider (Păianjenul).

— Cum merge brațul?

— Mă doare destul de rău. Te-ai întors întreg de la Quang Ngai?

— Uite ce ți-am adus.

Îi întinse două sticle de Courvoisier.

— De la PX din Danang. O mică atenție din partea mea. Glonțul din umărul tău poartă numele meu.

— Te descurci bine, amice, zise Ryan, luând sticlele. Am auzit lucruri grozave despre tine. Croz spune că ești David Bailey în uniformă de camuflaj.

Desfăcu o sticlă de Courvoisier și umplu două pahare de bere.

— Sănătate.

— Viață lungă.

— Nu, mulțumesc. Dacă aș fi știut că o să am o viață lungă, aș fi mâncat cum trebuie și aș fi avut grijă de mine. Uită-te și tu la ăia doi.

Cochrane adormise. Prescott privea visător pe fereastră, zâmbindu-i.

Ryan se așeză în capătul opus al patului, cu paharul pe genunchi. Prin obloane se filtra o lumină gălbuie, în care pluteau firicele de praf. Căldură, transpirație, forfota traficului din Saigon.

— Ești aici de șase luni, ai reușit să găsești o soluție politică pentru Vietnam?

— Nu încă.

— Foarte bine, pentru că eu sunt de trei ani și tot nu m-am lămurit.

— Nu cred că americanii pot câștiga.

— Rahat, toată lumea știe asta, de la Nixon în jos. De fapt, cu atât mai bine. Nici nu trebuie să câștige.

— Asta nu mai știu.

Webb sorbi din brandy.

— Nu-mi place ce fac americanii aici, dar cred că îi prefer în comparație cu comuniștii.

— Așa crezi?

— Da.

Ryan savura brandy-ul.

— Gândește-te, Păianjene. Ar trebui să-i salvăm pe acești oameni de comuniști. Care oameni? cea mai mare parte a populației trăiește în colibe, cultivă orez, mașina familiei este bivolul. Pentru ei nu contează dacă este democrație sau comunism. Nu știu decât un singur lucru: că nu le place napalmul. Crezi că-i interesează cine conduce țara?

— Atunci de ce toți cei din Saigon sunt atât de îngroziți de comunism?

— Pentru că americanii le-au îndrugat numai tâmpenii.

Webb clătină din cap.

— Nu știu. După părerea mea, americanii au dreptate să lupte împotriva comunismului. Numai că au ales o cale greșită.

— Știi ce mi-a spus colonelul acela american acum câteva zile? crede că a găsit soluția ideală pentru Vietnam. Mai întâi colinzi peste tot, îi aduni pe cei care îți sunt credincioși și-i îmbarci într-un vapor. Pe urmă minezi toată țara, de la nord la sud. Și apoi. Își goli paharul și-l umplu la loc. Scufunzi vaporul. Cum Dumnezeu să câștigi încrederea oamenilor când gândești așa? și să nu-mi spui că este o excepție. Nouăzeci la sută din yankei, de la general în jos sunt de aceeași părere.

— Oare contează cum gândesc dacă obțin rezultatul potrivit?

— Și care este rezultatul potrivit?

Webb ridică din umeri. Ryan era foarte convingător.

— Dacă ai vreo idee mai bună, sunt convins că Abrams ar fi interesat s-o asculte. Să-i găsești pe Viet Cong este aproape imposibil. Ca și când ai căuta un ac în carul cu fân.

— Știi cum găsesc americanii un ac în carul cu fân? ard fânul cu napalm și rămâne acul.

Webb nu știa ce să-i răspundă. Venise în Vietnam să-și facă un nume, dar era tot mai îngrozit și amețit de ce vedea. Ceea ce păruse un simplu război între aliații tradiționali ai țării sale și comuniști, se transformase într-un conflict mult mai tragic și complex, dar, dacă Viet Cong luptau pentru dreptul de a-și guverna țara, nu însemna că tinerii americani pe care-i văzuse suferind și murind în junglă se jertfeau pentru o cauză greșită. Ar însemna să-ți bați joc de curajul lor. Doar nu veniseră aici de bună voie.

Ryan își termină brandy-ul. Webb luă sticla și își turnă trei degete în pahar. Combinația de opiu și brandy îl amețea.

— Te-ai gândit vreodată să pleci din Vietnam? zise el.

Ryan clătină din cap.

— În nici un caz. Nu este un război prea grozav, dar în momentul de față n-am altul mai bun.

Aici zgomotul Saigonului se auzea mai slab. Câteva amah bătrâne stăteau pe vine în iarbă și vrăbiile ciripeau și fâlfâiau prin tufișuri.

Ryan rătăci vreo jumătate de oră prin grădini înainte s-o găsească. Stătea singură pe o bancă de lemn, la umbra unui tamarind uriaș. Era îmbrăcată într-un ao dai alb de mătase, cu mâinile împreunate pe genunchi. Părea fragilă ca un porțelan.

Se așeză lângă ea. Nu-și ridicase privirile.

Își dorea cu disperare s-o atingă, să-i spună că era totul în ordine.

— Odile, zise el.

Nu-i mai spusese „soră”, așa cum obișnuia.

— Monsieur Ryan, zise ea prudentă.

— Credeam că n-o să vii.

— Bineînțeles că trebuia să vin. Doar ți-am promis.

Era cald, înăbușitor. Îl durea umărul.

— Mă gândesc tot timpul la tine, Odile. Zi și noapte. Te visez.

Se întoarse s-o privească.

— Vise murdare. Este un păcat. Trebuie să te spovedești.

— Cui?

— Preotului. Confesorului tău.

— N-am.

Nu voia să-l privească în ochi, dar știa că îl înțelegea. Dacă n-ar fi vrut să-i asculte declarațiile, n-ar fi venit aici.

— Îmi faci viața imposibilă, murmură ea.

— Și tu la fel.

— Nu ți-am făcut nimic.

— M-ai înnebunit. Nu crezi că este de ajuns?

Se ridică.

— Dacă nu încetezi, plec.

— Bine. Îmi pare rău. Se așează din nou.

— Dacă nu te spovedești, voi păcătui.

— O să păcătuiesc oricum.

Ryan o apucă de mână. Încercă să se ferească.

— Ascultă, am întâlnit puține femei pe care să le admir, nu numai pentru cum arată, ci și pentru caracterul lor.

— Am venit să-ți spun că nu avem nici o șansă.

— Asta vrei într-adevăr? să te închizi departe de lume știind că există un tip care este nebun după tine, care te-ar fi luat de nevastă și ți-ar fi făcut copii? n-am mai cunoscut o femeie ca tine, Odile. N-o să te las. Nu vreau să te pierd.

Fata respira întretăiat. Îi vedea sânii zbătându-se sub ao dai. Acesta este adevărul, o asigură Ryan. Cel puțin, în momentul de față.

Întinse mâna și-i mângâie părul.

— Ai cei mai frumoși ochi pe care i-am văzut vreodată, îi spuse el pe un ton visător. Este ca și când aș privi în ocean.

Se ridică.

— Am nevoie de timp să mă gândesc.

Plecă demn, cu capul în sus, o călugăriță în mătase albă, răspândind în jur miros de patchouli și tămâie. Era cea mai exotică ființă pe care o văzuse vreodată.

Dumnezeu să mă ierte, se gândi el.

Odile mergea repede. O durea capul. Își dădea seama că respira prea repede. Îi venea s-o rupă la fugă, să plângă. Venise aici să pună capăt acestei nebunii, să se întoarcă la viața ei sigură, ghidată de datorie și virtute, dar avea senzația că, până acum fusese într-o cameră întunecată și temnicerul îi lăsase deodată ușa întredeschisă, să vadă o rază de lumină. Era imposibil să nu te apropii.

Ah, dacă ar fi mai credincioasă! dar în inima ei știa că mănăstirea nu era o casă, ci un rai și ceea ce o speria cel mai rău acum era propria ei spaimă.

— La ce te gândești? îl întrebă Mickey.

— La nimic, îi spuse Webb, alungându-și din minte fața lui Judge.

— Am făcut o înțelegere, nu uita.

Nu uitase. Nu trebuiau să-și povestească despre ororile pe care le vedeau, dar unele amintiri neplăcute se strecurau fără voie și în ultima vreme i se întâmpla din ce în ce mai des.

Mickey își termină berea și Webb îi făcu semn chelnerului să mai aducă una. Erau la Royale, un hotel vechi, de pe o stradă laterală, între Tu Do și Nguyen Hue, Strada Florilor. Afară domnea arșița după-amiezii.

— Ce gentleman ești, zise ea.

— De ce?

— Data trecută, la Bien Hoa am căzut beată în pat. Ai fi putut să profiți de mine.

— De unde știi că n-am făcut-o?

— N-ai lăsat nici o urmă. Primul lucru pe care l-au învățat femeile în viață este să se curețe după ce sunt folosite de un bărbat.

Zâmbi.

— Erai supărată. Nu mi s-a părut potrivit.

— Te rog să nu mai vorbești așa. Până la urmă o să mă îndrăgostesc de tine.

— La liceu, în Anglia, suntem învățați să fim politicoși.

— Am văzut un film despre o școală englezească. Ai purtat vreodată pelerine negre și ai fript băieței în fiecare zi?

— Nu, asta se petrece numai în școlile publice. Cei din învățământul particular prăjesc băieței numai în ocazii deosebite: de Crăciun, de Paște.

— Mi se pare ciudat.

— Da, probabil că era. Bătăile nu-mi plăceau nici mie, dar sodomia era partea cea mai plăcută.

Râse.

— N-am mai întâlnit un englez până acum. Păcat. Acasă am văzut multe filme englezești și mi-a plăcut întotdeauna accentul.

— Care erau actorii tăi preferați?

— Sean Connery. Nach. Și Michael Caine.

— Sean Connery este scoțian, de fapt. Iar Michael Caine este cockney.

— Ce este un cockney?

— Cineva născut în cartierul East End din Londra.

— Tu n-ai accentul lor. De unde ești?

— Dintr-un loc numit Kingston-upon-Thames. În afara Londrei.

— Cum este?

— Nu seamănă în nici un caz cu Saigonul. Îi zâmbi.

— Are case cu acoperiș de stuf, o biserică bântuită de stafii și un duce?

Clătină din cap.

— Am crescut într-o casă tip, pe o stradă unde toate locuințele arătau la fel. Tata lucra la un birou de asigurări din Londra și în vacanțe plecam la Brighton. Nici nu-ți imaginezi ce plictisitor era.

— Dacă ai preferat locul acesta, îmi dau seama cum era.

Li se aduse mâncarea. Un vietnamez tras la față veni cu o tavă cu două farfurii acoperite cu capace de argint. Le puse pe masă și săltă capacele, descoperind două fripturi de bivol, cu garnitură de piure.

— Toată viața mea m-am simțit în siguranță. Nu mai suportam.

Fetei i se părea ciudat să-l audă vorbind așa. Și ea se simțise în siguranță toată viața și n-o deranjase. Dimpotrivă, de-abia aștepta să scape de moartea și suferința pe care le vedea în spitalul de campanie. Mai avea de stat optzeci și trei de zile.

— Nu înțeleg de ce și-ar dori cineva să vină aici fără să fie obligat, zise ea.

Îi zâmbi cu bunăvoință, ca și când explicația ar fi fost evidentă. Mickey se întrebă cât de departe o să-l ducă acest surâs fermecător. Cât de departe se putea, se gândi ea și probabil că avea dreptate. Arăta bine, avea o înfățișare suplă, sportivă și era foarte. Englez, dar sub crusta timidității lucea oțelul, făcându-l să pară atrăgător și puțin periculos în același timp. Se hotărâse deja să se culce cu el. În afară de muncă, avusese puține ocazii să se simtă bine aici în Vietnam și era prea mândră să accepte invitațiile indiferente și arogante ale chirurgilor. Trebuia să profite de această clipă plăcută care i se oferea.

— Aveam optsprezece ani când mi-am dat seama că nu aveam nici un talent, îi mărturisi el deodată, fără nici un motiv.

Îl privi mirată.

— De ce crezi asta? fiecare este bun la ceva.

— Una este să fii bun și alta să ai talent. Când ești înzestrat cu un har anume, lucrurile îți vin de la sine. Când nu, trebuie să riști. Să fii în locul potrivit, la timpul potrivit. Altfel. Ești sortit mediocrității.

— Dar tu ai talent, protestă ea.

— Nu, am un aparat foto, dar asta nu înseamnă că sunt fotograf. N-am talent, dar am Vietnamul.

Îi zâmbi din nou enigmatic.

Mickey se gândi la șirul nesfârșit de elicoptere care aduceau rămășițe însângerate și încercă să vadă războiul ca pe o treaptă în cariera ei, dar nu putea.

— Ai alergat să-l salvezi pe locotenentul acela din același motiv?

— Doar ți-am mai spus că am făcut-o pentru că îmi era rușine de tine, dar ai uitat de înțelegerea noastră?

Acum când începuseră să discute, voia să înțeleagă mai bine concepția lui despre viață.

— Îți place ce faci, Hugh?

— Mi s-a spus că o să-mi placă, dar nu-i vorba de plăcere. Te obișnuiești, atâta tot. Cel puțin așa este pentru mine.

— Cred că ai dreptate.

— Serios? eu unul nu-mi dau seama. Mă consideri un ticălos?

— Nu te cunosc destul de bine să-mi fac o părere.

Zâmbi din nou.

— Uneori cred că sunt. Când fotografiezi pe cineva care zace cu picioarele. Și altădată, în elicopterul Crucii Roșii. Era un locotenent care-și ținea o compresă însângerată peste rana de la piept. Avea sânge închegat în păr, pe urechi și un ochi bandajat. S-a aplecat și m-a bătut pe umăr. Credeam că o să se înfurie. Și când colo știi ce a făcut? m-a întrebat dacă nu puteam să-l fotografiez ca să trimită poza soției.

Răsuci scrumiera pe fața de masă.

— Nu trebuia să discutăm despre asta.

— Este vina mea. Nu trebuia să-ți pun atâtea întrebări.

— Și crezi că ai vrea să afli răspunsurile? îi puse mâna pe braț.

— Poate ar trebui să uităm toate aceste lucruri urâte. Cel puțin pentru câteva clipe. N-are rost să mai vorbim.

Surâse iarăși timid.

— Și atunci ce ai vrea să facem azi după-amiază?

— Te las pe tine să hotărăști, îi șopti ea.

O lumină gălbuie, prăfuită se filtra printre obloanele de trestie. Camera era caldă, sufocantă și mirosea a tămâie. O lăcustă palidă țâșni pe perete. Un ventilator se învârtea în tavan.

Mickey dădu cearceaful la o parte, își ridică brațele deasupra capului și își lăsă corpul în bătaia răcoroasă a ventilatorului, apoi se ridică în genunchi și-l încălecă. Webb deschise ochii, zâmbind.

— Te înșeli, murmură ea.

— În ce privință?

— Ai un mare talent, îi spuse fata. Da, un talent deosebit.

— Trebuie s-o văd pe Soeur Odile, spuse Ryan.

— C'est imposible, îi răspunse bătrâna călugăriță. Au revoir, monsieur.

Clătină din cap și încercă să închidă ușa grea de lemn, dar Ryan pusese piciorul în prag, hotărât.

— Te rog.

— C'est impossible, repetă Soeur Marie.

Fața ei zbârcită îl privea furioasă.

Ryan împinse ușa cu umărul. Soeur Marie strigă alarmată când îl văzu strecurându-se înăuntru.

— Nu se poate! zbieră ea.

Ryan îi zâmbi.

— Te rog să ai încredere în mine. Sunt catolic.

Nici o voce de bărbat nu mai tulburase sanctitatea slujbei de seară. Fiecare față din capelă se întoarse să privească intrusul. Ryan apăru urmat de Soeur Marie, ca o cloșcă protectoare. Se opri la altar și o privi.

Cuvintele erau inutile. Odile se uită la el și simți în momentul acela că hotărârea fusese luată. Ryan ridică brațele neputincios, ca și când ar fi vrut să spună: „Asta este."

Starețа se ridică, gata să-l înfrunte. Ryan zâmbi și se retrase, fără să-și desprindă ochii de la Odile. Știa că o priveau toate novicele și-i ardeau obrajii de rușine, dar îi bătea inima să-i sară din piept. Nu mai trăise de mult această senzație. Din copilărie.

Era fericită!

Auzi ușile trântindu-se. Uruitul elicopterelor o trezi dintr-un somn adânc. Încercă să se uite la ceas. Cineva dădu un pumn în ușa ei și o deschise.

— Au venit răniți, Mickey!

Lumina o deranja. Se întoarse în pat, să-și caute hainele.

— Haide puștoaico! răsună altă voce.

A, nu voiam decât să dorm.

Ieși din baracă, împleticindu-se. Primul Huey aterizase deja. Uruitul motoarelor era asurzitor. Elicea arunca praf și noroi în jur.

Nu mai pot.

Nu mai rezist să văd alt băiat fără picioare.

— Haide, Mickey!

Văzu un doctor și două asistente alergând spre elicopter cu o targă și se luă după ei. Ah Doamne, ajută-mă să trec și de noaptea

asta.

Stareța se uită pe fereastră în curte. Australianul cel mare se juca vesel cu copiii orfelinatului, fericit ca un câine mare, strigând și râzând cu ei, în timp ce dădeau cu piciorul într-o minge de plastic. Avea un suflet de copil, dar, la fel ca un copil, putea provoca mult rău fără să vrea. Asta era problema.

Se întoarse, oftând. Soeur Odile stătea cu capul plecat, respectuoasă, dar stareța observase cât era de hotărâtă.

— Vrei să te căsătorești cu el?

— Da, Maică Stareță.

— Când?

Soeur Odile nu-i răspunse.

— Sper că te-ai gândit la asta.

— Am încredere în el.

— Nu am nimic împotriva lui. A fost unul din binefăcătorii noștri, dar spiritul caritabil și responsabilitatea nu se întâlnesc întotdeauna la aceeași persoană.

— M-am hotărât.

— Da, exact de ce mă temeam.

Stareța se așează la birou. Încăperea era simplă: un crucifix de lemn pe perete, trei scaune cu spătar tare, un colț de rugăciune, o Biblie neagră, niște mătănii răsucite pe degete.

— Fiecare trebuie să-și aleagă drumul, Soeur Odile. Vreau să iei o hotărâre pe care să n-o regreți mai târziu.

— Da, Maică Stareță.

Frumusețea era un blestem, se gândi ea. Ascundea multe alte imperfecțiuni, mai de durată. Se întreba dacă Ryan o înțelegea cu adevărat pe tânăra Odile. Fata era sinceră și avea o inimă bună, dar nu era prea inteligentă și nu cunoștea viața. Își petrecuse ultimii doi ani închisă între acești patru pereți din Cholon. Poate că Ryan fusese atras de aerul ei misterios, dar nu era deloc potrivită pentru un asemenea om.

— Dacă ne părăsești n-o să mai poți să te întorci niciodată. Cred că știi asta?

— Da, știu.

— Îți dai seama ce faci, Odile? îl cunoști cu adevărat pe acest om?

— Îl iubesc.

Bătrâna oftă. Tinerii se îndrăgosteau atât de ușor, fără să se gândească. Stareța își găsise târziu vocația și știa cât de dureroasă

era iubirea. Văzuse la proprii ei părinți.

— Dumnezeu să fie cu tine, îi spuse ea.

Vocea lui Ryan se auzea de jos, din curte. Răsunătoare, masculină, îi oferea ceva complet diferit de viața monahală.

— Vrei să te rogi cu mine? o întrebă Stareța.

— Da.

Închiseră ochii și se rugară, dar știa că Odile tânjea să fugă pe ușă ca o școlăriță ținută în clasă să-și termine temele. Doar Stareța se ruga cu adevărat pentru legătura lor, dar cunoștea viața prea bine ca să știe că nu toate poveștile de iubire aveau un sfârșit fericit.

Webb își petrecu două săptămâni pe front, în perimetrul Centrului de Presă de la Danang. Când se întoarse la Saigon, constată că Hiltonul Hașișului se schimbase radical. Nixon dispăruse. După cum îi povesti Crosby, prietena vietnameză a lui Cochrane stătea într-o noapte în cameră, în timp ce maimuța se masturba pe raftul de cărți în spatele ei. Când Nixon ajunsese la orgasm, fata simțise ceva umed și cald pe ceafă. Țipase, apucase animalul de coadă și-l aruncase pe fereastră.

Crosby se mutase în apartamentul lui Ryan și toate lucrurile lui dispăruseră: scrumiera din carcasa unei bombe, casca NVA cu stea roșie, aparatul Leica cu un fragment de grenadă în lentilă, safeul unde își păstra marijuana. Crosby stătea întins pe un șezlong, cu un pahar în mână și o țigară într-alta. Era beat, drogat, cu ochii roșii, solemn.

Se uită la Webb când intră.

— S-a întors fiul rătăcitor, zise el.

— Unde este Sean? îl întrebă imediat, alarmat. Este bine?

— Da, este, nici o grijă, îl liniști Crosby. S-a mutat. Are o prietenă permanentă.

— Cine, Sean?

— Da. Știi că este greu de crezut, dar uneori realitatea este mai ciudată decât ficțiunea. S-au produs câteva schimbări cât ai fost plecat. Cochrane s-a transferat la Washington D. C. De fapt nu venise aici decât ca să-și adauge o nouă ispravă în autobiografie. Și Prescott s-a mutat.

— Unde?

— Peste tot, zise Crosby.

— Ce?

— Plecase cu o companie ARVN în Deltă. Tipul din fața lui a

călcat pe o mină de trei sute de kilograme. Se spune că tot ce a rămas din el încăpea într-o cască.

— Ah, Cristoase.

— Nu ne-a promis nimeni o grădină de trandafiri, băiete. N-avea ce căuta aici. La fel ca noi toți de altfel.

Suflă fumul în tavan.

— Ah, o să-mi fie dor de el, totuși.

Webb își trânti rucsacul și aparatele pe pat, apoi se așeză, luă țigara din mâna lui Crosby și trase câteva fumuri.

— Ți-am mutat lucrurile în locul lui Cochrane. Dacă plec sau calc pe vreo mină, aerul condiționat îți aparține.

— Pot trăi și fără aer condiționat.

— Ușor de spus acum, iarna.

Se aplecă spre el. Webb îi văzu ochii injectați.

— Ryan era distrus când a plecat Prescott. Spunea că-i datora trei sute de dolari. Și acum n-o să-i mai vadă niciodată.

— Trei sute de dolari? pentru ce?

— Călugărița, omule. Ticălosul ăla a reușit s-o seducă.

Webb luă un avion până la Ben Hoa și sosi înainte de apusul soarelui. Se îndreptă spre spital. Înăuntrul, sanitarul din Georgia schimba pansamentele răniților. Îl întrebă unde era Mickey și îi spuse că se afla la urgență.

Lângă salonul de urgență, câțiva saci cu cadavre fuseseră înșirați sub un palmier. Lui Webb i se păru indecent să treacă pe lângă ele, ca și când ar fi niște bușteni. Îi venea să salute, să plece capul, să facă ceva fără să-i ignore. Trebuiau să fie respectați.

Intră înăuntru.

Era liniște; terminaseră cu urgențele. Webb o găsi pe Mickey în cealaltă încăpere cu muribunzii – acei soldați prea grav răniți ca să poată fi salvați. Rămăsese unul singur. Era îmbrăcat în uniformă, cu cizme și avea capul înfășurat în zeci de bandaje. Mickey stătea lângă el și-l ținea de mână.

Își ridică privirile și-l văzu pe Webb în prag.

— Altă zi în Paradis, zise ea. Se uită la băiatul de pe targă.

— I-am făcut transfuzie cu o sută douăzeci de unități de sânge. Până la urmă, avea atâta sânge nou, încât nu se mai coagula. Acum are hemoragie craniană.

N-are rost să stea lângă el. Puștiul este inconștient, mai mult ca sigur.

— Nu mai are mult, îi spuse ea.

— O să aștept afară.

Când ieși, se întunecase. Orizontul sclipea și tremura pământul sub ei, în timp ce avioanele B-52 bombardau jungla lângă frontiera cambodgiană.

Stătea în pragul salonului de urgență.

— Nu te-am văzut de mult, zise Mickey.

— Am fost la Danang, la Piei Ku și în munți.

— Văd că nu pierzi vremea de pomană.

— Știi cum este. Dacă nu te grăbești, pierzi o parte din război.

Voia să glumească, dar își dădu seama că nu era deloc amuzant.

— Te simți bine? o întrebă el.

— Bineînțeles, doar nu este prima oară când văd oameni murind. Hai, vino la cantină.

Îl luă de mână.

— Ce mai faci?

— Am înotat prin noroaie, mi-a fost frig, m-a plouat, dar tu?

— A fost cald, uscat și urât. Vrei să facem schimb?

Se gândi la tânărul soldat din salonul muribunzilor.

— Nu.

— Mai am treizeci și trei de zile și o noapte.

Se bucura pentru ea, deși în sufletul lui era dezamăgit.

— Mai ai puțin.

— O să-mi fie dor de locul acesta.

Nu-i vedea fața în beznă. La un moment dat se opri.

— Uite ce este, Hugh, nu mi se pare o idee prea bună.

— Ce anume?

— Relația dintre noi doi.

Parcă l-ar fi lovit. Nu mai voia să audă nimic.

— Credeam că ne simțim bine împreună.

— Da, ne simțim. Însă știu ce o să se întâmple dacă mai continuăm. N-am chef să mă atașez prea mult de tine. O să plec și tu o să rămâi aici. Nu vreau să-mi petrec următorii ani așteptându-te și gândindu-mă mereu dacă n-o să sfârșești ca unul din băieții aceștia. Din câte văd, ai de gând să stai mult pe aici.

Nu-i răspunse, pentru că avea dreptate. Nu intenționa să plece prea curând.

— Îmi pare rău, n-avem nici un viitor împreună. Hai să terminăm acum, înainte să fie prea târziu.

— Mickey.

— Dacă vrei să te întorci cu mine la civilizație, poate mă mai

gândesc, dar nu vrei, nu-i așa?

Nu știa ce să-i spună.

— Te rog să nu-mi îngreunezi viața. Războiul acesta mi-a ajuns până peste cap. Peste o lună, când o să plec, nu vreau să-mi mai amintesc de locul acesta.

— Deci asta este?

— Cred că da.

Se desprinse de el și o porni spre cantină, dar, după câțiva pași se opri și se întoarse.

— Să nu permiți nimănui să-ți spună că n-ai talent, ai înțeles?

— Îmi trimiți referințe?

— N-ai nevoie. Trece-mă în curriculum vitae pentru orice eventualitate.

Se îndreptă înapoi spre el. Pentru o clipă crezu că se răzgândise, dar fata se înălță pe vârfuri și-l sărută pe buze.

— Ai grijă de tine! îi spuse ea și plecă.

Webb rămase mult timp în beznă. Asta este, vorba soldaților. În fond, n-a însemnat nimic pentru mine.

— La dracu' bombăni el. Așa mi-a fost scris, probabil. Las-o baltă, Hugh. A fost frumos cât a durat, dar acum n-o s-o mai vezi.

Noaptea, terasa de la Caravelle oferea o priveliște panoramică a războiului. Webb stătea cu paharul cu bere în mână, contemplând amurgul violet care poleia palmierii pe malul îndepărtat al râului Saigon. Primul val de avioane Phantom urui deasupra junglei și auzi pe cineva spunând:

— Spectacolul trebuie să înceapă, oameni buni.

O sclipire albicioasă lumină cerul. Trasoare roșii și verzi cercetau jungla. Artileria grea picta orizontul în portocaliu. Paharele de pe masă tremurau.

Webb clătină din cap. Era cel mai costisitor spectacol pirotehnic din lume.

Își simțea sufletul greu ca plumbul. Mickey van Himst plecase acasă în după-amiaza aceea. N-a însemnat nimic pentru mine.

Sorbea din bere și asculta conversația din jurul lui. Crosby îi spusese că aici puteai aduna mai multe informații decât la Nebuniile de la Ora Cinci. JUSPAO și oficialitățile MacVee, precum și ofițerii din armată și marină veneau cu soțiile sau prietenele lor vietnameze să privească spectacolul pirotehnic și să discute.

— Hei, ai auzit că am pierdut opt tipi din Compania 25 în Deltă, azi dimineață, doborâți de aliații noștri?

— Am auzit că au doborât un F4.

— Nu, era un Dakota, doar am fost acolo. Pilotul a încurcat traseul. Am pierdut doi ofițeri din Compania Alpha.

Interesant se gândi Webb. La Conferința de presă JUSPAO, au spus că pierderile au fost minore, dar, în război, cuvântul „minor” sau „major” era foarte subiectiv.

— Păianjene, strigă cineva.

Își înălță privirile. Era Ryan. Nu mai avea umărul bandajat și ținea de mână o eurasiatică mlădioasă ca o trestie, într-un ao dai din mătase violetă. Webb rămase cu gura căscată. Era cea mai exotică și superbă ființă pe care-o văzuse vreodată. Făcea parte din acele femei a căror frumusețe este atât de perfectă încât te intimidează.

Dar își reveni imediat, se ridică și-i oferi un scaun.

Ryan zâmbi.

— Doamne, ce gentleman ești, Spider. Nu trebuia să te deranjezi pentru mine.

Femeia surâse.

— Mulțumesc, monsieur, îi spuse ea lui Webb și se așeză.

— Ai putea să iei exemplu de la mine.

— Nu poți învăța un câine bătrân să-și schimbe petele, rânji Ryan. Odile, ți-l prezint pe unul din prietenii mei, Hugh Webb. Unul din reporterii de renume ai Saigonului. Un mare șmecher, dar nu contează. Hugh, ea este domnișoara Odile Ngai.

Webb dădu mâna cu ea. Avea o palmă rece și moale.

— Încântat de cunoștință.

Sesizase că prezența ei crease senzație. Mulți bărbați o priveau fără sfială. De fapt, era imposibil să n-o privești. Doamne, numai Ryan putea să dea peste o asemenea femeie. Unii spuneau că era tare norocos.

— Cum mai merge umărul? îl întrebă Webb.

— Mă doare ca dracu', dar de mâine mă apuc din nou de treabă. Mă gândeam să plec în Deltă pentru câteva zile. M-am săturat de Saigon. M-am plictisit până peste cap.

Webb observă că fata tresărise jignită, dar Ryan își repară imediat gafa luând-o de mână și spunând:

— Dacă nu era Odile, îmi pierdeam mințile de tot.

— Odile. Frumos nume. Franțuzesc, nu?

— Bui doi, zise ea. Praful vieții, este numele pe care-l dau vietnamezii copiilor eurasiatici părăsiți.

Se lăsase o liniște grea. Chelnerul aduse încă două beri și o citron pressé pentru Odile.

— Am aranjat să plec în Cradle (Leagănul), îi spuse Ryan.

Leagănul era o zonă în Delta Mekh Kongului dominată de Viet Cong, plină de capcane, rar patrulată de sud-vietnamezi sau americani.

— Sediul Diviziei a Șaptea ARVN se află la My Tho. O să-mi ia probabil câteva zile să ajung până acolo. Pe urmă, va trebui să merg cu mașina până la Ben're și să iau un elicopter până în provincia Kien Hoa.

Webb ascultă aceste planuri nebunești fără să facă nici un comentariu. Ryan îți lăsa impresia că totul era atât de simplu. Ca să ajungi numai până la Kien Hoa trebuia să străbați cu jeepul teritoriul Viet Congului.

Fata îl luă de mână pe Ryan, ca și când ar fi încercat să se asigure că era acolo lângă ea și să se întărească pentru perioada când va fi plecat.

— Cum a fost la Danang? îl întrebă Ryan.

— Este o stațiune pe malul mării. Munții sunt mai interesanți.

— Și tu ești fotograf? îl întrebă Odile. Ryan zâmbi.

— Așa crede. Acum câteva luni era un mucos. Din cauza lui m-am ales cu asta.

Arătă rana de la umăr.

— Sergentul a strigat toată lumea la pământ și Păianjenul s-a ridicat în picioare și a început să danseze.

Webb zâmbi, dar auzise de sute de ori această poveste din gura lui Ryan.

— Îngerul meu păzitor a vegheat atunci asupra mea.

— Rahat. Eu ți-am salvat pielea. Nu împăuna cu laurii gloriei pe cine nu merită.

Odile ignoră izbucnirea lui Ryan.

— Crezi în Dumnezeu, nu-i așa, monsieur Webb?

— Uneori, dar numai când îmi convine, din păcate. Observă crucea de aur de la gâtul ei.

— Ești catolică, domnișoară Ngai?

Își feri privirile.

— Da, însă nu sunt o catolică adevărată.

— Este modestă, zise Ryan. A fost unul din soldații Romei, până am salvat-o din mănăstire.

Observă din nou sclipirea îndurerată din ochii fetei, dar lui

Ryan puțin îi păsa. Este ca un câine mare într-un magazin de porțelanuri, își spuse Webb. Distruge totul cu cele mai bune intenții, chiar dacă nu face altceva decât să dea din coadă.

Deci fusese educată într-o mănăstire. Ar fi trebuit să-și dea seama după felul în care stătea, fără să-și încrucișeze picioarele, mișcându-și degetele, ca și când ar fi avut niște mătănii în brațe. Și atunci își aminti deodată ce-i spusese Crosby despre Prescott și îl cuprinse disprețul. Acum totul era cât se poate de limpede. Era călugărița lui Ryan.

— Te simți bine, amice? îl întrebă Ryan.

Webb clătină din cap.

— Ești teribil.

— Ce s-a întâmplat?

— Ai reușit să-ți iei cei trei sute de dolari?

Lui Ryan îi pieri zâmbetul. Odile îl privea speriată.

— A fost o glumă, Păianjenule, îl repezi Ryan. Hai să nu mai discutăm despre asta.

Odile știa că era vorba de ea și se mira de reacția lui Ryan. Vina i se citea pe față.

— Sean? murmură ea, așteptând o explicație, dar refuza s-o privească.

Webb regretă acum, dar era prea târziu.

— Cred că ești foarte mândru de tine, îi spuse el.

— Doar știi cum este, Păianjenule. Când am aflat de moartea lui Prescott de la Crosby, n-am știut ce să spun. A fost amicul meu. În loc să izbucnesc în lacrimi, am spus ce mi-a trecut prin cap.

— Ce s-a întâmplat, Sean? repeta Odile. De ce s-a supărat prietenul tău?

Webb nu știa ce-l apucase. Poate că era revoltat; avusese mai multe pretenții de la Ryan. Era prietenul și mentorul lui. Îl considerase un exemplu, iar acum se simțea trădat și voia să-l pedepsească. Nu se gândise ce efect ar putea avea adevărul asupra lui Odile. Vorba proverbului: adevărul nu te eliberează, te face nefericit.

— Cineva a pariat cu Ryan trei sute de dolari că nu poate să seducă o călugăriță, se auzi el spunând.

Odile se comportase cu o demnitate ieșită din comun. Îl așteptase pe Ryan să protesteze și când văzuse că nu scoate nici o vorbă, pusese paharul pe masă, spunând:

— Da, înțeleg.

Ryan nu îndrăznea s-o privească. Se uita la Webb, încruntat.

Odile își luă geanta, se ridică și plecă.

Ryan nu încercă s-o oprească. Rămaseră tăcuți mult timp. Webb fu primul care-și feri privirile. Se uita la alte barbarii mai spectaculoase, care se desfășurau de cealaltă parte a râului. Culorile bătăliei colorau cerul negru, catifelat al nopții.

— De ce ai făcut asta? îl întrebă Ryan.

Părea mai mult surprins decât furios.

— Nu știu.

— Nu știi, repetă Ryan.

— Nu-mi vine să cred ce sunt în stare unii oameni să facă din orgoliu.

— N-a fost vorba de orgoliu.

— Atunci de ce? de trei sute de dolari?

Ryan dădu paharul la o parte.

— În situația de față, tu ești singurul vinovat.

Se ridică și plecă.

Webb comandă încă o bere și își propuse să se îmbete. La ce folosise adevărul? la nimic. Data viitoare, o să-și țină gura.

Arsenalul Regimentului al Șaptelea

— Crezi că a făcut-o ca să câștige pariul? îl întrebă Wendy Doyle.

— Nu. Puțin îi păsa de pariu, îi răspunse Webb. Era vorba de prestigiu. Alt capitol din legenda lui Sean Ryan. Și-a dedicat întreaga viață propriului său epitaf.

Crosby își turnă niște Bushmills și apoi îi servi și pe ceilalți.

— Hugh nu este cinstit, protestă el. Cred că a iubit-o, în felul lui. Cel puțin, așa i-a spus. I-a făcut o promisiune pe care n-a putut s-o respecte. Doar nu este singurul.

Webb se încruntă.

— Îi găsești scuze.

— L-am plăcut foarte mult.

— Toți l-am plăcut, zise Cochrane, dar n-are nici o legătură cu realitatea.

— Riscul era rațiunea existenței sale, spuse Webb. Cel puțin așa se prezenta, dar, când se îndepărta de câmpul de luptă, era un laș. În clipa în care a convins-o pe Odile să renunțe la viața monahală, ea a fost cea care a riscat. Ryan știa că putea oricând să plece când o să se sature de ea. În fond, ce avea de pierdut? absolut nimic.

— Nu cred că a făcut-o special, protestă Crosby.

— N-aș vrea să mă repet, dar esențialul este cu totul altul, zise Cochrane.

Doyle luă sticla și se uită la poemul scris pe spatele sticlei.

— Poate că aici se află cheia acțiunilor sale.

— N-are rost să faci o figură romantică din el. Nu merită.

— Deci, cât a durat?

— Până a fugit prima oară? cam patru luni. Pe urmă Nixon și Kissinger au hotărât să trimită trupele americane dincolo de frontieră, în Cambodgia și centrul atenției se mută la Phnom Penh. La Saigon nu se vorbea decât de vietnamizarea războiului. Nixon voia să iasă din această încurcătură. Pe măsură ce tot mai mulți soldați erau trimiși acasă, Vietnamul dispărea de pe primele pagini ale ziarelor. Războiul escaladase, avioanele B-52 bombardau Laosul și Cambodgia, dar nu puteam fotografia nimic. Devenise războiul altcuiva. Era un punct mort pentru noi. Vânzarea ziarelor era asigurată de știri proaspete de pe front. Unii din noi s-au transferat la Phnom Penh, să culeagă știri de ultimă oră.

— Așa a făcut și Ryan?

Webb ridică din umeri.

— N-a fost hotărârea lui. Lucra pentru revista Time și îl anunțaseră că fusese transferat, dar era cea mai bună soluție pentru el. Odile mi-a spus că și-a lăsat toate lucrurile în apartament și a spus că se întoarce într-o săptămână. Și nu l-a mai văzut doi ani.

— La fel ca orice bărbat, remarcă Doyle, spre hazul lui Cochrane.

— Probabil că ai dreptate, dar Odile nu era o femeie oarecare.

Bărbații își plecaseră privirile. Doyle știa că ajunseseră într-un punct în care legenda nu putea fi studiată prea atent.

— Ce s-a întâmplat cu Odile până la urmă?

— După cum îți imaginezi, după incidentul de la Caravelle, nu l-am mai văzut pe Ryan.

— Nu înțeleg de ce, zise Doyle.

Webb zâmbi.

— Până să plece din Vietnam, ne întâlneam inevitabil la Continental Follie, Centrul de Presă din Danang. Odată, m-am ciocnit de el când m-am aruncat într-un elicopter lângă Konhum, dar am schimbat doar câteva vorbe.

— Oricum, cel puțin aveai vești despre el.

— Sigur, dar vechiul grup se spărsese. Lee se întorsese în SUA. O'Leary la Londra. Nu rămăsesem decât eu și Croz.

— De ce?

— Croz lucra pentru AP. Iar eu.

Ridică din umeri.

— Eram ca un câine cu un os. Nu voiam să-i dau drumul.

— Colaborai cu AP?

— Da și nu numai. Îmi vindeam fotografiile și revistelor Time-Life și Paris-Match. Aveam un avantaj în plus, pentru că eram și reporter și fotograf.

— Când te-ai reîntâlnit cu Ryan?

— Croz știa ceva. Ori de câte ori Ryan trecea prin Saigon, ieșea la băutură cu el. Eu nu mergeam. De aceea nu l-am văzut pe Ryan câțiva ani. Pe Odile am întâlnit-o mai întâi. Din pură întâmplare.

II.

Saigon, martie 1972 „Prezentând războiul așa cum este, i-am știrbit gloria și am demonstrat că negocierile sunt unicul mod de a rezolva problemele internaționale."

Howard Smith, prezentator de știri, ABC

„Nu poți să răpești farmecul unui război, la fel cum nu poți știrbi frumusețea unei cobre sau să fii împușcat la China Beach. Războiul îți face bine, nu poți să-i negi atracția pe care o exercită. Ar fi ca și când ai încerca să răpești farmecul sexului sau al formației Rolling Stones!"

Tim Page, fotograf, Războiul din Vietnam, în autobiografia sa.

Pagină cu Pagină.

Saigonul căpătase un aer disperat. Grația conferită odată de francezi dispăruse, sufocată de suprapopulare și poluare. Chiar și copacii care străjuiau bulevardele erau pe moarte. Americanii nu aduseseră pace, ci un val de cerșetori, infirmi, copii ai străzii și război.

Procesul Calley generase repulsie și revoltă în SUA. Acum era evident că America o să întoarcă spatele acestei dezastruoase campanii asiatice. Nord-vietnamezii aruncau tot mai multe trupe împotriva sudului și armata americană, care se retrăsese în mare parte, dezlănțuise noi bombardamente împotriva Hanoiului.

Disperarea era și mai evidentă în Tu Do; soldații erau din ce în ce mai rari pe străzile Saigonului și concurența în rândurile prostituatelor era feroce acum când clienții americani se împuținaseră. În timp ce norii roșii-portocalii ai exploziilor luminau orașul – poluarea făcuse apusurile Saigonului remarcabil de frumoase – lumea barurilor, restaurantelor, pizzeriilor și berăriilor

prindea viață. Pe stradă răsunau strigătele fetelor, muzica rock, râsul soldaților, uruitul motocicletelor Honda.

Majoritatea corespondenților de presă frecventau Barul Melody, unde se spunea că fetele erau mai frumoase, mai tinere și mai ieftine, dar Crosby prefera o fată care lucra la Chicago Bar și stabilise cu Webb să se întâlnească acolo. Când veni, văzu un grup de prostituate adunate sub neonul roz de la intrare. Fumau.

Erau toate o parodie a prostituatelor din Times Square: aveau fuste prea scurte, pantofi cu tocuri înalte, pulovere roz și verzi prea stridente și prea strâmte. Una din ele îl trase de cămașă pe Webb.

— Îmi cumperi ceva de băut? zise ea.

— Nu.

Îl apucă de pantaloni.

— Te iubesc.

— Mai târziu.

— Hai, ia-mi ceva de băut.

Se desprinse din îmbrățișarea ei.

— Poate mâine.

— Dracu' să te ia! îi șuieră ea, la ureche.

Webb zâmbi și intră.

În bar răsuna melodia lui Steppenwolf Born to be Wild. Un grup de soldați în cămăși deschise la gât și blugi, alături de câțiva europeni, probabil ingineri, erau înconjurați de câteva prostituate care le acordau cea mai mare atenție. Așteptă câteva clipe să se acomodeze cu întunericul. Crosby nu apăruse încă.

Se duse la bar să-și ia o bere. Într-un colț, un soldat negru uriaș, dezmierda o fată. Webb o remarcă imediat. Spre deosebire de celelalte, părea stânjenită, chiar rușinată. Era singura care nu râdea prea tare și era de asemenea cea mai frumoasă.

O privi mai atent. Stătea cu spatele la el, uitându-se îngrozită în oglinda de deasupra barului, ca un pacient care-și examinează cicatricele după o operație traumatizantă. Era îmbrăcată într-o rochie roșie de satin, cu pantofi cu tocuri înalte. Avea părul tuns scurt, dar nici măcar machiajul strident nu reușea să-i ascundă frumusețea. Soldatul o mângâia pe spate, râdea și îi șoptea ceva la ureche.

— Cristoase! exclamă Webb cu voce tare, când o recunoscu.

Se apropie să se convingă.

— La ce te zgâiești amice? îl repezi negrul.

— Odile, zise Webb.

Fata îl privi cu ochi mari. Nu-l recunoscuse. Se mira însă că știa cum o cheamă.

— Vrei ceva, omule?

Soldatul era cât o gorilă. Webb clătină din cap, își luă berea și se îndepărtă. Altă fată îl apucă de braț și o respinse. Odile. Prietena lui Ryan, călugărița. Cum ajunsese aici? nu era greu de ghicit. N-avea de ce să se mire.

Nu te băga, își spuse el. La urma urmei, nu era problema lui.

Dar, în loc să asculte glasul rațiunii, se postă în spatele soldatului. Nu-i venea să creadă. Era ea, ce mai. Observă că-l urmărea în oglindă.

— O GRENADĂ!

Toți se trântiră la podea. Scaunele și mesele se răsturnară cu pahare cu tot. Cei care se aflau lângă ușă țâșniră afară, ceilalți se ascunseră după bar. Soldatul negru se întinsese pe burtă la picioarele lui Webb, cu brațele deasupra capului.

Webb o apucă de braț pe Odile. Când o trase spre ușă, îl urmă fără să ezite. Peste câteva clipe alergau prin Tu Do.

În timp ce fugeau, Webb își spuse că făcuse un lucru inteligent și stupid în același timp.

Dădură colțul. Voia să se îndepărteze cât mai mult de bar. Știa că acum soldații speriați începeau să se ridice încet în picioare, mulțumiți că scăpaseră cu viață, dar se vor întreba de ce nu fusese nici o explozie. Iar după ce o să-și revină, o să-și amintească de cel care strigase și o să se înfurie rău.

Webb o ținea strâns de braț. Odile se poticnea în pantofii ei cu tocuri. Încercă să se desprindă, dar o strânse și mai tare. Îi strigă ceva în vietnameză și-l plesni peste față.

Webb se opri. Toți trecătorii se întorceau să-i privească.

— Știu că vorbești englezește, zise el. Spune-mi ceva și o să te las în pace.

— Nu mă mai strânge de braț, te rog.

O ascultă.

— Cine ești? îl întrebă ea, posomorâtă.

— Un prieten de-al lui Ryan. Nu-ți amintești?

Era evident că nu-și amintea, dar numele lui Ryan îi deșteptase atenția.

— Știi unde este Ryan? zise ea.

— Nu.

Își frecă brațul. Îi lăsase urme roșii.

— Scuză-mă.

— Ce vrei? bună întrebare.

— Nu știu. Am vrut doar să te scot de acolo.

— Vrei să te culci cu mine?

Clătină din cap.

Acum își revenise. Mirarea și șocul se transformaseră în furie.

— Atunci ce dorești? ești nebun?

— Ce dracu' cauți aici?

— Cred că nu te privește.

— Ba mă privește.

Se uitară unul la altul. Ce impuls nebunesc m-a făcut să reacționez așa? se întrebă el. Ce speram să realizez? o tâmpenie.

— Dacă nu vrei să te culci cu mine, lasă-mă în pace.

Se întoarse, dar o apucă de mână. Încercă să se desprindă. Trecătorii se zgâiau la ei. Doi jandarmi vietnamezi se opriră și apoi își văzură de drum. Alt soldat care se ceartă cu o prostituată din cauza banilor!

— Ce vrei? repetă ea.

Webb ar fi dat orice să aibă o explicație, dar nu știa decât că situația i se părea nedreaptă. Toate fetele vietnameze se prostituau ca să aibă din ce trăi, însă nu-i păsa pentru că nu le cunoștea.

Ce îl făcuse să reacționeze așa?

— Te rog, zise el, trebuie să-ți vorbesc. Sunt prietenul lui Ryan.

— Monsieur Ryan a murit.

— Nu-i adevărat. Este la Phnom Penh.

— Phnom Penh, repetă ea încet.

Dădu din cap cu ochii închiși, ca și când s-ar fi rezolvat o mare dilemă.

— Știi unde este?

— N-am vorbit cu el. De un an. Poate chiar mai mult.

— Atunci, când o să-l revezi pe Monsieur Ryan. Spune-i cum trăiesc acum, da?

Se întoarse.

— Stai puțin.

— Te rog. N-ai cum să mă ajuți.

Webb scoase un pumn de piaștri din cămașă.

— Cât vrei?

Se zgâi la bancnotele din mâna lui și apoi le luă. Era prea mult. Mult prea mult.

Aleea era murdară și aglomerată. Câteva bătrâne stăteau pe

vine în noroi, cu banane verzi și pepeni. O urmă pe o stradă lăturalnică, printre motociclete, biciclete și mormane de gunoi. În lumina unui felinar, văzu pete de nucă de betel ca niște picături de sânge. Mirosea a nuoc mam, benzină, canalizare. Strigătele negustorilor ambulanți și uruitul motocicletelor tulburau noaptea. Un bărbat urina lângă perete.

O luă înainte pe un șir de trepte înguste, din lemn putred. Webb o urmă. O bătrână cu dinți galbeni se zgâi la el când trecu pe lângă ea.

Se opriră în fața unei uși. Odile descuie și-l trase înăuntru.

Singura lumină provenea de la un mic bec care atârna din tavan. Se uită în jur. Camera era cât baia părinților lui din Londra. Pe podea erau covorașe din trestie și un vas de plastic, probabil pentru spălat. Într-o nișă în perete era o sobă și o chiuvetă. Singura decorație pe pereții coșcoviți era un crucifix de lemn iar ca mobilă era numai un pat de copil.

Dormitorul ei era într-un colț separat de restul încăperii de o perdea ruptă. Odile o dădu la o parte și văzu un pat îngust de lemn. Se așeză pe margine și începu să-și scoată rochia.

Webb o opri.

— Nu-ți ofer decât o relație sexuală normală, nimic altceva.

— Nu vreau sex.

Se întristă.

— Atunci vrei să-ți dau banii înapoi?

— Nu, nu vreau.

Se așeză lângă ea pe pat, uitându-se la leagănul din colțul camerei.

— Ai un copil?

Încuviință din cap.

— Copilul lui Ryan?

— O fată de un an și trei luni. O cheamă Phuong.

Își îngropă fața în mâini.

— Ce ți-am spus mai devreme nu este adevărat. Nu vreau să-i spui lui Ryan cum trăiesc. Mi-aș pierde tot respectul. Înțelegi?

Webb clătină din cap.

— Nu-i vina ta, ci a lui.

— Nu mă iubește.

Nu-și dădea seama de ce era atât de revoltat. Existau o mulțime de femei și copii părăsiți în Saigon și destui bărbați fără picioare în spitale. Era prețul războiului, dar, cu toate acestea, se așteptase la

mai mult de la Ryan, pentru că nu era soldat. Era propriul lui stăpân. Îl admirase.

— Unde este copilul tău?

— Când. Lucrez. Îl îngrijește o bătrână. Plătesc. Ca pe o amah.

— Pot s-o văd pe fetiță?

— De ce?

— Poate o să te ajut?

— De ce vrei să mă ajuți?

— Nu știu, zise el.

De fapt acesta era adevărul. Poate o să se lămurească mai târziu. Deocamdată acționa din impuls.

Se ridică încet. Îl durea s-o privească. Era o copie ieftină a femeii pe care o văzuse în seara aceea, la Caravelle: haine țipătoare, farduri stridente. Atunci arăta ca o prințesă, iar acum semăna cu un clovn.

O urmă pe stradă.

Se opri în fața unei găuri în perete.

— Pe aici, zise ea.

După câteva clipe reuși să-și obișnuiască ochii cu bezna. Nu exista lumină electrică, doar o lampă cu petrol. Era îngrozitor de cald. Duhnea a mâncare, sudoare și urină, încăperea mică adăpostea o întreagă familie. O femeie gătea la o sobă în colț, trei copii se jucau pe podeaua de pământ, un bătrân într-o vestă albă îl privi cu o ostilitate nedisimulată. Îi spuse ceva lui Odile. Se vedea că era furios.

— Nu-i convine că te-am adus aici, zise ea. Spune că o să-i aduci ghinion. Nu mă plac. Trebuie să plătesc dublu pentru că sunt bui doi.

O bătrână stătea pe un taburet cu un copil mic la picioare. Fetița avea părul drept și negru al asiaticilor, dar trăsăturile erau europene, ochii rotunzi și pielea cafenie. Nu era îmbrăcată decât într-un tricou murdar.

Odile luă copilul și îi mângâie fundul gol. Îi șopti ceva în vietnameză, o vorbă de alint probabil.

— Mi-ai văzut fetița, îi spuse Odile. Dacă nu vrei să te culci cu mine, trebuie să mă întorc la lucru.

— Nu vreau să mă culc cu tine, dar nici nu te las să te întorci acolo.

— Spune-mi cum aș putea să-mi câștig existența. Webb ezită.

— Poate că există o soluție, zise el.

Apartamentul se afla aproape de Tu Do, spre Râul Saigon. Un balcon verde, din fier forjat, cu două scaune și o măsuță de fier dădea spre stradă. Înăuntru, era un birou din lemn și mașina de scris a lui Webb. Avea și o mică toaletă, cu o baie masivă, cu robinete de alamă.

Într-un colț al camerei, vizavi de fereastră era un pat de o persoană, acoperit cu o plasă de păianjen. În colțul opus, se vedea o chiuvetă, iar în celălalt un dulap vechi. Pereții erau împodobiți cu fotografiile alb-negru ale lui Webb și un steag roșu al Armatei de Eliberare, cumpărat cu zece dolari de la un soldat beat. Pe un raft se aflau amintirile lui din cei doi ani petrecuți în Asia de sud-est: o pipă de opiu, o eșarfă Khmer roșu cu alb, o cască nordvietnameză. Echipamentul lui – rucsacul, aparatele foto, haina – stătea pe podea.

Odile se uită înjur.

— Nu este o cameră prea mare, zise Webb, dar este curată. Și n-o să te coste nimic.

O puse pe Phuong pe parchet și se așeză nesigură pe marginea patului.

— N-o să mă vezi prea des, o asigură Webb, repede. O să stai mai mult singură.

Se duse la chiuvetă. Udă o cârpă și i-o dădu.

— Spală-te pe față.

— De ce?

— Să-ți ștergi fardurile. Nu trebuie să te mai prostituezi.

O văzu tresărind, dar îl ascultă. Îl impresiona să-l privească. Îngenunche lângă Phuong, care îl privea fascinată să vadă această față nouă și ciudată.

— De ce faci asta? îl întrebă Odile.

— Vrei să-ți întorc spatele și să-mi spun că nu mă privește?

— Bine, dar acesta este adevărul.

Citea pe fața ei ce gândea. Îi întinsese o cursă. Nimic nu era pe gratis! își imagina ce trebuia să-i dea în schimb, dar era de preferat să servească un singur bărbat decât toată armata SUA.

Pe acoperișul de vizavi, un bătrân chinez își practica tai qi-ul său tradițional. Un șir de copaci se profilau în luminile de neon din Tu Do. În depărtare se auzea uruitul artileriei.

Stăteau pe balcon. Phuong se juca pe podea.

— Ryan plecase de două săptămâni când mi-am dat seama că sunt gravidă, spunea Odile pe un ton monoton, privind în beznă. Mai întâi, am fost îngrijorată. Mă gândeam că o să se supere când o

să afle, dar eram convinsă că o să se întoarcă. Un timp mi-a scris, mi-a trimis bani, dar, pe urmă scrisorile și banii au încetat. Am crezut că a murit. I-am scris mamei, la Dalat, rugând-o să mă ajute, dar nu mi-a răspuns. Nu puteam să mă întorc acolo cu copilul. Rușinea ar fi prea mare. Așa că am rămas aici. După ce s-a născut Phuong, banii lui Ryan s-au terminat. N-aveam ce face, trebuia să câștig.

— I-ai scris vreodată lui Ryan? i-ai cerut ajutorul?

— Da, i-am scris de multe ori. L-am întrebat de ce nu-mi răspunde. Pe urmă, am crezut că nu-mi dă nici o veste pentru că a murit și nu i-am mai scris.

— Știe de copil?

Clătină din cap.

— Dacă ar fi știut, te-ar fi ajutat.

— De ce să mă ajute, Monsieur Webb? doar nu mă iubește.

— Nu contează.

— Pentru mine contează foarte mult. Dacă nu mă iubește, n-am nevoie de ajutorul lui.

Phuong începuse să plângă. Odile o luă în brațe și se așeză pe marginea patului să-i dea să sugă. Webb se uită la sticla de Johnny Walker din fața lui. După un timp, copilul adormi. O puse încet pe pat.

Ezită. Lampa gălbuie arunca umbre gălbui pe fața ei. Webb știa la ce se gândea. Se întreba dacă voia să se dezbrace pentru el.

— Mă duc afară să fumez.

Închise ușa și coborî în stradă. Se plimbă aproape o oră, încercând să-și limpezească mințile, dar tot nu reuși să se lămurească.

Odile era în pat. Phuong adormise lângă ea. Își luă rucsacul din colț și își întinse sacul de dormit pe podea.

— Ce faci? îl întrebă ea.

— Am dormit în condiții mult mai proaste în ultimii ani. Cel puțin este uscat și nu sunt șerpi.

— Nu vrei să dormi cu mine?

— Nu pot, pentru că te-ai simți ca o prostituată, nu-i așa?

— Pentru mine nu mai contează.

— Tocmai asta este problema. Vreau să conteze din nou. Nu ți-am oferit ajutorul meu ca să profit de tine.

Se așeză să-și scoată cizmele.

— Poți să stai aici cât vrei, fără nici o obligație. O să găsim o

soluție până la urmă. O să-i scriu lui Ryan.

Deși nu știa dacă australianul se va lăsa impresionat.

Îi luă rochia roșie de pe pat, o mototoli în mână și o aruncă în stradă de pe balcon.

— Ce faci?

— Nu mai ai nevoie de ea.

Se uită la el ca la un nebun. Poate că era într-adevăr nebun. Trecuseră doi ani de când venise în Vietnam și se schimbase. Viața era prea scurtă, prea fragilă să-ți bați joc de ea.

Poate că Ryan greșise tocmai în această privință.

— Nu este nevoie să faci asta. Nu sunt călugăriță. N-am fost niciodată.

— Nu vreau să mai suferi. Puse capul pe pernă.

— Ești un om foarte bun.

Bun sau nebun, nu-mi dau seama. Înainte să vină în această țară, știuse clar cine era.

Stinse lumina, se dezbrăcă și se băgă în sacul de dormit. Rămase treaz mult timp, sperând să-i audă pașii pe podea, să-i simtă trupul cald strecurându-se lângă el, dar îi auzi respirația liniștită și își dădu seama că adormise. Bineînțeles! nu vrea să se culce cu tine! sexul nu era o aventură pentru ea. Noaptea aceasta este prima după mult timp când poate să doarmă liniștită.

Ești un om bun, Webb, își spuse el. Probabil o să ajungi în rai.

Dar o să fii singur acolo, prostule.

Webb se trezi cu noaptea în cap, așa cum se obișnuise în ultimii doi ani petrecuți pe front. Voia să se plimbe prin oraș, să afle ce se mai întâmplase.

Odile dormea. Stătea întinsă pe spate, cu mâinile deasupra capului, ca un copil. Era superbă. Frumusețea ei i se părea prea desăvârșită, pentru că îi ascundea sufletul. Fața ei era un blestem care o va urmări toată viața. O făcea o paria și, în același timp, un obiect al dorinței.

Îi alunecase cearceaful de pe sâni. Avea un corp perfect. Se stăpânea cu greu să n-o atingă. O acoperi la loc.

Copilul se trezise deja și se juca pe podea. Era îmbrăcat într-o cămașă de noapte roz, ieftină, cumpărată probabil din Central Market. Avea păr scurt, drept și negru, ochi rotunzi și o față turtită și grăsuță, de îngeraș. O fetiță simpatică și nefericită, lipsită însă de frumusețea părinților. Cel puțin deocamdată.

Ieși, închizând ușa în urma lui.

Bău o cafea la Shelf și discută cu ceilalți corespondenți de presă. Crosby era și el acolo și voia să știe de ce nu apăruse la Chicago Bar. Webb îi spuse că nu se simțise prea bine. Crosby ridică din umeri și începu să descrie incidentul care se petrecuse la bar, înainte de venirea lui.

— Viet Cong au aruncat o grenadă acolo, zise Crosby.

— Ei, pe dracu'!

— Mi-a spus un soldat. N-a explodat, Slavă Domnului. Nu mai calc pe acolo.

Webb zâmbi.

— Nici eu.

Își bău cafeaua și plecă. Ieri își propusese să plece în Deltă, la Can Tho. Însă acum se dusese să cumpere croissanți proaspeți de la Givral și niște banane verzi de la negustorii ambulanți din Tu Do.

Când deschise ușa, Odile îl aștepta în mijlocul camerei, cu mâinile la spate, ca și când ar fi fost o servitoare preocupată să-i facă pe plac stăpânului. Își dădu seama că făcând-o să renunțe la slujba ei, îi răpise libertatea, fără să vrea. Acum Odile și copilul ei depindeau în întregime de el.

Îi dădu croissanții.

— Poftim. Am cumpărat niște banane pentru Phuong. Îi plac?

Odile dădu din cap.

— Da, însă o să-ți umple tot apartamentul de coji.

— Nu-i nimic, trebuia redecorat oricum și nu-mi displace galbenul.

Se îmbrăcase într-un ao dai de culoarea cojii de ou. Era aproape la fel cum o văzuse prima oară, cu excepția ochilor.

Mâncară croissanții pe balcon. Orașul se trezise la viață. Pe stradă răsunau din nou claxoanele mașinilor și siclourilor. Din apartamente se revărsa o muzică metalică. În Saigon, duminica era o zi ca oricare alta.

Mâncară în liniște.

— De când n-ai mai fost la biserică? o întrebă el deodată.

— La biserică? cum să mă duc la biserică?

— De ce nu? doar Dumnezeu este iertător, nu? deși, după părerea mea, n-ai făcut nimic reprobabil. Aveai un copil de hrănit.

Nu-i răspunse.

— Mâine o să mergem împreună la slujbă. Nu sunt catolic, dar știu cum este. Te spovedești, ești mântuită de păcate și poți lăsa trecutul în urma ta.

— Nu cred că este atât de simplu.

O să mergem oricum, insistă el.

* * *

Bătrâna Stareță era acolo, cu Soeur Marie și câteva novice de la mănăstirea din Cholon. Odile observase că o studiau, dar le evită. Încercă să se concentreze asupra slujbei și a figurii Mântuitorului pe cruce, deasupra altarului, dar nu mai era ca înainte. Slujba n-o mai liniștea. Acum era o străină, exclusă de propria ei perfidie.

Când preotul luă sfânta împărtășanie, nu se apropie de altar, dar, la sfârșit, Webb o îndemnă să se spovedească și se supuse.

Odile rămase mult timp în genunchi, în capelă, în timp ce Webb o ținea pe Phuong. Închise ochii și încercă să se roage, dar nu reuși. Suferise numai din cauza ei. Își pusese fericirea mai presus de ordinea naturală creată de Dumnezeu și de datoria ei.

La un moment dat, se gândise chiar la chat lam ba. Era un remediu tradițional pentru mamele necăsătorite în Vietnam. Își tăiau copilul nou-născut în trei bucăți, înveleau capul, trunchiul și membrele într-o pânză și o arunca în râu, să le spele greșeala. Cum putuse să păcătuiască chiar și numai cu gândul în asemenea hal. Îi dovedea că avea un suflet rău și Dumnezeu o făcuse să sufere ca s-o pedepsească.

Încercă din nou să se roage, dar cum s-o ierte Dumnezeu când nu putea s-o facă?

Stăteau pe treptele catedralei, în soarele fierbinte al dimineții.

— Ți-a dat binecuvântarea? o întrebă Webb.

— N-am putut să-i spun preotului, murmură ea. Mi-a fost rușine.

— N-ai spus nimic?

— Am mărturisit că sunt invidioasă și că odată mi-am dorit să-l ucid pe Monsieur Ryan. Preotul m-a pus să fac penitență și m-a absolvit de păcate.

— Atâta tot?

— Te rog. Ești foarte bun cu mine, dar nu-mi cere să fac ce nu pot.

— Nu ai nici o vină.

— Nu trebuie să mă judeci, zise ea, încet.

— Atunci cine?

Cum să-i explice? se gândi ea. N-avea cum s-o înțeleagă. Nu era vietnamez. Poate că în lumea lui nu existau paria. Avea ochi rotunzi, principii solide și o viață liberă. Se luptau cu Dumnezeu în

fiecare zi, ca și când ar putea să-și schimbe soarta. Credea că o spălase de rușinea care i se infiltrase în suflet ca rugina dacă o luase de la To Do.

Era un copil.

Ea însă știa că nu avea unde să se ducă decât în iadul populat de cerșetori, copii părăsiți și prostituate. Nimeni nu putea s-o mântuiască.

Era ora prânzului. La Juliette's, trăseseră draperiile aurii, astupând razele soarelui. Printr-o crăpătură, Webb zărea acoperișurile Saigonului. Orașul părea trist, copleșit de căldură. O panoramă de fațade coșcovite și țigle roșii. Stătea cu Crosby pe taburete de bar și beau bere, discutând despre război. La un moment dat veni vorba despre Cambodgia și, inevitabil de Ryan.

— Mai știi ceva de el? întrebă Webb.

— Un tip de la UPI a fost la Phnom Penh săptămâna trecută și l-a văzut. Este neschimbat.

— Nu știi cumva unde aș putea să iau legătura cu el?

— Îți datorează bani?

Webb clătină din cap.

— Nu-i vorba de mine. Îți amintești de călugăriță?

Crosby zâmbi.

— Bineînțeles.

— A lăsat-o cu un copil.

Crosby nu știa cum să reacționeze. Să fie alt capitol din legenda australianului sau o să se lase cu bucluc?

— Măi să fiu al dracului! zise el, în cele din urmă.

— Nu era o prostituată, Croz. Merită să ducă altă viață. Văzând că nu spune nimic, adăugă:

— Mulți îl cred un Don Juan adorabil, dar, în realitate, nu-i decât un ticălos.

— Nu uita că ți-a salvat viața.

— Și pentru asta poate să comită orice monstruozitate?

Crosby căzu pe gânduri.

— Nu-i ceva neobișnuit. Sunt destui copii fără tată pe lume.

Webb se înfurie.

— Ryan nu este un soldat de nouăsprezece ani cu caș la gură și nici ea nu este o prostituată.

— M-da, cred că ai dreptate.

Crosby se trase de mustață.

— Știe de copil?

— Nu cred.

— Poate că ar trebui să-i spună cineva. Unul din oamenii mei pleacă vineri la Phnom Penh. Dacă vrei să-i transmiți vreun mesaj, o să am grijă să-l primească.

— Mulțumesc, Croz. Crosby clătină din cap, râzând.

— Tipul este deosebit, trebuie să recunoști.

Webb începu să compună scrisoarea pentru Ryan, descriindu-i situația lui Odile, dar nu reuși s-o termine.

Între timp, viața lui căpătase un alt sens. Se întorcea cu plăcere acasă în fiecare seară. Phuong îi zâmbea de fiecare dată. Se obișnuise cu această atmosferă tihnită. Poate că se obișnuise prea mult.

Noaptea, în loc să bea la Caravelle, la Melody sau la Continental cu ceilalți corespondenți de război, le ducea pe Odile și Phuong la Givral sau Royale și cinau împreună. Era pentru prima oară când se simțea invidiat. Soldații americani îi priveau zâmbind. Știa ce gândeau.

Odile rămânea indiferentă. Se retrăsese în sine, își astupase sufletul. Vorbea puțin. Din când în când, îi descria câteva incidente izolate din copilăria ei din Dalat; dar când insista și-i cerea mai multe amănunte despre familia ei sau viața din mănăstire, o simțea cum se izola. În afară de Phuong nu părea s-o mai intereseze altceva în viață.

Webb își dădu seama că începea să se îndrăgostească de ea. În adâncul sufletului, o considera o prințesă vrăjită, pe care o ținea închisă în turn, s-o protejeze. Își păzea viața secretă ca pe o comoară. Simțea nevoia s-o salveze, să-i dezvăluie misterul. Nu trecea nici o clipă fără să se gândească la ea.

Până la urmă, nu mai termină niciodată scrisoarea adresată lui Ryan.

Webb închiriase apartamentul pentru că avea aer condiționat, dar care se stricase la puțin timp după ce se mutase și proprietarul refuzase să-l repare. De aceea ținea ferestrele deschise, să poată respira, dar în noaptea aceasta atmosfera era sufocantă. Își luă mașina de scris pe balcon. Prefera să lucreze în semiîntuneric decât să îndure căldura dinăuntru. O auzi pe Odile cântându-i blând micuței Phuong.

Băgă o foaie de hârtie în mașina Remington, încercând să găsească niște cuvinte potrivite pentru imaginile luate în dimineața aceea în Deltă. Era obosit, la fel ca războiul acesta nesfârșit.

Fotografiile nu erau grozave și se îndoia că cei de la Time-Life sau Paris-Match se vor arăta interesați. Oamenilor nu le păsa de vietnamezi care se ucideau între ei, în schimb, dacă era vorba de alții, se schimbau lucrurile. Adevăratul război se dădea pe cer, dincolo de frontieră, în Cambodgia și Laos, departe de ochi iscoditori.

Deodată o văzu lângă el. Îi simți mâinile masându-i umerii încordați. Îl cuprinse o pasiune nestăvilită, rușinoasă. Sexul era o marfă ieftină în Saigon, în schimb iubirea și afecțiunea erau o raritate.

Dar nu pentru asta o adusese aici, își reaminti el.

Se opri și întinse mâna spre ea.

— Mâine trebuie să plec. La Danang. S-ar putea să lipsesc o săptămână sau două.

— O să-mi fie dor de tine și o să mă rog lui Dumnezeu să te aibă în pază.

— Serios?

— Da, ești un om foarte bun.

— Nu, nu sunt.

O privi drept în ochi. Pentru o clipă, îi aminti de Judge. Privirile ei sălbatice îi spuneau că nimic nu-i putea alunga durerea din suflet, dar, în timp ce Judge era schimonosit de vina care-l apăsa, Odile părea și mai ademenitoare. Acesta era blestemul frumuseții: transforma până și durerea în ceva exotic.

— Ce ai face dacă ai fi liberă? o întrebă el. Dacă ai putea face tot ce dorești?

— Dar nu sunt. N-am fost niciodată. M-am născut o bui doi, în Vietnam, n-am cum să fiu liberă.

— Dacă ai putea să pleci din Vietnam.

Ridică din umeri, incapabilă să-și imagineze. Era irecuperabilă. Webb se întrebă pentru prima oară dacă nu cumva fusese așa mereu. Poate nu era doar vina lui Ryan.

— Dacă vrei să pleci din Vietnam, să știi că pot să te ajut.

— La ce să mă ajuți? să devin prostituată în America?

— Nu trebuie neapărat să pleci în America sau să fii prostituată.

— În sufletul meu nu voi uita niciodată ce am fost.

— Crezi că mă șochezi? ce atrocitate ai comis? crezi că se poate compara cu crima? cu satele arse de napalm, cu marii mutilați ai războiului? în ultimii doi ani, am văzut multe orori. Păcatul tău este mic pe lângă ele, Odile.

Nu poți compara păcatele, doar nu sunt pepeni. În mintea mea mă aud spunând lucruri pe care nu cred că o să le mai spun vreodată. Aș vrea să fiu ca înainte, dar este ca și când te-ai fi născut într-un oraș și l-ai fi găsit complet schimbat la întoarcere, după un timp. Este imposibil. Acum când mă rog, Dumnezeu nu mă mai ascultă.

— N-ai de făcut altceva decât să-ți întreții copilul.

— Poate nu este un păcat prea mare față de Dumnezeu, dar este față de mine.

Se întoarse. Webb nu știa ce să-i spună.

— Ce vrei de la mine? îl întrebă ea în cele din urmă.

— Nimic.

— Poate așa vrei să crezi, dar te-am văzut cum mă privești.

Intră înăuntru. Auzi foșnetul mătăsii și când se uită o văzu goală lângă pat, cu ao dai-ul în mâna dreaptă. Veioza gălbuie de lângă pat îi umbrea corpul.

Webb se apropie. Era superbă. Îi atinse umărul. Era mică pe lângă el. Trupul ei părea dăltuit în marmură cafenie. Nu-și imaginase în viața lui o femeie atât de frumoasă.

Ezită. Dacă nu o iubea, cu ce era mai bun ca Ryan sau ca soldații din barurile Tu Do? poate nu ajunsese încă să se cunoască.

— Nu-i nimic, murmură ea.

Nu-și dădea seama dacă îi vorbise cu blândețe sau resemnare.

Îi cuprinse sânul în palmă și o sărută pe gât. Părul ei mătăsos mirosea a patchouli. Jos, în stradă auzea uruitul traficului din Tu Do. Era atât de departe de Londra încât totul i se părea un vis.

Webb lipsi două săptămâni. În nopțile lungi, înfășurat în poncho, tremurând de frig și frică, undeva, la o bază militară din munți, sau asudând în timp ce patrula cu ARVN în junglă, în jurul așezării Pleku, se gândea la ea. Știa că trebuia să ia o hotărâre. Își pierduse doi ani din viață în Vietnam, poate doi ani mai lungi decât crezuse când sosise prima oară în Saigon. Visase la moarte sau glorie, la un sfârșit neștiut sau la o ascensiune rapidă, dar, până la urmă, Vietnamul nu fusese niciuna nici alta. Fotografiile și reportajele lui fuseseră folosite ocazional de principalele agenții și reviste internaționale, dar nici nu murise, nici nu-și câștigase vreun renume. Poate că venise un an prea târziu. Vietnamul nu mai era un război în care să vezi și să fii văzut.

Începuse să se gândească pentru prima oară la o schimbare. Poate o să plece din Vietnam și o s-o ia pe Odile cu el.

Încă nu-i trimisese nici o scrisoare lui Ryan Și, oricum, ce ar fi putut să facă? nu era obligat să repare lucrurile.

Dar nici el nu era, cu atât mai puțin, se gândi Webb.

La început încercase pur și simplu s-o ajute pentru că fusese revoltat. Își dorise să salveze măcar o persoană din mizeria pe care o vedea zi de zi.

Își imaginase că dorea să plece din Vietnam și intenționase să-i facă rost de un pașaport francez. Pe urmă, putea s-o lase liberă, să-și facă un viitor.

Dar ce viitor o aștepta cu un copil din flori, singură într-o țară și o cultură străină?

Refuzase tot sprijinul lui în această privință. Îi spusese că nu dorea să plece. Chiar dacă Vietnamul fusese dur cu ea, era tot ce avea.

Acum își dădea seama că nu fusese cinstit în privința motivelor lui. Odile avea dreptate: era un om bun, dar nu chiar atât de bun. Imboldul moral de a o ajuta fusese doar un aspect.

Ceea ce simțea pentru ea nu era iubire. Acest sentiment se potrivea mai bine legăturii lui cu Mickey. Cu ea se potrivea în toate privințele. În schimb, Odile îi trezea pasiuni mai întunecate și mai arzătoare. Depășea chiar dorința sexuală; era ca chemarea unei sirene. Frumusețea o făcea exotică, durerea misterioasă, misterul irezistibilă.

Imaginea ei din noaptea aceea, înainte să plece i se imprimase în minte. O posedase cu o pasiune mistuitoare, dar își spusese că nu putea s-o iubească dacă nu-l iubea și ea.

Cu o noapte înainte să se întoarcă la Saigon stătea în cinematograful în aer liber din Danang, atent la filmul The Graduate (Licențiatul), când își dădu seama ce avea de făcut. Nu conta că nu-l iubea.

O s-o ceară în căsătorie.

Odile era într-un siclo, pe Le Loi Boulevard. Se întorcea de la Central Market când îl văzu. Stătea pe terasă, într-una din acele cămăși hawaiene oribile, care-i plăceau atât de mult și fuma. Era cu alți ziariști, în uniformele lor de camuflaj și râdeau. Nu-l zări decât pentru o fracțiune de secundă.

Simți o durere ascuțită în piept. Se întoarse pe scaunul crăpat, din piele, dar se îndepărtase prea mult. O strânse în brațe pe micuța Phuong. O bui doi, la fel ca ea, care se va confrunta cu aceleași probleme cumplite într-o zi.

La început, fusese șocată să-l vadă, dar, după câteva clipe, simți că-i clocotește sufletul: nu de regret, de rușine sau de dor, ci de ură. Îl ura cum nu urâse pe nimeni în viața ei, pentru cruzimea și trădarea lui.

Când se întoarse acasă, o puse pe Phuong pe podea, cu o sticlă de plastic cu apă și cuburile de lemn dăruite de Webb, apoi luase cuțitul cu mâner de lemn cu care englezul tăia fructele, îl puse în geantă și plecă.

Îl aștepta în Givral, vizavi de Continental. Își lăsă cafeaua cu lapte să se răcească pe masă, în fața ei. Nu plecase. Era imposibil să nu-l observi în cămașa aceea.

Se gândi la ziua când plecase din Saigon. Îi spusese că trebuia să se ducă la Phnom Penh, dar nu va lipsi decât o săptămână. Plecase des, așa că nu i se păruse nimic deosebit. Îi lăsase bani pe masă și-i făcuse cu mâna din taxiul care-l dusese la aeroport.

În săptămânile care urmaseră îi scrisese că va mai rămâne un timp în Cambodgia. Erau întotdeauna bani în plicuri, dar, după câteva luni scrisorile se răriră și, după un timp, plicurile conțineau numai bani.

Pe urmă au încetat complet.

Poate ar fi trebuit să-i spună de copil, se gândi ea, însă atunci îi fusese prea rușine; se lăsase folosită și aruncată. O parte din ea acceptase chinul ca pe o pedeapsă binemeritată.

Dar suferința n-o mântuise. Așa că trebuia să-l atragă în iad, alături de ea.

Se încordă. Își părăsi colegii și o porni pe Lam Son Squaire, spre Caravelle. Lăsă bani pentru cafea pe masă și se repezi pe ușă.

Fusese asaltat de copiii străzii: lustragii, vânzători de țigări, florărese. Se năpustiseră asupra lui ca niște pescăruși înfometați. Se opri râzând și băgă mâna în buzunar să le dea bani. Îl îmbiau cu flori false și țigări, deși îi refuza. N-avea nevoie de nimic. Voia doar să le dea bani. Era unul din lucrurile pe care le admirase cel mai mult la el: această generozitate uimitoare. Greu de crezut că sub această mască se ascundea alt om: cel care o înșelase.

Îl urmă în foaierul de la Caravelle.

Un al șaselea simț îl făcu să se întoarcă. Pe moment, încremeni pe loc, uimit și apoi veni spre ea, râzând.

— Odile!

Simțea vârful ascuțit al cuțitului în geanta de piele. O făcuse dintr-un impuls. Cum să ucizi pe cineva? cum să-i iei viața aici, în

hol, de față cu toți? sau pe ascuns și apoi să încerce să scape.

Dacă voi fi prinsă, ce se va întâmpla cu Phuong?

— Arăți superb, zise el, zâmbind.

Îi venea să explodeze. De-abia mai putea să respire. Nu-și imaginase că întâlnirea avea să decurgă așa.

— Te simți bine?

— Când te-ai întors la Saigon? reuși ea să-l întrebe până la urmă.

— Acum câteva zile. Nu mai râdea. Cred că ești supărată pe mine.

Nici măcar nu se căia. Semăna cu un copil prins asupra faptului. Sunt un băiețel rău – dar n-am ce-i face!

Deschise geanta și pipăi mânerul cuțitului. Cum ai putut să-mi faci asta, Ryan?

— M-ai urmărit, remarcă el.

— Te-am văzuT. Pe terasă.

— Mă crezi un ticălos, nu-i așa?

Îl privi amețită și uluită. Ce ușor lua lucrurile!

— Uite ce este, îmi pare rău. Ar fi trebuit să-ți scriu.

Ridică din umeri, ca și când acest fapt ar fi explicat totul.

Odile era gata să leșine. Nu putea să-l ucidă înainte să înțeleagă ce lucru cumplit făcuse.

— Trebuie să-ți arăt ceva, îi spuse ea.

Se întoarse și o porni spre ușă. Ryan alergă după ea. Găsi un siclo și se urcă imediat. Nu avea mult de mers până acasă, dar n-o mai țineau picioarele.

Când Ryan se așeză lângă ea, dădu adresa șoferului.

— Unde mergem? o întrebă el.

— Ai treabă în altă parte? îl întrebă ea.

— Nu.

Își feri fața, sprijinindu-se de spătarul banchetei. Soarele ardea feroce.

— Am suferit foarte mult din cauza ta.

— Cred, îmi pare rău. Am încercat, te rog să mă crezi. Mă refer la relația dintre noi doi. N-am vrut să te mint, dar nu mergea pentru mine. Pe urmă, când am ajuns la Phnom Penh. Cred că. M-am gândit că este mai bine așa.

— Da, adică mai ușor pentru tine.

Nu-i răspunse.

— Am renunțat la totul pentru tine.

— Și ai făcut foarte bine. Nu erai făcută să fii călugăriță.

Dar nici prostituată!

Îi atinse genunchiul.

— Odile.

Îi dădu mâna la o parte.

— Încetează. Te rog.

Intrară pe o stradă laterală și opriră lângă apartamentul lui Webb. Ryan părea uimit, dar nu spuse nimic. O urmă pe scara din fier forjat.

Deschise ușa.

Phuong stătea întinsă pe podea și bea din sticlă.

— Christoase! exclamă Ryan.

Rămaseră în prag un timp. Ryan se sprijini de ușă. Nu-i venea să creadă.

— O cheamă Phuong, zise Odile în cele din urmă, dar se pare că australianul n-o auzise, apoi făcu un gest care o surprinse. Se aplecă și luă copilul în brațe cu blândețe. Phuong nu plânse când văzu acest străin uriaș. Bău mai departe din sticlă și-l privi cu ochii ei mari, căprui.

— Deci așa! zise el, inspirând adânc.

Se așteptase să-l audă protestând: „nu este a mea”, dar nici măcar nu-i ceru să-i confirme că era tatăl copilului; în schimb, se așeză și puse fetița călare pe genunchii lui. Phuong râse fericită.

— Trebuia să-mi spui, zise el.

Se uită de jur împrejur. Probabil că recunoscuse fotografiile lui Webb dar nu spuse decât:

— Ai pe altcineva?

Cum să-i explice relația ei cu Webb?

— Este foarte bun cu mine.

Observă singurul pat din cameră și își mușcă buza.

— Cum te-ai descurcat?

Nu-i răspunse. Înghiți se destulă rușine și umilință.

— Îmi pare rău, zise el.

În siclo, se gândise că o să-i arate copilul și apoi o să-i spună: Uite ce mi-ai făcut, a trebuit să mă prostituez ca s-o hrănesc, după care să-i înfigă cuțitul în inimă, dar era o fantezie, nu un plan. Acum toată ura ei se risipise. Nu mai rămăsese decât tristețea și rușinea.

Phuong sugea din biberonul ei, uitându-se la Ryan. Nu se temea niciodată de străini. Încrederea ei sfida orice barieră socială.

Bărbatul o privea uluit. Acest copil era o parte din el.

— Ce vârstă are?

— Șaisprezece luni.

— Este frumoasă.

— Este prea grasă, mănâncă prea mult și are nasul prea mare.

— Ba nu, este superbă.

Odile își dădu seama că plângea. Nu cu sufletul, doar cu ochii. Lacrimile erau fierbinți și-i cădeau pe obraji ca ploaia pe acoperiș în timpul musonului. Așa își imaginase întotdeauna că va fi înainte să plece. Îl așteptase un an și patru luni să-l audă spunând că îi dăruise un copil frumos.

Apoi o îmbrățișă și încercă să-l respingă, amintindu-și că-l ura, dar se agăță de el, cuibărindu-se la pieptul lui puternic. O sărută pe frunte și apoi o luă de bărbie și o sărută intim, așa cum îi spusese odată că făceau francezii.

Îi căzu poșeta din mână.

Îl simți cum îi deschidea ao dai-ul. Dacă va fi altă greșeală nesăbuită nu mai conta, așa că îl lăsă s-o dezbrace Și s-o întindă în pat. Nu simțea nici o dorință fizică, voia doar s-o țină în brațe din nou și s-o facă să spere că o iubea. Și o s-o salveze.

Când Webb intră în cameră, îi găsi dormind. Odile își sprijinise brațul de pieptul gol al lui Ryan, iar el stătea cu capul pe sânul ei. Trupurile lor erau scăldate în sudoare. Patul îngust era răvășit.

Phuong se uită la el de pe podea, zâmbind. Avea doi dinți jos și doi sus.

Webb se sprijini de perete, încercând să-și domolească sentimentele. Gelozie? trădare? dezamăgire? pentru ce și pentru cine? doar nu putea fi dezamăgit de Odile fiindcă își dăduse frâu liber sentimentelor sau gelos pe Ryan pentru că făcuse un lucru cât se poate de normal.

— Isuse! exclamă el.

Odile deschise ochii și își trase cearceaful.

— Încă o problemă care s-a rezolvat de la sine, zise el și ieși trântind ușa.

Restaurantul Cigale avea gratii curbate de fier la fereastră și un băiat la ușă, care avea grijă să nu arunce cineva vreo bombă înăuntru. Crosby și doi corespondenți de la AP stăteau pe scaune de bar, beau brandy și priveau cowboyii pe Hondele lor, gonind pe Tu Do.

Webb îi auzi râzând din stradă, dar când intră, se făcu liniște.

Ryan era cu ei. Bănuia că aflaseră cu toții ce se întâmplase. Veștile circulau repede în Saigon.

Ryan îi zâmbi și-i făcu semn cu mâna.

— Bei ceva, Păianjenule?

— Sigur.

Ryan comandă încă un rând.

— Discutau despre Follies. Crosby a auzit că o să se întâmple ceva important la Que Trang.

Que Trang era un fort aflat în calea lui Ho Și Min, care adăpostea Special Forces A-Team și peste patru sute de luptători Sedong. Ofițerul de presă de la Follies susținea că fortul era bombardat puternic și americanii trimiseseră o companie ARVN să-i sprijine.

— Am discutat ieri cu un colonel al Beretelor Verzi, zise Crosby. Mi-a spus că fortul este încercuit și acum două nopți era cât pe ce să fie cucerit. Ne ducem mâine să vedem ce se întâmplă. Ce zici, te interesează?

— Bineînțeles că îl interesează, interveni Ryan. Ai face orice pentru un reportaj bun, nu-i așa, Păianjenule?

Îl provocase pe față. Ryan se simțea probabil vinovat, se gândi Webb. Din propria lui experiență știa că cei mai periculoși oameni erau cei care te înșelaseră, nu cei pe care-i înșelaseși tu, dar Ryan avea dreptate într-un fel. Indiferent ce se întâmpla în viața lui, trebuia să-și câștige existența și ar face într-adevăr orice pentru un reportaj bun.

— Sigur, zise el, o să vin.

A doua zi de dimineață, Crosby, Ryan și Webb se urcară într-un C-130 la Tan San Nhut, în direcția Danang. De acolo luaseră un Chinoc până la un LZ aflat la zece kilometri est de tabăra Que Trang, din munți.

În clipa în care elicopterul atinse pământul, soldații ARVN alergară spre ei cu răniții. Ce mai rămăsese din companie – ofițerul de presă de la Follies era convins că vor sparge încercuirea de la Que Trang – stăteau pe marginea LZ-ului, pe cutii de muniție și saci de ciment, cu capetele plecate, tăcuți. Însemnele de pe umăr arătau că făceau parte din batalionul de elită Huc Bao. Fețele lor erau acelea ale unor oameni care de-abia scăpaseră dintr-o încleștare cruntă. Erau plini de praf roșu și își pansaseră în grabă rănile superficiale.

Găsiră un căpitan stând pe o ladă de muniție. Avea brațul drept

bandajat. Fuma o țigară. Ryan se apropie de el și se prezentă ca reporter al ziarului Times.

— Ce s-a întâmplat aici? îl întrebă el.

— Tu ce crezi? zise căpitanul făcând semn spre șirurile cu cadavre înșirate lângă LZ.

— Ați străpuns încercuirea de la Que Trang?

— Am dat peste o ambuscadă nord-vietnameză și am chemat ajutor aerian. Piloții voștri și-au trântit bombele mai întâi pe noi. Jumătate din oamenii mei au fost uciși sau răniți.

Scriau toți trei cât de repede puteau.

— Care este situația la Que Trang, căpitane? întrebă Crosby.

— Tabăra este încercuită din toate părțile. Trase din țigară. Îi tremurau mâinile și acum.

— Sunt trei batalioane nord-vietnameze în jurul Que Trang-ului și soldații dinăuntru n-o să mai reziste mult.

Webb se uită la Crosby. Nu semăna deloc cu situația prezentată de JUSPAO dar nu era ceva nou. Din spusele căpitanului reieșea că un pluton al Special Forces și două companii de mercenari Montagnard erau încercuite și o companie de ARVN fusese decimată de bombele aliaților. Crosby de-abia aștepta să transmită noutățile.

Când se îndepărtară, se întoarse spre Ryan.

— Mă întorc la Danang.

— Nu avem încă toată povestea.

— Termenul meu este mai strâns decât al tău. Și oricum, se pare că n-o să mai dureze mult.

— N-ai de unde să știi.

— La dracu', doar nu vrei să te duci la Que Trang după ce ai auzit ce ți-a spus căpitanul?

— Tu nu vrei?

— Eu mi-am schițat deja reportajul.

Ryan se întoarse spre Webb. Englezul simțea cum i se strecoară frica în suflet. Îi venea să plece și să lase totul baltă. Se întreba din nou, la fel cum se întrebase de mii de ori, de ce își bătea joc de viața lui.

Două Huey-uri se încălzeau, gata să decoleze. Un colonel american și doi vietnamezi înaintau spre ei. Ryan se grăbi să-i întâmpine.

— Domnule colonel, mă numesc Ryan. Sunt corespondent la Time, zbieră el să se facă auzit dincolo de uruitul motoarelor. Puteți

să-mi spuneți ce se întâmplă la Que Trang?

Colonelul părea enervat de prezența lui.

— Oamenii din fort sunt izolați temporar de mișcarea trupelor inamice. Vor fi eliberați în următoarele douăzeci și patru de ore.

Încercă să plece, dar Ryan îl prinse de mânecă.

— Puteți să ne asigurați transportul până la Que Trang?

— Mă tem că nu va fi posibil. Vă duc până la Mae Son cu elicopterul meu, dacă vreți.

Îl bătu pe umăr pe Ryan și sări în Huey.

— Dracu' să-l ia! exclamă Ryan.

— Hai să mergem, îl îndemnă Crosby.

Elicopterul era un aparat de rezervă, care transporta politicienii și ofițerii superiori în caz că erau doborâți, iar cel care li se oferea acum era un CH-34 vechi.

Crosby sări înăuntru și se așeză pe podea, lângă ușă. Webb și Ryan se strecuraseră lângă el. Webb se simțea ușurat și dezamăgit în același timp. Nu făcuse nici o fotografie interesantă, dar cel puțin trăia. Pentru Crosby era cu totul altceva; el putea transmite noutățile.

Ryan îl apucă de umăr pe Webb.

— N-avem decât o fotografie cu câțiva soldați pe niște saci de nisip.

Webb înălță din sprâncene. Dacă nu puteau ajunge la Que Trang, n-aveau încotro.

Elicopterul începu să se ridice. Deodată Ryan începu să se târască în genunchi spre ușă și sări afară. Webb se aruncă după el, fără să se gândească, rostogolindu-se în noroi.

Când își ridică privirile văzu fața uimită a lui Crosby în ușa elicopterului care se înălțase.

Ryan o luase la fugă. Webb văzu de ce; venea un elicopter medical din nord. Era încărcat cu răniți de la Que Trang. Probabil că o să se întoarcă să ia alții.

Se spunea că era cumplit să stai într-un Huey din care se trăgea. Webb de-abia se mai ținea în timp ce elicopterul plonja în spirală, trăgând din mitralierele sale M-16. Văi și munți se căscau sub ei. Puncte roșii se ridicau din tunurile de calibru 50, ca și când ar fi aruncat cineva în ei cu cutii de bere din copaci.

Huei atinse pământul zguduindu-se. Săriră înainte să aterizeze și o luară la fugă prin ploaia de gloanțe.

O grenadă ateriză la nici treizeci de metri în fața lor. Webb

alunecă și căzu pe burtă. Se întrebă pentru o clipă dacă nu fusese lovit, apoi o mână uriașă apăru din pământ și-l trase într-un tranșeu.

Un negru uriaș, în uniformă de camuflaj se aplecă peste el. Pe fața lui se citeau epuizarea și spaima.

— Ne-au venit întăririle? zise cineva.

— Nu, doar afurisiții de ziariști, răspunse negrul.

Munții Vietnamului îi înspăimântau chiar și pe cei din Special Forces. La prânz, soarele de-abia pătrundea prin frunzișul copacilor și transforma lumina zilei într-o lume a umbrelor și cețurilor. Era un loc coborât parcă din imaginația lui Conan Doyle, populat de Montagnards, o populație ciudată și tăcută, care se aliase cu americanii și sud-vietnamezii fără să vrea. Nordicii îi urau și-i priveau cu teamă și dispreț.

Que Trang nu era decât un fort din pământ, înconjurat cu sârmă ghimpată și saci de nisip. Părea asediat de mult timp. Sârma ruginită fusese tăiată pe alocuri, presărată cu cadavre care putrezeau în soare. Pe pământ erau împrăștiate cartușe, conserve, pagini ude din Stars and Stripes și bandaje însângerate. Musonul transformase praful roșu într-un terci portocaliu. Într-un fel, noroiul era de preferat; îngreuna înaintarea și absorbea schijele.

Fortul era locuit de mercenari Montagnard, sub comanda unui pluton american din Special Forces și a câtorva parașutiști vietnamezi. Americanii păreau epuizați și înnebuniți de frică.

Peste tot mirosea a moarte, praf și sudoare.

După ce Huey-ul dispăru spre sud, Ryan și Webb o porniră pe cărarea acoperită cu noroi roșu, pe lângă barăcile dărâmate. Fuseseră distruse în mare parte de bombe și grenade. În cele din urmă, găsiră sediul central, un bunker, cu saci de nisip pe acoperiș.

Un locotenent le dădu fiecăruia câte o cană cu cafea amară, un pistol-mitralieră M-16 și trei grenade M-26.

— Inamicul este acolo, la liziera copacilor, le spuse el.

— Inamicul? zise Ryan. Adică cei de la Newsweek?

Locotenentul zâmbi rece. Era evident că nu-i plăceau reporterii.

— Foarte nostim, spuse el. Făcu semn spre munții din jur.

— Sunt vreo trei batalioane de nordvietnamezi pe dealurile acelea. Este mai mult ca sigur că o să ne asedieze cât de curând. Avem nevoie de fiecare om în parte. Știți să mânuiți un M-16?

— Da, știu dar n-am de gând s-o fac, îi spuse Webb.

— De ce, băiete?

Băiete. Locotenentul nu era mai în vârstă ca Webb.

— Pentru că sunt ziarist, nu soldat. Ridică din umeri.

— N-ai decât, dacă nu ții la viața ta.

Webb și Ryan își mâncară rațiile în bunker, privind soarele care apunea după munți. În jurul lor, soldații din Special Forces se pregăteau pentru noapte. Își dădeau cu negru sub ochi, să-și astupe pielea albă, își încărcau armele și își îndesau grenade în buzunare. Se uitau pe furiș la mercenarii Montagnards din jurul lor, întrebându-se dacă puteau avea încredere în ei.

La câteva minute ateriza câte un mortier în tabără.

Noaptea se lăsa repede aici. Aerul devenise umed, răcoros. Webb tremura, înfășurat în poncho. Frica se simțea din ce în ce mai puternic, ca un gaz.

Radioul din bunker era acordat pe frecvența rețelei forțelor armate.

Pentru voi, băieți și fete de la Compania 17 EV AC, vă transmitem – Rolling Stones!

— De ce ai spus că n-o să folosești arma în caz de nevoie? îl întrebă Ryan.

— N-am venit aici să lupt. Dacă începem să mânuim arme o să fim luați drept combatanți.

— Da, sigur, crezi că nord-vietnamezii fac vreo diferență între soldați și corespondenți de presă?

— Este o problemă de etică profesională. N-am pus mâna pe nici o armă până acum și nici n-am de gând.

— O să-ți dau eu un exemplu de etică profesională, amice. În '68 patrulam cu un pluton ARVN în Deltă și am fost depășiți numeric. Un soldat a murit imediat, lângă mine și când mi-am ridicat privirile am văzut un nord-vietnamez alergând spre mine cu un AK. Eram confruntat cu o problemă etică: voiam sau nu să mor? răspunsul meu era nu, indiferent cât de ciudat ți se pare. Așa că am luat mitraliera soldatului mort și am tras.

— L-ai ucis?

— N-am stat să văd, dar știu că l-am nimerit, pentru că i-a zburat capul.

Văd o ușă roșie și vreau s-o vopsesc în negru.

Webb clătină din cap.

— Nu cred în violență.

— Atunci ce dracu' cauți aici?

— Vreau să demasc violența, evident.

— Uneori mă uimești, Păianjenule.

Luna se înălță grasă și galbenă deasupra unui copac crăpat. Webb văzu un trasor luminând cerul. Mâncă ultima bucată de șuncă din conservă și auzi șobolani rozând podelele bunkerului. Ryan își aprinse o țigară și-i oferi una și lui. Webb nu fuma de obicei, în afară de câte o pipă cu opiu, din când în când, dar acum simțea nevoia. Oricum nu mai conta să-și păstreze plămânii curați, dacă o să moară în zori.

— Crosby o să plesnească de ciudă că a ratat această ocazie, zise Ryan.

— Sigur. S-a întors la Danang, și-a transmis reportajul, mănâncă friptură, bea bere la gheață, așa că avem toate motivele să-l compătimim.

— Dar noi vom avea informații senzaționale. Webb tuși când trase din țigară.

— Ți-e frică, Păianjenule?

— Bineînțeles că-mi este. Drept cine mă iei, super-man?

— Da, ai dreptate.

— Știu.

Nu-i plăcuseră niciodată senzațiile tari, spre deosebire de Ryan. El înfrunta mereu teama, de dragul reportajului, pentru că cineva trebuia s-o facă.

Locotenentul care patrula îi înjură când îi văzu cu țigările aprinse, sfidând camuflajul și trase pânza din ușa bunkerului. Rămaseră în beznă, îmbrăcați. Singura lumină venea de la vârfurile țigărilor lor și de la cadranul verzui al radioului.

Dacă pleci la San Francisco, pune-ți niște flori în păr.

— Știi, Odile. Începu Ryan.

— Nu vreau să discutăm despre ea.

— O iubești, Păianjenule?

— Nu.

— Ea așa crede.

— N-are decât să creadă ce vrea.

— Nu știu ce a fost între voi doi dar. Am promis că am grijă de ea. Acum este problema mea, nu a ta.

— Da, sigur.

— N-am știut că are un copil, omule. Știi, nu sunt un familist. Mă înjosește gândul să fac dragoste toată viața cu o singură femeie. Ar fi mai rău ca la închisoare.

— Atunci de ce n-ai lăsat-o în pace?

— N-am putut. Credeam că o să fie altfel. Dar, după un timp, nu mi s-a mai părut deosebit. Cred că m-am plictisit.

— Doamne, Ryan. Nimeni nu duce lipsă de femei în țara asta. Tu însă trebuia să-ți dovedești că ești în stare să seduci o călugăriță.

— Știu cum sunt, nu-i nevoie să-mi ții o predică.

Webb simți o înțepătură în coapsă. O lipitoare se strecurase prin cracul pantalonului. Își ridică picioarele pe pat și închise ochii. Auzi altă grenadă explodând afară; simți mirosul de urină amestecat cu mucegai și sudoarea acră a propriei sale spaime.

— Te-ai culcat cu ea, Păianjenule?

— Nu.

— Atunci ce a fost între voi?

— N-ai înțelege.

— Pune-mă la încercare.

Un țânțar șuieră la urechea lui. Iată-l pe Contele Malarie care-ți reamintește să-ți iei pilula de chinină.

— Nu puteam să-i întorc spatele și să mă prefac că n-o cunosc, zise Webb. Nici n-o compătimesc. Voiam să fac ceva aici, în afară de fotografii.

Ryan rămase tăcut.

— Și acum am și eu o întrebare pentru tine, zise Webb. Ce ai de gând cu ea?

— Nu știu.

— N-o iubești.

— Nu. Nu vreau să răspund de nimeni în afară de mine.

— Atunci de ce te-ai întors? dacă ai fi lăsat-o cu mine, n-ar mai fi trebuit să-ți faci griji.

— Te rog să mă scutești de morală, o să fac ce trebuie, dar în felul meu.

Webb puse grenadele și pistolul-mitralieră sub pat și aprinse lanterna să verifice dacă aparatele de fotografiat și carnetele de notițe erau la îndemână. Apoi rămaseră în beznă, ascultând liniștea apăsătoare.

— Ce o să se întâmple dacă o să mori în noaptea aceasta? îl întrebă Webb în cele din urmă.

— O să scap de toate grijile, nu?

— Nu mă refeream la tine, ci la ea și la copil.

— Viața este o loterie, amice. Toți riscăm. Poate este Karma, așa cum spun budiștii.

— Doamne, ce ticălos ești!

— Uite ce este, o să-ți spun ceva despre mine. Acasă era un râu. Și lângă el creștea un smochin. Niște puști legaseră o funie de ramuri să sară pe malul celălalt. Fratele meu mai mare m-a îndemnat să le urmez exemplul. Problema era că nu știam să înot dar nu voiam ca ceilalți să afle. Aproape reușisem, dar s-a rupt funia. Copiii au râs. Credeau că mă prostesc. Îmi amintesc că m-am dus la fund. Simțeam că îmi explodează pieptul. Pe urmă, am cedat. Am început să înghit apă și am leșinat. Știam că o să mor, dar fratele meu m-a salvat și m-am trezit acasă, în patul mamei. Când mi-am dat seama că trăiam și iadul era un pat cu pilotă din fulgi de găină m-am gândit la două lucruri: n-o să-mi mai fie frică niciodată pentru că murisem deja și nu fusese prea rău. Și, n-o să mai fac niciodată ce îmi spune altul, indiferent ce o să creadă despre mine. Așa că nu accept sfaturi.

— Singura diferență este că atunci aveai zece ani. Orice puști crede că lumea este făcută numai pentru el.

— Poate că are dreptate.

Liniștea fu întreruptă de explozia unui mortier. Era un sunet liniștitor. Parcă te făcea să te simți în siguranță.

— Ce ai fi făcut cu Odile dacă nu m-aș fi întors? îl întrebă Ryan.

— Nu știu.

— Ba știi, zise Ryan. Și cred că este foarte bine că m-am întors.

— Uite ce este, puțin îmi pasă de voi doi. N-ai decât să faci ce vrei. Și acum lasă-mă să dorm.

Era două noaptea când primul mortier de 80 milimetri lovi tabăra. Zgomotul și detunătura erau ca o lovitură fizică. Webb se trezi și se trânti pe podea. Tremura din tot corpul. Își luă aparatele de fotografiat, carnetele de notițe și o porni prin noroi până la cel mai apropiat bunker.

Cerul era brăzdat de trasoare: albastre-verzui, portocalii, violete. Moartea era frumoasă noaptea.

Alt mortier explodă foarte aproape. Auzi pe cineva țipând.

— Ryan! strigă Webb.

— Sunt aici, amice, răsună glasul lui Ryan de aproape.

Se făcu liniște. Webb auzi bambusul trosnind în vânt și văzu umbre printre copacii de mahon, dar nu bătea vântul și luna se ascunsese după nori.

— Începe dansul, zise Ryan.

Răsunară o serie de explozii când nord-vietnamezii călcară pe minele din jurul sârmei ghimpate. Începură să tragă. Mirosul înecăcios de praf de pușcă se răspândi în aer.

O parașută se lăsa din cerul cenușiu. Era înnorat, așa că puteau să-și ia adio de la ajutorul aerian.

Văzu siluetele întunecate ale nord-vietnamezilor alergând, împleticindu-se și căzând secerați de mitraliere, dar se revărsau în valuri.

Auzi pe cineva țipând.

— Înapoi! înapoi.

Nord-vietnamezii pătrunseseră în fort. Este pentru ultima oară când fac așa ceva, își spuse Webb.

— Suntem copleșiți, zbieră Ryan. Ai la îndemână pistolul-mitralieră, amice, sau te gândești la etică?

Webb o luă la fugă orbește prin noroi. În jurul lui ploua cu grenade și gloanțe. Căzu cu capul înainte într-un tranșeu.

Singurul ocupant zăcea lângă el, cu gura însângerată. Fusese lovit direct în față. Strângea în brațe pistolul mitralieră M-16.

— Ryan!

— Am fost lovit, îi auzi cineva gemând în beznă. Am fost lovit.

Altă flacără lumină câmpul de luptă, direct deasupra capului său. Ryan era în genunchi. Un nord-vietnamez alerga spre el, cu arma la șold. Se pregătea să-l împuște pe Ryan.

Webb smulse pistolul-mitralieră Montagnardului mort și-l duse la umăr. Nu ezită decât pentru o clipă.

Se întrebă ce ar face Odile dacă Ryan nu s-ar întoarce la Saigon mâine dimineață.

Îl văzu clar. Figura lui i se întipări în minte pentru totdeauna. Era îmbrăcat în cămașă neagră și pantaloni scurți.

Părea foarte tânăr sau poate că așa îl vedea el în momentul acela. Se aplecase spre Ryan, gata să tragă. Webb se gândi la Odile.

Dacă o dorea cu adevărat, nu trebuia să aștepte decât câteva minute.

Degetul apăsă pe trăgaci și trase trei rafale de la nici zece metri.

— Sunt aici, spuse Webb.

Îl apucă de mână pe Ryan și-l trase în tranșeu. Un pluton de nord-vietnamezi se năpusti înainte. Bătălia trecuse peste ei ca valul și erau din nou în siguranță, în spatele frontului.

Ploua. Fortul mirosea a umezeală și moarte; plutea o duhoare de abator. Nici un miros nu era mai cumplit ca cel al morții, se gândi Webb. Și cu atât mai bine, probabil. Dacă ar fi mirosit plăcut, n-ar mai fi rămas nimeni în viață.

Ryan zăcea pe o targă în bunkerul înconjurat de saci cu nisip care servea drept spital. Avea un M mare scris pe frunte cu creionul. Alți răniți stăteau întinși pe jos, cu bandaje însângerate și ochi sticloși de la morfină și șoc.

Webb aștepta elicopterul pentru răniți.

Se înapoie la locul confruntării să se asigure că nu fusese un vis. Îl găsi cu fața în jos, lângă tranșeu, cu o gaură în spate, pe unde ieșise glonțul. Un roi de muște verzi, metalice, se ridică de pe cadavru când se apropie.

Întoarse corpul nord-vietnamezului cu piciorul. Avea trei răni mici în piept. Un soldat ar fi fost încântat deaceastă performanță. Îl lichidase ca un profesionist, dar Webb nu simțea nici un pic de mândrie sau regret.

— Bietul de el! murmură englezul.

Văzu un sergent din Special Forces care-i zâmbea. Avea o sclipire ciudată în ochi: senină și sălbatică în același timp. Ryan îi spusese odată că primejdia te împingea dincolo de pragul nebuniei. Și dacă uită să se întoarcă, nu observă nimeni până ajunge acasă.

Sergentul râse, își scoase penisul și urină în gura unuia din cadavre. Râdea încă și după ce Webb se îndepărtase.

Elicopterele coborau în vale să ia răniți.

Webb își imagina începutul reportajului.

3 aprilie 1972

Azi am ucis un om.

Dar revistele nu erau interesate de autobiografii. Și nici nu făcuse mare lucru. Dacă n-ar fi tras, colegul lui ar fi fost mort, și n-ar fi putut să-și ierte moartea lui, pentru că l-ar fi lăsat să fie ucis ca să-i ia femeia.

Se întoarse să-și ia aparatul și făcu trei filme color de cea mai bună calitate, cu imagini de la Que Trang pentru deliciul cititorilor de la Londra, Paris și Sydney. Moartea era la fel de captivantă ca pornografia. Posedau același amestec inseparabil de rușine și fascinație.

Când se urcă în helicopter, văzu că sergentul din Special Forces îl urmase. Îl privea cu ochii arzând, exaltat. Webb încercă să-l ignore, dar îl apucă brusc de braț. Respirația lui duhnea ca răsuflarea unui șacal.

— N-ai ceva mai bun de făcut cu viața ta, omule? murmură el.

Huey-ul începu să se ridice.

— Sper să crapi! zbieră el. Ai auzit? sper să crapi!

Arsenalul Regimentului al Șaptelea

— Și ce s-a întâmplat cu Ryan? îl întrebă Doyle.

— L-au urcat în elicopter, l-au dus la Pleiku și chirurgii i-au extras treizeci și patru de bucăți de metal din fund.

— N-au reușit să scoată toate bucățile, zise Cochrane. Spuneau că ori de câte ori o să treacă pe lângă un detector de metale, o să bâzâie, din cauza metalului care-i rămăsese în fund. Odată, pe aeroportul Kenedy, în drum spre Guatemala i s-a întâmplat exact acest lucru.

Cei de la masă zâmbeau. Legenda lui Sean Ryan era nesfârșită. Cu cât povesteai mai mult, cu atât descopereai noi amănunte.

— Și Odile?

Crosby se uită la Webb. Ar fi preferat amândoi să nu povestească această parte. Erau convinși că nu făcuseră tot ce se putea. Indiferent cum o luai, era evident că dăduseră greș.

Crosby își feri primul privirile. Scoase o țigară din pachetul lui Cochrane și și-o aprinse cu bricheta acestuia.

— Ar fi trebuit să facem ceva? zise el, uitându-se la Webb.

— Ce?

— Să nu crezi că nu-i păsa de ea. A avut întotdeauna intenții bune. La început.

— Singura lui intenție era să se lege cât mai puțin de cineva, zise Webb.

— Ești nedrept.

— Îmi frângi inima.

— Ryan avea nevoie de alternativă, așa cum noi ceilalți nu putem trăi fără oxigen. Dacă nu gusta primejdia în mod constant, jur că ar fi murit. O relație de douăzeci de ani dura două săptămâni în cazul lui. Sexul și pericolul erau esența vieții lui. Unii spuneau că curajul lui friza nebunia, dar esențialul era cu totul altul. Ca să ai curaj, trebuie să-ți fie frică mai întâi, dar Ryan nu simțea spaima ca noi ceilalți, sunt convins.

Se uită din nou la Webb.

— Dacă nu i-ar fi păsat de Odile și copil, n-ar fi rămas la Saigon.

— Poate, zise Webb, ridicând din umeri.

— Mai era cu ea când v-ați întors, la sfârșit? se întrebă Doyle.

Webb încuviință din cap.

— Și-a petrecut următorii doi ani în Cambodgia și Phnom Penh, dar și-a păstrat apartamentul din Saigon pentru Odile și Phuong. La câteva luni se întorcea să le vadă. Spera probabil să-și găsească un inginer american, care s-o ia acasă în Statele Unite și să-l scape de grijă, dar ea îl aștepta cu încăpățânare.

— Poate că voia să-l pedepsească, îi sugeră Wendy Doyle.

— Poate, zâmbi Webb.

— Tu unde ai fost?

— Am vândut reportajul și fotografiile despre lupta de la Que Trang revistei Paris Match și a apărut pe șase pagini. Impresionat, AP-ul mi-a oferit un post. Cros m-a ajutat să-l obțin. La puțin timp după aceea, am fost întrebat dacă nu voiam să mă transfer la sediul din Washington. Mărturisesc sincer că de-abia așteptam să plec. Mă tot gândeam la ce-mi spusese sergentul acela din Special Forces: Sper să mori. Am promis să nu mă mai întorc în viața mea.

— Dar te-ai întors până la urmă.

— La începutul lui 1975. Thien a lăsat munții în mâna nord-vietnamezilor, și lucrurile au evoluat foarte rapid după aceea. Când a căzut Danangul, era evident pentru toată lumea că triumfaseră comuniștii. Vietnamul reprezentase o parte atât de importantă din viața mea, încât am simțit că trebuia să fiu acolo la sfârșit. Șefii de la AP mi-au aprobat deplasarea la începutul lui aprilie și am luat avionul spre Saigon.

Atunci a fost ultima oară când am văzut-o pe Odile.

III.

Saigon, aprilie 1975 „Dacă nu ai văzut o luptă, înseamnă că educația ta nu este completă încă. Pentru că, la urma urmei, războiul a fost una din funcțiile primare ale omenirii și până nu vezi oamenii luptându-se, pierzi esențialul.”

Herbert Matthews, corespondent de război „Mi-am imaginat că șuieratul gloanțelor și bubuitul exploziilor dezgroapă multe adevăruri adânci.”

P. J. O'Rorke, Vacanță în iad.

Zburase de multe ori la Tan Son Nhut, dar niciodată așa. Pilotul se înălță înainte să coboare rapid spre pistă. Era o aterizare în stilul aparatelor de luptă și bătrânul avion 737 gemu din toate încheieturile. Peste câteva minute roțile atinseră pista.

Webb se uită pe fereastră. Bombardiere și transportoare măslinii se îngrămădeau în aeroport. Când uruitul motoarelor se opri, vocea agitată a stewardesei – după coborârea spectaculoasă – îi anunță că ajunseseră cu bine la Saigon. Deși părea puțin surprinsă că reușiseră această performanță, se gândi Webb. Își încleștase mâinile pe brațele fotoliului, ca la dentist. Bun venit la Saigon. Puțină frică la început, ca să te obișnuiești.

Citise despre oameni cu membre amputate care aveau senzația că își simțeau degetele inexistente. La fel i se întâmplase și lui de când plecase din Vietnam. La început Washingtonul fusese nou, dinamic și fascinant; i se păruse palpitant să stai atât de aproape de centrul puterii, dar, după câteva luni, atracția se diminua și, uneori, i se făcea dor de Vietnam, de spaima pe care i-o trezea, de duhoarea străzilor și senzațiile tari întâlnite la tot pasul. Acolo viața era sălbatică, dar simplă; dacă auzeai un pocnet, te trânteai la pământ și nu trebuia să ai încredere în nimeni în afară de ceilalți corespondenți de război. Uneori nici în ei.

Saigonul îl făcea întotdeauna să i se strângă stomacul, iar această senzație îi amintea că trăia. Prin comparație, Washingtonul cu apartamentele, traficul și restaurantele sale părea o pierdere de timp.

Când se dădu jos din avion și simți căldura umedă, știu că își lăsase o parte din suflet la Saigon. Prima oară, venise plin de speranțe și ambiții și plecase plin de furie, apăsat de sentimentul vinovăției.

Nici acum nu-și revenise.

Dar Saigonul se schimbase. La periferia orașului apăruseră colibe pentru refugiați făcute din carton și cutii de bere turtite.

Toate clădirile guvernamentale erau înconjurate cu sârmă ghimpată. Pe șoseaua de la aeroport erau zeci de puncte de control ca să țină hoardele de refugiați departe de oraș. Drumul era aglomerat. Claxoanele șuierau tot timpul. Băieți îndrăzneți băgau sticle de Coca-Cola pline cu benzină pe geamul taxiului.

— Benzina este foarte scumpă acum, îi explică taximetristul. O sticlă de Coca Cola costă cât cinci litri acum o lună.

Orașul fierbea. Oamenii se agitau peste tot, dar nu aveau unde să se ducă. Taxiul ajunse strecurându-se printre saci de nisip cu mitraliere fixate deasupra, baricade din sârmă ghimpată și capcane improvizate pentru tancuri.

— De ce ai venit în Saigon? îl întrebă taximetristul.

— Bao chi, zise Webb. Sunt ziarist.

Omul scoase o scrisoare împăturită din buzunarul de la piept și i-o dădu lui Webb.

— Citește, zise el.

Webb o despături. Pentru cei interesați. Prin prezenta confirmăm că Tran Van Minh, purtătorul acestei scrisori, a fost translator și consilier al armatei SUA, din aprilie 1965 până în februarie 1966 și s-a dovedit un prieten loial al Statelor Unite. Vă rog să-i acordați tot sprijinul. Căpitan James Metherell. First Air Cavalry Danang, 26 februarie 1966.

Webb îi dădu înapoi scrisoarea.

— Mă ajuți să plec din Saigon? îl întrebă omul.

— O să văd ce pot face, minți Webb.

Parcă n-ar fi plecat niciodată.

— Ia te uită ce ne-a adus războiul, zise o voce.

Crosby și Ryan stăteau tolăniți în fotoliile de răchită de la Shelf, în uniforme de camuflaj pline de praf. Ryan avea două Leica atârnate la gât de parcă ar fi fost pe câmpul de luptă. Nu mai avea mărgele la gât și nici mustață, dar în rest părea neschimbat în acești trei ani. Părul negru îi cădea pe un ochi și zâmbea.

— Văd că v-ați înmuiat, băieți, le spuse Ryan. Soarele a răsărit de o oră. De ce nu sunteți în prima linie?

— Suntem, îi răspunse Crosby. Trase un scaun cu piciorul.

— Stai jos și fii binevenit în legiunea damnaților.

Doar Crosby părea mai bătrân. Purta părul lung, ca înainte, dar îi încărunțise mustața și avea un început de chelie. Riduri adânci se adunaseră în jurul ochilor. Webb se întreba cum reușea Ryan să se păstreze atât de bine.

— Când te-ai întors în însoritul Saigon? îl întrebă Ryan.

— Ieri după-amiază, dar voi?

Crosby și Ryan se uitară unul la altul.

— Am fost la Phom Penh până acum câteva zile. Și am hotărât să ne luăm tălpășița. Nu ne interesează khmerii roșii.

— Mai ai fundul plin de tinichea? îl întrebă Webb.

Ryan se bătu peste coapse.

— Ultima oară când l-am văzut pe Păianjen, îi spuse el lui Crosby, aveam zeci de așchii în fund. L-am rugat să mi le scoată înainte să se infecteze, dar n-a vrut. Halal amic, n-am ce zice.

Webb nu mai auzise de Ryan în acești trei ani din noaptea de la Que Trang. Uneori, se gândise că ar fi trebuit să-i fie recunoscător; dar n-ar fi recunoscut față de Crosby. Nu putea să-și știrbească legenda.

Shelf dădea spre Lam San Square și hidosul monument în cinstea războiului, care reprezenta doi soldați vietnamezi turnați în ciment. De statuie atârnau difuzoare care transmiteau o muzică marțială, stridentă.

— Arăți ca un rahat, Păianjenule.

— Mulțumesc.

— Croz spune că lucrezi pentru ai lui.

— Da, la Washington.

— Cum reziști să zbieri la secretarii de presă pe pajiștile Casei Albe și să fii împins de tipii de la Secret Service când te apropii prea mult?

— Mi-am făcut stagiul. Nu sunt atât de pasionat de război ca voi.

— Bineînțeles. Este suficient că Vietnamul figurează în autobiografia ta, nu-i așa?

Webb îl studia atent, dar nu găsi nici o fărâmă de vanitate în privirile lui. Avea aceeași expresie nevinovată ca la Pleiku, Delta și Dumnezeu știe unde. Ochii lui negri ca lentilele aparatului Leica înregistrau tot cu un umor imparțial.

— Ce te-a adus aici? zise Crosby.

— Același lucru ca și pe voi.

— Pentru noi este un fel de Monopoly, îi spuse Ryan. Am imortalizat prăbușirea Phnom Penh-ului și acum așteptăm să cadă și Saigonul. Nu mai rămâne decât să se termine și cu Bangkokul ca să avem tacâmul complet.

La masa alăturată era un grup de ingineri care vorbeau cu voce

tare. Prietenele lor vietnameze erau cu ei, zâmbind glacial. Se agățau de brațul bărbaților cu disperare. Era probabil ultima oară când beau ceva pe terasa Continentalului înainte să plece în America, se gândi Webb. Făcuseră rost de pașaport în calitate de logodnice sau soții. Poate că nu era visul vieții lor, dar cel puțin nu vor rămâne în acest iad.

Chelnerul în haină albă le aduse micul dejun – ouă fierte, felii de paw paw, café au lait. Ryan scoase o ploscă din buzunar și turnă câte o picătură de whisky Mekong în ceștile lor.

— Îți dă sănătate, zise el.

— Ce se mai întâmplă în lumea civilizată? îl întrebă Crosby.

— Oamenii se schimbă. Ai impresia uneori că anii '60 nu au existat niciodată.

— Cred că este unul din motivele pentru care nu vreau să mă întorc, spuse Crosby.

Arătă cu mâna spre piață.

— O să-mi lipsească tare mult locul acesta, zise el, imitând accentul sudic, deși Webb știa că nu glumea. S-a terminat, Hugh. Unii spun că este o chestiune de săptămâni, alții de zile. Omuleții lui Lenin mărșăluiesc spre Saigon. Luna viitoare pe vremea asta, locul acesta n-o să se mai numească Shelf, ci cârciuma lui Ho Și Min.

— O să găsim alt război, îl liniști Ryan.

— Niciunul n-o să mai fie ca ăsta.

— Ba toate sunt la fel, zise Ryan.

Întrebarea îl ardea ca un foc. Își dorise să i-o pună de când îl văzuse. Ryan știa bineînțeles la ce se gândea, sau bănuia, dar stătea acolo zâmbind ca de obicei, nepăsător.

— Ce mai face Odile? îl întrebă Webb în sfârșit, încercând să se arate cât mai indiferent.

— Cine?

Îl privi drept în ochi.

— Ah, este bine, surâse Ryan.

— N-a plecat din Saigon?

— Avem un apartament în Cholon. Vino la noi la cină astă-seară.

— Phuong este cu ea?

— Da, este cu noi, unde ai vrea să fie?

— Este bine?

— De ce dracu' nu te angajezi la asistența socială, Păianjenule?

văd că ai talent.

Webb se înfurie. Sperase că Ryan găsise o soluție să le scoată din Vietnam și să le ducă în Australia sau SUA.

— Când ai de gând să le scoți de aici?

— Mă gândeam să le las baltă și să mă car, spuse Ryan, pe un ton dur. Să știi amice că nu sunt un ticălos așa cum mă crezi, se pare.

— Nu fii prea convins, spuse Crosby.

— Ar fi trebuit să le scoți de mult din Saigon.

Ryan se strâmbă.

— Ai văzut vreodată piesa Pinocchio? îl întrebă el pe Crosby. Era un personaj, Jimminy Cricket. Stătea pe umărul lui Pinocchio și era conștiința lui. Ei bine, Păianjenul este pentru mine Jimminy Cricket.

Webb nu-l băgă în seamă.

— Ce dracu' ai de gând să faci?

— Nu te îngrijora, Păianjenule. O s-o iau de aici înainte să apară comuniștii.

— Cât vrei să aștepți? până îi vezi alergând în piață? de ce n-ai dus-o undeva până acum?

Ryan ridică din sprâncene. Se lăsă o liniște apăsătoare.

— N-a vrut să plece.

— Ce?

— Da, nu vrea să plece fără mine. Și eu n-am de gând să plec încă. Dacă asta este dorința ei, n-am ce să-i fac.

— Ai putea s-o obligi.

Ryan se aplecă spre el, enervat că se amesteca în viața lui.

— Ce dracu' te privește pe tine?

— N-o dezamăgi, zise Webb.

Zâmbi din nou.

— Am dezamăgit eu pe cineva vreodată?

Apartamentul lui Ryan era la ultimul etaj al unei case cu două nivele, în Cholon, pe o alee, la o jumătate de milă de Arroyo Chinois. Pe vremuri fusese probabil vila unui administrator francez, dar acum era dărăpănată, cu zidurile coșcovite. Ferestrele verzi, scârțâiau în balamale. Se afla între un magazin de mobilă și un restaurant. Pe stradă mirosea a camfor și pește.

Webb deschise poarta din lemn și urcă pe o scară îngustă. Bătu de două ori la ușă.

— Viet Cong. Livrare specială.

Ryan îi deschise. Era îmbrăcat în stilul lui inimitabil, cu o cămașă roșu cu negru peste blugi. În orice caz nu atrăgea femeile prin vestimentația lui, se gândi Webb.

— Văd că ai nimerit până la urmă, Păianjenule.

— Scuză-mă pentru întârziere. A trebuit să traversez trei puncte de control și două frontiere. Spune-mi ce te-a determinat să te stabilești la țară?

— Hai că nu-i chiar atât de departe. Ziariștii umili ca mine nu-și permit să țină apartamente în două orașe diferite.

Apartamentul era mare, cu un livingroom spațios și două dormitoare care dădeau în holul principal. Mobila era din răchită. Într-un colț era o chiuvetă și o sobă. Pereții fuseseră decorați cu unele din fotografiile mai puțin macabre ale lui Ryan: călugări, copii zâmbitori, Ryan în uniformă de camuflaj sau cocoțat în ușa elicopterelor. În alt colț văzu un mic altar. Sub un crucifix prins în perete ardea tămâie.

Odile ieși din dormitor cu Phuong.

Era schimbată, deși Webb n-ar fi putut să explice în ce fel. Rămăsese la fel de frumoasă cum o știa și mirosea a parfum franțuzesc fin, costisitor. Era îmbrăcată într-un ao dai albastru. Părul îi atârna pe umeri și se rujase – ca să-l încânte pe Ryan, probabil.

Părea încântată să-l vadă.

— Hugh, zise ea, zâmbind.

— Bună, Odile.

Îl așteptau amândoi să spună ceva, dar nu-și găsea cuvintele. Se așezară toți trei la masă, până când Odile îi făcu semn spre copilul care o ținea strâns de mâna stângă.

— Îți mai amintești de Phuong?

Fetița grăsuță cu puf negru pe cap dispăruse. Noua Phuong era suplă ca o trestie, cu păr lung, mătăsos ca al mamei ei, ochi rotunzi, fermecători și piele cafenie.

— Îmi amintesc de un țânc dolofan, spuse Webb, nu de această fată frumoasă.

Phuong era timidă. Se lipise de piciorul mamei ei. Îl privea mirată, dar întoarse capul imediat când se uită la ea. Era îmbrăcată la fel ca mama ei, într-un ao dai violet. Se vedea că fusese aranjată special pentru această ocazie. Webb se simțea măgulit.

Ryan își privea fata drăgăstos.

— Este o puștoaică grozavă, zise el. Vorbește englezește,

franțuzește și vietnameza. De necrezut, dar uneori le amestecă, așa că trebuie să știi toate trei limbile ca s-o înțelegi.

Webb se aplecă. Îi adusese un cadou: o păpușă pe care o cumpărase în Central Market. I-o întinse, dar fetița își ascunse fața în pantalonii de mătase ai mamei sale.

— Te pricepi să impresionezi femeile, remarcă Ryan.

Luă păpușa și îngenunche lângă copil.

— Micuță Phuong, zise el, vorbind din colțul gurii și imitând glasul păpușii. Micuță Phuong, de ce nu vii să ne jucăm?

Fetița se întoarse imediat amuzată.

— Micuță Phnoooong!

Râse veselă.

— Tăticul tău se simte ca un prost cu mine în brațe, așa că ai face bine să mă iei!

Copilul îi smulse păpușa din mână.

— Mulțumește-i domnului Webb, o mustră Odile.

— Merci foarte mult, murmură Phuong.

— Mulțumesc, zise Odile. Îmi pare rău. Este puțin timidă.

— Cum crezi că o să fie primită la Sydney, amice? îl întrebă Ryan.

— O s-o iubească toată lumea.

Ryan zâmbi, dar remarcă imediat tristețea din ochii lui. Știau amândoi ce gândea.

— M-da, zise el. Sigur că o s-o iubească.

Odile pregătise o cină din trei feluri: rulouri vietnameze de primăvară – rulouri de hârtie de orez, umplute cu carne tocată de porc, crab și ciuperci, prăjite până se rumeneau și deveneau crocante; cha ca – felii de pește prăjite pe cărbuni cu tăiței, alune, lămâie și nuoc mam, servit cu salată verde; ca desert le servi banh dani xanh, prăjitură din boabe de fasole, cu ceai chinezesc, mult mai scump decât cel vietnamez și rezervat numai ocaziilor speciale.

Odile era tăcută, ca de obicei. Din când în când îl întrebă pe Webb despre noua lui viață din America și se interesă dacă se căsătorise.

— Nu, nu m-am însurat, îi răspunse el.

Vietnameza îi zâmbi trist.

— Cine să-l ia? glumi Ryan.

Prietenul lui domina conversația, ca de obicei. Îi povesti despre experiențele lui din Cambodgia, despre atacurile barbare ale khmerilor roșii asupra civililor. Îndoctrinarea soldaților minori și

transformarea lor în adevărați ucigași turbați, dar mai ales îi descrise ce feroce apăraseră Phnom Penhul soldații guvernamentali și cum fuseseră înfrânți din cauza lipsei de provizii și muniții.

— Nixon i-a băgat în războiul acesta și Kissinger le-a promis că americanii o să-i susțină, dar s-au retras și i-au lăsat baltă, la fel cum s-a întâmplat și aici.

După ce terminară de mâncat, Odile se duse s-o culce pe Phuong. Ryan și Webb ieșiră pe balcon cu o sticlă de Bushmills.

— O să-mi fie dor de casa aceasta, zise Ryan. Oricât de umilă este, presupun că tu stai mai bine la Washington.

— Îmi ia o oră și jumătate să ajung la serviciu.

Ryan umplu două pahare și se pregăti să toasteze.

— Ai crezut că Sean Ryan a părăsit-o, nu-i așa?

— Nu știu ce am crezut.

— Ești un mincinos afurisit, Păianjenule.

— Ei bine, așa am crezut.

— Iată unul din avantajele unui ticălos, amice, poți oricând să șochezi oamenii.

— De ce n-o iei de nevastă?

— Tu de ce n-ai luat-o?

Webb clătină din cap. Ce întrebare prostească.

— Vorbesc serios, insistă Ryan.

— Nu mă iubește.

— M-da, așa este ea. Majoritatea vietnamezelor ar iubi pe oricine care s-ar oferi să le scoată din Vietnam, dar ea nu vrea să fie o cățea, ca ele.

Webb se încruntă. Se lăsase o liniște apăsătoare. Ryan își ridică privirile până la urmă.

— Nu vrea să plece, Păianjenule. M-am oferit s-o trimit unde vrea, dar refuză să plece fără mine. Crede că o s-o părăsesc dacă o s-o știu în siguranță.

— Are dreptate.

— Ce contează asta, omule? ar trebui să se gândească la copil, dar este perversă.

— I-auzi cine vorbește!

— Eu sunt imoral, nu pervers. Este o diferență.

Webb o auzi fredonându-i un cântec de leagăn lui Phuong, în vietnameză. Era o melodie fermecătoare, pe care n-o mai auzise niciodată. Îi văzu umbra pe peretele dormitorului, în sclipirea lămpii cu gaz.

— Ce ai de gând?

— O să vină cu mine când plec. Am aranjat totul. Am obținut viza prin ambasada australiană. Nici o problemă.

— Și pe urmă?

Nu-i răspunse imediat.

— Poate că o să încerc să mă așez de data aceasta. Am treizeci de ani. Mi-am petrecut ultimii zece ani în Sud-Estul Asiei, sub ploaia gloanțelor și obuzelor. Dumnezeu m-a păzit destul de bine dar este timpul să-l las să respire. O să am căminul meu, o să fac puțin surfing, o să lucrez pentru Coolongatta Chronicle.

— O iubești?

— Îți amintești de cântecul acela al lui Stephen Shills – „iubește persoana de lângă tine". Când eram la Phnom Penh, iubeam tot timpul, iar la Saigon o iubeam pe Odile. Cred că pentru mine iubirea este strâns legată de geografie.

Observă ce mutră făcuse Webb.

— Tu nu ești ca mine, amice. Nu încerca să mă înțelegi.

— De ce n-o scoți acum din Saigon, pentru numele lui Dumnezeu? oamenii au început să intre în panică. Situația poate scăpa oricând de sub control.

— Aici îmi fac meseria, ai uitat? și s-ar putea să se ajungă la o înțelegere până la urmă.

— Știi foarte bine că nu este adevărat; doar gargară politică!

Dădu din cap.

— Da, știu, dar voi avea ocazia să fac niște fotografii inedite și nu vreau să ratez această șansă. Pe urmă o să mă retrag.

Rămaseră în liniște un timp, ascultând bubuiturile îndepărtate. Nu erau bombardiere B-52 ca în vremurile bune, ci artileria nord-vietnameză. Comuniștii își consolidau pozițiile.

— Te-ai gândit vreodată să te așezi, să renunți la această aventură?

— Da, uneori.

— Zău?

— Am jurat că n-o să mă mai întorc aici. La Washington însă îmi era dor de Vietnam și acum sunt la fel de speriat ca înainte.

— Uite vezi, asta este diferența dintre noi, pe mine nu mă sperie nimic, decât un singur lucru, care mă îngrozește atât de mult, încât mă ține treaz toată noaptea.

— Ce, moartea?

— Nu, plictiseala. Durerea și frica nu mă deranjează, îmi

demonstrează că trăiesc, dar nu suport să mă plictisesc.

Dădu paharul peste cap și își turnă încă trei degete.

— De ce nu te-ai culcat cu ea?

Schimbase brusc subiectul și-l luase prin surprindere. Nu știa ce să-i spună.

— O iubești, nu-i așa?

Webb clătină din cap.

— Nu.

Ryan înălță din sprâncene, mirat.

— Nu?

— Este cea mai frumoasă femeie pe care am văzut-o vreodată. Când stătea la mine, mă gândeam tot timpul la ea, dar n-o iubesc.

— Și de asta nu te-ai culcat cu ea?

Webb își feri privirile, ca să nu citească minciuna în ochii lui.

— Cred că da.

— Doamne, mă simt atât de murdar pe lângă tine. Ești un sfânt. Nu știu cum ai supraviețuit până acum.

Odile adormise fetița și apăru în balcon. Se sprijini de umărul lui Ryan și-l sărută.

— Noapte bună, chérie, murmură ea.

— Poți să stai cu noi, îi spuse Ryan.

— Am auzit de sute de ori poveștile tale despre război și glumele deocheate. Și oricum sunt obosită.

Îi zâmbi lui Webb.

— Noapte bună, Hugh.

Îi întinse mâna.

— Mi-a părut bine să te revăd.

Webb se ridică.

— Și eu mă bucur că te-am revăzut pe tine și pe Phuong.

— Ai fost atât de bun cu mine. Ai grijă de tine!

Intră înăuntru, închizând ușile balconului în urma ei. Ryan se uită la Webb.

— Știi, vorbește tot timpul despre tine.

— Serios?

— Cred că ești încântat de fapta ta, orice bărbat visează să salveze o fată frumoasă din ghearele prostituției.

Își goli paharul și își turnă altul.

— Scuză-mă. N-am vrut să fiu sarcastic.

Se uită pe trotuarul de vizavi, la vecinii din apartamentul alăturat. Un chinez în maieu alb se uita la un televizor alb-negru cu

trei copii strânși la picioarele lui. Soția cosea sub un bec la fereastră. Vocile de la televizor se amestecau cu muzica chinezească de la radio și zbieretele a doi vietnamezi care se certau pe stradă.

— Nu erai obligat să te întorci la ea.

— Probabil că nu, dar m-am întrebat întotdeauna ce ai fi făcut dacă aș fi murit în noaptea aceea la Que Trang.

— Nu m-am gândit, îi răspunse Webb, în grabă.

— Ai fi rămas cu ea pe cap, amice. Ar fi trebuit să-i porți de grijă, indiferent dacă voiai sau nu. Ți-ai fi pierdut libertatea.

Zâmbi.

— Așa că ai avut noroc.

— Ești pervers.

Ryan dădu din cap.

— Nu ți-am mulțumit niciodată pentru ce ai făcut în noaptea aceea. Cred că nu mi-a plăcut să mă gândesc cât de aproape am fost de moarte.

— Ai fi făcut același lucru în locul meu.

— Nu dacă aș fi avut ocazia să fac o fotografie deosebită.

Zâmbi să-i arate că glumea, apoi umplu paharele și vru din nou să toasteze.

— Pentru ce bem?

— Pentru Saigon?

— Da, noapte bună, Saigon.

Ciocniră.

— Cât o să mai dureze? îl întrebă Webb.

— Până ajung comuniștii? cel mult o lună.

— Oamenii spun că va fi o baie de sânge. Am auzit că Viet Cong au decapitat vreo șase polițiști la Danang.

— Rahat.

— S-ar putea să fie foarte urât. Mai ales dacă orașul va fi bombardat.

— Oricum, noi o să fim departe.

— Da așa este. Unul din avantajele corespondenților de război. Când războiul se înfierbântă, putem oricând să ne întoarcem acasă.

Se gândi din nou la McCague, Judge și sergentul din Trupele Speciale de la Que Trang.

— Crezi că am făcut vreun lucru bun aici?

— Nu știu, amice. Nu m-am gândit. Nu-i treaba mea.

— Nu te-a impresionat niciodată ce se întâmplă cu acești oameni, cu acești copii?

Ryan ridică din umeri.

— De când este lumea sunt războaie și victime. Mai ales femei și copii. Nu poți schimba acest lucru cu câteva fotografii.

— Dar cele ale lui Eddie Adams făcute lui Loan în timp ce-l împușca pe nord-vietnamezul acela? sau fata cu napalm pe spate, alergând pe șosea? am schimbat părerea oamenilor de acasă.

— Pentru că erau dispuși să și-o schimbe. În orice caz știm amândoi că fotografiile mint. De exemplu, cea a lui Loan. Unul din oamenii lui îi ucisese soția și copiii la el în casă. Tipul împușcat de Loan era comandantul Viet Cong din zonă. Deci era răspunzător de cele întâmplate, dar poza aceea sugera că numai sud-vietnamezii comit atrocități. Era adevărat deși, într-un fel nu era, pentru că și Viet Cong făceau aceleași lucruri. Poate că, cu doi ani înainte n-ar fi publicat-o nici un ziar din SUA, dar oamenii și-au schimbat părerea despre război și fotografia le oferea justificarea dorită.

— Războiul era o prostie și noi am demonstrat acest lucru.

— Nu sunt de acord, amice. Nu ai fost aici în '66 și '67. Pe atunci, editorii de acasă erau îngrijorați că prezentam inamicul în roz. Spuneau că cei din Martin Place, Piccadily sau Times Square puteau să-și formeze altă părere despre război, dacă vedeau fotografii cu tinere torturate pentru că erau bănuite a fi Viet Cong, soldați dând foc colibei unui amărât de țăran sau psihopați din Trupele Speciale, cu un colier de urechi la gât, dar, cu timpul, au început să publice și imagini mai tari. Singurul lucru care s-a schimbat cu adevărat a fost concepția oamenilor.

— Și cine le-a schimbat-o? cine a adus ororile războiului în casele oamenilor, pe mesele lor?

— Da, Păianjenule, noi, ai dreptate. Am fost lăsați ca de obicei să dăm o impresie complet falsă. S-a înțeles că americanii au pierdut, când a fost de fapt singura bătălie cu Viet Congul pe care au câștigat-o. La începutul războiului, soldații și cei din forțele aeriene erau masacrați în Ia Drang și Dak To. Atunci n-am reușit să le schimbăm părerea.

— Nu te înțeleg. Ai văzut atrocități comise în această țară în numele libertății și democrației.

— Da, nu neg acest lucru. Spun doar că prezentam imagini prea blânde. Aveam acces limitat. Americanii asigurau transportul și mâncarea, ca să putem vedea masacrele lor. Aceasta este adevărata democrație, amice. Ia spune-mi, te rog, unde eram când nord-vietnamezii au executat două mii cinci sute de civili la Hue și

le-au aruncat trupurile în gropi comune? și în orice caz adevărul este că vietnamezii bogați și influenți au aranjat ca fiii lor să nu fie înrolați, în timp ce jumătate din infanteria Statelor Unite constă din pușți de culoare sau latino-americani din ghettouri. N-am oprit războiul, Păianjenule. N-am făcut decât să le oferim imagini pe care puteau să le prezinte la televiziune.

— Dacă ți se pare că nu contează, de ce nu renunți?

— Este singurul lucru la care mă pricep. Și oricum n-are rost să faci pe sfântul. N-ai venit aici să salvezi lumea, ci pentru că erai un rahat ambițios ca noi toți. Iar Que Mangul a fost momentul tău de glorie.

— De atunci nu mai sunt același om.

— Niciunul din noi nu mai este, dar am rămas aici să scriem despre război. Nu s-a schimbat absolut nimic.

Webb n-avea chef să stea acolo și să asculte ereziile lui Ryan. Dacă ceea ce scriau și filmau nu conta, atunci s-ar apuca să repare mașini sau să construiască blocuri.

— Eu cred totuși că am contribuit cu ceva.

— Singurul lucru bun pe care o să-l fac va fi să le scot pe Odile și Phuong de aici înainte de venirea comuniștilor. Restul nu este decât un pas înainte în carieră.

— Și pe urmă? ce o să se întâmple după ce o să te întorci în Australia? dacă n-o să vă înțelegeți?

Se gândea la Washington și la atmosfera falsă care era uneori mai greu de suportat decât coșmarele cu McCague, Judge și Que Trang.

— Dacă ajungi la concluzia că nu poți duce o viață normală?

— Atunci o să găsesc alt război, amice. Nu cred că se va instaura pacea în toată lumea, cel puțin cât o să trăiesc eu.

Își umplu din nou paharul cu Bushmills.

— Ce părere ai?

În fiecare zi se auzeau tot mai multe zvonuri despre înfrângerile forțelor guvernamentale. Hue și Danang fuseseră părăsite în martie; la începutul lui aprilie Cu Chi din cumplita zonă C căzu în mâna comuniștilor, urmat de scăderea rezistenței americanilor la Bien Hoa. Urmă înfrângere după înfrângere. Nord-vietnamezii năvăliseră în sud. Sfârșitul era aproape.

Izbucnise panica.

Divizia a optsprezecea ARVN de la Xuan Loc reprezenta ultimul bastion dar când garnizoana căzu pe 21 aprilie, drumul spre Saigon

era liber. În seara aceea Thien își citi demisia la televiziune și după aceea se zvoni că fugise din țară cu aurul Vietnamului.

Era evident că nu mai aveau decât câteva zile. La bănci se formaseră cozi lungi. Vietnamezii își cheltuiau economiile de o viață încercând să plece, dar numai cei foarte bogați puteau obține o viză de ieșire, care costa zece milioane de piaștri.

După blocarea Autostrăzii 4 care asigura legătura cu Delta, Saigonul rămase izolat, încercuit de optsprezece divizii nord-vietnameze.

În jurul palatului apărură mitraliere și baricade din sârmă ghimpată. La apusul soarelui se introduseră restricții de circulație și camuflaj.

Webb și Crosby continuau să transmită știri, în timp ce Ryan imortaliza zbaterea morții. Se avânta în prima linie, care se apropia vertiginos de oraș. În fiecare dimineață își puneau aceeași întrebare: oare ce va fi azi?

Luna aprilie trecu și clătinară din cap. Nu, încă o zi, o să mai stăm încă o zi.

Odile nu-i spunea nimic lui Ryan; ca și când războiul n-ar fi existat. Îi făcea cu mâna de la balconul apartamentului când pleca în fiecare dimineață. Și-l aștepta când se întorcea noaptea. Atitudinea ei îl impresiona.

Noaptea se auzea artileria nord-vietnameză, dar avea încredere în el.

Ryan nu mai era atât de sigur ca până acum. Împinsese lucrurile până la limită de atâtea ori, încât nu mai știa exact când era momentul potrivit să se retragă. Stătea de atâta timp în Vietnam. Se întreba dacă va fi în stare să plece până la urmă. Măcar pentru binele ei.

Trasoarele luminau cerul. Ryan stătea pe marginea patului și le privea. Era o noapte fierbinte; corpul îi sclipea de sudoare. Un ventilator se învârtea în tavan. Phuong scâncea în somn.

— Ce s-a întâmplat, chérie? nu poți să dormi?

— Tu poți? o întrebă el. Nord-vietnamezii sunt la câțiva kilometri de oraș. S-a terminat.

Nu-i răspunse.

— Am bilete și pașapoarte pentru tine și Phuong. Agenția de presă a aranjat un charter pentru mâine. Am rezervat două locuri.

— Nu pot să plec fără tine.

— Nu fi proastă. Gândește-te la Phuong.

— Tu de ce nu te gândești? este și copilul tău.

— Este vorba de slujba mea, nu înțelegi? poate va trebui să rămân în Saigon și după ocupație.

— Atunci o să rămânem și noi.

— Nu se poate. Pentru mine este altfel. Sunt străin. Ce crezi că ar face comuniștii cu tine? știi ce au făcut khmerii roșii la Phnom Penh?

— Nu mă interesează. Locul meu este alături de tine.

— Pentru numele lui Dumnezeu!

— Știu că o să ai grijă de noi.

Își dădu seama că o subestimase. Nu-și imaginase că era atât de tare. Hotărâse că viața ei nu mai conta dacă o părăsea și prin urmare nu avea nimic de pierdut. Legându-și soarta de a lui, îl obliga să-i demonstreze că o iubea cu adevărat. Era gata să riște viața propriului ei copil. Se folosea de devotamentul ei ca de o armă, încercând să-i arate ce deșartă era pasiunea lui pentru meseria pe care și-o alesese.

Băgă mâna în buzunarul cămășii de pe podea. Găsi plicul cu actele și i-l aruncă pe pat.

— Ia odată afurisitele astea de bilete! pufni el.

— Nu, îi răspunse ea, calmă.

Faptul că își pierduse răbdarea îl făcuse să scadă în ochii ei. Orientalii îi disprețuiau pe cei care nu erau în stare să se stăpânească.

Se ridică și se duse la fereastră. Oamenii discutau și ascultau muzică. Se uită la ceas. Era aproape miezul nopții. Cholonul nu dormea niciodată. Nici măcar acum când se impuseseră restricții.

La dracu' se gândi el. Îi era dator. N-avea de ales. Va trebui să facă așa cum dorea ea.

O să mai stea încă două zile. Poate trei. Va ști când era timpul să plece. O să se retragă o dată cu ceilalți corespondenți de presă și o să le ia cu el pe amândouă, dar nu acum.

Încă două zile.

Poate trei.

În primele ore ale zilei de 28, aeroportul fu bombardat pentru prima oară. Ryan se trezi într-o atmosferă înecăcioasă. O pâclă cenușie se lăsase asupra Saigonului. Le sărută pe Odile și Phuong și luă un siclo până în oraș.

Traficul era aglomerat. Camioane, furgonete, siclo, toate încărcate cu mobilă și valize blocau străzile. Toți ieșiseră afară, în

ciuda interdicțiilor impuse, fiecare cu ce avea: biciclete, motociclete Honda, mașini. Orașul era cuprins de panică. Voiau să plece, dar unde să se ducă?

Se învârteau în cercuri. Ryan hotărî să fugă de pericol.

Se duse la sediul agenției de presă, vizavi de palat să-l caute pe Crosby. Webb plecase deja să comenteze ce se întâmpla în Dok Lap; se zvonea că președintele, bătrânul și neputinciosul Hoang o să se dea la o parte și o să-l lase pe unul din generali, Marele Minh probabil, să aranjeze un armistițiu în ultimul minut cu comuniștii.

Un șir de mașini vechi, parcate în fața restaurantului Caravelle ofereau transport până la locul confruntărilor. Crosby și Ryan negociară un preț exorbitant pentru un Dodge hodorogit care de-abia se mai ținea și se îndreptară spre pod, pe bulevardul Bien Hoa.

Autostrada cu patru benzi era plină de mașini, autobuze, biciclete, căruțe. Un val imens de refugiați veneau către oraș, fugind din calea războiului. O întreagă națiune se înghesuia în capitală.

— Unde dracu' se duc toți oamenii aceștia? murmură Crosby. Este evident că nu au unde.

O Honda căzuse în mijlocul drumului. Un bărbat zăcea lângă ea, într-o baltă de sânge. Soția îngenunchease zbierând. Copiii stăteau în spatele ei, cu figurile acelea îngrozite și nedumerite pe care Ryan le văzuse de atâtea ori. Erau plini de sânge. Probabil al tatălui sau al lor.

Mașinile îi ocoleau. Câțiva gură-cască se zgâiau la ei. Tot mai multă moarte și durere. Se pare că n-o să se mai oprească niciodată.

— Acum știu cum se simte un semen, spuse Crosby.

Mergeau împotriva curentului. Bătrâni cu pălării conice împingeau căruțe încărcate cu pui, rațe, saci de orez și scaune vechi de răchită, femei în vârstă țineau de mână copiii și alergau cât puteau de repede. Camioane militare își făceau loc prin acest balamuc, claxonând fără întrerupere. Praful se așternea peste tot.

Acest aflux de mulțime îi învăluise din toate părțile. Ryan era uimit de fețele lor: aveau ochi mari, speriați, ca niște animale care fugeau de foc. Termină un film, îl scoase și puse altul.

Alt camion urui pe lângă ei. Soldații din remorcă purtau emblema cu cap de tigru a batalionului Hac Bao, una din unitățile de elită a ARVN, care luptaseră pe viață și pe moarte la Hue și Xuan Loc. Când îi văzură pe Crosby și Ryan le strigară și clătinară din cap.

— Lucrurile s-au înrăutățit, remarcă Crosby.

Apăru podul. O spirală neagră de fum se înălță spre cer. Șoferul opri mașina, refuzând să meargă mai departe. Crosby și Ryan coborâră.

Ryan zări steagul roșu cu galben al Viet Congului printre palmieri, de cealaltă parte a râului. Nord-vietnamezii se apropiaseră înfricoșător. Umbre întunecate se mișcau printre magaziile în flăcări de pe malul opus. Se auzeau împușcături.

Parașutiștii guvernului care păzeau podul se pregăteau să contraatace. Ryan știa că trebuia să se apropie, ca să le fotografieze fețele. O luă la fugă.

Mortierul îl luă prin surprindere. Auzi o bufnitură când atinse șoseaua. Stătea jos, privind un camion ARVN în flăcări. Un nor de praf se apropia de el. Auzea oamenii țipând; unii de groază, alții de durere.

Trebuia neapărat să fotografieze camionul. Își căută aparatul la gât, încercă să schimbe lentila de 25 milimetri cu una de 105, dar nu reuși să-și miște degetele așa cum ar fi vrut. Totul se încetinea. Ar fi trebuit să se ridice ca să facă fotografia. I se încețoșaseră privirile.

— Sean! ah, Isuse Cristoase, Sean!

Sesiză îngrijorarea din glasul lui Crosby și își dădu seama că fusese lovit.

— Sean, ah Doamne Dumnezeule! sean!

Se întâmplase ceva cu el. Nu-l durea nimic. Simțea doar o arsură stânjenitoare pe cap, într-o parte.

— Spune-i Păianjenului s-o caute pe Odile, zise el; dar nu reuși să articuleze nici un cuvânt.

Nu-și amintea nimic decât o lumină orbitoare care plutea în aer, deasupra capului său și pe cineva spunând:

— Nu cred că o să reziste.

După aceea, nu-și mai amintea absolut nimic.

Musonul venise devreme și din restaurantul de la etajul localului Caravelle tunetele și fulgerele nu se mai deosebeau de luminile și zgomotele bătăliei care se dădea în jurul Saigonului. Cu numai două ore înainte orașul fusese bombardat aerian pentru prima oară: trei bombardiere americane capturate la Danang uruiseră peste acoperișurile caselor și atacaseră aeroportul de la Tan Son Nhut, lovind depozitul de muniție.

Sfârșitul era foarte aproape acum.

Se făcuse ora zece. Clienții hotelului Caravelle, toți ziariștii internaționali se adunaseră în restaurant. Domnea o atmosferă festivă ca la o petrecere de absolvire. Comandară salate niçoise, păstrăvi și vin. Erau foarte impresionați că asistau la un moment istoric.

Webb își petrecuse cea mai mare parte a zilei în taxi, alergând de colo-colo, să ia interviuri la palat și la ambasada SUA, la aeroport, să fotografieze evacuarea și apoi la Tu Do, să pună câteva întrebări prostituatelor care mai rămăseseră. Era epuizat, deși știa că nu va reuși să adoarmă. Adrenalina îi pompa în vene nebunește. Comandă o sticlă de Montrachet, niște vichynoise și își răsfoi însemnările, compunându-și reportajul în gând.

Pe urmă se duse în camera lui și se așeză la mașina de scris.

După zece minute, auzi o bătaie în ușă.

— Cine este?

Nu primi nici un răspuns.

Enervat, se ridică în picioare și dădu ușa de perete.

— Croz.

Avea sânge pe haine și în părul negru. Părea distrus. Și, în clipa aceea, Webb își dădu seama imediat.

— Ryan? zise el.

Crosby îl aprobă.

— Este grav? se interesă el, deși nu se gândea la Ryan, ci la Odile și micuța Phuong.

Crosby clătină din cap.

— Ne-am dus la Podul Newport. Stătea chiar lângă mine. Pe urmă s-a lăsat în jos și când m-am uitat la el, am văzut cu groază că-i zburase jumătate din cap. Era o masă însângerată.

Se clătină pe picioare. Webb îl trase din ușă, îl așeză pe un scaun și-i turnă un pahar cu Johny Walker. Crosby îl luă. Îi tremurau mâinile.

— Unde este?

Dar Crosby nu-l auzea. Era prea șocat.

— Unde este, Croz?

Își derula în gând scena de pe pod.

— L-am băgat în taxi și l-am adus la Saigon. Cred că a durat vreo două ore până l-am adus. A fost un coșmar. Nu putea răzbi prin trafic. Doctorii de la spital au spus că are fragmente de grenadă în creier. Nu cred că o să scape cu viață.

— Acum unde este? insistă Webb.

— M-am folosit de relațiile mele la ambasadă. L-am dus la Tan Son Nhut cu un Huey. La dracu', nu mi-am imaginat că o să-l doboare pe Ryan.

Își trecu mâna peste față.

— Ce porcărie!

Webb constată cu surprindere că nu-l compătimea. Nu simțea decât furie. Se întoarse și dădu cu pumnul în perete. O durere ascuțită îl săgetă până în creștetul capului. Își rănise degetele.

— La dracu!

— Știa ce riscă, spuse Crosby.

— Puțin îmi pasă de Ryan. Cu Odile și fetița ce o să se întâmple?

Era evident că Crosby nu se gândise la acest aspect.

— O să ne ducem la ele de dimineață, să vedem ce este de făcut, zise el.

Webb se uită la mâna lui. Sângele picura peste tot. Luă o batistă din sertar și se bandajă.

— Hai să mergem acum.

— Nu se poate. Nici nu-ți imaginezi ce nebunie este acolo. Soldații trag în tot ce mișcă. Nu credeam că vom reuși să ne întoarcem de la aeroport.

Își termină whiskyul.

— O să așteptăm până de dimineață, da?

Webb știa că avea dreptate. Se băgă în pat. Știam că o să iasă prost, își spuse el. De ce nu le-o fi scos din țară când se putea? ah, Ryan, Ryan!

Oricum, reproșurile nu-și mai aveau rostul. Mâine o s-o găsească pe Odile și Phuong și o să le scoată din acest coșmar, pentru că nu ar suporta gândul să li se întâmple ceva. Trebuia să facă măcar o faptă bună în Vietnam. După atâta nefericire și moarte, dacă și singurele vietnameze la care ținea piereau în acest infern, înseamnă că Ryan avea dreptate; prezența și strădaniile lui nu serviseră la nimic.

— Uite ce am luat, îi spuse Crosby.

Webb se întoarse. Era unul din aparatele foto ale lui Ryan. Avea pete de sânge pe carcasă.

— Leica lui, zise el, posomorât.

— L-am fotografiat. După ce a fost rănit.

Se uită la Webb, așteptându-se să-i audă reproșurile.

— Știu că i-ar fi plăcut.

Da, i-ar fi plăcut într-adevăr, îl aprobă Webb.

Rachetele rusești de 30 mm erau subțiri și negre; vietnamezii le spuneau „moartea șuierătoare”. Nu știai când veneau, așa cum se întâmpla cu obuzele artileriei. Zburau noaptea, tăcute ca moartea.

La ora patru, Webb stătea la fereastră, în camera lui de la Caravelle, privind zorile premature. Sclipirea portocalie era explozia uneia din aceste rachete, aruncate asupra depozitului de muniții de la Tan Son Nhut. Auzi bubuitul altor explozii în timp ce rachetele planau în suburbiile Cholonului.

Nu numai americanii se războiau cu civilii, remarcă Webb. Ryan avea dreptate.

Ținea în mână o sticlă de Johnny Walker. Nu era beat. Nici nu putea să se îmbete acum când simțea adrenalina pompându-i în vene. Băuse doar atât cât să suporte această ultimă noapte la Saigon. Nu era ca Ryan și nu va fi niciodată. Se temea.

Mâine se va termina totul.

Aștepta dimineața, făcându-și planuri pentru Odile.

O singură rachetă demolase toate casele de pe o parte a străzii și celelalte răseseră absolut tot. Un bărbat stătea printre bucățile de metal răsucite și înnegrite. La picioarele lui erau două trupuri carbonizate, cu brațele împietrite în postura pugilistică, atât de caracteristică arșilor. Îi fumegau tălpile pantofilor, dar nu părea să-și dea seama.

Webb înota printre dărâmături, urmat de Crosby.

— Am plecat, Hugh, zise el.

Mirosea a carne și a păr ars.

Un polițist striga, arătând spre ruine, la douăzeci de metri depărtare. Webb alergă într-acolo. Era o fetiță.

Avea fața și umerii arși; un plastic în flăcări îi lipise părul de o bucată de fier îndoit. Ceea ce i se păruse la început o țeavă de gaze spartă, era de fapt respirația ei șuierătoare.

— Odile, zise el.

Polițistul clătina din cap, dându-se înapoi. Femeia era moartă. N-ar fi putut să supraviețuiască așa arsă cum era. O mână neatinsă de flăcări se ridicase în aer.

Webb dădu molozul la o parte, încercând să-i ridice capul.

— Odile!

Crosby îngenunche lângă el.

— Hugh! vino!

Doamne Sfinte. Odile!

— Hugh, vino, nu este ea.

— Adu niște apă!

— Nu este ea.

— Aduceți-mi niște apă, pentru numele lui Dumnezeu!

— Uită-te la pielea ei, omule. Este o femeie bătrână.

Webb se uită la brațul de la picioarele lui, încercând să creadă. Era o mână de femeie bătrână, într-adevăr. Pielea atârna, încheieturile erau deformate de artrită, unghiile crăpate de muncă. Nu era Odile.

— Cristoase, de ce n-o fi murit? murmură Crosby. De ce n-o fi murit?

Webb se ridică. Mâna rămăsese în aer, unduindu-se în vânt ca o anemonă de mare. Doi bărbați în uniformă se împleticeau printre ruinele fumegânde cu o targă. Webb auzi clicul unui aparat foto. Se uita în jur. Crosby nu-și pierdea vremea de pomană.

— Ce dracu' faci?

— Nu suntem turiști, Hugh. Doar n-am rămas până în ultima zi ca să avem despre ce discuta la petreceri.

Webb încercă să-i smulgă aparatul, dar Crosby se dădu înapoi.

— Pentru numele lui Dumnezeu! zbieră Webb.

— Dacă nu facem poze, ce dracu' mai căutăm aici?

Webb își dădu seama că îl dureau mâinile. Se arsese, în timp ce încerca să dezgroape femeia. I se luase o fâșie de piele din palmă.

— Isuse, te-ai ars! exclamă Crosby. Hai să ne întoarcem la Caravelle.

— Nu, protestă Webb, trebuie s-o găsim pe Odile.

Dimineața era liniștită, orașul transpira sub un cer înnorat. Webb și Crosby auzeau în depărtare pârâitul armelor de calibru mic. Oamenii mișunau pe străzi. Poliția dispăruse. Nimeni nu mai ținea cont de camuflajul de douăzeci și patru de ore. Tot orașul era în stradă. Webb văzu familii întregi călare pe Honde micuțe.

— Isuse, unde s-or duce oare? zise Crosby uimit. În după-amiaza aceasta, toată populația Saigonului o să se învârtă în cercuri pe bulevardul Ham Nghi.

Găsiră un taxi Renault care se strecură prin haosul traficului și-i duse la spitalele din jur, supraaglomerate cu răniți după atacul cu rachete de peste noapte. Doctorii erau agasați, nervoși, epuizați. Nu aveau nici timp, nici chef să discute cu doi bao chi americani nebuni. Pe coridoare oamenii strigau și zbierau înnebuniți și speriați. Tărgile erau pline cu răniți care se văicăreau; alții muriseră

deja.

— Trebuie să le găsim pe Odile și Phuong.

— Au murit, Hugh. Se află sub o jumătate de tonă de moloz fumegând. Hai să plecăm dracului de aici.

— Nu cred că au murit.

— Doar ai văzut casa cu ochii tăi. N-a mai rămas nimic din ea. Pentru numele lui Dumnezeu!

— Trebuie să le găsesc.

Abia după prânz Crosby reuși să-l convingă pe Webb să se întoarcă împreună la Caravelle. Evacuarea începuse deja.

— Nu pot să plec, zise Webb.

Crosby îl apucă de braț.

— Au murit, Hugh, ai înțeles? dacă ar fi trăit le-am fi găsit. Nu mai ai nimic de făcut aici.

Webb se simțea obosit. Știa că Crosby avea dreptate. Se așeză pe podeaua de gresie din foaier și își lăsă capul între genunchi.

— La dracu'! murmură el.

— Adună-ți lucrurile. Trebuie să plecăm de aici.

Webb își înălță privirile. Recepționerul vietnamez plângea.

— Hugh.

Au murit. Trebuia neapărat să creadă acest lucru.

— Hugh.

Dădu din cap. Da, era timpul să plece din Saigon. Nu mai putea face nimic.

Se duse în camera lui, își luă mașina de scris și își trânti lucrurile într-o valiză. Crosby îl aștepta în hol, cu o geantă în mână.

Piața Lam Son era pustie, nefiresc de tăcută; dispăruseră până și lustragiii și puștii care vindeau țigări, reviste pornografice și ghirlande de flori. Înaintară pe aleea străjuită de sârmă ghimpată. Trei soldați îi priveau de sub un copac, de partea cealaltă a pieței. Erau înarmați. Lui Webb i se păru că aude clinchetul metalului, când unul din ei puse un încărcător în pistolul său mitralieră.

— Fugi, zise Crosby.

Urmară câteva imagini de coșmar: fețe furioase strigând la ei; un bărbat între două vârste, în costum negru, cu cravată fluturându-le pe la nas un teanc de dolari americani, gros cât un hamburger.

Altul îl apucă de brațe pe Crosby și încercă să-l tragă în pragul unei uși.

— Ia-mă cu tine! ia-mă cu tine! zbieră el.

Webb îl smulse din strânsoarea omului înnebunit.

Cineva înșfăcă geanta lui Crosby.

— Isuse, geanta mea! ești nebună? zbieră Crosby.

Apoi se întoarse și alergă după un puști care târa geanta după el. Webb fu gata să-l urmeze când văzu o femeie într-un ao dai albastru, de cealaltă parte a drumului, croindu-și drum spre ambasadă, cu un copil de mână.

— Odile!

Se îndreptă spre ea. Un bărbat apăru în fața lui, fluturând un teanc de dolari americani în bancnote de câte o sută.

— Te rog, ia-mă cu tine! te rog! zbieră el.

Webb îl dădu la o parte.

— Odile!

Zări ao dai-ul albastru al femeii. Împinse oamenii, încercând să ajungă la ea.

— Odile!

O apucă de umeri și o întoarse. Nu era Odile.

Tânăra vietnameză îl privea șocată. Pe urmă, figura ei se schimbă brusc; mai întâi exprimă surprindere, pe urmă ușurare și în final speranță. Ridică băiețelul în brațe și i-l întinse:

— Du-l în America, te rog!

Crosby apăru deodată lângă el. Își recuperase geanta dar avea câteva zgârieturi lungi pe obraz.

— Ce dracu' faci aici? zbieră el, împingându-l. Pentru numele lui Dumnezeu.

Femeia îi urmă.

— Te rog, ia-l cu tine!

— Puștiul a încercat să-mi scoată ochii, zise Crosby. Isuse! cine este femeia aceasta? ce faci?

— Am confundat-o cu Odile, zise Webb.

Femeia nu se dezlipise de lângă ei.

— Mai avem câțiva pași până la ambasadă. Trebuie să ieșim din acest balamuc.

Webb se întoarse și văzu femeia zgâindu-se după el. Se uită la copil. Avea ochi rotunzi.

Apoi, se pierdură în mulțime.

Se întunecase aproape când ultimul elicopter Chinooks ateriza la bordul vasului Blue Ridge. Crosby și Webb se sprijineau de balustradă, unul lângă altul, privind apa cenușie. Coasta Vietnamului nu mai era decât o umbră violetă în depărtare. Aerul

cald, sărat, mirosea a ulei și combustibil de avion.

— Și tot așa, până la următorul război, murmură Crosby.

Nu știai niciodată când glumea și când vorbea serios.

— Eu unul m-am săturat, îi spuse Webb. De-abia aștept să mă întorc la slujba mea de la Washington și să uit de Vietnam.

— N-o să uiți niciodată, îl contrazise Crosby.

Și avea dreptate, bineînțeles.

Doi soldați în tricouri albe scrobite sub uniformă apărură pe punte, lângă ei.

— Ia te uită, zise unul din ei, râzând. Cred că aș putea s-o dobor de aici.

Webb văzu la ce se uitau. O barcă veche de pescuit plutea în apă, încărcată cu vietnamezi. O femeie stătea la cârmă cu un copil în brațe implorându-i pe cei de pe vapor să-l ia.

— Ah, Doamne Dumnezeule! exclamă Webb.

Închise ochii. Când se uită din nou, femeia dispăruse. Crosby îi spuse că alunecase în apă cu copil cu tot. Fuseseră înghițiți repede de valurile uleioase.

Vaporul fu cât pe ce să dărâme micuța ambarcațiune când trecu pe lângă ea, din cauza vârtejului pe care-l stârnise. O depăși repede, până se pierdu în zare, profilându-se pe fundalul coastei verzi, fierbinți.

— Gata, oameni buni, le spuse amiralul, s-a terminat cu Vietnamul.

Poate pentru unii, se gândi Webb, dar pentru el n-o să se termine niciodată. Se simțea bolnav, murdar și rușinat. Războiul luase sfârșit, dar el știa că o să-l trăiască în fiecare zi a vieții lui. Și ultima scenă va fi întotdeauna Odile, stând în mijlocul flăcărilor, întinzându-și fiica spre el, înainte să dispară, înghițită de negurile care se adunau.

Arsenalul Regimentului al Șaptelea.

Când Webb termină de povestit, cei de la masă rămaseră tăcuți. În capătul opus al sălii, unul din oaspeții britanici ingerase la toaletă se pare o substanță interzisă și își pierduse cumpătul. Prietenii lui îl conduceau spre ieșire.

Cochrane și Crosby își umplură paharele. Bushmills-ul se terminase aproape. Cochrane luă sticla, reciti poezia lipită pe spate și zâmbi. Mult timp, evitară să se privească, apoi Crosby rupse tăcerea.

— N-a fost vina lui Sean. Doar nu vă imaginați că i-a convenit

să fie rănit.

— Ar fi trebuit s-o scoată din țară cu mult înainte de sfârșit, zise Webb. Era atât de preocupat de persoana lui, încât nu s-a gândit ce s-ar putea întâmpla cu ea sau cu copilul. Moartea sau rănile erau o realitate de zi cu zi într-o zonă de război. Toți știau acest lucru.

Cochrane clătină din cap.

— Cred că ești prea dur cu el. A avut ghinion, atâta tot.

— Nu, Odile a avut ghinion. Șapte ani de ghinion. În schimb, Ryan nu s-a arătat prea entuziasmat. A ieșit din spital în trei luni și în șase s-a dus în Anglia.

Crosby se opuse.

— Îl nedreptățești. A iubit-o în felul lui. Și o parte din vină îi aparține și ei. A vrut s-o scoată din Saigon, dar n-a vrut.

Doyle se aplecă spre el.

— Nu l-am cunoscut atât de bine ca voi, dar l-am cunoscut totuși.

Zâmbi.

— În sensul Biblic. Și mi s-a părut.

— Și când s-a întâmplat asta? o întrebă Cochrane.

— În Războiul din Golf. La Dhahran. Nopțile fierbinți, secetoase își au farmecul lor. Și după părerea mea, de femeie, n-a iubit pe nimeni în afară de el.

Crosby se uită la Cochrane.

— Hai să plecăm, Lee. Îmi critică prietenul.

IV.

El Salvador, octombrie 1982 „Când o națiune se află în război, reporterii sunt o anexă indispensabilă.”

Max Hastings „Nu le-aș spune oamenilor nimic până la sfârșitul războiului – și pe urmă le-aș spune cine a câștigat.”

Cenzor militar la o întâlnire la Washington.

Trupurile celor dispăruți reprezentau un fel de atracție turistică. Apăreau peste tot: la stația de benzină, pe câmpuri, în râpele de la periferia orașelor San Benito și Escalón. Cu un an în urmă, panorama cărnii putrezite ocupase un loc de frunte la buletinele de știri din Statele Unite.

În ultima vreme, lui Webb i se părea că singura lor îndatorire era să se plimbe cu mașina în fiecare dimineață și să fotografieze noile cadavre care apăreau pe șosele, pe cazanele de gunoi sau aruncate pe morminte, în cimitire, unde erau sfâșiate de câinii vagabonzi. Într-o zi, Webb și fotograful lui, Mike Daniels, închiriară

un VW Golf de la Avis, în Camino Real și plecară la Puerto del Diablo.

Drumul trecea pe lângă Casa Presidencial și șerpuia pe o șosea îngustă, pe lângă alunecări de teren și văi adânci, care mâncaseră marginea șoselei. Când ajunseră în vârf, Daniels opri mașina și contemplară câteva clipe panorama orașului San Salvador, străjuit de pereții defileului. Dimineața era cenușie și apăsătoare. Când coborâră din mașină, Daniels se cutremură.

— Locul acesta îmi dă fiori, zise el.

Webb aflase că execuțiile aveau loc noaptea, în vârful stâncii și trupurile erau rostogolite în râpa Puerto del Diablo. Începură să coboare. Pereții erau abrupți și pietrele alunecoase din cauza mușchiului, umezelii și atmosferei rarefiate. Un cer înnorat, ferigi pline de apă, zumzetul asurzitor al cicadelor8.

Începură să apară primele trupuri, mormanele de carne, oase și păr năpădite de viermi. Vulturii erau sătui. Lui Webb i se spusese că smulgeau mai întâi ochii, gura și organele genitale.

Daniels se apucă să fotografieze. Era cenușiu la față. Nu puteai niciodată să te întărești suficient pentru asemenea scene, se gândi Webb, oricâte atrocități vedeai. Dacă erai veteran, nu reușeai decât să-ți păstrezi micul dejun în stomac.

Mai în jos, găsiră și mai multe cadavre. Zăceau de mult timp printre spini, zdrențe însângerate, cranii putrezite.

— Ia te uită! exclamă Daniels.

Îi dădu lui Webb un buletin de identitate. Un elev cu o cravată strâmbă zâmbea dintr-o fotografie. Se întrebă care o fi mormanul lui de oase. Se aplecă să ia un șiret de pantofi și îl ținu între degete, copleșit de tristețe și repulsie. Simțeai că te sufoci. Cerul era apăsător.

Își vedeau de treabă în liniște. Era mai cumplit decât orice văzuse până acum, chiar și decât în Vietnam. Înainte să vină în El Salvador crezuse că era imun la moarte și violență dar ce se întâmpla aici depășea orice imaginație. Aici în vale avea senzația că se afla în iad.

Îi venea greu să accepte că țara lui adoptivă patrona și încuraja această situație.

Daniels fotografie o cutie toracică goală și pantoful unei femei.

Dar acum victimele politice se împuținaseră, se gândi Webb. La Puerto del Diablo și El Playón se înălțau mormane uriașe cu rămășițele preoților, profesorilor, ziariștilor, studenților, scriitorilor

și doctorilor. Fuseseră uciși atâția, încât dispăruse orice posibilitate a unei democrații raționale, dar Statele Unite continuau să-l susțină pe președintele d'Aubuisson și plutoanele sale ale morții pentru că luptau împotriva marxiștilor deși oricine se opunea guvernului era etichetat drept marxist. Toți dictatorii din America Latină învățaseră că lupta împotriva comunismului era o momeală la care administrația SUA nu rezista. Dacă voiai arme, bani, ungeai cârligul undiței cu cubanezi și Statele Unite apăreau alergând.

Daniels găsise o palmă întoarsă, un craniu fără păr. Aparatul Canon sfârâia frenetic.

Nu exista nici o dovadă că guvernul era implicat în toate acestea și nici că președintele țării, Roberto d'Aubuisson poreclit „unchiul Bob" ordonase arestarea Arhiepiscopului Romero în timpul slujbei, la Catedrala Metropolitană din San Salvador. Nu exista nici o dovadă; deși fusese prezentat jurnalul personal al lui d'Aubuisson, în care era înscrisă data asasinatului și lista cu armele necesare, pe aceeași pagină. Nu exista nici o dovadă pentru că așa spuseseră judecătorii lui d'Aubuisson.

Daniels schimbă filmul și fotografie încă vreo șase instantanee cu oase împrăștiate pe stânci.

În fiecare dimineață, în ziarul național, El Diario del Hoy apăreau fotografiile celor dispăruți, alături de imaginile trupurilor mutilate găsite cu o zi înainte pe marginea drumului. Din punct de vedere oficial, guvernul dădea vina pe desconocidos, „necunoscuți", susținând că victimele erau rezultatul unui război clandestin, purtat între aripa dreaptă și cea stângă, dar toți știau cine susținea brigăzile morții. ORDEN, una din cele mai cunoscute, avea legături directe cu actualul președinte, și membrii săi erau plătiți de unul din principalii oameni de afaceri ai țării, Fabian Ventura.

Daniels stătea lângă o coloană vertebrală dezmembrată. Ridică aparatul de fotografiat, se răzgândi și renunță, părea copleșit.

Când sosise în El Salvador, Webb intervievase un membru al ORDEN. Omul îi declarase că erai etichetat drept subversiv și lichidat imediat, dacă ți se cerea să intri în brigăzile morții și refuzai, dar mai erau și alte motive, în afară de frică. I se promisese că va fi angajat timp de un an pe plantația de cafea a lui Ventura și i se oferise un împrumut fără dobândă. Alegerea era foarte simplă. Dacă nu voiai să fii oprimat, deveneai opresor.

Îi place să ucidă? îl întrebase Webb.

Omul își privise mâinile, încercând să găsească un răspuns la

această întrebare dificilă. De îndată ce este aleasă victima, participă cu toții la lichidarea ei ca să împartă vina. Toți își mânjesc mâinile cu sângele ei. Oamenii nu se tem de moarte, ci de brutalitate. Așa ni se spune.

— Dar îți place să ucizi? insista Webb.

— Este ca sexul cu o prostituată, îi răspunsese omul. După aceea te simți murdar. Însă, în momentul acela.

Daniels se întoarse.

— Dacă te uiți prea mult în abis, abisul se uită la tine, zise el. Așa susține Nietsche.

— Și eu îmi spun ce lume minunată, ca Louis Armstrong.

Atmosfera era apăsătoare. Ceața se ridica din pământ, era gazul emanat de cadavre.

— Hai să plecăm de aici, zise Daniels.

— Ai surprins ce voiai?

— Sunt atâtea moduri de a observa moartea, spuse el, și cred că le-am văzut pe toate din prima zi.

Când ajunseră la parcarea din vârful stâncii, văzură un camion Toyota vechi, fără tăbliță de înmatriculare. Vreo șase oameni stăteau pe capotă. Aveau ochelari de aviator, cizme de cowboy și macete sau revolvere prinse de curelele groase de piele ale blugilor.

ORDEN.

Camionul se afla exact în spatele mașinii lor.

— La dracu'! zise Daniels.

— Nu te speria, va fi totul bine, îl liniști Webb.

Se îndreptă spre unul din bărbați. Avea o pălărie de cowboy.

— Buenos dias seńores, îi salută Webb zâmbind, în spaniolă. N-ați putea muta camionul? trebuie să ne întoarcem la San Salvador.

Bărbații râneau, fără să vorbească.

— Ah, Isuse! gemu Daniels.

Omul cu pălărie de cowboy scuipă pe pământ. Webb se întoarse spre Daniels.

— Știu cine suntem, murmură Daniels. Am căzut în cursă.

Îi strălucea fața de sudoare.

— Fii calm!

— Ni s-a întins o cursă! hai să mergem pe jos. Să lăsăm afurisita de mașină aici.

— Doar n-o să merg pe jos până la San Salvador.

Bărbații zâmbeau. Nu le strica să se distreze puțin, de

dimineață. Webb verifică distanța dintre mașini. Nu mai mult de jumătate de metru.

Se urcă la volanul Golfului. Daniels se sprijini de fereastră. Duhnea a transpirație.

— Ce dracu' ai de gând? să sari în prăpastie?

— În Hammersmith locuiam într-o casă terasată. Știu cum să manevrez o mașină în spații înguste.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Hugh! dacă le ciocnești camionul, s-a terminat cu noi!

— N-am de gând să merg pe jos până în San Salvador și nici să aștept.

Porni motorul.

Dădu înapoi de trei ori, învârtind volanul. Desconocidos îl urmăreau atenți, ca și când ar fi privit un meci de fotbal. Rânjeau, dezgolindu-și dinții stricați.

De fiecare dată când înainta, Webb încerca să uite că în fața lui se căsca prăpastia. Lăsă portiera deschisă. Dacă mașina aluneca peste buza prăpastiei, spera să aibă timp să sară.

Daniels lovi cu pumnul în capotă și se apropie de portieră.

— Ești la trei centimetri de margine.

Webb dădu din cap. Știa că de data aceasta o să reușească. Auzi motorul camionului. Poate că desconocidos se plictisiseră.

Da' de unde. Înaintase până la bara mașinii.

Daniels apăru din nou în ușă.

— Hai să plecăm dracului de aici, zise el.

Webb se uită în oglindă. Își aminti ce-i spusese Ryan odată. Victimele războiului erau aceia care-și pierdeau rațiunea și instinctele. Constată cu surprindere că era foarte calm. Trecuse prin momente mai grele.

Cei din camion n-aveau de gând să-i lase să plece. Dacă ar fi luat-o pe jos, i-ar fi urmărit cu camionul și i-ar fi aruncat în prăpastie până la urmă.

Webb lăsă motorul pornit și se dădu jos. Între roata din stânga și marginea prăpastiei erau doar câțiva centimetri; suficient să facă manevra.

Oricum nu avea de ales.

Se urcă în mașină, deschise portiera din spate și acceleră. Trebuia s-o facă și gata.

— Fii pregătit să sari înăuntru, îi spuse el lui Daniels. Dacă nu reușesc, o să te descurci de unul singur. Vezi dacă nu poți să-i

câștigi de partea lor cu câteva glume.

— Ce ai de gând?

Webb băgă în viteză, trăgând de volan spre dreapta. Acum!

Dădu drumul la ambreiaj. Cauciucurile scârțâiră. Webb simți roata din dreapta învârtindu-se în gol pentru o fracțiune de secundă și apoi mașina se întoarse cu o sută optzeci de grade. Apăsă pe frână.

Daniels sări pe bancheta din spate și Webb țâșni pe autostradă. Portiera din spate se bălăngănea deschisă.

Accelerând, se îndreptă spre San Salvador.

Daniels închise portiera și apoi deschise toate geamurile. În mașină plutea un miros oribil.

— Scuză-mă, zise el. M-am scăpat pe mine.

Corespondenții de presă îl considerau războiul numărul patru, cele de la unul la trei fiind Beirut, conflictul Iran-Irak și insulele Malvine. Publicul american se plictisise de cadavrele de la El Playón și veștile nu mai erau primite cu același interes. Prin urmare, mulți reporteri plecaseră din Camino Real și restaurantul nu mai avea micul dejun stil bufet. De fapt, Webb își formase o teorie proprie, conform căreia climatul politic din El Salvador putea fi măsurat de felul în care se servea micul dejun la Camino Real. A la carte însemna lipsă de acțiune și indiferență editorială completă din partea New Yorkului.

Într-un fel, rutina vieții sale îi amintea de Saigon. În fiecare dimineață se prezenta la COPREFA, biroul de presă al Ministerului Apărării să-l asculte pe purtătorul lor de cuvânt exagerând numărul morților în rândul rebelilor doborâți de forțele lor în provinciile din jur la fel cum ofițerul de presă JUSPAO își transmitea rapoartele la Nebuniile de la ora Cinci, la Rex. În fiecare zi, oficialitățile de la COPREFA lipeau afișe „urgent” la recepția de la Camino Real, în care anunțau evenimente de presă înscenate, cum ar fi prezentarea „dezertorilor” – bărbați slabi și nebărbieriți, cu înfățișare de câini bătuți, cărora nu li se permitea să rostească mai mult de câteva cuvinte.

La fel ca Saigonul, orașul San Salvador era un cocktail acru de exagerare și frică, o insulă de spirit american importat, înconjurată de inamici. Pe Boulevard de los Heroes, vizavi de Camino Real era Metrocenter, despre care se spunea că este „Cel Mai Mare Centru Comercial al Americii”. Înăuntru, matroane durdulii în blugi prea strâmți, cu servitoarele și copiii după ele cumpărau prosoape de

plajă imprimate cu harta Manhattanului, în acordurile melodiei „Mi-am lăsat inima la San Francisco”. Afară, soldați din Garda Națională patrulau la intrare cu mitraliere M-3 în mână.

Miercuri seara, la Camino Real, oameni bogați, între două vârste mâncau stridii și cotlete lângă piscină și dansau câte o rumba, grăbindu-se să ajungă acasă până la 9:30, când începeau restricțiile de circulație și pe străzi răsuna din nou pârâitul armelor. La discoteca din holul hotelului, chelneri cu pălării negre de cowboy traversau podeaua luminată de stroboscop, ducând pina coladas fiilor și fiicelor bogătașilor din San Benito, până când hohotele lor de râs erau tăiate de FMLN, care întrerupea curentul în oraș, cufundând încăperea în beznă și liniște.

Webb auzise de multe ori numele Vietnamului invocat de diverși oameni, de când sosise în El Salvador. Într-o noapte, în barul hotelului Sheraton, auzise un american înalt, tuns scurt, discutând despre război cu un ziarist de la ziarul provincial MidWest. „Da, domnule, pe ăsta n-o să-l pierdem în nici un caz. Aici nu este ca în Vietnam. Ai grijă ca cei de acasă să priceapă bine acest lucru. Putem câștiga. Da, domnule.”

Spre deosebire de Vietnam, nu erau transportați pe gratis cu elicopterul pe front, ca să vadă cum luptau forțele guvernamentale împotriva coaliției rebelilor, pentru a confirma Statelor Unite că aliații lor erau în stare să câștige acest război. Dimpotrivă, Webb și ceilalți corespondenți de presă trebuiau să se mulțumească doar cu înregistrările postului rebel, Venceremos9, făcute de CIA în Panama, disponibile oricând la Ambasada SUA.

Deci, nu le rămânea decât să discute cu morții de la El Playon.

Daniels era agitat după incidentul din ziua precedentă de la Puerto del Diablo. Webb observă că îi tremura mâna când luă ceașca de cafea. Se uita pe fereastră la vulcanul San Salvador, dar Webb era convins că nu vedea decât propriile lui oase, amestecate în defileu cu cele ale dispăruților.

Lui Webb nu-i era frică. Incidentul cu ORDEN nu reușise decât să-l scoată din sărite. Înțelegea mecanismele terorii și aceste ultime eforturi de a-l intimida nu făcuseră decât să-i întărească hotărârea.

Daniels puse jos ceașca de cafea, gata s-o răstoarne.

— Te simți bine? îl întrebă Webb.

— N-am dormit prea bine.

Era agitat, observă Webb. Se fâțâia pe scaun, ca un om chinuit de purici.

— Plecăm din nou la El Playón în dimineața aceasta?

— Nu. O să fie o zi mai liniștită. Am aranjat un interviu cu Ricardo Beltrán.

— Cine mai este și ăsta?

— Este farul călăuzitor din cele Paisprezece Familii. Un finquera și unul din cei mai devotați susținători ai lui d'Aubuisson. Se spune de asemenea că este cel care finanțează ORDEN-ul.

Daniels încuviință din cap.

— Bine, dar ai grijă unde parchezi mașina de data aceasta.

Webb auzise pe cineva spunând că San Salvadorul îi amintea de Los Angeles, doar că magherniţele de la periferie erau din carton, nu din beton. Deși lui nu i se părea că cele două orașe semănau. În timp ce mergeau cu mașina, în dimineața aceea, treceau pe lângă vitrine cu mașini luxoase, reclame Coca-Cola și magazine cu aer condiționat. Era cel mai cumplit transfer de cultură americană în zona malariei.

Abia în piață îți aminteai că te aflai de fapt în America Latină; vânzătorii ambulanți stăteau pe vine lângă coșurile lor cu portocale și porumb proaspăt, lustragiii se înghesuiau la ușa restaurantelor, bătrâne fără dinți, cu degetele deformate de artrită cerșeau pe marginea trotuarului; peste tot mișunau vânzători de bilete de loterie sau ziare, bețivi nebuni, fețe înfometate, disperate. Erau cei numiți la chusma – gunoaiele.

Mașini de poliție negru cu alb patrulau câte două cu puștile la fereastră, soldații Gărzii Naționale mișunau pe străzi cu mitralierele lor M-3. Violența și disperarea erau vizibile peste tot.

Intersecția dintre la Avenida Roosevelt și Avenida Gustavo Guerrero despărțeau periferia mizeră, fără copaci, de dealurile și șoselele cartierelor rezidențiale. Aici casele erau izolate de la chusma, ascunse în spatele zidurilor înalte și grădinilor luxuriante. Trecură pe lângă un parc mic, străjuit de boutiquri costisitoare, un supermarket și un McDonald's. Deasupra trona statuia lui Isus, cu brațele întinse, stând pe un mic glob. Dăduse numele orașului El Salvador del Mundo – Salvatorul Lumii.

— Cristos pe o minge, remarcă Daniels.

— Păcat că nu este, într-adevăr, spuse Webb.

San Benito era liniștit și umbros, rezervat celor foarte bogați. Aici, în Colonia Escalon, se aflau reședințele membrilor așa-numitei organizații Cele Paisprezece Familii deși existau de fapt două-trei sute de familii reprezentând elita San Salvadorului, și majoritatea se

îmbogățiseră din comerțul cu cafea. Ricardo Beltrán era patriarhul unuia dintre cele mai influente clanuri, „o personalitate a dreptei”.

Webb opri mașina. Strada era pustie. Zidul de piatră, înalt de șase metri al reședinței lui Beltrán fusese întărit cu un brâu de cărămidă și sârmă ghimpată. Sus, se vedea ochiul unei camere de luat vederi. Când coborâră, auziră clinchetul metalic al unei arme automate și pârâitul unui radioreceptor. Securitatea intrase în acțiune.

Un paznic cu un pistol-mitralieră le verifică legitimațiile COPREFA și spuse ceva în aparatul de recepție, apoi deschise ușa și Webb și Daniels intrară într-o curte parfumată cu mirosul iasomiei și oleandrilor. În fața lor era o casă colonială cu două etaje Copa de oro și bougainville10 se cățărau pe zidurile albe. Pe alee erau parcate două Mercedesuri, lângă o fântână de marmură. Acordurile unei simfonii de Mozart se revărsau pe o fereastră deschisă.

Aceasta era casa lui Ricardo Beltrán.

— Sunt un anticomunist înfocat, zise Beltrán. La fel ca Statele Unite și Ronald Reagan. Deci, dacă eu sunt extrema dreaptă, și președintele vostru este. Și americanii. Și tu.

Beltrán își expunea logica sa contorsionată calm, ca un om rațional, cu un pahar de whisky cu gheață în mână. Un alsacian dormea pe covor, la picioarele lui. În partea opusă a camerei, fiica lui Beltrán stătea întinsă pe o sofa de brocard, își făcea unghiile și urmărea un episod din Starsky și Hutch dublat în spaniolă. Un papagal cârâia într-o colivie, pe terasă.

Pistolul de lângă Beltrán îi dădea fiori lui Wells.

Își concentra atenția asupra carnetului de însemnări.

— Ieri am fost la Puerto del Diablo.

Se uita la Beltrán. Tresărise când îi pomenise de râpă.

— Cine răspunde de crimele din San Salvador?

Beltrán ridică brațele, neputincios, ca un om civilizat.

— Te rog să mă crezi că nu știu. Guerillele de stânga au destabilizat țara în asemenea măsură, încât nu se mai știe cine este de vină. Unii oameni îi urăsc și poate că au luat legea în mâinile lor. Pe urmă, mai sunt bineînțeles și comuniștii, care ucid să-și atingă scopurile. Nu se poate spune cine este de vină.

— Ce au de câștigat grupări ca FMLN asasinând țărani?

— Ca să înțelegi logica unui comunist trebuie să gândești ca el.

Webb și Daniels se uitară unul la altul. Webb verifică dacă micuțul casetofon de pe masă funcționa bine și se concentra asupra

interviului.

— Se pare că oamenii atribuie aceste asasinate așa-numitelor Brigăzi ale morții, alcătuite din forțe guvernamentale de securitate îmbrăcate în haine obișnuite.

Beltrán nu părea deloc stânjenit de presupunerile lui.

— Nu faci decât să repeți propaganda comuniștilor, inventată de cubanezii și marxiștii care încearcă să destabilizeze guvernul nostru.

— Dar cum ați caracteriza un comunist, Senor Beltrán? drept un om care nu suportă să știe că poate fi luat în puterea nopții și împușcat?

Beltrán își luă pistolul și începu să se joace cu el.

— Trebuie să înțelegi, Seńor Webb, că aici nu este SUA. De când ai venit?

— Credeți că are vreo importanță?

Daniels îl privi speriat.

— O lună, poate două, continuă Beltrán. Și îți imaginezi că poți înțelege El Salvador?

— Poate aveți dreptate, domnule. Nu înțeleg o țară care se războiește cu propriii ei oameni și își ucide toți doctorii, preoții și profesorii.

Daniels tuși nervos, dar Webb n-avea de gând să dea înapoi. Simțise că fațada mondenă a lui Beltrán era gata să crape. Și nu credea că o să-și folosească pistolul în propria lui casă, în primul rând pentru că nu voia să-și păteze covoarele noi cu sânge. Cel puțin aici se simțea mai în siguranță decât la Puerto del Diablo.

— Seńor Beltrán, ce părere aveți despre reforma pământului?

— Va distruge libera inițiativă din această țară. Ce beneficiu va avea El Salvador dacă vom lua pământul chiar de la cei care l-au făcut să prospere? fostul vostru președinte Jimmy Carter este de vină. Ne-a băgat pe gât această idee în schimbul banilor și armelor de care aveam nevoie ca să ne apărăm de marxiști. Și a făcut exact ce n-au reușit ei – a adus comunismul în San Salvador.

Webb avu din nou senzația că retrăia anumite momente. Auzise aceleași argumente repetate de președintele Thien despre reforma socială din Vietnamul de Sud. Presupunea că Regele George al III-lea spusese același lucru generalilor Washington și Adams.

— El Salvador exportă anual cafea în valoare de cinci sute milioane de dolari. Cultivatorii de cafea își îndeasă profiturile în băncile elvețiene în loc să plătească impozite.

— Guvernul Statelor Unite vă spune ce să faceți cu profiturile voastre? și ce crezi că s-ar întâmpla dacă am plăti impozitele? banca Națională ar da banii marxiștilor, pentru reformă.

Beltrán se întunecă la față. Vorbea veninos și-l privea cu ură.

Dar Webb continuă.

— Majoritatea muncitorilor din această țară câștigă mai puțin de un dolar pe zi. Nu cred că au nevoie de un marxist sau de un cubanez să le spună că mor de foame cu copiii lor cu tot!

Beltrán rămase tăcut mult timp. Se lăsase o liniște apăsătoare. Învârtea pistolul între degete. În cele din urmă, se uită la Daniels.

— Lasă aparatul și o să vă arăt ceva.

Webb ridică din umeri și Daniels puse aparatul la loc în husa lui.

Beltrán ieși din cameră. Daniels și Webb se uitară unul la altul fără să vorbească. Daniels era palid la față.

Beltrán se întoarse cu un săculeț de zahăr și-l goli pe masă. La început, Webb crezu că erau jumătăți uscate de piersici, dar apoi își dădu seama. Mai văzuse asemenea trofee în Vietnam.

Erau urechi umane.

— Iată ce facem cu cei care nu ascultă de glasul rațiunii în această țară.

Webb îl privi drept în ochi.

— Au aparținut iubitelor tale guerille marxiste, continuă Beltrán. Și acum o să vă răspund la întrebare, senor, și voi răspunde în același timp și marxiștilor.

Luă una din urechi și o duse la gură.

— Du-te la dracu'! zbieră el. Așa, cred că a auzit, senor. Și cred că interviul nostru s-a terminat. Te sfătuiesc să fii foarte atent în El Salvador. Ești oaspete în țara noastră, dar când ești oaspete în casa unui om și te pișii pe covorul lui, nu mai este obligat să se poarte amabil. Ține minte acest lucru!

Servitoarea îi conduse la ușă. Când ajunseră în curte, Daniels transpirase deja, deși în casă fusese aer condiționat. Se urcă în mașină și nu mai scoase nici un cuvânt până ajunseră la Camino Real, apoi, îi spuse:

— Toți din țara asta sunt niște psihopați nenorociți!

După care se duse direct la bar și bău toată după-amiaza!

În capătul opus al Avenidei Roosevelt se află Catedrala Metropolitană, principalul locaș de cult din El Salvador, celebră din 1980, când fusese asasinat Arhiepiscopul Romero. Este flancată de o

piață prăfuită și fațada sumbră, cenușie a Palatului Național. Câțiva oameni se plimbau prin piață, cerând bani pentru familiile celor dispăruți.

Webb și Daniels se opriră în fața catedralei. Un stol de păsări se ridică deasupra capetelor. Webb se uită la ceas. Era aproape ora cinci.

Urcară treptele de beton, trecând de baricade. Ceva îl făcu pe Webb să ridice privirile și văzu doi soldați din Garda Națională, în uniforme măslinii, urmărindu-l de la un balcon al palatului. Căștile lor întunecate și cizmele negre, prusace, erau o prezență amenințătoare.

Atmosfera din interiorul catedralei era cea de la un șantier de construcție abandonat din cauza unui conflict de muncă. Schelele se sprijineau de zidurile din beton; se vedeau fire, cabluri, tuburi de neon atârnând neglijent. Nu erau fresce pe pereți și nici opririle Crucii, pentru că Senor Romero stopase costisitoarea renovare a bisericii. Spunea că banii trebuiau cheltuiți pentru oameni, nu pentru fast.

Webb și Daniels așteptară în bănci. Înăuntru era întuneric! în altar nu ardea nici o lumânare. Florile din glastre se ofiliseră de mult.

Se uită la linoleumul de pe podea și observă pete întunecate lângă altar. Probabil de sânge. Se întrebă dacă era al arhiepiscopului. Mormântul lui Romero era în dreapta și, spre deosebire de altar, era plin de flori proaspete și diverse ornamente. Trei femei cu voaluri albe de dantelă pe cap se rugau lângă sarcofag. Mormântul era acoperit cu o tapiserie lucrată de mână. Webb citi și traduse în gând ce scria: în amintirea Monsignorului Romero, din partea mamelor celor închiși, dispăruți sau uciși.

O figură apăru din umbre și se așeză lângă ei.

— Seńor Webb?

— Părinte Hernandez?

— Îți mulțumesc că ai venit.

— Eu îți mulțumesc că ai acceptat să vorbești cu noi. Îmi dau seama ce risc îți asumi.

— Viața mea este în mâinile lui Dumnezeu. Cel mai mare risc este să-ți pierzi sufletul. Urmați-mă, vă rog.

Îi aștepta o mașină în fața uneia din ușile laterale. Se urcară. Șoferul atinse mătăniile atârnate de oglinda retrovizoare și se închină, apoi ieșiră din oraș, străbătând barrancas.

„La Fosa”. Însemna mormântul. Era una din cele mai cumplite mahalale ale orașului; mozo – cei cu adevărat săraci – trăiau în cutii de carton, acoperite cu tablă și plastic negru, fixate cu cărămizi. Webb se uită pe fereastră și văzu copii murdari, mișunând printre mașini avariate. Alții se jucau în canalele de canalizare. Pereții erau plini de mâzgălituri cu creionul.

Se opriră în fața magazinului unui antreprenor de pompe funebre, o magherniță de lemn cu sicrie ieftine, îngrămădite înăuntru ca niște lemne de foc. Părintele Hernandez îi conduse printre hoardele de copii pe jumătate goi, adunați să se zgâiască la ei.

Pe podeaua de ciment zăceau două cadavre: un tânăr și o tânără.

Daniels începu să facă fotografii.

O femeie stătea în genunchi, ținându-se cu mâinile de burtă, ca și când ar fi fost înjunghiată. Se văicărea îndurerat. Un tânăr încerca s-o aline. Se agățase disperată de brațul lui.

Webb se albi la față. În meseria lui văzuse moartea în diverse ipostaze și putea s-o îndure atâta timp cât rămânea impersonală. În schimb nu putea suporta durerea.

— Ce s-a întâmplat? îl întrebă el pe preot, gâtuit de emoție.

Părintele Hernandez discută în grabă cu cioclul. Pe urmă se întoarse spre Webb.

— Este fiul lui. Au venit niște bărbați și i-au dus pe amândoi într-un hambar. Lui i-au legat degetele mari la spate, cu sârmă ghimpată, apoi au prins sârma ghimpată cu o funie și au fixat celălalt capăt de grinzile din tavan. L-au ridicat până când picioarele nu i-au mai atins pământul. Pe urmă i-au legat o găleată de organele genitale și din jumătate în jumătate de oră aruncau câte o piatră grea în ea. A durat șaisprezece ore. Au obligat-o să asiste.

Webb crezu că o să leșine. Se întoarse brusc.

Se întreba cât o să mai poată să-și înăbușe revolta? la urma urmei, nu era la fel ca în Vietnam? aceleași scene! doar personajele erau altele. În războiul acela, ambele tabere se folosiseră de tortură și teroare în mod curent. Și americanii își aveau propriile brigăzi ale morții. Operațiunile lor primiseră chiar și un nume codificat – Phoenix. Regulile Convenției de la Geneva erau încălcate la tot pasul, și nimeni nu mai controla respectarea lor.

— După cum vedeți, señor, moartea nu este o problemă aici, îi spuse preotul. Pe oameni îi înspăimântă teroarea. Găsesc capete pe

stradă, bărbați cu organele genitale îndesate în gură. Am văzut cu ochii mei, chiar în această barranca ceva care o să-mi dea coșmaruri toată viața. Am găsit un tânăr pe stradă. Fusese ciopârțit. Mai întâi mâinile și brațele, pe urmă labele picioarelor și picioarele, apoi îi scoseseră ochii, îi tăiaseră urechile și limba.

— Murise? îl întrebă Webb cu jumătate de gură.

— Nu, seńor.

Daniels își atârnă pe umăr aparatul de fotografiat.

— Am terminat, zise el.

Preotul spuse o rugăciune pentru morți și-i urmă afară. Daniels se scuză. Îl auzi vomitând lângă baracă. Webb se urcă în mașină, încremenit. Nu mai vedea și auzea nimic; nici măcar copiii care se adunaseră în jurul mașinii râzând și țipând.

Părintele Hernandez se așeză lângă el.

— Îmi pare rău că v-am șocat, seńor.

— Cum este posibil? murmură Webb. Cum puteți veni aici zi de zi fără să vă pierdeți credința?

— Răul va fi întotdeauna printre noi. Este așa de când lumea. Nu credeți că răstignirea este o moarte cumplită?

Daniels se sui în mașină fără să scoată o vorbă. În timp ce străbăteau străzile din barranca, Webb își compuse reportajul.

Ricardo Beltrán deșertă sacul cu urechi pe masă.

— Iată ce pățesc cei care nu ascultă de glasul rațiunii.

Seńor Beltrán este un om important, un om de afaceri respectat, bun prieten al prețedintelui Roberto d'Aubuisson. Este considerat de asemenea un prieten al administrației SUA din San Salvador, care l-a caracterizat drept „un om preocupat să instaureze democrația în America Centrală”., Seńor Beltrán locuiețte într-un cartier răcoros și privilegiat al capitalei. Reședința sa, un adevărat palat, este păzită de gărzi înarmate. În vale, nu departe de splendoarea caselor din elegantul cartier, se află cutiile de carton în care trăiesc zeci de mii de oameni. Și, pe zi ce trece, adună tot mai multe cadavre la El Payón; majoritatea prezintă semne de tortură. Ucigașii lor nu sunt descoperiți niciodată, pentru că brigăzile morții sunt formate din oameni aflați în slujba guvernului.

Nu încape nici o îndoială că acesta este un regim cumplit și brutal.

De aceea se ridică întrebări grave legate de țara noastră. De cine protejăm oamenii din El Salvador? care guvern ar putea fi mai brutal ca acesta? de ce administrația Reagan susține o conducere la

fel de ucigașă și aberantă ca cea a Germaniei naziste din anii '30? după felul în care își decimează populația, ar putea fi comparată cu regimul stalinist din Rusia.

Anul trecut, obsesiile apocaliptice ale președintelui nostru ne-au făcut să risipim o sută patruzeci și patru milioane de dolari pentru susținerea acestei tiranii.

Oare n-o să auzim la noapte fantomele lui Washington și Lincoln la Capitol, întrebând: Când s-a abătut țara noastră de la drumul cel drept?

* * *

Webb era plin de transpirație când termină. Scrisese trei mii de cuvinte în grabă, fără să se oprească. Era prima oară când reportajul îi ieșise dintr-o singură aruncătură de condei. Alături de fotografiile lui Daniels, era sigur că povestea lui o să ajungă pe prima pagină a ziarelor.

Hotelul Sheraton din San Salvador se mândrea cu cea mai mare piscină din America Centrală. Era înconjurată de terenuri de tenis și grădini exotice, parfumate. Fusese construit pe pantele Coloniei Escalón, oferind o superbă panoramă a vulcanilor din împrejurimi.

Saloanele și barurile hotelului erau locul preferat de întâlnire al elitei din San Salvador. Se pare că era frecventat de asemenea de Brigăzile morții, se gândi Webb, în timp ce cobora din mașina sa închiriată. Observase cherokee-ul negru, cu geamuri blindate din parcare.

La trei zile după interviul luat lui Beltrán, primise un telefon la hotel de la cineva care pretindea că lucrează la Ambasada Statelor Unite. Persoana voia să discute cu el. Nu-i precizase numele sau funcția. Îi dăduse întâlnire în cafeneaua de la Sheraton, la ora cinci. Atâta tot.

Webb se frământase mult timp, întrebându-se ce să facă. Sheratonul nu era un loc prea sigur. Cu doi ani în urmă, un ziarist american liber-profesionist dispăruse din hol și după un an doi, consilieri americani veniți în țară să ajute la înfăptuirea reformei agrare, fuseseră împușcați în restaurant. Ucigașul ieșise nestingherit din hotel, se urcase în mașină și plecase.

De îndată ce intră, Webb văzu un bărbat străbătând foaierul să-l întâmpine. Avea păr castaniu, tuns scurt, o bărbie pătrățoasă. Părea sportiv și foarte bronzat. Îi întinse mâna, fără să-i zâmbească.

— Hugh Webb?

— Nu cred că ne-am cunoscut, zise el.

Bărbatul îi strânse mâna cu fermitate.

— Smith. John Smith.

Îl conduse la o masă din hol. Webb observă câțiva oameni așezați pe scaune, cu pahare în mână. Aveau portofele cu fermoar, prinse în talie, care în San Salvador nu erau folosite ca suport pentru bani, pașapoarte sau cărți de credit, ci pentru mascarea pistoalelor Browning de 9 mm.

— Ce bei? îl întrebă John Smith.

— Cafea.

Smith comandă două cafele. Webb îl studie mai atent. Tunsoarea, ținuta, spatele musculos sugerau un militar. Cămașa tropicală și pantofii sport din piele de crocodil păreau la fel de nepotriviți ca un frac pe un sergent. Indiferent ce post ocupa în cadrul Ambasadei SUA, nu era un purtător de hârtii.

— Pot să te întreb ce funcție ai, domnule Smith?

— Este secret.

— Atunci cum aș putea să știu că lucrezi într-adevăr la ambasadă?

— N-ai putea.

Li se aduseră cafelele. Smith puse trei cuburi de zahăr în ceașcă și se aplecă spre el.

— Nu vreau să lungesc vorba, domnule Webb. Am primit unele plângeri despre atitudinea dumneavoastră aici.

— La cine te referi când spui „am primit” și cine s-a plâns?

Nu-i răspunse.

— Ne așteptam să ne faceți necazuri, dar nu mai vreau ca presa să compromită eforturile noastre, așa cum s-a întâmplat în Vietnam. Ai înțeles?

— Depinde de punctul vostru de vedere.

— Există un singur punct de vedere. Ești de partea Statelor Unite sau a comuniștilor. Este foarte simplu. Deci pe cine susții, domnule Webb?

Îi zâmbi rece. Webb știa că tipul acesta era obișnuit cu forme mai dure de convingere.

— Nu accept că situația de aici din El Salvador este atât de simplă pe cât mi-ați zugrăvit-o. Acesta este treaba unui ziarist. Să prezinte toate laturile problemei.

Smith răsucea ceașca între degete.

— Nu te-ai născut în America, nu-i așa, domnule Webb?

— M-a trădat accentul sau m-ai verificat?

— Și una și alta.

— Foarte bine. Domnule Smith. Dacă m-ați verificat, înseamnă că ați aflat că nu sunt nici de partea comuniștilor, nici a lui Reagan. În această dispută țin cu adevărul și dreptatea, dar nu le-am descoperit deocamdată.

Smith amestecă zahărul. Se gândea probabil ce să-i răspundă. În cele din urmă îi spuse:

— Tipii ca tine mă dezgustă. Își ieșise din fire.

— Puțin îmi pasă.

Zâmbi din nou. De fapt era mai mult un rânjet. Webb își imagina că cineva îi atrăsese atenția să se poarte cu mănuși cu el, dar să-l amenințe. Amenințările nu erau o problemă pentru Smith. Cu restul mergea mai greu.

— Domnule Webb, nu cred că problemele de aici sunt atât de complexe. Recunosc că, în momentul de față, El Salvador nu are un sistem perfect de guvernare, dar nu poți introduce democrația peste noapte într-o țară ca aceasta. Deocamdată ne mulțumim cu ce avem.

— Dar ce avem?

— Un guvern pro-american care dorește să aducă democrația în această țară și luptă împotriva guerillelor susținute din exterior în intenția de a transforma El Salvador într-un stat marxist. Nu ne permitem să ne confruntăm cu un alt Vietnam.

— Sunt perfect de acord. Tocmai de aceea nu înțeleg de ce vreți să faceți aceeași greșeală ca ultima oară.

— Singura greșeală pe care am făcut-o atunci este că v-am lăsat pe unii ca voi să vă amestecați. Asta încerc să-ți explic, domnule Webb. Trebuie să dovedești spirit de echipă și să susții țara adoptivă.

— Vorbești despre Vietnam ca și când ar fi fost un război pe care ar fi trebuit să-l câștigăm. Deși adevărul este că nici măcar n-ar fi trebuit să ne implicăm. Aici există o diferență, dar mă întreb dacă nu este prea subtilă s-o sesizezi. Mă întreb de asemenea dacă umilința acelei înfrângeri n-a înverșunat câteva persoane sus-puse. Câțiva generali din Pentagon căutau de mult o victimă – o țară mică pe care știau că o pot înfrânge.

— Aici este vorba de lupta împotriva comunismului.

— Ba este vorba de inocularea ideologiei fasciste. Vorbești despre democrație ca și când ar fi un antidot magic împotriva rușilor. Așa că dă-mi voie să-ți reamintesc ce este democrația. Este

dreptul legal de a-ți exprima liber părerea, chiar dacă nu corespunde politicii guvernamentale. În El Salvador, dacă scoți vreo vorbă împotriva guvernului, înseamnă să-ți semnezi condamnarea la moarte.

— Nu poți avea democrație fără stabilitate. Trebuie mai întâi să salvăm această țară și pe urmă s-o eliberăm.

— Nu poți să regulezi o femeie fără s-o dezvirginezi, la fel cum nu pot apăra democrația violând drepturile omului. Dă-mi voie să-ți spun încă ceva. Statele Unite este o țară liberă și democratică nu datorită armatei, ci a presei libere. În concluzie, eu sunt cel care reprezintă democrația aici, nu tu.

Zâmbi glacial.

— O să transmit părerea ta superiorilor mei.

— Chiar te rog, îi spuse Webb.

Deși vorbise dur, adevărul era că i se făcuse frică. De Smith. De țara aceasta. Se întrebă ce presiuni se vor face asupra presei libere și democratice pe care o apărase cu atâta ardoare acum câteva clipe, dar nu-l lăsă pe Smith să-i vadă îngrijorarea. Îi trânti niște bani pe masă.

— Am făcut cinste. Este contribuția mea la instaurarea democrației.

Și, zicând acestea, plecă.

Când se întoarse la hotel, îl sună editorul său de la New York. Voia să-i spună că ultimul său reportaj era bun, dar prea emoțional. Nu putea să-l folosească. Mai ales remarcile sale la adresa lui Ricardo Beltrán erau exagerate. Îi preciză de asemenea că orice critică la adresa lui Reagan și a Statelor Unite nu va fi primită bine, mai ales de la un ziarist născut în altă țară, apoi continuă:

— Și atrage-i atenția lui Daniels s-o ia încet. Fotografiile sale sunt prea naturaliste pentru presa națională. Tu te descurci bine. Încearcă totuși să fii mai moderat.

Când închise, Webb smulse telefonul din perete și-l aruncă în cameră.

Webb și Daniels stăteau pe terasa unui restaurant mexican din Escalón. FMLN-ul instituise din nou măsuri de camuflaj și singura lumină era dată de lumânările de pe masă. Cei doi bărbați de-abia mâncau. Se uitau la un Cherokee Chief cu geamuri fumurii și farurile stinse, parcat vizavi.

— M-am gândit că ar trebui să te informez, îi spuse Webb. Azi după-amiază am fost amenințat.

Daniels era la a patra bere. Webb observase că în ultimele zile băuse prea mult și mâncase prea puțin. La lumina lumânării părea palid și bolnav.

— Amenințat? de cine?

— De un om care s-a prezentat drept John Smith și a pretins că lucrează pentru guvernul Statelor Unite. Vorbele lui sunau a amenințare. M-am gândit mai târziu la conversația pe care am avut-o. Nu mi-a declarat direct că aș putea fi în primejdie, dar așa am senzația.

Daniels se foi pe scaun.

— Crezi că ar trebui să cerem să fim transferați? cred că am făcut destule reportaje.

Webb ridică din umeri, fără să-i răspundă.

— Cei de la New York nu publică ce le transmitem. Nu contează nimic din ce spunem sau ce facem.

— Nu vreau să plec încă. Și nici să fiu dat afară.

— Ești dispus să ne riști viețile ca să-ți dovedești teoria?

— Doar viața mea, Mike. Tu poți să pleci, dacă vrei.

Daniels se gândi.

— Bine, zise el, în cele din urmă.

Pe urmă nu mai rămăsese mare lucru de spus. Webb bănuia de mult că partenerul său voia să plece, dar faptul că îi confirmase bănuielile îl dezamăgise.

Achitară consumația și plecară. Luară un taxi până la Camino Real. Îl văzură de câteva ori pe șofer uitându-se în oglinda retrovizoare. Webb se întoarse. Jeepul Cherokee îi urmărea, cu luminile stinse.

Când coborâră la Camino Real, Cherokee parca la câteva sute de metri depărtare, pe bulevard. Se grăbiră să intre în hol.

Daniels îl apucă de braț.

— Renunță. Vino cu mine. Nu poți rămâne aici. Dă-i în mă-sa pe toți.

— Nu-i de mirare că ești fotograf, zise Webb. Limbajul tău lasă de dorit.

Se desprinse din strânsoarea lui. Nu era vina lui Daniels. Și poate că făcea exact ce trebuie. Webb știa că mândria lui de jurnalist triumfa asupra rațiunii. Și era furios. Mai furios decât fusese vreodată în viața lui.

Autostrada spre aeroport șerpuia printre dealuri verzi, acoperite de junglă și crânguri cu bananieri. Copiii mânau vacile la pășune pe

marginea drumului; bărbați cu piele maronie trudeau pe pantele colinelor. La câțiva kilometri erau puncte de control ale armatei. Soldați din Garda Națională cu tunici și cizme de piele îi făcură semn să oprească, verificându-i pașaportul și legitimația COPREFA cu o ostilitate nedisimulată.

Aeroportul El Salvadorului nu avea nici doi ani. Fusese lăsat moștenire de Partidul Transformarea Națională al lui Molina. Semăna cu un mausoleu din sticlă în mijlocul junglei singuratice. Webb parcă Golful AVIS și intră. Sala de sosiri era din marmură, cu aer condiționat. Doi soldați înarmați cu mitraliere M-3 îl urmăreau din priviri. O matroană bogată proba eșarfe de mătase în magazinul aeroportului.

Daniels plecase cu o seară înainte. Când Webb se întorsese la Camino Real, îl aștepta un mesaj de la biroul IPA din New York, prin care era anunțat că înlocuitorul fotografului va sosi azi dimineață. Webb era convins că s-ar fi descurcat și de unul singur – la urma urmei, în Vietnam își câștigase existența și ca fotograf – dar agenția dorea să fie minimum două persoane la fiecare birou de presă, din motive de siguranță. Webb spera ca înlocuitorul lui Daniels să fie cineva cunoscut și să știe spaniolă mai bine ca el.

Zborul de la Miami își descărcă pasagerii – oameni de afaceri bogați care încercaseră să-și investească banii rezultați din exportul cafelei și vitelor sau fiii și fiicele lor, îmbrăcați elegant, care-și petrecuseră ultimele două săptămâni în Florida. Noul fotograf al lui Webb nu se potrivea deloc cu această mulțime; era mai înalt și îi lipseau eleganța și lanțurile de aur la gât și mâini.

Webb zări o cămașă hawaiană oribilă, niște pantaloni de culoarea lavandei și o figură încântată. Era un om fericit să vadă soldați și polițiști înarmați.

Într-un cuvânt, era Sean Ryan.

Ryan și Webb mergeau cu mașina spre nord, pe autostrada Suchitoto. Ryan de-abia aștepta să fotografieze soldații guvernului în acțiune. COPREFA dăduse comunicate în care descria ofensivele din provincia Chalatenango. O porniseră de dimineață în direcția aceea, deși armata îi prevenise că era o zonă periculoasă.

După o oră văzură fumul ridicându-se de pe dealurile îndepărtate și zăriră avioane A-37, produse în SUA, deasupra capetelor.

— Ca în vremurile bune! exclamă Ryan.

— Oare de ce n-am chef de nostalgie? ah, la dracu'!

În fața lor era o barieră. Webb trase Golful pe marginea drumului și își pregătiră pașapoartele și legitimațiile COPREFA. Se mișcau încet, prudent, pentru că n-ar fi înțelept să-l sperie pe adolescentul care ținea un M-16 în brațe.

Soldații purtau cruci la gât, prinse cu ață verde, și uniformele lor măslinii erau pătate de sudoare și praf portocaliu. Unul din ei, un băiat cu obrajii mâncați de vărsat, le făcu semn să coboare, în timp ce le percheziționau mașina, să vadă dacă nu aveau arme.

După ce terminară verificările, un băiat cu cicatrice pe față le înapoie actele și clătină din cap, dându-le de înțeles că trebuiau să se întoarcă în capitală.

— Nu este voie, zise el.

Webb îi făcu semn lui Ryan. În fața lor, câțiva țărani - campesinos – alergau pe șosea. La început, i se păruse că târau un sac, dar se dovedi a fi un bătrân cu cămașa însângerată. Zbierau în spaniolă.

— Ce spun? îl întrebă Ryan.

— Că au fost bombardați de avioanele guvernului.

— Ce vrei să faci?

— Să văd cu ochii mei.

— Bravo, Păianjenule. Ia-ți la revedere de la acești soldați amabili și să vedem ce putem face.

Webb întoarse mașina spre San Salvador. După o sută de metri cotiră și opriră, apoi coborâră și alergară înapoi spre pădure.

Le luă trei ore să ocolească bariera prin jungla deasă și să iasă în autostrada Suchitoto. Căldura devenise insuportabilă, îi usca, iar praful le intra în ochi și gât.

— Doamne ce cald este! exclamă Ryan. Îmi amintește de Queensland.

— În Queensland ai fost bombardat vreodată?

— În fiecare sâmbătă seara, amice.

Câmpuri părăsite, cultivate cu fasole și porumb străjuiau autostrada. Trecură pe lângă câteva case distruse de bombe. O vacă zăcea într-un șanț, cu picioarele în aer. Când se apropiară, un roi negru de muște se ridică de pe hoit.

Își astupară nasurile până când trecură.

— Aviația a făcut treabă bună, aici, remarcă Ryan.

Termină un film și puse altul.

Deodată, Webb îl apucă de braț.

— Nu-mi place deloc, zise el, arătându-i fuselajul unui A-37,

care sclipea în soare, pe fundalul vulcanului.

Coborâse brusc, spre autostradă. Webb cunoscuse mulți aviatori în Vietnam care se lăudaseră că împușcaseră civili ca să se amuze, în timp ce se întorceau la bază, după o operațiune. Își dădu seama că puteau fi o țintă tentantă.

Alergară spre ruinele unei ferme, aflate la cincizeci de metri depărtare, la liziera junglei. Avionul uruia deasupra capetelor lor, razant cu copacii, înainte să se îndepărteze.

— Ticălosule! șuieră Ryan.

Webb se ridică. Când se uită peste umărul drept, se trezi cu țeava unei puști Uzi în nas.

Erau șase. O patrulă FMLN, care se adăpostiseră de același A-37 care-i speriase pe Ryan și Webb. Purtau niște uniforme ciudate: un amestec de pălării de cowboy, tricouri UCLA și uniforme măslinii, dar erau bine înarmați. Aveau mitraliere de asalt Galil sau Uzi.

El comandante se prezentă în engleză drept Salvador. Era gras, cu burtă răsfrântă peste cureaua de piele a blugilor, o față negricioasă, crăpată și ochi îngropați în obrajii durdulii. Avea ochelari de aviator și o beretă cu o mică stea roșie. Pieptul lui lat era brăzdat de banderillos.

Le zâmbea, dezgolindu-și dinții stricați.

— Turiști?

Vocea lui nu se potrivea deloc cu statura; era subțire, aproape feminină.

— Da, sigur, căutăm clubul din zonă, zise Ryan.

Webb îi dădu legitimațiile și pașapoartele. Salvador clătină din cap.

— Gringos, spuse el. Sunteți nebuni?

— Da, îi răspunse Ryan. Tu nu ești?

Salvador se gândea, bătându-se cu pașapoartele în palmă.

— Trebuie să veniți cu noi, zise el, în cele din urmă.

Webb se uită la Ryan și ridică din umeri.

— În situația de față cred că am fi inconștienți să te refuzăm.

O porniră prin junglă, pe cărarea îngustă care șerpuia spre nord-vest, către vulcanul întunecat, rău-prevestitor. Din când în când, treceau pe lângă mici așezări, caserios. Ruinele caselor fumegau încă, după ultimele raiduri aeriene. Aerul era înecăcios.

— Vrei să faci fotografii acum? îl întrebă Salvador pe Ryan, arătând spre o caserio avariată.

Părea la fel de natural și liniștit ca un ghid turistic. Ryan îi

urmă sugestia, imortalizând dezastrele bombardamentului cu Leica sa. Mușchii se ridicau dintr-un cadavru în descompunere. Un copil.

— Am fost văzuți aici. Așa că au bombardat satul.

Salvador vorbea indiferent ca și când ar fi fost ceva perfect normal.

După ce Ryan termină, o porniră din nou, în șir indian. Soldații vorbeau puțin, numai între ei și se opreau rar să se odihnească. Înserarea se lăsa repede. Impenetrabila noapte tropicală își așternea mantia. Ca să nu se piardă, trebuiau să se țină aproape de cel din fața lor. Pe la miezul nopții, se înălță o lună galbenă, gravă deasupra vulcanului și înaintară mai ușor.

Webb era epuizat. Simțea pur și simplu că nu mai poate, dar nu avea de ales, trebuia să meargă mai departe. În primele ore ale dimineții, mersul începuse să i se pară un gest reflex, ca respirația sau clipitul pleoapelor. Sau bătăile inimii. Probabil că dormea în timp ce mergea, visa frumos timp de o secundă și apoi se poticnea și se trezea.

Se întreba cât timp o să treacă până când mașina lor Golf va fi găsită abandonată pe autostrada Suchitoto. O să presupună că fuseseră răpiți de brigăzile morții. Poate că cei de la agenție o să le publice deja ferparul. Gândul acesta îl entuziasma. Reportajul ar putea fi un adevărat triumf. Doar câțiva ziariști vestiți reușiseră până acum să prezinte războiul din perspectiva FMLN. Parcă vedea titlul: întorși din morți. Editorul său de la New York va fi încântat. Și poate că o să ajungă celebri.

Dacă nu mureau între timp.

În cele din urmă, când soarele se înălță în spatele lor văzură primele acoperișuri.

— Am ajuns, îi anunță Salvador. Iată La Esperanza.

La Esperanza consta din patruzeci de colibe adunate sub bolta stejarilor și copacilor ceiba, care le adăposteau și le ascundeau de bombardierele și elicopterele guvernului.

În aer zumzăiau insecte, mirosea a fum, sudoare și excremente umane.

Când intrară în sat, copii pe jumătate goi răsăriră ca din pământ. Îi priveau cu gura căscată pe străinii yankei, dar Webb era prea epuizat să reacționeze.

Salvador se opri în fața uneia dintre colibe. Era un fel de punct de prim-ajutor. Semnele erau evidente: bandaje însângerate, siringi aruncate, fiole sparte.

— Spitalul nostru, le spuse Salvador, exagerând importanța clădirii. Avem o asistentă medicală gringo. Poate ați vrea să vi-o prezint.

Intră și apăru peste câteva clipe cu o americancă suplă, cu păr blond.

Lui Webb nu-i venea să creadă.

— Mickey, zise el.

— Isuse! exclamă ea.

— Bună Mickey, îi spuse Webb.

Era îmbrăcată în cămașă și șort kaki, cu părul răvășit, strâns în coamă de cal. Părea slabă, trasă la față de oboseală și hrană proastă, probabil. N-o mai văzuse de doisprezece ani.

— Ia te uită.

— Într-adevăr! zise ea.

— Nu te-ai schimbat, îi spuse el.

— M-da. Arăt ca dracu', la fel ca în Vietnam.

Îi zâmbi. Nu putea s-o contrazică. Anii fuseseră buni cu ea; prezentul fusese mai crud.

— Tot mai urmărești ambulanțe?

— De data aceasta încerc să ajung primul la fața locului și să las ambulanțele să mă urmărească.

Zâmbi și se uită la Ryan.

— L-ai adus și pe amicul tău cu tine.

— Coleg. Să ne lămurim de la început.

— Sean Ryan.

Ryan dădu din cap. Era prea obosit.

— Sunt sigur că ar trebui să-mi amintesc de tine dacă ne-am mai văzut. Probabil că în Vietnam ai scos câteva bucăți de metal din mine.

Mickey se întoarse spre Salvador și-l întrebă în spaniolă unde îi găsise pe cei doi gringos.

— Idioții ăștia mergeau pe șosea. Era cât pe ce să-i împușcăm.

— Pun pariu că n-ai nimeri nici măcar o vacă așezată sub nasul tău, zise Webb în spaniolă.

Salvador se înroși stânjenit și oamenii săi izbucniră în râs. Chiar și Mickey zâmbi.

— Nu știa că vorbești spaniola.

— Mi-am imaginat.

Coborî treptele să-l studieze mai bine.

— Ai venit după un reportaj, nu-i așa?

— Se pare că l-am găsit.

— Aș vrea să lămurim un singur lucru, îi spuse Ryan. Suntem prizonieri?

— Bineînțeles că nu, îi răspunse Salvador. De ce? vreți să plecați?

— Nu.

— Veniți cu mine.

Webb se uită la Mickey. Ar fi vrut să-i pună sute de întrebări, dar va trebui să aștepte. Acum nu-și dorea decât să doarmă.

Salvador îi conduse la o colibă de la marginea satului, cu acoperișul și pereții găuriți de gloanțe. Avea pământ pe jos.

— Frumos loc, zise Ryan. Are vreo poveste?

— Ultima familie care a locuit aici a fost ucisă de aceeași bombă care a făcut gaura din perete, le explică Salvador. Nu ne mai deranjăm să reparăm casele. După ce stingi focul, arată ca niște ruine și nu se mai obosesc să le bombardeze.

Două hamacuri atârnau de grinzi.

— Dacă punem câteva fotografii pe pereți, o să arate ca acasă, spuse Ryan.

— Vă aduc ceva de mâncare, zise Salvador.

— Doi burgeri, fără ceapă.

Omul plecă, fără să zâmbească. Gluma nu-l amuzase. Se uitară unul la altul.

— De data aceasta am intrat într-o încurcătură și mai mare, remarcă Ryan, legănându-se în hamac, cu ochii închiși. Doamne Sfinte!

Webb se întinse și el. De-abia mai putea să-și ridice picioarele de pe podeaua de pământ.

Ryan se ridică brusc, apucându-se de călcâi. Își ridică pantalonii și plesni gângania care-l ciupise.

— Ah, fir-ar să fie, purici!

Luă insecta, o zdrobi și începu s-o studieze timp de câteva clipe.

— Cine era fata?

— Una din asistentele medicale de la Bien Hoa, în anii '70. Am cunoscut-o în ziua când te-ai rănit la umăr.

— Ai o memorie uluitoare.

— Unii oameni sunt greu de uitat.

Ryan sesiză tonul lui Webb.

— Ai băgat-o sub așternut, nu-i așa? doamne, ce ticălos ești, murmură el, întinzându-se în hamac.

Îi amorțiseră picioarele.

Ryan gemu când își scoase cizmele.

— Cred că aș fi preferat un pat cu apă. Sunt prea bătrân pentru asta.

— Mă întreb ce dracu' caută aici? bombăni Webb.

Era amețit de oboseală. Își simțea pleoapele grele. Îi ghiorăiau intestinele de foame, dar știa că era prea obosit să aștepte mâncarea. Nu voia decât să doarmă.

Când se trezi, Webb observă că soarele se ridicase sus pe cer. Îl durea capul, ca după o noapte de beție. Ryan sforăia în hamacul lui. Webb se dădu jos, amețit. Se prinse de funii, încercând să-și adune gândurile. Ieși în lumina orbitoare și văzu „spitalul" la cincizeci de metri depărtare. Consta din șase paturi rustice și câteva hamacuri atârnate de grinzile de pe fereastra deschisă. O parte din acoperiș lipsea. Se pare că nu exista apă curentă sau electricitate, iar masa de operații era o ușă de lemn. Pete sinistre, întunecate acopereau podeaua din pământ bătătorit.

Mickey consulta un bătrân. Își lipise stetoscopul de pieptul lui. Era atât de slab încât puteai să-i numeri coastele și pielea căpătase culoarea cenușie a morților.

Webb stătea în prag și o privea. Un doctor chel, cu o mustață subțire se uita la el suspicios dintr-un colț.

Mickey își ridică privirile și-l văzu.

— Salvador spunea că sforăiați amândoi ca niște porci, îi zise ea.

— Ryan, nu eu.

Se uită din nou la bătrân.

— Marquez are cincizeci de ani. Suferă de insuficiență cardiacă. Pentru cinci dolari pe lună, i-aș putea administra digitalină și diuretice. Sute de mii de oameni din Statele Unite au ajuns până la adânci bătrânețe cu aceeași boală, însă Marquez nu va apuca nici Crăciunul.

Bătrânul își puse cămașa. Mickey îi dădu un flacon cu niște pilule roșii. Îi mulțumi în spaniolă și plecă.

— Sunt pastile cu zahăr, îi spuse ea. Nu-i vor ameliora boala, dar poate că îi vor ajuta psihicul, știind că urmează totuși un tratament.

Ieși pe verandă, urmată de Webb.

— M-am întrebat adesea ce s-a întâmplat cu tine, zise el. M-am gândit mult la tine când m-am întors în SUA. Te-am căutat în cartea

de telefon.

— M-da? și nu m-ai găsit?

— N-o lua în glumă.

— Dar cum s-o iau?

Se lăsă o liniște apăsătoare.

— Și? zise ea, în cele din urmă.

— Și ce?

— Bănuiesc că ai făcut ceva până la urmă cu talentul tău. Nu mai lucrezi pe cont propriu.

— Lucrez la agenția de presă IPA. M-am descurcat destul de bine.

— Tot de războaie te ocupi?

— Un timp, am încercat să-i prezint pe președinți în postura de delincvenți, dar nu mă amuza. Washingtonul este prea periculos pentru mine.

Îi zâmbi.

— Mă bucur că îți merge bine.

— Și tu? ce caută o fată drăguță ca tine în asemenea loc?

— Este o poveste lungă.

— Sunt convins că aș scoate un reportaj bun din ea.

— N-aș vrea să ajung în paginile unei reviste de duminică.

— Nu mă gândeam la asta.

— Doar ești ziarist, până la urmă tot o să-l publici. Își aprinse o țigară și-l servi și pe el.

Clătină din cap.

— Parcă nu fumai.

— M-am apucat aici. Alungă insectele și foamea. Se sprijini de stâlpul verandei.

— Ce ți-e și cu soarta asta, nu?

— Da, într-adevăr.

Auziră hohote de râs. Când se întoarseră, îi văzură pe Salvador și oamenii lui sub un stejar. Își curățau armele și ascultau emisiunea postului de radio Venceremos. Începură să cânte o melodie: Te-am sunat să-ți spun că te iubesc.

Mickey se uită la Webb.

— Salvador crede că sunteți o mină de aur pentru front. O să arătați lumii ce se întâmplă aici.

— Poate că are dreptate. Clătină din cap.

— Sunteți bine intenționați, dar credeți că celor din America le pasă? oamenii se arată revoltați cel mult o săptămână, pe urmă se

plictisesc. Și la alegeri votează guvernul care le promite cele mai mici impozite.

— În Vietnam nu s-a întâmplat așa.

— Pentru că era vorba de americani care-și dădeau viața. Crezi că o să-i pese cuiva de câțiva sudamericani și indieni?

Se întoarse, stânjenită de vehemența ei.

— Oricum nu strică să încerci.

— Și tu de ce ești aici? doar n-ai ajuns întâmplător.

— Simțeam că o să-mi iei un interviu. Ți-ai pregătit carnetul de notițe?

— Tot ce-mi spui va fi strict confidențial.

Clătină din cap.

— Când discuți cu un ziarist, trebuie să știi la ce să te aștepți.

Îi zâmbi pe neașteptate. Era ca soarele care iese de după nori.

— Chiar nu mi-ai găsit numărul în cartea de telefon?

— Nu-mi aminteam din ce oraș erai, minți el.

Ridică din umeri și aruncă țigara pe jos.

— Mai bine mă întorc la treabă. Ramón se uită urât la mine.

— Ramón?

— Doctorul. Dacă trag chiulul, mă acuză că trădez revoluția. Hai, du-te să mănânci ceva. Pregătesc niște enchiladas cu crabi și asparagus grozave. Spune-i șefului bucătar că vii din partea mea.

— Pot să comand o pina colada?

— Orice dorești. Trece-o în contul meu. O să discutăm mai târziu.

Intră înăuntru.

Se aflau în așa-numita zonă controlată. Brigăzile morții nu acționau aici, dar sătenii se confruntau cu alte pericole. Erau supuși atacurilor aeriene și, din când în când ofensivelor terestre din partea trupelor guvernamentale. Webb își dădu seama că era ceea ce americanii numeau o „zonă liberă” în Vietnam. Era pentru prima oară când avea ocazia să afle cum era în tabăra adversă.

Compas, așa cum își spuneau guerillele, aveau avanposturi fixe, care serveau drept sisteme de prevenire în caz de invazie și foloseau stații radio și alergători – băieți cunoscuți sub numele de correos – pentru a comunica între ei. Patrulele controlau zona în permanență. Într-o zi, Webb vedea un grup de FMLN sub un copac, cu bandoleros și curelele atârnate în copaci, iar a doua zi de dimineață plecau.

Doar Salvador, în calitate de comandant regional își avea baza

în sat. Era o personalitate în cadrul mișcării de guerillă și oamenii lui erau mai bine înarmați decât alte grupuri care aveau diverse mijloace de luptă: de la pistoale mitraliere moderne rusești sau chinezești, la mitraliere vechi Mauser sau Hodgkiss.

— Dacă vrei să vezi o confruntare, trebuie să ai răbdare, le spuse el lui Webb și Ryan. Nu ne ducem după chuchos.

Chuchos sau „cățelușii" era porecla disprețuitoare dată de FMLN soldaților guvernului.

— Îi lăsăm să vină după noi.

— Parcă am fi în Vietnam, nu-i așa? îi spuse Ryan lui Webb.

De fapt, Webb avea neplăcuta senzație că descria același război, numai că o făcea din alt punct de vedere de data aceasta. Acum vor vedea cum mici bande de tineri și tinere slab înarmați, dar plini de idealuri foloseau tactica luptei de guerillă împotriva tehnologiei americane. Ryan făcuse o glumă; îi botezase pe rebeli Carlos, numele spaniol pentru Charlie.

— N-are rost să ne pierdem vremea pe aici, dacă n-o să vedem nici o luptă, îi spuse Ryan lui Salvador.

— Faceți ce vreți, dar raidurile aeriene s-au intensificat și d'Aubuisson s-a lăudat la radio că va trimite batalionul lui Ramon Belloso să ne anihileze. A promis că peste șase luni, niciunul dintre noi nu va mai fi în viață. Dacă mai stați puțin cu noi, vă garantez că veți avea ce vedea, zise el, zâmbindu-i răutăcios lui Ryan.

— Doar n-o să aștept șase luni pentru o luptă, spuse Ryan.

— Sunteți liberi să plecați oricând, spre deosebire de noi.

Hotărârâ să rămână.

Își însușiră ritmul satului, o cadență măsurată de femeile care stăteau pe jos și preparau tortillas și clipocitul râului când își spălau rufele.

Campesinos îi acceptaseră printre ei, fără să se arate curioși. Sătenii nu le puneau întrebări. Nu păreau interesați să afle de unde veniseră sau cât vor sta. Resemnarea se infiltrase în sufletul acestor oameni ca rugina. Nu existau jucării pentru copii sau cărți pentru adulți. Toate gândurile și energiile se concentrau asupra supraviețuirii. Bolile, mai ales malaria, făceau atâtea victime, încât treizeci de ani era considerată o vârstă înaintată.

Chiar și copiii păreau letargici, cu burțile umflate de hrană proastă. Soldații guvernului arseseră recolta de porumb și acum sătenii trăiau din rezervele lor de sorg.

Nu aveau nevoie de milă. De fapt, acești revoluționari nu

păreau deloc romantici; erau chiar dizgrațioși. Webb îi privea cum își suflau nasul în mâini, întindeau mucii pe pereți, scuipau pe jos, unde se jucau copiii, își făceau nevoile în râu, de unde femeile adunau apă de băut. Fumul care se ridica din hornuri îți irita ochii, muștele mari, grase îl agasau toată ziua, puricii și țânțarii îl chinuiau, excrementele umane îi întorceau stomacul pe dos.

Ca să nu mai vorbim de mâncare.

În prima zi, Salvador le adusese două tortillas verzi-maronii, cu fasole roșie și puțină sare. Ryan se uitase la mâncare, dezgustat.

— Peste o lună n-o să mai fie nici măcar atât, se încruntase Salvador.

Mâncaseră turtele subțiri, din sorg. Aveau un gust oribil.

Ryan nu reuși să înghită decât jumătate din ea și aruncase restul pe fereastră, unde copiii și câinii se bătuseră s-o ia.

Noaptea aducea alte chinuri. Singura lumină era dată de lumânări, care se stingeau la o oră sau două după ce se înserа și toată lumea se culca. Compas așterneau o bucată de plastic pe pământul tare și se înveleau cu o pătură subțire. Trebuia să te acoperi din cap până-n picioare pentru că apăreau liliecii înfometați. Saliva lor conținea substanțe anestezice și anticoagulante, așa că nu le simțeai mușcătura. Înțepau vena și se hrăneau în voie. Dimineața te trezeai plin de sânge proaspăt.

Webb aflase de la săteni că liliecii preferau sângele animalelor, dar chuchos uciseseră toate vitele la ultima invazie, așa că viața era grea chiar și pentru paraziți.

Se legăna toată noaptea în hamac și își scutura picioarele, să gonească puricii. După ce-i studia la lumina lanternei, îi punea la loc, având grijă să nu atingă podeaua de pământ, apoi se înfășura bine în pătură. Înainte să adoarmă, auzea fâlfâitul liliecilor și zumzetul țânțarilor anofeli.

De aceea, aproape se bucură când primele atacuri întrerupseră rutina vieții lor împovărate de foame și chin.

În Vietnam, uruitul elicopterelor însemna speranță: era un aparat militar, unul cu provizii sau venit să ia răniții. Aici însă elicopterele însemnau moarte.

Webb alergă afară și văzu Huey-ul apropiindu-se. Era obișnuit din Vietnam cu stilul de zbor al acestui elicopter. Se înclina spre copaci, trăgând din mitraliere. Dacă te prindea în loc deschis, nu-ți rămânea altceva de făcut decât să te rogi.

În timp ce-l privea își aminti că fusese la bordul unui Cobra în

„zona liberă” din provincia Chu Lai; pilotul se lăsase în jos, doborând fiecare țintă întâlnită în cale, ca într-un joc video. Aici, alt Huey făcea același lucru.

Acum știa de ce vietnamezii îi urau atât de mult pe americani.

Auzea gloanțele ciuruind pământul. Ridicaseră nori de praf. Câteva se înfipseră în peretele din spatele lui, apoi se îndepărtă, înainte ca armele de mic calibru ale compas să-i facă măcar o zgârietură. Webb încremenise în loc, șocat. Se mira că scăpase cu viață.

Pe urmă auzi strigătele.

O femeie zăcea pe-o parte, în fața unei case. Avea sânge pe bluză. Ținea de mână un copilaș. Părea leșinat.

Când ieșise din casă, Ryan își luase aparatul foto. Îl duse la ochi, ezitând. Avea de ales între fotografie și copil. Ar fi putut să-l ajute.

Se hotărî imediat.

Mâna femeii în praf, fața schimonosită de durere, ochii mari, ca niște farfurii.

Clic.

Găurile de gloanțe din perete, în spatele ei. Copilul moale ca o cârpă, cu ochii închiși.

Clic.

Cineva trecu pe lângă el. Salvador îngenunche lângă femeie. Se uită la Ryan, cu ochi rugători.

Brațele însângerate ale copilului. Figura disperată.

Clic.

— Ajută-mă, îi strigă Salvador în spaniolă. Ajută-mă să iau copilul, pentru numele lui Dumnezeu!

Clic.

O femeie, Anaya, una din compas se năpusti și luă copilul. Salvador ridică femeia rănită. Ryan îi urmărea cu aparatul în timp ce alergau spre spital.

Webb auzi țipetele și o luă la goană în direcția spitalului. Târau prima victimă de brațe. Era Marquez, bătrânul pe care-l consultase Mickey în prima zi când veniseră. Avea cămașa îmbibată în sânge. Îl zări pe Ryan cu aparatul foto în mână.

— Fotografiază-l! zise el.

Toată lumea țipa. Doctorul, cele două asistente, sanitarios ieșiră în grabă din spital să-i ajute pe cei doi compas care cărau bătrânul. Ryan alerga pe lângă ei. Mickey încercă să-l împingă, dar el își

vedea de treabă.

— Dă-te la o parte! îi strigă ea.

Ryan se sprijini de zid, scoase filmul și puse altul. Foarte bine. Era aproape, avea lumină bună și putea să le prindă expresia. Fotografiile o să apară în Time, News-week sau altă publicație de duminică.

Îl așezară pe Marquez pe masa de operație improvizată. Avea trei gloanțe în piept, dar sângele gâlgâia din spate. Murise, se gândi Ryan. Văzuse destui morți să-și dea seama. Ramón îi luă pulsul și îi controlă pupilele cu o lanternă minusculă, apoi clătină din cap și sanitarios îl ridicară repede de pe masă și-l târâră pe podea ca pe un sac greu. Acum nu aveau timp de morți.

Răsunară strigăte ascuțite, de copil. Ryan se uită în jur și văzu un băiat de vreo paisprezece – cincisprezece ani. Era susținut de doi campesinos. Piciorul drept se bălăngănea. De-abia se mai ținea în șold. Ryan începu din nou să filmeze. Piciorul, sângele, nu erau importante. Surprinde fețele! parcă îl auzea pe bătrânul său editor.

— Dă-te la o parte, pentru numele lui Dumnezeu! îl apostrofă Mickey, trântindu-l de perete.

Aparatul îi alunecă din degete; noroc că era prins de gât. Își șterse mâinile de cămașă. Îl zări pe Webb în pragul ușii. Ochii lui îl priveau înțelegător, ca un complice.

Ryan termină al doilea film și ieși. Webb îl aștepta pe trepte.

Își căută țigările.

— Te simți bine? îl întrebă Webb.

Ryan clătină din cap.

— Uneori mă simt ca un rahat.

Atacul elicopterului fusese productiv: un bătrân, un copil și unul din Correos fuseseră uciși. O femeie și un băiețel erau grav răniți. Băiatul o să-și piardă piciorul. Ryan stătea în ușă cu aparatele de fotografiat, în timp ce Mickey, îl ajuta pe doctor să amputeze piciorul, fără anestezie.

Alt film.

În seara aceea cei trei morți fură îngropați pe un deal, vizavi de la Esperanza – nu puteau întârzia pentru că se descompuneau rapid în căldura tropicală. Nu era nici un preot care să facă slujba de înmormântare. Salvador citi câteva fraze dintr-o Biblie neagră și gata. Ryan era prezent cu aparatul lui, dar nu zări nici o umbră de durere pe fețele supraviețuitorilor. Deveniseră imuni.

Mickey stătea pe un taburet, lângă pat și-l ținea de mână pe

băiat. Era liniștit și își pironise ochii în tavan. Ai fi zis că-i mort, dacă nu i-ai fi văzut sclipirea din priviri.

Singura lumină venea de la o lumânare, dintr-un colț. Umbre grotești dansau pe pereții goi. Femeia care-și pierduse copilul plângea încet. Insectele bâzâiau în jurul lor.

Ryan rămase mult timp în prag.

— Salvador nu poate să înțeleagă că nu ești imun la suferință ci pur și simplu poți s-o ignori, îi spuse ea, în cele din urmă.

Era surprins. Nu credea că-l văzuse. Stătea cu spatele la ea. Poate că îi simțise prezența.

— Și ce crede că ar fi trebuit să fac? zise el.

— Mi-a spus că Marguerita a întins brațele spre tine. Te implora s-o ajuți.

— Treaba mea este să arăt lumii ce se întâmplă aici. O fotografie ar putea ajuta mii de Marguerite.

— Așa vezi lucrurile?

— Nu sunt doctor, ci fotograf de război. Asta este meseria mea. Dacă n-aș face fotografii, n-ar fi nici o diferență între mine și un turist.

Își întoarse fața. O privea din profil. Părea atât de palidă în lumina aceasta, se gândi el. Aproape opacă. Parcă i s-ar fi scurs toată viața din corp; chiar și vocea i se subțiase. Avea senzația că ar fi putut să-și treacă mâna prin ea.

— Îmi amintesc de-o întâmplare, acum câțiva ani, zise el. Eram în Biafra. Am văzut o femeie. Părea foarte bătrână, deși nu era, pentru că alăpta un copil. Eram în sat și m-a urmărit ore-n șir în timp ce făceam fotografii. Mă tot atingea pe umăr, pe braț, murmurând ceva, Dumnezeu știe ce. Știam că voiam să o ajut dar nu prea vedeam cum. Până la urmă i-am dat totuși ceva.

— Ce?

— Fotografia ei pe prima pagină a revistei Time.

Mickey clătină din cap.

— Nu mă placi, nu-i așa? o întrebă el.

— Nu prea.

— Nici eu nu mă plac uneori.

— Unde este Hugh?

— A împrumutat o mașină de scris de la Salvador și lucrează la lumina lumânării, într-un roi de insecte. Asta este meseria lui. La fel cum a mea este să fac fotografii. Le păstrează pentru mai târziu. La fel cum face veverița cu nucile.

— Dacă el este veveriță, tu ce ești?

Ridică din umeri.

— Un șacal, probabil.

Intră și se așeză pe marginea patului.

— Nu te supăra dacă sunt sincer, dar arăți ca un rahat.

— Pun pariu că o spui tuturor fetelor.

— De când ești aici?

— De când mă știu. Sau poate au trecut doar treisprezece luni. Nu-mi amintesc.

— De ce dracu' ai venit aici?

— N-aș ști cum să-ți explic. De ce nu-mi spui mai întâi motivul tău.

— Îți arăt jucăria mea, dacă mi-o arăți și tu pe-a ta, nu?

— Exact, zise ea.

Băiatul gemu și se răsuci aproape inconștient. Îl mângâie pe frunte.

— Îți place? îl întrebă ea.

— Trebuie să-mi placă.

Clătină din cap.

— Ai prefera să-ți înșir niște rahaturi de genul „vreau să schimb lumea”. Da, îmi place pericolul, mă face să simt că trăiesc cu adevărat.

— Azi ți-a plăcut?

Ryan se înfurie.

— Dacă în loc să fac fotografii, aș fi luat copilul, crezi că ar fi trăit?

Clătină din cap.

— Își pierduse jumătate din creier.

— Vezi? bun, acum este rândul tău.

— La ce?

— Trebuie să-mi spui de ce ai venit aici, așa cum ne-am înțeles.

Inspiră adânc.

— Când m-am întors din Vietnam am încercat să mă prefac că acea parte din viața mea nu existase. Voiam să uit tot ce am văzut și am auzit acolo. Am lucrat un an la Walter Reed, am ieșit din armată, m-am angajat la New Orleans. Și, fără să-mi explic de ce, m-am trezit lucrând la urgență. Mă atrăgea suferința. Beam mult, stăteam prin baruri pentru oameni singuri. Până într-o zi când am găsit un tip cumsecade. Și culmea – avea aceeași meserie ca mine. Mai bine de atât nu se putea.

— Și ce s-a întâmplat?

— Am divorțat în 1980. Se strâmbă.

— Poate ar fi durat, dacă am fi avut copii, dar cred că a fost mai bine așa. N-aș fi știut cum să-i educ.

— Înseamnă că fugi de tine, Mickey.

— Scutește-mă, te rog! zise ea pe un ton disprețuitor.

— Vrei să spui că nu-i adevărat?

— Asta înseamnă fugă? răni deschise? amputații traumatizante?

— Bine, atunci explică-mi.

— În fiecare noapte, la un an după ce m-am întors din Vietnam, am avut același vis. Se făcea că eram la Bien Hoa și era un tip grav rănit la cap în salonul de muribunzi. I-am ținut discursul obișnuit. Sunt Mickey van Himst, ești la Spitalul de Campanie Bien Hoa. O să te ajutăm să te însănătoșești. Îi îndopam de morfină, îi puneam într-un pat și ne întorceam mai târziu să le lipim etichetele cu numele pe mâini și să-i băgăm în saci de plastic. Când am revenit după vreo zece – douăsprezece ore, puștiul trăia încă. Mă privea cu niște ochi ciudați, ca de diavol. Am chemat un chirurg, dar când a ajuns, mi-a spus că murise.

Se opri și își șterse sudoarea de pe față.

— Poate ți s-a părut, îi spuse Ryan.

— Da, poate. Însă ce crezi că este mai rău?

— Nu înțeleg.

— Nu mai pot. Să duc o viață normală. Au trecut doisprezece ani și tot nu m-am obișnuit.

Inspiră din nou adânc, încercând să se liniștească.

— Urmăream ce se întâmplă aici în ziare. M-am gândit: alt Vietnam. Pe urmă, după divorț, m-am hotărât că ar fi timpul să mă alătur celor buni. Am vrut să mă înscriu în Forțele de Pace, dar au spus că este prea periculos pentru o femeie. Parcă în Vietnam n-ar fi fost periculos. Așa că m-am hotărât. Am plecat în Spania, de acolo în Cuernavaca în Mexic, unde am luat legătura cu FDR. M-au ajutat să pătrund ilegal în El Salvador. Așa că nu fug. Mă întorc. Ai înțeles?

Ryan nu știa ce să-i spună.

— Crezi probabil că sunt nebună.

— Nu, nu cred asta.

— Mincinosule. Fir-ar să fie, nu trebuia să-mi descarc sufletul.

— N-ai de ce să te temi. Fără aparatul de fotografiat sunt inofensiv.

— Da?

— Da.

— Și tu ce o să faci după ce o să pleci de aici? o să-ți speli mâinile de sânge, o să te întorci în SUA, o să-ți comercializezi fotografiile și o să iei premiul Pulitzer?

Ryan își feri privirile. Nu se simțea destul de tare ca să suporte asemenea atitudine.

— Știi ce?

— Nu, hai spune!

— Cred că, în cazul nostru, antipatia este reciprocă.

Patru băieți jucau fotbal cu o minge de plastic în praful din fața spitalului. Ryan se băgă și el. Copiii strigau și râdeau, încercând să-i ia mingea. Ryan se bătea cu pumnii în piept strigând:

— Pelé – Pelé cel alb!

Se opri când îl văzu pe Rogelio și lăsă pe unul din băieți să-i ia mingea. Puștiul o luă la fugă, urmărit de ceilalți.

— Hei, Rogelio, zise Ryan. Vrei să te joci?

Rogelio stătea pe treptele spitalului.

— Ce zici, Rogelio? sunt destul de bun, nu-i așa?

Dar nu-i răspunse. Stătea cu ochii în jos.

O zări pe Mickey pe verandă.

— Ce-i cu el?

— Este orfan.

— Nu vorbește?

— Nu.

— De ce?

— Părinții au fost omorâți de chuchos chiar în fața lui. Ar fi fost un fotoreportaj pe cinste. Păcat că l-ai scăpat.

Intră în spital. Ryan îngenunche lângă el.

— Hei, Rogelio, joci fotbal? pelé. Paolo Rossi. Bobby Charlton.

Îl luă de braț, dar Rogelio îl respinse.

— Te învăț eu, dacă vrei.

Ryan alergă după cei patru băieți și le luă mingea, dărâmându-l pe cel mai mare cu umărul. Băiatul râse, se ridică și-l lovi pe Ryan în picior. Ryan se prefăcu rănit.

Ceilalți strigară entuziasmați și se luară după el. Ryan dribla spre Rogelio.

— Încearcă să mă deposedezi!

Băieții îl năpădiseră. Ryan îi respinse, făcând pe grozavul.

— Rogelio! băiatul nu se mișcă.

Ryan trase un șut cu putere și trimise mingea direct în tufișuri, apoi ridică mâinile în sus, strigând:

— Australia unu, El Salvador zero! se aplecă din nou lângă băiețel.

— Hei, Rogelio. Jogo bonito, nu-i așa?

Dar eforturile lui se dovediră zadarnice.

— Îi place să se joace cu copiii, zise Webb. Știe că poate să câștige.

Mickey se întoarse de la fereastră.

— Mama lui Rogelio a fost violată și ucisă în fața lui. Pe urmă l-au împușcat în burtă pe tatăl său și l-au lăsat să moară. A văzut tot. De atunci n-a mai scos nici un cuvânt.

Webb zâmbi. Observă că o urmărea din priviri și se întoarse stânjenită.

— Ia spune cum ai dus-o în toți acești ani?

— Când mai bine, când mai rău.

— Nu te-ai însurat?

Clătină din cap.

— Ai câte o prietenă în fiecare țară.

— În ultima vreme am stat mult la New York. Am cerut să fiu trimis aici.

Ryan tot mai încerca să-l convingă pe Rogelio să joace fotbal.

— Văd că insistă! știi spaniolă?

— Doar câteva cuvinte.

— Rogelio habar n-are de engleză.

— Nu contează. Ryan ar fi în stare să-l asculte ore-n șir.

— Nu este atât de frumos pe cât pare, nu-i așa?

Webb recunoscu admirația din glasul ei și simți un ghimpe de gelozie. Chiar și femeile care-l urau se simțeau atrase de el. Altă nedreptate! farmecul lui era lipicios ca mierea.

Webb o studia. Nu era cea mai frumoasă femeie pe care o văzuse în viața lui; nu era Odile, dar pe Odile n-o iubise niciodată; o dorise, atâta tot. Își aminti ce mult îl duruse când Mickey îl părăsise în seara aceea, la Bien Hoa și retrăi aceeași senzație. Nu era prima femeie pe care o iubise și nici ultima, dar se gândise că i se întipărise în minte mai mult decât celelalte din cauza Vietnamului, dar jăratecul nu se răcise. De data aceasta nu mai avea de gând să se despartă de ea.

— Am discutat cu Ryan, îi spuse el. Vreau să ne întoarcem la San Salvador cu prima ocazie. De ce nu vii cu noi?

— De ce aș veni?

— Ce motive ai să rămâi aici?

— Pentru că mă simt importantă. În Statele Unite.

Ridică din umeri.

— Ce să văd acolo? emisiuni TV? buletine meteo? magazine? aici trăiesc mai intens. Beau o ceașcă de cafea pe săptămână și am învățat s-o apreciez. Și, în plus, știu ca au nevoie de mine.

Îi făcu semn spre campesinos bărbați și femei care așteptau la rând.

— Nu-i prea greu să-i ajuți. Când am ajuns aici, mulți din ei erau anemici în ultimul grad. Modul lor de alimentație, prea multe sarcini, malaria, paraziții le sugeau fierul din organism. Așa că le-am pregătit un medicament empiric. Știi cum? am curățat niște cuie în bucăți de lămâie, le-am lăsat în apă peste noapte și i-am pus să bea lichidul cu rugină. Și s-a terminat cu anemia.

— Bine, dar nu poți rămâne aici la nesfârșit. Nu faci parte dintre ei.

— În orice caz, să știi că nu mă mai simt nici americancă după războiul din Vietnam.

Sesiză brusc prăpastia dintre ei și nu știu ce să-i spună. Nu se schimbase prea mult fizic, dar fata pe care o cunoscuse cu doisprezece ani în urmă dispăruse.

Ramón o strigă. Schimba bandajele băiatului cu piciorul amputat și avea nevoie de ajutor.

— Vezi, aici sunt utilă, îi spuse ea și plecă.

Postul de comandă al lui Salvador era o casă cu o singură cameră, în care stătea cu fratele, cumnata și câțiva din oamenii lui. Dormeau toți pe jos. Pe verandă era o masă de lemn cu un radio, o mașină de scris și un balansoar vechi, de răchită. Pe pereți scria cu vopsea roșie. Por la Sangre Derramada, de Adelante Camarada. Pentru sângele vărsat, înainte tovarăși.

Webb lua interviul, în timp ce Ryan făcea fotografii. Cumnata lui Salvador stătea într-un hamac și dădea să sugă unui copil. Câțiva pui prăpădiți piuiau în curte.

— Nu avem școli, spitale, pământ, artă, cultură, spunea Salvador cu glasul lui pițigăiat. Și, mai ales, nu avem demnitate. Ne uităm neputincioși la copiii noștri cum mor de foame pentru că nu câștigăm suficient. Și dacă protestăm, guvernul spune că suntem marxiști și rebeli iar soldații lor ne ucid ca pe niște câini. Până la urmă, după atâta violență, ne dăm seama că oamenii aceștia nu

înțeleg de vorbă bună. Așa că n-avem de ales decât să ne luptăm cu ei. Este singura limbă pe care o înțeleg. Amintiți-vă ce i-au făcut lui Monsignor Romero; un om blând, umil, pașnic.

Un om de-al lui le aduse cafea fierbinte, neagră și foarte dulce în căni de lut.

— La început, ne venea greu să luptăm împotriva lor. Îmi amintesc că în prima noapte când am stat de pază mi-au dat artificii pentru că nu aveam destule arme. Dacă vedeam dușmanul, trebuia să le aprind, să-i fac pe chuchos să creadă că era o ambuscadă și să-i avertizez pe camarazii mei, pe muchachos. Acum însă avem puști israeliene și mitraliere M-60.

Se aplecă pe o parte și trase un pârț.

Observă zâmbetul lui Webb.

— Da, trag pârțuri. La fel ca fratele și cumnata mea. Până și bebelușul dă vânturi. Ce ai vrea, când mâncăm numai fasole?

Se scărpină între picioare. Puricilor le plăceau locurile ascunse ale corpului, mai ales cutele blugilor prea strâmți.

— De mult, aveam fiecare puțin pământ, să cultivăm niște porumb și fasole, dar dueños ne-au furat terenurile să planteze cafea și să crească vite, obligând campesinos să plece la oraș, unde mor de foame, la periferie, sau sunt exterminați de Brigăzile morții. Nu vor să priceapă că dacă unui om îi iei totul, va lupta pe viață și pe moarte împotriva ta, pentru că nu mai are nimic de pierdut. Spune-le asta în America.

Webb încheie interviul. Ryan terminase de fotografiat și stătea pe un scaun de trestie, legănându-și picioarele nerăbdător.

— În curând, trupele guvernamentale vor porni o nouă campanie împotriva noastră, spuse Salvador. Puteți sta cu noi cât doriți, dar este periculos și nu prea avem mâncare.

— Nici eu nu mai am filme, zise Ryan. Și cele făcute deja au început să prindă mucegai.

— Faceți cum vreți, dar sper că o să spuneți lumii ce se întâmplă în țara mea, când o să vă întoarceți în Statele Unite.

— Da, o să spunem, îi promise Webb, dar nu-ți garantez că o să ne asculte cineva.

Salvador îl privi uimit. Nu-i venea să creadă că oamenilor ar fi putut să nu le pese, apoi se ridică brusc, își deschise cureaua și își trase blugii până la genunchi.

— Isuse Cristoase! exclamă Ryan.

— Mi-au făcut asta când aveam paisprezece ani, îi spuse

Salvador. Acum înțelegeți de ce îi urăsc atât de mult?

Webb stătea în hamac, cu brațul peste ochi, să se ferească de lumină. Îl dureau oasele și nu dormise de câteva zile. Știa ce ar putea fi și, în dimineața aceea, înghițise câteva pastile de chinină, încercând cu disperare să-și domolească febra.

Gemu. Simțea că-i ies ochii din cap și-i tremurau mâinile necontrolat.

— Te simți bine, Păianjenule?

— Sunt obosit.

— Atunci odihnește-te. Salvador a promis că o să ne dea câțiva oameni să ne conducă până la autostradă, mâine dimineață.

Dar a doua zi, când răsări soarele, Webb nu reuși să se ridice din hamac. Trupul lui ardea de febră în răcoarea dimineții. Mickey veni să-l examineze și îi puse imediat diagnosticul.

— Malarie.

Ryan stătea în fața spitalului, lovind mingea cu piciorul. Treizeci și șapte, treizeci și opt, treizeci și nouă. Rogelio era pe trepte, cu capul în jos.

Îi întinse mingea.

— Este rândul tău.

— Nu renunți niciodată, nu-i așa?

Își ridică privirile. Era Mickey.

— Ar putea învăța multe de la mine.

— Sunt convinsă. Nu știam că australienii joacă fotbal.

— Nu joacă, pe mine m-au învățat niște italieni. Sunt destul de bun la toate sporturile cu mingea.

— Oare de ce nu mă mir?

Ryan lăsă mingea la picioarele lui Rogelio și o urmă pe Mickey înăuntru.

— Te rog să nu mă înțelegi greșit. Ceea ce vrei să faci cu Rogelio este foarte bine, dar nu spera într-o minune, încercăm de trei luni să-l trezim la realitate. Tu de-abia ai venit de-o săptămână.

Webb se răsucea în pat, scăldat de sudoare. Ryan îl veghease toată noaptea în timp ce tremurase și aiura. Era galben la față și i se înfundaseră ochii în cap.

Mickey luă un termometru dintr-un borcan.

— Vrei să i-l bag eu în fund? o întrebă Ryan.

— N-aș folosi această metodă decât dacă aș vrea să-ți iau ție temperatura.

I-l puse sub braț și-i controlă pulsul.

— Hugh, mă auzi? hugh?

Webb murmură ceva de neînțeles. Îi scoase termometrul.

— Cum îi merge?

— Este foarte bolnav. O să rămână la pat mult timp. Voi nu vă luați tabletele de chinină?

— Cred că a uitat. Nici eu nu mi-am luat doza pe săptămâna aceasta și am înghițit două noaptea trecută, pentru orice eventualitate.

— Nici tu nu arăți prea bine, zise ea.

— N-am dormit. Am stat aici, cu el.

— Știu. Mi-au spus sanitarios.

— Trebuia să-l îngrijesc pe ticălosul ăsta. Și el ar fi făcut la fel pentru mine.

— Ești plin de surprize, zâmbi Mickey.

— Nici tu nu ești mai prejos.

Părea stânjenită.

— Mă referam la altceva.

— Eu nu. Nu am cunoscut multe femei care să-mi trezească admirația din toate punctele de vedere.

Își dădu părul la o parte. Vru să-i spună ceva, dar se răzgândi.

Se apropie de ea.

Deodată auzi un zgomot în ușă. Ceva se rostogoli pe podea.

O minge.

— Uite. Joacă fotbal cu Rogelio.

Salvador dădu încet din cap. Nu-l plăcea pe acest gringo înalt. N-o să-l ierte niciodată pentru ce făcuse în ziua când îi atacase elicopterul guvernului, dar trebuia să admită că făcuse o adevărată minune cu băiatul orfan.

— Ce o să se întâmple după ce o să plece? o întrebă el.

Mickey își încrucișa brațele. Nu știa ce să-i răspundă.

— Celălalt gringo cum se simte? poate să meargă?

— O să poată cât de curând.

— Am făcut bine că i-am lăsat să vină aici?

— O să-ți publice povestea, Salvador, dar nu cred că va opri războiul.

— Înseamnă că n-a folosit la nimic.

Se îndepărtă.

Ryan sălta mingea pe picior. Își ridică privirile și o văzu pe Mickey.

— Cum se spune vino și ia-mi-o în spaniolă?

Băiatul se aruncă spre el, dar se întoarse, răsucind mingea pe piciorul drept. Se enervase, spre hazul lui Ryan. Până la urmă, Rogelio îl împinse, dezechilibrându-se. Ryan căzu pe spate.

Acum era rândul lui Rogelio să râdă.

— Este prima oară când îl văd atât de vesel, îi spuse Mickey.

Ryan se ridică gâfâind.

— Poate ar trebui să te învăț și pe tine să joci.

— Pe mine?

— Nu te-am văzut râzând până acum.

— N-am prea avut motive.

— Nu-ți folosește la nimic să umbli bosumflată. Pot să-ți fac o poză acum?

— Pentru ziare?

— Nu, pentru mine.

Se prefăcu că nu-l auzise.

— Prietenul tău se simte mai bine. Când o să se întremeze o să plecați.

— Când anume?

— Salvador spune că poimâine.

Rogelio striga ceva.

— Vrea să vii să te joci cu el. O să-i fie dor de tine când o să pleci.

— Crezi că o să cadă din nou în starea lui de amorțeală?

— Nu știu. Ryan surâse.

— Dar tu? o să-ți fie dor de mine?

— Nici măcar nu te cunosc bine.

— M-da. Păcat.

Intră în spital. Ryan o urmărea din priviri. Capul sus, băiete. Ce-i cu tine? simțea că îl cuprinde melancolia. Nu i se mai întâmplase de ani de zile. Uneori dura câteva zile, alteori câteva săptămâni. O poreclise maimuța lui neagră. I se cățăra în spate și nu mai voia să plece. Ce motiv avea să se întristeze, pentru numele lui Dumnezeu. Rogelio îi zâmbea cu gura lui știrbă.

— Pelé, Boby Charlton! îi strigă el, driblându-l.

— Paolo Rossi! exclamă Ryan, luându-i mingea și alergând cât îl țineau picioarele, urmat de Rogelio și doi câini.

Ryan stătea în hamacul lui și privea luna prin gaura lăsată de grenadă în tavan. Ascultă zgomotele junglei. Noaptea, pădurea semăna cu o petrecere de beți la un bordel. Animalele, liliecii și păsările de noapte făceau o zarvă îngrozitoare, dar după lăsarea

întunericului spaimele erau iluzorii, pentru că chuchos se ascundeau în barăcile lor, iar avioanele și elicopterele nu puteau zbura. Era la fel ca la Nam. Noaptea aparținea guerillelor.

Auzi un foșnet afară. Crezu că era un șobolan sau poate un șarpe. Întinse mâna după lanterna de sub pernă, apoi văzu o față pentru o clipă, la lumina unui chibrit.

— O făceam mereu, zise Mickey, în timp ce își aprindea țigara și pe urmă mi-am dat seama că nu avea nici o valoare.

— Depinde ce cauți.

— Ceva valoros, permanent.

— Și acum ce cauți?

— Să fiu a naibii dacă știu.

Țigara se stinse și apăru lângă hamac. O luă de mână în beznă.

— Poartă-te drăguț cu mine.

— Uite ce este. N-aș vrea să crezi că sunt lipsit de experiență. Dar n-am mai făcut-o într-un hamac.

— Doamne, tocmai acum când aveam nevoie de un bărbat priceput.

Își lăsă picioarele să atârne. Mickey se strecură între coapsele lui.

— Mi s-a spus că este mai ușor dacă unul din noi stă cu picioarele pe pământ, zise ea. Pe urmă nu mai contează decât ritmul.

Le curgea transpirația pe corp. Stătea peste el, sprijinindu-și picioarele de hamac, să se echilibreze. Când se liniști, îi auzi bătăile inimii.

— M-a mușcat ceva, zise el. Nu este ca în filme. Mă refer la nopțile fierbinți, tropicale. Te chinuie țânțarii și liliecii vampiri. Și hamacurile. Mai mult decât mâncarea și apa caldă, îmi lipsește un pat bun în care să fac dragoste.

Râseră amândoi. Ryan avea dreptate. Trecuse mult timp de când nu se mai amuzase. Poate că războiul o traumatizase mai mult decât își imaginase.

— Când ai apărut aici, te-am urât de cum te-am văzut, îi spuse ea.

— Da, știu că am acest efect asupra oamenilor.

— Te-am etichetat drept un tip care se consideră expert în sex.

— Zău? tocmai voiam să te întreb cum a fost?

— Nu te supăra, dar ar trebui să-ți exersezi tehnicile în hamac.

Stătea călare pe pieptul lui.

— Nu-mi vine să cred că am făcut dragoste.

— De ce? este ceva rău?

— Nu, dar mi-am promis că n-o să se mai întâmple. Nu este vorba de iubire, doar de sex.

— Nu mai spune „doar de sex”. Jignești orgoliul masculin.

Începu să-și încheie bluza.

— Ai mai fi făcut-o dacă eram la Chicago sau New York?

— Ce? sex într-un hamac?

— Ți-ar fi trecut măcar prin minte să te culci cu mine?

Nu știa ce să-i răspundă.

— Mi se pare nostim, zise ea. Sora mea cea mare este cea mai frumoasă. Eu am fost întotdeauna doar sora cea mică și băiețoasă. Mi-am dorit întotdeauna să atrag băieții, dar n-am reușit. Acum ea are treizeci și patru de ani, trei copii și este grasă, dar eu sunt aici și fac dragoste în locuri incomode. Nu îmi dau seama cine din noi este de preferat.

O luă de mână pe neașteptate.

— Nu rămâne aici, Mickey. Vino cu noi.

— Sigur. O să ne cumpărăm o căsuță cu un gard alb și o să trăim fericiți până la adânci bătrâneți.

— Nu crezi că ai îndurat destul?

— Nu știu. Nu mi-am spus că o să dureze, când m-am înrolat.

— Chiar și în Vietnam ai fi fost acasă până acum.

— Știi cum se spune. Poți scoate o fată din război, dar nu poți scoate războiul din ea.

— MickeY. Ai discutat vreodată cu cineva? când te-ai întors din Vietnam?

— Te referi la un psihiatru?

Își căută șortul în beznă, îl scutură și-l îmbrăcă, încercând să nu se răstoarne.

— Orice pată de cerneală seamănă cu o picătură de sânge pentru mine. Nu, Ryan, războiul este singurul lucru care mă alină. Cel puțin pot să dorm noaptea. La San Diego nu conta nimic din ce făceam. Și era din ce în ce mai rău.

— Nu poți trăi așa, Mickey.

— Ia te uită cine vorbește!

— Cu mine este altceva. Îmi fac meseria.

— Și eu la fel. Chiar dacă nu este atât de palpitantă ca a ta.

— Doar n-o să rămâi tot restul vieții în jungla asta afurisită.

— Uite ce este, Ryan, am cunoscut tipi în Vietnam, care își

îndepliniseră stagiul militar de două – trei ori. Se ofereau voluntari pentru că viața normală nu-i mai atrăgea. Atunci nu-i înțelegeam. Credeam că sunt nebuni.

— Cât timp crezi că vei putea s-o ții așa?

Mickey se înfurie. Acum după ce îl lăsase să se culce cu ea, credea că putea să-i dirijeze viața. Toți erau la fel.

— Ce-ți pasă ce fac? indiferent dacă stau aici sau vin cu tine, tot o să pleci de dimineață, nu?

Îl aștepta să-i confirme dar și tăcerea era un răspuns.

— Mulțumesc pentru distracție, îi spuse ea.

Webb o văzu schimbând bandajele băiatului cu piciorul amputat. Ce ciudată era soarta. Îi adusese pe amândoi aici, în același loc, în același timp. Crezuse că se măritase și avea copii în vreun oraș de provincie. Nu se așteptase s-o revadă. Crezuse că nici n-ar mai recunoaște-o. Și iată că nu părea deloc schimbată. Acum când stătea aplecată peste băiat, își amintea cum arătase la Bien Hoa, cum îl ținuse de mână pe muribundul acela sau cum examinase o rană în ziua aceea la triaj, când intrase în spital. Îi căzuse o șuviță de păr în ochi, la fel ca atunci și o dădu la o parte grăbită cu arătătorul mâinii drepte. Îi zâmbi.

Mickey își ridică privirile și-l văzu.

— Te-ai trezit. Te simți mai bine?

Îi puse mâna pe frunte, să-i controleze temperatura și-i luă pulsul. Nu mai avea febră. Se simțea mai ușor. Culorile din jurul lui îi păreau mai vii ca înainte. Parcă s-ar fi trezit dintr-un coșmar.

— De când zac aici? o întrebă el.

— De patru zile.

— Malarie?

— Ar fi trebuit să iei pastile preventive.

— Am uitat să iau doza.

— Negrii au inventat muzica rock, dar țânțarii anofeli sunt cei care au învățat oamenii să se zguduie și să tremure cu adevărat. De azi o să trecem pe solide.

— Nu mai suport tortillas și fasole.

— Cum se mai simte? zise o voce.

Webb se uită în jur. Era Ryan.

— Mai bine, îi răspunse Mickey. A început deja să se plângă de mâncare.

— Ce mai faci, Păianjenule?

Webb zâmbi și ridică mâna slăbit.

— A fost îngrijorat pentru tine, spuse Mickey.

Ryan se strâmbă.

— Aiurea. Puțin mi-a păsat.

— Îmi pare rău. Cred că de-abia aștepți să pleci.

— Nu chiar, îi răspunse Ryan.

Webb observă privirile dintre Ryan și Mickey și în clipa aceea știu imediat ce se întâmplase.

Ryan. Afurisitul de Ryan. Nu-i ajungeau toate femeile din lume. Trebuia s-o ia și pe Mickey. La ce se aștepta oare?

Simți cum i se strânge inima. La dracu'! dacă era atât de proastă și naivă, n-avea decât. Puțin îi păsa.

— O să mai stai câteva zile, îi spunea Mickey, până îți recapeți puterile.

— La dracu', văd că arată foarte bine! exclamă Ryan zâmbind.

— Puteți să-mi faceți o favoare? zise Webb.

Îl priviră mirați.

— Lăsați-mă dracului în pace.

Soarele sclipea pe carlinga avionului A-37, deasupra vulcanului Guazapa. Ryan alergă să-și ia aparatul foto.

Când se întoarse văzu un fuior de fum negru-portocaliu la orizont poleit de marcajele trasoarelor fosforescente.

Se uită în jur disperat.

Isuse Cristoase!

Văzu praful stârnit de gloanțele de calibru 7,62, apoi avionul trecu peste el, uruind pe dealuri. Era o iluzie, bineînțeles. Lumina călătorește mai repede decât sunetul. De aceea unii campensinos credeau că piloții puteau să tragă cu spatele.

Chiar și în timp ce alerga, știa ce o să găsească, știa care fusese ținta. Copiii jucaseră fotbal în spatele spitalului.

Când ajunse acolo, găsi un morman de trupuri.

— Rogelio!

Zăcea în atitudinea aceea ciudată, de marionetă dezmembrată dată uneori de moarte. Era sânge peste tot; imposibil să-ți dai seama de unde venea. Ryan îl privea uluit.

Auzea scâncetele răniților.

— Rogelito!

Se aplecă să-l ridice. Simți o masă gelatinoasă în tricoul băiatului. Își dădu seama îngrozit că-i ieșiseră toate organele. Îl lăsă jos, privindu-și mâinile murdare.

Își înălță privirile. Salvador stătea lângă el. I se păru că

zâmbește, dar era imposibil. Nu putea fi vesel. Era doar satisfăcut. Se gândea că Ryan înțelesese acum ce simțea.

Pentru că spitalul se aglomerase îl mutară pe Webb în casa dărâmată pe care o împărțea cu Ryan. Australianul ajuta răniții. Se întoarse mai târziu în după-amiaza aceea, cu Salvador.

— Ai pierdut spectacolul de azi, gringo. Pilotul acelui avion poate să se mândrească. A ucis trei dintr-o lovitură. Alți patru copii sunt răniți. Unul a rămas schilod.

Webb rămase tăcut. N-avea ce să spună. Salvador își aprinse o țigară și se rezemă de perete.

— Au trecut la atac, așa cum a promis d'Aubuisson. Au trimis mai multe patrule pe autostradă și au întărit garnizoana de la Suchitoto. Încearcă să ne sperie cu bombardamentele.

Webb știa că șansele lor de a se întoarce la San Salvador pe unde veniseră se diminuaseră.

— Ce ai de gând? îl întrebă el.

— Trebuie să evacuăm satul. Nu ne putem lupta cu avioane și batalioane de armată. Trebuie să protejăm civilii.

— Atunci o să venim cu voi.

— Nu mai aveți de ales.

Zâmbea ca și când ar fi fost o glumă bună. Poate că era chiar.

— Veți avea ce să le spuneți celor din Statele Unite la întoarcere, adăugă Salvador, și Dios quiere, dacă o vrea Dumnezeu.

Ieși. Webb se uită la Ryan, care părea exagerat de tăcut. Stătea cu capul în jos și părea epuizat.

— Te simți bine?

— Sigur.

— Ticăloșii.

Ryan nu-i răspunse.

— N-am văzut nimic. Am auzit uruitul avionului și peste câteva minute, au început să aducă răniții la spital.

Văzând că tot nu-i răspunde, adăugă:

— Ai făcut fotografii?

— Nu.

— De ce? doar pentru asta ești aici.

— Doamne Sfinte. Oricum nu mai am filme. Bine că nu le-am consumat azi pe toate. Se pare că o să mai zăbovim în compania lor.

— Sper să-ți fie mintea la treabă.

— Ce vrei să spui?

— Nu contează.

Ryan ridică din umeri și ieși. Se întoarse încet la spital. Mickey stătea pe trepte, cu capul între genunchi. Dinăuntru se auzea un geamăt slab, de animal sau copil rănit.

— Mickey.

Nu-și ridică privirile.

— Mickey.

Își dădu seama că nu-l auzea. Își astupase urechile cu mâinile. O atinse pe braț și tresări surprinsă.

— Ryan?

— Te simți bine?

Clătină din cap.

— Nu auzi?

— Ba da, ce este?

— Nu avem morfină, îi explică ea. I-am tăiat ambele picioare băiatului aceluia și nu putem să alinăm durerile.

Se așeză lângă ea și o luă în brațe. Copacii aruncau umbre lungi pe pământul portocaliu. Țânțarii bâzâiau tot mai tare, pe măsură ce se însera.

— Ai dreptate, murmură ea.

— În legătură cu ce?

— Cu mine. Cred că mi-a ajuns.

— Și mie la fel, probabil.

Își strângea tâmplele în palme.

— O să treacă, spuse ea.

— Vorbesc serios, Mickey. Nu mi-a scăpat nici un război în ultimii zece ani: Vietnam, Cambodgia, Angola, acum aici. Am pierdut câțiva colegi buni și numai Dumnezeu știe de câte ori era să mor. Azi, pentru prima oară am simțit că nu mai pot. Nu mai vreau să văd atâtea orori.

Copilul plângea. Îl călca pe nervi.

— Nu mai suport să aud.

— Ai noroc. Poți să te retragi oricând, spre deosebire de acești oameni.

— Da, poate că acesta este esențialul. Am posibilitatea să duc o viață normală. Cel puțin aș vrea să aflu cum este o asemenea viață, dar tu?

— Ce-i cu mine? îl întrebă ea.

Ryan își dădu seama brusc. Poate era doar maimuța neagră. Sau poate își punea de mult această întrebare.

Între timp guinda – evacuarea satului – devenise o rutină. Compañeros ți guerilla se vor retrage împreună și apoi vor reconstrui ce mai rămăsese din sat, după plecarea soldaților. Ca un boxer compătimit că avea un adversar mai înalt și mai puternic, se retrăgeau mereu, lăsându-i pe chuchos să se lupte cu aerul.

A doua zi de dimineață, bătrânii și copiii duseră cele câteva vaci și capre ale satului pe dealuri. Soldații ar împușca toate animalele pe care le-ar găsi în sat. Între timp, femeile îngropau semințele și alte lucruri personale valoroase în ascunzători subterane, numite buzones, în afara satului. Webb văzu o femeie cărând o mașină de cusut veche de vreo șaizeci – șaptezeci de ani.

După-amiaza auziră pârâitul armelor de calibru mic în depărtare și prima explozie a unei mine. La fel ca în Vietnam, guerillele împânziseră potecile junglei cu mine și frampas – curse. Compas vor ataca soldații în timp ce înaintau, organizând ambuscade și retrăgându-se rapid.

Webb și Ryan fură chemați la postul de comandă al lui Salvador. El și oamenii lui erau adunați în jurul radioului. Unul din compas capta emisia cu un scanner Bearcat de producție SUA. În timp ce schimba posturile, auziră clar vocea unui american care dădea ordine codificate. Deși vorbea în spaniolă, accentul texan era evident.

Salvador îi privi acuzator.

— Scrieți în reportajul vostru cum americanii ajută la uciderea populației civile nevinovate, zise el.

— Ce se întâmplă? întrebă Ryan.

Salvador se lăsă pe vine și desenă câteva linii pe pământ cu degetul.

— Soldații sunt din batalionul lui Ramon Belloso. Au fost instruiți în Fortul vostru Bragg. I-au adus cu camioanele din capitală și vor împânzi dealurile la vest de autostradă. Nu avem decât trei sute de muchachos împotriva unui batalion întreg.

Desenă un cerc și apoi o cruce.

— Lacul este în spatele nostru. Ne înconjoară din două părți. O garnizoană a armatei este aici, de cealaltă parte a vulcanului. Chuchos vor să ne strângă în clește. Putem scăpa pe lac, dar nu avem destule bărci. Putem transporta pe cei foarte bolnavi ca să meargă. Miguelito va conduce grupul acesta.

Miguelito era numele dat de compas lui Mickey.

— Dar va fi periculos pentru ei. Trebuie să sosească la San

Lorenzo înainte să se lumineze de ziuă. Altfel vor fi văzuți de avioane.

— Și ceilalți?

— Nu putem respinge soldații. Sunt prea mulți și prea bine înarmați, dar putem să-i încetinim și să-i obligăm s-o ia pe unde vrem noi.

Făcu o mișcare cu mâna să le arate cum inamicul va fi deviat la dreapta și la stânga de atacurile din flancuri.

— Pe urmă, la noapte o să ne retragem, chiar printre ei.

Webb îl privea uluit.

— Cum?

— Noaptea, chuchos își așază tabăra, fac un perimetru, se baricadează. Aici, în munți, noaptea este a noastră. Facem ce vrem.

Webb își aminti de practicile din Vietnam.

Salvador se întoarse spre el.

— Tu trebuie să pleci cu Miguelito, zise el.

Webb începu să protesteze.

Dar Salvador clătină din cap.

— Nu este nici o rușine. Ești încă slăbit după malarie, ne-ai încetini ritmul și ne-ai pune în pericol. Nu există altă soluție.

Apoi se uită la Ryan.

— Prietenul tău, Bobby Charlton poate să vină cu noi dacă vrea. O să aibă ocazia să vadă lupta pe care o așteaptă de mult.

Ryan zâmbi.

— Poate o să vă port noroc.

Salvador dădu din cap, răspunzându-i cu glasul lui pițigăiat.

— Mă îndoiesc.

Webb era palid la față și-i tremurau mâinile în timp ce își băga carnetele de notițe într-un sac de plastic impermeabil. Transpirase.

— Te simți bine? îl întrebă Ryan.

— Da.

— Uite. Mai bine ia asta.

Îi dădu încă un săculeț de plastic.

— O parte din filme. Dacă mi se întâmplă ceva, măcar n-o să se piardă tot.

Webb îl luă fără să comenteze.

— Ce este, Păianjenule?

— Nimic.

— Ești supărat pe mine.

Webb își prinse pachetul de piept. Chiar și acest mic efort îl

obosise. Cum dracu o să cobor afurisitul ăsta de munte în asemenea hal? se întrebă el. Se întinse în hamac.

— Parcă ai fi un câine, Ryan. Nu contează cât de tare te lovesc. Te întorci mereu înapoi. Vreau să-ți intre odată în capul ăla afurisit. Nu te plac. Nu te-am plăcut niciodată. Ai un suflet de manechin. Faci totul ca să te afișezi. Ce s-a întâmplat cu fata aceea din Saigon este de neiertat. Singurele tale calități sunt că ești un fotograf bun și ai curaj, dar bănuiesc că până și curajul este o lipsă de imaginație. Ești prea prost și trufaș să-ți dai seama că într-o zi s-ar putea să mori. Da, sunt supărat pe tine pentru că exiști. Se lăsă o liniște apăsătoare.

— Bine, hai să nu ne mai ascundem după degete, zise Ryan. Vreau să fii cinstit cu mine.

— Uite alt lucru care mă scoate din sărite. Pateticul tău simț al umorului.

Ryan se rezemă de pereți.

— Te-ai supărat din cauza lui Mickey, nu-i așa?

— Nu este vorba numai de ea.

— O plac foarte mult, Păianjenule. De data aceasta este altfel.

Webb se uită la ceas.

— Este numai ora șase. Să vedem dacă n-o să-ți schimbi părerea peste o jumătate de oră.

— Foarte nostim, n-am ce zice!

— Ai avut o săptămână grozavă. Un război, o femeie, plus câțiva copii față de care să te dai mare. Ultima parte este cea mai importantă. Ți-e frică să nu afle lumea ce rahat egoist ești.

— Ai grijă, Păianjenule.

— Adevărul supără, nu-i așa?

— Voi încerca să uit tot ce ai spus.

— Nu vreau să uiți. Vreau să-ți amintești. Dacă vrei, o să-ți scriu pe hârtie.

Se înserase. Umbrele se strecurau în cameră. Răpăitul puștilor se auzea din ce în ce mai tare. Ryan privea jungla dominată de silueta amenințătoare a vulcanului Guazapa. Domina satul La Esperanza ca un uriaș. Scoase ceva din buzunar și-l înfășură la gât.

— Prosopul meu verde norocos.

— Ai fost grav rănit de șapte ori în timp ce-l purtai. Cum crezi că poate fi norocos?

— Dar uite că n-am murit.

Webb înjură pe înfundate.

— O să-mi iau la revedere de la Mickey acum, îi spuse Ryan. Sper să ne mai vedem înainte de plecare. Dacă nu, ne întâlnim la San Lorenzo peste câteva zile.

Webb rămase tăcut.

— Nu-mi urezi noroc?

— Puțin îmi pasă de soarta ta. N-au decât să te prindă și să-ți scoată inima.

— Bine. Mult noroc, Păianjenule.

Se lăsa noaptea și o dată cu ea se auzea bâzâitul țânțarilor, răpăitul armelor automate, se simțea răsuflarea fetidă a junglei și apropierea morții.

Ryan mesteca o tortilla rece în timp ce o privea pe Mickey supraveghind încărcarea „ambulanțelor salvadoriene", niște hamacuri prinse de doi stâlpi. Într-unul din ele, un băiat rănit de atacul avionului A-37 din dimineața aceea se zbătea între viață și moarte. În afară de răniți, mai erau și două femei gravide în ultimele luni și un bătrân. Medicamentele erau puse în cutii. Tot ce nu putea fi transportat era distrus.

Mickey se mișca printre răniți încurajându-i. Trebuia să-i întărească pentru chinul care-i aștepta. Îngenunche lângă băiețelul rănit la piept și-l luă de mână, în timp ce gemea și se zbătea.

Ryan se așeză alături de ea. Își ridică privirile, dar nu-l recunoscu imediat în beznă.

— Am venit să-ți urez noroc, îi spuse el.

— Pleci cu Salvador?

— Nu mi-au plăcut niciodată bărcile. Sufăr de rău de mare.

— Dar prietenul tău?

— Cred că s-ar înfuria să te audă că-i spui „prietenul meu". Este foarte supărat pe mine.

— De ce?

— Din cauza ta, probabil.

Oamenii strigau în jurul lor, grăbind pregătirile, în beznă. Pe ici pe colo mai sclipea câte o lanternă. Ryan puse o mână pe umărul lui Mickey și simți strânsoarea ei. Această femeie era deosebită. Se întreba cu ce se deosebea de celelalte femei pe care le întâlnise în viață. Poate fiindcă fuseseră doar un decor. Nu avuseseră nici o legătură cu munca lui, dar ea risca la fel de mult ca el.

— Ai grijă de tine, murmură Ryan.

— Și tu la fel.

Ar fi vrut să-i spună mai multe. Simțea nevoia deodată să facă

promisiuni, dar spaimele trecutului îi stăteau în cale. Era prea ușor să promiți și pe urmă să regreți. Poate că Webb avea dreptate. O să aștepte până la șapte să vadă dacă nutrea aceleași sentimente. Nu mai era decât un sfert de oră.

Poteca era denivelată, plină de noroi, pietre și rădăcini. Mergeau încet, în liniște. Nu se auzea decât trosnetul crengilor de bambus și gemetele răniților. Câțiva sanitarios aveau lanterne, dar după o oră și ceva, bateriile se terminaseră și se țineau unul de altul să nu se rătăcească în beznă.

Mickey mergea în față, cu una din compitas, femeile din guerilla alese să-i însoțească. Nu aveau de ce să se teamă. Chuchos atacau din altă direcție.

Webb se concentra asupra mersului. Nu voia să fie cărat în hamac, era prea mândru. Când porniseră, crezuse că o să reușească, dar de o jumătate de oră, de-abia se mai ținea pe picioare; nu mai avea pic de putere.

Deodată, se trezi în noroi. Nu-și amintea când căzuse.

Acum era susținut de cineva și auzi vocea lui Mickey.

— Hugh! hugh!

Încercă să-i răspundă, dar nu putea să deschidă gura. Dădu din cap.

— Trebuie să te ridici.

Simți căldura pieptului ei pe obraz. Era atât de obosit.

Îi venea să se întindă aici și să doarmă.

— Te rog, Hugh, trebuie să te ridici. Nu mai avem mult!

Încercă să stea în picioare, dar se bălăngănea ca o marionetă.

— Ia puțin!

Îi băgă degetul în gură. Era dulce și cald. Miere. O linse lacom.

— Este un amestec cu glucoză, îi spuse ea. O să te ajute. Îi dădu mai mult, ungându-i obrajii pe interior.

În starea lui semiconștientă i se părea nostim, erotic.

— Putem s-o facem din nou, la noapte? ar fi vrut să o întrebe, dar nu reuși decât să murmure ceva incoerent.

— Te rog, ridică-te! hugh! îl imploră ea, agitată.

Mickey și doi oameni îl puseră pe picioare. Stelele îndepărtate se învârteau pe cer.

— Ține-te de umărul meu îi spuse Mickey.

Începură să meargă. Încă puțin. Bine. Doar puțin.

Era foarte important ca bebelușii să nu scoată nici un sunet când treceau pe lângă liniile dușmane, așa că chirurgul Ramon

zdrobise pastilele calmante care-i mai rămăseseră, le amestecase cu miere și le dăduse mamelor. Fusese nevoit să aprecieze din ochi cantitatea necesară fiecărui copil, știind că prea puțin, sau prea mult ar fi fost la fel de fatal. În alte guinadas, mamele preferaseră să-și sufoce copilul care plângea, decât să sacrifice întreg grupul, dar dacă doza era prea mare, bebelușul murea în somn.

După ce adormiră toți copiii, porniră la drum.

În sat se aprinseseră focuri și câinii fuseseră legați de verande să latre.

Se străduiseră să convingă chuchos că sătenii erau încă acasă. Când terminară pregătirile, Salvador și restul luptătorilor conduseră coloana de refugiați în junglă.

Salvador începuse un ritm cumplit, dar nu se plângea nimeni. Se țineau unii de alții, înotând în noroi, printre limbile ascuțite ale ierbii zacata. Urcau tot mai sus în munți. În zare apărură luminile uriașului baraj Cerron Grande. Restul zonei controlate de Guazapa era cufundată în beznă.

Cuchos lasă radiourile să cânte noaptea, le spuse Salvador, așa că vom ști unde sunt și n-o să dăm peste ei din întâmplare. Nu vor să lupte cu noi în întuneric.

Era adevărat.

Mărșăluiau de aproape o oră când Ryan auzi muzica. După un timp, își dădu seama că știa melodia. Stevie Wonder.

Simțea mirosul taberei. Soldații își pregăteau cina. Aroma cafelei și a cărnii fripte îi gâdila nările. De săptămâni în șir nu mâncase decât tortillas de porumb și acum, când pericolul îi pândea din toate părțile, se gândea la mâncare. Ce nebunie!

Auzi râsete și frânturi de conversație în spaniolă.

Încetiniră ritmul.

Acum se apropiaseră foarte mult.

Ramón, chirurgul era în fața lui. Gâfâia. Ryan simțea adrenalina pompându-i în vene.

Se aflau la câțiva pași de liniile dușmane.

Două case dărăpănate se profilau pe fundalul lacului. Fosforul trasoarelor sclipea pe pământ ca bruma. Dincolo de dărâmături, lucind argintiu, în contrast cu apele negre ale lacului, se vedeau vreo zece bărci de aluminiu trase la mal.

Sanitarios își încărcară răniții. Mickey se uită la fiecare la lumina singurei lanterne care mai avea baterii. Băiatul rănit în piept murise. Avea pielea rece și pupilele dilatate. Probabil la puțin timp

după ce plecaseră din La Esperanza, se gândi ea. Spuse unor sanitarios să-l ducă pe mal și să-l îngroape.

Apoi se întoarse la Webb, care stătea ghemuit, rezemat de peretele uneia din casele dărâmate, cu capul între genunchi. Nu crezuse că va reuși să coboare muntele de unul singur. Se prăbușise de două ori și fusese aproape inconștient în ultima parte a călătoriei, dar refuzase să se lase cărat în hamac.

Îi lumină fața cu lanterna.

— Te simți bine?

Încuviință din cap.

— Ai spus niște lucruri tare ciudate pe drum.

— Acum mi-am revenit.

Se așeză lângă el.

— Băiatul a murit.

— Care băiat?

— Cel rănit la piept. Prietenul lui Rogelio.

Webb își trecu mâna prin păr.

— Ce mai contează unul în plus sau în minus.

— Ce?

— Îmi pare rău, dar nu am chef de compasiune astă seară. De-abia aștept să scap de locul ăsta afurisit.

Se făcu liniște. Pe mal sanitarios scoteau pământul cu mâinile goale să facă un mormânt.

— De ce Ryan, pentru numele lui Dumnezeu?

— Ce?

— De ce Ryan? este un mare ticălos!

— Pentru numele lui Dumnezeu, un băiețel de zece ani a murit împușcat. Viețile noastre personale nu contează.

— Încerc de mult să salvez lumea, Mickey. Poate de când încerci și tu, dar acum mi se pare totul inutil.

Se ridică.

— Trebuie să plecăm. Te ajut să te sui într-o barcă.

— Nu, mulțumesc, mă descurc și singur.

Porni spre mal, clătinându-se. Mickey se uită după el. Cuvintele lui îi răsunau în minte. Totul era inutil. Ryan avusese dreptate în privința ei. Retrăia aceleași scene, încercând în zadar să le înțeleagă. Viața ei se oprise în 1970.

De ce Ryan? și, în fond, de ce nu?

Se uită pe cer și văzu o parte din sufletul ei căzând ca un meteorit.

Ryan auzi scâncetul copilului și încremeni. Bebelușul se trezise din somn. Poate că Ramón nu-i dăduse o doză suficientă. Încă un scâncet, astupat în grabă de mamă, apoi liniște. Pentru o clipă crezu că o să scape.

Webb auzi în depărtare răpăitul pistoalelor-mitralieră. Știa, la fel ca toți ceilalți ce se întâmplase. Chuchos nu luptau noaptea decât dacă erau nevoiți. Înseamnă că guinda dăduse peste tabăra lor.

Se urcară în bărci, în liniște. N-aveau ce face. Schimbul de focuri continua la nesfârșit.

N-aveau cum să-i ajute.

Webb se așeză în canoe cu capul în mâini. Își amintea ce-i spusese tatăl lui odată, în copilărie; dacă îți dorești ceva din toată inima.

Îl văzu pe Ryan zăcând mort în junglă.

Simți ghimpele remușcării, ca și când el ar fi fost vinovatul.

Ryan auzi strigăte în spaniolă și apoi, un chucho înspăimântat trase orbește în junglă. Recunoscu bubuitul familiar al unei mitraliere M-60. Trasoarele despicară bezna. Strigăte de groază și durere răsunau în jurul lui.

Mamá, mamá!

Ryan se trezi la realitate. Văzuse destui bărbați care muriseră pentru că fugiseră orbește. Trebuia să aștepți, să te gândești. Îl înșfăcă de braț pe Ramón și-l trase în jos.

Santinela înspăimântată goli tot încărcătorul.

Ryan ridică privirile și văzu vreo zece campesinos îngroziți, alergând pe poteca luminată de trasoare. Pe urmă se auzi răpăitul unui M-3 care-i secera pe toți.

Ryan rămase lipit de pământ. Auzea radiourile soldaților și recunoscu tipul cu accent texan. Ce spectaculoase erau trasoarele noaptea, se gândi el. Îți venea ușor să uiți că acele degete ucigașe te căutau pe tine.

Ramón plângea. Gemea ca un rănit.

Îl luă de umeri și-l târî prin tufiș, departe de zgomotele luptei. Gloanțele șuierau pe lângă ei, plesnind frunzele și crengile ca o vijelie. Găsi un copac căzut și se târî peste el căzând în mormanul de frunze și noroi din cealaltă parte.

Alt trasor sclipi deasupra capetelor. Ryan aștepta.

Văzu o femeie alergând spre ei. Se clătină, continuă să fugă și, până la urmă căzu pe burtă. Avea un copil în brațe. Acum încerca

să se târască. Îi curgea sânge din gură.

— Lasă-te în jos! îi strigă el.

Îl lăsă pe Ramon în noroi și începu să înainteze pe coate spre ea. În clipa aceea simți o durere în partea stângă și știu că fusese lovit. Până la urmă ajunse până la femeie. Era plină de sânge. Nu mai respira. Căută copilul. Îi zburase jumătate de cap.

Înjură, se rostogoli pe spate și se strâmbă de durere. Nu-și mai simțea partea stângă. Ceva cald și lipicios se scurgea în cureaua pantalonilor. Își pipăi brațul. Nu și-l pierduse. Era la locul lui.

Ramón gemea. Se întoarse la el blestemându-și prostia. Gestul lui eroic fusese inutil.

— Taci din gură! îi spuse el. Silencio!

Dar Ramón nu-l auzea. Respira șuierător. Fusese rănit în piept. Ryan își scoase prosopul verde de la gât să astupe rana.

Îl durea umărul îngrozitor. Încercă să se gândească ce era de făcut. Soldații n-o să se aventureze în junglă până dimineață. Credeau probabil că respinseseră atacul FMLN.

Trebuiau să scape până trimiteau patrulele să-i caute. Salvador îi condusese spre nord, dar încotro s-o ia? jungla astupa stelele.

Ramón se văicărea.

Ryan se umplu de o sudoare rece și vomită.

Aici era în siguranță. O să se odihnească. Doar câteva minute, până se oprea focul. Pe urmă o să înceapă din nou să se târască. Îl cuprinse somnul și se lăsă în voia lui.

Se trezi când simți o lovitură de cizmă în coaste. Era așa-numitul „răspuns de durere” cum spuneau medicii.

Forța loviturii îl răsturnă pe spate. Văzu o față încruntată de țăran. Ar fi putut fi unul din compasii lui Salvador, dacă n-ar fi purtat uniforma de camuflaj a soldaților guvernamentali și n-ar fi avut un pistol-mitralieră Armalite fabricat în SUA. Sesiză surprinderea pe fața lui când își dădu seama că dăduse peste un gringo.

Alt soldat îl întorsese pe Ramón cu fața în sus. Murise de câteva ore. Soldații păreau dezamăgiți.

Ryan privea fețele brutale ale tinerilor. În momentul acela, înțelese ce era frica; nu jocul morții sau rănile primite în luptă, ci groaza că erai complet neajutorat. Își aminti de poveștile lui Salvador despre prizonierii FMLN care fuseseră jupuiți de vii cu cuțitul. Poate că era o minciună sau poate că spusese adevărul.

Unii din soldați îi făcură semn cu pușca să se ridice. Ryan

încercă să se miște, dar gemu de durere. Partea stângă de la talie în sus înțepenise și cel mai mic gest era o agonie.

Soldații îl loviră din nou. Se adunaseră în jurul lui, strigând.

Ascultă Sean, băiete, ori te ridici și înfrunți durerea, ori te lași omorât în bătaie.

Reuși să-și sprijine greutatea în cotul drept, se răsuci și se ridică într-un genunchi. Când se săltă în picioare, căzu peste un soldat, care-l împinse cu pistolul-mitralieră. Țeava puștii îl lovi în mână și țipă.

Unul din soldați râse ca un dement.

Altul îi smulse aparatul foto de la gât. Țipă din nou cât pe ce să leșine de durere și se forță să rămână în picioare. Este unica mea șansă, se gândi el. Dacă nu pot să merg, o să mă împuște. N-o să se obosească să mă care în spinare.

Se uită la umăr și își examină rana. Avea două găuri. Sângele îi udase cămașa până la talie, dar nu părea ceva grav. Poate că nu-l părăsise norocul, totuși.

Unul din soldați găsi filmele de rezervă în sacul lui. Strigau la el în spaniolă.

— No hablo español, zise el. Inglés.

Engleză. Probabil că nu auziseră de Australia; credeau că este un stat în America, mai mult ca sigur.

Țeava unei arme îl lovi în coaste. Era limbajul universal care însemna ridică brațele. Ryan îl luă drept un semn bun. Șansele lui de supraviețuire creșteau cu fiecare secundă. N-o să-l împuște aici, în junglă, era convins.

Spera că n-o să regrete gândul acesta mai târziu.

— Nu pot să-mi ridic mâinile deasupra capului, omule. Am brațul ciuruit de gloanțe.

Unul din soldați se înfurie. Zbieră și-l lovi cu pușca.

— Bine, bine! urlă Ryan.

Ridică o mână și încercă s-o miște și pe cealaltă, cu un uriaș efort de voință. Își aminti de un anumit moment, în copilărie când îl vaccinaseră împotriva tuberculozei la școală. Avea o cicatrice verzuie în locul unde intrase acul și Michael Kennedy îl lovise special exact în punctul acela. Atunci nu fusese decât un joc.

Întinse mâna sănătoasă peste umărul stâng, apucă brațul și-l ridică.

Soldații se amuzară.

Râse împreună cu ei. Așa. Acum se împrieteniseră. Era convins

că va fi totul bine.

Erau șapte adunați în jurul lămpilor la postul de comandă din San Lorenzo; Salvador, unul din locotenenții săi din La Esperanza, alți trei comandanți din provincia Chalate, Webb și Mickey. Se sprijineau de zidurile dărâmate, așezați pe scaune de lucru, în jurul unei mese. Fumau și beau cafea. Erau posomorâți.

Pierduseră mulți oameni.

La radio, se anunțase că batalionul lui Ramon Belloso măcelărise toți rebelii, până la unul. De fapt, din cei peste trei sute care plecaseră din La Esperanza, doar o sută optzeci intraseră clătinându-se în San Lorenzo, în după-amiaza aceea. Din cei aproximativ o sută douăzeci care lipseau, doar douăzeci erau compas. Restul erau femei, copii, bătrâni.

La scannerul Bearcat auziră soldații discutând despre un gringo recent capturat. Webb știa că era vorba de Ryan. Mickey întrerupse liniștea apăsătoare.

— Ce o să se întâmple cu el?

Salvador se uită înjur la oamenii lui. Tușeau, scuipau, fumau.

— Dacă ar fi un compa, îi răspunse el, în cele din urmă, ți-aș putea spune exact ce o să pățească, dar este un gringo. Așa însă n-am de unde să știu. Poate o să-l trimită înapoi la San Salvador și o să-l deporteze. Sau poate o să-l lase să filmeze marea lor victorie din La Esperanza. Sau poate că o să-i scoată ochii și o să-l jupoaie de viu, așa cum au făcut cu Ricardo Cayetano.

— Trebuie să-l salvăm, insistă Mickey.

— Batalionul lui Ramon Belloso are o mie cinci sute de oameni. Sunt dotați cu elicoptere, aruncătoare de mortiere și mitraliere M-16. Poate că am putea aduna vreo trei sute de compas. Vrei să le sacrificăm viețile pentru un singur gringo?

— Dacă o să-l ucidă?

— Senor Webb va scrie despre asasinarea lui și toată America va afla ce atrocități comite țara voastră aici.

Webb asistă la discuție fără să comenteze. Se îndoia că soldații se vor mulțumi doar să-l deporteze, după ce văzuse atâtea. Ar fi mult mai ușor să-l împuște; ar spune că-l găsiseră mort în sat, ucis de guerille. Ar fi un triumf politic și și-ar ascunde propria faptă.

Ar trebui să te bucuri. Doar nu poți să-l suferi.

Ai rămâne cu Mickey.

— Dar filmele sunt la el, se auzi spunând, spre surprinderea lui.

Salvador îl privi nedumerit.

— Nu înțeleg.

— Are toate filmele care dovedesc exact ce vreți să arătați voi lumii: incidentul cu elicopterul care a zburat peste sat și a ucis pe Maria Montez și copilul ei, cu avionul care i-a secerat pe Rogelio și ceilalți băieți. V-a fotografiat cum trăiți, cu soțiile, părinții și copiii voștri sub același acoperiș, dovedind că nu sunteți o armată, ci niște oameni obișnuiți. Fără filmul lui Ryan nu pot să-mi susțin reportajul. Nici un ziar nu va cumpăra povestea mea, pentru că fotografiile sunt cele mai importante.

Salvador clătină din cap.

— Soldații o să-i distrugă aparatul și filmele.

— Aparatul poate, dar nu și filmul. L-a ascuns.

— O să-l găsească, nici o grijă.

— Numai dacă o să-l jupoaie de viu.

Salvador își înălță capul și le traduse conversația celorlalți.

Webb simțea că privirile lui Mickey erau ațintite asupra lui.

Era o minciună, bineînțeles. Webb avea jumătate din filme în rucsacul lui.

Salvador se uită de jur-împrejur.

— Nu putem risca atâtea vieți.

— Nu uita că el a riscat pentru voi.

Și asta era o minciună. Cum să le explice acestor bărbați că lui Ryan îi plăcea războiul, când ei de-abia așteptau să se termine.

— Poate, zise Salvador.

Urmă o discuție aprinsă în spaniolă. Webb nu înțelegea tot ce spuneau, dar doi comandantes propuseseră să trimită câțiva oameni bine înarmați. Vor crea o diversiune, noaptea, în timp ce unii dintre ei se vor infiltra în tabără și îl vor scoate pe Ryan.

— Nu-și închipuie că o să ne riscăm viețile pentru un gringo, zise alt comandante. Nici nu le trece prin cap că o să-i atacăm. O să facă pe ei de frică, până când ofițerii vor căpăta controlul asupra situației.

Salvador ridică din umeri. Un asemenea atac neașteptat își avea avantajele lui. Zâmbi sumbru. Se bucura la gândul că vor da o lovitură psihologică dușmanilor.

— Nu pot să le ordon oamenilor mei să accepte această misiune nebunească. Dacă găsești treizeci de voluntari, o să-i conduc personal.

Webb știa că Mickey îl studia atentă. Se întreba dacă știa sau bănuia că avea șase role de film lipite de piept. La ce se așteptase

din partea lui? chiar dacă-l disprețuia pe Ryan, era camaradul lui și n-ar fi suportat remușcările.

Deoarece nu găsiseră nici un om în sat, soldații se mulțumiseră să măcelărească câinii. Leșurile lor duhneau îngrozitor. Zăceau în soare, năpădiți de muște verzi. Unul din ei fusese răstignit de tabloul Arhiepiscopului Romero și aruncat în praf.

Câteva femei și copii stăteau lângă spital, înconjurați de soldați. Copiii plângeau, ascunzându-și fețele în poalele mamelor. Femeile încercau să-i liniștească, deși erau la fel de speriate. Îl priveau pe Ryan, sperând că prezența lui o să le salveze.

Când soldații îl aduseră în sat, un ofițer stătea pe veranda spitalului. Studia prizonierii, dar când îl văzu, se îndreptă imediat spre el și mai încântat. Semăna cu un colonel de la West Point. Era îmbrăcat impecabil, într-un veston cu nasturi de alamă, cravată de mătase și șapcă măslinie. Era maior, își spuse Ryan, după tresele de pe umeri. Ochii lui negri, spanioli sclipeau inteligenți și cruzi.

— American? îl întrebă într-o engleză stricată.

— Englez, zise Ryan.

N-avea rost să-i spună că era australian. Nu voia să complice explicațiile.

Maiorul îi studie rănile indiferent. Unul din soldați îi aruncă aparatul foto și rucsacul pe jos.

— Cine ești?

— Mă numesc Sean Ryan. Sunt fotoreporter la BBC. Poate că nu auziseră de Newsweek sau Time, dar de BBC știa toată lumea. Ryan se folosise de numele acestei prestigioase instituții în diverse ocazii când fusese nevoit să-și salveze pielea.

Dar maiorul nu se arăta impresionat, așa cum sperase.

— Ce cauți aici?

— Făceam un reportaj despre compas.

— Despre teroriști.

— Da. Am fost prins în timpul schimburilor de focuri de noaptea trecută.

Urmă o discuție rapidă în spaniolă între maior și unul dintre soldați.

— Luptai alături de teroriști?

— Nu. Îi fotografiam.

Maiorul nu părea prea convins; ezita. Se gândea probabil dacă n-ar trebui să-l pună la zid și să-l împuște.

— Actele? îl întrebă maiorul.

— În haină.

Un soldat îi găsi pașaportul și acreditarea COPRE-FOR. Maiorul le studie și le băgă în buzunarul de la piept.

— De cât timp ești în tabăra teroriștilor?

— De trei săptămâni.

— Singur?

Ryan se gândi că n-avea rost să-l amestece pe Webb; cel puțin nu deocamdată. Va fi asul său din mânecă.

— Da, singur.

— Este ilegal să te alături comuniștilor. Ai ieșit de sub protecția guvernului.

Ryan știa ce voia să spună.

— Făceam un reportaj despre ei, atâta tot.

Maiorul dădu din cap și se întoarse. Ryan își dădu seama că nu-i va hotărî acum soarta. Avea probleme mai presante – femeile și copiii capturați de oamenii lui în dimineața aceea. Dădu un ordin sergentului, care împărți instrucțiuni soldaților. Plutonul lui începu imediat să smulgă copiii din brațele mamelor. Femeile urlau îngrozitor. Dură câteva minute până îi împărți în două grupuri.

Ryan se încorda. Bănuia ce o să urmeze.

Femeile erau mânate spre zidul spitalului. Maiorul făcu semn sergentului și soldații traseră piedica mitralierelor M-16.

— Stai! strigă Ryan.

Maiorul se întoarse zâmbind.

— Nu poți face asta.

— Oamenii aceștia sunt teroriști.

— Care? câteva femei?

— Femeile sunt uneori mai rele decât bărbații.

Maiorul aștepta. Ryan nu știa cum să-l oprească. Îi venea să-l amenințe că va spune lumii întregi, dar știa că l-ar împușca și pe el.

— Nu faceți decât să creați altă generație de teroriști, zise el.

— Ba nu. Distrugem femeile care-i zămislesc.

Ryan clătină din cap.

— Uită-te la copii. O să țină minte că le-ați ucis mamele și se vor răzbuna. Lăsați-i să plece, pentru numele lui Dumnezeu!

Maiorul se încruntă, ca și când ar fi cugetat la cine știe ce problemă filosofică.

— Poate că ai dreptate, zise el, în cele din urmă.

— Dă-le drumul. Nu sunt decât niște țărani nevinovați.

— Nimeni nu este nevinovat, englezule. Doar Dumnezeu poate

să ne spele de păcate.

Dădu alt ordin sergentului. Soldații lăsară copiii să alerge în brațele mamelor.

În momentul acela, plutonul ridică arma la umăr.

— Nu! zbieră Ryan.

Mitralierele îi secerară în câteva secunde, transformând grupul de femei și copii într-o masă însângerată de trupuri chircite. Liniște.

Maiorul se întoarse, satisfăcut.

— Îți mulțumesc pentru sfat, englezule. Ai avut dreptate. Nu trebuie să formăm altă generație de teroriști și ucigași.

Ryan auzi scâncetele unui copil printre cadavre. Știa la fel de bine ca maiorul că gloanțele nu-și atingeau întotdeauna ținta.

Maiorul scoase pistolul automat de la brâu și trase câte un glonte în cap celor care nu muriseră încă. Îl încărcă de două ori înainte să termine.

Medicul companiei scoase cămașa lui Ryan și-i examină rana. După ce îl bandajă, vorbi repede în spaniolă cu maiorul și plecă.

— Spune că ai avut noroc. Un glonte a ciupit puțin umărul, iar celălalt a trecut prin biceps și a zgâriat humerusul.

— Da, mă simt norocos, zise Ryan.

Muștele năpădiseră trupurile proaspăt ucise. Probabil că o să-i lase acolo, fără să-i îngroape. Mirosul metalic al sângelui plutea în aer, grețos.

— Ce o să facem cu tine?

— Puteți să mă conduceți până la Camino Real, să-mi oferiți un mic dejun, o baie fierbinte și un bilet de avion.

Maiorul râse amuzat.

— Da, am putea face și asta, zise el.

Se așeză picior peste picior pe taburetul de lângă pat admirându-și cizmele lustruite. Se umpluseră de noroi. Începu să le frece grijuliu.

— Dar hotărârea nu-mi aparține. Se ridică.

— Ți-a plăcut spectacolul de azi dimineață?

— Ție ți-a plăcut?

Maiorul râse din nou, apoi plecă, lăsând la ușă două santinele încruntate, cu mitraliere M-3 în mână.

Ryan se ghemui în pat. Se simțea amorțit; nu din cauza rănilor sau oboselii, pentru că nu-i amorțiseră oasele, ci sufletul.

Sunt vinovat de moartea acelor copii. Poate că nu în aceeași măsură ca maiorul, dar sunt vinovat.

Încercă să-și alunge incidentul din minte, pentru că Sean Ryan nu obișnuia să se lase impresionat. Făcuse o greșeală; încălcase regula lui de aur. Se implicase din nou. Nu dorise niciodată să răspundă de destinul altei ființe umane, dar evenimentele continuau să-l atragă în cursă. Îi era rușine. Va trebui să închidă amintirea evenimentelor de dimineață în aceeași hrubă unde așezase trupurile lui Odile și al fetiței.

După-amiază, auzi un elicopter aterizând în apropiere. Cizme grele răsunară pe verandă. Se ridică. Apăru maiorul, însoțit de alt bărbat în uniformă de camuflaj, bocanci de junglă și șapcă. Mesteca gumă. N-avea nici un însemn pe uniformă, dar Ryan îl recunoscu. Îl întâlnise demult într-o tabără de la frontiera cu Cambodgia. Își amintea bine locul, doar îi lăsase semne de neuitat pe spate.

Era locotenentul de la Que Trang.

Îmbătrânise, dar părea la fel de dur. Se bronzase intens.

— Măi, măi. Ia te uită pe cine avem aici!

— Au sosit americanii! slavă Domnului, sunt salvat! exclamă Ryan.

— Nu trage concluzii pripite, fiule. Ne cunoaștem, nu-i așa?

Ryan recunoscu accentul texan de la radio.

— Cred că ne-am cunoscut, dar nu-mi mai amintesc numele.

— Mă cheamă Buford. Nu mă întreba ce rang am. Trebuie să mi te adresezi cu domnule.

— Bine, Buford.

Zâmbi, întinzându-și buzele subțiri, dușmănoase. Stătea lângă pat, cu mâinile în șold, clătinând din cap.

— Îl cunoști pe omul acesta? îl întrebă maiorul.

— Bineînțeles. Tatăl lui a fost o stea de cinema. De unde ne cunoaștem, băiete? de la Nam?

— Que Trang.

— Să fiu al naibii dacă-mi amintesc, dar te cred pe cuvânt.

Se așeză lângă patul lui Ryan.

— Știam că te mânjești cu rahat pe cizme dacă te avânți în junglă, dar nu mă așteptam să găsesc unul atât de mare ca tine.

Se uită la bandajul însângerat de pe umărul lui Ryan.

— Ca să vezi! ai fost ciuruit! de data aceasta ai intrat în rahat până la gât.

— Ai pierdut un spectacol grozav, Buford. Maiorul a ucis vreo patruzeci de femei și copii.

Afară soarele încins pârjolea cadavrele, accelerând

descompunerea. Duhoarea din cameră era insuportabilă. Cum or suporta soldații? se întrebă el. De ce nu-i îngroapă?

— Dar tu nu l-ai pierdut, nu?

— Te simți mândru că ești american?

— Războiul înseamnă victime, băiete. Și oricum, femeile teroriste sunt la fel de rele ca bărbații și copiii sunt la fel de răi ca mamele lor. Azi fac în pantaloni și mâine îți aruncă rahatul în cap. N-are rost să devii sentimental, Ryan.

— Te crezi în același război, Buford?

— Nu, fiule. Pe ăsta îl câștigăm.

— Doar n-ai vrea să stau pe margine și să bat din palme de bucurie.

— Vorbești ca un simpatizant comunist, Ryan. Presa este plină de ei. Tatăl tău s-ar întoarce în mormânt să te audă. A fost un erou adevărat, băiete.

— Aiurea. Bea două sticle de vodcă pe zi și se regula cu blonde care voiau să ajungă Jean Harlow. Cel mai cumplit război la care a participat vreodată a fost platourile de filmare ale MGM-ului.

— Cel puțin a reprezentat ceva. A făcut oamenii să creadă în adevăratele valori. Poate că n-a fost un soldat, dar nici nu era un trădător ca tine. A luptat pentru libertate și democrație.

— Nici măcar nu știi ce este democrația, nenorocitule.

— Știu că este opusul comunismului. Comunismul înseamnă oameni care n-au ce mânca și se tem să nu fie treziți noaptea din somn și duși cine știe unde.

— La fel ca cei de aici. Chiar nu pricepi? acum noi suntem băieții cei răi, naziștii.

— Poate că războiul acesta nu este făcut pentru inimi sensibile, ca a ta, dar dacă nu vom lupta împotriva comunismului aici în El Salvador, o să ne trezim cu el în Charlestown.

— Acolo le-am veni de hac, poate.

Buford se aplecă spre el, rânjind.

— Spune-mi ceva, Ryan. Dacă ești atât de deștept, cum se face că stai aici, rănit, candidat la un glonte în cap?

Îi apăsă rana cu degetul. Ryan urlă de durere și se smuci, gata să leșine.

După un timp, reuși să-și revină.

— Ai de gând să mă ucizi, Buford?

Americanul se strâmbă.

— Sunt soldat, Ryan. Crima este în funcție de geografie, în

Vietnam am împușcat o mulțime de oameni. Era datoria mea, dar dacă aș face același lucru în fața unui McDonald's din Washington, ar fi într-adevăr o crimă. Ai priceput?

— Ești un rahat.

Îl lovi pe neașteptate în ceafă, trântindu-l pe podea. Durerea din umăr era insuportabilă.

Se ridică încet în genunchi. Podeaua se umpluse de sânge. Își înălță capul.

Buford se aplecase spre el.

— De ce m-ai atâțat?

Era amețit. Credea că o să leșine.

— După cum îți spuneam, continuă Buford calm, avem o problemă. De fapt, problema îți aparține. Noi nu avem decât două alternative: să te luăm cu noi la San Salvador sau să te lichidăm. Ce părere ai, maiorule?

Ochii maiorului sclipeau. Ryan știa ce gândea.

Buford scoase un pistol de calibrul 38 cu mâner de sidef și trase piedica.

Lui Ryan nu-i fusese niciodată frică de moarte. Era convins că experiența lui o să-l salveze din orice situație.

Doar cei neexperimentați și ghinioniști mureau, dar în cazul de față experiența și norocul nu-i foloseau la nimic. Era o problemă personală, tactică. Dacă ar fi în locul lui Buford, n-ar ezita nici o clipă.

— N-am venit aici de unul singur, zise el.

— Încerci să cazi la învoială cu mine, băiete?

— Doar știi că nu lucrăm niciodată singuri. Mai este un reporter cu mine. Dacă nu mă întorc, o să publice tot rahatul în Washington Post.

Buford rămase tăcut pe moment.

— Se întâmplă multe în război, Ryan. Ai uitat de Romero? de călugărițe?

Asta este, își spuse Ryan. Doar n-o să-l implore. Dacă voia cu adevărat să-l lichideze, o s-o facă și o să lase politicienii să găsească o soluție după aceea. Probabil că nu era problema lui Buford, până la urmă.

Îl apucă de păr și-i puse pistolul la tâmplă.

— Poc, murmură el.

Ryan amuțise.

Se gândea la Mickey. Poate că am pierdut ceva. În treizeci și

șapte de ani n-am dus niciodată o viață normală. Mă întreb cum ar fi fost: copii, o casă, familie. Și ce las în urmă? câțiva ziariști, femei. O să-și amintească de mine cu drag sau cu amărăciune și poate că o să scrie câteva rânduri într-unul din ziarele pentru care lucrez. După câteva săptămâni, o să-și dea seama că am murit. Și nu știu dacă mă mulțumesc cu atât.

Mi-am promis de când mă știu că o s-o fac altfel.

Îi venea să zbiere. Nu, nu încă! mai dă-mi o șansă. Poate aș prefera să mor ca tot omul, într-un pat.

Dar acum era prea târziu.

— Mă dezamăgești, Ryan, îi spuse Buford.

— Zău.

Vorbea răgușit, dar hotărât, spre încântarea lui. Nu voia să-i dea satisfacție ticălosului. Nu trebuia să plângi când erai rănit. Trecuse prin multe războaie și știa că toți plângeau când erau răniți. Excepțiile erau rare. Acesta era adevăratul test al demnității.

— Credeam că o să te dai puțin în spectacol înainte s-o mierlești. Te-am luat drept un fricos.

— Și eu te-am luat drept un ticălos de prima oară cum te-am văzut, Buford. Văd că nu m-am înșelat.

Buford îl trase de păr. Îi dăduse capul pe spate. Umărul îl săgeta până-n inimă.

— Ești gata să mergi în raiul comuniștilor, băiete?

Ryan se gândi din nou la Mickey. Se întreba cum ar fi fost. Dacă ar mai avea ocazia, poate că i-ar place să încerce. Își petrecuse cincisprezece ani din viață în război. Ce risipă inutilă.

Acum era prea târziu. Poate că nu trebuia să regrete. După ce se întâmplase cu Odile. Nu merita o soartă mai bună.

— N-o să-ți găsească niciodată trupul, băiete. Vor crede că ai fost prins întâmplător într-un schimb de focuri. Cred că n-o să-mi pătezi dosarul, dar este de preferat decât să-ți dau drumul să zbieri în gura mare că masacrăm copii și femei.

— Hai, Buford, apasă odată pe trăgaci.

Îl zări pe maior fixându-l pofticios, însetat de sânge. Se excitase, mai mult ca sigur.

— Noapte bună.

Pistolul scoase un sunet sec. Buford izbucni în râs.

— Ești plin de unsoare ca o pușcă nouă, zise el.

Ryan clipi, incapabil să vorbească. Făcuse pipi pe el de frică și-i era rușine.

— Știu că ar trebui să te lichidez, dar nu pot, băiete. Armata ar face cercetări și nu vreau să mă trezesc retrogradat din cauza ta. Așa că o să iau imediat legătura prin radio și o să pasez responsabilitatea în cârca altcuiva. Pentru mine ești un rahat, însă n-am încotro.

Se ridică.

— Te-ai udat tot, băiete.

Ryan nu-i răspunse. Lumea se oprise în loc.

— Nu te bucura prea tare. O să mă întorc de dimineață.

Îi legară brațul sănătos de pat și-l lăsară singur în beznă. Liliecii fâlfâiau printre grinzi, țânțarii îl agasau. Musculițele se hrăneau cu mucozitățile din nas și de la colțul ochilor. Umărul îi zvâcnea de durere.

Morții de afară duhneau cumplit.

Pe fereastră se vedeau stelele deasupra vulcanului Guazapa. Erau atât de aproape; mâine va fi acolo, printre ei, în necunoscut. Se va cufunda în uitare sau poate va fi tras la răspundere pentru faptele lui, dar indiferent cum va fi, acum se afla pe marginea dintre două lumi, despărțit de ceilalți oameni, mână-n mână cu moartea de care fugise toată viața.

Nu crezuse niciodată în rugăciuni. Le auzise de atâtea ori. Dacă mă ajuți să scap. Dar iată că acum cuvintele îi stăteau pe buze.

Dacă mă salvezi, o să-mi schimb viața. O să trăiesc altfel.

Ușor de spus acum, când nu mai avea nici o șansă.

Deși o parte din el se agăța din răsputeri de ultima speranță, refuzând să accepte sfârșitul.

Retrăia la infinit clipa când femeile și copiii fuseseră secerați cu mitralierele și regretă că nu putuse să imortalizeze momentul.

Până la urmă adormi epuizat, absorbit de un vârtej de vise violente, care-l treziră în mijlocul nopții, cu liliecii cocoțați pe umărul lui rănit, plin de mușcături de țânțari și sânge pe picioare, unde se ospătaseră alți lilieci.

Îi alungă zbierând dezgustat și se ridică în pat, scăldat în sudoare.

Mirosul de putreziciune pătrundea pe fereastră. Moartea era pretutindeni în jurul lui.

De ce nu veneau mai repede să-l împuște, să se termine odată.

De-abia aștepta să se lumineze de ziuă. Chinul așteptării era mai cumplit ca orice.

Dacă mă salvezi de data aceasta.

O explozie.

O explozie.

Tresări surprins. O grenadă. Și încă una.

Auzi răpăitul mitralierelor și țipetele oamenilor treziți din somn în brațele morții. Ce-o fi oare? altă guinda care căzuse peste tabără?

Imposibil. Fugiseră cu toții de chuchos.

Ascultă zgomotele luptei din perimetrul nordic. Văzu o flacără deasupra junglei, luminând palmierii. Soldații urlau îngroziți. Nu erau obișnuiți cu confruntările nocturne. Buford zbiera ordine într-o spaniolă stricată.

Se rugă din nou.

Dacă mă salvezi numai de data aceasta.

Lupta se dădea undeva la vreo sută de metri în afara taberei. Pe urmă auzi o rafală scurtă foarte aproape de ușă. Cineva împușcase santinelele.

În momentul acela, Ryan își dădu seama; veniseră după el. Trase de funia care-l lega de pat dar nodurile se strânseseră și mai mult.

Altă rafală, urmată de zgomotul unor pași grei pe verandă.

Două siluete stăteau în prag.

— Gringo?

Recunoscu glasul pițigăiat al lui Salvador.

— Aici.

Salvador intră în cameră, tăie funia și-l trase afară. Câteva gloanțe se înfipseră în perete și se aruncară amândoi pe burtă. Ryan auzi pe cineva gemând de durere. Camaradul lui Salvador era rănit.

El Comandante înjură în spaniolă și se târî spre el. Gâlgâia ca un copil care suge lapte cu paiul. Răsună o împușcătură și Ryan simți ceva cald pe față.

Cristoase, îl împușcase, se gândi Ryan.

Se zăreau umbre în beznă. Alte gloanțe se înfipseră în perete.

— Suntem la cincizeci de metri de perimetrul taberei, îi șopti Salvador la ureche. Aleargă cât poți de repede, dar nu în linie dreaptă.

Chiar atunci luna se ascunse după nori.

— Acum!

Tegucigalpa, Honduras.

Mickey stătea în fața oglinzii din baie, înfășurată într-un prosop al hotelului, cu părul ud după duș. Se studia să vadă cum arăta după paisprezece luni petrecute în El Salvador. Era trasă la față și

avea cearcăne adânci sub ochi. Se întreba ce-o fi găsind Ryan la ea.

Lăsă prosopul să cadă și își privi corpul. I se vedeau coastele, dar cel puțin era curată; făcuse o baie bună și fierbinte. Stătuse sub duș aproape o jumătate de oră.

Se gândea tot timpul la Ryan.

Oare de ce nu putea să plângă pentru el? era prea tânăr să moară. Trecuse mult timp de când nu mai simțise ceva pentru un bărbat. De ce Ryan? pentru că avea în el ceva sălbatic, irezistibil. Periculos.

Acum se terminase. Morții nu puteau fi periculoși.

Salvador și treizeci de compas plecaseră să-l salveze, dar toți știau că era prea târziu. Între timp, la insistențele lui Salvador, Webb fusese condus dincolo de frontieră, în Honduras. Plecase cu el, pretextând că voia să se asigure că nu-l apuca încă o criză de malarie, deși în realitate știa că voia să se odihnească. Era epuizată fizic și psihic. După câteva săptămâni în Tegucigalpa, o să se întoarcă.

Auzi o bătaie în ușă.

* * *

Ryan.

Părea foarte palid și slab. Ca o fantomă.

— Pot să intru?

Se dădu la o parte, strângându-și prosopul pe umeri. Se opri în mijlocul camerei, ca un cerșetor la ospăț. Putea oribil și murdărise covorul de noroi. Părul îi atârna slinos.

Îl privea uimită. Brațul era înfășurat într-un bandaj murdar.

— Credeam că ai murit, zise ea.

Se strâmbă:

— Și eu la fel.

— Te simți bine?

Era o întrebare nepotrivită. Înainta încet spre el, ca și când s-ar fi temut să nu dispară.

— Da.

Îi atinse obrajii.

— Puți, zise ea. Zâmbi palid.

— Cred că o spui tuturor bărbaților.

— Dezbracă-te.

— Așa mai merge.

Suna fals, ca un actor care-și joacă prost rolul.

— Trebuie să te speli.

Intră în baie și dădu drumul la duș. Când se întoarse îl găsi tot în mijlocul camerei. O lăsă să-i scoată hainele și să-l ducă în baie. Prosopul îi alunecase pe gresie. Se băgă cu el în cadă, să-l săpunească.

— Hugh te-a salvat.

Se încruntă, ca și când ar fi încercat să-și amintească numele.

— I-a convins să te caute.

— Mi-a spus Salvador. Bunul Păianjen.

— Ce s-a întâmplat?

— Același rahat ca întotdeauna.

Bandajele puteau. Le desfăcu și examină rana: un glonte T&T sus pe brat, altă zgârietură pe umăr. Rănile supurau. Trebuiau sterilizate și cusute. Avea nevoie de un spital bun.

Căzu peste ea. Era cenușiu la față.

— Sean?

— Scuză-mă.

— Chem un doctor.

— Nu, mi-a venit amețeală, atâta tot. Mi s-a întâmplat de mai multe ori în ultimele zile.

Din cauza dezinteriei, probabil, se gândi ea. Zâmbi pe neașteptate. Ochii lui își recăpătaseră sclipirea de altădată.

— Arăți grozav.

— Arăt ca un rahat, Ryan.

— Nu și pentru mine.

— Zău?

Își plecă privirile. Revenea la viață. Nu poți, idiotule. Dacă te exciți, o să leșini. Ai nevoie de sânge în altă parte.

— Am o propunere.

— Nu acum. Nici gând. Mă gândesc la binele tău.

— Nu, ascultă.

— În starea în care ești, ar fi o crimă.

Îi mângâie părul cu mâna sănătoasă.

— Ai cei mai frumoși ochi pe care i-am văzut vreodată. Parcă aș privi într-un ocean.

Știa ce avea de gând. Când un bărbat îi spunea că avea ochi frumoși, însemna că voia să se culce cu ea. Nu trebuia să accepte. Relația ei cu Ryan nu avea nici un viitor.

— Vreau să te întorci cu mine, îi spuse el.

— Nu, Ryan.

— Mă cheamă Sean.

— Nu vreau să devenim atât de intimi.

O sărută, îngenunchind între picioarele ei.

— Dacă leșini, nu te opri, te rog.

Izbucni în plâns. Până la urmă reușise. Plângea de bucurie, pentru că trăiau amândoi și pentru că era atât de bine să se simtă din nou în siguranță, cu un trup cald de bărbat alături de ea.

— Să știi că nu te-am plăcut niciodată, îi spuse ea.

— Nici eu. Așa că avem multe lucruri în comun, după cum vezi.

Stătea în pat, în timp ce-i pansa umărul. Sângera din nou.

— Trebuie neapărat să te duc la spital.

— Vreau să dorm, murmură el.

— Bine, dormi, o să mă întorc imediat.

Se îmbrăcă repede și închise ușa în urma ei. Ryan dormea cu părul răvășit, ca un băiețel.

Mă rog, ca un băiat, nu prea semăna a băiețel.

Ryan deschise ochii de îndată ce auzi ușa închizându-se. Era obosit până în măduva oaselor, dar știa că nu va reuși să doarmă. Veniseră din nou în bezna camerei. Femeile și copiii uciși în La Esperanza și cei douăzeci de oameni ai lui Salvador se adunaseră în jurul patului.

Și deasupra lor era castratul Salvador.

— Am pierdut douăzeci de oameni buni ca să te salvăm pe tine, gringo. Sper că a meritat.

Nu mai avusese niciodată coșmaruri. O să treacă. Erau probabil rezultatul șocului prin care trecuse.

O să treacă.

Și oricum, de aici înainte va fi altfel. Mi s-a oferit încă o șansă și o să profit de ea.

Pentru Salvador.

Va fi altfel.

Stabiliseră să se întâlnească la cafeneaua de lângă hotel. Comandă o cafea și așteptă. Sosi peste o jumătate de oră, încântat.

— Filmul este zguduitor, zise Webb și se așeză. Am transmis reportajul azi dimineață, de la hotel. Va apărea în toate ziarele, până ne vom întoarce.

Apoi observă figura ei și-i pieri entuziasmul.

— S-a întors Ryan, nu-i așa?

Încuviință din cap.

— Unde este?

— Se odihnește. În camera mea.

Durerea era ca o umbră pe fața ei. Ar fi trebuit să se simtă flatată că o curtau doi bărbați, dar situația o întrista. Se întrebă dacă făcuse alegerea potrivită.

— Mi-am luat bilet spre Statele Unite pentru astă seară, îi spuse el.

— Vrei să-l vezi înainte să pleci?

— Nu.

— I-ai salvat viața.

— Grozav.

— Nu erai obligat s-o faci. Ai fi putut să spui adevărul despre film.

— Salvador s-ar fi întors oricum: era vorba de mândria lui.

Învârti lingurița în ceașca de cafea.

— Îmi pare rău.

— N-ai de ce. Nu ești singurul motiv pentru care îl urăsc.

Îi zâmbi.

— O să-mi treacă.

— Trebuie să-l duc la spital.

— Are dureri?

— Da.

— Înseamnă că n-a fost o zi chiar atât de dezastruoasă pentru mine.

— M-a rugat să mă întorc în Statele Unite cu el.

— Și o să te întorci?

— Da.

— Bun.

— Te bucuri?

— Este de preferat decât să te întorci la compas! n-ai fi rezistat încă șase luni.

— Cu Ryan cât crezi că o să rezist?

— Cam tot atât, dar Ryan nu este la fel de periculos.

Îi aruncă un bilet de avion pe masă.

— Este numai până la Miami. L-a plătit agenția. O să văd cum o să-l decontez. Cred că-l meriți.

— Vino să-l vezi înainte să pleci.

— Transmite-i urările mele.

— Te rog.

Îi întinse mâna.

— Ai grijă. Dacă treci vreodată pe la New York și Ryan nu este cu tine, caută-mă.

— Te înșeli în privința lui.

— Nu cred.

Se ridică ezitând și apoi se aplecă peste masă.

— Te iubesc, Mickey. Cred că te voi iubi întotdeauna.

Pe urmă se îndepărtă.

Arsenalul Regimentului al Șaptelea.

Mulți oaspeți plecaseră. Cei mai mulți rămăseseră, coborâseră în Sala de Recepție a Colonelului de la parter. Era o încăpere mare, sumbră, din stejar și nuc, înțesată de fum. Portretul uriaș în ulei al lui Washington, opera lui Rembrandt Peale domina sala. George al VI-lea îl privea încruntat și sfidător de pe peretele opus strâmbând din nasul lui aristocratic.

Stăteau în picioare lângă căminul de marmură, sub tabloul lui Washington. Cochrane îi servi cu băuturi când trecu un chelner pe lângă ei. Toți aleseră coniac, cu excepția lui Wendy Doyle, care preferă Strega.

— Să revenim la povestea noastră, zise ea, întorcându-se spre Webb. Ce-ai făcut după ce te-ai întors la New York?

— Mă săturasem. M-am gândit că nu-i păsa nimănui ce se întâmpla în lume. Puteai să le arăți războaie, foamete, torturi și tot degeaba. Oamenii ridică din umeri și dau pagina, căutând rubricile umoristice. M-am gândit că America suferea de plictiseală. Ca și mine de altfel.

— Ai plecat de la IPA?

— Cu un an înainte scrisesem o carte despre experiențele mele în Vietnam și avusese succes. Editorii mă încurajau să mai scriu una. M-am hotărât să mă retrag la Long Island, să-mi cumpăr o pipă, un pardesiu cu petice de piele în coate și să devin un autor celebru.

— Deci scrisesei deja Noapte bună, Saigon, spuse Doyle.

— Da, m-am gândit la o continuare. Voiam să spun povestea refugiaților vietnamezi în două părți. În prima, intenționam să iau interviuri oamenilor care încercaseră să ajungă în America la bordul vaselor, iar în a doua să discut cu vietnamezii care erau deja aici. Drepturile de autor primite pentru Noapte bună, Saigon și avansul pentru continuare îmi ajungeau să trăiesc un an și să-mi acopăr cheltuielile de deplasare. Dacă rămâneam fără bani, puteam oricând să scriu articole pentru ziare.

— Ai ținut legătura cu Mickey?

Clătină din cap.

— Mi-am spus că era un capitol încheiat. Știam bineînțeles ce făcea Ryan. Pentru un timp, devenise o mică vedetă, după cum știi foarte bine, dar și el era un capitol încheiat pentru mine. Aveam un nou țel în viață și voiam să întorc spatele trecutului.

— Ce ciudată este viața, remarcă Cochrane. Îți încurcă întotdeauna socotelile, nu-i așa?

— Poate a fost mâna destinului, zise Doyle.

— Nu cred în destin, îi spuse Webb. Bănuiesc că ne schimbăm singuri soarta, fără să ne dăm seama.

IV.

Filipine și Statele Unite martie 1983 „Vezi toate aceste lucruri cumplite, dar culmea este că le consideri povești bune."

Charles Mohr, corespondent de război.

Tabăra de refugiați vietnamezi numărul U-5 Puerto Princesa, Filipine.

Fusese trimis un jeep al armatei să-l ia pe Webb de la micul aeroport al Cartierului din Filipine – WESCOM – situat la câțiva kilometri, pe o șosea prăfuită. După nume te-ai fi așteptat la mai mult decât câteva șiruri de bungalow-uri din lemn și drumuri de acces umbrite de palmieri. Câțiva mango creșteau lângă piatră.

Comandantul WESCOM-ului, Commodore Sergio Garcia se ridică să-l întâmpine când fu condus în biroul lui. Era îmbrăcat într-o uniformă kaki impecabilă și avea o coamă de păr negru, des, înspicat cu fire argintii. Purta ochelari negri și zâmbea strengărește.

— Domnule Hugh Webb, sunt Commodore Garcia. Vă așteptam. Luați loc, vă rog.

Vorbea o engleză perfectă, dar cu accent american.

— Commodore. Dădură mâna.

— Vă mulțumesc că mi-ați aranjat această vizită.

Webb se așeză și studie încăperea; era un birou mic, curat, răcorit de un ventilator. Pe peretele din spatele lui era o hartă care-i delimita zona pe care o comanda: Marea Sulu și estul Mării Chinei de Sud incluzând mari zone viu disputate dar practic nepopulate, alcătuite din recifuri și insule.

— Suntem întotdeauna încântați să primim ziariști americani. Doriți o băutură răcoritoare?

— Ceva rece.

Garcia se întoarse spre aghiotantul care-l conduse și-i vorbi repede în Tagalog, apoi îl privi zâmbind pe Webb.

— Spuneți-ne cu ce vă putem ajuta?

— În primul rând vreau să precizez că nu lucrez pentru presa americană. Scriu o carte.

— Ah, sunteți scriitor. Foarte interesant.

Garcia părea impresionat.

— Mulți ani am fost reporter și mi-am petrecut câtva timp în Vietnam. Cartea pe care o scriu este despre experiența vietnameză în timpul și după acel război. Evident, o mare parte din acea experiență include oameni care au fugit în diverse ambarcațiuni.

— Și vreți să discutați cu unii din cei aflați în tabăra noastră?

— Exact.

— Cred că ați obținut aprobarea guvernului?

Webb deschise servieta și scoase o scrisoare semnată de ministrul filipinez de externe. Garcia o citi și i-o înapoie zâmbind.

— Ați mai fost și în alte tabere?

— Nu în țara dumneavoastră. Am stat câteva zile la Hong Kong, Malaezia și Pulau Bidong.

Lui Garcia îi pieri zâmbetul.

— Cred că veți constata că noi oferim condiții mai bune, dar nu ne-am confruntat cu un val atât de mare de refugiați ca celelalte țări.

Webb simți că era un om milos. Întâlnise puțini ca el în peregrinările sale prin sud-estul Asiei.

Aghiotantul se întoarse cu două pahare de Coca-Cola pe o tavă de metal. Le puse pe biroul lui Garcia și se retrase. Ah, obiceiurile americane pătrunseseră peste tot, se gândi Webb, dar sorbi băutura rece recunoscător.

— Ce anume vă interesează, domnule Webb? îl întrebă Garcia.

— Ca să fiu cinstit Comandore, nu știu. Am constatat că toți refugiații au câte o poveste extraordinară. Vrem ca oamenii din America să înțeleagă prin ce au trecut. Am luptat într-un război, în aparență de partea lor, dar nu i-am cunoscut niciodată cu adevărat.

Garcia se gândi timp de câteva clipe.

— Dacă vă interesează relatările extraordinare, trebuie să discutați cu o fată. Povestea ei este remarcabilă. Trebuie neapărat s-o includeți în cartea dv.

Se ridică.

— Veniți s-o căutăm. Aveți nevoie de un traducător?

— Am învățat puțin limba lor cât am stat acolo și mi-am îmbunătățit cunoștințele de când m-am apucat de scris, dar nu sunt nici pe departe un expert.

Garcia încuviință din cap.

— Atunci o să-l luăm pe locotenentul Marquez cu noi. Veniți cu mine, vă rog.

Tabăra era situată în capătul pistei aeroportului, cu vedere spre mare. Era o bucată de nisip, înconjurată cu sârmă ghimpată și câțiva copaci. Un BAC-111 uruia pe deasupra, în drum spre Manila.

Lui Webb i se părea bine organizată, mai ales în comparație cu alte tabere pe care le văzuse. Nu era prea aglomerată și refugiații erau cazați în colibe solide de lemn. Observă că vizavi de postul santinelelor era un chioșc unde se vindeau băuturi la cutie, înghețată și țigări. Pe lângă Pulau Bideng era o stațiune turistică. Garcia remarcă privirea lui aprobatoare și zâmbi.

Marquez traversă tabăra, trecând pe lângă un grup de tineri care jucau volei. O fată lua apă de la o pompă acționată cu mâna. Locotenentul vorbi cu ea. Fata puse jos găleata și-l urmă pe Marquez.

Era îmbrăcată într-un tricou zdrențăros, cu simbolul Ursulețului Mișka de la Olimpiada din 1980, de la Moscova și o pereche de blugi rupți. Probabil că îi cumpărase pe insulă. Era slabă și ochii ei căprui păreau și mai mari pe fața îngustă. Pielea era arsă de soare și avea cicatrice pe brațe și picioare. Webb îi zâmbi și fata îi răspunse la fel deși părea foarte tristă.

— O cheamă Phuong, îi spuse Garcia.

Phuong. Simți un ghimpe de vinovăție, aproape ca o durere fizică. Era un nume vietnamez obișnuit și-l auzise de multe ori în ultimele săptămâni, dar ori de câte ori îl auzea, își spunea: ar fi trebuit să fac mai mult.

— A fost găsită în reciful McAdam, la aproape șapte sute de kilometri de coasta Vietnamului, îi explică Garcia. Au descoperit-o niște pescari și au adus-o în satul lor de pe o insulă. Când unul din vasele de patrulare a acostat pe insulă peste câteva săptămâni, ne-au dat-o. A fost adusă aici la spitalul Marinei, într-o stare critică.

— Ce s-a întâmplat cu brațele și picioarele ei? îl întrebă Webb.

— Spune că a trebuit să se târască pe corali ca să ajungă pe insulă, când barca ei a eșuat pe Reciful McAdam. Tăieturile s-au vindecat greu. De fapt, când a fost adusă aici, erau pline de puroi.

— Cât a stat pe insulă?

— Cam patru luni.

— Cum a supraviețuit atâta timp fără mâncare?

— Nu știu. Probabil că s-a hrănit cu scoici și șerpi din recif.

Aduna apă de ploaie în containerele de plastic aruncate pe plajă de pe epavă. Bănuiesc că povestea ei este mai complicată dar nu ne-a dat mai multe amănunte.

Webb se uită la fetiță. Mâna stângă era strânsă în pumn.

— Are ceva în mână?

Garcia îl întrebă pe Marquez și apoi se întoarse repede spre Webb.

— Locotenentul Marquez spune că nu știe. Probabil că are, dar nu vrea să-i arate și lui îi este milă s-o oblige.

— Probabil că este rănită.

Urmă altă conversație cu locotenentul.

— Locotenentul spune că este puțin probabil. Doctorul a examinat-o când a venit aici. Nici atunci n-a vrut să-și desfacă degetele. Vreți ca locotenentul Marquez s-o forțeze?

Webb clătină din cap.

— Nu, nu, în nici un caz.

Se aplecă lângă fată. Îi zâmbea. Se întrebă câți ani o avea. Probabil între zece și doisprezece.

— Con am corn chua? zise el în vietnameză. Era salutul tradițional: ai mâncat?

— Da con an corn roi, ba. Mulțumesc, dar am mâncat deja, unchiule.

Webb se simțea stânjenit în mod inexplicabil. Parcă s-ar fi aflat într-o cameră întunecată și n-ar fi văzut cine mai era acolo.

— Vreți să-i auziți povestea? îl întrebă Garcia.

Webb se uită la fetiță, încruntat.

— Domnule Webb?

Își ridică privirile, revenind la realitate.

— O s-o aducem în biroul meu, să stăm mai comod.

— Da, mulțumesc.

* * *

Marquez trase un scaun cu spătar tare și-i făcu semn lui Phuong să se așeze. Îi dădu un pahar cu Coca-Cola pe care-l bău dintr-o răsuflare.

Pe urmă, se așeză lângă ea.

— Spune-i că n-are de ce să se teamă, zise Garcia.

Fata era foarte liniștită. Îi privea atent pe toți trei.

— Poți s-o întrebi când s-a născut? îl rugă Webb.

Fata vorbea încet în limba ei.

— Spune că s-a născut în Anul Câinelui, zise Marquez.

Webb calculă rapid. Cu un an înainte fusese tot Anul Câinelui și calendarul chinezesc are un ciclu de doisprezece ani. Deci era ceva mai mare decât crezuse, în jur de treisprezece ani.

— Spune-i că sunt scriitor, bao chi din America. Vreau ca oamenii din țara mea să afle povestea ei și a celorlalți vietnamezi obligați să fugă. Spune-i că aș vrea să știu ce i s-a întâmplat, ca să pot scrie în cartea mea.

Marquez traduse.

Fata murmură ceva.

— Vrea să știe dacă o s-o luați în America.

Toți îi puneau aceeași întrebare, la un moment dat. Simțea privirile lui Garcia ațintite asupra lui. Era curios să audă ce o să-i răspundă.

— Spune-i că n-am nici o putere. Până la urmă se va stabili în altă țară, dar soarta ei nu depinde de mine.

Îi șopti ceva lui Marquez.

— M-a întrebat ce interes ar avea să te ajute, dacă tu n-o ajuți pe ea.

Webb se arătă puțin surprins de reacția ei.

— Spune-i să facă ce vrea.

Fata îl privi ca și când ar fi vrut să vadă dacă putea avea încredere în el. În cele din urmă, se întoarse spre Marquez.

— M-a întrebat dacă americanii vor interveni după ce o să-și dea seama ce se petrece în țara ei.

— Poate o să încerce să te ajute pe tine și ceilalți oameni din această tabără de refugiați, zise Webb.

Se pare că răspunsul lui o mulțumise. Întinse paharul să i-l umple cu Coca-Cola.

— Primul lucru pe care mi-l amintesc, îi traduse Marquez, este că locuiam cu mama în Cholon.

Mama era o femeie foarte frumoasă. Toți o iubeau și o respectau. Se îmbrăca întotdeauna elegant și era bună și blândă. Tata făcea afaceri și câștiga mulți bani. Aveam o vilă frumoasă, în Centrul Saigonului, cu o grădină superbă și obloane verzi la ferestre. Tata mergea peste tot cu o mașină mare și era un om foarte important.

Era de asemenea foarte curajos și a hotărât să rămână în Saigon după venirea comuniștilor. Voia să încerce să apere oamenii, dar cum au pus stăpânire pe oraș, l-au aruncat în închisoare și au transformat casa noastră frumoasă în garnizoană pentru soldați. Nu

l-am mai văzut niciodată.

Mama și cu mine am fost obligate să cerșim de mâncare pe străzi.

Dar comuniștii nu lăsau oamenii să stea pe străzi. Considerau că toți trebuiau să muncească, așa că, până la urmă am fost trimise într-o ZES, o Zonă Economică Specială, la țară. Se numea Le Minh Xuan și era una dintre primele și cele mai mari de felul acesta. Se afla la zece kilometri de Saigon. Am fost obligate să muncim. Săpam canale de irigație, ridicam ziduri de pământ cu mâinile goale. Comuniștii nu ne dădeau nimic drept răsplată: nici mâncare, nici adăpost. Trebuia să ne descurcăm singure, fără nici un ajutor. Ne-am construit locuințe și ne-am cultivat pământul care ne asigura hrana. Dacă puteam să creștem porci sau pui, trebuia să-i vindem statului la un preț foarte mic. Viața era cumplită. Cei care nu mureau de foame erau uciși sau schilodiți de minele de pe câmp.

Am supraviețuit acolo un an, dar recolta era un dezastru și într-o noapte, mama mi-a șoptit că n-o să mai putem supraviețui în asemenea condiții. Ne-am întors la Saigon, ca mulți alții și am dormit din nou prin parcuri și pe alei, cerșind și furând ca să ne asigurăm existența.

Ne-am început noua viață făcând comerț stradal. Mama cumpăra un pachet de țigări la piața „neagră” și apoi vindea țigările la bucată, scoțând niște bani în plus. Stătea pe trotuar, de dimineață până seara, cu țigările în mână, dar tot nu ne ajungea de mâncare așa că, până la urmă, mama a fost nevoită să-și vândă verigheta. O ascunsese de comuniști cât am stat în ZES, în speranța că tatăl meu mai trăia, dar acum a amanetat-o și a cumpărat o legătură de haine vechi de la o chinezoaică din Cholon. Pe urmă le-am vândut una câte una pe stradă, în Central Market. Era periculos și trebuia să ne mișcăm repede, să nu ne vadă poliția și soldații.

Un timp, totul a fost bine, dar într-o zi, am fost arestate și trimise în ZES.

De data aceasta la Rach Gia. Era mult mai rău decât la Le Minh Xuan. Tabăra era condusă de un regiment de armată. Oamenii erau împărțiți în cinci batalioane a câte patru companii. Fiecare avea o sută de oameni. Un comunist era numit la fiecare companie. Trebuia să interogheze oamenii despre trecutul lor. Îi căuta pe cei care colaboraseră cu americanii.

Cel mai cumplit lucru era că nu aveam apă. Nu puteam să ne irigăm recoltele și tot ce creștea era năpădit în scurt timp de

insecte. Copiii sufereau de anemie, malnutriție și mureau pe capete.

Din fericire, puteai să fugi destul de ușor de acolo. Aproape toți care fuseseră trimiși la Rach Gia se întorseseră până la urmă la oraș, la fel ca noi. Am mers pe jos și am stat din nou pe străzi.

Mama mai avea puțin aur, niște lingouri mici, pe care le ascunsese. Nu mă întrebați cum; era un loc foarte intim. Când ne-am întors la Saigon le-a vândut. Cu banii câștigați, s-a dus în Cholon, la aceeași bătrână chinezoaică de la care cumpărase hainele. Acum vindea farfurii de porțelan. Mama a cumpărat o cutie întreagă și ne-am apucat din nou să vindem, ferindu-ne de soldați. Scoteam bani frumoși dacă reușeam să nu ne aresteze. Mama vindea farfuriile și eu stăteam de șase.

Într-o zi, mi-a spus că trebuia să fugim din Vietnam, pentru că viața noastră era la fel de grea. Cel mai ușor era să locuiești lângă mama, dar, ca să te muți în alt oraș aveai nevoie de acte. Mama s-a folosit de banii obținuți din vânzarea farfuriilor ca să mituiască un funcționar al guvernului, care ne-a făcut rost de niște documente false. Comuniștii scoteau mulți bani vânzând acte și aprobări.

Pe urmă, mama a dat doi yael unui om care avea o barcă și a doua zi am plecat la Vung Tan, dar barca n-a venit. Îmi amintesc că mama a plâns până n-a mai putut. N-o mai văzusem niciodată atât de distrusă, nici măcar în taberele de muncă. Mi se făcuse frică. Am crezut că o să moară plângând.

Dar mama era o femeie tare. Nu se lăsa copleșită de tristețe prea mult timp. Spunea că va trebui să vindem mai multe farfurii, ca să recuperăm banii pierduți.

Și așa am făcut. Într-o zi, mama mi-a spus că a cunoscut un bărbat care avea o barcă și ne va duce în America, încă nu strânsesem destui bani, dar mama spunea că era un om bun și-i ajuta chiar și pe cei care nu aveau cu ce plăti.

Așa că ne-am întors la Vung Tan.

Ne-am îmbarcat noaptea, târziu. Îmi amintesc că erau prea mulți oameni în barcă. Nimeni nu avea de mâncare și eram înfometați, dar nu-mi mai păsa. De-abia așteptam să ajungem în America. Mama îmi spusese că vom avea o casă frumoasă, o mașină și vom trăi fericite. Eram la fel de entuziasmată ca ea. Credeam că totul va fi bine.

Când am pornit, marea era foarte agitată și mi s-a făcut rău; nu mai conta că nu aveam de mâncare. Pe urmă, am rămas fără apă. Ne luasem provizii doar pentru câteva zile. Trebuia să navigăm spre

Thailanda, dar barcagiul nu se pricepea. Pluteam de o săptămână în derivă. Unii au înnebunit de sete și s-au sinucis, aruncându-se în mare.

Și pentru ca dezastru să fie complet, barca noastră a început să se încline. Pe urmă, într-o noapte, a izbucnit furtuna. M-am trezit în timp ce barca noastră se zguduia pe valurile mării, agitate ca un bivol nărăvaș. Am auzit țipete.

Mulți căzuseră în apă.

Mama mă ținea strâns, dar o simțeam tremurând și știam că îi este frică. Dimineața, cerul nu se limpezise și barca noastră se înclinase în apă. Alt val uriaș s-a năpustit peste noi și credeam că o să murim cu toții.

Pe urmă, cineva a strigat că vede pământul. Am crezut că suntem salvați, dar, în momentul acela, s-a auzit un zgomot îngrozitor sub barcă. Oamenii urlau îngroziți. Valuri mari zguduiau barca. Parcă am fi fost în gura unui câine uriaș. La un moment dat, m-am trezit în apă. Am întins mâna după mama, dar n-am găsit-o.

Nu știam să înot. Mi se umpluse gura cu apă. Cineva m-a apucat și mi-a ținut capul la suprafață. Nu-mi amintesc decât că dădeam din picioare și zbieram. Valurile se spărgeau deasupra capetelor noastre. O strigam pe mama. Vedeam barca răsturnată și capete înotând pe lângă ea, dar mama dispăruse.

Am zărit o bucată mare de lemn și m-am agățat de ea. Cel care mă ținea, mi-a dat drumul. Nu știu cine era. N-am apucat să-i mulțumesc că-mi salvase viața. Nu mă gândeam decât să supraviețuiesc și o strigam pe mama.

Valurile m-au târât peste un coral. M-am lovit și am urlat de durere, dar n-aveam ce face. Pe urmă, marea a devenit mai calmă și am văzut o insuliță nu departe. Mi-am dat seama că apa era mai puțin adâncă și puteam să stau în picioare.

Când am ajuns pe țărm, am stat pe plajă două zile; o așteptam pe mama. Valurile au adus și alți oameni, dar erau morți. Am adunat bucăți din barcă, aruncate de mare, să-mi fac un adăpost. Era și o tobă mare de metal. În noaptea aceea a izbucnit din nou furtuna și toba s-a umplut cu apă de ploaie. Dacă n-ar fi fost toba aceea, n-aș fi supraviețuit.

Până la urmă am găsit-o pe mama. Zăcea cu fața în jos, în apă. Am târât-o pe nisip și am stat lângă ea toată ziua. Îi vorbeam, sperând să-și revină, dar duhoarea trupului ei și a celorlalte cadavre m-a obligat să mă retrag pe partea cealaltă a insulei.

Am rămas acolo până m-au descoperit pescarii.

Când termină, cei trei bărbați rămaseră tăcuți mult timp.

— Este o poveste cumplită, zise Garcia. Oamenii aceștia au îndurat un chin cumplit. N-am mai auzit așa ceva, nici măcar în această parte a lumii, adăugă el.

Webb studie fetița. Ceva nu mergea în povestirea ei. La început nu observase, dar acum văzu că avea ochi rotunzi. Era eurasiatică. Cu toate acestea, susținuse că părinții ei erau vietnamezi. Nici descrierea casei nu se potrivea. Un copil ar fi trebuit să-și amintească interioarele, jucăriile, grădinile, mirosurile. Phuong vorbise numai de ce se vedea pe din afară.

— Întreab-o care din părinții ei avea ochi rotunzi, îi spuse el lui Marquez.

Locotenentul se arătă stânjenit, dar traduse întrebarea. Webb urmări atent reacția fetiței care îi confirmă suspiciunile.

Lăsase ochii în jos și refuzase să răspundă.

Existau zeci de mii de copii cu ochi rotunzi părăsiți de militarii americani în timpul războiului. Totuși, fata, trăsăturile ei îi spuneau ceva. Sau era numai imaginația lui? nu cumva se simțea vinovat de ce se întâmplase acum opt ani? oare vedea femeia aceea și copilul ei oriunde s-ar fi dus?

— Știți cum o chema pe mama ei? îl întrebă pe Garcia.

Comandantul clătină din cap.

— Susține că nu știe.

Înălță din sprâncene, mirat.

— Credeți că este important?

— Nu.

Nu putea fi acea Phuong. Fetița fusese ucisă împreună cu mama ei de o rachetă, în Saigon, pe 28 aprilie 1975. Un nume, o simplă asemănare, trăsături eruasiatice, o minciună în trecutul unui copil nu însemnau nimic.

Dar nu reușea să-și alunge agitația care-l cuprinsese. Era aceeași presimțire pe care Ryan îl învățase s-o respecte în luptă și care te făcea să te culci la pământ, înainte să explodeze grenada sau să fii prins în vizorul puștii. Nu există nici o explicație logică.

Dar acum era cu totul altceva.

Fetița murise.

— Locotenente Marquez, vrei s-o întrebi din nou ce naționalitate avea tatăl ei? te rog!

Marquez ridică din umeri și traduse întrebarea, dar fata clătină

din cap.

— Spune că acum ar vrea să plece.

Lui Webb îi venea s-o scuture. Spune-mi adevărul despre tine, te implor!

Bineînțeles, știuse de la bun început că această carte, acest pelerinaj prin taberele de refugiați era o pedeapsă pe care și-o însușise de bună voie, dar și o căutare. Și acum iată că îl cuprinsese din nou îndoiala care îl rodea de opt ani. Dacă supraviețuiseră atacului cu rachete? dacă trăiau?

Mă rog și dacă ar fi trăit, Ryan era cel care ar fi trebuit să aibă grijă de ele, nu el. Cum îl poreclise: Jimminy Cricket. Glasul conștiinței lui. Și avea dreptate. Cerceta fiecare loc, întorcea toate pietrele să afle dacă Ryan avea vreo datorie de achitat.

— Doriți să-i mai puneți vreo întrebare? zise Garcia.

Webb clătină din cap. Îi mulțumi în limba ei, dar nu-i răspunse. Se ridică și plecă fără să scoată nici un cuvânt. Știa că o făcuse de rușine. Un asiatic nu putea să treacă drept mincinos în fața celorlalți. O umilise.

Vietnamezii le spuneau praful vieții. Era o străină, respinsă de ambele tabere. Nu o accepta nici estul, nici vestul. Orice copil ar încerca să-și nege trecutul în asemenea situație.

Și mai multe îndoieli. Nu reușea să și-o scoată din minte.

Dacă supraviețuise?

Discută cu alți refugiați în după-amiaza aceea. Alți oameni aruncați pe plajele din Filipine cu opt ani în urmă: o femeie care-și văzuse cei doi fii înecându-se sub ochii ei; un bătrân care-și pierduse fiii, fiicele, soția și nepoții, unul câte unul, mai întâi în război, pe urmă în zonele de muncă și în cele din urmă pe mare; un bărbat care spera să-și găsească sora în Australia; o fată cam de aceeași vârstă cu Phuong, care rămăsese singură în barcă, după ce părinții ei se înecaseră în furtună.

Alte povești, la fel de îngrozitoare ca cea a lui Phuong. Dar, când se întoarse la Manila, mai târziu, singura figură pe care nu reușea să și-o alunge din gând era cea a fetiței slăbănoage într-un tricou zdrențuit, care-i redeșteptase trecutul.

După o săptămână, era la New York, dar după încă una nu mai rezistă și telefonă la ambasada Filipinelor din Washington, solicitând adopția fetiței. Existau puține șanse să fie Phuong, cea din trecut, dar se gândi că nu mai conta.

Singurul lucru important era că ar fi putut să fie ea și acum o

aduce în sfârșit acasă.

De la Manila, Phuong sosi cu avionul la Camp Pendleton din California, unde soldații americani îi dăduseră cu praf de DDT pe cap și funcționarii de la imigrări o puseră să completeze un formular în care preciza că era refugiată. De acolo, fusese îmbarcată spre New York via Chicago.

I se dăduse să mănânce pe o tavă de plastic. Gustase, dar scuipase imediat în farfurie. Nu putea să înghită așa ceva. Răsfoi revista de pe măsuță, zgâindu-se cu gura căscată la fotografiile lucioase cu animale pe care nu le mai văzuse niciodată. Trăiau într-un loc numit Africa. Reclamele o zăpăciseră de tot; ceasuri scumpe, aparate foto, mașini.

Un om de afaceri american, între două vârste, care stătea pe scaun, lângă ea, îi dădu o carte. Pe copertă era fotografia unui bărbat cu barbă, care stătea în vârful unei clădiri foarte înalte. Americanul îi spuse că-l chema Isus. Phuong își amintea numele acesta. Mama ei o învățase că Isus era Dumnezeu. Americanul susținea de asemenea că vorbea cu Isus în fiecare zi și dacă ar face și ea același lucru, bărbatul cu barbă ar ajuta-o să obțină tot ce-și dorea, absolut totul.

Poate așa se explica de ce americanii aveau ceasuri scumpe, aparate de fotografiat și mașini, se gândi Phuong. Îi cereau lui Isus. Atunci de ce nu-l rugau să-i ajute să-i înfrângă pe comuniști în Saigon?

Omul îi ceru să doneze ceva pentru Isus și-i dădu toți banii pe care-i avea, cei zece dolari SUA dați de Comandantul Garcia când plecase din Puerto Princesa.

La o oră după ce plecaseră din Chicago intrară într-o zonă agitată și se ascunse sub scaun. Bunul prieten al lui Isus vomită într-un săculeț. O doamnă în uniformă o ridică pe Phuong de pe podea și o așeză la loc, prinzându-i centura de siguranță. Pe urmă o ținuse de mână până se liniștise furtuna. După aceea, se rușină că se arătase atât de speriată. Oricum, fusese mult mai bine decât în barcă.

Stewardesa o conduse apoi în alt avion, la O'Hara. Când sosi pe aeroportul JFK International din New York, ținea în mâna dreaptă un exemplar din Watchtower, cea stângă era încleștată în pumn și tot ce avea se afla într-un rucsac agățat de umeri.

Purta același tricou cu ursulețul Mișca și blugii erau rupți și franjurați. Tremura de frig și părea complet dezorientată printre

ceilalți călători care râdeau și discutau.

Îl văzu, dar nu-i zâmbi.

Dacă am făcut o greșeală catastrofală, se gândi Webb. Dacă mintea ei fusese afectată de război, sărăcie, malnutriție și teamă? oare era pregătit să-și asume asemenea răspundere? simțea pentru prima oară greutatea poverii pe care și-o luase de bunăvoie.

— Bună, Phuong, o salută el.

Nu-i răspunse. I se spusese că învățase engleză la școala din Puerto Princesa și se dovedise o elevă silitoare. Poate nu știa cum să i se adreseze. Nu putea să-i pretindă vreodată să-i spună „tata". Și dacă l-ar tutui, ar fi o lipsă de politețe pentru un vietnamez.

— Poți să-mi spui unchiule, zise el.

Dădu din cap, privindu-l cu ochii ei căprui, uriași.

— Bună, unchiule, ce mai faci?

O îmbrățișă și o simți încordându-se. Nu trebuia să se arate prea familiar deocamdată.

— Ți-e frig?

— Da, este frig azi, îi răspunse Phuong. Cred că s-ar putea să plouă.

Zâmbi. Engleza ei școlărească îl amuza. Își scoase scurta de piele și i-o puse pe umeri.

— Hai să mergem acasă, zise el.

Un soare spălăcit de aprilie lumina culturile de cartofi. Phuong stătea tăcută pe scaunul de lângă șofer și privea cu gura căscată mașinile și câmpurile netede. Se mira că nu era nici un bivol pe nicăieri și nici un țăran care să le muncească.

Intrară în Lincoln Cove și după zece minute ajunseră pe strada principală.

Lincoln Cove era un vechi sat de pescari care se îndeletniciseră cu vânătoarea de balene. Acum se transformase într-un oraș turistic. Deocamdată nu era sezonul vacanțelor și nu se vedeau decât câțiva turiști, sfidând frigul în șorturi și tricouri imprimate cu o balenă – simbolul orașului.

Webb lăsase fereastra deschisă. Un vânt sărat zguduia yachturile ancorate în port. Se auzeau râsete de pe terasa hotelului Whalers, unde un grup de străini beau bere în halbe de lemn. Coti pe o alee îngustă, spre Bayberry care se opri după câțiva metri.

— Am ajuns acasă, o anunță el.

Un gard alb de scânduri și o cutie poștală pe care scria de mână cu vopsea neagră Webb. Un cedru umbrea o pajiște neîngrijită.

Crengile lui acopereau casa. Deschise poarta și o conduse pe o cărare cu pietriș. Casa era din șindrilă albă, cu grinzi de cedru. Mimozele de pe verandă înfloriseră. Phuong ezită pe moment și apoi îl urmă înăuntru. Lambriuri de cedru, un perete de sticlă, vedere la stradă. Podelele de stejar erau acoperite cu covoare orientale și în căminul de piatră ardeau câțiva cărbuni.

Se oprise în mijlocul camerei, uitându-se în jur cu gura căscată. Părea atât de mică. Scurta de piele îi atârna pe umeri până la genunchii osoși. Era încălțată cu niște sandale ieftine de cauciuc. Parcă aterizase de pe altă planetă.

Observă că nu-și descleștase pumnul stâng.

O lăsă un timp să-și revină. Pe urmă se apropie de ea și-i luă rucsacul de pe umeri. Era foarte ușor. Se uită înăuntru. Toată averea ei consta dintr-o lingură de metal, o revistă și o jumătate de cartelă ștampilată de Biroul de Imigrări SUA. Mai era de asemenea un dosar dat de UNHCR, care ar fi trebuit să conțină datele ei personale, dar în majoritatea rubricilor scria „necunoscut”.

Inspiră adânc. Acum era prea târziu să regrete. Prea multe necunoscute. Poate n-o s-o placă. Sau poate n-o să-l placă ea. Oricum era mai puțin grav decât dacă ar fi luat un copil mic. Peste cinci ani va fi majoră și va hotărî ce avea de făcut. Până atunci, trebuia s-o trateze ca pe un oaspete.

Îi oferea o șansă și chiar dacă se dovedea un dezastru, cel puțin încercase. Spera să nu fie prea târziu pentru ea.

Phuong privea pescărușii pe fereastră.

— Ți-e foame?

Clătină din cap.

— Sunt foarte obosită, îi spuse ea.

— Bine. O să te conduc în camera ta.

Când Phuong se trezi a doua zi de dimineață, Webb era pe verandă, cu o cană aburindă de cafea în mână. Scotea aburi pe gură în aerul umed. Pescărușii planau deasupra apei, dispărând în ceață.

— Bună dimineața, zise el.

— Bună dimineața unchiule, ce mai faci? îi zâmbi.

— Bine, mulțumesc, Phuong. Ai dormit bine?

— Da, mulțumesc.

Phuong observă că avea un castron în fața lui cu ceva maroniu și niște lapte.

— Vrei să-ți servesc micul dejun? întrebă el.

Era moartă de foame.

— Nu, mulțumesc, tocmai am mâncat, zise ea, amintindu-și de o expresie din lecțiile de engleză de la Puerto Princesa.

Văzu că o privea mirat.

— Ce ai mâncat?

— Scuză-mă. Nu mă exprim prea bine în engleză. Am vrut să spun că nu am foame.

— Nu ți-e foame, o corectă el.

— Da, nu mi-e foame.

Îi zâmbi timid. Uitase atât de multe cuvinte, deși odată, înainte să vină comuniștii, era singura limbă pe care o vorbea acasă, dar îi amintea prea mult de trecut și o durea.

— Cred că îți vine foarte greu, îi spuse el.

Puse ceașca de cafea pe farfurioară.

— Phuong, încearcă să mă consideri familia ta. Știu că nu vei putea să te obișnuiești în câteva zile, dar, până la urmă, o să te acomodezi. Aceasta este casa ta, de aici înainte, înțelegi?

— Da, înțeleg, unchiule.

Dar, în sinea ei, își spunea: n-o să fii niciodată tatăl meu. N-o să-mi deschid sufletul în fața ta. Poate că ești un om bun, însă într-o zi o să mă părăsești sau o să fii rănit. Nu mai am nevoie de părinți. Vreau să trăiesc aici, în America și să duc o viață ușoară, așa cum spunea mama.

Se uită în jur la grădină, la casa aceasta mare, la apă. Totul i se părea atât de ireal. Noaptea trecută, înainte să adoarmă, se gândise: când o să mă trezesc de dimineață, o să fiu sub un copac din Saigon sau singură pe insulă, înconjurată de cadavre. O să-mi dau seama că n-a fost decât un vis. Sau o să apară cineva, un soldat în uniformă, care o să spună: îmi pare rău, a fost o greșeală, trebuie să te întorci imediat la Saigon. Ești o criminală și locul tău este în Zona de Muncă.

— Nu te îngrijora, acum ești în siguranță, îi spuse Webb.

Lăsă ochii în jos, mirată că putea să-i citească gândurile atât de ușor.

— Ai dormit în hainele astea?

Bineînțeles, se gândi el. Cum ar fi vrut să doarmă?

Se ridică brusc. Părea enervat.

— Vino cu mine.

Îl urmă în casă. Intră în dormitorul ei. Îl privea speriată. Făcuse ordine.

— N-ai dormit în pat, remarcă el.

Încercase, dar patul moale, cu saltea și pernă era prea incomod, așa că se ghemuise pe covorul de pe jos.

Luă hainele împăturite de pe pat.

— Ți-am lăsat un halat, un tricou, blugi și lenjerie. Nu știu dacă sunt pe măsura ta.

— Hainele astea îmi aparțin acum?

— Nu hainele astea, ci hainele acestea. Da, sunt ale tale. Nu poți să porți asemenea zdrențe. Scoate-le și dă-mi-le să le arunc.

— Să le scot. Acum?

— Mă rog, nu acum, mai târziu. După ce faci baie.

Intră în camera de baie de lângă dormitorul de oaspeți și dădu drumul la duș.

— Uite, robinetul acesta este pentru apă caldă, iar celălalt pentru apă rece. Da?

Phuong se uita uimită la șuvoiul de apă care țâșnea din bucata de metal. Alt miracol.

— Uite și niște săpun.

Scoase săpunul din ambalaj și i-l dădu. Îl duse la nas și inspiră adânc. Săpun parfumat. Ce lux. Așa trăiau oamenii în palate.

— Aștept afară, da?

Încercă să-și amintească expresia politicoasă din cartea ei de engleză din Puerto Princesa.

— Mulțumesc foarte mult, bunule domn.

Îi zâmbi, ca și când ar fi făcut o glumă.

— Cu plăcere, bună domnișoară, zise el și ieși.

Se suiră în Jeepul lui roșu și plecară în oraș. În piața din centrul orașului flutura drapelul țării în briza rece a dimineții. Trecură peste pod, către nord.

Phuong se uita pe fereastră, uimită să vadă atâtea case frumoase și mașini sclipitoare, dar oamenii erau foarte urâți. Toți erau atât de grași! trecură pe lângă un bărbat care alerga pe un deal, roșu la față ca sucul de nucă betel. Îi tremura burta ca o piftie sub tricou. Femeile erau și mai rău. Își mișcau fundul mare în blugii strâmți.

Webb parcă pe un vârf de stâncă. Vântul stârnise valuri înspumate. Marea se întindea unindu-se cu cerul albastru.

După ce opri motorul, Webb rămase tăcut mult timp. Phuong știa că voia să-i spună ceva foarte neplăcut și se întări. Poate se răzgândise și voia s-o trimită înapoi. Își aminti deodată cum o întrebase despre părinții ei, când o văzuse prima oară. Până și un

străin ca el își dăduse seama că era o bui doi, praful vieții.

Atunci de ce o alesese?

— Vrei să-mi povestești despre mama ta? zise el.

Deci asta era. Știa că mințise. Ar fi prea nedemn să recunoască.

— Era o femeie foarte frumoasă, foarte bună. Dintr-o familie foarte bogată.

— Nu, Phuong, spune-mi adevărul, te rog.

Îi zâmbi inocentă, ca orice oriental care nu vrea să răspundă la o întrebare grea sau prea stânjenitoare.

— Nu înțeleg, unchiule.

— Ba înțelegi.

Îi văzu mâinile încordate pe volan. Îl supărase.

— Te rog, nu mă trimite înapoi.

— N-o să te trimită nimeni înapoi. Acum ai o casă. Eu sunt familia ta, dar trebuie să știu adevărul despre tine.

Phuong lăsă capul în jos.

— Tata era american, murmură ea.

— Ești sigură?

— Era un om foarte rău. Mama era foarte nefericită. A plecat în America și nu s-a mai întors s-o ia.

— Era soldat?

— Nu știu.

— Încearcă să-ți amintești, te rog.

— Cred că lucra pentru guvern.

Webb bătea cu degetele în volan. Se uita în jos, sperând că interogatoriul se terminase. De ce o umilise în asemenea hal?

— Îți amintești când au venit comuniștii?

Ce să-i răspundă? știa că voia să afle ceva de la ea, dar ce anume? dacă-i spunea tot ce știa, poate s-ar supăra și ar trimite-o înapoi, în tabăra de refugiați. De ce atâtea întrebări, când ea dorea să-și uite trecutul?

— Nu-mi amintesc.

— La dracu'! exclamă el, în cele din urmă. Ți-e foame?

Încuviință din cap. Se uită la ceas.

— Ești de aproape optsprezece ore în America și n-ai mâncat încă un hamburger.

Porni motorul și se întoarseră în oraș.

Nu mai intrase niciodată într-un McDonald's. Webb îi comandă un Big Mac cu cartofi prăjiți. Phuong despachetă hamburgerul cu o grijă exagerată, de parcă ar fi fost o bombă. Mușcă din el, se

strâmbă și-l puse la loc. Cartofii se răceau în farfurie. În loc să-l mănânce, goli paharul cu Coca-Cola și-l bău și pe-al lui.

— Trebuie să mănânci ceva, insistă el.

Fata ridică din umeri.

Este timpul să mă apuc de treabă, se gândi Webb. Cumpărase o carte de bucate vietnameze. După două săptămâni de încercări, nu învățase să gătească decât pho -supă vietnameză cu tăiței.

— Bine, să vedem cum o să-ți placă bucatele mele, zise el.

În timp ce Webb era în bucătărie, Phuong ieși în curte. O urmărea de la fereastră. Pe pajiște se adunaseră pescărușii. Unul stătea mai departe de ceilalți. Phuong înaintase tiptil pe iarbă și se ghemuise în spatele lui.

Ce dracu' vrea să facă? se întrebă Webb.

Se apropia încet de pasăre. Webb simți că i se întoarce stomacul pe dos.

Doamne Sfinte!

Se mișcă atât de repede, încât nu-și dădu seama ce făcuse. Îi trezi pe ceilalți pescărușii în timp ce își luau zborul și o văzu pe Phuong rostogolindu-se pe pajiște. Când se ridică, observă că ținea ciocul pescărușului într-o mână și aripile în cealaltă.

Alergă în grădină.

— Nu. Dă-i drumul. Dă-i drumul imediat!

Îl privea mirată. Avea sânge pe mâini. Pescărușul o mușca și se zbătea.

— Dă-i drumul!

Phuong îl ascultă și lăsă pasărea jos. Își luă zborul cu greu.

— Ce faci? strigă el.

Fata nu-i răspunse. Avea ceva în gură. Îl scuipă în mâna stângă și strânse pumnul din nou.

— Îmi era foame, unchiule.

Doamne, ce fel de ființă mi-am adus acasă? este feroce. A vânat pasărea ca un animal sălbatic.

— Dacă ți-e foame, o să-ți pregătesc prânzul înăuntru.

O luă de umeri și o conduse în casă. Isuse Cristoase! cel puțin acum știa cum supraviețuise atâta timp fără mâncare în Reciful McAdam.

Înfulecă două castroane de pho, fără să comenteze. După aceea, se așeză la fereastră să privească norii negri. Părea pierdută în gândurile ei și nu voia să o deranjeze. Probabil reflecta la întrebările pe care i le pusese de dimineață. De-abia aștepta să-i

asculte revelațiile.

În cele din urmă, deschise gura să vorbească.

— Cred că o să plouă, nu-i așa? zise ea.

— Da, așa se pare.

Amuți din nou.

— Ești. Foarte bogat? îi zâmbi.

— Nu prea.

Știa că nu-l credea. O casă ca aceasta, o mașină; va trece mult timp până să priceapă că în America mulți oameni considerau că toate aceste lucruri li se cuveneau de la sine.

— Ești un om de afaceri, nu-i așa?

— Nu. Scriu cărți.

Se încruntă. Depășea puterea ei de înțelegere.

— Vino să-ți arăt.

Din livingroom, o scară în spirală din fier forjat ducea la etajul construit de Webb cu un an în urmă. O ușă dădea în dormitorul lui din spatele casei, iar alta într-un birou.

O pofti în birou. Doi pereți erau plini de rafturi cu cărți, iar pe al treilea atârnau zeci de fotografii înrămate, color și alb-negru. În mijlocul camerei era un birou cu PC, imprimantă și un fax.

Phuong se uită înjur uluită.

— Eram ziarist – bao chi. Acum scriu cărți.

Luă o carte de pe un raft și i-o arătă. Fotografia de pe copertă înfățișa un elicopter care se ridica de pe acoperișul Ambasadei SUA din Saigon, în 1975. Titlul era tipărit în roșu și auriu. Noapte bună, Saigon. Hugh Webb.

O răsuci în mâini. Pe coperta spate era fotografia alb-negru a lui Webb.

— M-am săturat să mai alerg după ambulanțe. Se încruntă.

Nu înțelegea ce voia să spună.

Îi arătă paginile dactilografiate de pe biroul lui.

— Următoarea mea carte. Voci din America. Este despre vietnamezii care trăiesc în America. Oameni ca tine.

— Scrii cartea aceasta despre mine? îl întrebă ea, încruntată.

— Nu numai despre tine. Despre. Mulți vietnamezi din America.

Se uită la fotografiile înrămate pe peretele opus și se îndreptă spre ele, atrasă ca de un magnet, așa cum se așteptase. Reprezentau perioada petrecută în Vietnam, într-una apărea la bordul lui APC, la Chu Lai, într-alta în ușa unui Huey sau pe o stradă din Saigon, cu Cochrane, Crosby și Ryan.

Își ținea respirația.

— Tu? îl întrebă ea, arătând una din fotografii.

— Da, eram mai tânăr. Nu aveam păr alb.

— Soldat? clătină din cap.

— Nu, nu, bao chi.

Îi arătă fotografia pe care i-o făcuse Ryan undeva, în Deltă, cu aparatul foto atârnat de gât.

— Bao chi, repetă ea.

Se dădu înapoi s-o privească în timp ce studia celelalte fotografii. Se aștepta să-și recunoască tatăl, dar părea indiferentă.

Nu, nu era ea. Dacă ar fi fost, l-ar fi remarcat pe Ryan imediat. Poate. Nu avea decât cinci ani când Saigonul căzuse în mâinile comuniștilor și oricum îl vedea destul de rar.

Nu, nu dovedea nimic.

Dar nu avea cum să fie ea. În formularul UNHCR, numele mamei sale era Ngai, Ngai Dieu-Ouynh. Ryan o prezentase odată, dar nu-și amintea numele de familie al lui Odile. Nu-i știuse niciodată numele ei adevărat vietnamez, la care revenise probabil când apăruseră comuniștii.

Phuong studia cu grijă fiecare fotografie. Se uită la pumnul ei strâns.

— Poți să le privești cât vrei.

O lăsă singură în cameră și coborî la parter.

Se duse în bucătărie să-și facă o cafea. Când își ridică privirile, o văzu pe scară.

— Îți place cafeaua? o întrebă el.

Clătină din cap.

— Ai Coca-Cola în frigider. Poți să te servești când dorești.

Seara trecută, cu ajutorul unui dicționar vietnamez, scrisese câteva etichete și le lipise prin casă: pe telefon, notând cuvântul în engleză și echivalentul lui vietnamez, frigider diện thoai, pe cuptor, masă, uși, pereți, scaune și alte obiecte.

Phuong se duse la frigider și citi cuvântul, apoi la cuptor și se aplecă peste el.

Apoi scoase un strigăt și sări înapoi.

Webb se întoarse. Se ținea de mâna stângă, cu gura căscată de durere. Își dădu seama imediat ce se întâmplase. O trase la chiuvetă și-i băgă mâna sub apă rece. Se arsese.

— Nu-i nimic, Phuong, o să-ți treacă.

Plângea, tremurând șocată. O luă în brațe.

— Probabil de aceea i se mai spune „cutie fierbinte”. N-o să te mai doară, liniștește-te.

Observă ceva și se uită în jos. Obiectul din pumnul lui Phuong căzuse pe podea. Sclipea. Era o cruce de aur. Se întoarse să se uite la mâna ei rănită. Ținea cruciulița de atâta timp, încât i se imprimase în palmă. Încercă să se desprindă de el, să-și recupereze comoara de pe podea. O strânse în brațe.

— N-o să ți-o ia nimeni, Phuong. Lasă-mă să-ți îngrijesc mâna, mai întâi. N-o să ți-o fure nimeni, te rog să mă crezi.

Dar nu-l credea. Se smulse de lângă el și înșfăcă cruciulița cu mâna sănătoasă.

— Era a mamei tale? o întrebă el, cu blândețe.

Îi făcu semn că da.

— Era o bună catolică, nu-i așa?

Se lăsase pe podea, sprijinindu-și mâna rănită în poală.

— Va fi totul bine.

Îngenunche lângă ea și o legănă în brațe. Gata cu întrebările. Nu mai știa dacă voia să afle adevărul.

A doua zi de dimineață, Webb se duse la magazin să cumpere lapte și pâine. Când se întoarse, o găsi în bucătărie, citind etichetele. Nu-l auzise și se întoarse, speriată.

— Eu sunt.

Puse sacoșele pe masă.

— Te mai doare mâna?

I-o întinse s-o examineze. Făcuse bășici.

— O să fie totul bine, dar ai grijă să nu le spargi. Se apropie de cuptor.

— Acum ai învățat lecția, nu?

— Da, îi răspunse ea, zâmbind.

Băgă mâna în buzunar și scoase o cutiuță din catifea.

— Am ceva pentru tine, o anunță el.

Fata părea neîncrezătoare.

Deschise cutia. Înăuntru era un lanț de aur.

— Are douăzeci și două de carate, îi spuse el. Văzând că nu înțelege, îi explică.

— Este un lănțișor pentru cruce. Așa cum ar fi purtat mama ta. În loc s-o ții în mână, poți s-o atârni la gât.

Phuong rămase neclintită.

— Phuong, te rog să ai încredere în mine. Nu vreau să-mi bat joc de tine. N-o să încerce nimeni să-ți ia cruciulița. Te rog, vreau

să-ți dăruiesc lanțul acesta. Ia-l.

— Nu înțeleg, unchiule.

— Ba da, înțelegi.

Se uită la lănțișorul de aur de parcă ar fi fost un șarpe gata s-o muște. Până la urmă însă, deschise încet pumnul și prinse cruciulița de lanț.

Îl privi drept în ochi.

— Vrei să te ajut?

Încuviință din cap.

Luă lanțul și i-l prinse la spate. Phuong alergă în baie. După câteva minute se duse să vadă ce face. Ușa era întredeschisă. Se uita în oglindă. Cruciulița sclipea la gâtul ei.

Plângea.

— Îți mulțumesc foarte mult, bunule domn, zise ea.

— Cu plăcere, îi răspunse Webb și se întoarse în bucătărie să termine de despachetat.

Arsenalul Regimentului al Șaptelea

— O cruciuliță de aur nu dovedește nimic, zise Doyle.

— Nu, într-adevăr, o aprobă Webb.

— Dar ți-ai dat seama că era ea, de la început.

— Probabil fiindcă o căutam de atâta timp.

— Te-ai gândit vreodată să iei legătura cu Ryan? îl întrebă Crosby.

— De ce?

Crosby ridică din umeri.

— Ar fi știut ce întrebări să-i pună.

— Și eu știam.

— Dar nu voiai să i le pui, zise Doyle.

Zâmbi, surprins de perspicacitatea ei.

— Și Ryan unde era atunci?

— La Washington. Lee s-a gândit că-i stătea mai bine în fața camerei de luat vederi decât în spatele ei.

Cochrane se foi pe scaun.

— A venit la mine și a spus că voia o slujbă care să-l țină într-un singur loc. Corespondentul nostru la Casa Albă se mutase la altă agenție de știri și mi-a venit ideea să-i fac un test de telegenie.

— L-a făcut vedetă peste noapte.

— Era bun, se scuză Cochrane.

— Mickey unde era? se interesă Doyle.

— Cu el. S-au căsătorit imediat după ce s-au întors din El

Salvador.

Crosby dădu din cap.

— Ryan mi-a spus odată că nu și-ar imagina să se culce cu o singură femeie pentru tot restul vieții.

— Cred că aceasta era deviza lui.

— Atunci de ce s-a însurat? întrebă Doyle.

Cochrane se aplecă spre ea.

— A crezut sincer că se săturase de aventuri. Incidentele din El Salvador îl zguduiseră. Nu și-a imaginat vreodată că ar putea să moară într-adevăr. Credea că era imun. Se lăuda mereu cu rănile lui, dar, după ce a fost în America Centrală, se schimbase. Cel puțin un timp. Și-a revizuit atitudinea pentru prima oară. Spera să-și spele păcatele prin căsătorie.

— Mulțumesc, dr. Freud, zise Crosby, strâmbându-se, dar Ryan a fost întotdeauna un impulsiv. Faptul că s-a căsătorit fără să se gândească, nu mă surprinde. În schimb nu înțeleg de ce s-a măritat Mickey cu el?

— Nu știu ce să-ți răspund, zise Webb, impasibil.

— Ah, femeile! exclamă Crosby.

Dolyle se uită în jurul ei.

— Înseamnă că niciunul dintre voi nu s-a îndrăgostit vreodată de o femeie complet nepotrivită?

Crosby zâmbi.

— Nu săptămâna aceasta, dar miercurea trecută, când eram la Denver.

Webb își plecă privirile.

— Îl iubea.

— Și tu? îl întrebă Doyle.

— Eu nu-l iubeam, zâmbi Webb.

— Ai iubit-o.

— Eu nu contam. Deveneam Omul Invizibil când apărea el pe scenă. Era un om periculos. Și avea mult farmec! dar tocmai asta era problema lui. Femeile îi cădeau prea ușor în brațe. Este ca atunci când te naști bogat. Nu poți prețui banul pentru că n-ai trudit niciodată pentru el.

— A fost cineva dintre voi la nuntă? se interesă Doyle.

— Am primit o invitație, dar aveam altceva de făcut.

— Eu m-am dus, zise Cochrane. Împreună cu Croz.

— A fost o ceremonie simplă, la starea civilă, spuse Crosby. Parcă s-ar fi temut amândoi să nu se răzgândească dacă mai

întârziau cu pregătirile.

— Ce s-a întâmplat? întrebă Doyle.

Webb clătină din cap.

— Nu știu partea aceasta, zise el. Se uită la Cochrane.

— Continuă tu povestea.

VI.

Washington, DC, Long Island, NewYork, mai 1984 „Războiul este visul urmăritorului de ambulanțe.

Nefericirea și suferința celorlalți reprezintă de asemenea un punct de referință pentru a ne alina propriile noastre necazuri."

Paul Harris, fotoreporter independent, din cartea Războiul altcuiva.

Președintele Statelor Unite ieși din Casa Albă și se îndreptă spre elicopterul care îl aștepta pe South Lawn. Reporterii îl întâmpinaseră cu o ploaie de întrebări. Strigau care de care mai tare, încercând să se facă auziți.

— Domnule președinte, ce părere aveți despre Crimele juntei militare din El Salvador?

— Domnule președinte, Statele Unite vor mai susține regimul din El Salvador?

— Domnule președinte ce părere aveți despre alegerile libere din Nicaragua?

Reagan zâmbea bonom ca de obicei și își ducea mâna la urechi, semn că nu auzea ce era întrebat, din cauza uruitului elicopterului, apoi arătă ceasul, indicând că se grăbea.

Salută soldatul de lângă elicopter și se întoarse să facă cu mâna, vesel, ca și când ar fi avut de a face cu o mulțime de admiratori, nu cu un grup de reporteri și cameramani agitați.

— Isuse Cristoase! exclamă Ryan.

— Ăsta vrea să ne facă să credem, spuse o voce.

Ryan se întoarse. Era Mike Nesbitt, de la NBC.

— Bătaie de joc. În loc să transmitem știri, îi facem reclamă. Iar scenariul este scris de acești ticăloși.

— Ai văzut cum te-am caracterizat azi în Post? neîmblânzitul!

— Da, vor să-și bată joc de mine, când, în realitate, își bat joc de publicul american. Vrea să pară popular. Aude toate întrebările, nici o grijă. Nemernicul.

— Ușurel! nu uita că vorbești despre Președintele Statelor Unite.

— Nu este decât un actor șomer, amice. Mai bine l-ați fi ales pe

Jack Benny. Când a ținut ultima oară o conferință de presă?

— Calmează-te, Sean. Ăsta-i jocul, n-ai ce face. Elicopterul se desprinse de pământ. Reporterii începură să-și adune echipamentul.

— Ne duc de nas, Mike. Suntem obligați să prezentăm acest reportaj la știri pentru că nu avem altul. Vrea să treacă drept un tip ocupat, aglomerat de probleme. Pun pariu că s-a afundat în scaun și sforăie. Cred că îl plimbă toată ziua ca să-l scutească de interviuri.

— Liniștește-te, Sean, o să faci ulcer.

Ryan se încruntă. Cameramanul lui, Danny, îl privea întrebător.

— Ce o să prezentăm? fundalul obișnuit cu Casa Albă?

Ryan ridică din umeri.

— De ce nu? parcă poți să faci altceva într-o afurisită de dimineață de primăvară la Washington?

The Four Seasons, Cele patru anotimpuri, era unul din cele mai elegante hoteluri din Washington, din selectul cartier Georgetown. Lee Cochrane se tolănise într-un fotoliu, pe terasa cu aer condiționat. Ryan fu condus la masa lui de o chelneriță, care luă sticla de Chardonnay din frapieră și turnă lichidul gălbui într-un pahar de vin.

Plecă zâmbind tandru spre Ryan.

— Nu știu ce ai, bombăni Cochrane, dar se pare că vrea și ea puțin.

— Bani, zise Ryan.

Cochrane surâse malefic.

— Cum merge?

— Bine?

— Și Mickey?

— M-da, și ea este bine.

Se așeză pe scaun studiindu-și noul șef și mentor. Parcă îl vedea pe Lee Cochrane – un tânăr slăbănog, hippy, într-o scurtă de camuflaj, lipit de podeaua apartamentului lor din Saigon de teamă să nu cadă. Acel Lee Cochrane se metamorfozase în redactorul șef al unei rețele naționale de televiziune cu sediul la New York. Acum era tuns, îngrijit, cu un Rolex Oyster Perpetual la mână. Purta o cămașă de mătase, cravată Sulka și costum de lână Armani. Pantofii de piele italienești erau dintre cei mai scumpi. Chiar și firele argintii de la tâmple îi dădeau un aer distins.

Ryan nu se mai simțea în largul lui în prezența lui Lee Cochrane. Rămăseseră prieteni buni; Cochrane era cel care îi făcuse rost de acest serviciu cu un salariu exorbitant, dar Cochrane era în

același timp șeful lui și susținătorul guvernului. Ryan se considera încă un rebel, un nonconformist, un liberal înrăit.

Când se întorsese din San Salvador, ceruse și i se aprobase să fie transferat la sediul IPA din Rockefeller Piaza, dar munca într-un birou de presă era complet diferită de independența de care se bucurase până acum. Nu știa cum să se îmbrace, părul lui era întotdeauna prea lung și atitudinea lui prea de stânga. Știuse de la început că n-o să se potrivească.

Un timp, se mulțumi cu reportaje despre copii de școală jefuiți, sau bătrâni bogați asediați în apartamentele lor din Upper West Side. Își petrecea săptămâni întregi în Canada, Mexic, Boston, dar visa la evenimentele din El Salvador și Liban.

Cochrane era cel care-l salvase de primejdie, îl făcuse celebru și-i oferise posibilitatea să se îmbogățească, dar era prea mândru să fie recunoscător și făcea glume pe seama lui. Ba chiar îl poreclise Lee Cocaine.

— Cum te simți? îl întrebă Cochrane.

— Bine.

Ryan se foi stânjenit pe scaun. Avea senzația că era supus unui interogatoriu.

— Ce vrei de fapt?

— Să discut cu tine, Sean. De cât timp ești la Washington?

— De unsprezece luni.

— Este o mare diferență față de zonele de luptă.

— Nu-mi lipsesc. Ascultă, nu mă aiuri. Doar nu m-ai chemat aici să discutăm despre vreme. Dacă ai ceva de spus, dă-i drumul. Tipilor de la New York nu le place ce fac?

— Doar ți-am spus, Sean, ești telegenic.

— Bine, și ce-i cu asta?

Cochrane învârti paharul între degete.

— Directorii au unele obiecțiuni.

— Cum ar fi?

— N-aș vrea să crezi că fac presiuni asupra ta.

— Spune-mi despre ce este vorba și o să te informez ce cred.

— Am fost mustrați de Washington.

— De tot Washingtonul? cochrane zâmbi.

— De anumiți oameni de la biroul de presă al Casei Albe.

— Bun. Înseamnă că-mi văd de treabă, nu-i așa?

— Într-o anumită măsură, dar nu uita că acum nu ai de-a face cu un șef de stat străin.

— Nu, este șeful nostru de stat.

— Nu vreau să spun că nu sunt de acord cu critica, dar aici nu este Vietnamul sau America Centrală. Nu poți să-l tratezi pe Reagan ca pe un dictator oarecare.

— Chiar dacă așa se poartă?

— Suntem în America. Trebuie să fim mai iertători.

— Da, sigur, dacă le întinzi un deget, îți iau toată mâna.

— Știi foarte bine la ce mă refer.

— Vrei să o las mai moale cu Reagan, nu?

— Rețeaua este îngrijorată că exagerezi. Una este să fii dur și alta să fii în opoziție. Farmecul lui Sean Ryan a pălit puțin în ultima vreme.

— Atunci poate ar trebui să mă apuc din nou de fotografii.

— Da, poate, dar m-am gândit că îți dorești altceva.

Ryan își feri privirile. Urmărea o blondă tânără și atrăgătoare în rochie de seară. Nu văzuse niciodată atâtea femei frumoase ca aici la Washington. Poate că era adevărat ce se spunea: puterea era cel mai puternic afrodisiac.

— Putem vorbi ca între prieteni, Sean?

— Te ascult.

— Cred că n-ar trebui să-ți spun asta, dar mă întreb ce dracu' faci de fapt?

— Ar trebui să știi mai bine ca mine. Doar tu mi-ai dat această slujbă.

— Pentru că ai spus că o vrei. Și nu ți-aș fi dat-o dacă n-aș fi crezut că ai talent, dar. Poate că vrei cu totul altceva și nu-ți dai seama.

Bătea cu degetele în brațul fotoliului.

— Ieri l-am văzut pe Croz.

— Și ce legătură are cu problema noastră?

— Lucrează din nou pentru IPA. O să conducă agenția lor din Orientul îndepărtat. Are nevoie de un fotograf pentru războiul din Afganistan.

— Dacă vrei să-mi faci vânt, spune-mi.

— Când o să vreau, o să-ți spun!

— Și atunci care-i treaba?

— Când ai acceptat acest post, mi-ai spus că te-ai săturat de războaie.

— Așa este. Nu mai sunt tânăr.

— Atunci trezește-te, Sean. Casa Albă nu este un teren de luptă.

Scoate-ți uniforma de camuflaj și nu-l mai trata pe președinte ca pe Iosif Stalin.

— Cred că îl prefer pe Stalin.

Ryan inspiră adânc. Se gândea la ce-i spusese Cochrane.

— Îți amintești de Hiltonul Hașișului? ești singurul din câți am cunoscut care se droga până își pierdea mințile, dar își trimitea întotdeauna reportajele la timp.

— Uneori îmi este dor de vremurile acelea, zise el zâmbind reținut, dar lumea se schimbă.

— Da, cred că ai dreptate.

— Știi, zise Cochrane, nu reușesc să înțeleg nici în ruptul capului de ce arăți la fel de tânăr ca atunci.

— Duc o viață curată. Rămâi în oraș? dacă vrei o sun pe Mickey și mergem undeva să cinăm.

— Nu, trebuie să mă întorc la New York. Poate altădată.

— Da, poate.

Ryan se uită la ceas.

— Este timpul să mă întorc la treabă. Schultz ține o conferință de presă la trei.

— Nu uita ce ți-am spus.

— Da, sigur. Zâmbește mai mult în fața camerei de luat vederi, nu pomeni de America Centrală și pupă-l în fund pe Reagan.

— Exagerezi, ca de obicei, dar n-ar strica să asculți de aceste sfaturi.

— O să mă străduiesc.

Ryan se ridică și ieși din hotel. Ah, redactorii ăștia! erau toți niște ticăloși. Credea că se descurcă bine, dar se pare că exista o conspirație care-l atrăgea spre primejdie. Nici măcar unul ca Cochrane nu putea accepta faptul că se schimbase. Îi oferise o nouă viață și încerca să i-o ia înapoi. Faptul că nu mai cânta aceeași melodie părea să-i afecteze personal, ca și când pământul și-ar fi schimbat sensul de rotație.

Dracu' să-i ia, n-o să se ducă în Afganistan pentru fotoreportajele lui Crosby și nici n-o să renunțe la postul lui. Dacă va trebui, o să-l pupe în fund pe Reagan, Schultz și Larry Speakes. Cine știe? până la urmă s-ar putea să se obișnuiască; măcar cu gustul, dacă nu și cu mirosul.

Ryan aduse un pahar și o sticlă de Bushmills la masa verde din fier forjat din curtea casei sale. Locuia în selectul cartier Georgetown. O lampă gălbuie arunca umbre pe pavaj. Era o seară

răcoroasă, dar parfumată de mirosul iasomiei.

Își turnă whisky-ul în pahar și-l dădu peste cap, închizând ochii în timp ce lichidul îi ardea gâtul.

Luă o scrumieră de pe masă, o amintire de la hotelul Continental din Saigon și o studie mult timp. Își aminti de serile petrecute cu Crosby, Cochrane și Webb la Shelf. Beau cafea, discutau despre politica Saigonului și ultimele lor incursiuni în zona de luptă. Ce vremuri plăcute și oribile în același timp. Din casă răsuna altă amintire – vocea lui Jimmi Hendrix.

Cochrane îl atinsese azi în punctul sensibil. Avea dreptate. Îi lipsea fiorul primejdiei. Se gândea tot mai mult la zilele agitate din Saigon. Îi venea tot mai greu să dezmembreze părțile componente ale acestor amintiri. Și să hotărască dacă tânjea după tinerețea lui sau după război. Pacea era bună, dar plictisitoare. Nimic nu putea să compenseze farmecul pericolului. Îi lipsea acel Lee Cochrane pe care-l cunoscuse la Saigon și-l disprețuia pe Lee Cochrane de acum. În ultima vreme îl copleșise singurătatea, dorul și sentimentul inutilității.

Dar n-o să se întoarcă. Își luase un angajament, nu numai față de Mickey ci mai ales față de Salvador și femeile și copiii uciși în piața din La Esperanza.

O auzi pe Mickey la intrare. Peste câteva clipe, vechiul disc cu Jimmy Hendrix fu înlocuit cu un CD. Tehnologii avansate, discul compact – altă invenție a anilor '80 pe care n-o suporta. Prefera LP-urile lui. Îi aminteau de trecut.

Mickey apăru cu un pahar în mână.

— Ce-i porcăria asta pe care o asculți? o întrebă el.

— Police.

— Seamănă mai degrabă cu plutonul de execuție.

— Planeta Pământ îl cheamă pe Sean Ryan. Avem un mesaj pentru dv. Anii '60 s-au încheiat. Încheiat transmisia.

Se încruntă.

— Ai avut o zi grea?

Nu-și scosese uniforma de spital. Părea palidă și obosită. Când se aplecă să-l sărute, observă că mirosea a transpirație și dezinfectant. Nu-i plăcea, îi amintea de lunile când zăcuse rănit în spitale.

— Azi l-am văzut pe Cochrane.

— Și?

— Și nimic.

Ezită. Mickey înălță din sprâncene.

— Crede că m-am acrit în ultima vreme. Nu știu la ce dracu' se referă. Parcă farmecul ar fi cel mai important pentru un ziarist. Spune-le asta băieților de la Sydney Morning Herald. Ce sunt eu, un bufon? mi-ar sta bine să spun glume despre El Salvador, nu? de câte plutoane ale morții este nevoie ca să schimbe o mentalitate?

— Văd că ai avut o zi grea.

— Schultz a ținut o conferință de presă despre America Centrală. Evident, rușii o să invadeze Mexicul cât de curând, prin august. Iar faptul că ajutăm guvernul din El Salvador să masacreze o jumătate din populație este o tactică diversionistă.

Își umplu din nou paharul.

— La tine cum a fost?

— Un împușcat, un înjunghiat, un accidentat, doi drogați, dintre care unul era un băiețel negru de doisprezece ani. Ca de obicei.

— Te simți bine?

— Este cam frig aici. Hai înăuntru.

Ryan intră în bucătărie și puse apa la fiert pentru cafea. Mickey se așeză pe un taburet. Își încolăcise un fir de păr răzleț pe deget și-l sugea. O privi mult timp, fără să spună nimic, dar, până la urmă nu se mai putu abține și o întrebă.

— Ce s-a întâmplat?

— Nu știu cum să-ți spun.

— Ești bolnavă? ți-ai pierdut serviciul? hai, spune odată!

— Cred că sunt gravidă.

O privi calm.

— Ești sigură?

— Nu. Azi am fost la doctor. Mâine voi afla rezultatul testului.

Dădu din cap.

— Ești încântat?

— Nu știu.

— Măcar ești sincer.

— Mă îngrozește gândul să răspund de viața cuiva.

— Și pe mine.

Rămase nemișcat. Se uitau unul la altul ca doi străini prinși în același lift.

— Ne prăbușim, zise ea.

— Poftim?

— Nimic. Nu contează.

Televizorul era deschis. Se transmiteau ultimele confruntări dintre ruși și mujahedini în Afganistan. Ryan se uită fascinat.

— Pe mine de ce nu mă privești niciodată așa? pari atât de excitat când vezi un pathan cu un lansator de rachete. Îmi pare rău, dar nu pot concura cu el.

— Nu începe din nou, te rog.

— Uite ce este, Sean, trebuie să știu. Dacă nu te interesează acest copil.

Apa începuse să fiarbă. Se întoarse și o luă de pe foc.

— Credeam că îți dorești un copil, zise el.

— Bine, dar trebuie să știu dacă o să fii acasă când o să se nască. Dacă o să-l vezi crescând.

— Bineînțeles. Unde dracu' ai vrea să fiu?

— Tocmai aici este buba.

— Nu înțeleg.

— Problema este că te cunosc mai bine decât tine.

Se ridică.

— Nu vreau cafea. O să fac un duș și o să mă culc devreme. Mâine, intru de dimineață. Vii la culcare?

— Mai târziu.

— Nu te îngrijora, îl liniști ea. S-ar putea să fie o alarmă falsă.

Se duse în dormitor. Până la urmă renunță la duș. Se dezbrăcă și se băgă în pat. Și-ar fi dorit să-l aibă alături, s-o țină în brațe. Își puse mâna pe burtă. Oare exista ceva acolo sau era numai în imaginația ei? își dorise atât de mult un copil.

Crezuse că și el își dorea, dar poate că se înșelase. Oricum era greu să-și dea seama ce își dorea cu adevărat soțul ei.

Sanitarii alergau cu targa spre salonul de reanimare. Băiatul avea un tub de perfuzie înfipt în braț, dar nu arăta deloc bine.

Doi rezidenți alergau pe lângă ei.

— Respiră! strigă o asistentă.

— I-am prins pulsul.

— Ne trebuie opt unități de 0 negativ, zise unul dintre rezidenți.

Mickey alergă la telefon și transmise comanda băncii de sânge, apoi îl anunță prin pager pe rezidentul șef. Când se întoarse, doi doctori și trei asistente mutau băiatul de pe targă pe masă.

— Oxigen!

— A fost împușcat în abdomen, în piept și picioare.

— Pulsul este slab.

În timp ce-i tăia tricoul, Mickey se uită pentru prima oară la fața lui. Era vietnamez. Încremeni în loc.

— Este hiperrezonant pe partea dreaptă. Îl decomprim.

— Haideți să-l intubăm. Aspirator!

Odată se lovise ușor la cap când mașina ei fusese pocnită din spate la o intersecție din Wisconsin. Martorii au spus că a încremenit la volan timp de două minute, fără să se miște și fără să vorbească. Nu-și mai amintea decât că un polițist bătea în geam rugând-o să deschidă portiera.

— Îmi trebuie aspiratorul. Nu văd nimic aici.

Acum căzuse în aceeași stare. Rezidentul zbiera la ea să aspire sângele dar habar n-avea ce voia. Căută printre instrumente. Uitase cum arăta aspiratorul. Era gata să leșine.

Kath, una din colege, se apropie de ea.

— Ce-i cu tine?

— Aspiră.

Kath luă aspiratorul și i-l dădu rezidentului, care o privea furios pe Mickey. Oamenii țipau și se agitau în jurul ei. Se uită la ei amorțită. Îl studie pe rănit. Avea piele negricioasă.

N-ar trebui să ne pierdem timpul cu asiaticii ăștia, când băieții noștri mor în junglă. Se întoarse și ieși alergând.

Kath aștepta împreună cu ea în ușa cafenelei. Comandară două cafele și se așezară la masa din colț.

— Te simți bine?

— Da. Îmi pare rău pentru ce s-a întâmplat.

— Nu-i nimic.

— Am încremenit în loc pur și simplu.

— Da, se întâmplă uneori.

Dar știau amândouă că pentru o asistentă experimentată ca ea, care lucrase pe front și la urgență era inadmisibil.

Rezidentul șef va dori o explicație. Oare ce o să-i spună?

— Cred că sunt gravidă.

Kath se lumină la față.

— Ce minunat! sean știe?

— Da, este încântat.

Asta trebuia să fie. Hormonii erau de vină. Era a treia oară când i se întâmpla așa ceva dar până acum nu-i afectase munca.

— Poate ar trebui să te odihnești.

— N-am nevoie de odihnă.

Kath își mușcă buza.

— Nu arăți prea bine.

I se umpluseră ochii de lacrimi. Nu mai plânsese de ani de zile. Din '76 când murise tatăl ei, dar chiar și atunci se stăpânise. Acum însă, simțea că nu mai poate. Trebuia să ajungă neapărat acasă, să nu se facă de râs în public. Sorbi din cafea, încercând să-și păstreze calmul.

— Nu este adevărat ce ți-am spus despre Sean. Nu este deloc încântat.

— Nu vrea copilul?

— Ba da, vrea să aibă un copil. Doar știi că am încercat. Când nu suntem prea obosiți amândoi.

Râse amar.

— Dar, când i-am spus. Păcat că n-ai fost acolo, să-i vezi fața.

Kath o luă de mână.

— Mickey. Îi șterse lacrimile.

— Mă rog, asta este. Știam de la început că o să fie greu.

Inspiră adânc.

— Poate că este prea stresat, zise Kath. Ai văzut caricatura din Post de azi dimineață?

— M-da, am văzut-o.

Ryan fusese desenat agățat de aripa avionului cu o mână, în timp ce cu cealaltă băgase un microfon pe fereastră, sub nasul lui Reagan. Domnule președinte ce părere aveți despre situația din El Salvador?

— Cred că o să ajungă mare.

— Puțin îi pasă. Nu-i pasă de părerea celorlalți. Nici nu știu ce-o fi în capul lui.

Se uită în ochii lui Kath și văzu în afară de înțelegere acea satisfacție deosebită care se instalează în locul invidiei.

Știa cum o priveau celelalte asistente medicale și chiar unele doctorițe. Toate și-ar fi dorit să aibă un bărbat ca Ryan.

— Bănuiesc că nu-ți vine prea ușor.

— Este îngrozitor!

Își dădu seama că ridicase glasul. Câțiva medici se întoarseră spre ea.

Oare ar putea avea încredere în Kath? probabil că nu, dar trebuia să-și descarce sufletul puțin. Simțea că explodează. Se aplecă spre ea și-i vorbi în șoaptă.

— Nu știu ce vrea. Nu vorbește cu mine.

Kath ridică din umeri.

— Poate că este mai bine așa. Bob al meu îmi spune tot. Uneori mă satur.

Încerca s-o încurajeze, uimită că o luase drept confidentă, dar Mickey continuă:

— Ce să fac, Kath? cum să-l fac să-mi vorbească? să-mi spună ce-l apasă?

Întrebarea ei rămase fără răspuns.

— Nu cred că și-a deschis vreodată sufletul. Gândurile și sentimentele lui sunt îngropate adânc. Este ca un aparat foto. Vede, înregistrează, dar nu știu dacă simte ceva.

Kath, care-l văzuse într-o lumină romantică pe Sean Ryan, încerca să și-l imagineze din noua perspectivă. Mickey și Sean i se păruseră cel mai fericit cuplu din lume; și, până acum, fusese geloasă pe Mickey Ryan. În momentul de față, însă, când reușise să privească dincolo de fațadă, rămăsese uluită și puțin furioasă pe iluziile pe care și le făcuse.

— V-ați gândit să discutați cu cineva despre această problemă?

— Te referi la un psiholog? îl vezi pe Sean discutând cu un psiholog?

De fapt, nici eu n-aș accepta, se gândi ea. N-am nevoie de cineva care să-mi răscolească gândurile.

— Atunci, ce ai de gând?

— Nu știu, zise Mickey.

Dar adevărul era că știa. Va încerca să uite de ultimii cincisprezece ani, să-și spună că nici n-au existat. Da, va uita de Nam, de anii pierduți în Walter Reed și San Francisco, de jungla Americii Centrale. Și atunci ce-i mai rămânea din viață? câțiva ani de adolescență în care își invidiase sora și vreo zece de copilărie? mă rog, avusese parte de o copilărie frumoasă.

Ar fi bine să te trezești cât mai repede, Mickey.

— O să mă părăsească! zise ea.

— Ce? a spus așa ceva?

— Nu, dar simt.

— Mickey, nu toți bărbații sunt fericiți când află că vor fi tați, dar asta nu înseamnă că.

— Îl cunosc. Știu ce gândește.

Kath o luă de mână.

— Ascultă, trebuie neapărat să discuți cu un psiholog.

Mickey se făcu că nu aude.

— A fost o greșeală, de la început. Eram ca niște supraviețuitori

pe o epavă. Epuizați și speriați. Când am văzut pluta înaintând spre noi, ne-am grăbit s-o înșfăcăm. Iar pluta eram noi doi.

— Mickey, ar trebui să-ți iei câteva zile libere.

— Poate.

S-ar putea să aibă dreptate, se gândi Mickey. Poate am nevoie de mai multe zile. Și, de fapt de ce mai lucrez la urgență după atâția ani? îi aducem cu targa, unii mor, alții supraviețuiesc. Pe urmă îi ducem sus la chirurgie și nu mai auzim de ei. În fiecare zi este la fel. Parcă am citi primul capitol dintr-o carte și apoi am arunca-o. Ce urmăresc? de ce derulez la nesfârșit aceeași scenă?

Se uitară una la alta. Nu știau ce să-și spună. Kath ridică din umeri, neputincioasă.

— O să găsesc eu o soluție până la urmă, zise Mickey.

Se opri la lumina roșie a semaforului din Wisconsin. Era târziu, se simțea extenuată și o durea capul îngrozitor. La radio, cânta Mrs. Robinson. Îi amintea de petrecerile din Bien Hoa și se gândi fără să vrea la Vietnam. Pentru o clipă, simți chiar mirosurile spitalului de campanie: benzină, duhoarea fetidă a junglei, urină, antiseptice. Deschise geamul să inspire aer curat. Deasupra uruia un elicopter. Era poliția, dar îi trezi altă amintire zguduitoare. Văzu doi adolescenți alergând spre ea. Erau înarmați cu puști Chicom și zbierau unul la altul în vietnameză. Viet Cong.

Deschise portiera mașinii și o luă la goană.

Auzea elicopterul învârtindu-se deasupra. Erau sud-vietnamezii. O zăriseră alergând pe teren deschis și se întorseseră s-o salveze. Fugea în zigzag, ferindu-se de gloanțe. Auzi claxonul unei mașini. Aștepta impactul gloanțelor.

Dar nu trăseseră. Se adăposti lângă un zid. Cei doi Viet Cong dispăruseră. Îi pierduse. Își ridică privirile spre cer să caute Huey-ul. Era puțin mai departe de ea.

Răsună vaietul unei sirene de poliție. Un sergent în uniformă veni alergând, cu o lanternă în mână. O văzu ghemuită în spatele zidului și se opri, cu mâna pe revolver.

— Vă simțiți bine, doamnă?

Își căută actele în buzunare. Trebuie să le arate că era americancă. Oare la ce oră începeau restricțiile de circulație în acest oraș?

Celălalt bărbat în uniformă rămase în mașină. Vorbea în radioreceptor. Probabil că solicita sprijin aerian.

— Vă simțiți bine, doamnă? repetă polițistul.

Se opri. Lumina lanternei o orbi pentru o clipă. Își feri ochii. Transpirase. De dimineață îi vor găsi trupul aruncat pe undeva. Se întreba ce o să spună tatăl ei. Va fi distrus.

— Nu găsesc pompa aspiratoare, zise ea.

— Ce ați spus, doamnă?

Perdeaua se ridică. Îl privea ca și când s-ar fi trezit dintr-un vis. Simți din nou răcoarea nopții. Ce proastă fusese. I se mai întâmplase și altă dată. Doamnă, vă simțiți bine? vreți să descuiați portiera? inima îi bătea să-i sară din piept, i se uscase gura.

— Doamnă, vă rog să ieșiți de acolo.

Mickey se ridică, amorțită.

— Scuzați-mă, domnule ofițer, zise ea. Da, mă simt bine.

— V-am văzut fugind din mașină. Vă urmărește cineva?

Cum ar putea să-i explice. Elicopterul nu plecase. Îl auzea uruind în depărtare. Se îndrepta spre Capitol.

— Ați auzit de Vietnam? îi zâmbi.

— Deci asta v-a speriat? uneori îmi aduc și eu aminte de războiul acela afurisit când aud un elicopter.

Puse revolverul în toc și se apropie de ea.

— Ați fost acolo?

— Am lucrat ca asistentă medicală la Bien Hoa în '69.

Dădu din cap, înțelegător.

— Acum vă simțiți bine, doamnă?

— M-am făcut de râs?

Bărbatul râse.

— Ați țâșnit din mașină ca o pisică opărită.

Își strigă colegul.

— Totul este în ordine, Ray!

Apoi se întoarse spre ea.

— Locuiți departe de aici?

— Nu, în P Street.

— Dați-mi voie să vă conduc la mașină.

— Nu, mulțumesc, mă descurc. Îmi pare rău că v-am făcut necazuri.

— Nu este nici o problemă, doamnă.

O duse până în intersecție. Mașina era parcată lângă trotuar, cu portiera deschisă. Îi era rușine. Începi să-ți pierzi mințile, Mickey.

Inspiră adânc. Calmează-te.

— Liniștiți-vă, îi spuse polițistul. Lăsați geamurile deschise și dați drumul la radio. Puțin jazz o să vă aline sufletul.

Se simțea recunoscătoare față de acest om. Stânjenită, se urcă în mașină, își puse centura de siguranță și fu cât pe ce s-o pornească pe roșu.

Polițistul se aplecă pe fereastră.

— Ușurel!

— Da, da, nici o grijă, îl asigură ea.

Pentru numele lui Dumnezeu! lasă-mă o dată să plec.

Alergă până la ușă. În timp ce își căuta cheile, auzi foșnetul frunzelor în noapte. Semănau cu murmurul unor voci îndepărtate. Avea senzația că era privită de soldați în uniforme măslinii. Se uită repede de jur-împrejur. Nu era nimeni.

Intră și alergă direct în baie. Se dezbrăcă și se băgă în cada jacuzzi, cufundându-se în apa fierbinte, bolborositoare, cu aromă de eucalipt. Se întinse și își sprijini capul de marginea din marmură. Sudoarea i se prelingea pe față.

Viața ei era ca niște castele de nisip construite cu trudă de un copil pe o plajă goală și dărâmate apoi de mare.

Mergeau cu mașina spre Leesburg, trecând pe lângă grajdurile de cai din London County. Huntington Lodge era o casă ridicată la jumătatea secolului al nouăsprezecelea în mijlocul unei plantații care se întindea pe cincizeci și șase de acri de dealuri și coline. Când intră pe poartă, Ryan văzu un șir de mașini așteptând să fie parcate. Opri în spatele unui Volvo; în oglinda retrovizoare văzu un BMW 525i. El era într-un Mercedes alb coupé. Și când te gândești că-și petrecuse cea mai mare parte din viață într-un Mini Moke ciuruit de gloanțe.

— Ce s-a întâmplat? îl întrebă Mickey.

Nu răspunse, pentru că nu știa ce. Se uită în oglindă; avea părul negru, era proaspăt bărbierit și arăta la fel de tânăr ca întotdeauna. Anul viitor va împlini patruzeci de ani și toți colegii îi spuneau că nu-i dădea nimeni mai mult de treizeci. Unii îl porecliseră Dorian Grey11. Cei de-o vârstă cu el aveau chelie și burtă. Probabil o trăsătură a familiei. Tatăl lui s-ar fi menținut la fel de bine dacă n-ar fi băut.

Își scutură fracul și se uită la ceasul lui Rolex. Ajunsese bine. Deși nu se obișnuise încă să cheltuiască sumele imense de bani cu care era plătit, nu se descurcase prea rău pentru un băiat sărac din Queensland. Riscase mult să ajungă aici. Atunci de ce era nemulțumit? de ce avea senzația că-și bătuse joc de viață?

— Este un rahat, zise el.

— Ce?

— Viața.

Mickey ridică din sprâncene.

— Ar trebui să-ți notezi undeva. Într-o zi vei fi citat într-o carte. Sper că nu va fi tema discursului tău din seara aceasta? nu uita că doamnele de aici sunt de viță nobilă. S-ar putea să nu aprecieze acest gen de limbaj.

O privi pe furiș. Arăta superb în rochia albastră, coafată și aranjată. Înainte să se fardeze, era palidă. Din cauza copilului, probabil. Ah, copilul. Altă doză sufocantă de realitate.

Dar era exact ce-și dorise, nu? când Buford îi pusese pistolul la tâmplă în noaptea aceea, în La Esperanza, se hotărâse. Atunci, de ce era atât de speriat?

Poate dacă n-ar fi copilul, s-ar mai gândi, dar așa, nu putea da înapoi. Îi datora prea mult.

Păianjenul ar fi încântat, se gândi el.

— Cred că ar trebui să-l lase pe oaspetele de onoare să parcheze primul, zise Mickey.

— Oi fi eu oaspete de onoare astă-seară, dar nu vor să uite că nu sunt decât un ziarist.

Traseră în față și li se deschiseră portierele. Un valet îi dădu un bilet cu numărul mașinii și un majordom în livrea îi conduse înăuntru.

— Bine ați venit la Hundington Lodge, domnule Ryan, îi spuse acesta, adăugând apoi. Vă urmăresc în fiecare seară la televizor.

— Cum este să fii căsătorită cu o vedetă? îi șopti Ryan lui Mickey în timp ce intrau înăuntru.

— Istovitor, zise ea.

Râse amuzat, dar, când se uită la ea, își dădu seama că vorbise serios.

Se duseră la bar. Mickey își comandă o vodcă Stoli cu suc de portocale și el un Bushmills cu gheață. Liniștea era apăsătoare.

— Ești nervos? îl întrebă ea.

— Nu-mi place să vorbesc în fața oamenilor.

— Vorbești în fiecare seară unui public de cincizeci de milioane de telespectatori.

— Nu-i adevărat. Lângă mine nu sunt decât doi oameni: cameramanul și inginerul de sunet. Ceilalți sunt la ei acasă, se scobesc în nas sau dorm.

— O să-i vrăjești pe toți, îl încuraja ea.

— Măcar pe femei.

Se uită în jur; reședința fusese decorată după modelul unui han de la 1800. Pe pereți erau tablouri cu scene de vânătoare, câteva antichități victoriene și un cămin de piatră cu un buștean înăuntru.

Se întoarse spre Mickey. Observă că-i tremura mâna și bea prea mult. Nu se simțise niciodată bine printre lumea bună. Nu se obișnuise cu personalitățile Washingtonului.

— Tu ești o vedetă, îi spusese ea de atâtea ori, iar eu o biată asistentă medicală.

Dar Ryan nu se căsătorise cu ea pentru celebritate. Atunci pentru ce?

Poate că era agitată din cauza stării ei.

— Tu nu ești nervoasă? o întrebă el.

— Ce motive aș avea? doar nu trebuie să-mi dezgolesc sufletul în fața unor matroane din înalta societate.

— N-o să-mi dezgolesc nimic.

— Mă bucur.

— Mă aflu aici ca să vorbesc despre viața mea de reporter în punctele fierbinți ale lumii, inclusiv la Washington.

— Care este sursa tuturor relelor.

Îi zâmbi.

— Ai perfectă dreptate. Puse paharul pe tejghea.

— Mai vreau unul înainte să plecăm.

Ryan nu-și terminase încă whisky-ul.

— Credeam că numai noi suntem bețivi.

— Aiurea, australienii sunt niște papă-lapte. Încă unul.

Îi făcu pe plac. Îi ajungea un singur pahar de Bushmills. Nu voia să amețească tocmai acum când urma să vorbească în public. Nu ar face impresie bună.

— Pot să-ți pun o întrebare personală?

— Dă-i drumul.

— Ai o amantă?

— Chiar atât de personală?

— N-aș vrea să te iscodesc, dar faptul că sunt soția unei vedete mi-a dat curaj.

— Nu!

— Ce nu?

— N-am, să trăiți!

— Nu fă pe deșteptul cu mine, Sean. Trebuie să știu. Este ceva de moment sau definitiv?

— Nu cred că este un loc potrivit să discutăm despre acest subiect.

— Nu sunt supărată pe tine, Sean, dar aș vrea să mă lămuresc.

Se uită la ceas.

— Nu mai este timp.

— Știi, înainte să vii la Washington erai fermecător, chipeș și primejdios. Acum ești în plus o vedetă de televiziune bine plătită. Îmi dau seama cum este să ai cele mai bune intenții, dar să-ți iasă totul pe dos.

— Nu te înțeleg.

— Poate nici eu nu mă înțeleg.

Mickey termină de băut și intrară în sufragerie. Mesele masive de stejar erau acoperite cu fețe albe, cristale și tacâmuri din argint. Chelneri în haine albe se mișcau prin mulțime.

Doamna Carson, președintele asociației London County Literary Guild, veni spre el cu brațele deschise.

— Lăsați orice speranță, voi care intrați aici12, murmură Mickey și plecă de lângă el.

— Bine ai venit, Sean Ryan! mă bucur să te avem printre noi. Toți de-abia așteaptă să te cunoască.

Îl îmbrățișa ca pe fiul rătăcitor, sufocându-l cu parfumul ei fin.

— Arăți și mai grozav decât la televizor.

Îi prezentă o femeie grasă, elegant îmbrăcată.

— Doamna Havermeyer, contabila noastră, te admiră foarte mult.

— Deși ești un băiețel năzdrăvan, zise doamna Havermeyer.

— De ce? o întrebă el pe un ton glacial.

— În ultima vreme ai spus multe lucruri tare răutăcioase despre președintele nostru.

Părea atât de revoltată de parcă ar fi insultat pe cineva din familia ei.

— Dar te iertăm.

Ryan își ridică privirile, agitat. Mickey discuta cu un chelner cu piele măslinie și coamă de cal. Luă un croissant de pe tavă și ridică paharul zâmbind.

La cină mâncară somon, escalop cu sos de homari, plăcintă cu carne de căprioară și crępes flambées. După aceea, Ryan vorbi o jumătate de oră, presărându-și discursul îndelung aplaudat cu anecdote, nume ca Sihanouk, Carter, Schultz, Begin, Cao Ky, Reagan și locuri evocatoare ca Beirut, Saigon, Peshawar și

Ierusalim. Pe urmă îl copleșiră cu întrebări, încă o jumătate de oră și, până la urmă se așeză epuizat, în aplauzele tuturor.

Chelnerii strângeau ceștile și paharele goale de pe mese. Ca oaspete de onoare, Ryan se simți obligat să stea până plecară cel puțin jumătate din oaspeți. Se postase strategic la ușă și o căuta disperat din priviri pe Mickey.

— Domnule Ryan.

Văzu o femeie mică de statură, cu păr negru. Avea o privire obosită, păr grizonat și niște ochi mari, triști, accentuați de ochelarii cu lentile groase. Purta puține bijuterii. Doar niște cercei cu perle și o mică broșă de smarald. Lui Ryan i se părea modestă în comparație cu celelalte femei din seara aceasta.

— Mi-a plăcut foarte mult cum ați vorbit.

— Mulțumesc, zise Ryan, uitându-se la ceas. Unde o fi Mickey?

— Mai ales când ați povestit despre Vietnam. Cred că a fost foarte important ce ați făcut voi, fotoreporterii acolo. A însemnat mult pentru soldați.

Ryan se săturase de laude.

— Cred că acum oamenii văd războiul din altă perspectivă, zise el.

— Eu cred că toți ați fost foarte curajoși. Probabil că ați răsuflat ușurați când s-a terminat.

— Nu chiar.

Îl privi mirată.

Ryan se înfuriase. Nu mai suporta să se prefacă. Simțea deodată nevoia să șocheze pe cineva, spunând adevărul.

— M-aș întoarce și mâine dacă ar lua-o de la început.

— De ce?

— Mi-a plăcut. Ne jucam cu mitraliere, ne plimbam cu elicoptere, priveam bombele explodând. Consider că ai trăit degeaba dacă n-ai văzut un C-130. Este fascinant. Ca să fiu cinstit, eram entuziasmat.

— Fiul meu a murit în Vietnam, îi spuse femeia și plecă.

Mickey ieși de la toaletă.

— Ce s-a întâmplat? îl întrebă ea.

— De ce?

— Arăți de parcă ai fi văzut o fantomă.

— N-am nimic. Unde dracu' ai fost?

— Îmi pare rău, am greșit cu ceva?

— Hai să plecăm mai repede de aici!

— Ești supărat?

— De ce dracu' să fiu supărat?

Ah, nu trebuia să țipe la ea! dar bărbații își descărcau întotdeauna nervii pe neveste când nu le mergeau treburile. Poate de aceea evitase să se căsătorească și nu-i păsa de ceilalți când era pe câmpul de luptă. Uneori i se părea destul de greu să aibă grijă de el.

— Hai să plecăm, te rog.

Este o prostie, Sean. Îi minți pe ceilalți, te minți pe tine, dar să nu-ți spui că-ți place. N-a fost singurul motiv pentru care ai fost fotoreporter de război. Tu, Păianjenul, Cochrane, Crosby și ceilalți ați făcut ceva important.

Cineva trebuia să fie acolo, să demaște minciunile și să schimbe părerea celor din America, dar nu este nevoie să le spui oamenilor cum ai căpătat gustul spaimei, al pericolului.

Nu le spune că ți-a intrat în sânge.

Prostule!

Ryan dădu așternuturile la o parte, coborî din pat și se duse la fereastră. Afară felinarele erau încă aprinse, dar soarele se ridicase deasupra Washingtonului luminând copacii. În Wisconsin, mașinile se îndreptau deja spre parcări și gări. Washingtonul se trezise. Mickey dormea. Lucrase până târziu la spital. Dumnezeu știe de ce. Nu aveau nevoie de bani, doar îi spusese.

Se așeză pe marginea patului s-o privească. Era îmbrăcată într-un tricou alb în loc de cămașă de noapte. Îi spusese că ar fi preferat să doarmă goală, dar n-o s-o mai facă niciodată. Când ajunsese prima oară în Vietnam, o trimiseseră la Pleiku. În prima noapte fuseseră atacați. Sărise din pat și alergase la cel mai apropiat bunker, unde stătuse timp de douăzeci de minute, goală-pușcă, până se terminase bombardamentul, înconjurată de soldați și doctori. De atunci jurase că n-o să mai doarmă niciodată goală.

Mormăia în somn și scrâșnea din dinți. Alt coșmar. Se încruntă și-i căzu o buclă pe față. I-o dădu la o parte și o zgudui ușor, să-i alunge visul rău. Deschise ochii, se încruntă și se culcă la loc, ceva mai liniștită.

O sărută pe frunte și își puse halatul. Pe urmă coborî în bucătărie să facă o cafea tare. Găsi ziarele la ușă. Washington Post și New York Times.

Ieși cu cana în curte. Pământul era ud de rouă. Aerul rece al dimineții îl făcea să se înfioare. Își apropie ceașca aburindă de față

și deschise ziarul Times.

SUA SE GÂNDEȘTE SĂ TRIMITĂ TRUPE DE INTERVENȚIE ÎN EL SALVADOR.

IPA, Washington: Secretarul de stat George Schultz a declarat azi că administrația Reagan se gândește să acorde El Salvadorului ajutor militar, fără să aștepte aprobarea congresului. Armata respectivului stat trebuie să exercite presiuni asupra insurgenților în perioada alegerilor care vor urma.

Termină de citit articolul și aruncă ziarul pe masă, dezgustat. Cel care-l scrisese îi cântase în strună lui Reagan.

Tot ce spusese la London Counly despre experiența din Vietnam fusese o prostie. El și ceilalți corespondenți de război nu schimbaseră nimic. Acum o porniseră pe același drum ca în Vietnam, făceau aceleași greșeli, comiteau aceleași păcate de neiertat. Iată ironia Americii moderne: o țară fondată pe principii democratice, care aplica o politică de extremă dreapta în lumea întreagă, pentru că nu credea în forța democrației, dar concetățenilor săi adoptivi nu le plăcea să audă acest adevăr, mai ales din gura unui australian. Poate că acesta va fi întotdeauna dezavantajul lui. Oricât ar trăi și ar munci în această țară, va fi considerat un străin. Americanii nu suportau să audă critici nici din partea propriilor comentatori, așa că la ce să se aștepte un băiat ca el, venit din coloniile britanice.

Își lăsă cafeaua și se duse să-și facă un duș. Se lipi cu spatele de faianța rece și lăsă apa fierbinte să-l biciuiască. Se gândea la ce avea de făcut. La 9:05 va fi în biroul lui Lary Speakes să afle ultimele știri și apoi va încerca să descopere adevărata poveste, care nu semăna nici pe departe cu ce le spusese Speakes. La fel ca la Nebuniile de la Ora Cinci din Vietnam.

Nu credea că o să mai reziste mult timp.

* * *

Era din nou la Bien Hoa. Tocmai terminaseră o operație și intrase în salonul muribunzilor. În visul ei, camera se întindea la nesfârșit. Văzu șiruri de mese, bocanci, uniforme rupte și însângerate. Zări un vietnamez. Zăcea de câteva zile. Ținea o grenadă în mână. Deschise ochii și-i zâmbi.

În momentul acela trase cuiul.

Se ridică în pat, lac de transpirație. Abia după câteva clipe își aminti unde era. Văzu cerul cenușiu al Georgetown-ului și auzi uruitul traficului.

Apoi răsună vuietul elicopterului. Grăbește, Mickey, vin răniți. Se dădu jos din pat și deschise ușa, așteptându-se să vadă alte asistente în uniforme măslinii năpustindu-se pe lângă ei, dar coridorul era gol.

Îl auzi pe Ryan. Își făcea duș.

Atunci își aminti. Era la Washington. În 1984. Elicopterul pe care-l auzise aparținea poliției.

Se sprijini de balustradă și inspiră adânc. Doamne, își pierdea mințile.

Coborî în bucătărie. Cafeaua era pe aragaz. Își umplu o cană și luă două chifle din frigider. Îi bătea inima să-i sară din piept. Se simțea ca și când n-ar fi dormit deloc.

De ce acum? de ce se întorseseră coșmarurile după atâția ani? crezuse că se terminase.

Puse chiflele în prăjitor.

Nu voiau să se lase în jos. Nu voiau să se lase în jos. Nu voiau să se lase în jos.

Ryan se uita la cămășile și costumele atârnate în șifonier. Le privea disprețuitor. Nu suportase niciodată să se îmbrace în costum. Devenim exact ce urâm mai mult.

Auzi zgomot de pahare sparte.

Mickey.

Alergă pe hol, coborî scările în grabă și se opri în pragul ușii.

Mickey stătea în mijlocul bucătăriei, în tricou, cu brațele încrucișate, mușcându-și buza. Se uita în jos, mirată. Prăjitorul de pâine, cafetiera și cana se făcuseră țăndări.

— Ce s-a întâmplat? o întrebă el.

— Chiflele nu voiau să se lase în jos, zise ea. Mă enervez când nu se lasă în jos.

Făcu un pas, prudent și o luă în brațe. Era încordată. Parcă ar fi ținut un manechin.

— Chiflele nu se lăsau în jos, repetă ea, mirată și înspăimântată în același timp de ce făcuse.

— Sst, nu-i nimic.

Spera să fie din cauza stării ei. Pentru că, dacă era din cauza Vietnamului, atunci era foarte grav.

Construiseră sala presei peste ceea ce fusese odată piscina interioară a președintelui Franklin Delano Roosevelt. Pe parcursul anilor, numărul reporterilor crescuse și acum de-abia mai încăpeau. Toate rețelele de televiziune aveau cabine în spatele sălii, concepute

inițial pentru două persoane. Acum însă stăteau cel puțin patru, printre ziare, mașini de scris, PC-uri, imprimante, cărți și cești de cafea. În fiecare dimineață reporterii și cameramanii își făceau loc printre camere video, cabluri groase de televiziune și aparate video.

De obicei era mare balamuc, dar când Ryan ajunse acolo, de dimineață, îl întâmpină o liniște mormântală. Oamenii vorbeau între ei în șoaptă. Își găsi cameramanul, pe Larry Norstadt.

— Cine a murit? îl întrebă el.

— Nimeni. Încă.

— Lee!

— Cochrane? ce s-a întâmplat cu el?

— Este la reanimare. La Mount Sinai. Infarct. Au trebuit să-l reanimeze de două ori.

— Doamne Sfinte! larry clătină din cap.

— Nu are decât treizeci și nouă de ani, la fel ca tine.

— M-da. Mulțumesc.

Vestea îi încremenise pe toți. Toți cei care îl cunoșteau pe Lee Cochrane; era un reporter renumit. Câțiva se zgâiau la Ryan, așteptând să vadă cum o să reacționeze. Cochrane nu era doar șeful lui. Se știa că fuseseră împreună în Vietnam.

Dracu' să-i ia. Doar nu era actor!

Se uită la ceas. Larry Speakes va ține prima conferință de presă a zilei după ora nouă și Ryan avea de gând să-i ceară socoteală despre situația din El Salvador. Speakes trebuia de asemenea să anunțe conferința de presă prezidențială din seara aceea.

— O să sun la birou să-i trimită cineva niște flori din partea noastră, zise el destul de tare ca să-l audă toți. Bine, hai să ne vedem de treabă.

Reagan își ținea întotdeauna conferințele de presă seara. Beneficia de o audiență mai bogată și în felul acesta posturile de televiziune trebuiau să prezinte exact ce spunea. Nu mai aveau timp să prelucreze materialul și să-și exprime propriul lor punct de vedere la actualitățile de seară. Consilierii lui nu erau de acord, dar farmecul lui Reagan triumfa întotdeauna.

Dădea mult mai puține conferințe de presă decât predecesorul lui, Carter, și, prin urmare, deveniseră un important eveniment jurnalistic. Unii remarcau critic că erau cea mai bună piesă de teatru a anului.

Datorită prezenței posturilor de televiziune, încăperea era luminată ca un stadion. O baterie de reflectoare deasupra scenei,

încă două pe suporturi de aluminiu la dreapta și la stânga. În față, erau înghesuite douăzeci de șiruri de bănci care se ridicau spre spate unde se îmbulzeau cameramanii printre cabluri și aparate. Ryan se așeză în primul rând rezervat VIP-urilor din lumea presei: personalitățile principalelor rețele de televiziune și reporterii celor patru mari agenții de presă: Reuter, AP, UPI, IPA și alte vedete cum ar fi Sam Donaldson, Andrea Mitchel și Bob Scheiffer.

Lui Ryan îi venea greu să se concentreze. Se gândea la Cochrane. O sunase pe secretara lui și-i spusese să-i trimită un pachet de țigări, un hamburger de la McDonald's și o carte de vizită pe care să scrie Ești concediat și dedesubt semnătura lui Ted Turner. Dacă ar zace în spital, n-ar suporta să fie tratat ca un invalid. I-ar place ca unul din colegii lui să-i trezească pofta de viață.

Dar vestea îl zguduise. Așa cum spusese Larry, Cochrane era de aceeași vârstă cu el. Una era să mori în război și alta de infarct. Atunci îți asumai riscul și uneori aveai noroc. Nu se gândise niciodată că moartea se putea strecura așa, fără gloanțe și bombe; doar o durere în piept și gata.

Și el unde o să fie când o să-i sune ceasul? pe treptele Casei Albe, slujind o națiune căreia nu-i păsa de nimic în afară de avort și impozite? în drum spre serviciu, gândindu-se la ipoteca apartamentului său din Georgetown sau la ratele pentru noua mobilă a copilului?

Își dădu seama deodată că nu voia să poarte răspunderea altei ființe. Să evite riscul pentru că trebuia să se gândească la cei de acasă. Voia să moară așa cum înțelegea el, nu să fie lovit pe la spate de un blocaj de arteră sau de o bulă de aer în creier.

Nu-și dorea o moarte plicticoasă.

Se gândi la ce avea de făcut. Oamenii de-abia așteptau sosirea președintelui. Poate că îl iubeau încă pe Reagan, dar o să vadă ei!

O voce răsună la microfoane.

— Doamnelor și domnilor, președintele Statelor Unite.

Se deschise o ușă și apăru Reagan, îmbrăcat într-un costum cenușiu închis. Înainta de-a lungul coridorului. Altă intrare teatrală, se gândi Ryan.

De-abia reuși să fie atent la discursul lui Reagan, care era de fapt o declarație politică despre America Centrală. O declamase ca un actor, zugrăvind politica Americii Latine drept o asociere dintre cowboy și indieni.

Se ridică.

— Domnule președinte, de ce această administrație susține regimul din El Salvador care își torturează, terorizează și decimează populația, presărând străzile cu cadavre?

Auzi exclamațiile de uimire din jur. Nu era genul de întrebare pusă în direct unui președinte. Îi văzu pe consilierii lui Reagan încruntându-se. Păcat că privirile nu pot ucide, dar n-aveau ce să-i facă. Libertatea cuvântului și a presei erau drepturi democratice. Cei de pe podium le regretau, mai mult ca sigur.

Reagan răspunse evaziv, ca de obicei, în fraze incoerente, care păreau să fie pe gustul electoratului american. Menționă viitoarele alegeri din El Salvador, progresul democratic făcut de guvern și amenințarea guerillelor susținute de cubanezi. Ryan clocotea de furie și făcu un lucru de neimaginat.

Îl întrerupse pe președinte.

— Domnule Reagan, sunt vorbe goale și o știți prea bine. Mergem pe același drum dezastruos ca în Vietnam. Susținem un regim fascist pentru un triumf politic pe termen scurt. Este adevărat sau nu?

Flashurile sclipeau. Reagan clipea uimit. Semăna cu un bătrân căruia i se cerea să se dea jos din autobuz pentru că nu avea bilet. Ryan văzu un agent din Secret Service înaintând spre el. Voiau să-l arunce afară. O să arate bine în direct, mai ales dacă o să opună rezistență.

— De data asta ai făcut-o lată, Ryan, îi șuieră la ureche un reporter de la Post.

— Sunt minciuni, zise el destul de tare și ieși din cameră.

Știa că n-o să se mai întoarcă niciodată. Și nu-i părea rău.

Mickey stătea în mijlocul livingroomului, uitându-se la televizor. Se retrase în bucătărie, cu ochii pe ecran. Era conferința de presă a lui Reagan și știa că Ryan trebuia să fie acolo, pe undeva. Desfăcu o sticlă de Stoli și luă un suc de portocale din frigider. În cele din urmă recunoscu vocea lui Sean și observă consternarea zugrăvită pe fața președintelui.

— Doamne Sfinte! exclamă ea.

Comentatorul ținea cu președintele. Nu mai putea să se uite. Apăsă pe butonul telecomenzii și se duse în dormitor.

Umplu cada cu apă fierbinte și se dezbrăcă.

I se întâmplase din nou în farmacia din Wisconsin. Auzise rateurile unei mașini pe stradă și se trântise imediat pe jos, așteptând să răsune explozia. Când își ridicase privirile, văzuse că

ceilalți clienți se uitau la ea cu gura căscată.

Trebuia să ia măsuri.

De fapt, nu credea că va mai fi vreodată un om normal. Văzuse bărbați și femei în toate ipostazele. Ținuse tineri de mână până își dăduseră sufletul, plânsese, alături de celelalte asistente când moartea triumfase, după ce pacientul se chinuise săptămâni în șir din cauza arsurilor sau rănilor. Se împrietenise cu oameni complet necunoscuți și trecuse prin situații de neimaginat.

Acum, tot ce făcea îi părea fals, lipsit de valoare. Acum paisprezece ani trecuse din zona focului în zona crepusculară. Se întorsese ca o străină și nu-și mai găsise locul în propria ei țară. Își petrecuse toți acești ani fugind de amintiri.

Aici, în această societate pașnică găsise ipoteci, grădini frumos îngrijite, supermagazine, baruri și singurătate. Era un loc unde nimănui nu-i păsa de aproapele lui. Nimeni nu voia să-i asculte poveștile de război, care erau de fapt viața ei. Se vedea confruntată cu o mare dilemă; ura Vietnamul, dar ar fi vrut să se întoarcă măcar pentru o oră, să trăiască din nou acea comuniune spirituală.

Dar nu avea cum să se întoarcă, așa că nu-i rămâneau decât cicatricele și sentimentul vinovăției.

Când se întoarse acasă, Ryan o găsi, cu o sticlă goală de Stoli pe podeaua de marmură. Era roșie la față, îi atârna părul pe obraji și clipea din ochi.

— Ai de gând s-o ștergi, nu-i așa, ticălosule? zise ea, tărăgănând cuvintele.

Se îmbătase. Nu contează.

— Ai văzut?

— Și încă cum! confruntarea dintre Răul întruchipat în persoana bărbatului în costum negru și Bine, reprezentat de omul cu carnețelul de notițe. Ai luat taurul de coarne.

— L-am învățat minte, nu-i așa?

— M-da, l-ai făcut praf. Cred că o să ne omoare în somn. Cu Reagan nu este de glumit.

— Dă-l dracului!

Își lăsă scurta pe podea, își trase cravata peste cap și se așeză pe marginea căzii jacuzii să-și scoată pantofii și șosetele.

— Cred că ar fi mai bine să-ți dai demisia înainte să te concedieze ei.

— Mi-am dat-o deja.

— Lee ce-a spus?

— Nu era acolo. Este la Mount Sinai, legat de niște aparate care-l mențin în viață.

Își scoase cămașa, pantalonii și chiloții.

— De ce i-or spune infarct? urăsc cuvântul ăsta. De ce nu atac de cord? atunci ar pricepe toată lumea despre ce este vorba.

Apoi se băgă în apa aromată, bolborositoare, își puse brațele pe marginea de marmură și se întinse.

— Sper că glumești.

— Cu atacurile de cord nu se glumește. Nici măcar la New York. Mai ales la New York.

— Dumnezeule, era.

— De aceeași vârstă cu mine. Știu.

— Și astă-seară ai vrut să-ți reverși nervii?

— Într-un fel.

Îi pipăi coapsele pe sub apă cu degetele de la picioare.

— Am fost mândră de tine când te-am auzit.

Văzând că nu-i răspunde, adăugă:

— Admir un bărbat care are curajul să-l înfrunte pe președintele Statelor Unite.

Îi dădu piciorul la o parte.

— Am făcut din nou ce nu trebuia?

— Nu ești tu de vină.

— De ce bărbații spun mereu asta când nu se mai simt atrași de nevestele lor? dacă aș fi fost Nastassia Kinski aici, goală în baia fierbinte lângă tine și nu te-aș fi excitat, ai fi liniștit-o la fel?

Închise ochii.

— Am avut destule pe ziua de azi.

Își dădu cu apă pe față.

— Trebuie să-ți mărturisesc ceva.

— Și tu?

— Testul de graviditate a ieșit negativ. O privi uimit.

— Ce?

— Îmi pare rău.

— Adică în tot acest timp.

— Am vrut să văd cum o să reacționezi.

Rămase tăcut un timp.

— Și cum am reacționat?

— Ca un ticălos.

— Ai dreptate.

— Ar fi fost mai cinstit să dai cu pumnul în ușă, să te lovești cu

capul de pereți, să-ți pui revolverul la tâmplă.

— Am vrut să te menajez.

— N-am înțeles.

— Știam că îți doreai un copil.

— Credeam că și tu îți dorești.

— Da, așa am crezut și eu.

— Dar acum nu mai crezi?

— Nu. Îmi pare rău.

— Atunci ar trebui să sărbătorim. Tu ai obținut ce voiai și eu am obținut ceva de care nu aveam nevoie.

Căută sticla de Stoli.

— La dracu', este goală. Uită-te la mine. O baie fierbinte, o sticlă goală de Stoli și sterilitate? ce poate fi mai rău în viață? să afli că soțul tău a fost concediat de la cel mai important post de televiziune! cum dracu' o să ne achităm ipoteca?

— O să ne descurcăm.

— Cum? insistă ea, privindu-l drept în ochi.

Își dădu seama că ar fi trebuit să știe. Ryan nu se arunca în bătaia focului, fără să-și asigure retragerea. I-o spusese de multe ori, iar faptul că încălcase regulile Casei Albe era la fel de periculos ca o ambuscadă. Da, era evident că-și găsise o portiță de scăpare.

— Cu cine ai discutat, Sean?

— Croz a fost în oraș săptămâna trecută.

— Cine este Croz?

— Dave Crosby. Ne cunoaștem din Saigon. Acum lucrează la IPA. Au nevoie de un fotoreporter în Afganistan.

Închise ochii.

— Isuse! să nu faci asta, Sean.

— Trebuie.

— Nu, nu trebuie. Așa vrei. Ești ziarist. Ar fi cazul să te exprimi corect.

— Aici am senzația că mor.

— Și acolo ești perfect în siguranță, nu-i așa?

— Doar știai cu cine te-ai măritat.

— Da știam, dar ai spus că vrei să te schimbi.

Îi venea din nou să plângă. Avea senzația că stătea pe acoperișul unei clădiri înalte, balansându-se în vânt. Nu-și dădea seama că avea nevoie de el? o chinuiau coșmarurile și se întorcea tot mai des în trecut. Îi trebuia o mână care s-o tragă înapoi.

Crezuse că mâna aceea va fi a lui Sean.

— N-o să lipsesc mult, zise el.

— Sigur, parcă știe cineva cât o să dureze un război.

— Este o misiune de trei luni.

— Pe care o s-o prelungești când o să începi să te distrezi din nou.

— Războaiele nu sunt distractive.

— Pentru tine sunt.

Se uitau fix unul la altul. Primul care clipea pierdea, se gândi ea. Ryan își feri privirile. Deci ai câștigat disputa și ai pierdut. Un soț. Așa rău cum era. Ce repede se prăbușește totul. În numai cincisprezece luni. Sigur, în America nu era ceva deosebit, dar se terminase oricum mai repede decât se așteptase.

— O să ne facă bine să stăm un timp departe unul de celălalt, zise el.

— Da, este de la sine înțeles.

— Mickey, vreau să stau singur o perioadă. Să-mi reîncarc bateriile.

— Dar ce ești tu, o lanternă?

— Crezi că vreau să divorțăm?

— Și nu vrei?

— Nu.

— Ai stat prea mult timp la Casa Albă și ai învățat să minți la fel de bine ca ei. Parcă ai fi George Schultz.

Fusese o nebunie să-și imagineze că putea să-l păstreze lângă ea. Îi privi trupul musculos când se ridică în apă. Era prea atrăgător și de aici veneau toate necazurile.

— Mă rog, asta este.

— Nu o să dureze decât trei luni, Mickey.

— Da, mi-ai spus.

Se ridică, își înălță brațele deasupra capului și se întinse lasciv.

— Uită-te bine la mine, Sean, ca să ai la ce să te gândești când o să stai ghemuit în groapa lăsată de un obuz, la Hindu Kuș în miezul iernii. N-oi fi eu Nastassia Kinski, dar sunt câțiva doctori care n-ar zice nu.

— Mickey.

— Taci din gură, nemernicule.

Se înfășură în prosop.

— Când pleci?

— Luni.

— Dumnezeule! de când ai plănuit totul?

— Nu m-am hotărât decât azi după-amiază. Acesta este adevărul.

— Tic-tac, tic-tac.

— Ce s-a întâmplat?

— Este ceasul meu biologic.

— Ah, pentru numele lui Dumnezeu.

— Știu că nu te interesează, Sean, dar îmi doresc un copil. Știu că pare depășit aici, la Washington, dar aș vrea să duc o viață normală și să am copii. Tic-tac, tic-tac și deodată mă trezesc la patruzeci și cinci de ani, întrebându-mă: Ce dracu' ai făcut cu viața ta? și eu ce o să răspund: l-am așteptat pe soțul meu să se întoarcă de pe front!

— M-da!

Ieși, lăsând urme ude pe covorul din hol. Când intră în dormitor, nu închise ușa. Poate, cine știe?

Lincoln Cove, Long Island.

Erau în bucătărie și făceau plăcinte. Phuong învățase din copilărie, de la mama ei și ținuse minte. Acum Webb o convinsese să-i transmită secretul. Stătea lângă ea, la masă, înconjurați de cocă, creveți, legume tăiate.

Nu reușea deloc să se descurce.

— Este imposibil! exclamă el, exasperat.

— Trebuie să te miști cu grijă! doar nu pregătești un hamburger.

— Am degetele prea groase.

— Pasta ta este prea umedă. Uite așa. Vezi?

Webb clătină din cap.

— Cred că o să mă mulțumesc cu o pizza.

— Ba nu, încearcă! doar n-o să te dai bătut!

Îi zâmbi. Erau exact cuvintele pe care i le spunea în ultimele douăsprezece luni, când lecțiile de engleză i se păreau prea grele, când nu reușea să-și facă prieteni sau nu putea să prindă momeala în undiță. Încearcă! doar n-o să te dai bătută!

Și, până la urmă, triumfase. Avea talent la limbi străine. În câteva luni, engleza ei livrescă fusese înlocuită de expresiile newyorkeze. Depășise barierele culturale și rasiale, făcându-și noi prieteni la școală și devenise un pescar mai bun ca el. Deși ultima ei realizare nu i se părea prea grozavă.

Renunțase la numele ei vietnamez și hotărâse că de aici înainte o s-o cheme Jenny. De fapt, rămăsese uimit să vadă ce repede

renunțase la moștenirea ei culturală și își însușise obiceiurile și tradițiile țării ei adoptive. Acum se ducea cu plăcere la McDonald's, deși bănuia că tot nu-i plăceau hamburgerii și se căznea să-i înghită, ca să fie acceptată de noii ei prieteni.

Luă un ardei iute din vas.

— Sunt gata să mă încumet.

— Nu te sfătuiesc, râse fata.

Luă și ea unul, gata să înceapă concursul. Webb mușcă din ardei. Ah, Doamne! parcă ar fi înghițit Napalm. Așa botezase Dave Crosby ardeii iuți.

Încercă să-i zâmbească și mușcă din nou.

Concursul ardeilor iuți devenise un moment important în relația lor. Era un mod de a-și dovedi superioritatea, ori de câte ori se simțea copleșită de noua ei existență. Când temele erau prea grele, când nu-și găsea cuvintele potrivite să se exprime, când nu reușea să se descurce cu deschizătoarele electrice de conserve, cutiile de lapte din carton, videorecorder-urile și gramatica engleză, făceau câte un concurs de ardei iuți.

Dar, în ultima vreme, când Jenny triumfase, Webb visa tot mai mult să câștige și el, măcar o dată.

Când mușcă din al doilea ardei, știu că visurile sale erau irealizabile.

— Ei, cum este, unchiule?

Îi curgeau ochii. De-abia mai putea să vorbească. Luă o sticlă cu apă rece din frigider și înghiți două pahare. Isuse Cristoase! ce fel de gură o avea Jenny?

Sună telefonul.

— Webb, zise el, cu un glas sugrumat.

— Hugh?

— Cine este?

— Sunt eu. Mickey.

— Mickey?

— Te simți bine?

— Da, da, sunt puțin răcit, atâta tot.

Jenny zâmbi și-i făcu cu degetul când îl auzi mințind. Se întoarse cu spatele. Mickey! trecuse mult timp de când nu se mai gândise la ea. Câteva săptămâni. Știa când să sune, să-l stârnească, să-i tulbure existența.

— Este totul O. K.? o întrebă el.

— Da, sigur.

De când nu mai vorbiseră? de un an, poate chiar mai mult. Când se mutase la Washington, îl sunase de câteva ori. Poate că avea remușcări. Îi lăsase mesaje telefonice, dar nu-i răspunsese. Credea că închisese definitiv acest capitol din viața lui.

— N-am mai discutat demult. Ce mai faci?

Părea obosită, stresată.

— Ce-i cu tine, Mickey?

— Nimic. Am vrut să văd cum o mai duci. Ai vreo noutate?

— Nu prea.

Mickey și Sean nu știau de Jenny. Nu le spusese. Un motiv în plus să-i evite. Dacă nu se gândea la Sean, nu-și făcea probleme de conștiință.

Știi, fetița pe care am adoptat-o. S-ar putea să fie fiica ta.

Da, cred că ar fi trebuit să-ți spun.

De ce nu ți-am spus? m-am temut că o s-o iei și pe urmă o s-o lași baltă, ca de obicei.

Și n-aș suporta s-o pierd, indiferent de intențiile tale.

Vorba zicalei: dacă ascunzi măcar un sâmbure de adevăr timp de cinci minute, peste o oră te-ai transformat într-un mincinos.

— Te-am văzut săptămâna trecută la televizor. Vorbeai despre cartea ta. Despre refugiați.

— M-da, am devenit o vedetă. La fel ca Sean. Oamenii mă opresc pe stradă să-mi ceară autografe.

Jenny se strâmbă.

— Serios?

— Glumeam, Mickey.

— Cum merge cartea?

Sesiză inflexiunile vocii ei. I se întâmplase ceva, dar nu voia să afle, așa că se mulțumi să discute banalități.

— Bine. Primesc mereu scrisori de apreciere din partea cititorilor.

— Am cumpărat-o și eu săptămâna trecută. Data viitoare când o să ne vedem, să-mi dai un autograf.

Se lăsă o liniște apăsătoare.

— Ce s-a întâmplat, Mickey? o întrebă el, în cele din urmă.

Jenny puse plăcintele în ulei fierbinte și nu mai auzi ce spunea Mickey. Se încruntă la ea, dar fata îl privi inocentă. Astupă receptorul cu mâna.

— Ia-le de pe foc!

— Prea târziu. Uleiul o să le înmoaie.

— Ia-le odată!

Clătină din cap, dar îl ascultă.

— Scuză-mă, radioul era prea tare. Ce spuneai?

— M-am despărțit de Sean.

Se așteptase. Se mira chiar că durase atât. Auzise că Ryan renunțase la noua lui carieră. Și bănuise că va renunța și la Mickey. Era tipic pentru el. Se folosea de viețile altora și pe urmă le azvârlea ca pe o hârtie de toaletă folosită.

— Ce s-a întâmplat, Mickey? și-a găsit altă femeie?

— Ar fi fost de preferat. Nu, și-a găsit alt război. În Afganistan.

— Afganistan?

— Prietenul lui, Dave Crosby i-a făcut o ofertă prea tentantă: viscol, ger, fundamentaliști islamici turbați, gloanțe din belșug. Nu ratează asemenea ocazii.

Avea senzația că aștepta ceva de la el.

— Vrei să stai aici un timp?

— Nu mi se pare o idee prea bună.

— Și atunci ce ai de gând?

— Nu știu. Sunt complet ametită.

— O să se întoarcă.

— A promis că după trei luni va fi înapoi, dar nu cred. Minte. Doar știi ce laș este.

Nimeni nu-l mai făcuse laș pe Sean Ryan. Dimpotrivă. Deși, dacă se gândea bine, curajul lui îmbrăca diverse forme. Oameni care se temeau de pericolul fizic, evitau adesea confruntările emoționale. Lui Ryan nu-i fusese niciodată frică să meargă pe front, dar despărțirile îl îngrozeau.

— Hugh?

— Da.

— Îmi pare rău.

— De ce?

— Ah, doar știi foarte bine. Am făcut câteva greșeli mari în viață, dar cea mai mare a fost când m-am măritat cu Ryan și te-am refuzat pe tine.

Trebuia să pună capăt cât mai repede acestei conversații și să revină la realitate.

— Crezi că o să reziști, Mickey?

— Da, sigur. O să ținem legătura, nu?

— Mickey?

Nu-i răspunse. Pentru o clipă, se gândi să se arunce în primul

avion și să plece la ea, dar mândria îl oprea. Doar n-o să dea târcoale soției altuia, când bărbatul nu era acasă. Chiar și când era vorba de un ticălos ca Ryan. Și oricum, între el și Mickey nu mai exista nimic. Îl rănise de două ori. Se săturase.

— Ai grijă de tine, îi spuse el și închise.

Jenny îl urmărea.

— Te simți bine?

Se strâmbă.

— O fostă prietenă. Știi cum este.

Îl îmbrățișă.

— O iubești mult, nu-i așa?

— Acum mi-a trecut.

— Trebuie s-o iei ușor, unchiule, ți se citește pe față.

— O să țin cont de sfatul tău.

Se desprinse din brațele ei.

— Ai stricat plăcintele, o mustră el. Nu trebuia să le pui în ulei. S-au înmuiat prea tare.

Dar n-avea de gând să renunțe.

— Trebuie să-ți găsești altă soție, insistă ea. Ești prea trist de unul singur.

Așa era când aveai o fată de paisprezece ani în casă. Credea că știe totul.

— Nu, mulțumesc. Mă simt bine așa cum sunt. Și acum ce-ar fi să lăsăm viața mea amoroasă și să încercăm să salvăm cina.

După aceea, își imagină că pășise pe o mină.

Își amintea foarte clar timpul și locul când se întâmplase, șocul și durerea. Știa că va rămâne schilodită după această experiență, că nu va mai fi niciodată ca la început.

Era o seară răcoroasă de iunie. Coborî din autobuzul care o aducea de la școală și începu să urce dealul spre casă. Briza sărată îndoia crengile stejarilor. Departe, pe mare, o barcă cu pânze își croia drum spre port.

Nu se întâmplase nimic deosebit dar, în momentul acela își dădu seama: nu voi putea niciodată să mă mai întorc.

Până atunci, fusese prea absorbită de noua identitate, ca să jelească, dar acum, fantomele trecutului se năpusteau asupra ei, nechemate; auzi din nou șuieratul ploii pe grătarul fierbinte cu cărbuni din Cholon, glasurile femeilor care vindeau tăiței și ouă de rață, clopotul de lemn al bătrânului căruțaș cu trestie de zahăr. Inspiră mirosul proaspăt, umed al pământului cald, tropical după

ploi.

Pe urmă dispăru totul și Lincoln Cove nu i se mai păru un tărâm vrăjit, ci un pământ sterp, bătut de briza rece, sărată, lipsit de aromele copilăriei.

Tot ce am trăit când eram mică a dispărut și nu va mai reveni niciodată.

Vietnamul.

Fusese nemilos, dar era țara ei. Ca să supraviețuiască, fusese nevoită să se rupă de el, dar fără Vietnam, nu va fi niciodată o ființă întreagă. Încerca să-și nege descendența, să devină americancă, dar n-o lăsase. Rădăcinile ei se aflau acolo, făceau parte din ea, la fel ca vocea mamei, chiar dacă dispăruse demult.

Își dădu seama cât ura aerul acesta rece, proaspăt, atât de diferit de mirosul tropical, străzile liniștite, fără cafenele, negustori ambulanți, agitație.

Am supraviețuit, dar la ce bun.

Încercase în zadar să șteargă amintirea Recifului McAdam. Ar fi trebuit să moară acolo, dar supraviețuise, ca o ființă ascultătoare ce era, pentru că mama ei îi spusese întotdeauna: trebuie neapărat să rămâi în viață.

Și în primul ei an petrecut în America se străduise să se adapteze, gândindu-se că mama ei o urmărea, se bucura de libertatea ei în această țară, dar nu era adevărat. Murise, devorată de crabi. Oasele ei zăceau undeva pe nisipurile recifului. Nu era aici în America și nu va fi niciodată. Era moartă, moartă, moartă.

Nu sunt decât eu în acest oraș străin, cu un nume și mai străin, aruncată pe țărm, ca o bucată de plută.

Goliciunea din sufletul ei o durea, îi tăia respirația. Se opri la jumătatea drumului. Pentru o clipă, crezu că o să cadă. Pierduse totul. Era o intrusă, o străină, un nimeni.

Dealul i se părea deodată prea înalt.

— Nu are nimic fizic, zise dr. Clooney. Cred că problema ei poate fi de natură psihosomatică.

La Whaler's Reach Medical Centre obloanele erau trase să astupe burnița cenușie. Un tub fluorescent bâzâia deasupra capetelor. Clooney se rezemă de scaun, cu mânecile suflecate, încruntat. În spatele lui era o bibliotecă plină cu cărți medicale.

Se uită în dosarul de pe birou.

— Când ai adus-o prima oară la mine, era subnutrită și sub înălțimea normală pentru vârsta ei. I-am dat un tratament împotriva

păduchilor, viermilor intestinali și ulcerației tropicale de pe brațul stâng. Acum are un metru cincizeci și șase înălțime și aproape patruzeci și cinci de kilograme. N-o să ajungă în echipa de baschet și nici nu va trebui vreodată să țină cură de slăbire, dar în ansamblu arată bine. Ai îngrijit-o perfect.

— Așa am crezut și eu până acum o lună.

— Îți repet, nu are nimic fizic. Este puțin răcită, dar mi se pare normal pe vremea asta.

— Stă în pat tot timpul. Spune că este prea bolnavă să se ducă la școală. Săptămâna aceasta am obligat-o, dar nu știu cât timp o să mai reușesc. Cum ajunge acasă, se așează în fața televizorului și nu se mai mișcă de acolo.

— Parcă ai vorbi de fiica mea.

Webb clătină din cap.

— Nu sunt singurul care a observat schimbarea. Profesoara ei m-a sunat săptămâna trecută să mă întrebe ce se întâmplă. Pe trimestrul trecut, avea zece la engleză. Acum a luat un minus cinci. Am încercat să discutăm și a țipat la mine. Mi-a reproșat că am prea multe pretenții, că mi-e rușine cu ea pentru că este asiatică și ar fi mai bine s-o trimit înapoi.

Clooney își scoase ochelarii.

— Nu știu ce să-ți spun. Ți-ai asumat o mare răspundere, Hugh. Ai traversat un munte și acum te temi de câteva trepte. Când ai luat-o, nu știai prin ce a trecut.

— Cred că puteam să-mi imaginez mai bine ca oricine.

Clooney ridică din umeri.

— În anumite limite.

— Nu înțeleg. Totul mergea atât de bine. Credeam că am depășit greul.

— Dacă vrei, pot să-ți dau un ajutor.

— Un ajutor?

— Da, adică un terapeut.

Webb clătină din cap.

— Speram să găsești un rău fizic. Mi-ar fi fost mai ușor.

— O să așteptăm rezultatele analizelor. S-ar putea să fie ceva, dar cred că bănuiești deja despre ce este vorba, nu?

Webb îl aprobă. Avea dreptate. Se așteptase să se confrunte cu această problemă acum un an, când o adusese, dar se acomodase atât de repede și bine cu noua casă și școală încât crezuse că va fi ușor. Deși, în inima lui știa că fetița nu putea renunța în câteva luni

la trecutul ei. Era un copil obișnuit să doarmă afară, pe jos și după o lună la Lincoln Cove alerga dimineața să ia autobuzul spre școală, în noii ei adidași Reebok; o fată care supraviețuise singură, luni de zile, pe un recif pustiu nu mai putea acum să meargă la cumpărături fără walkmanul ei. Se transformase prea brusc într-o adolescentă americană. Deși era de fapt altă tactică de supraviețuire, nu o transformare. Tocmai această ușurință ar fi trebuit să-i dea de gândit.

— O să apelez la un terapeut și o să discut cu Jenny.

— Sigur, zise Clooney. Succes!

Odile se îneca.

Jenny era în barca de pescuit a lui Webb. Stătea la cârmă. O vedea pe mama ei în valuri, cu o mână spre cer. O striga, dar nu auzea ce spunea, din cauza vântului. Răsuci cârma, dar barca de-abia se mișca. Știa că n-o să ajungă la timp. Își văzu mama dispărând în apele cenușii.

Se trezi când o rafală de ploaie bătu în fereastră. Era lac de sudoare. Și nu spusese decât un singur cuvânt:

— Mamă.

Webb stătea în prag.

— Este timpul să te duci la școală.

— Mi-e rău.

— Dr. Clooney spune că n-ai nimic. Hai, dă-te jos din pat.

Jenny își trase pătura peste cap și se întoarse cu fața la perete.

Webb ezită, dar știa că această bătălie era decisivă. Nu putea s-o piardă. Intră în cameră.

— Azi o să te duci la școală.

— Lasă-mă în pace.

— Ce este? spune-mi!

— Mi-e rău. Mă doare capul.

Webb se uită de jur împrejur în dormitor. În ultimele săptămâni, posterele cu Michael Jackson și Bruce Springsteen fuseseră înlocuite cu imagini din Vietnam decupate din reviste, scene pastorale, liniștite ale Asiei, pe care nu putea să și le amintească, o viziune idealizată a trecutului; țărani cu non las de paie trudind pe plantațiile de orez, un bivol trăgând un plug de lemn, tămâie arsă pe un altar buddist, negustori ambulanți, portocale, rambutan, tăiței, creveți. Nu aveau nici o legătură cu realitatea pe care o trăise pe străzi.

— Azi trebuie să mergi la școală.

— De ce? ca să fiu un copil ascultător, la fel ca celelalte fetițe americance blonde?

— Deci, despre asta era vorba?

Nu-i răspunse.

Trase așternutul. Jenny stătea ghemuită cu genunchii la piept, îmbrăcată în tricou, cu șosetele lui de lână pe care le purta chiar și vara, să-i țină de cald.

— Vrei să mă îmbolnăvesc și să mor? bine, o să rămân aici, până o să îngheț de frig.

— N-o să îngheți, pentru că este vară. Și n-o să rămâi aici pentru că o să te duci la școală.

— Dracu' să te ia!

Webb se abținu. Voia să-l provoace. Să se înfurie ca un vestic și să-și piardă demnitatea; dar n-o să-i dea această satisfacție.

— Vrei să mă impresionezi, cu expresiile tale englezești?

— Mai du-te dracului! repetă ea.

Văzând că nu ascultă de vorbă bună, o apucă de braț și o trase din pat. Se rostogoli pe podea, țipând și acoperindu-și capul cu mâinile.

— Așa, bate-mă! ești la fel ca bestiile alea de comuniști!

— Nu poți să zaci în pat toată ziua!

— De ce? ce contează?

— Ai supraviețuit! doar n-ai trecut prin atâtea ca să renunți tocmai acum! crezi că mamei tale i-ar fi plăcut să te vadă așa?

— Nu vorbi de mama! n-ai cunoscut-o. Să nu îndrăznești să-mi vorbești de ea!

Ba am cunoscut-o, fu cât pe ce să-i spună, dar se opri la timp.

Tremurând de furie, se aplecă spre ea.

— Bine atunci. Va fi la fel ca înainte, în Vietnam. Dacă vrei să mănânci, trebuie să muncești. Dacă te duci la școală, vei avea ce-ți trebuie. Dacă nu, vei muri de foame.

O apucă de braț și o trase la fereastră. Câțiva pescăruși pluteau în briză.

— Dacă nu mai poți, n-ai decât să prinzi din nou pescăruși. Asta vrei?

— Mă doare!

— Depinde numai de tine. Poți să mori de foame în dormitorul tău la fel de bine ca pe reciful McAdam.

Îi dădu drumul și trânti ușa în urma lui. Se sprijini de perete cu ochii închiși, încercând să-și revină. Îi era rușine de ieșirea lui. În

loc să fie calm, rațional, se înfuriase și o amenințase deși știa prea bine că n-o să facă niciodată ce spusese. Grozav!

Se așeză la masă, cu cafeaua în față. N-avea chef de mâncare în dimineața aceea. New York Times era deschis în fața lui. El Salvador, Afganistan. Amândouă superputerile se confruntau în aceeași mlaștină. Rușii își găsiseră Vietnamul lor; era evident că generalilor de la Pentagon le plăcuseră aventurile din Saigon, pentru că erau dispuși să le repete în America Centrală. Își aminti de vechiul blestem chinezesc: Să ai parte de ani agitați.

Auzi zgomot în hol și își ridică privirile. Jenny se îmbrăcase și își atârnase ghiozdanul pe umărul drept. Se uitară unul la altul.

— Vrei să mănânci? îi făcu semn că nu.

— Dacă mergi la școală, n-ai de ce să mori de foame.

— Poate o să halesc un pescăruș în pauză.

Luă cheile mașinii din cuier, apoi îi veni o idee. Căută un ardei iute și mușcă din el, întinzându-i cealaltă jumătate.

Dar fata îl refuză.

— Nu, n-are rost, ai câștigat, zise ea.

Ieși din bucătărie și se duse la jeep. Auzi portiera trântindu-se. Da, se gândi el. Ai câștigat.

Un soare arămiu poleia cedrii. Lumini verzi și roșii sclipeau pe catargul cataramanului13 care înainta de-a lungul canalului despicând valurile. Webb privea valurile, cu gulerul ridicat, să se apere de vânt.

— Trebuie să afli, zise el, cu glas tare.

Se întreba de ce se temea mai mult: să descopere că era fiica lui Sean Ryan sau că nu era decât o străină.

Clooney îi recomandase un terapeut, dar n-avea de gând să ia legătura cu el. Crescuse într-o țară în care nu alergai la psihiatru dacă-ți murea câinele sau erai în toane proaste, dar adevărul era că ar fi trebuit să apeleze demult la un ajutor de specialitate. Nu numai pentru Jenny, dar și pentru el. Până acum însă preferase să-și ignore trecutul.

Oare o iubise pe Odile? nu; cel puțin nu așa cum ținuse la Mickey. Odile și copilul ei simbolizează durerea unei țări întregi, pe care încercase s-o aline prin faptele lui.

Își clădise cariera datorită nenorocirilor care se abătuseră asupra Vietnamului. Era un oportunist, trebuia să accepte adevărul. Noul lui triumf scriitoricesc se baza pe moartea și agonia vietnamezilor.

Ce făcuse pentru Odile și mai târziu pentru Phuong – Jenny – fusese o încercare de a-și mântui sufletul.

Haide, Păianjenule, nu te mai amăgi, i-ar fi spus Ryan. Ai iubit-o pe Odile la fel ca pe Mickey. Nu-i așa?

Da, așa era.

Îl ura pentru că i le luase pe amândouă. Îl ura mai mult decât orice pe lume. Acum o avea pe Jenny și ajunsese să o îndrăgească, dar dacă era fiica lui Ryan, ar trebui să fie un om integru și să le-o spună la amândoi.

Dar nu, n-o s-o facă orice ar fi. Nu avea de ce să știe cine fusese tatăl ei.

Însemna deci că nu era un om integru, așa cum credea.

Era pe la ora zece dimineața și Webb stătea în fața calculatorului; lucra la ultima lui carte. Biroul era plin de carnetele lui vechi de însemnări, pagini pătate de praf și sudoare, transcrieri de interviuri, cărți, diverse materiale adunate în cele trei luni petrecute în El Salvador. Purta niște ochelari cu lentile în formă de semilună, alt semn al vieții liniștite pe care o alesese.

Faxul de lângă el țârâi prelung. Ridică receptorul și-l sprijini pe umăr, cu ochii în ecranul calculatorului.

— Webb!

— Hugh, sunt eu, Joe Norrish. Tresări.

Norrish era sergentul de poliție din localitate. Se întâlniseră de câteva ori la petreceri. Era un tip solid, plăcut. Puteai să te bazezi pe el.

— S-a întâmplat ceva, Joe?

— Avem o mică problemă, Hugh. Sunt la magazinul McVeigh's din Main Street. Poți să vii până aici?

— Ce este, Joe?

— Nu vreau să vorbim la telefon, dar știi, bătrânul McVeigh a prins-o pe puștoaica ta furând.

Biroul lui McVeigh era în spatele magazinului. Pe birou avea o mașină de calcul, registre contabile, facturi, bonuri. Pe cartonul alb de pe perete erau mâzgălite în grabă numere de telefon. Mai sus, un calendar făcea reclamă concernului Shell sub fotografia panoramică a orașului.

Jenny stătea pe un scaun masiv de lemn, cu mâinile pe genunchi și capul plecat. Joe și bătrânul McVeigh îl așteptau în ușă.

Când intră, Norrish zâmbi politicos și închise ușa.

— Ce s-a întâmplat? întrebă el.

McVeigh părea stânjenit. Webb nu-l cunoștea.

Făcea cumpărăturile de la supermarketul din Whaler's Reach.

— O urmăream uitându-mă în oglinzile din spatele tejghelei, îi explică McVeigh. Am văzut-o băgând un pachețel în buzunar și mi s-a părut suspectă.

Se uită numai la Norrish.

— Știi, am observat că este asiatică. Nu vreau să jignesc pe nimeni, dar înțelegi ce vreau să spun. Pe urmă, a ieșit pe ușă. I-am strigat să se oprească. În clipa aceea, a intrat domnul Ross de la Bayview și a dat peste el. Probabil că mă auzise pentru că a apucat-o de braț. Când i-am cerut să-mi arate ce avea în canadiană, am găsit trei pachete de M&M, o cutie de Coca-Cola și cinci Marlboro. Nu plătise pentru ele.

Webb nu știa ce să spună.

— Îmi pare foarte rău, domnule McVeigh. Nu s-a mai întâmplat niciodată.

Înghiți în sec, încercând să se stăpânească.

— Va fi arestată?

Norrish se scărpină în cap.

— N-am vrea să ajungem așa departe, Hugh. Am discutat cu Joe și nu cred că este nevoie.

Webb se uită la bătrân și își dădu seama că Norrish fusese cel indulgent.

— Domnul McVeigh și-a recuperat marfa, așa că vom lămuri lucrurile între noi doi.

— Vă rămân recunoscător, domnule McVeigh, zise Webb.

— Mă duc s-o ajut pe Cloris, spuse McVeigh și ieși.

Jenny nu scosese nici un cuvânt.

Webb se apropie de ea.

— Jenny, uită-te la mine. Ce se întâmplă?

— Nu știu. La Saigon nu mă prindeau niciodată. Cred că mi-am ieșit din mână.

Se uită la Norrish care se scobea în dinți. Reținuse această informație pentru orice eventualitate.

— De ce nu ești la școală?

— Ți-am spus că nu vreau să mă duc, dar m-ai amenințat că n-o să-mi mai dai de mâncare. Așa că n-am avut încotro.

Își trecu degetele prin păr, nervos. Din ce în ce mai bine.

Norris se duse la ușă.

— Poate ar fi mai bine să discutați acasă. I-am atras atenția

domnișoarei să nu se mai repete. Sunt convins că a înțeles. Este un lucru urât și prefer să uit că s-a întâmplat. Altă dată însă, n-o să mai fiu atât de indulgent.

— Apreciez foarte mult gestul tău.

O luă de braț.

— Hai să mergem. Mulțumesc din nou, Joe.

Ieșiră din magazin și se urcară în jeepul parcat pe trotuar. Jenny își băgase mâinile în blugi și se uita drept înainte. O refugiată plină de personalitate, se gândi Webb.

Grozav!

Nu-și vorbiră până ajunseră acasă. Webb o conduse pe ponton. Era o dimineață caldă și apele golfului sclipeau albastre. Se duse să-și pregătească o cafea și se întoarse imediat.

— Vrei să-mi spui ce s-a întâmplat?

Ridică din umeri, posomorâtă. Se întrebă unde o fi fata zâmbitoare care-i arătase cum să facă plăcinte acum câteva săptămâni.

— Te rog Jenny, încerc să te înțeleg.

— N-ai ce să înțelegi.

— De câte ori ai chiulit de la școală?

— Cine crezi că a stat să numere?

— Spune-mi așa, aproximativ. Se prefăcu că se gândește.

— De trei-patru ori.

— Și ce faci? furi? dacă intru în camera ta o să cadă peste mine un morman de televizoare și videorecordere?

— Nu, nici o grijă, le pun sub pat, să nu accidenteze pe nimeni.

Își feri privirile.

Webb se ridică în picioare și o scutură de umeri.

— Fir-ai tu să fii! ce ai de gând?

Fata era albă ca varul. Doamne, se gândi el. Te urăște și nici măcar nu știi de ce.

Se așeză din nou. Ia-o ușor. Dacă te înfurii, n-ai nici o șansă cu ea.

— Ce-i cu tine? te-am luat din tabăra de refugiați, te-am hrănit, te-am îmbrăcat, ți-am oferit un cămin, o educație. Așa înțelegi să mă răsplătești?

— Și crezi că trebuie să-ți fiu recunoscătoare la nesfârșit? mai du-te în mă-ta!

N-o mai auzise niciodată înjurând în asemenea hal.

— Nu, măcar o dată ar fi de ajuns, zise el, cât mai calm posibil.

— Ai făcut-o ca să te dai mare că ai salvat o asiatică amărâtă, care se hrănea cu pescăruși! asta voiai să auzi, nu?

Webb clătină din cap. Nu-i venea să creadă.

— Bine, am priceput. Ar fi trebuit să te las în tabără.

— Poate.

— Acum îți convine să vorbești.

— Hai, scutește-mă. Nu mai am nevoie de nimic de la tine!

Webb se ridică, luă scaunul pliant și-l aruncă pe pajiște. Fusese un gest copilăresc, dar își descărcase nervii. Îl privea fix.

— Doamne, ce figură ești! exclamă el, inspirând adânc să se calmeze.

Nimeni nu-l înfuriase vreodată în asemenea hal.

— Mama ta ar fi mândră să te vadă, nu-i așa?

— Nu mai vorbi de mama! n-ai cunoscut-o, așa că n-ai de unde să știi ce gândește!

— Ba știu exact ce ar gândi! strigă el.

Îi scăpase fără să vrea, dar Jenny nu-și dăduse seama. O luase drept laudă.

— Nu cred că făcea parte din gunoiul de femei cu care te combinai la Saigon, zise ea.

— Bine, n-o să vorbesc despre mama ta, dar te rog să nu faci aprecieri la adresa mea, pentru că nu mă cunoști și nu știi ce am făcut în Saigon. Nu știi nimic despre mine.

Acum își recăpătase stăpânirea de sine, dar se simțea obosit. Se săturase de certuri și dezamăgiri.

— Am încercat foarte mult să te iubesc și am reușit! nu te mai consider o străină, ci fiica mea. Așa că n-ai decât! poți să dormi toată ziua, să dai spargeri de aici până la San Francisco, să faci ce vrei. Pentru că eu tot o să te iubesc, orice ar fi. Păcat că sentimentele nu sunt reciproce.

Zicând acestea, se întoarse în casă.

Auzi, să fure M&M. Nici măcar nu-i plăceau!

M-da, ar trebui să-i fii recunoscătoare, se gândi ea.

Sau poate tocmai aici era problema. La școală, în oraș, peste tot, oamenii consideră că ar trebui să le fii recunoscătoare pentru că se poartă frumos cu o biată orfană asiatică.

Unchiul avea dreptate. Când îl văzuse prima oară la Puerto Princesa, se rugase în gândul ei s-o ducă în America, țara visurilor, unde mama ei îi spusese că va fi liberă.

Libertatea.

Acum o câștigase și nu înțelegea de ce nu era fericită. Visase de atâtea ori să scape de Saigon, de soldați, poliție, comuniști. Pentru prima oară în viața ei avea un acoperiș deasupra capului, mâncare și o viață sigură. Supraviețuise.

Dar mama ei care se sacrificase atât de mult și trudise pentru supraviețuirea lor, pierise. Trăia, în timp ce mama ei murise.

Iată un lucru pe care n-o să și-l ierte niciodată.

Webb stătea la fereastra biroului său și contempla golful. Mareea se retrăsese; crabii rămăseseră în noroi și pescărușii își lăsaseră urmele pe mal. Pace.

Se întoarse să privească fotografiile înrămate de pe perete. Într-una din ele, stătea cu Crosby, Cochrane și Ryan în To Do. Erau în uniforme de camuflaj iar Ryan și cu el își atârnaseră aparatele foto de gât. Păreau tineri, aroganți și curajoși. Așa cum erau de fapt.

Auzi ușa deschizându-se în spatele lui.

— Unchiule. Se întoarse. Pot să intru?

— Sigur.

Își încrucișase brațele și crezu că o să înceapă din nou cu reproșurile, dar îi vorbi cu un glas spășit.

— Îmi pare rău, unchiule.

Nu-i răspunse imediat și crezu că era supărat.

— Cred că și eu aș fi furioasă dacă aș avea o fată ca mine.

Oftă ușurat. Trebuia neapărat să-l sune pe psihiatrul recomandat de Clooney.

— Nu-i nimic, zise el.

Se postase în fața lui. Arăta cu totul altfel. Se luminase la față. Se întreba cum de reușea să-și stăpânească emoțiile atât de repede. Uneori, părea mult prea matură pentru vârsta ei. Nu era de mirare, după cât suferise în copilărie.

— Câteodată mă copleșesc gândurile, zise ea.

— Vrei să-mi spui ce ți s-a întâmplat la Saigon?

Nu-i răspunse imediat.

— Nu-mi amintesc prea multe, zise ea, în cele din urmă. A trecut atâta timp. Uneori, am impresia că au trecut zeci de ani.

— Știu.

— Când au venit comuniștii, cred că locuiam într-un apartament din Cholon. Tata era american.

— Mama ta ți-a spus vreodată cum îl cheamă?

— Nu.

— Îți amintești de el? mai ții minte cum arăta?

Clătină din cap.

— Știu că mama era îngrozită de comuniști, dar mi-a spus că va fi totul bine, pentru că tata o să ne ia din Saigon la timp. Într-o noapte, dormeam în patul meu. Îmi amintesc că m-am trezit și era foarte întuneric. Mama striga și se așezase peste mine. Am început să plâng. Am crezut că o să mă sufoce. A bubuit o explozie și apartamentul a început să se zguduie. Am urlat disperată. Pe urmă nu mai știu nimic, decât că m-am trezit la spital.

— La spital?

— Mama mi-a spus mai târziu că, în noaptea aceea comuniștii bombardaseră Cholonul cu rachete. Avea arsuri pe brațul drept, pe piept și pe obraz. Credea că tata o să ne salveze. Am rămas în spital. Până s-a însănătoșit, comuniștii intraseră de mult în Saigon.

Webb se așeză pe scaun. I se înmuiaseră picioarele.

— Ați aflat vreodată ce s-a întâmplat cu tatăl tău?

— Nu.

Se prefăcea că auzea povestea pentru prima oară.

Ea era.

— Ce s-a întâmplat după ce ați plecat de la spital?

— Mama a rămas cu cicatrice mari. Nu mai era frumoasă.

Zâmbi și își duse mâna la piept.

— Deși, pentru mine va fi întotdeauna.

Se făcu liniște. Se gândeau amândoi la trecut, încercând să-l împingă în ungherele minții. De ce n-am găsit-o în ziua aceea? se întreba Webb. De ce? își aminti de haosul acelor ultime ore. Ce minunat ar fi fost, dacă ar fi reușit!

— Acum știi adevărul despre mine, îi spuse ea. Mama nu a fost nici bogată, și nici frumoasă, iar tata nu ne-a iubit. Eu sunt o bui doi, praful vieții, o ființă care nu valorează nimic, nicăieri.

— Pentru mine valorezi foarte mult.

— Mi-ar place să-mi cunosc tatăl, să-l văd măcar o dată. Aș vrea să-l întreb de ce n-a venit să ne salveze. Poate dacă ne-ar fi iubit cu adevărat, dacă ar fi avut un motiv, l-aș înțelege.

— Nu mai poți schimba trecutul. În schimb, ai un viitor. Poți face ce dorești. Ai libertatea la care a visat mama ta.

Îi zâmbi amar.

— Ție îți vine ușor să vorbești. Eu însă nu pot renunța la trecut. Este ca atunci când ți se prinde guma de talpa pantofului și nu reușești s-o dezlipești. Indiferent unde te-ai duce, se ține scai de tine.

Îl mângâie pe obraz.

— Iartă-mă, unchiule. N-am vrut să te supăr, dar nu poți să-mi trăiești viața. Dacă vreau să fiu tristă, trebuie să mă lași în apele mele. Nu pot să zâmbesc fericită în fiecare zi și să mulțumesc tuturor. Poate uneori n-o să am chef.

— Da, te înțeleg.

După ce ieși din cameră, rămase mult timp cu privirile ațintite la fotografiile de pe pereți. Crosby, Cochrane, Ryan. Ryan.

Acum știa ce avea de făcut.

Se duse în camera ei și se întinse în pat, uitându-se la fotografiile lipite pe perete. Uneori, trăgea storurile și se prefăcea că este în Vietnam. Își imagina că simte mirosul noroiului și al ploii, că aude strigătele femeilor din piață și uruitul Hondelor pe Nam Nghi Boulevard.

Se gândea adesea la tatăl ei cel cu ochii rotunzi și uneori își repeta în gând ce i-ar spune. Oare ar putea să-l găsească aici, în America? ar afla în sfârșit de ce le părăsise la Saigon.

Și atunci știa sigur ce ar face.

L-ar ucide.

* * *

Webb ridică receptorul și formă un număr de Washington. Îl știa pe dinafară. Îi răspunse la al treilea semnal.

— Mickey?

— Dumnezeule! nu mă așteptam să te aud!

— Cum îți merge?

— Bine, zise ea după un timp, cu jumătate de gură.

— După ce m-ai sunat săptămâna trecută, am fost îngrijorat.

— Sunt bine, doar mă știi. Tu ce mai faci?

— Grozav.

Se făcu din nou liniște. Nu știa ce să spună.

— Sean este acolo?

— A plecat, Hugh. Este la Peshawar de două zile. Nu știu ce telefon au mujahedinii. Este ceva important? dacă ai vreun mesaj, poți să i-l trimiți prin agenție.

Oare ce simțea? dezamăgire? ușurare?

— Nu, nu-i nimic urgent.

— Ești sigur?

— Da.

— De săptămâna viitoare nu mă mai găsești aici.

— Unde pleci?

— Mi-am dat demisia. Mă întorc la San Diego.

Nu știa ce să-i spună.

— Trebuie să-mi revin. Sunt un pachet de nervi.

Ar fi vrut să-i mărturisească: Știi, mă gândesc și acum la tine. Vino la Long Island pentru câteva zile. Poți să-ți descarci sufletul.

Dar renunță. Îl rănise destul. N-avea decât să plece la San Diego.

— Îmi pare rău că n-a mers cu Sean, zise el.

— Cred că ai știut de la început.

— Am sperat să mă înșel.

— Ai avut dreptate. Toți au avut dreptate, dar era un moment critic, care impunea măsuri critice. O să-ți scriu.

— Da, chiar te rog. Să-mi dai adresa.

— Sigur. Pe curând.

— Ai grijă de tine.

După ce închise, se simți ușurat. Scăpase de ei, în sfârșit. Ryan plecase și Mickey se muta la San Diego. N-aveau decât. Le dădea același sfat ca lui Jenny: să lase trecutul în urmă și să se gândească la viitor.

Într-un fel, era mai bine că se întâmplase așa.

Își luă caietele, le împrăștie pe birou și aruncă ceașca de cafea în perete. Nimerise exact la țintă. Tabloul cu Cochrane, Crosby, Ryan și Webb căzu de pe perete, lăsând o pată cafenie.

Arsenalul Regimentului al Șaptelea.

Se făcuse târziu. Nu rămăseseră decât câțiva. Odată, se gândea Webb, acești bărbați și femei ar fi stat până la patru dimineața. Acum însă, mulți din ei aveau soții, familii și partide de golf dimineața.

Crosby se întoarse cu paharele pline. Doar soldații ar putea să-l scoată de aici.

— Tot n-am înțeles de ce s-a căsătorit cu el, zise Doyle.

— Mickey era o persoană ciudată pe atunci, zise Cochrane. Mi-a făcut întotdeauna impresia că iubea mai mult umanitatea decât oamenii.

Webb clătină din cap.

— Consideri că a fost vina ei?

— Nu, s-a încăpățânat. Toți i-au atras atenția că greșea.

— Eu unul cred că era șocată, spuse Crosby.

— Și Ryan? insistă Doyle.

— Ryan era cel pe care l-am cunoscut cu toții. Nu puteai avea

pretenții de la el, zise Cochrane. Și-a dorit să se însoare cu Mickey, să aibă o familie. Ce dracu', doar nu i-aș fi oferit postul din Washington dacă aș fi crezut că are gând de ducă.

— N-am depus prea mare efort să-l conving să vină în Afganistan, spuse Crosby.

— Ryan era ca un alcoolic, spuse Webb. Viața normală îl plictisea. Prefera să riște. Unii oameni se tem de moarte, dar Ryan nu se temea decât de un singur lucru: de plictiseală.

Rămaseră tăcuți. Toți avuseseră de ales la un moment dat: Cochrane preferase să se retragă, Crosby risca în continuare. Și Webb? se gândise și se răzgândise de nu știu câte ori. Doar Doyle nu știa la ce se refereau.

— Vreau să știu ce s-a întâmplat cu Jenny, zise ea. Webb zâmbi.

— Jenny și cu mine am scos-o la capăt până la urmă.

— I-ai spus vreodată de Ryan?

Crosby o întrerupse.

— N-o lua înainte. Dacă vrei să afli sfârșitul acestei povești, trebuie să te întorci în vara lui '91.

Webb îl aprobă.

— Locuiam tot în Long Island. Jenny era o femeie matură. Terminase școala cu rezultate bune. Ar fi putut să studieze mai departe la Universitatea din Columbia, dar era prea nerăbdătoare. Îl convinsese pe un prieten de-al meu să-i găsească un post de secretară la New York Times. Pe urmă, s-a făcut remarcată imediat. S-a apucat de reportaje, și a publicat chiar câteva articole, dar tot nu era mulțumită. Lucrurile nu evoluau atât de repede pe cât ar fi vrut. Cred că și eu i-am ațâțat ambiția.

— Când i-ai spus de Ryan, nu?

— Nu, asta s-a întâmplat când s-a întors Mickey.

VII.

New York septembrie 1991 „Poate că oricine comentează un război își satisface într-un fel propria curiozitate morbidă. Știam că o să mă întorc cât de curând."

Askold Krushelnitki, corespondent de război.

Lincoln Cove, Long Island.

Mirosul de grătar se ridica dus de briză din curtea vecinilor. Webb și Jenny stăteau pe ponton, față-n față, ca doi gladiatori, cu un castron de ardei iuți între ei. Webb își depășise recordul personal de cinci, dar Jenny părea foarte stăpână pe situație. În schimb, Webb era lac de transpirație.

— Hai să mărim miza, îi propuse ea. O să luăm câte doi deodată.

Webb se ridică și alergă în casă. Îl văzu deschizând frigiderul să bea apă rece. Râse încântată.

— Blegule!

Când se întoarse, avea ochii roșii de tuse. Într-o mână ținea un pahar și într-alta o bucată de pâine uscată. Jenny îi spusese că pâinea calma mai bine arsurile decât apa.

— Știi, când ți-am spus că mă bucur să te văd în week-end, am mințit, zise el.

Râse din nou.

— N-o să câștigi niciodată. Mamele vietnameze își înțarcă pruncii cu ardei iuți.

— Altă minciună.

— Cei de la serviciu au crezut când le-am spus.

— Cum merge?

— Se dau premii Pulitzer pentru reportaje juridice?

— Numai dacă este Curtea Supremă și reclamantul este președintele țării.

— Sunt practic invizibilă. Cum o să-mi fac o carieră scriind despre bărbați care se masturbează în Central Park?

— Philip Roth s-a descurcat binișor. Se strâmbă. Foarte nostim.

Jenny avea douăzeci de ani și era o femeie foarte frumoasă, deși nu-i amintea deloc de mama ei, nici fizic, nici psihic. Fața ei nu era la fel de ovală și nici obrajii atât de proeminenți. În timp ce Odile era delicată, senină, intangibilă, Jenny devenise o americancă încrezătoare în propriile-i forțe.

Se mutase cu câteva luni în urmă și locuia în Tribeca.

— Ție ți-a venit la fel de greu?

— M-am născut în Anglia. Acolo toată lumea se masturbează. Nu este un eveniment demn de consemnat în ziare.

— Vorbesc serios.

— Mi-am făcut ucenicia la o gazetă de provincie, unde a cincea aniversare a unui incendiu a prilejuit apariția unui supliment color.

— Și ce ai făcut?

— Am plecat în Vietnam.

Își dădu seama imediat ce prostie spusese.

— Poate ar trebui să mă duc și eu în Vietnam.

— N-ai decât. Dacă vrei, îți dau bani de drum.

— Deși mă gândesc că n-ar avea nici un rost.

— Într-adevăr.

Intră să vadă dacă nu se arsese mâncarea. În ultimii opt ani devenise mare maestru în preparate culinare vietnameze. În onoarea vizitei lui Jenny pregătise pește spadă fille la grătar, cu garnitură de tăiței, salată verde, alune prăjite și sos de muoc nam, lămâie și ulei.

Îl ajută să aducă platourile pe ponton.

— Ce-ai face dacă te-ai întoarce în Vietnam? o întrebă el. Ți-ai descoperi rădăcinile?

— Rădăcinile mele au fost smulse de mult. Nu știu. Poate mi-ar prinde bine să revăd locurile copilăriei cu ochii unui adult.

— Sunt perfect de acord.

— Apropo de rădăcinile mele.

Ezită.

— Da?

— M-am gândit mult la el în ultima vreme. Mă refeream dacă nu am putea să-l găsim.

— Pe cine?

— Pe tatăl meu.

Webb se întoarse în casă, să nu se trădeze. Aduse mâncarea pe o tavă, puse farfuriile pe masă și se așeză.

— Ce-ai face dacă l-ai găsi?

— Uneori cred că l-aș ucide. Glumeam, nu mai face mutra asta.

— Ar fi cam greu să-l găsești după atâția ani. Ți se pare atât de important?

— Da.

— De ce?

— Pentru că aș vrea să-i pun câteva întrebări.

Așa se întâmpla când minteai, se gândi Webb. Minciuna prindea rădăcini, care se infiltrau în fundația propriei tale vieți. Dacă o smulgeai, îți perturbai întreaga existență. Cum să-i spună după atâta timp că știuse sau bănuise de la bun început cine era tatăl ei?

Se întreba unde o fi Ryan. Îi urmărise progresul în ziare și reviste, din Afganistan în Liban și Războiul din Golf. Ultima oară, transmisese reportaje din Iugoslavia.

— Ar fi imposibil să-l găsim. De unde să începi?

Luă o bucată de pește cu bețișoarele.

— Uneori, mă gândesc că ai putea fi tatăl meu. O privi uimit. Cum de-i venise asemenea idee?

— Eu? de ce?

— Nu știu. Este doar o senzație. Uneori mi-ai spus niște lucruri.

— Ce fel de lucruri?

Ridică din umeri, fără să-i răspundă și băgă bucățica în gură, apoi închise ochii s-o savureze.

— Nu-i rău deloc.

— Ar conta dacă aș fi tatăl tău?

— Da. Ar conta foarte mult.

Nu-i venea să creadă că se mai gândea la asta. Nu mai deschiseseră de mult acest subiect. Considerase că-i făcuse un bine ascunzându-i adevărul. Citise undeva că supraviețuitorii lagărelor de concentrare care se adaptaseră cel mai bine după eliberare, fuseseră cei care-și blocaseră trecutul.

Adoptase această filosofie în propria lui viață. Cunoscuse câțiva corespondenți de război, mai ales în Vietnam, care suferiseră de așa-numitul „sindrom posttraumatic”. Webb credea că nu reușiseră să scape de povara trecutului.

El personal se ghida după următorul principiu: schimbă ce poți și uită ce nu poți schimba.

— Nu știu dacă ai ceva de câștigat scormonind trecutul, zise el.

— Pentru că nu ai avut un trecut ca al meu. Era timpul să treacă la alt subiect.

— Mai ești prietenă cu tipul ăla, am uitat cum îl cheamă, cu un cercel în nas?

— Enzo.

— Zău? ăsta-i numele lui?

— Da, este italian.

— Spune-mi te rog ce face dacă răcește? cum își șterge.?

— Ah, ești atât de demodat.

— Vinde droguri?

— De ce? vrei să știi?

— Are mutră de consumator de droguri.

— Tu nu te-ai atins de așa ceva la vârsta mea, nu?

— Atunci era altfel.

— Bineînțeles!

— Azi știu ce nocive sunt.

— Adică te-ai distrat și ți-a ajuns?

— Ții neapărat să-ți impui întotdeauna punctul de vedere?

— Da, zâmbi ea.

Apoi se așeză în poala lui, să-i arate că glumea.

— Ce făceai când erai de vârsta mea?

— Scriam despre serbările bisericești din orășelul meu.

— Ba nu, comentai războiul din Vietnam.

— La douăzeci și doi de ani.

— Poate ar trebui să fac același lucru. M-ar scuti de multe necazuri.

— Nici măcar să nu-ți treacă prin minte.

— Vezi că ești împotriva femeilor! nu-mi vine să cred că faci parte din aceeași generație cu Jane Fonda.

— Te rog să nu mă compari cu ea nici în glumă.

— Ah, ai nevoie de o femeie care să te țină în frâu.

— Te-ai gândit la cineva anume?

— Ce zici de cea de pe stradă, care trece pe aici în costumul ei lycra, ca și când ar veni de la gimnastică aerobică? cea care duhnește a Chanel în loc de transpirație?

— Este prea insistentă.

— Ar fi timpul să te însori.

— De ce? scriitorii duc o viață boemă.

— Ai nevoie de cineva care să aibă grijă de tine, mai ales acum, după ce m-am mutat.

— Am patruzeci și trei de ani. Cred că am învățat să mă descurc de unul singur.

— Uite, am găsit un fir alb.

— Nu-l smulge. Îmi dă un aer distins.

— Vei avea nevoie de cineva care să te plimbe duminica în scaunul cu rotile când n-o să mai fiu aici.

Era o glumă și Webb râse amuzat, deși în felul acesta îi dădea de înțeles că o să se desprindă de el și de New York.

Femeia parcă mașina la bordură. Pe ponton văzu un bărbat cu o tânără asiatică în brațe. Se uită din nou la cutia de scrisori și citi ce scria: Webb. Deci nu greșise adresa.

Se privi în oglinda retrovizoare. Nu arăta rău. Era fardată, coafată, îmbrăcată într-o bluză scumpă de mătase, dar nu putea concura cu o fată de douăzeci de ani.

Poate nu era deloc o idee bună.

Nu-l văzuse de opt-nouă ani. Îi scrisese, vorbiseră la telefon, dar ar fi o obrăznicie să apară pe neașteptate în pragul ușii, mirosind a parfum franțuzesc. Acum avea viața lui și se pare că era fericit.

Întoarse mașina și plecă.

Webb lua prânzul cu editorul său la restaurantul din Union Street, când îl văzu pe Crosby. Venise la masa lui să-l salute.

— Hugh! nu te-am văzut de un car de ani. Ce mai faci?

Se ridică.

— Bine, mă bucur să te văd, Croz.

— Și eu la fel, omule.

Se întoarse spre cel de la masă.

— Dave, ți-l prezint pe Peter Crawford. Este editorul meu! peter, el este Dave Crosby. L-am pomenit de câteva ori în cărțile mele.

— Exact. Am senzația că te cunosc, zise Peter întinzându-i mâna.

Era un bun profesionist, știa ce cărți au succes, dar considera că Webb și ceilalți corespondenți de război erau toți puțin săriți. I-o spusese în față când băuse câteva șprițuri.

Crosby se uită la Webb.

— Ți-am citit cărțile. Cred că te descurci bine.

— Da, așa este. Și tu.

Observă că șchiopăta.

— M-am ales cu o schijă în genunchi la Vjukovar. Am fost corespondent de război în Iugoslavia, pentru IPA. M-au scos din joc un timp și m-am gândit să mănânc ceva bun dacă tot sunt pe aici. Mi s-a făcut poftă de niște calamari.

Adăugă în șoaptă:

— Este un război oribil. O confruntare de Ev Mediu cu aruncătoare de grenadă.

— Mă bucur că am terminat cu această experiență.

— Eram cu un puști care lucra pe cont propriu. De-abia venise de o zi. O zi. L-am luat să-i arăt împrejurimile. Era la cincizeci de metri în fața mea, pe stradă când i-a zburat capul. Tocmai făcea o fotografie. Îți dai seama? era prima lui zi!

— Croz, nu-mi vine să cred că te mai ocupi de așa ceva.

— Cineva trebuie să spună lumii ce se întâmplă acolo.

Zâmbi, dându-și seama că se aprinsese.

— Ți-am povestit destul despre mine. Spune-mi acum unde își petrec timpul scriitorii celebrii.

— În Long Island. Lincoln Cove.

— Cred că ești personalitatea orășelului.

— Mai sunt câțiva scriitori.

— Ești modest. Mai bine dă-mi adresa.

— Sunt în cartea de telefon. Nu mai există alt Webb în Lincoln.

— O să te sun. Ghici pe cine am văzut ieri! îți amintești de fosta

soție a lui Ryan? mickey nu-știu-cum.

— Mickey van Himst, zise Webb, încordându-se.

— Acum locuiește aici. M-am întâlnit cu ea chiar aici, pe stradă, în West Village. Am discutat puțin. Se pare că lucrează la un spital din Upper West Side. Arată bine.

Webb fu cât pe ce să-i ceară adresa ei, dar se abținu. Nu, doar era un capitol închis! în schimb îl întrebă:

— De băieți ce mai știi?

— Ryan era la Zagreb înainte să plec.

— Ce mai face?

— Doar îl știi. Este neschimbat. Îmi pare rău, dar trebuie să mă întorc la masa mea. Îi arătă pe cei patru bărbați.

— Sunt de la IPA. Încerc să-i conving să mă trimită înapoi în Bosnia. Cred că se tem că bucata asta de metal din picior o să mă încetinească.

— Ai grijă de tine, Croz.

— Și tu la fel.

Plecă și Webb reluă conversația cu editorul său, încercând să uite că Mickey era în oraș. Nu, își spuse el, nu se poate să te mai întorci la ea. S-a terminat.

Briza agita frunzele mărului din grădină. Webb privea în gol, amorțit. Nu scrisese nici măcar un cuvânt de la prânz. Lucra la noua lui carte, Mărul, o istorie a New York-ului cu comentariile sociale de rigoare, dar, în ultima vreme avea tot mai multe zile lipsite de inspirație. Poate fiindcă nu-l interesa subiectul. Știa că o făcea numai pentru bani.

Își luă cafeaua și se așeză la fereastră. Închise ochii; soarele îi încingea fața. La început avusese atâtea idei. Noapte bună, Saigon și Voci din America avuseseră succes, iar A Treia Decepție, despre politica SUA în America Centrală fusese un bestseller și-i asigurase un loc de frunte printre liberalii americani. Urmase Dezastrul din primăvară, despre ultimele zile ale Saigonului și scrisese încă patru cărți despre Indochina și Orientul Mijlociu, folosindu-se de fotografiile și însemnările sale de corespondent de război pentru IPA, dar acum izvorul său de inspirație secase.

Nu găsea nimic de spus.

Sună telefonul. O întrerupere bine venită. Ridică receptorul nerăbdător.

— Webb.

— Hugh?

Tresări.

— Mickey?

— Ce mai faci?

— Bine.

Se opri. Îi căutase numărul în cartea de telefon. De câteva ori fusese cât pe ce s-o sune.

— Unde ești?

— M-am întors la New York.

— Da?

— M-am mutat acum câteva săptămâni. Am un apartament în West Village.

Încercă să-i sondeze sentimentele.

— Ce-ai zice de un prânz?

— Vorbești ca un adevărat newyorkez. Într-o zi o să devii unul de-al nostru.

— Scuză-mă, este o expresie stereotipă ca „îți urez o zi bună".

— Da, m-ar interesa dacă prânzim împreună.

— Sigur. De-abia aștept să discutăm.

— Ca niște vechi prieteni, zise ea, emoționată.

— Atunci rămâne pe mâine? mă ocup eu de rezervări.

— O. K.

— Trec să te iau cu taxiul, ce zici?

— Perfect.

Îi dădu adresa și o notă în carnețel.

— Mă bucur să te aud, Mickey.

— A trecut atâta timp, zise ea.

După ce închise, se apucă de lucru. Îi venise inspirația.

Era în stilul noilor restaurante din Manhattan, care își întăriseră numele cu un semn de exclamație. Acesta se numea REVOLUCION! pereții albi erau plini de imagini din țările Americii Centrale și de Sud: afișe cu cei dispăruți în Buenos Aires, fotografii înrămate cu Galtieri, Romero și Allende, pozând ca niște vedete, pamflete revoluționare din Peru, El Salvador, Guatemala, Nicaragua, Brazilia. Spațiile goale erau ocupate de desene în creion.

Chelnerul îi conduse în spatele restaurantului, pe o terasă. Câteva mese erau aranjate în jurul unei fântâni din imitație de marmură.

La început, Webb se întrebă dacă nu cumva făcuse o greșeală. Mickey se uita în jur, posomorâtă.

— Ai ales restaurantul cu un anumit scop?

— M-am gândit că este tocmai potrivit pentru noi. Au un menu deosebit.

— Dacă servesc tortella, am plecat imediat.

— Nu, n-au tortilla, dar cresc un gen deosebit de țânțari anofeli în fântâna aceea.

Zâmbi. Arăta bine. Se mai rotunjise puțin și o avantaja. Era îmbrăcată într-o bluză din jerse, de culoarea piersicii, fustă neagră de bumbac și pantofi de piele. Purta părul scurt, cu șuvițe blonde și părea schimbată.

Îi dispăruse agitația. Era liniștită.

Un chelner le înmână lista cu vinuri. Webb o studia.

— Prefer sucul celor singuri, zise ea, arătând sticla de Perrier de la masa alăturată.

— Și eu la fel, îi spuse chelnerului.

Se uitau unul la altul.

— Deci, zise ea zâmbind.

— Deci!

— Bine.

— Doar atât, bine?

— Scriu cărți.

— La San Diego, te-am văzut în câteva emisiuni televizate.

— Atunci știi ce vedetă am ajuns. De fapt, exagerez. Pretențiile sunt mai mari decât realitatea.

— Lucrezi la alt bestseller?

— Da. Și încerc să lupt cu viața. Sunt mai ocupat decât o clemă de hârtie cu un singur braț, cum ar fi spus Sean.

Numele lui Ryan răci conversația. Chelnerul le aduse apa minerală. Mickey privea paharul de parcă ar fi fost plin cu vodcă.

— Mai știi ceva de el?

— Nu, dar tu?

— Am divorțat acum cinci ani. Și cu asta basta.

— Și s-a lăsat seceta, remarcă el.

Îi zâmbi trist.

— Nu el a fost problema, dar nici nu m-a ajutat s-o rezolv.

O studia atent. Manichiura era perfectă, mirosea a parfum scump, își coafase părul. În ultima vreme avea mai multă grijă de ea.

— La ce te zgâiești?

— La tine.

— Îmi numeri ridurile?

— Mă gândeam ce superb arăți.

Zâmbi încântată de compliment. Mickey cea de altădată ar fi aruncat cu un bandaj însângerat în el.

— Cum o mai duci? știi, am discutat despre tine.

— Cu cine?

— Cu cărțile tale.

— Locuiesc în Long Island, într-o căsuță din Lincoln Cove și-mi petrec zilele visând la iubirile pierdute.

— Nu fi sarcastic. Am văzut unde stai și nu mi se pare o căsuță.

Înălță din sprâncene, surprinsă.

Îi scăpase fără să vrea. Lăsă privirile în jos, roșie la față.

— Ți-am făcut o vizită în weekendul trecut. Am vrut să intru.

— Și ce te-a împiedicat?

— Nu erai singur.

Webb nu-și dădu seama imediat la ce se referea.

— Ai venit chiar atât de aproape?

— Pontonul se vede din stradă. N-am vrut să deranjez.

— Ce să deranjezi? îl privi cu subînțeles.

— Stăteai cu o fată în brațe.

— Cam tânără pentru mine, nu crezi?

— Nu știu. N-am remarcat toate detaliile.

— Are douăzeci de ani și este ziaristă la New York Times.

— Bravo ție.

— Am ajutat-o să se angajeze.

Îi sclipeau ochii.

— Deci îți este recunoscătoare.

Zâmbi amuzat.

— Exact. Trebuie să-mi fie recunoscătoare. Doar este fiica mea.

Mickey rămase cu gura căscată.

— Fiica ta? și are douăzeci de ani?

— Da, eu o consider fiica mea, ea îmi spune unchiule. Este o relație neobișnuită.

Sorbi din pahar.

— Am adoptat-o. Acum câțiva ani. Este o refugiată vietnameză.

— Bineînțeles.

— Ți-am spus adevărul.

Mickey clătină din cap.

— Și eu care credeam că o să devii un hedonist. Ar fi trebuit să-mi dau seama.

— Prefer văduvele și femeile divorțate. Nu cred în povești de

dragoste de mai sau noiembrie.

— Ei, nici chiar noiembrie. Nu uita că suntem cam de aceeași vârstă.

— Atunci iulie.

— Așa da, surâse ea. Nu-i venea să creadă.

— Cum o cheamă?

— Numele ei adevărat este Phuong, dar acum își spune Jenny. Ca să fie cât mai americancă, probabil.

— De ce.?

— De ce am adoptat o refugiată vietnameză? luam interviuri și m-am gândit că o să beneficiez de o substanțială reducere de impozite.

— Vorbesc serios.

— Tu ai o explicație pentru tot ce faci?

— Da, deși încerc să nu mă gândesc la ea.

— Același lucru este valabil și în cazul meu.

— Nu cred că ți-a fost prea ușor. Un burlac cu o adolescentă?

— A fost mai ușor decât îți imaginezi.

— Ai vreun regret?

— O mulțime, dar nu în privința lui Jenny, zise el, privind-o drept în ochi. Sigur, am avut unele probleme. O dată a încălcat legea și au mai fost câteva incidente pe care aș prefera să le uit. A lovit în cap un băiat cu dicționarul Webster pentru că a făcut-o „asiatică împuțită”. Probabil că și-a luat avânt, pentru că tipul s-a ales cu comoție cerebrală. Dacă ar fi fost operele complete ale lui Shakespeare, l-ar fi ucis pe loc, dar cele mai multe probleme erau încuiate în mintea ei și, prin urmare mai greu de rezolvat.

— Îmi imaginez.

— Cred. În primii doi ani am fost ajutorul, îndrumătorul ei spiritual și calul ei de bătaie. Din fericire este foarte inteligentă. I-am pus un meditator particular și după primul an de școală era prima din clasă. Am vrut să urmeze un colegiu, dar n-are timp. Este mult prea preocupată de cariera ei. Uneori mă îngrozește. Este deșteaptă, ambițioasă și încăpățânată.

— Văd că te mândrești cu ea.

— Cred că ai dreptate.

Clătină din cap.

— Ce ciudat!

— La ce te referi?

— Știi, uneori cauți ceva cu disperare și nu-l găsești, nu pentru

că nu există ci pentru că ești prea orb să-l vezi.

Îl privea într-un fel anume. Nostalgic.

Dar veni chelnerul să le ia comanda și farmecul se risipi.

Mickey constată încântată că tamales și enchiladas erau oferite doar ca gustări. Bucatele nu semănau nici pe departe cu ce mâncaseră în satul La Esperanza: ardei cu porc, pește la grătar cu salată de avocado.

Mickey îi aruncă o privire. Observă că avea câteva fire albe în păr și se îngrășase. Câteva kilograme în plus nu-i stricau; fusese întotdeauna înalt și deșirat, dar îi stătea bine în blugi. Avea o cămașă de mătase gri, fără guler și un Oyster Rolex la mână. În concluzie, arăta bine.

Își concentra atenția asupra menu-ului și alese până la urmă pește; Hugh își comandă paste cu sos de ardei iute.

— De ce te-ai întors la San Diego? o întrebă el.

— Nu mai suportam Washingtonul. Simțeam că cedez nervos.

— Nu ești singura care nu-l suporți.

— Nu era vorba de Washington. Devenisem alcoolică.

Webb tresări uimit.

— N-ai știut? zâmbi ea. Clătină din cap.

— A început din anul când m-am întors din El Salvador. O sticlă de vodcă pe zi, dar, după ce a plecat Ryan, am băut și mai mult. La San Diego, primele trei săptămâni am zăcut în pat. Mama era foarte îngrijorată. Când m-am angajat, m-au găsit din prima zi ascunsă sub un pat, la reanimare. Mi s-a sugerat să-mi revin înainte să mă apuc de treabă. M-am dus la un psihiatru și mi-a spus că sufăr de sindrom post traumatic, caracteristic celor care fuseseră în Vietnam.

Se strâmbă.

— Verdictul lui mi-a sporit setea. Un timp, n-am mai știut de mine.

De ce nu m-ai sunat?

Îi zâmbi blând.

— Și ce să-ți fi spus: „Știu că te-am făcut să suferi, dar n-ai vrea să vii să mă ajuți?” Îmi imaginam că te săturaseși de mine și îți dădeam dreptate.

— Și ce s-a întâmplat până la urmă?

— Am urmat un tratament la Riverlands (ținutul râului) timp de câteva luni. Nu știu de ce-i spune așa, pentru că nu este nici un râu. Doar niște copaci și un gard. Oricum, am reușit să mănânc și să scot câteva cuvinte coerente. După aceea, am urmat ședințele

terapeutice. Mama le-a plătit, Dumnezeu s-o binecuvânteze. După un timp mi-am revenit și am început din nou să lucrez, dar nu la reanimare. Acum nu mă mai ocup decât de hemoroizi și afecțiuni de prostată. Psihiatrul m-a sfătuit să evit șocurile. Și iată-mă, la patruzeci și trei de ani, gata să iau viața de la început.

— N-am știut că ai avut atâtea necazuri.

— Bineînțeles că n-ai știut. Pentru tine eram nebuna care se căsătorise cu cine nu trebuie și îți provocasem suferință.

— Și acum?

— Lucrez la o mică clinică particulară în Upper West Side. Vin numai oameni bogați și nu prea bolnavi! nu-mi fac meseria ca la Bien Hoa sau la urgență, dar nici nu-mi afectează psihicul.

— Ai vreun prieten?

— De ce te interesează?

— Pentru că am o propunere.

— Ne cunoaștem de numai douăzeci și doi de ani. Văd că nu ești deloc un om grăbit.

— Când ai liber?

— În weekendul acesta.

— Vino la mine. Îți ofer camera lui Jenny.

— Pot avea încredere în tine?

— Nu știu. Vrei să ai încredere? îi zâmbi.

— O să mă mai gândesc.

Webb puse cotletele pe grătar, aduse un castron cu salată, o sticlă de apă minerală și două pahare. Încerca să înghită apa, ca și când s-ar fi potrivit de minune cu friptura. Mickey îl privi amuzată, dar nu spuse nimic.

Rămaseră pe ponton, până se stârni un vânt rece, care-i goni înăuntru. Soarele coborî la apus și Webb aprinse veiozele. Alte lumini sclipeau pe țărmul îndepărtat al golfului.

În timp ce prepara cafeaua în bucătărie, Mickey cercetă camera, privind scoicile încrustate de pe căminul din piatră și fotografiile înrămate.

Webb o urmărea din priviri. Era îmbrăcată într-un pulover cenușiu de bumbac și pantaloni largi, bleumarin. Se învârtea prin casă în picioarele goale. Se simțea atât de bine cu ea, de parcă ar fi stat împreună de-o viață. Se întreba de ce așteptase atât acest moment.

— Ea este Jenny?

Îi arătă fotografia fiicei sale adoptive la cincisprezece ani. Purta un aparat pentru dinți și zâmbea veselă.

— Cea de alături este mai recentă.

I-o făcuse acum șase luni, pe yachtul unui prieten. Zâmbetul adolescentei fusese înlocuit de surâsul tinerei încrezătoare.

— Este frumoasă, zise Mickey.

— Mulțumesc. Și mie mi se pare la fel.

— Cred că ți-a fost greu să crești un copil vietnamez.

— Da, au fost și momente grele.

— De ce? îl întrebă ea.

— De ce.?

— De ce ai făcut-o?

Ezită, căutând un răspuns potrivit.

— Nu știu. Poate am vrut să-mi spăl păcatele. Știi, mă întreb dacă a fost drept ce s-a întâmplat în 1975? le-am spus la revedere, ne-am cerut scuze pentru victimele napalmului și gata. Când scriam cartea despre refugiați, m-am gândit că ar trebui să fac mai mult decât să-i învinovățesc pe ceilalți. Trebuia să-mi aduc și eu contribuția într-un fel.

— Ryan îți spunea.

— Jimminy Cricket. Da, știu.

— Ai ceea ce se cheamă fibră morală.

— Iar celălalt motiv a fost mai egoist, bineînțeles: m-am gândit că o să mă ajute să-mi promovez cartea.

Zâmbi și puse fotografia la loc.

— Restul unde sunt?

— Sus, în birou.

Îl privi mirată.

— Nu-mi place să le expun.

— De ce?

— Ar semăna cu niște trofee de vânătoare. Aici n-am păstrat decât ciudățenia aceasta.

Luă un obiect care semăna cu un presspapier. Era o cutie mică de sticlă, montată pe un postament de onix. Înăuntru văzu un glonț strălucitor 7,62, gravat cu numele lui: Hugh Webb.

— De unde-l ai?

— Mi l-a dat Lee Cochrane când m-am întors din El Salvador. Nu mi-a explicat niciodată ce înseamnă.

— Dacă este un glonte cu numele tău, nu trebuie să-ți mai faci griji niciodată.

— Sau a vrut să mă prevină prietenește. Ai auzit ce s-a întâmplat cu el?

— Nu ieșise din spital când am părăsit Washingtonul.

— Ce ironie. A renunțat la războaie pentru că a spus că vrea să moară în patul lui. Pe urmă, a făcut infarct la treizeci și nouă de ani. Probabil, dacă ai un glonte cu numele tău, nu mai contează unde ești.

— Ce mai face?

— A slăbit zece kilograme, s-a lăsat de fumat, de băut și

mănâncă legume. S-a întors la lucru, dar acum suge țelină când își concediază subalternii în loc să-și aprindă o țigară.

Îi dădu înapoi cutia.

— Ce ciudată este viața!

— Într-adevăr.

— Când te-am cunoscut în Vietnam, nu mi-am imaginat că o să stăm aici, împreună, peste douăzeci de ani.

— Nici eu. Prima oară când te-am văzut, am crezut că, peste câteva minute, n-o să mai rămână din mine decât o mână de oase carbonizate. Și iată-mă aici, stâlpul comunității, gândindu-mă deja să pun bani deoparte pentru bătrânețe.

— Ai avut coșmaruri în care ți-a apărut elicopterul acela în flăcări?

— Din ce în ce mai puțin. Doar unul pe săptămână. Zâmbi din nou, înțelegător.

— Nu-ți lipsește? îl întrebă ea, rezemându-se de cămin.

— Nu.

— Mincinosule!

— Uneori. Nu știu de ce.

— Te-ai întoarce?

— Sunt prea bătrân pentru asta.

— Ryan este mai în vârstă ca tine.

— El are un surplus de virilitate.

Se întoarse în bucătărie, să ia cafeaua de pe foc.

— Nu știu. Am glonte cu numele meu. De ce să-mi fac griji?

— Tot te gândești la primejdie.

— Siguranța devine plictisitoare uneori. Zilele trec una după alta, monotone. Am destui bani, o casă frumoasă, știu că n-o să mă trezesc cu o bombă pe fereastră. Salvador ar fi fost fericit. Eu însă mă simt ca un boxer la pensie. Nu mai sunt în formă, dar tânjesc să mă întorc în ring, măcar pentru un singur meci. Mă amăgesc cu gândul că aș putea câștiga.

Luă romanul lui, Decepția din bibliotecă și-l răsfoi.

— Ar fi trebuit să o iau cu mine, să-mi dai un autograf.

— Ai citit-o?

— Am vrut să văd dacă amintești de mine, indiferent cum.

— Nu mi s-a părut corect. Și, ca să fiu sincer, nu cred că erai un personaj reprezentativ pentru politica americană din zonă.

— Deci nu eram. Te pricepi foarte bine să jignești o femeie.

Se posomorî brusc.

— Cred că renunț la cafea. Sunt obosită. O să mă culc devreme.

O conduse în dormitorul liber. Jenny venea uneori în weekend, așa că Webb îl lăsase cum era; cu posterele lui Luke Perry și Axl Rose lipite peste fotografiile rupte ale orezăriilor vietnameze, acoperite la rândul lor de posterele lui Bruce Springsteen. Marcau fazele adolescenței lui Jenny. Pe un raft, erau trofeele ei obținute la cercul științific. Pe marginea patului acoperit cu o cuvertură și pernuțe era un cățel de jucărie, botezat Woofer.

Webb se uită de jur împrejur, ca și când ar fi văzut încăperea pentru prima oară.

— Să nu te lași indusă în eroare de jucării, postere, dantelă. Nu o caracterizează. O să-ți dai seama când o s-o vezi.

— N-o să se supere că dorm în camera ei?

— Ba da, însă nu din motivul pe care-l bănuiești. Va fi dezamăgită de mine. I se pare avangardist să aibă un tată care trebuie să-și facă mai multe griji în privința sexului decât ea.

Mickey se destinse. Îl privi atentă, apoi deschise ușa și ieși pe balcon. O broască orăcăia în beznă. Veni în spatele ei, contemplând luminile unei bărci care înainta pe canal.

— Ce frumos și liniștit este aici, zise ea.

Webb sesizase schimbarea și aștepta.

— Doamne, câți ani am irosit!

— Nu i-ai irosit, dacă te-au învățat ceva.

— Ce-i ăsta, un citat din Richard Bach?

— Nu, cred că din Eagles. Nu-mi amintesc melodia.

— Nu încerca să mă înveselești.

— Bine, n-o să încerc. Pot să întreb ce s-a întâmplat cu tine și Ryan?

— Tu ce îți imaginezi?

— Cred că s-a plictisit după vreo trei ore de la sosirea la Washington. Pe urmă te-a înșelat și în prima zi ploioasă când n-a reușit să dezgroape nici o afacere gen Watergate, a început să caute un război.

— Dacă tu ți-ai dat seama, eu de ce am fost oare atât de oarbă?

— Pentru că tu îl iubeai și eu nu.

Își strânse brațele în jurul ei.

— Te-ai întrebat întotdeauna de ce l-am ales pe el și nu pe tine, nu-i așa?

— Nu, nu m-am întrebat. La început, m-am gândit că m-am îmbolnăvit de malarie și am ieșit din joc, dar nu era o explicație. La

el n-ai fi renunțat chiar dacă ar fi zăcut bolnav de dizenterie, varicelă, febră dengue, orice. Degajă un farmec aparte, irezistibil, care atâță instinctele masochiste ale femeilor. Știu că nu sună frumos dar este purul adevăr. Femeilor le plac ticăloșii.

— M-am simțit flatată că un bărbat ca el m-a băgat în seamă.

— Bine, înțeleg, dar de ce te-ai măritat cu el?

— Am crezut că pot să-l schimb. Da, credeam cu adevărat că vrea să fie schimbat. Psihiatrul meu era de părere că este la fel de dezaxat ca mine și l-am plăcut pentru că, sufletește, eram la fel.

— Uite ce le trece prin minte!

— Nu crezi că este dezaxat?

— Nu.

— Cum, nu crezi că un om părăsit în copilărie de un tată celebru, care mai târziu a băut până a murit, ar putea avea probleme emoționale? un om care a fotografiat toată viața cadavre măcelărite, boală și nenorociri mai poate fi întreg la cap?

— Îmi frângi inima. Tipul este complet lipsit de sentimente.

— Și el are numai vorbe de laudă la adresa ta.

Webb clătină din cap. Nu voia să-l disculpe pe Sean Ryan. N-o să-l ierte niciodată, pentru că făcuse lucruri de neiertat.

— Ai vreodată coșmaruri, Hugh? a fost adevărat ce ai spus despre elicopter? te trezești în toiul nopții lac de transpirație?

— Nu, în ultima vreme.

— Ți-ai păstrat cumpătul. Nu te-ai apucat de băut și nici n-ai avut nevoie de psihiatri.

— Nu toată lumea reacționează la fel. M-am descărcat în felul meu. Am scris, m-am ocupat de Jenny.

— Aș fi vrut și eu să fac ceva constructiv, dar nu am reușit. Când m-am întors din Vietnam, am fost foarte dezamăgită. Acolo erai mereu în priză, trăiai intens. În schimb aici, totul părea palid, șters. Nu reușeam să-mi scot războiul din minte. Oamenii mă întrebau cum a fost, încercam să le spun, dar știam că nu-i interesa, iar gândul acesta mă revolta: era o adevărată tragedie și nimeni nu dădea doi bani! în orice caz, psihiatrul m-a ajutat mult. Cel puțin m-a făcut să-mi dau seama că nu eram doar nebună și slabă de fire. Era un tip grozav. Se specializase în problemele veteranilor din Vietnam. Păcat că nu și-a ascultat propriile sfaturi. La câteva luni după ce am terminat ședințele, s-a sinucis. Și-a băgat pistolul în gură și și-a împrăștiat creierii pe diplomă. Grozav.

Webb nu știa ce să-i spună.

— Poate că eu nu l-am ajutat, dar el mi-a făcut mult bine. Mi-a spus că în El Salvador încercam să recreez aceleași drame și situații ca în Vietnam, în speranța că se va termina altfel. Numai că nu se poate termina altfel, pentru că femeile și copiii mor nevinovați și Humpty Dumpty14 nu-și mai revine niciodată.

Îl luă de mână.

— Pe urmă a apărut Ryan și am crezut că o să revin la normal.

— După Ryan n-ai mai găsit alți bărbați?

— Ba da. O mulțime. Majoritatea erau veterani ca mine.

— Și pe urmă?

— Am renunțat la bărbați un timp. Seamănă cu colesterolul. Când îmbătrânești, trebuie să reduci doza. Am renunțat și la saloanele de urgență. Și la băutură. La tot ce-mi plăcea, dar îmi făcea rău. De câțiva ani trăiesc liniștită și singură.

— Atunci de ce te-ai întors la New York?

— Mama a murit acum câțiva ani. Nu mai aveam de ce să stau la San Diego. M-am gândit că eram gata să-mi iau din nou zborul. Am căutat de lucru și când mi s-a oferit postul acesta, mi-am spus de ce nu? și iată-mă!

— Da, într-adevăr.

Nu știa ce insinua de fapt.

— Nu mai vreau să-mi pierd timpul.

Îi luă mâna și i-o puse pe pieptul ei.

— Nu cred că este bine, murmură Webb.

— Nu-i adevărat.

Văzând că nu zâmbește, adăugă.

— Nu vreau să dorm la parter, cu posterele lui Luke Perry. Am patruzeci și trei de ani.

Își trase mâna. O dorea cu disperare. Când o invitase în weekend, știuseră amândoi ce însemna, dar își jurase că n-o să se facă de râs din nou.

— Să nu ne pripim.

Își încrucișă brațele, rezemându-se de balustradă gata să izbucnească în lacrimi.

— Ești supărat pe mine, nu-i așa?

— Nu.

— Ba da.

Se întoarse și dădu cu pumnul în balustrada de lemn.

— Bineînțeles că sunt! mi-ai frânt inima, fir-ar să fie!

— Atunci dă-mi-o înapoi, să vedem dacă nu pot s-o repar.

O duse sus, în camera lui. Stăteau față-n față, în beznă. Auzea murmurul valurilor, în grădină. Luna își cernea razele argintii prin jaluzele.

O creangă se lovi de geam. Ceasul digital sclipea verzui.

— N-am mai făcut-o pe un pat cu apă, zise ea.

— Este ușor. Începi cu câteva valuri mici, ajungi la unul de un metru și termini cu un tsunami.

— Cel de un metru nu-i rău de loc, dar voi pescarii exagerați întotdeauna.

O luă de mână.

— Am emoții.

— Și eu.

— După atâta timp o să fii dezamăgită.

— Trebuie să fie mai bine decât prima oară.

— Atunci ai adormit.

— Nu-mi mai amintesc.

— A doua oară a fost bine. Erai mult mai tânără, bineînțeles.

O sărută blând și o simți cum îi răspunde plină de pasiune. N-o să meargă, se gândi el. După atâta timp, după Ryan, după toți ceilalți, n-o să meargă.

Se răsuci pe spate. Îi bătea inima să-i sară din piept. O sudoare plăcută îi răcorea corpul. Se întoarse spre ea și izbucniră în râs.

— Uau! exclamă Mickey. Cred că toate divorțatele din Lincoln Cove stau la coadă la ușa ta în timpul săptămânii.

Îl încălecă, strângându-i coapsele între genunchi.

— Cred că patul cu apă s-a crăpat, zise el.

— Ce murdar vorbești.

— M-am păstrat timp de douăzeci de ani.

— Așa se pare.

— De fapt, n-am făcut decât să mă antrenez pentru evenimentul principal.

Îi zâmbi încântată. O privea fascinat. Luna care strălucea prin fereastra deschisă sculpta umbre pe corpul ei. Îi luă penisul în mână și începu să-l dezmierde.

— Ah, de-ar putea vorbi!

— Ar fi o conversație destul de scurtă și plictisitoare.

— Nu văd nici un semn de rugină. Haide, eu am fost sinceră cu tine. Mărturisește-mi cele mai întunecate secrete ale tale. Din câte am observat, n-ai lăsat acest talent uriaș să se irosească.

— Acum câțiva ani era cât pe ce să mă căsătoresc cu un

redactor de la editura care-mi publică romanele.

— Și ce s-a întâmplat?

— Voia să renunțe la serviciu și să aibă copii. Ar fi fost păcat. Era foarte bună în meseria ei.

Râse.

— Și acum?

— Este o tipă divorțată care locuiește în Baypoint Road. Se ocupă de investiții. Trece în fiecare luni și joi să-mi examineze plasamentele financiare.

— National Engineer ar scoate un reportaj de senzație. Balena dă lovitura!

Gemu.

— Încetează! ia mâna!

— De ce?

— Pentru Dumnezeu, femeie!

— Cred că se încarcă din nou.

— Nu pot, Mickey. O să mă omori.

— Stai liniștit. Știu ce fac. Doar sunt asistentă medicală.

— Mickey, am patruzeci și trei de ani și duc o viață sedentară.

— Nu vreau să mă las mai prejos decât rivala mea de luni și joi. Trebuie să-mi dau toată silința. Uite, cred că mă place.

— Te adoră.

Își undui șoldurile și simți cum intră în ea, din nou. Gemu. Se aplecă peste el și-i simți părul pe față.

— S-o luăm mai ușor cu valurile, murmură Mickey. Deocamdată o să plutim pe coama lor.

Se simțea frustrat fără să vrea. Așa ar fi trebuit să fie de la început. Se înfurie, gândindu-se ce pierduse, dar apoi își spuse: nu, toate la timpul lor. Poate că atunci n-ar fi mers. Ar fi existat prea multe fantome între noi. Acum însă avem o șansă.

Webb stătea în fața PC-ului din biroul lui. Se uita pe fereastră și fluiera. Soarele se reflecta în parbrizele mașinilor care traversau Southampton Bridge.

După aproape două ore de muncă nu scrisese decât vreo cincizeci de cuvinte. Se gândea tot timpul la ea.

Țârâitul telefonului îl trezi din visare. Ridică receptorul. Era o convorbire internațională.

— Webb.

— Hugh, sunt eu, Croz.

— Unde ești?

— La Roma. IPA m-a numit șeful agenției de aici.

— Felicitări.

— Nu mă felicita. Au făcut-o din cauza genunchiului meu beteag. Un timp, voi rămâne la birou. Hugh, te-ai uitat la televizor? ai văzut ce se întâmplă în Iugoslavia? este de necrezut.

Webb știa ce o să urmeze.

— M-da.

— Te-am sunat fiindcă mă gândeam să faci câteva reportaje pentru mine. Tot ce nu publicăm, poți păstra în cărțile tale. Sunt în măsură să-ți ofer bani buni. Ce zici?

Webb fu cât pe ce să-l întrebe ce înțelegea prin bani buni, dar se abținu. Dacă deschidea discuția de bani, era ca și când ar fi acceptat.

— Cred că ești nebun.

— Doar n-o să stai toată viața la Long Island. O să înnebunești.

— Nu, ar fi o nebunie să mă întorc într-o zonă de război.

— Trebuie s-o faci, chiar dacă n-ai nevoie de bani.

— Aiurea.

— Încetează cu expresiile tale englezești. Ce vrei să spui de fapt?

— Că nu mă interesează.

— Gândește-te, Hugh. Este ceva deosebit. Sarajevo este asediat și nu-i pasă nimănui, decât nouă.

— Mi-am făcut datoria, Croz. Nu mai pot s-o iau de la început.

— Gândește-te. Este tot ce-ți cer. Îți las numărul meu de telefon, da?

După ce închise, se uită mult timp la receptor ca la lampa lui Aladin. Nu trebuia decât să formeze un număr de telefon.

Nu, era imposibil. Terminase cu acest capitol din viața lui. În Balcani uciseseră deja mai mulți ziariști decât în toți cei zece ani de război din Vietnam. Ar fi nebun să se ducă acolo.

Nebun de legat.

Webb prânzi cu noul său editor într-un restaurant din rue Avenue și apoi, în loc să se ducă la Penn, luă metroul până la Houston. Mickey își închiriase un apartament în zonă și ieșea din tură la trei-după amiaza. Voia să-i facă o surpriză. Cumpără un buchet de trandafiri de la o florărie din colțul străzii.

Un tânăr îmbrăcat în negru din cap până în picioare stătea pe capota mașinii ei. Avea ochelari de soare și cercel de aur în urechea stângă. Webb își aminti că nu trebuia să tragă concluzii pripite.

Învățase de la Jenny.

Era o clădire cu interfon dar profită de ocazie și intră o dată cu un locatar. Grozav sistem de securitate! urcă scările până la al treilea etaj și bătu la ușa ei. Se deschise.

Și se trezi față-n față cu Sean Ryan.

Ryan zâmbi.

— Ia te uită ce surpriză!

Se uită la trandafiri și înălță din sprâncene. Webb privi peste umăr. Mickey stătea în mijlocul camerei, într-un halat alb.

Întinse florile și i le dădu lui Sean.

— Sunt pentru tine.

— Ce frumos din partea ta, Păianjenule.

— Da, mi-ai lipsit.

— Și ți-ai dat cu aftershave tot pentru mine?

— Am luat prânzul cu editorul meu. Este homosexual și-mi place să-l tachinez.

Mickey încremenise în loc. Avea o privire vinovată. N-avea de ce. Nu exista nici o lege care să-ți interzică să te culci cu fostul soț.

— Mi-a făcut plăcere să te văd. Și acum cred că ar fi mai bine să plec.

— Nu pleca, Hugh, îl rugă Mickey. Intră te rog. Mi-ai făcut o surpriză. Nu te așteptam.

Se abținu să-i dea o replică usturătoare. Ryan își revenise.

— Da, intră Păianjenule. Nu te-am mai văzut de mult. Stai să bem ceva.

Webb ezită, apoi ridică din umeri și intră.

— M-am întors acasă de la serviciu și m-am trezit cu doi oaspeți. Vreți suc de portocale? n-am altceva mai tare.

— Da sigur, nici o problemă, zise Webb.

Ryan întinse florile.

— Vrei să le pui într-o vază?

Mickey le luă, privindu-l încruntată. Pe urmă deschise frigiderul, luă o sticlă cu suc de portocale, trei pahare și le puse pe masă. Ușa dormitorului era deschisă și se vedea patul răvășit.

— N-am avut timp să-l fac azi dimineață, zise ea, închizând ușa cu piciorul.

Ryan și Webb se așezară unul lângă altul pe canapea.

Mickey își trase un scaun.

— Iată-ne toți trei!

— L-am văzut pe Crosby la Londra, îi spunea Ryan lui Webb.

Mi-a povestit că a întâlnit-o pe Mickey aici. Am luat adresa de la el. M-am gândit să-i fac o surpriză. Ca și tine de fapt. Până la urmă am fost toți surprinși.

Webb încuviință din cap. Încerca să-și ascundă agitația și să converseze cu el.

— Când ai venit la New York?

— Noaptea trecută.

— Acum lucrezi pentru CNN?

— Da. Am fost în Somalia, să mă bronzez. Tu tot de bestselleruri te ocupi?

Webb se făcu că nu bagă în seamă ironia.

— Știi, am devenit răsfățatul emisiunilor televizate.

— Nu mă mir, spuse Ryan, zâmbind.

Nu mai știa ce să-i spună.

— Ce te aduce la New York?

Mickey turnă sucul și trânti paharele pe masă. Era în toane proaste. Nu-i convenea că o prinsese.

— Am venit s-o văd pe Mickey, dar tu?

— La fel.

— Ce coincidență!

— Într-adevăr.

Webb simțea că Mickey îl privea furioasă. Nu înțelegea de ce. El ar trebui să se înfurie, nu ea.

— Cum îți merge? te-am văzut de câteva ori la TV. Era cât pe ce să nu te recunosc în costum.

Ryan se arătă stânjenit pentru prima oară.

— Ah, amice, am încercat să le explic de nu știu câte ori, dar n-au vrut să mă creadă. Spuneau că telespectatorii mă plac. M-am distrat și eu un pic. Doar știi cum este.

— Da, știu, bineînțeles.

— Arăți bine, Păianjenule.

— Mulțumesc. Nici tu nu te-ai schimbat.

— Duc o viață curată.

— Îmi imaginez.

Ryan gustă din suc și se strâmbă.

— Ciudat, știi, speram să dau de tine cât stăteam în New York. Și iată că ne-am întâlnit nas în nas.

Zâmbea și bătea din picior în același timp. Webb simțea că era furios și se întreba de ce. Pentru că Mickey își găsise alt bărbat sau pentru că acel bărbat era Hugh Webb? ryan ar fi preferat probabil

ca toate femeile pe care le părăsea să se ducă la mănăstire.

— Ți-am citit toate cărțile, amice, spunea Ryan. Nu sunt deloc rele, dar cel mai mult mi-a plăcut Decepție. Ai talent, Păianjenule. Romanele tale se citesc cu plăcere.

— Intenția mea a fost cu totul alta.

— Știu, dar o carte care nu atrage atenția publicului, nu se remarcă. Trebuie să fie grotescă, înspăimântătoare sau pasionantă. Când ai ceva de spus, trebuie să șochezi oamenii cu pete de sânge, să te strecori în spatele lor și să le țipi în urechi să-i trezești. Noi nu trebuie s-o facem decât pentru treizeci, cel mult șaizeci de secunde. Cred că este mult mai greu să menții tensiunea într-un întreg roman. Te admir.

Webb nu observă nici urmă de ironie și se simți flatat de complimentul lui, fără să vrea.

— Unde locuiești, Păianjenule?

— În Lincoln Cove, Long Island. Fă-mi o vizită înainte să pleci.

— Da sigur. O s-o iau și pe Mickey.

Îi zâmbi nevinovat. Webb se uită la Mickey.

— Trăim împreună, îl anunță ea pe Ryan.

— Eu m-aș fi exprimat altfel, zise Webb. Aș fi spus că sunt îndrăgostit de fosta ta soție, dar, mă rog, depinde din ce perspectivă privești lucrurile.

Ryan părea încântat, spre deosebire de Mickey care clocotea de furie. De fapt reacția ei îl amuza cel mai mult.

— Ce șmecheri sunteți, zâmbi el. Hai, nu vă supărați!

— Dracu' să te ia! exclamă Mickey intrând în dormitor și trântind ușa.

Webb se ridică să plece.

— Nu s-a întâmplat nimic, amice, îl liniști Ryan. Vreau să spun, înainte să ajungi tu. Am terminat de mult.

— A fost grozav că ne-am întâlnit, zise Webb.

— Mai sunt binevenit la Lincoln Cove?

Doamne, se gândi Webb. Parcă ar fi un băiețel care se teme să nu piardă o excursie. Farmecul lui consta probabil tocmai în ușurința cu care trecea de la o stare la alta.

— Mickey o să-ți spună cum să ajungi.

Se uită la ceas.

— Trebuie să plec. Vreau să prind trenul.

Dracu' să-l ia pe Sean Ryan.

Și pe ea la fel!

* * *

Ryan bătu la ușa dormitorului și intră, deși nu primise nici un răspuns. Mickey se îmbrăca în fața oglinzii. Își pusese chiloții și încerca să-și prindă sutienul.

— Ieși!

— Nu vrei să te ajut?

— Ce dracu' vrei? ești în casa mea, nu uita!

— Doar ne cunoaștem.

— Ce tupeu ai!

— Este necesar în meseria mea. Se așeză pe marginea patului s-o privească în timp ce-și punea bluza și fusta.

— Arăți grozav, Mickey. Nu te-ai schimbat.

— Normal! credeai că o să îmbătrânesc din cauza ta?

— Nu, n-am vrut să spun asta. Nu mai fi atât de suspicioasă.

Se simțea privită. Era pe jumătate goală, cu cel mai atrăgător bărbat pe care-l văzuse vreodată. Probabil că se zgâia la ea special, să-și încerce puterea de seducție.

Nu-i venea să creadă că Webb se găsise să vină tocmai azi. Își imagina ce crezuse.

Dar nu se întâmplase nimic. Ryan de-abia sosise de câteva minute. Întrebarea era: oare s-ar fi întâmplat ceva dacă nu venea? ryan o părăsise de opt ani, dar auzea glasul rațiunii care-i șoptea: fii prudentă!

O sunase ultima oară acum trei ani și iată-l din nou, răspândindu-și farmecul irezistibil. Ce-o mai vrea, pentru numele lui Dumnezeu?

— Se pare că ți-ai venit în fire, remarcă el. Mă bucur.

Se îmbrăcă și începu să se pieptene. Îl simțea aproape de ea.

— Ce vrei?

— Să văd cum te simți.

Părea sincer, dar nu ar trebui s-o mire. Ryan avea întotdeauna cele mai bune intenții atâta timp cât nu trebuia să răspundă de cineva.

Îi puse mâinile pe șolduri.

— Ce-ai zice să cinăm undeva? îl împinse.

— Ce este, Sean? n-are cine să-ți țină companie diseară și să-ți încălzească patul? oricum, aici n-ai nici o șansă.

— Am venit la New York să văd cum îți merge, insistă el.

— Și dacă nu mi-ar fi mers bine ce-ai fi făcut?

Ridică din umeri.

— Croz mi-a spus că ți-ai revenit. Voiam să mă conving cu ochii mei. Am avut remușcări.

— Era normal să ai.

Apoi își dădu seama. Crosby îi spusese că se simțea bine, deci fusese sigur că n-o să aibă probleme. Putea să-și împace conștiința și să-i întoarcă spatele fără regrete.

Ah, n-avea de ce să se agite. Nu putea să-l schimbe și căsătoria lor nu eșuase doar din vina lui.

— După colț, este un mic restaurant italian, zise ea. Au niște tortellini grozave.

— Îmi place când vorbești prostii, spuse Sean.

Ryan apăru la Lincoln Cove cu Mickey într-o limuzină. Webb stătea pe verandă, cu mâinile în buzunar. Se mira că nu închiriase un elicopter să aterizeze pe pajiștea lui.

Mickey i-o luă înainte și își aruncă geanta pe trepte. Se uitară unul la altul.

— Bună, Mickey.

— Bună.

— Ați înotat?

— Este un model vechi. Nu are piscină. Doar saună.

— Păcat.

Ryan îi dădu bacșiș șoferului și o urmă pe Mickey. Era îmbrăcat într-o cămașă militară fără mâneci, blugi vechi și cizme de piele Fabiano. Probabil că voia să facă pe fotoreporterul de război în vacanță.

— Cred că ai călătorit confortabil, îi spuse Webb.

— Trăiește clipa. Nu se știe ce-ți va aduce ziua de mâine.

— Presupun că ai închiriat Queen Elizabeth să te întorci acasă.

— Nu, Peter Arnett mi-a luat-o înainte.

Webb se întreba dacă nu făcuse o greșeală să-l invite.

— Intră, îl pofti el. O să-ți pregătesc un ceai englezesc.

— Frumoasă casă, zise Ryan.

— Mulțumesc.

Ieși pe terasa care dădea spre ponton. Nu se înserase încă, dar vecinii aprinseseră lampioanele în grădină. Briza mirosea a mare și fripturi. Greierii țârâiau pe pajiște.

— Grozav loc pentru seducție, remarcă Ryan, izolat, întunecat. În Lincoln Cove nu te aude nimeni dacă țipi.

Îi zâmbi lui Mickey și apoi se întoarse spre Webb.

— Unde lucrezi pentru Premiul Pulitzer?

— În birou, la etaj.

— N-am fost niciodată în casa unui scriitor. Pot s-o vizitez?

Webb își dădu seama că va fi un weekend obositor.

— Da, cu condiția să vorbești mai puțin.

Ryan se opri în mijlocul camerei, uitându-se în jur. Webb stătea în prag.

— Parcă te văd, cum stai aici și îți sugi creionul, cugetând asupra sensului vieții.

Webb știa că îl ațâța și rămase tăcut.

Nu s-a schimbat, se gândi el. Autodisciplina îl ajutase pe Ryan să se ferească de gloanțe?! să se vindece după rănile și bolile tropicale de care suferise? era solid și în putere. Îl ajutase și ereditatea, bineînțeles. În timp ce bărbații de aceeași vârstă cu el aveau burtă și păr grizonat, Dorian Grey rămăsese în prima linie să vâneze femei și ambulanțe. Avea trupul și vigoarea unui bărbat de treizeci de ani.

— Te invidiez, îi spuse Ryan, luându-l prin surprindere.

— Asta-i culmea!

— Ai o viață ordonată. Eu n-am reușit niciodată.

— Încetează cu rahaturile astea. Ești fericit ca un porc care se scaldă în mocirlă.

— Când sunt în miezul acțiunii, mă simt perfect. Abia când se termină mă apucă groaza.

Rămaseră tăcuți. Camera se întunecă și umbrele se alungiră.

— Nu ți-am mulțumit niciodată că mi-ai salvat viața la Que Trang.

— Într-adevăr, nu mi-ai mulțumit.

— Și nici n-o s-o fac. Era de datoria ta, dar tot nu pricep de ce m-ai salvat. Dacă aș fi fost în locul tău, i-aș fi lăsat să mă împuște.

— Nu-i adevărat.

— Ba da, amice. Dacă ar fi fost o femeie la mijloc.

— În această privință suntem complet diferiți.

— Încerc să găsesc o asemănare între noi. Aprinse veioza și studie fotografiile de pe pereți.

— Doamne, am rămas la fel de tineri.

— Mai ales tu, ticălosule!

— Unii spun că nu îmbătrânesc pentru că nu m-am maturizat.

— M-am întâlnit cu Croz când a venit în oraș.

— M-da, mi-a spus.

— Are o bucată de schijă în genunchi.

— A avut noroc că nu s-a trântit la pământ. Altfel, l-ar fi nimerit în cap.

— Spunea că te-a văzut la Zagreb. Nu-mi vine să cred că voi doi o țineți așa de douăzeci de ani.

— Este ca un microb. Și, oricum, ce ai vrea să fac?

— Nu v-ați plictisit?

— Amice, acum nu mai pot trăi fără suspans. Sunt ca un drogat. Dacă n-ar exista tipi ca mine și Croz la fața locului, cine ar mai afla ce se întâmplă cu bietele victime?

— Nu știu dacă oamenilor le mai pasă. Este din ce în ce mai greu să-i șochezi. El Salvadorul m-a lecuit să mai lupt pentru o cauză.

— Contează totuși. Este singurul lucru pe care l-am învățat de la tine.

— De la mine?

— Te poreclisem Jimminy Cricket. Ei bine, acum eu sunt acela. Când o să te pensionezi, o să-ți iau locul. O să stau pe umărul omenirii și o să dau din gură până o să mă bage într-o cutie.

— N-o să taci nici atunci, din câte te cunosc, spuse Webb.

Ryan zâmbi.

— N-o să schimbi nimic, Sean. Chiar dacă îți riști viața să imortalizezi războaiele de pe glob, oamenii rămân indiferenți. Văd atâta violență la televizor încât au devenit imuni. Sau poate nu-și mai dau seama care este diferența între ficțiune și realitate.

— Poate ai dreptate, dar nu este adevăratul motiv pentru care ai renunțat. Ai făcut-o din cauza ta.

— Cum adică?

— Ți-ai pus prea mari speranțe în misiunea ta. Tu nu te mulțumeai să pui capăt unui război, voiai să elimini complet violența. Ești un idealist!

— Și ce-i rău în asta?

— Toți idealiștii sunt rupți de realitate.

— Bravo! tu ai inventat cuvântul sau ai asistat la prea multe conferințe militare de presă?

— Cei ca tine zbiară în gura mare că războiul este un iad. Aiurea! depinde de ce parte a baricadei te afli. Dacă ești un amărât care aleargă să scape cu viață sau un biet țăran urmărit de un elicopter într-o orezărie, atunci da, este într-adevăr un iad, dar, dacă ai o armă bună și celălalt nu are atunci devine distractiv. Ca un joc video. Doar ai văzut cu ochii tăi. Cel care lichidează cu

mitraliera un țăran vietnamez amărât nu consideră că războiul este un iad. Dimpotrivă. La fel ca sârbii care asediază Vukovarul. Du-te și spune-le să oprească războiul. Se distrează mai bine ca oricând. Se simt sexy, puternici. Să-ți spun ceva, Păianjenule. Am văzut războaie de eliberare, de guerillă, de cucerire, de toate felurile, dar știi care este scopul lor? nu eliberarea sau cucerirea, ci distracția. Să nu crezi că ai dat greș pentru că n-ai putut opri războiul din Vietnam. N-ai cum să împiedici oamenii să se războiască. Este ca și când le-ai interzice să se reguleze. Nu poți decât să mai remediezi lucrurile pe ici pe colo.

Se întoarse zâmbind.

— Ascultă-mă. Parcă aș fi John Pilger, nu-i așa?

— S-ar putea să ai dreptate, zise Webb.

— Poate, dar n-am venit în biroul tău să discutăm despre război.

— Vrei să vorbim despre Mickey, nu-i așa?

— Da.

— Nu te privește, Sean.

— Din moment ce îți bagi prelungitorul în nevasta mea, mă privește.

Webb clătină din cap. Ar fi trebuit să se aștepte din partea lui. Îl uimea ce repede trecea Ryan de la dezbateri morale superioare la izbucniri josnice pentru a-și proteja propriul eu.

— Fosta ta soție.

— Te joci cu expresiile.

— De ce? divorțul s-a încheiat, nu?

— Îmi vine greu să nu mă implic.

— Vorbești serios?

— Doamne, Hugh. Credeam că ești prietenul meu.

— Ei bine, te-ai înșelat. Și scutește-mă de predicile tale despre moralitate. Mai ales pe mine.

— De ce mai ales pe tine? webb ridică din sprâncene.

— Te referi la ce s-a întâmplat în Saigon, nu-i așa? eram sigur. Doamne Dumnezeule de câte ori vrei să-ți spun că n-a fost vina mea? n-am vrut să fiu împușcat.

— Ar fi trebuit să te gândești.

— Ce sunt eu, ghicitoare? și oricum, cum îți explici fapta ta?

— Ai divorțat de cinci ani.

Webb își dădu seama că ridicase glasul și încercă să se calmeze.

— Ce vrei de fapt?

— O iubesc și acum, Păianjenule. N-am divorțat de ea pentru că n-o iubeam.

— Nici nu cunoști înțelesul cuvântului.

— Nu-mi place să știu că unul din prietenii mei trăiește cu fosta mea soție.

— Cine ți-a spus că sunt prietenul tău?

Se uită la Ryan și observă cum se schimba la față. Își dădu seama că nu se gândise la acest aspect. Considera că toată lumea îl iubea indiferent ce ar face.

— Eu te-am plăcut întotdeauna.

— Aveai toate motivele.

Ryan oftă adânc. Se uită mai atent la fotografia înrămată de pe perete: el, Webb, Crosby și Cochrane pe o stradă din Saigon.

Webb îi pusese altă ramă, dar rămăsese o pată maronie într-un colț, când aruncase cu cana de cafea în ea.

— Erau vremuri bune pe atunci. N-o să mai avem niciodată un război ca acela.

— Toate sunt la fel, spuse Webb.

— Dacă vrei tu.

Se întoarseră la parter. Mickey își pusese un trening și își legase părul la spate. Pregătise ceaiul și punea tava cu cești pe masa de lângă fereastră.

— M-am instalat în camera lui Jenny. Sper că nu-i nici o problemă.

— Eu unde dorm? întrebă Ryan.

— Ce-ar fi să vă culcați împreună? atunci am fi chit.

— Numai dacă îl regulez eu pe Păianjen. Abia atunci o să fim chit.

Zâmbi, dar ochii lui erau reci, inexpresivi.

Ryan se trezise devreme, așa cum obișnuia de-o viață. Rămase dezamăgit să constate că Mickey și Webb plecaseră deja. Se duse în bucătărie să-și facă o cafea când auzi hârâitul unei mașini vechi. Se uită pe fereastră și văzu un Volkswagen galben oprind la poartă. O tânără asiatică în blugi, canadiană și adidași Reebok se îndrepta spre casă și descuie ușa.

Îl privi cu gura căscată. Își plecă privirile. Cel puțin își pusese șortul.

— Bună, zise el.

— Bună. Cred că ești Jenny, nu?

— Și tu Ryan.

— Exact.

— Te-am văzut la televizor. Unchiul are fotografia ta în birou.

Îl măsură din cap până-n picioare.

— N-arăți rău.

— Mulțumesc.

— Cu plăcere.

În afară de trăsăturile fizice evidente, nu observă nimic asiatic, nici în atitudine, nici în expresia feței. Avea toate caracteristicile unei tinere americance.

Își aruncă geanta pe podea și închise ușa.

— Ești ultima persoană pe care mă așteptam s-o găsesc aici. Unchiul te consideră un ticălos.

— Serios?

— Da, a spus-o de atâtea ori.

Îi zâmbi. Îi plăcea fata. Se pare că spunea întotdeauna ce gândea.

— Sunt convins că n-a vorbit serios.

Deschise frigiderul, luă un măr, se așeză pe un taburet și începu să-l mănânce.

— Nu cred că glumea.

— Da de unde. Îl cunosc eu pe Păianjen.

— Care Păianjen?

— Tatăl tău.

— L-ai poreclit Păianjenul?

— Da, așa le spunem celor pe care-i cheamă Webb în Australia. La fel cum roșcaților le spunem Albaștri.

— Eu îi spun unchiule, pentru că nu este tatăl meu.

— Foarte bine.

— Mi se pare corect și respectuos.

— M-da. Să știi că de-abia așteptam să te cunosc. Noaptea trecută la cină a vorbit numai de tine.

— Îmi pare rău. Așa face mereu. Când ai un copil adoptiv ești și mai exagerat.

— Probabil.

Mușcă din măr, studiindu-l fără să se jeneze. Trecuse mult timp de când nu-l mai impresionase o femeie.

— Ce colecție impresionantă de cicatrice. Parcă ai fi o cuvertură, remarcă ea, zâmbind.

— Vrei o cafea?

— Nu, nu beau niciodată.

— De ce?

— Cofeina nu face bine.

Mușcă iarăși din măr.

— Ai o reputație impresionantă.

— Ca fotoreporter de război?

— Nu.

— Nu înțeleg.

— Ca fustangiu.

— Ah, Doamne, asta a fost demult.

— Așa cred și eu.

— Mă rog, nu a trecut chiar atât de mult. Păianjenul spunea că lucrezi la Times.

— Exact. Dacă vrei să scriu despre un club religios sau dacă ți s-a furat mingea de basket, sună-mă.

— Mi-a arătat articolul despre cei fără adăpost. Ai nevoie de mult curaj să-ți petreci o noapte pe străzile New Yorkului. Eu nu cred că m-aș fi încumetat.

— Unchiul era cât pe ce să facă apoplexie.

— Nici mie nu mi-ar fi venit bine dacă aș fi fost tatăl sau unchiul tău.

— Nu am pățit nimic. M-am deghizat în cocoșată. M-a ajutat o prietenă care lucrează la un teatru. Arătam atât de oribil încât aș fi pus pe fugă orice violator. Mi-am băgat trei perne sub rochie și una la spate. N-ai văzut niciodată ceva mai oribil.

— Oricum, a fost foarte periculos.

— M-da, a doua zi am scris din nou despre procese și delincvență juvenilă.

Luă o ceașcă, puse o linguriță de ness și turnă apă fierbinte.

— Parcă spuneai că nu bei cafea, zise Ryan.

— Este pentru unchiul.

— Prea târziu. A plecat înainte să mă trezesc eu.

— Unde?

Îi făcu semn spre plajă. Doi oameni mergeau unul lângă altul de-a lungul stâncilor.

— Uite-l.

Era frig lângă apă și Mickey își strânse canadiana peste piept. Zorile se întindeau ca o pată portocalie pe cer, deasupra podului Southampton.

— Nu s-a întâmplat nimic între mine și Ryan, îi spuse Mickey.

— Bine.

— Nu știu de ce mă justific. De fapt n-ar trebui s-o fac. Nu-mi amintesc să te fi întrebat dacă tipa aceea cu investițiile a trecut pe la tine să-ți verifice plasamentele.

— Voiam să știu cum stăm.

Se opri și-l privi în ochi.

— Și cum stăm?

— Vreau să mă căsătoresc cu tine.

Se arătă deodată speriată și nedumerită, ca la Bien Hoa.

— Ar trebui s-o luăm mai încet.

— Nu se poate spune că ne-am grăbit.

— Nu ne cunoaștem de prea mult timp. Sunt doar câteva luni, puse cap la cap, fără să socotim despărțirile.

— Dar eu le socotesc. Le număr în fiecare zi. Sunt foarte lungi.

— Hai să nu ne pripim, da?

— Pe Ryan îl cunoșteai de numai trei săptămâni și ai alergat la Washington să vă căsătoriți.

— Da, și uite ce a ieșit. Oricum, nu înțeleg de ce atâta grabă.

Încerca să găsească o explicație potrivită.

— Te iubesc. Te-am iubit întotdeauna, de când te-am văzut. N-am nevoie de timp să-mi testez sentimentele. N-am avut nevoie nici atunci, nici acum. Nu mai sunt alți pești în mare pentru mine. Am un singur ocean și îți aparține.

— Vorbești ca un adevărat scriitor.

— Mickey, nu-mi distruge sufletul din nou, te rog.

— Problema este că n-am încredere în mine, nu în tine.

Auziră strigăte și o văzu pe Jenny alergând spre ei.

— Urmarea în numărul viitor, murmură el.

După micul dejun, Mickey și Ryan se urcară în Jeep. Webb îi conduse în oraș, ca o gazdă bună ce era. Le arătă muzeul balenelor, monumentul Războiului Civil, vechea clădire a Vămii din Lower Main Street, o zonă comercială îngustă, străjuită de case din scânduri albe și cenușii din secolul al optsprezecelea. Turiștii ieșiseră deja la plimbare, înghesuindu-se în magazine și restaurante. Ryan le cumpără la toți tricouri cu balene, simbolul orășelului. Un gest caracteristic, ca să le arate cât era de mărinimos. Webb se înfuriase. Mickey intră în magazin să-l dea înapoi.

Când se întoarse acasă, soarele începuse să ardă și Jenny făcea plajă pe ponton. Stătea pe un șezlong, și citea cartea Vacanțe în iad a lui R J. O'Rourke. Purta un costum negru, minuscul și o brățară de aur. Mickey o studia de pe terasă: suplă, cu păr lucios ca pana

corbului și trupul uns cu ulei de nucă de cocos. Avea o piele superbă.

Ryan se așezase lângă ea, într-un șezlong. Mickey îl căută din priviri pe Webb. Și el îi studia din bucătărie. Părea încordat. Ar fi vrut să-l liniștească, dar nu știa ce să-i spună.

Webb îi urmărea în timp ce pregătea cafeaua. La dracu'! își dădu seama că vărsase apă fierbinte pe masă.

Ah, Doamne!

Îl recunoscuse precis! poate din fotografii îi venise mai greu, dar așa, când îl văzuse în carne și oase. Mai ales că nu se schimbase aproape deloc. Oare era posibil ca o fetiță de cinci ani să nu-și mai amintească de tatăl ei?

Dar trecuseră cincisprezece ani și Ryan nu prea stătuse alături de familie. Jenny îi spusese odată că se uita la fiecare bărbat american de peste treizeci și cinci de ani și se întreba dacă nu era tatăl ei. Poate imaginația ei îi tulburase amintirile.

Nici n-ar fi vrut să afle. Prefera ca lucrurile să rămână așa cum erau. Acum, când îl vedea pe Ryan flirtând cu ea, îi venea să-l ia de gât și să-l sugrume.

Termină cu cafelele. La dracu', îi tremurau mâinile. Ar trebui să se stăpânească. Inspiră adânc și duse tava pe ponton. Jenny și Ryan îl priviră ca și când i-ar fi deranjat.

Încercă să zâmbească.

— Pare o zi bună pentru o plimbare cu barca, zise el.

China Sea plutea pe valuri. Erau la patru kilometri de țărm, în Gardiners Bay. Webb ieși din cabină și-i aruncă o cutie de Budweiser lui Ryan, apoi își luă o bere și se așeză la cârmă.

Nu erau decât ei doi. Mickey preferase să rămână acasă, cu Jenny.

— Frumoasă barcă, amice, zise Ryan.

— Mulțumesc.

— Te-ai descurcat în viață. N-o duci deloc rău.

— M-da.

Ryan sorbi din bere. O rafală de vânt zgudui barca.

— Nu ți-e dor niciodată?

— De ce anume?

Cerul era înnorat. Webb contempla orizontul. Nori negri se adunau în zare. Trebuiau să se întoarcă la Lincoln Cove.

— De război.

— De ce dracu' să-mi fie dor?

Sean ridică din umeri, ca și când răspunsul ar fi fost evident.

— Alegerea este foarte simplă. Ce preferi: să fii ținta gloanțelor sau să mergi la pescuit?

Ryan părea dezamăgit de răspuns.

— Ai scos ceva bani din cărți.

Webb știa ce vrea să spună, dar prefera să nu-l bage-n seamă.

— Îți amintești de Odile și de fetiță? îl întrebă el.

— Ah, Doamne, Păianjenule, nu începe din nou.

— Mă întrebam dacă te gândești vreodată ce s-a întâmplat cu ele.

— Știu ce s-a întâmplat. Oricum nu pot schimba nimic.

O rafală de ploaie bătu în parbrizul cabinei.

— Hai să strângem pânzele, zise Webb.

Ryan nu se urni din loc.

— Nu pot schimba trecutul.

— Uitasem ce mult mă enervai, Sean. Duceai pachete de mâncare la orfelinat și furai medicamente pentru ei de la PX, dar când ai avut ocazia să ajuți într-adevăr pe cineva care te iubea, ai dat greș. Și cel mai mult mă înfurie gândul că ai proceda exact la fel, dacă s-ar repeta ocazia.

— Știu cum sunt. Nu-i nevoie să-mi reamintești. Ah, nu te-ai schimbat deloc, nu-i așa?

— Oamenii nu se schimbă. Îmbătrânesc.

Webb termină berea, strânse cutia în pumn și o aruncă pe punte, apoi se duseră să strângă pânzele. Altă rafală de vânt zgudui vasul.

— O să te întorci, amice. Într-o zi o să te întrebăm dacă nu vrei să comentezi războiul din Afganistan sau Balcani și o să accepți.

— Nici gând.

— O să vezi.

Webb duse pânzele în cabină.

— Nu te saturi niciodată, Sean? n-ai prefera să te retragi decât să sfârșești într-o țară uitată de Dumnezeu, cu un glonte în cap?

Vântul îi ciufuli pletele lui Ryan.

— Când aveam doisprezece ani, m-am bătut cu un roșcat în clasă. Îl chema Delaney. Tatăl lui era chelner. L-am bătut măr. Era într-o vineri după-amiaza. Vineri noaptea, au venit câțiva puști să-mi spună că mă căuta fratele mai mare al lui Delaney. Avea șaisprezece ani și era solid cât un buldozer. La început, m-am gândit să mă prefac bolnav și să chiulesc câteva zile de la școală. Sau poate

dacă ajungeam târziu și plecam devreme, reușeam să-l evit. Dar, pe urmă m-am gândit că n-avea nici un rost. Până la urmă tot m-ar fi găsit. Așa că, în loc să mă ascund, m-am dus la cârciumă sâmbătă dimineața și l-am înfruntat. Îmi amintesc că descărca butoaie cu bere în spatele localului. Își suflecase mânecile și i se vedeau mușchii umflați, ca niște saci de cartofi. Știam că n-aveam nici o șansă, dar l-am speriat când am apărut. Și bătaia care mi-a tras-o n-a fost atât de cumplită pe cât mă așteptasem. Cred că îi câștigasem respectul. Și mai știi ceva? era cât pe ce să-l dobor. Așa sunt eu, Păianjenule. Înfrunt moartea pe propriul ei teritoriu. Nu vreau să mă ascund toată viața de frica ei. Mă înțelegi?

Valurile se înfoiaseră înspumate și norii negri se adunau amenințători.

— Dacă ai fi așteptat câteva zile, fratele lui Delaney ar fi uitat de tine, îi spuse Webb, pornind motorul.

— Deci Sean este fostul tău soț, spuse Jenny.

— Exact. Greu de crezut, nu-i așa?

O rafală de ploaie lovi ferestrele. Ceața se lăsase pe canal, ascunzând malul opus. Jenny își puse blugii și un pulover de lână. Stătea întinsă pe canapea, cu cartea pe covorul chinezesc. Ținea un pahar cu vin în mâna dreaptă și se bătea cu degetul în obraz.

— Ce weekend plăcut, zise fata.

— Tatăl tău, adică Unchiul. Mă rog, cum îi spui. Era prieten cu Sean cu mult înainte să-i cunosc pe amândoi. Ne-am întâlnit în Vietnam.

— Unchiul te place foarte mult.

— Serios?

— Vorbește tot timpul de tine.

Mickey se întreba ce voia să insinueze. Dorea s-o încurajeze sau s-o prevină?

— Și eu îl plac. În ultima vreme, n-au existat prea mulți bărbați în viața mea. Am renunțat la ei acum câțiva ani.

— De ce? o întrebă Jenny zâmbind.

Fata îi crea o senzație neplăcută. Parcă ar fi fost interogată de poliție. Era o tânără plină de personalitate.

— M-am despărțit de Sean. După divorț, m-am simțit o ratată, deși îl consideram vinovat numai pe el. După un timp, am început să mă întreb dacă penisul și cel care-l poartă nu-și dau o importanță exagerată.

— Nu știu ce să-ți spun. Nici eu nu m-am lămurit încă.

Mickey zâmbi. Atmosfera glacială începea să se topească.

— Cred că Hugh își pledează bine cauza. Oricum, sunt dispusă să-i ascult motivațiile.

— Cum v-ați cunoscut?

— Eram asistentă medicală la Bien Hoa, în 1970. Ce vremuri grele. Lucram ore-n șir și el stătea săptămâni întregi pe front.

— Mi se pare romantic.

— Bien Hoa nu avea nimic romantic. De fapt n-am văzut ceva romantic în tot Vietnamul.

Jenny lăsă ochii în jos.

— Este rău să cunoști pe cineva și să nu faci nimic.

Mickey nu știa ce să-i răspundă. În cele din urmă îi spuse:

— Când m-am întors, n-am mai păstrat legătura. M-am gândit că n-avea rost. Rămăsese la Saigon pentru nu știu câți ani și eu mă întorsesem acasă. Nu ți-a povestit?

Jenny clătină din cap.

— De fapt, nu sunt prea multe de spus. Când am venit din Vietnam, eram amețită.

Credea că Jenny o să-i spună ceva, s-o încurajeze, dar n-o întrebă decât:

— De ce?

— Îmi pierdusem credința.

— Adică religia?

— Nu, nu eram o ființă religioasă. Părinții mei erau baptiști. Mă refer la credința în oameni, în Dumnezeu. Am constatat că nu mai puteam duce o viață normală. Totul mi se părea inutil, lipsit de sens.

— Ai încercat să te sinucizi?

Mickey tresări. Poate că Jenny o considera un fel de specimen interesant de studiat.

— Ce întrebare!

— Mi se pare logică.

— Nu, am preferat alcoolismul și promiscuitatea. Este același lucru, numai că te distrezi mai bine un timp.

— Și ți-ai revenit?

— Da, mi-am revenit.

Jenny o privea fix.

— N-am renunțat complet. Însă mi-am redus doza la un nivel acceptabil. Deși, uneori, mi-e dor de trecut. Poți recupera multe lucruri, în afară de inocență.

— De aceea ai renunțat la bărbați?

— Poate.

— Și la băutură.

Mickey ridică ceașca de cafea.

— Îmi vine greu să te văd sorbind din vin, dar asta e.

— Nu te supăra, îi spuse Jenny. Să știi că te admir. Cred că ești o ființă puternică, plină de voință.

— Nu mă supăr. Sunt sinceră, atâta tot.

De fapt, era furioasă. Își dezgolise sufletul, deși Jenny n-o obligase s-o facă. Poate că fusese singură prea mult timp și acum, când se confesa, avea siguranța că sângerează.

— Și eu am vrut odată să mă sinucid, zise Jenny.

Mickey o privi drept în ochi, dar nu știa ce să-i răspundă.

— Mi s-a întâmplat în primul an când am venit aici. Mă gândeam să mă arunc de pe stâncile din grădină.

— Și ce te-a oprit?

Jenny se cutremură.

— Mama.

— Mama. Ta?

— Pe atunci o auzeam mereu vorbindu-mi. Ca o voce în capul meu. Cred că eram puțin nebună.

— Nu, și mie mi se întâmpla la fel, îi spuse Mickey. Auzeam voci tot timpul. Capul meu era ca un bar plin de oameni care strigau să li se aducă de băut.

— Ce spuneau?

— Diverse lucruri. Despre război.

Mickey o luă de mână.

— Hugh știe prin ce ai trecut?

— Unchiul n-ar înțelege.

— Te înșeli.

— Acum nu mai contează, oricum. Am ascultat glasul mamei și totul este în ordine.

Mickey se întreba ce ar fi spus psihiatrul ei din San Diego despre acest tratament radical.

— Cred că ai dreptate.

Jenny își trecu degetele prin părul ei lung, negru și-l dădu pe spate.

— Regret că n-am avut ocazia să-i arăt mamei cât de mult o iubeam.

— Sunt convinsă că știa.

— Probabil, dar ar fi fost mai bine pentru mine.

Ridică din umeri și bău vinul.

— Aș fi avut un motiv.

— Depinde dacă crezi sau nu în destin.

— Cred, bineînțeles. Nimeni nu supraviețuiește doar pentru că are noroc.

Mickey se gândi la Ryan și la noaptea aceea din Munții Suchitoto. Avusese mare noroc să scape, dar se auzi spunând:

— Sunt sigură că fiecare are un destin.

Scrâșnetul unui jeep le făcu să tresară pe amândouă. Webb și Ryan alergau pe potecă, uzi leoarcă, dar pe Ryan nu-l deranja deloc. Râdea și se distra de minune.

— Știi, pentru o simplă anexă la penis, este plin de farmec, remarcă Jenny.

Mickey clătină din cap.

— Ești foarte isteață pentru douăzeci de ani, dar mai ai multe de învățat de la viață.

Trebuie să-i spun, se gândi Webb.

Trebuie să-i spun de Ryan. Nu știu dacă mai are vreo importanță acum și nu-mi imaginez cum o să reacționeze, dar povara secretului îl apăsase tot weekendul. Când îi văzuse pe ponton și observase cum Ryan îi făcea avansuri se îngrozise. Trebuia să lămurească lucrurile. În ultimii zece ani, încercase să se convingă că era mai bine pentru viitorul lui Jenny să tacă, dar îi venise ușor să se amăgească în absența lui Ryan. Acum însă, după ce îl văzuse, știa ce avea de făcut.

În după-amiaza aceea, la bordul vasului China Sea, fusese cât pe ce să-i spună lui Ryan. Poate, dacă n-ar fi izbucnit furtuna, i-ar fi mărturisit. Era bucuros că se abținuse. I-ar fi făcut un serviciu lui Ryan. Așa însă, rămăsese stăpân pe situație.

Dacă îi spunea lui Jenny, fata va avea un avantaj asupra tatălui ei.

Bineînțeles, trebuia să-și asume un mare risc. S-ar putea să nu-l ierte niciodată că-i ascunsese adevărul atâta timp. N-avea nici o scuză. Dacă ar fi cinstit, ar trebui să admită că n-o făcuse numai pentru liniștea ei. Jenny era singura femeie pe care o iubise și reușise s-o țină departe de Ryan.

Acum însă, după scena de pe ponton, simțea că trebuie să-și protejeze familia.

Nu se așteptase să rămână duminică seara, după ce Ryan și

Mickey plecaseră. Îi condusese cu mașina până la gară și când se întorsese acasă, o găsise pe Jenny în bucătărie, pregătind cina.

Tăia ceapă franțuzească. Părea agitată. Se întâmplase ceva. Ori de câte ori simțea nevoia să-i vorbească, Jenny se ducea în bucătărie și pregătea de mâncare. Considera că era un cadru natural potrivit pentru o conversație importantă.

— Mâine nu te duci la serviciu? o întrebă el.

— Am liber.

Ciudat. O privea cu tristețe, întrebându-se dacă o să-i mai vorbească vreodată după ce o să afle.

— Vesel weekend, nu?

— Nu prea, îi răspunse Webb.

Zdrobi câțiva căței de usturoi cu mânerul cuțitului.

— Îmi place Mickey.

— Credeam că nici n-ai observat-o.

Scăpă un cățel de usturoi pe podea. Îi tremurau mâinile.

— Azi după-amiază am avut ocazia să vorbim mai mult timp.

— Mi s-a părut că n-aveai ochi decât pentru o anumită persoană.

— Te referi la prietenul tău Sean? nu te îngrijora. Am observat cum mă privea, dar este destul de bătrân să-mi fie tată.

Știa.

O privi drept în ochi. Ce s-a întâmplat?

— Aș vrea să-ți spun ceva, zise el.

— Nu, lasă-mă pe mine mai întâi. Vrei să știi probabil de ce nu mă duc mâine la serviciu.

Ridică din umeri.

— De aici înainte sunt liberă în fiecare zi, îl anunță ea, inspirând adânc.

I se strânse stomacul.

— Te-au dat afară?

— Am demisionat.

— De ce?

— M-am săturat să scriu despre furturi neînsemnate și accidente de circulație. Vreau să-mi fac meseria.

— Stai puțin. New York Times este una dintre cele mai importante publicații din țară. Mulți tineri ar da orice să lucreze acolo. N-ai decât douăzeci de ani, pentru numele lui Dumnezeu!

— Tu ce făceai la douăzeci de ani?

— Lucram la un ziar de provincie din Surrey.

— Și te-ai gândit să pleci în Vietnam! dacă vrei să ieși din turmă, nu trebuie să-i urmezi pe ceilalți. Chiar tu m-ai învățat asta!

— Oricum, tu ai ieșit din turmă, nu?

Încerca să se stăpânească. Dacă se enerva, ar fi și mai rău. Acum era o femeie matură și avea dreptul să-și trăiască viața așa cum credea de cuviință.

— Deci, ce ai de gând?

— Să lucrez pe cont propriu.

— La vârsta ta înseamnă să mori de foame.

— Tu n-ai murit.

— Atunci erau alte vremuri.

— Oricum, acolo unde o să mă duc eu toți mor de foame, așa că nu mai contează.

— Unde?

— În Iugoslavia.

I se opri inima-n loc.

— Sper că glumești.

— Va fi Vietnamul meu.

— Este periculos! zbieră el, dând cu pumnul în masă.

Pe urmă își dădu seama imediat ce ridicol era. Nu știa cum s-o convingă.

— Te rog să te gândești bine, înainte să iei asemenea hotărâre.

— M-am gândit.

— Serios? poate nu-ți dai seama, dar în zonele de război trebuie să ai bani.

— Știu. Ryan mi-a explicat cât te costă să supraviețuiești.

— Cum, ai vorbit cu un străin înainte să discuți cu mine?

— Nu i-am spus ce am de gând. L-am întrebat doar cum este.

— Și ce ți-a răspuns?

— M-a sfătuit să-mi cumpăr un aparat foto, la fel cum mi-ai spus și tu. Va fi mai ușor să-mi vând reportajele dacă vor fi însoțite și de imagini.

— Bun, dar nu ți-a spus că în acest război din Iugoslavia au pierit mai mulți ziariști decât în toate la un loc?

— Sunt pregătită să-mi asum riscul.

Simțea că înnebunește, dar era viața ei, nu putea s-o oprească, deși o iubea ca pe propriul lui copil. I-ai oferit libertatea și acum profită de ea. Nu poți s-o învinuiești și, dacă o împiedici, n-o să ți-o ierte niciodată.

— N-ai pic de experiență și crezi că vei reuși să devii bogată și

celebră peste noapte?

— Tu ai reușit.

Era altfel, ar fi vrut el să-i spună, deși știa că n-avea dreptate. El avusese noroc. Riscase și triumfase, la fel cum avea și ea de gând.

— Nu-i chiar atât de distractiv pe cât se pare. De-abia vei avea cu ce să-ți achiți hotelul și o să tremuri în fiecare lună, așteptând să-ți dea câte patruzeci de dolari pentru fotografia unui tanc arzând.

Îl privea nemișcată.

— Ai aranjat deja? o întrebă el, îngrozit.

— Am renunțat la apartament. Am economisit niște bani în ultimul an și o să vând mașina.

— Deci nu este o hotărâre de moment?

— Nu.

Nu-i venea să creadă. Nici nu-și imaginase ce complota de atâta timp.

— Șeful meu a fost drăguț, zise ea. Mi-a dat o scrisoare în care spune că sunt dispuși să primească materialele mele. Am obținut una și de la Rolling Stone. O să iau avionul până la Zagreb și o să mă acreditez la UNPROFOR. Restul, depinde de mine.

Se gândise la toate.

— O noapte la hotelul Internațional din Zagreb costă mai mult de o sută de dolari. Pe urmă ar trebui să-ți angajezi un translator.

— Îmi mai rămân două mii de dolari după ce cumpăr biletul de avion. Pe urmă, va trebui să vând fotografii la agențiile de știri.

Își imagina la ce riscuri o să se expună, dar n-avea rost să protesteze. Se hotărâse.

Se duse la fereastră. Furtuna se liniștise și apăruseră câteva stele printre norii negri.

— Dacă așa dorești, n-am ce să fac.

— Credeam că o să mă susții.

— Să te susțin? cum ți-ai imaginat așa ceva? sunt. Nu sunt unchiul tău, pentru numele lui Dumnezeu. Chiar dacă îmi spui așa, de opt ani am fost tatăl tău. Te iubesc ca un tată. O să stau ca pe jăratec în fiecare zi după ce o să pleci.

— Nu pot să mă întorc din drum de dragul tău.

Avea dreptate. Era tânără și exuberantă. Webb uita adesea că fata pe care o adoptase trecuse prin momente grele și învinsese toate obstacolele. Mâncase pescăruși câteva luni ca să nu moară de foame. Poate că va fi un fotoreporter de război mai bun ca el. Propria lui carieră se baza pe anii petrecuți în zonele de luptă. Oftă,

recunoscându-se înfrânt.

— Fă ce crezi. Voi încerca să nu mă dau în spectacol la aeroport.

— Îmi pare rău, zise ea.

Știa că nu era o scuză.

Se lăsă o liniște apăsătoare.

— Ce voiai să-mi spui? îl întrebă ea, în cele din urmă.

Clătină din cap.

— Nu mai contează.

Se retrăseseră deja fiecare în colțul lui.

Camera lui Ryan de la ONU Piaza Hotel era mobilată în nuanțe de ocru și auriu, o adevărată întruchipare a opulenței. Se uita pe fereastră la clădirea Chrysler, contemplând cartierul Queens care se întindea dincolo de East Ver. Poate așa era să trăiești în rai, se gândi el. Te lăfăiai în lux, departe de muritori, zgomot și poluare. Era doar o teorie, bineînțeles. Își dădea seama că el personal n-avea nici o șansă să ajungă acolo.

Sentimentul acesta de detașare se accentuase de când venise la New York. Se simțea prins între spațiu și timp. Rămăsese neschimbat, în timp ce toți ceilalți îmbătrâniseră. Nu-l mulțumea cu nimic. Dimpotrivă, îl îndemna să muncească și mai mult. Avea senzația că ar îmbătrâni brusc și s-ar preface în praf și pulbere dacă ar ieși din ritmul lui nebunesc.

Știa că toți prietenii lui îl invidiau, deși el se simțea frustrat. Părul lor cărunt și ridurile erau câștigate cu trudă. Învățaseră și se maturizaseră, în timp ce el repetase pur și simplu aceleași experiențe. Nici pericolul nu mai avea același farmec când continua la nesfârșit.

Ridică receptorul și formă numărul lui Mickey. Răspunse imediat.

— Mickey. Sunt eu, Sean.

— Bună, Sean.

Părea foarte rece sau era doar obosită.

— Ți-a plăcut weekendul?

— Ce dorești, Sean? mă pregăteam să mă duc la serviciu. Lucrez în tura de noapte.

— Mă întrebam dacă n-am putea lua prânzul împreună mâine.

— Mâine o să dorm.

— Atunci ce zici de micul dejun, a doua zi?

— Nu mi se pare o idee bună.

— Nu știu cât o să mai rămân în oraș. Aș vrea să ne mai vedem.

Se lăsă o liniște stânjenitoare.

— Mickey?

— Ce vrei de fapt, Sean?

Bună întrebare. Și greu de răspuns.

— Să știi că nu încerc să-ți fac avansuri.

— Oricum n-ai avea nici o șansă.

— Ei, doar suntem prieteni, nu?

— Da, însă nu prieteni intimi.

Dacă aș fi pe o scenă ar trebui să mor de rușine. Mai bine s-o scurtez înainte să mă fac de râs și mai mult.

— Bine, o să te sun înainte să plec, O. K.?

— Da, sigur.

— Pe curând, Mickey.

Închise. Diavolul cu limbă de argint îl părăsise în sfârșit. Poate avea dreptate. Dacă ar fi acceptat să ia prânzul cu el, ar fi încercat oare să-i facă din nou loc în viața lui? sau era doar un joc? ar repeta ce se întâmplase la Washington? după un an, cel mult doi când ar vedea împușcături și explozii la televizor în cine știe care oraș din lume, i-ar veni din nou cheful să-l înfrunte pe Delaney. Ar simți iarăși nevoia să trăiască senzații tari. Era ca un drogat. Nu putea duce o viață liniștită ca Webb.

Ei și! putea să-l sune pe Cochrane, să meargă diseară la Oak Room, Blue Note sau Nell's. Oricum, își promise că orice-ar fi, n-o să doarmă singur în patul acesta masiv.

Dar îl preocupa ceva de când fusese la Lincoln Cove și mai ales după ce vorbise cu Mickey acum câteva minute.

Se simțea singur.

Mă întreb dacă părinții mei au fost la fel de distruși când am plecat în Vietnam, se gândi Webb. Au simțit probabil aceeași durere, groază și neputință. Acum nu mai putea să-i întrebe. Muriseră amândoi, dezamăgiți că unicul lor fiu era un vagabond, fără familie și un rost în viață.

În timp ce se gândea la mama și tatăl lui, se uită la fotografia alb-negru de pe perete. Părea nepotrivită printre celelalte suveniruri din război. Un băiețel slăbănog, cu cravată strâmbă zâmbea în fața aparatului foto. Hugh Webb. Greu de crezut că arătase vreodată așa.

Asemănarea cu școlarul acela ar fi fost mai mare dacă nu s-ar fi dus în Vietnam. Își asumase un risc, un risc imens, dar meritase. De

la Surrey la Saigon era cale lungă. Mama lui nici nu auzise măcar de Vietnam. Credea că este în America de Sud. Niciunul din părinții lui nu-i înțeleseseră ambițiile. Tatăl lui îl considera un om influent pentru că intrase de două ori pe gratis la meciurile echipei Chelsea, când Hugh fusese pe banca presei. Și apoi, într-o zi, îl anunțase că-și dăduse demisia să facă fotografii într-un război înspăimântător. BBC și ITN transmiteau diverse imagini la actualități. Crezuseră că înnebunise și n-o să-l mai vadă niciodată.

Avuseseră dreptate doar parțial. Nu războiul îl îndepărtase de ei, ci cariera lui. Vietnamul îl mânase spre Statele Unite și de acolo primise alte misiuni în Angola, Orientul Mijlociu și America Centrală. Acum nu mai semăna nici pe departe cu școlarul acela. Hugh Geoffrey Webb, un elev cu rezultate medii la învățătură, care fusese cât pe ce să fie exmatriculat din liceu pentru că îl prinseseră fumând la toaletă, devenise acum o vedetă. Accentul lui englez corupt de vorbirea newyorkeză era ascultat cu plăcere de telespectatori. Se simțea la fel de bine pe platourile de televiziune ca în cabina vasului său. Parcursese un drum lung, pentru că riscase. Așa că ce motive ar avea să nu-și încurajeze fiica adoptivă?

O rafală de ploaie se abătu în geamuri. Sirena unui vapor răsună lugubru în ceață. Asupra insulei se lăsase o iarnă cenușie.

Luă din raft un album de fotografii legat în piele. Îl deschise la întâmplare și se uită la imagini. Erau din Vietnam; un loc care practic nu mai exista. Acel Vietnam era permanent în război. Americanii mișunau peste tot, principalul mijloc de transport era elicopterul și îmbrăcămintea preferată era uniforma de camuflaj.

Scoase o fotografie cu el și Ryan braț la braț, în fața hotelului Continental. N-ar fi trebuit să păstreze secretul atâta timp, dar asta este! crezuse că era mai bine să lase adevărul îngropat. Nici acum nu era convins că făcea ce trebuie.

Jenny era la parter, cu valiza pe podea. Sorta din nou lucrurile, să vadă de ce se putea dispensa. O sfătuise să nu se încarce cu multe bagaje. Știa că avea dreptate. Trebuia să îndese ce putea într-un rucsac și o geantă verde de pânză.

Renunțase la apartamentul ei din Tribeca și își petrecuse ultimele două nopți în Lincoln Cove. De dimineață pleca la Zagreb, cu avionul. Îi promisese s-o conducă la aeroport cu mașina.

O privi mult timp. Era mândru de ea, ca de propria lui odraslă. Dacă ar fi fost un om religios, s-ar fi rugat lui Dumnezeu s-o aibă în pază, dar nu era; nu credea decât în noroc. La fel ca Ryan. Fie erai

norocos, ca el, fie nu erai, ca Prescott.

Îți mergea până te părăsea norocul.

Îi întinse fotografia scoasă din album și i-o dădu.

— Ce-i asta? îl întrebă ea, mirată.

— Ia-o cu tine.

— Pe atunci aveai păr lung ca un hippy. N-ai o fotografie mai recentă?

Ar fi ușor să dea înapoi să spună o glumă, dar timpul presa. Trebuia să afle.

— M-ai întrebat mereu de tatăl tău, îi spuse el.

Îl privi cu ochi mari.

— Este cel din stânga.

Se uită la fotografie. Se albise la față.

— Dar este Sean Ryan.

Nu-i răspunse.

— A fost aici, în casă tot weekendul.

Nu îndrăznea s-o privească în ochi. Va fi la fel de greu cum își imaginase.

— Nu mi-ai spus niciodată.

— Am.

Ar fi vrut să-i explice că avusese anumite motive, dar ar fi părut neconcludente acum.

— Nu mi-ai spus niciodată, repetă ea.

— Da, nu ți-am spus. Se trânti pe canapea.

— De ce?

— Contează?

— Bineînțeles!

Se uită la fotografie.

— Nu-mi vine să cred. Nu-mi vine să cred că nu mi-ai spus.

Mie nu-mi vine să cred că am făcut-o, se gândi el. Poate faptul că l-am văzut flirtând cu tine, m-a hotărât. M-am temut să nu vă întâlniți la Zagreb.

— Am cunoscut-o pe mama ta, zise el. Ryan mi-a prezentat-o.

Ar fi vrut să-i povestească ce rol jucase în acel trist episod, dar se răzgândi. Nu avea de ce să treacă drept erou. Dacă o să-l urască, măcar să n-aibă nici o remușcare. Continuă pe un glas monoton.

— N-a fost vina lui. Sunt sigur că voia să vă ia cu el din Saigon, dar, înainte de căderea orașului, comuniștii au lansat un atac cu rachete. Mama ta a fost rănită. Cu câteva ore mai devreme, Ryan fusese lovit în cap de o bucată de schijă, la Newport Bridge. L-au

dus la un spital în afara Saigonului. Eu și Dave Crosby v-am căutat, dar nu v-am găsit. Cred că îți dai seama ce haos domnea în oraș. Oricum. Așa s-a întâmplat. Nu te-a părăsit.

Îl prezentă pe Ryan într-o lumină mai frumoasă decât ar fi meritat.

— A încercat vreodată să ne caute?

— Toți am crezut că ați murit.

Se uită la fotografie, legănându-se înainte și înapoi, cu brațele încrucișate.

— Chiar nu-ți mai amintești de el?

Webb crezuse că o să-i trezească vreo amintire când o să-l vadă în carne și oase, dar nici Ryan, nici Jenny nu dăduseră vreun semn de recunoaștere.

— Îmi amintesc de un bărbat care venea la noi când eram mică, însă nu mai știu cum arăta. Totul este învăluit în umbre.

— Cred că în perioada aceea a stat mai mult în Cambodgia. La începutul anilor '70 Vietnamul nu mai prezenta interes pentru fotoreporteri.

— De ce a așteptat atât de mult? îl întrebă ea. De ce nu ne-a scos din țară mai devreme?

Webb nu-i răspunse.

Jenny puse fotografia în buzunarul de la piept și se ridică încet, rigidă ca o somnambulă.

— Nu-mi vine să cred că mi-ai ascuns adevărul atâta timp. Apropo, de când știi? dintotdeauna?

Încuviință din cap.

— Atunci poate că plecarea mea este cel mai bun lucru, zise ea.

Apoi intră în dormitorul ei și închise ușa.

Când se întoarse de la aeroport, găsi ușa deschisă și văzu o femeie pe ponton.

Parcă jeepul și intră înăuntru. Se îndreptă mai întâi spre dulăpiorul de băuturi și apoi se răzgândi. Ieși pe terasă. Afară era rece, dar plăcut. Pe cerul de un albastru spălăcit, un soare palid gonea norii.

— Mickey! exclamă el.

— Mi-am luat liber. M-am gândit că ai nevoie să fii încurajat.

— Mulțumesc.

Stătea pe un scaun de pânză, cu picioarele sprijinite de balustradă. Privea podul. Era îmbrăcată într-un jerseu și își vârâse mâinile în buzunare. Vântul îi înroșise obrajii.

— Te simți bine? se așeză lângă ea.

— Nu prea.

— Jenny este o supraviețuitoare înnăscută. O să se descurce.

— Sper.

Îl luă de mână. Rămaseră așa mult timp, contemplând valurile care se loveau de stânci.

— Nu știu dacă este momentul potrivit, îi spuse ea, în cele din urmă, dar m-am gândit la noi doi și am luat o hotărâre. Vrei s-o auzi?

Un pescăruș apăru pe pajiște, trezindu-i amintiri dureroase. Se pare că azi era ziua cea mare când trebuia să șteargă trecutul cu buretele și s-o ia de la capăt, fără secrete. Inspiră adânc.

— Înainte să continuu, cred că ar trebui să știi ceva.

— O să ne afecteze în vreun fel?

— Da, s-ar putea.

Își trase mâna.

— Atunci poate că nici nu vreau să aflu.

— Este în legătură cu Jenny și Ryan.

Se ridică brusc, ca și când s-ar fi pregătit pentru o lovitură fizică.

— Bine, în acest caz cred că ar trebui să-mi spui tot.

Vechea berărie McSorley's, New York.

Unii o considerau cel mai bun local al New Yorkului și în această noapte de sâmbătă era plină până la refuz. Interiorul era decorat în stilul berăriilor de la începutul secolului, cu lambriuri de cherestea, scaune și mese vechi, fotografii sepia și desene în cărbune. Pe un perete trona o sobă din fier forjat, cu un coș care se arcuia peste capul băutorilor.

I se spunea de asemenea McSurley's15 din cauza atitudinii unor chelneri.

Webb, Crosby, Cochrane și Doyle veniseră aici cu taxiul după ce plecaseră de la Arsenalul Regimentului al Șaptelea. Niciunul din ei nu voia să pună capăt întâlnirii lor. De fapt, nici nu terminaseră povestirea.

— Nu-mi vine să cred că ai lăsat lucrurile așa cum erau, spunea Cochrane. Doar te cunosc. Ai fi putut s-o oprești pe Jenny dacă ai fi vrut.

— Se hotărâse.

— Am întâlnit-o la Sarajevo, zise Wendy Doyle. Este o persoană extraordinară.

Crosby se îmbătase. Acum semăna mai mult cu Crosby cel de altădată. Aventurierul bonom de mai devreme dispăruse.

— Ah, Bosnia. Poate, peste douăzeci de ani se va organiza o reuniune la Sarajevo. Poate vor face un serial TV și un album. Muzică din perioada bosniacă!

Webb clătină din cap.

— Mă îndoiesc.

— Deci fetița ta a plecat la război, spuse Cochrane. Ce s-a întâmplat cu ea?

— Nu cunosc toate detaliile din prima parte a povestirii, zise Webb. N-am ajuns în Bosnia decât mult mai târziu. Poate ne lămurește Wendy.

Doyle zâmbi.

— Pe atunci n-o cunoșteam. Și nici n-am stat prea mult la Zagreb. Încercam să ajung la Sarajevo. Am vorbit cu Ryan doar câteva minute. Îmi amintesc că am văzut o fată eurasiatică în holul hotelului. Părea complet pierdută. Dumnezeule, parcă era un copil. Îți venea greu să crezi că o să supraviețuiască.

— Atunci l-a întâlnit pe Ryan? îl întrebă Crosby pe Webb.

— Era inevitabil. Dacă nu l-ar fi întâlnit, sunt sigur că l-ar fi căutat.

— Haide, îl îndemnă Cochrane, nu ne ține cu sufletul la gură. Am vrut întotdeauna să aflu ce s-a întâmplat acolo.

Webb ridică din umeri, zâmbind.

— Povestea nu este direct de la sursă, bineînțeles. Eu o să vă spun ce știu.

VIII.

Croația decembrie 1991 „Majoritatea războaielor trec pur și simplu prin casele oamenilor.”

Charles Mohr, corespondent de război „Un mortier care lovește un copil înfometat dintr-un spital de bolnavi de tifos îți asigură întotdeauna un reportaj de senzație.”

P. J. O'Rourke.

Vacanțe în iad.

Zagreb.

Piața Jelacic fusese înainte de război unul din cele mai plăcute locuri din oraș. Era închisă traficului și înconjurată de impunătoare clădiri habsburgice crem și cenușii. Strigătele vânzătorilor de baloane și clinchetul tramvaielor se făceau auzite din zori și până-n seară. Puștii cu ceasuri fluorescente, călare pe skateboard își croiau

drum prin mulțime. Comercianții de valută erau cu ochii-n patru după străini.

Dar acum, pașnicul oraș croat răsuna în ritmul altei muzici. Ustașii ocupaseră piața, în tricourile lor Ante Pavelic, adunați în jurul bateriilor de luptă de lângă felinare, să-și vândă ziarele în limba croată care preamăreau filosofia lor fascistă. Radiourile lor revărsau în valuri cântecul naționaliștilor – Ostaski Bearac.

Statuile din catedrală fuseseră coborâte de pe pereți și depozitate în pivniță, de teama atacurilor aeriene. Refugiații stăteau la cozi nesfârșite în fața biroului Caritas. Pe toate vitrinele magazinelor din centrul orașului scria: Dumnezeu să apere Croația.

Între timp, se pare că oamenii din Zagreb nu făceau altceva decât să caute ultimele știri din ziare ca Yesnik sau Vecernji List. Televiziunea din Zagreb transmitea toată ziua buletine de știri despre război, alternând cu muzică patriotică și imagini cu soldați croați alergând pe câmp și trăgând din mitralierele lor AK-47 pe fundalul melodiei Frați de arme. Atenția tuturor era îndreptată asupra asediului Vukovarului, un oraș din estul Sloveniei, care devenise Stalingradul Croației. Acum se transformase într-o grămadă de moloz.

Războiul se apropia.

* * *

La Centrul de Presă de la Hotelul Intercontinental din Zagreb domnea o atmosferă bizară. Corespondenții, fotografii și echipele de televiziune își programau plecarea pe front entuziasmați, ca niște copii care se pregătesc pentru excursie. Erau reprezentate toate agențiile de presă și posturile de televiziune importante: Guardian, Reuters, BBC, Washington Post, Newsweek, AP, UPI, IPA, CNN, El Mundo. Își căutau în grabă ghizi și translatori. Alți ziariști participau la cele două conferințe de presă care aveau loc zilnic. Cei mai puțin aventuroși stăteau în bar și culegeau informații despre război trăgând cu urechea la ce se vorbea în jurul lor și ascultând buletinele de știri în limba engleză care se transmiteau de trei ori pe zi la postul de radio croat.

Ryan era în foayer, gata de plecare, când o văzu. Purta o canadiană îmblănită, pantaloni măslinii și cizme. Părea complet pierdută, ca un copil în prima zi de școală. N-avea cu cine să vorbească și nici nu știa unde să se ducă.

După ce își reveni din șocul de moment provocat de apariția ei, se ridică și se îndreptă spre ea.

— Jenny.

Credea că o să fie încântată să-l vadă, să găsească un cunoscut în acest haos, dar avea o expresie ciudată.

— Sean!

Când o îmbrățișă, observă că era încordată.

— Ce cauți aici? o întrebă el.

Îi arătă acreditarea de presă UNPROFOR, prinsă de canadiană.

— Lucrezi pentru Times? se interesă el, știind că era practic imposibil.

— Nu, pe cont propriu.

— Aici? nu mi se pare un loc potrivit pentru un începător.

— Este război și apare pe prima pagină a ziarelor din întreaga lume.

— Hugh ți-a dat voie să pleci?

— Am douăzeci de ani.

Puse atitudinea ei războinică pe seama fricii, dar sesiză ceva ciudat, inexplicabil. Se comporta ca o fostă iubită părăsită.

— De când ești în Zagreb?

— De câteva zile. Încerc să mă organizez.

— Dă-mi voie să te invit la micul dejun, zise el. Poate o să te ajut.

— Primul lucru de care trebuie să ții cont, îi spuse Ryan, este că au murit deja douăzeci și unu de ziariști în acest război. În Vietnam au murit șaizeci și trei, dar timp de aproape douăzeci și cinci de ani. Locul acesta a secerat deja o treime în numai șase luni. Am fost în Vietnam, Cambodgia, Liban, Angola, El Salvador, Războiul din Golf – dar cred că acesta este cel mai periculos din toate. Sârbii ne folosesc drept ținte umane. Dacă mergi într-o mașină cu însemnele presei, vei fi precis ciuruit de gloanțe. Ai vestă antiglonț?

Jenny clătină din cap.

— N-am avut cu ce să-mi cumpăr.

— Îți iau eu una.

Începu să protesteze, dar ridică mâna.

— O să-mi plătești altădată sau o s-o strecor într-un fel pe lista de decont. O să spun că a mea mi s-a furat. Se întâmplă. Hamalii de la aeroport le șterpelesc și le vând pe piața neagră. Cântărește vreo douăzeci de kilograme, chiar mai mult când se udă, dar merită.

— Nu ești obligat să mă ajuți.

— Așa sunt eu, un tip cumsecade. Îl cunosc pe Păianjen de atâta timp! mă simt dator, ce Dumnezeu!

Învârti linguriţa în ceaşca de cafea. Se răcise.

— Ai nevoie de câteva lucruri esenţiale, îi spuse el. Ai de gând să faci fotografii?

— Nu mă pricep prea bine, dar am un aparat.

— Ţi-ai luat prezervative? îl privi mirată.

— M-am gândit că vin într-o zonă de luptă, nu la o întâlnire.

— Sunt un suport ideal pentru filme. Nu se udă! cred că Păianjenul a avut grijă să nu-ţi lipsească celelalte articole: lanternă, cuţit de armată şi altele?

Încuviinţă din cap.

— Morfină ţi-ai luat?

— De ce? se dau petreceri cu droguri?

— Dacă te alegi cu un glonte, n-o să-ţi mai ardă de glumă.

— Am o trusă de prim-ajutor cu bandaje, garouri, dezinfectante.

— Ai nevoie de bani în mărci germane, lire sterline şi dolari croaţi. Sper că ţi-ai adus destule filme. Unul costă două sute de dolari SUA aici, în hol.

— Unchiul mi-a dat un aparat foto în plus. O Leica 3-C.

— Bun.

Clătină din cap.

— Ce părere a avut de venirea ta aici?

— A fost împotrivă.

— Normal! cred că ţi-ai pierdut minţile.

— Este cea mai rapidă cale de ascensiune în carieră.

— Da, este de asemenea şi cel mai rapid drum spre lumea cealaltă.

— Unchiul spune că a fost printre puţinii oameni care a avut de profitat de pe urma războiului din Vietnam. Este foarte simplu: trebuie să fii la locul şi la timpul potrivit şi să nu mori.

— Da, ai putea ajunge ca Sydney Schanberg. Asta vrei?

— Oricum, m-am săturat să scriu articole tâmpite.

— Să-ţi spun o poveste. Săptămâna trecută l-am cunoscut pe tipul acesta, Sydney. A venit din Anglia într-un Vauxhall Viva vechi de douăzeci de ani. Se credea norocos. A stat trei zile, a vândut două fotografii la AP cu patruzeci de dolari bucata şi a treia zi eu şi un fotograf de la Sigma l-am pus în sicriu. De fapt am pus ce mai rămăsese din el. Nici el nu avusese destui bani să-şi cumpere o vestă anti-glonţ.

— Să ştii că n-o să reuşeşti să mă înspăimânţi.

— Nu, în schimb sârbii o să reuşească, sunt convins. Ţi-ai găsit

un translator?

Clătină din cap.

— Ce-ai zice să te scutesc de niște cheltuieli. Vino cu noi azi. Vei fi Ucenicul Vrăjitorului.

— N-am nevoie să fiu ucenicul nimănui.

— Te rog să mă crezi că ai nevoie de tot ajutorul în situația ta. Lasă mândria deoparte. Bag-o sub vesta anti-glonț. Nu-ți aduce decât necazuri.

Părea destul de înspăimântată. Frica avea un miros specific, dar va supraviețui. Webb îi spusese povestea ei.

— De ce mă ajuți?

— Pentru că ești fata amicului meu, pentru numele lui Dumnezeu! ce-ar spune Păianjenul dacă fetița lui ar păți ceva? nu mi-ar ierta-o niciodată.

— Nu sunt fetița lui.

Ryan ridică din umeri, râzând.

— Mă rog, ești totuși fetița cuiva.

Dar lui Jenny nu i se părea deloc amuzant.

* * *

Avea păr blond, tuns scurt și dinți mari cabalini. Era un tip solid, zâmbăreț, cu un ten roșcat.

— Este neamț, îi spuse Ryan. Îl cheamă Helmut. Iată un om făcut pentru o zonă de război. Oriunde ne ducem, avem întotdeauna un Helmut. Este de asemenea cel mai bun cameraman pe care l-am văzut vreodată. Calm, liniștit, nu se enervează orice-ar fi.

În schimb, sunetistul lui Ryan era un tip timid, blând, mic de statură, cu urechi uriașe. Jenny nu reușise să afle care era numele lui adevărat. Ceilalți îi spuneau Radar.

Radar arăta superb într-o canadiană din puf de gâscă peste scurta lui kaki, amintire a Războiului din Golf. Cizmele militare erau pline de noroi. Îi conduse la mijlocul lor de transport, o Lada Niva. Când se urcă, observă găurile din portieră.

— Ce sunt astea?

— Găuri de gloanțe, zise Ryan. Mai vrei să mergi cu noi?

Se îndreptară spre Zagreb pe autostrada Zagreb – Belgrad, pustie acum. Auziseră că se dădeau lupte grele în Slavonia de vest și Ryan spera să ajungă în zona frontului. O ceață deasă învăluise șoseaua și translatorul lor, un croat taciturn, pe nume Dragan, conducea prudent, atent să nu lovească vitele rătăcite.

De-abia mai puteau respira în mașina micuță. Jenny se

înghesuise în spate, între Radar și Helmut. Sacii cu echipamente, baterii și camerele de luat vederi stăteau pe podea și peste ei. Ryan se instalase în față, bătând cu degetele în bord.

Helmut îi spuse povestea vieții în engleza lui stâlcită. Se pare că se ocupase de fotomodele înainte să lucreze pentru televiziune.

— Sunt fotograf de lux, zise el. Fotografiile mele au apărut în Vogue, Elle, Cosmopolitan. Și acum am trecut de la manechine la bum-bum-bum.

Râse de propria lui glumă.

La un moment dat, trecură pe lângă o coloană de vehicole blindate, care înaintau încet în cealaltă direcție afișând steagul albastru al ONU. Ofițerul de pe turela tancului avea ochelari de soare și mănuși galbene.

— UNPROFOR, zise Ryan. Localnicii le-au poreclit Forțele Neprotejate.

Se aplecă pe fereastră și le făcu semn cu mâna.

— Sunt la fel de inutili ca țâțele la boi. Misiunea lor este să se plaseze între cele două tabere înarmate până-n dinți și să se roage la Dumnezeu să nu-i nimerească nici unii, nici alții. Grozavă idee. Iată de ce ONU este o instituție atât de dinamică.

Ieșiră de pe autostradă și se îndreptară spre Pakrac.

Semnele luptelor erau vizibile în sate. Mașini avariate zăceau pe străzi. Multe case aveau găuri în acoperiș și în pereți. Jenny văzu afișe scrise de mână, lipite peste tot: Hrvatska Vas Zove! croația are nevoie de tine acum!

— Este ca o prăjitură, spunea Ryan. Amesteci toate ingredientele și apoi, după ce le bagi la cuptor, afurisitele de ele hotărăsc că nu mai vor să stea împreună. Așa s-a întâmplat și aici. Croații, sârbii, câțiva evrei, slovenii, musulmanii, albanezii, muntenegrenii au trăit laolaltă în ultimii cincizeci de ani, din voința lui Tito. Și acum, după moartea lui, încearcă să desfacă prăjitura.

Dar Jenny nu era atentă la ce spunea.

El este, se gândea ea. El este bărbatul pe care își dorise atât să-l găsească. Unde era furia ei? ura? unde erau când avea nevoie de ele acum? nu reușea să-și adune veninul și era rușine. Se așteptase la un monstru și monstrul se dovedise a fi un om curajos, cu o inimă mare, care nu ezitase s-o ajute.

— Cel mai uimitor este, continuă Ryan, că n-a existat niciodată o țară Iugoslavia. Cred că Tito ăsta a fost un tip grozav. Tatăl lui era muntenegrean și mama slovenă, dar a reușit să-i țină pe sârbi și

croați împreună în aceeași republică, timp de cincizeci de ani. Incredibil!

Dragan o luă pe o potecă desfundată. Lada se hurducănea prin noroiul înghețat.

— Unde mergem? întrebă Jenny.

— Trebuie să fac câteva livrări la domiciliu, zise Ryan. O tăbliță ciuruită de gloanțe indica satul Otovac. Părea pustiu. Majoritatea caselor erau dărâmate și Dragan trăgea de volan să ocolească gropile lăsate de bombe. Bucăți de bitum formau mormane uriașe, iar craterele obuzelor se umpleau repede cu apă neagră, înghețată, rezultată din topirea zăpezii. Un supermarket modern fusese jefuit. Cioburile vitrinei umpleau trotuarul. Toate rafturile erau goale.

Un câine mirosea măruntaiele unei vaci moarte, lângă o benzinărie.

Dragan coti pe o alee și parcă Lada în fața unei clădiri mari de cărămidă. Ryan deschise portbagajul și scoase două cutii de carton. Purtau etichetele unor companii farmaceutice elvețiene și germane. Helmut luă încă două cu lapte praf concentrat și fructe conservate.

— Vino cu noi, o invită Ryan.

O femeie apăru în pragul ușii. Era mică de statură, cu păr castaniu, îmbrăcată într-un halat alb. Îl salută pe Ryan în sârbo-croată și el îi răspunse la fel, apoi îi conduse înăuntru.

Se pare că nu aveau lumină sau căldură, pentru că interiorul clădirii era întunecat și rece ca un mormânt. Mirosea a urină, umezeală și mâncare acră. Femeia în halat alb îi pofti în ceea ce părea a fi o bucătărie. Era o cameră destul de mare, cu câteva chiuvete și cuptoare. Continua cu o cămară uriașă din rafturi de lemn, aproape goale. Jenny numără câteva pungi cu orez și o cutie cu praf de iaurt.

Helmut și Radar desfăcură cutiile și începură să le golească. Femeia îl îmbrățișă pe Ryan.

— Ce se întâmplă aici? zise Jenny.

Ryan se desprinse din brațele femeii.

— Vino să vezi cu ochii tăi.

O duse într-un dormitor lung. Geamurile fuseseră sparte de suflul exploziilor. Ploaia rece pătrundea nestingherită. Cincizeci-șaizeci de copii stăteau în paturi metalice, tăcuți, cu ochii în tavan. Când îi văzură pe Ryan și Jenny, săriră în sus imediat. Jenny se dădu înapoi.

Puteau și n-aveau pe ei decât niște tricouri zdrențuite, deși în

dormitor era un ger groaznic. Jenny se feri de arătările cu păr încâlcit, ochi sălbatici, plini de muci și excremente uscate pe picioarele goale.

Copiii o apucaseră de brațe, o trăgeau de păr, îi scotoceau buzunarele. O năpădiseră ca niște furnici călare pe cochilia unui cărăbuș mort.

— Cățea ce ești! dă-mi țigări. Cățea! dă-mi mâncare, dă-mi bani, cățea!

Jenny se retrase spre ușă. Ryan o apucă de braț.

— Este greu să-ți fie milă de orfani când arată așa, nu?

O trase pe coridor, în cealaltă încăpere.

— Acesta este spitalul.

Doar posterele de pe pereți cu Pantera Roz, Asterix și Obelix, Donald Rățoiul îl deosebeau de dormitorul în care fuseseră.

Femeia în halat alb stătea pe un pat cu un castron cu apă rece ca gheața în mână. Spăla cioturile unei fetițe. Nu mai avea picioare.

— Este dr. Pavlovici, îi explică Ryan. Răspunde de acest orfelinat. Mulți din copiii de aici sunt sârbi. Părinții lor au fost uciși de croați sau și-au pierdut familiile când a început lupta.

Un pat mare de fier fusese împins lângă un perete. O fetiță de patru – cinci ani zăcea cu ochii în tavan. Avea glezna prinsă de pat.

— Este croată, zise Ryan. Cetnicii i-au violat mama în fața ei și pe urmă i-au tăiat gâtul. Pe ea au lăsat-o în viață. Probabil că au fost în toane bune în ziua aceea. Oricum, dacă se apropie vreun bărbat de ea, înnebunește.

— De ce au legat-o?

— Pentru binele ei. Altfel s-ar da cu capul de pereți până ar leșina.

Jenny se zgâia la el, uluită.

— Presupun că înțelegi mai bine ca mine ce se întâmplă, zise Ryan. Tu ai trecut printr-o experiență asemănătoare și ai supraviețuit.

— Nu știu dacă înțeleg. N-am priceput niciodată de ce oamenii își fac rău unul altuia.

— Tipii care i-au ucis mama nu sunt niște monștri cu două capete. Probabil că sunt respectuoși cu mamele lor și merg la biserică în fiecare duminică.

Îi arătă alt pat. Un băiețel de patru ani îi privea abătut. Avea un Kalașnikov de jucărie în mână.

— Data trecută i-am adus un ursuleț, dar nu i-a plăcut. L-a

aruncat pe podea.

Băiatul ținea arma îndreptată spre ea și imita răpăitul mitralierei: Ah-ah-ah-ah-ah-ah.

— De ce nu i-o smulg din mână?

— I-au luat-o de mai multe ori, dar face urât. Se trântește pe podea, țipă, zbiară, așa că sunt nevoiți să i-o dea înapoi.

Jenny se întoarse, dar îl auzea cum țipa: Ah-ah-ah-ah

— Ce s-a întâmplat cu el?

— Cine știe? hai, ia-ți aparatul, să ai ce vinde la AP. Ai grijă să iei unghiul potrivit. Fața este cea mai importantă.

Jenny luă Canonul și imortaliză copilul cu pușca în mână și față în formă de inimă.

— Vino să vezi bebelușii, o invită Ryan. Bebelușii.

Bieții de ei puteau îngrozitor. Nu exista destulă apă și personal să le schimbe scutecele. Jenny se aplecă peste un pătuț. Copilul era slab, cu piele cenușie și ochi uriași, lipsiți de viață, ca un pește pe o lespede rece de piatră.

Vru să-l ridice.

Ryan o opri.

— Nu!

— Nu-mi pasă dacă mă murdăresc.

— Nici mie, dar Pavlovici se supără. Spune că după aceea plâng ore-n șir. Nu-i atinge.

Ar fi vrut să iasă mai repede de acolo. Simțea că explodează. Îi venea greu să accepte că omul pe care-l învinuise toată viața pentru nefericirea ei și a mamei sale se afla aici, lângă ea. Odată, își imaginase că ar vrea să se răzbune arătându-i răul pe care-l făcuse, dar se pare că știa mai bine ca oricine.

— De câte ori vii aici? îl întrebă ea.

— Când pot. Încerc să fac rost de mâncare și medicamente. Am câțiva prieteni în UNPROFOR. Îmi procură medicamente din SUA. Uneori rămân blocate pe aeroport.

— De ce o faci?

— Orice ajutor este binevenit.

În momentul acela îi apăru dinainte fața mamei sale. Nu mai era frumoasă și senină ca în copilăria ei. Se zbârcise după anii grei de muncă pe câmp. Degetele lungi, împreunate odată în rugăciune erau deformate de boală, trudă și sărăcie. Îi lipsea un dinte din față. Îi dădea castronul cu orez, hrana lor pe o zi întreagă, spunându-i: „Nu mi-e foame, draga mea, mănâncă tu”.

Și-o amintea în barcă, dându-i rația ei de apă în cana de tablă: „Bea-o tu, mie mi-a fost de ajuns”. Și ea o înghițea fără să-i pese.

Acum privea din nou fața blândă, chinuită de griji. Și auzea aceeași voce spunându-i: „Acesta este omul care m-a distrus. Ucide-l tu, pentru că eu nu pot s-o fac, draga mea”.

Auziră strigăte. Era glasul lui dr. Pavlovici. Ryan alergă afară, urmat de Jenny.

Pavlovici îl încolțise pe Helmut la perete. Îl înțepa cu degetul în piept. Neamțul ridicase videocamera deasupra capului, cu amândouă mâinile, ca și când degetul ei arătă tor ar fi fost un Kalașnikov. Femeia tremura de furie.

Ryan îl întrebă pe Radar ce se întâmplase.

Radar îi făcu semn spre unul din copii. Avea capul înfășurat în bandaje.

— Este puștiul orb, zise el. Pavlovici ne-a spus că părinții lui au fost uciși la Pakrac. Helmut a întrebat-o dacă putea să repete ce spusese, ca să filmeze și atunci și-a ieșit din minți.

Radar înălță din umeri.

— Doamne Sfinte, nici măcar nu vede.

— Cretinule! exclamă Jenny.

— Păstrează-ți aprecierile, spuse Ryan. Dacă supraviețuiești trei luni aici, n-o să te mai mire nimic.

— N-am venit să profit de nenorocirea altora.

— Ba da, chiar dacă nu vrei.

Pavlovici zbiera mai departe la Helmut. Neamțul încremenise lângă perete, zâmbind.

— I-am pus doar o întrebare, îi spuse el lui Ryan. Ce femeie nebună!

Ryan interveni imediat. Îl trase pe Helmut și-l împinse spre ușă, dar Pavlovici își vărsase nervii. Așa că se întoarse și ieși din salon.

Crengile scheletice ale copacilor se profilau pe cerul cenușiu. Peisajul părea secat de culori. Se transformase într-o panoramă amorfă de noroi, ger, gheață și ceață. În depărtare se auzea bubuitul artileriei. Lui Jenny i se făcu frică pentru prima oară. Se întreba dacă n-o s-o lase nervii? dacă n-o să se facă de râs.

Dr. Pavlovici se rezemase de perete, cu ochii închiși.

Apoi auzi pașii lui Jenny.

— Fără fotografii, zise ea.

Fata își dădu seama că ținea Canon-ul în mână. Îl închise și-l agăță de gât. Pe urmă scoase un pachet de Marlboro din buzunar.

Pavlovici luă o țigară recunoscătoare. Îi tremurau mâinile.

— Mulțumesc, zise ea.

— Nu fumezi?

Jenny clătină din cap, apoi își dădu seama ce voia să spună și-i întinse pachetul. Pavlovici îl acceptă zâmbind trist.

— Mulțumesc. Calmează nervii, nu?

— Așa se spune.

Căută chibriturile și-i aprinse țigara.

— Nu-i bine să-ți pierzi cumpătul, dar omul acesta m-a scos din sărite.

— Era fotograf pentru revistele de modă, îi spuse Jenny, fără nici un rost.

— De modă, repetă Pavlovici. Acum Croația și războiul sunt la modă, nu-i așa?

Jenny nu știa ce să-i răspundă. Femeia o privea acuzator. N-am venit să profit de nenorocirile altora.

Ba da, chiar dacă nu vrei.

— Și tu ești fotograf pentru revistele de modă?

— Nu, sunt ziaristă.

— În Croația sunt atâția ziariști acum. Poate, într-o zi, Statele Unite o să le facă o republică separată. De ce nu? dacă le-au dat câte una sârbilor și croaților, de ce nu le-ar da și ziariștilor?

Îi tremurau încă mâinile.

— Scuză-mă. Tu n-ai nici o vină.

Se frecă la ochi.

— Cum a putut să întrebe dacă poate să-l fotografieze pe băiețelul acela, ca să-i vadă toată lumea suferința? crezi că o să-l ajute cineva să scape de război? o să-i găsească alți părinți?

— Dacă oamenii vor afla ce se întâmplă aici, poate guvernele vor lua măsuri, până la urmă.

Femeia zâmbi amar.

— Ești foarte tânără. Mai ai multe de învățat. Stinse țigara.

— Soțul meu îmi spunea adesea că nu este bine să fumez.

— Unde este soțul tău?

Pavlovici nu-i răspunse.

— Dar acum nu ar fi un moment potrivit să mă las de fumat. Ești prietena domnului Ryan?

Jenny ezită.

— Ne cunoaștem de mult.

— Cred că este un om foarte cumsecade.

Foarte cumsecade. Cuvintele îi răsunau în minte.

— De ce stai aici, dr. Pavlovici? este periculos.

Ryan apăru în ușă.

— Trebuie să plecăm, zise el.

Jenny se întoarse spre Pavlovici; ar fi vrut s-o aline, dar nu știa cum.

— La revedere, zise ea.

— Ai grijă de tine! îi spuse Pavlovici.

— Ce s-a întâmplat cu soțul ei? îl întrebă ea pe Ryan când se urcară în mașină.

— A murit.

— Cum?

— Lupta în armata croată la Osijek. A fost trimis noaptea să patruleze, împreună cu alți trei. Le-au găsit trupurile de dimineață.

Ryan ezită o clipă.

— Îi torturaseră, înainte să-i ucidă.

Se făcu liniște.

— Acum ai înțeles ce au făcut sârbii cu soțul ei?

— Cred că îi urăște de moarte.

— Greu de spus. Știi, dr. Pavlovici este sârboaică!

— Oprește aici.

Erau într-un mic sat, Vojnovar. Trecuseră printr-un filtru instituit de miliția croată pe șosea.

— Ce facem? întrebă Jenny.

— Este foarte ușor să treci linia frontului fără să-ți dai seama. Regula de aur a lui Sean Ryan este următoarea: dacă îți asumi riscul, află măcar care este. O să discut cu autoritățile locale, să văd dacă au vreun McDonald's.

Sediul poliției era o clădire tristă, cenușie, vizavi de poștă, dar, spre deosebire de poștă, nu avea acoperișul găurit de un mortier sârbesc.

Un polițist în uniformă stătea la un birou cenușiu din metal. Când îi văzu, își înălță privirile suspicios. Ryan observă steaua roșie de pe cascheta lui. Tresele de pe umeri fuseseră înlocuite de sahovnica, un scut cu un model gen tablă de șah, blazonul Croației medievale, simbolul folosit de temuții ustași în timpul celui de-al doilea război mondial. Fusese interzis timp de patruzeci și cinci de ani și acum apăruse peste tot.

Ryan scoase pașaportul, acreditarea UNPROFOR, permisul de conducere australian, permisul de conducere internațional, o

legitimație expirată din 1963 de la biblioteca Mosman Park, o autorizație de acces de la o videobibliotecă din Kensington și le puse pe toate pe birou.

— CNN, zise Ryan.

Polițistul clătină din cap, buimăcit.

— CNN, New York!

Nimic.

Ryan adoptă altă tactică.

— BBC!

— BBC Lon-dra!

— Da, BBC Lon-dra, repetă Ryan.

Nu înțelegea de ce niciuna din agențiile de știri americane nu aveau același răsunet. Cât despre cea la care lucra, îi impresiona la fel de puțin pe acești oameni ca Venezuela Radio Service.

— Lon-dra, repetă omul. Liver-pool. Manch-est-er.

— Da, Manchester, îl aprobă Ryan, încercând să găsească un punct comun.

— Manch-est-er! bobby Charl-tonn!

Ah, Doamne cât timp a trecut de atunci, se gândi Ryan.

— Da, Bobby Charlton!

Omul se lumină la față și conversația se animă.

— Bobby Charl-tonn!

— George Best.

De data aceasta Ryan dăduse lovitura. Polițistul izbucni în râs și făcu un cerc cu degetele, băgându-și arătătorul prin el – simbolul universal al sexului.

— George Best!

Ryan încerca disperat să-și amintească numele unei echipe iugoslave de fotbal, dar nu-i venise în minte decât Partizan Belgrad și i se părea complet nepotrivit, dar acum când reușise totuși să se facă remarcat, scoase harta zonei din buzunarul canadienei și o întinse pe masă.

— Cetnic? întrebă el.

— George Best – cetnic?

— Nu, dă-l încolo pe George Best, pentru numele lui Dumnezeu! spune-mi ce-i cu cetnicii.

Polițistul se încruntă. Scoase un pix din haină și începu să scrie pe hartă.

La punctele de control de pe șosea trebuia să respecți întocmai procedurile.

Când Dragan frână, Ryan coborî geamul, așeză pașaportul pe bordul mașinii și întinse mâinile la vedere.

— Nu cobori până nu te invită, îi spuse el lui Jenny. Nu băga mâinile în buzunare și nu fă gesturi bruște. De aici intrăm în Evul Mediu.

Soldatul din trupele de miliție care-i oprise era îmbrăcat în uniformă de camuflaj și cască neagră. Pe umeri îi atârna o pușcă Mauser. Băgase țeava puștii pe fereastră și-i privea disprețuitor. Era nebărbierit și duhnea a țuică Sjlibovica.

Urmă un schimb de cuvinte între el și șofer.

Jenny se uită pe fereastră. Punctul de control consta din câțiva saci de nisip și un manechin furat dintr-un magazin, îmbrăcat în uniformă croată. Alți soldați se învârteau pe lângă ei, armându-și puștile amenințător.

Ryan luă pachetul de Marlboro de pe bord și-l servi. Luă o țigară fără să mulțumească, în timp ce le studia pașapoartele.

— Le ține invers, murmură Jenny.

— Este atât de beat încât nu distinge fotografiile, spuse Ryan zâmbind.

Acum îi oferea ciocolată soldatului. Răsună altă întrebare în sârbocroată. Dragan traduse și Ryan ridică din umeri.

— Ce spune? întrebă Jenny.

— Vrea să știe dacă avem bani, îi răspunse Ryan.

Dragan se aplecă pe fereastră.

— Acum ce se întâmplă?

Șoferul se întoarse spre ei.

— I-am spus că sunteți trei belgieni tâmpiți și-o chinezoaică idioată. Dacă află că lucrați pentru o companie de știri americană, o să creadă că sunteți bogați și o să vă țină aici ore-n șir.

Soldatul ținea arma îndreptată spre ei, în timp ce discuta cu camarazii lui. Ryan înjură pe înfundate.

— Probabil că s-o fi certat cu nevastă-sa, s-o fi plictisit sau o vrea să facă rost de câțiva dolari. Așa că a luat din hambar pușca lui taică-su din al doilea război mondial și a ieșit pe șosea cu camarazii lui să se distreze.

Omul se întoarse și le aruncă pașapoartele disprețuitor pe fereastra deschisă.

Dragan era alb la față. Răsuflă ușurat că se terminase. Doar Ryan părea calm.

— Întreabă dacă drumul este sigur mai departe, îl rugă el pe

Dragan.

Translatorul se arătă uimit, dar îi făcu pe plac:

— Dali put seguran napred?

Croatul rânji, dezgolindu-și dinții stricați și râse copios, împreună cu camarazii săi.

— Ce spune? întrebă Helmut.

— Că este sigur, bineînțeles. Și oricum, dacă nu este, cui o să-i pese de câțiva belgieni și un chinez?

Ryan ridică din umeri și se uită pe hartă.

— Mergi înainte, zise el. La poliție mi-au spus că suntem la cinci mile de front.

Șoseaua se transformase într-o potecă noroioasă. Pădurile îi înconjurau din toate părțile. O ceață deasă și rece se lăsa printre brazi. Bubuiturile răsunau din ce în ce mai aproape. Nu întâlniseră nici o mașină de când plecaseră din Vojnovar.

Ryan se uită pe hartă.

— Unde suntem, Dragan?

Dragan trase pe marginea drumului. Studie harta și clătină din cap.

— Nu știu drumul ăsta, zise el.

— Ar fi trebuit să ajungem în satul acesta, Gravina, până acum, remarcă Ryan.

— Ne-am rătăcit? întrebă Jenny.

— Nu, nu ne-am rătăcit. În schimb habar n-avem unde ne aflăm.

— N-ar trebui să ne întoarcem?

— Nu, în nici un caz, protestă Ryan. Trebuie să fac măcar un film.

Părea relaxat, dar Jenny sesizase cât de încordați erau ceilalți. Strânse pumnii, încercând să-și alunge frica. Începuse din nou să audă vocile din copilărie, care o susținuseră în lagărele de muncă, pe străzile Saigonului și mai ales pe reciful McAdam. Fii calmă. O să se termine totul cu bine.

Merseră încă vreo doi kilometri. Totul i se părea atât de ireal, se gândi ea. Găurile lăsate de bombe pe șosea și în pereții clădirilor, soldații de la punctele de control – nu-i venea să creadă.

— Gata, am ajuns, zise Ryan, citind tăblița de pe marginea șoselei. Zenac. Zenac? nici nu apare pe hartă.

Câteva acoperișuri roșii se zăreau prin ceață. Intrară pe strada principală și Dragan ocoli un porc mort în mijlocul drumului.

Trecură pe lângă o casă dărâmată. Pereții din față căzuseră, expunând interiorul, ca la o casă de păpuși uriașă.

Satul părea pustiu, dar Ryan văzu o femeie întinzându-și rufele pe sârmă. Un bătrân își spăla mașina pe alee.

În depărtare, se auzea răpăitul unei mitraliere.

Ryan și Dragan coborâră din mașină și se îndreptară spre bătrân. Era îmbrăcat într-un jerseu vechi de lână peste un pulover maro. Dinții care-i mai rămăseseră semănau cu niște pietre funerare roase de vreme. Își înălță privirile când se apropiară, dar bătrâna nu-i băgă în seamă. Își văzu mai departe de treabă.

Dragan îi prezentă și dădu bună ziua. Omul le răspunse cu o politețe indiferentă.

— Întreabă-l dacă sunt soldați croați mai departe, zise Ryan.

Urmă o conversație lungă în sârbocroată. Dragan se întoarse.

— Spune că nu știe nimic de soldați. Ieri, niște ticăloși au bombardat satul și i-au pus pe fugă pe toți. El n-a plecat pentru că a supraviețuit celui de-al doilea război mondial și nu se lasă impresionat de-o bandă de derbedei. Din partea lui n-au decât să se ducă dracului cu toții.

— Așa a spus?

— Sunt exact cuvintele lui.

Se întoarseră la mașină.

— Ce o să ne facem acum? întrebă Jenny.

— Am o senzație proastă! zise Dragan. Cred că ar trebui să ne întoarcem.

— De data asta cred că ai dreptate, îl aprobă Ryan.

— Scheiss! nu ne-am ales cu nimic, bombăni Helmut.

Ryan îl repezi. Era prima oară când îl vedea cu adevărat furios.

— Eu făceam fotografii în Vietnam când tu te uitai sub fusta Claudiei Schiffer. Experiența m-a învățat să țin cont totdeauna de instinctele mele. Așa am reușit să supraviețuiesc și să aud unii ca tine vorbind tâmpenii.

Lui Helmut îi pieri zâmbetul.

— Bine, zise el, dar mai întâi vreau să iau câteva imagini.

— Filmezi? îl întrebă Radar.

— Nu aici.

— Bine, filmează ce vrei, dar nu întârzia prea mult, îi spuse Ryan.

Helmut coborî din mașină. Radar îl urmă cu căștile pe ureche.

Jenny se dădu și ea jos.

— Aici suntem în pericol? îl întrebă ea pe Ryan.

— Nu, nu suntem, dar grăsanul ăla afurisit de neamț o s-o pățească dacă mă mai enervează.

Jenny ezită și apoi își luă aparatul de fotografiat.

— Dacă tot sunt aici, n-ar strica să profit de ocazie.

Traversă strada. Împușcăturile încetaseră și liniștea era înspăimântătoare. O porni încet, pe stradă, speriată de propria ei răsuflare. Se opri în fața unei case cu zidul dărâmat. Camera dinăuntru părea neclintită. Pe perete văzu fotografia înrămată a lui Tito și o ceașcă de ceai înghețată în mijlocul mesei. Pe stradă, în noroi, la picioarele ei zăcea fotografia lui Tom Cruise.

Duse aparatul la ochi și apăsă pe buton. Înaintă mai departe pe stradă, fotografiind porcul mort, un magazin devastat. Ryan o urmă.

— Helmut a filmat o mulțime de imagini, zise ea.

Ryan ridică din umeri.

— Nu crezi că sunt interesante?

— Oameni izgoniți din casele lor de război? este revoltător, dar nu cred că reporterii de la știri se vor arăta entuziasmați. Ca să le trezești interesul, trebuie să filmezi oameni.

Lăsă aparatul în jos.

— Dacă ai fi în locul meu, ce ai face?

— Ești ziaristă, nu fotograf.

— Poate aș vrea să fiu și una și alta.

— Aș fi imortalizat casa cu fotografia lui Tito, așa cum ai făcut, de fapt. Aș fi avut grijă să-i prind expresia, dar ți-a scăpat tabloul de la nuntă din mormanul de moloz. L-aș fi fotografiat de aproape, să se vadă fețele și n-aș fi irosit filmul pe porc.

— De ce?

— Nu-mi place mutra lui.

— Asta a fost o glumă?

— Poate, dar n-ai râs.

Clătină din cap.

— Nu te înțeleg.

— Sunt un rahat cu un suflet sensibil. Dacă nu-mi exagerezi personalitatea, sunt foarte ușor de înțeles.

— De ce unchiul te urăște atât de mult?

— Păianjenul? ți-a spus el că mă urăște?

— Nu.

— Vezi? ah, unde o fi camaradul meu teutonic?

Auziră amândoi uruitul, în același timp; chiar și Jenny îl

recunoscu, probabil din filmele de război sau de la buletinele de știri. Nu văzuse niciodată un tanc, dar scrâșnetul șenilelor în noroi, în liniștea mormântală a iernii era cumplit.

Ryan o luă de braț.

— Croații nu au tancuri încă, dacă ți-ai pus cumva această întrebare.

O trase spre case și se adăpostiră după un zid. Uruitul se apropia. Ryan se uită înapoi și-l văzu pe Dragan lângă Lada.

— Fugi, pentru numele lui Dumnezeu! murmură el.

Dragan ezită o clipă, apoi o luă la fugă pe alee, între două clădiri bombardate.

Peste câteva clipe, monstrul metalic dădu colțul. Era un tanc uriaș, cu vulturul sârbesc pe turelă. Tunul se învârtea, căutându-și ținta. Erau destul de aproape să audă sfârâitul mașinăriei.

— Este un tanc rusesc T-72, murmură Ryan.

Se opri, se întoarse și o porni spre ei. Lada era exact în calea lui.

— Ce facem? zise Jenny.

Constată, spre surprinderea ei, că era cât se poate de calmă.

— Nimic, deocamdată. Caută o țintă. Ar fi de preferat să nu le oferim una.

Șoferul tancului zărise mașina. Probabil că voiau să se distreze puțin. Trecu peste ea, turtind-o. Ryan se uită peste zid.

— S-a terminat cu mijlocul de transport al lui Dragan. E timpul s-o ștergem.

Alergară peste mormanul de cărămizi și grinzi înnegrite.

Îi găsiră pe Helmut și Radar în spatele unui zid găurit. Helmut se zgâia la ei cu ochii mari cât cepele.

— Nu mai avem mașină!

Ryan o trase pe Jenny lângă el. Fata gâfâia și i se citea spaima pe față. Simțea adrenalina pompându-i în vene, o senzație familiară, binevenită, la fel de plăcută ca un drog.

— Ce facem? îl întrebă Radar.

Ryan nu-i răspunse. I se părea ciudat că oamenii se agitau atât în situații limită, în război. Uneori, nu trebuia decât să stai cu nasul în pământ și să-ți aperi pielea. Așa era logic, dar erai dominat de instinctele de atac și autoapărare, care te împiedicau să stai liniștit.

Nu-i despărțeau decât vreo două sute de metri de tancul care ajunsese la jumătatea străzii principale. Din când în când zăreau turela prin spărturile din zid.

— Crezi că o să apară și soldații? întrebă Jenny.

— Poate, zise Ryan.

Helmut îl înșfăcă pe Radar și începu să-l târască înapoi, de unde veniseră. Era greu pentru că își cărau echipamentele și erau legați unul de altul cu un cablu negru, ca un cordon ombilical. Helmut înainta ca un urs, cu Radar după el, tras de forța personalității lui Helmut și dorința lui instinctivă de a realiza o filmare interesantă.

— Radar! zbieră Ryan. Adu-l înapoi pe idiotul ăla afurisit!

Dar Helmut nu-l asculta. Se împiedică de două ori, șchiopătă câțiva metri și se postă în capătul străzii. Așteptă o clipă, în timp ce Radar regla sunetul și apoi țâșni în mijlocul drumului, se așeză într-un genunchi și puse camera pe umăr. În clipa aceea, răsună răpăitul unei mitraliere.

Jenny lăsă capul în jos, instinctiv. Când se uită înapoi, Helmut zăcea pe spate, iar Radar căzuse cu mâinile în sus, la câțiva metri de el.

Tancul trecu la cincizeci de metri, uruind îngrozitor.

— Stai aici, îi spuse Ryan.

Fata îl apucă de braț.

— Au murit. N-ai cu ce să-i mai ajuți.

Tancul se îndepărta.

— Vreau filmul, îi spuse Ryan și țâșni spre camarazii lui, aplecat de spate.

Jenny îl urmă. În mijlocul drumului zăcea hoitul unui cal, cu intestinele revărsate în noroi. Ryan îl ocoli.

Casele înaintau spre câmpul pustiu. Pământul maroniu era întărit de ger. Ryan se opri și se aplecă. Răsufla greoi, scoțând aburi pe gură.

— Ascultă, zise el.

Jenny nu auzea decât șuieratul propriei sale respirații.

— Nu mai aud tancul, zise el.

Se uită înapoi, de unde veniseră. Strada era pustie. O cuprinsese o liniște ciudată. Sunt o supraviețuitoare, își reaminti ea. Am fost întotdeauna. Îi venea greu să creadă că Helmut și Radar muriseră într-adevăr. I se păruse un joc, o piesă de teatru.

Ryan nu părea afectat de tragedie. Bineînțeles, trecuse de sute de ori prin asemenea situații, își spuse Jenny. Totuși, se așteptase să reacționeze într-un fel. Cei care muriseră erau prietenii, colegii săi. N-ar fi trebuit să se gândească numai la film.

— Te-ai uitat la ei?

Ryan o privi mirat. I se păru că ochii lui sclipeau disprețuitori și

amuzați.

— Au murit.

O porniră pe câmp. După o sută de metri, câțiva nuci scheletici străjuiau șoseaua. În timp ce priveau, apăru un Golf negru VW. Frână brusc și opri vizavi de ei.

Niște bărbați înarmați coborâră din mașină. Unul din ei luă un binoclu și se uită spre sat.

— Voluntari croați, murmură Ryan.

— O să ne ajute?

— Poate. Ești gata?

— Ce o să facem?

— O luăm la fugă peste câmp.

— Și tancul?

— Ce-i cu el?

Chiar, ce întrebare prostească, se gândi ea. Dacă ne văd, o să ne împuște, dar nu putem rămâne aici.

— Bine, să mergem, zise Jenny.

O luă de mână s-o ajute, dar îl respinse. Nu trebuia decât să se ridice și să fugă.

— Acum! șuieră Ryan.

Dar nu reușea să se urnească din loc. O imobilizase frica. În timp ce se felicita pentru calmul ei, otrava i se împrăștiase în mușchi, paralizând-o.

Sunt o supraviețuitoare, își reaminti ea. Doar n-o să mor aici, sunt o supraviețuitoare.

Ryan parcursese deja jumătate din drum.

În cele din urmă, cu un mare efort de voință, se ridică în picioare și alergă înnebunită.

Croații se amuzau.

Stăteau lângă mașină, urmărindu-i pe Ryan și Jenny care înaintau spre ei. Erau trei: unul avea un binoclu Zeiss, concentrat asupra satului; al doilea comunica ceva celor de la sediu, cu radiotelefonul de la bordul mașinii; al treilea ținea în brațe un Kalașnikov ca pe un copil, sprijinit de radiator. Strigă ceva în sârbocroată și ceilalți izbucniră în râs.

Erau toți voluntari. Purtau costume matlasate estgermane, cu emblema sahovnica pe umăr și căciuli kaki. Ryan ajunse primul și ridică mâinile în sus.

— CNN! zbieră el. BBC!

— Presna! strigă unul din ei. Ziariști!

Ryan sări peste șanț și se cățără spre mașină. Omul cu Kalașnikovul făcu semn spre canadiana lui Ryan. Era pătată de sângele lui Helmut.

— Ești nebun de legat.

Ryan gâfâia. Era clar că tipii aceștia nu reprezentau o amenințare și începu să se relaxeze. Se uită înapoi, după Jenny, dar mai avea cincizeci de metri.

Bărbatul cu Kalașnikovul își dădu seama că însoțitorul lui Ryan era o fată și făcu o glumă pe limba lui, spre amuzamentul celorlalți. Exact ce ne mai lipsea, se gândi Ryan. Un psihopat cu simțul umorului.

— Hei, presna, zise el. Sunt cetnici în sat?

— Nu cetnici. Un tanc.

Îi pieri râsul și traduse informația camarazilor săi. Acum amuțiseră.

Jenny ajunse la marginea câmpului. Se târî câțiva metri pe coate și genunchi până la șanț. Uimitor ce efect avea frica, se gândi Ryan. O ajută să se urce la nivelul șoselei. Cei trei discutau agitați.

Jenny se sprijini de Ryan, roșie la față.

— Ai plecat fără mine.

— Credeam că ești în spatele meu. Oricum, doar nu sunt maică-ta să te păzesc.

Se așeză pe jos, gâfâind.

— Ce se întâmplă?

— Le-am spus de tanc.

— Și cum au reacționat?

— Nu știu. Cum se spune hai să ne cărăm dracului de aici în croată?

Auziră uruitul de buldozer al șenilelor. T-72 se pusese în mișcare. Apăru la marginea satului, scoțându-și tunul printre ruinele unei case.

Omul cu Kalașnikovul își părăsi camarazii și se întoarse spre Ryan. Se uită la Jenny, ghemuită pe jos.

— Urcă-te în mașină. Mai repede, zise el. Ia-ți și prietena.

Îl ascultară. Șoferul întoarse și o porni cu toată viteza spre Pakrac.

Croații își aranjaseră punctul de comandă la o fermă aflată la trei kilometri depărtare. Când sosiră, câțiva bărbați în uniformă stăteau în jurul focului bând sjlibovica și ungându-și armele. Un casetofon cânta muzică disco. Parcă era Bee Gees, se gândi Ryan.

Saturday Night Fever.

Mulți din ei purtau berete negre, cu temuta emblemă a ustașilor, alții afișau cruci naziste de fier, chipiuri SS și alte efecte din al doilea război mondial. Se zgâiau la ei. Când o văzură pe Jenny izbucniră în urlete și hohote de râs.

Se pare că cel cu Kalașnikovul hotărâse să-i ia sub aripa lui protectoare. Se prezentă drept Milan. Era drăguț, remarcă Jenny, cu păr blond, caracteristic slavilor, tuns scurt și pieptănat pe spate. O pereche de ochelari Rayban îi ascundeau ochii, dar știa că o privea. O ziaristă americancă, de origine asiatică era ceva exotic chiar și aici unde excentricitatea părea la ea acasă.

Zâmbea, ca și când totul n-ar fi fost decât un joc nebunesc. Îi conduse în hambar unde un grup de soldați HVO stăteau în jurul unui radio. Jenny se uită uluită în colțul hambarului. Înălțaseră un pom de Crăciun din plastic, cu globuri și beteală.

— Aici o să fiți în siguranță, le spuse Milan.

— Poți să ne duci înapoi la Zagreb? îl întrebă Ryan.

Milan ridică din umeri.

— Poate mâine.

Soldații își treceau sticla de sjlibovica din mână-n mână. Unul din ei ținea radioreceptorul în mână și de fiecare dată când spunea ceva în microfon, camarazii lui izbucneau în râs.

— Cu cine vorbește? întrebă Jenny.

— Cu un tip care a lucrat cu el la fabrica de cărămizi, înainte de război. Unul, Valdo.

— Este la altă unitate?

Milan se amuză.

— Da, la alta. Luptă de partea cetnicilor care au încercat să vă ciuruiască azi după-amiază.

— Ce spune? se interesă Ryan.

— Îl întreabă pe nemernicul de cetnic când s-a spălat ultima oară. Valdo i-a spus că a regulat-o pe sora lui. Glumesc unul cu altul.

Danko, cel care vorbea la microfon zbieră furios.

Milan râse din nou.

— Acum l-a scos din sărite.

O apucă de mână pe Jenny și o trase sub masă. Ryan se ghemui după ei.

Mortierul aterizâ la cincizeci de metri depărtare. Danko înșfăcă din nou microfonul și zbieră câteva înjurături. Milan se uită la Ryan

și ridică din umeri, ca și când ar fi vrut să spună: Sunt nebuni cu toții, ce să faci?

— Este incredibil! exclamă el. Înainte de război erau prieteni. Jucau fotbal împreună în echipa fabricii. Valdo era fundaș și Danko înaintaș. Alcătuiau un duo formidabil. Valdo îi dădea mereu pase lui Danko. Acum se pare că-i trimite mortiere.

I se părea amuzant. Jenny se uită la Ryan. Niciunul nu era în mințile lui. Semăna mai degrabă cu un circ, decât cu un război.

Și la trei kilometri depărtare, doi din spectatorii circului zăceau morți pe stradă, la Zenac.

* * *

Era târziu după-amiaza. Ceața se lăsase în vale, întrerupând atacurile cu mortiere. Danko stătea la fereastră, într-un fotoliu adus de la fermă. Avea lângă el o cutie cu gloanțe dum-dum și o sticlă de țuică fiartă.

— Dacă o să apară tancul, vom fi pregătiți, spunea Milan. Aveau trei lansatoare de rachete Armbrust. Sunt nemțești. Foarte bune. O să-i învățăm minte pe nemernicii ăia de cetnici.

Danko le dădu sticla de sjlibovica. Ryan luă un gât și se strâmbă. Pe urmă i-o dădu mai departe lui Jenny. Fata bău fără să clipească.

Milan înălță din sprâncene, plin de admirație.

— Ce căutați voi, americanski la Zenac?

Ryan îi povesti ce se întâmplase. Milan le traduse celorlalți. Danko trase din sticlă și strigă ceva, spre hazul tuturor.

— Ce-a spus? îl întrebă Ryan.

— Că ar vrea să vadă asigurarea șoferului vostru.

Ryan scoase pachetul de Marlboro să-i servească.

— Sunteți nebuni de legat, le spuse Milan.

— Asta-i meseria noastră.

— Nu, sunteți nebuni, dar este bine că ați venit aici. Cineva trebuie să spună lumii adevărul. Trebuie să se afle că sârbii ne atacă în propria noastră țară. Poate domnul Bush o să ia măsuri până la urmă. Știți, acest Miloșevici este ca Saddam.

Ryan ridică din umeri.

— Da, sigur.

Știa că nu era bine să discute politică.

— Crezi că domnul Bush o să ne ajute?

— Poate.

Aiurea, se gândi Ryan.

— Problema este că nu aveți sonde de petrol.

— Dar avem dreptatea de partea noastră.

— Toți cred la fel, murmură Ryan.

— Este prietena ta? îl întrebă Milan, arătând spre Jenny. Ryan își dădu seama că încercau să stabilească foarte clar cui aparținea singura femeie din tabăra lor.

— Da, prietena mea.

Milan făcu un gest obscen pe care Jenny n-ar fi trebuit să-l vadă.

Ryan încuviință din cap.

Dar Jenny văzuse și se încruntă. Ryan se aplecă spre ea.

— Se pare că vom rămâne aici peste noapte, murmură el. Vrei să le spun acestor băieți că ești singură și îți cauți un prieten?

Întunericul se lăsase repede. Se uită în jur. Ochii bărbaților sclipeau la lumina lumânărilor. Sjlibovica începea să-și facă efectul. Îl luă de braț pe Ryan și-l strânse.

Milan îi duse într-o cămăruță, în spatele fermei. Pe pereții din cărămidă netencuită curgea umezeala. Nu era decât un pat de lemn, cu salteaua pătată de mucegai și un dulap vechi într-un colț. Se uită înăuntru. Era gol și mirosea a rânced.

După ce Milan îi lăsă singuri, îi dădu lumânarea lui Jenny și mută dulapul în ușă.

— Ca să stai mai liniștită.

Pe urmă puse lumânarea pe pervazul ferestrei și o lăsă să se înece în propria-i ceară.

Jenny își scoase vesta antiglonț, o lăsă pe podea și își frecă umerii amorțiți, apoi rămase în mijlocul camerei, tremurând.

— Am văzut locuri și mai rele, îi spuse Ryan.

— Zău?

— Au vrut să ne dea o cameră obișnuită, dar i-am convins să ne cedeze apartamentul pentru luna de miere.

— Nu mi se pare deloc nostim.

— Trebuie să luăm lucrurile în glumă.

Se așeză pe pat. Îi era frig, deși era bine îmbrăcată. Ryan veni lângă ea și o luă de umeri.

— A fost o zi grea.

— Nu-i nici o problemă, zise ea, respingându-l.

Dar nu era adevărat. Se gândea la Helmut și Radar. Nici măcar nu știa cum îl mai chema pe Radar. Începu să tremure și mai rău, iar de data aceasta nu mai avea nici o legătură cu frigul. Acum

regreta că-l respinsese.

Probabil că-i citise gândurile, pentru că îngenunche în spatele ei pe pat și o luă de umeri.

— Este normal să te simți așa, spuse el. Suferi de sindromul șocului întârziat.

Nu-mi vine să cred că au murit, se gândi ea și apoi se auzi spunând-o cu voce tare.

— Nu-i nimic. Este mai bine să discutăm.

— Nu mi-a fost frică, dar când ai luat-o la fugă peste câmp, n-am putut să-mi mișc picioarele. Încremenisem în loc, pur și simplu.

— Tot ce simți este perfect normal. Mi s-a întâmplat și mie prima oară.

Se uită la lumânare, încercând să-și blocheze celelalte amintiri care o năpădiseră. Văzu cadavrele plutind în lagună după ce vasul eșuase pe reciful McAdam, putrezind în soare, devorate de rechini. Își aminti de fostul colonel ARVN care se împrietenise cu mama ei la Rach Gia ZES. Pentru că fusese ofițer, îl tratau și mai rău decât pe ceilalți. Într-o noapte încercase să scape. Fusese prins a doua zi de dimineață și șeful taberei de muncă îl purtase pe dinaintea tuturor înainte să-l împuște în cap cu pistolul. Își amintea cum îi țâșnise sângele ca o fântână, înainte să se zbată și să moară.

Poate că aceste amintiri o aduseseră aici, nu ambiția ei. Poate că era prizoniera propriului ei trecut și încerca să-și izgonească demonii, să înțeleagă ce se întâmplase cu țara, cu mama ei, cu ea.

— Îmi amintesc cum a fost prima oară când s-a tras în mine, spunea el. Nu-mi venea să cred că cineva voia într-adevăr să mă ucidă. Mi se păruse un joc până când tipul din fața mea a căzut și a murit. Atunci am jurat că n-o să mai îmi primejduiesc viața niciodată. I-am promis lui Dumnezeu că n-o să-mi mai risc viața dacă mă scapă.

— Și?

— Și, după ce ieși nevătămat dintr-o experiență de acest gen, ai două posibilități: sau te ții de promisiune și să povestești întâmplarea copiilor și nepoților tăi, sau să faci ca mine. Consideri că ai devenit imun. Îți spui că ești norocos și o iei de la început. De fapt, este o ambiție personală: încerci să-ți demonstrezi că ai învins frica.

Își aminti că azi făcuse același legământ. Doamne, ajută-mă. Numai că, spre deosebire de Ryan, nu credea că o să se mai întoarcă

vreodată. Nu supraviețuise toți anii aceia în Vietnam și pe reciful McAdam să se sacrifice într-o confruntare balcanică stupidă.

— Nu cred că erai genul care se roagă, zise ea.

— Știi ce se spune: nu există atei autentici.

— Crezi în Dumnezeu?

— În care?

— Dumnezeu este unul. Mama credea în El. Era o bună catolică.

— Toată lumea crede în ceva.

— Și eu îmi spuneam la fel, dar azi dimineață m-am întrebat. Dacă există un Dumnezeu, cum poate să-i lase pe toți acei copii din orfelinat să sufere atât?

— Depinde cum privești lucrurile. După părerea mea, aici domnește diavolul, nu Dumnezeu. Poți să te rogi cât vrei, pentru că nu te aude. Și dacă există vreun loc numit Rai, poate că trebuie să faci cum te sfătuiesc buddiștii: să renunți la tot ca să-l găsești. Eu cred că pe Dumnezeu n-o să-l vezi niciodată mort, aici.

Credea că își bătea joc de ea, dar, când îl privi, observă că era foarte serios.

— Ai o filosofie foarte ciudată.

— Nici a ta nu mi se pare mai bună. Îmi amintești de Păianjen. A vrut să salveze lumea și când n-a putut, s-a posomorât. A crezut că o mână de ziariști și fotografi pot opri un război. Este un visător. Războiul are tot ce-și dorește un tânăr: camarazi, agresiune, aer curat și, uneori, dacă ai noroc, puțin sex interzis. Este un joc fără legi și fără reguli. Nu se poate opri. Am petrecut o după-amiază întreagă cu un soldat sârb lângă Vukovar. Stătea pe un scaun de lemn, cu Kalașnikovul rezemat de zid. Ucidea oameni la o jumătate de kilometru, uneori la un kilometru depărtare. Era ca într-un joc video. Nu le vedea fețele și nu le auzea strigătele. Se distra de minune.

— Dar tipul acela, Danko. Ai auzit ce a spus Milan. Prietenul lui este în tabăra cealaltă, la câțiva kilometri depărtare. A trimis un mortier să-l doboare.

— Îți imaginezi ce ar face dacă s-ar urî cu adevărat?

— Totul este lipsit de sens.

— Bineînțeles. Uită-te ce se întâmplă între doi soți când vor să divorțeze. Dacă oamenii cred că își pot justifica acțiunile, sunt în stare de orice. Îți amintește de Cambodgia? de îndată ce oamenii încep să-și repete dictonul „scopul scuză mijloacele”, totul este posibil. Oricum, ai auzit ce zicea Milan. Este bine că ați venit aici să

spuneți adevărul. Ca și când ar fi un singur adevăr. Fiecare crede că deține monopolul asupra adevărului. Nimeni nu-și imaginează că ar putea să se înșele. În ultimul război, croații s-au aliat cu germanii și cetnicii au fost de partea noastră. Ustașii au comis niște atrocități de necrezut. Se spune că Ante Pavelici avea o cutie plină cu ochi de sârbi în biroul lui. Acum, sârbii vor să se răzbune. Este o nebunie. N-o să se oprească niciodată.

— Atunci ce cauți aici, dacă ești convins că n-o să se schimbe nimic?

— Dar tu?

Nu-i răspunse.

— Ai remușcări pentru că ai venit aici să-ți faci o carieră. N-ai de ce. Păianjenul a început la fel ca tine și uite unde a ajuns. Este Cavalerul cel Alb.

— Nu-ți bate joc de el. Nu a greșit cu nimic dacă a încercat să schimbe lucrurile.

— Ba da, l-a făcut să renunțe. A luptat pentru amărâtul care și-a pierdut casa, familia și bivolul pentru că un ticălos a comandat batalionului s-o ia prin ograda lui. S-a considerat direct răspunzător că lumii nu-i pasă la fel de mult ca lui, dar nu trebuie să te învinovățești.

— Și tu? nu ai nici un ideal înalt?

Râse amar.

— Nimeni nu mă poate acuza de așa ceva.

— Nu te cred.

O mângâie pe păr.

— Probabil că sunt obsedat de rău. Îl văd la tot pasul. Răul este în noi toți. Și în mine, numai că îl țin sub control. Mă mulțumesc să-l privesc, dar eu nu mi-am pierdut casa sau familia. N-am aruncat niciodată o miză prea mare în joc, așa că nu știu de ce sunt în stare.

Acum tremura necontrolat. Scoase patru pături de plastic din buzunarele uriașe ale canadienei sale și începu să le despăturească.

— Vin întotdeauna pregătit, zise el. Am fost un bun cercetaș.

Îi puse o pătură pe umeri.

— Tu, de exemplu, ești un caz clasic, zise el.

— Eu?

— Da, ți-ai pierdut casa, familia, totul. Ai toate motivele să declanșezi un război, nu?

— Crezi că aș redeschide ostilitățile în Vietnam?

Râse.

— Nu de una singură, dar nu-i învinuiești pe toți pentru ce ți s-a întâmplat?

— Poate.

— Atunci poate ți-ai dori să egalezi scorul.

Jenny inspiră adânc. Se abținea cu greu.

— Mama nu credea în răzbunare.

— Înseamnă că era o femeie deosebită. Nu cred că i-a venit ușor cu un copil cu ochi rotunzi după ce comuniștii au preluat puterea.

Oare știa? îi spusese Webb? se juca cu ea? își strânse pătura pe umeri. Auzea soldații strigând și râzând afară. Erau beți. Lumânarea arunca umbre lunguiețe pe pereți.

Se uită în flacără. Odile era acolo, în cameră. Fața ei blândă, obosită, se desfigurase de furie. „Nu cred că i-a fost ușor să supraviețuiască." Auzi! numai tu poți să spui cât de greu a fost! acesta este bărbatul care m-a distrus! ce ai de gând?

Nu, n-a fost ușor.

— Și tu ești o femeie deosebită. Ai reușit să treci prin atâtea și acum te-ai încumetat să vii aici.

Își întoarse fața spre el. Era nebărbierit, plin de unsoare de la Kalașnikovul lui Milan.

— Ai niște ochi superbi, murmură el. Parcă aș privi într-un ocean.

Ce situație caraghioasă, se gândi ea. Singură în cameră cu bărbatul pe care-l ura mai mult decât orice. Auzi zgomot de pași afară, pe coridor și glasuri de beți.

Cineva apăsă pe clanță.

Ușa se deschise, dar se lovi de dulap.

— Nu te speria, murmură Ryan. N-au cum să intre. Se agăța de el înspăimântată și rușinată că nu putea să-și stăpânească frica.

Îi luă mâinile într-ale lui și i le sărută.

Simți căldura trupului său. Pentru o clipă, se simți apărată, dar se trase imediat din îmbrățișarea lui.

— Liniștește-te, îi spuse el.

Era puternic. Acum încerca s-o sărute.

— Nu.

— Jenny.

Lumânarea se stinse.

— Ești atât de frumoasă, Jenny. N-am mai cunoscut o femeie ca tine.

O sărută pe gât. Îi simți mâinile pe sâni, prin jerseu. Undeva,

mama ei plângea.

Se zbătu, zgâriindu-l și lovindu-l cu pumnii, genunchii, picioarele.

Ryan scoase un strigăt și se retrase.

— Doamne Dumnezeule, ce s-a întâmplat cu tine?

— Am spus nu!

— Bine, bine. Isuse, era cât pe ce să-mi scoți ochii! ce te-a apucat?

— Trebuie să-ți spun ceva. Despre mama mea.

Nu-l vedea în beznă, dar îi auzea respirația șuierătoare.

— Îți mai amintești de o femeie, care era novice în ordinul Carmelitelor din Saigon? o chema Odile.

Rămase tăcut mult timp, apoi, în cele din urmă, îl auzi aclamând:

— Isuse Cristoase!

Se dădu jos din pat. Îl auzi căutându-și țigările. Aprinse un chibrit și-i zări fața pentru o clipă. Scoase altă lumânare din buzunare, o aprinse și o puse pe pervazul ferestrei, în ceara topită.

— Nici măcar nu-mi mai amintesc cum te cheamă, recunoscu el.

Roata vieții se întoarce, se gândi Ryan.

Se întreba ce ar trebui să simtă. Rușine? dispreț? vinovăție? dar nu experimenta niciunul din aceste sentimente, în schimb îl învăluise tristețea. Îi părea rău pentru ea și pentru Odile. Și mai ales pentru că ajunsese în această situație. Ah, Doamne, încercase să-și seducă propria-i fiică.

Nu negase niciodată că era un egoist, dar nu voia să facă nici un rău, nimănui. Iată însă că fantomele trecutului îl acuzau.

— Când ai aflat? o întrebă el.

— Înainte să vin la Zagreb. Mi-a spus unchiul.

N-ar trebui să se mire. Doar îl cunoștea pe Păianjen. Îi răsucea pe toți după bunul lui plac, înainte să administreze lovitura finală. Afurisitul! ultima oară când îl văzuse și fuseseră toți trei la el acasă nu suflase nici o vorbă despre micul lui secret. Ca un om de știință nebun care își studia specimenele la microscop. Iată marele lui experiment pe tărâmul conștiinței. Jocul lui de-a moralitatea în care se folosise de oameni adevărați.

— Înseamnă că ai fost foarte încântată să mă vezi la hotel.

— Nu mai știu ce am simțit.

— Ce coincidență.

— Faptul că unchiul m-a găsit în Filipine a fost un miracol.

Restul însă, era inevitabil.

Ryan stinse țigara și își aprinse alta.

— Când aveai de gând să-mi spui?

— Nu știu.

— Cred că te-ai gândit la un plan.

— Socoteala de acasă nu se potrivește cu cea din târg.

— Într-adevăr.

Tristețea se evaporase. Acum era furios, deși nu avea nici un motiv. Se uita la Jenny, dar nu-i zărea fața prea bine la lumina lumânării. În orice caz, nici ziua nu observase vreo asemănare cu mama ei. Fața lui Odile era ovală, nasul asiatic, umerii obrajilor proeminenți. Jenny era produsul unei adolescențe petrecute în America, a muzicii rapp și a hamburgerilor, care o făcuseră liberă și încrezătoare în forțele ei. În timp ce Odile fusese educată cu totul altfel. Comportarea și vocea ei erau complet diferite. Și-o amintea timidă și modestă, cu glas blând, măsurat.

— Și acum ce vrei? zise el.

— Nu înțeleg.

— Ți-ai ales locul acesta să mă pedepsești pentru păcatele mele? ai vrea să-ți cad la picioare înlăcrimat și să-ți implor iertarea.

— Tu ai vrea?

— Nu.

Jenny stătea în pat, sub pătură. Ar trebui să fie furioasă, dar părea doar înfrigurată și înspăimântată.

— N-am vrut să vă părăsesc. Am fost rănit la Newport Bridge. N-am avut cum să mă întorc după voi.

— Nici nu-ți imaginezi cât am suferit.

— Nu, n-am cum și chiar dacă aș vrea, tot n-aș putea schimba trecutul.

Își termină țigara.

— Cred că ai rămas înmărmurită când Păianjenul ți-a spus.

— Nu mi-a venit să cred că mi-a ascuns adevărul atâta timp.

— Eu unul nu l-aș ierta, dacă aș fi în locul tău, zise el. Fir-ar să fie. Ar fi trebuit să-mi spună mie mai întâi sau să-și țină gura. După cum s-a purtat, merită să sufere și el. O privi din nou. Fiica mea. Oare ar trebui să simt ceva?

Ticălosule ce ești. Timpul te doboară până la urmă, într-un fel sau altul, așa cum s-a întâmplat cu Dorian Gray.

— Și acum ce facem? îl întrebă ea.

— O să dormim, bineînțeles.

Dar el nu putea să doarmă. Rămase treaz toată noaptea, zgâindu-se la lumânare. Trebuia să se gândească.

Se trezi înainte de ivirea zorilor. O durea burta. Era probabil o reacție întârziată la evenimentele din ziua trecută, își spuse Jenny. Camera era cufundată în beznă și cu toate păturile din plastic, înțepenise de frig. Se obișnui încet cu bezna și distinse silueta lui Ryan, ghemuit în celălalt capăt al patului, cu genunchii la piept.

Trebuia să-și facă nevoile; de-abia se abținea, dar nu îndrăznea să se aventureze afară, printre soldații adormiți și să stea pe vine în câmp, știind că țintașii sârbi aveau puști cu infraroșu. Nu era nicăieri în siguranță. Ar fi trebuit să-l trezească pe Ryan și să-l roage s-o păzească. I se părea umilitor oricum, nu mai voia să apeleze la ajutorul lui.

Încercă în zadar să doarmă. Se uită la ceas. Era ora cinci.

Ce proastă fusese să-și imagineze că va supraviețui într-o zonă de război, dar iată că supraviețuise, nu? își reaminti ea.

Ultimele douăzeci și patru de ore erau un caleidoscop de imagini și emoții devastatoare: orfelinatul, Helmut și Radar morți pe străzile Zenacului, confruntarea finală cu Ryan. De fapt, discuția cu el o dezamăgise. Nu se arătase șocat sau rușinat așa cum se așteptase. Nu realizase și nu câștigase nimic.

Îi ghiorăia burta.

Trebuia să iasă.

Dar, în clipa aceea răsună un zgomot asurzitor, ca și când un camion ar fi trecut prin zid, pe deasupra lor. Sârbii dezlănțuiseră un atac cu mortiere.

Ryan se trezi imediat. O apucă de braț și o trânti pe podea. Se auzeau strigăte.

Scoase lanterna din buzunar și o aprinse. Ryan se târî până la ușă și împinse dulapul cu umărul apoi alergară pe coridor.

Trasoare verzi luminau cerul nopții. Un zid fusese dărâmat de o rachetă. Un soldat croat zăcea pe spate, urlând; unul din camarazii săi încerca să-i bandajeze piciorul zdrobit. Alți soldați alergau pe lângă ei în întuneric. Jenny văzu sclipirea focurilor la țevile puștilor în câmp. Croații răspunseră atacului. Exploziile asurzitoare o amorțeau.

La un moment dat văzu o figură alergând dinspre hambar.

— Americanski! unde sunteți!

— Milan! strigă Ryan. Ce se întâmplă?

— Suntem atacați de cetnici. Trebuie să vă scoatem de aici!

Soldatul cu piciorul zdrobit nu mai țipa; leșinase, prietenul lui se străduia să improvizeze un garou din cureaua lui. Focul din hambar lumină pentru o clipă fața rănitului. Era Danko.

— Acum n-o să mai marcheze nici un gol, zise Ryan.

— Cetnici afurisiți!

Milan îl apucă de umăr.

— Pe aici!

Ryan și Jenny îl urmară. Zăriră Golful negru în curte. Milan, cu Kalașnikovul pe umăr se îndrepta spre el.

Parcurseseră jumătate din drum când Milan se înclină într-o parte și căzu. Ryan se aruncă imediat cu fața la pământ și Jenny îl imită. Peste câteva minute răsună răpăitul unei mitraliere.

Își aminti ce-i spusese Ryan despre prima lui experiență pe câmpul de luptă. Ți se pare atât de ireal. Nu-mi venea să cred că cineva încerca să mă omoare.

Dar ea nu se gândea decât la un singur lucru: trebuie neapărat să găsesc o toaletă.

Îl auzi pe Milan gemând și începu să se târască spre el.

Zăcea pe-o parte, în noroiul rece. Se pare că nu avea dureri. Privea mirat intestinele cenușii, gelatinoase din mâna lui și încerca să și le bage la loc. O privi stânjenit. Râse răgușit și apoi amuți. Jenny nu-și dădu seama decât peste câteva clipe că murise.

Ryan ajunsese la mașină.

— Jenny! jenny, unde ești?

Fata găsi Kalașnikovul lui Milan pe noroiul înghețat.

Am jurat că o să-l ucid când o să-l găsesc, se gândi ea. Era invizibil cu ochiul liber, dar îl prinsese perfect în cătarea puștii. Se întorcea s-o caute, târându-se pe burtă. Ar fi o răzbunare perfectă. N-ar afla nimeni că murise de mâna ei. I-ar plăti pentru toată suferința îndurată de biata ei mamă.

IX.

Bosnia octombrie, 1992 „Activitatea de corespondent de război este aproape singura îndeletnicire clasică masculină care te expune riscului și pericolului, fără să-ți atragi dezaprobarea celorlalți și adevărul este că pentru corespondenții de război nu este un iad, ci o distracție.”

Nora Ephron „Nu glontele cu numele meu mă îngrijorează, ci acela care spune: „pentru cei interesați.”

Rezident al Belfastului.

Un soare târziu de amiază poleia turnurile mitralierelor din

străvechiul oraș otoman. Travnik fusese odată capitala Bosniei, pe vremea când provincia aparținea imperiului otoman. Acum, când se închiseseră frontierele, devenise centrul avanposturilor musulmane din nordul Bosniei.

Musulmanii ar fi fost decimați de sârbi, dacă n-ar fi intervenit armata croată. Oricum sârbii reușiseră deja să ocupe două treimi din provincie și musulmanii fuseseră nevoiți să se înghesuie în enclavele din jurul orașelor Sarajevo, Gorazde, Bihac și Travnik.

Travnikul deservea orașele asediate Jajce și Maglaj prin coridoare înguste și periculoase, care traversau liniile de front în teritoriul ocupat de sârbi. Jajce, aflat la douăzeci și cinci de mile nord de Travnik era asediat de cinci luni. Nu puteau primi întăriri decât prin pădure; ambulanțele și camioanele cu muniție se strecurau noaptea, printre mortierele și ploaia de gloanțe ale sârbilor.

În fiecare zi, tot mai mulți refugiați se revărsau dinspre munți, după ce călătoreau zile-n șir în căruțe sau pe jos, cu familiile, câinii și bunurile lor, povestind despre violurile, jafurile și crimele pe care le întâlniseră.

Webb ajunse la Travnik în remorca unui camion al ONU. Orașul gemea de soldați: croați în uniforme de camuflaj, cu embleme albe și roșii, miliții HOS, în cămăși negre, armija musulmană în haine zdrențuite, scurte de piele, șepci de baseball, blugi, tenișI. Văzu un perete înnegrit de fum, pe care scria cu cărbune în engleză, pentru ziariștii vestici: Vă rugăm, ajutați Bosnia acum!

Pe urmă, mai erau și refugiații: bătrâni șocați, bătrâne îngrozite, copii slăbănogi.

Ah, cât de familiare i se păreau toate aceste imagini.

Jurase odată că terminase cu războaiele, dar o parte din el știuse întotdeauna că într-o zi se va întoarce. Nu știa exact ce-l făcuse să-și ia inima în dinți. Poate voia să-și demonstreze că nu-și pierduse curajul, că putea s-o facă; sau poate simțea că era cea mai imperioasă chemare a meseriei sale, dar, mai mult decât orice, după ce stătuse ani de zile departe de front, știa că ajunsese într-un impas și nu mai avea subiecte pentru romanele sale. Trebuia să-și salveze cariera.

Și alesese acest război pentru că ceea ce se întâmpla în Iugoslavia reprezenta dilema morală a anilor '90. Își spuse că prezența lui Jenny era doar o coincidență, nu avea nici o legătură cu motivele lui. În ciuda tuturor așteptărilor, supraviețuise în

Croația și Bosnia aproape un an și își câștigase o reputație destul de însemnată, cel puțin în cercul ei. Își vânduse fotografiile și reportajele la diverse publicații britanice și americane, iar luna trecută îi apăruse un articol în New York Times.

Scrisorile ei semănau mai mult cu niște telegrame. Îi scria de la Zagreb, Dubrovnik sau Sarajevo să-i spună că era bine și atâta tot. Nu pomenise nimic de Ryan.

Observase de asemenea că nu mai semna Jenny Webb; revenise la numele mamei sale, Jenny Ngai. Spera că nu avea nimic împotriva lui, ci simțea doar nevoia să-și stabilească propria ei identitate profesională.

Dar îl duruse.

Când Crosby îl solicitase din nou, nu ezitase decât o zi sau două până să accepte. Era o ofertă lucrativă, mai puțin tentantă din punct de vedere financiar, dar ar fi acceptat oricum.

Majoritatea agențiilor vestice de presă se aflau la Sarajevo, asediat de peste șase luni, dar Webb preferase Travnikul. Aflase de la Crosby că Jenny era acolo și încerca să ajungă la Jajce. Era hotărât s-o găsească. Rămăseseră prea multe lucruri nelămurite între ei și viața era prea scurtă să lase totul la voia sorții.

Samir Music zbiera ordine oamenilor adunați în jurul biroului său. Era cenușiu la față de oboseală și avea cearcăne negre. Ultimele luni fuseseră cumplite. În calitate de comandant al forțelor armate care controlau coridorul în legătură cu Jajce, apăsa o mare răspundere pe umerii lui.

Și nu avea decât douăzeci de ani.

Cartierul său general se afla într-un fost restaurant, numit Apa Albastră. Afară curgea un râu sub un pod și Webb încercă să-și imagineze cum era pe timp de pace. Acum, clădirile din jur fuseseră transformate în cazărmi și în curte domnea un haos de nedescris: răniți, armament, duhoarea insuportabilă a latrinelor.

Biroul lui Music plutea în fum. Chiștoace de țigări, sticle de țuică și un telefon negru de campanie se înghesuiau pe masă. Harta zdrențuită, prinsă pe perete era plină de puncte roșii.

Se întoarse spre Webb. I se citea pe față ce plăcere îi făcea să-l vadă: altă belea pe capul lui, dar ospitalitatea lui înnăscută de musulman îl făcu să depășească oboseala.

— Ești ziarist? zise el, studiind insigna UNPROFOR de la reverul lui Webb.

— Hugh Webb. IPA.

— Ia loc, te rog. Vrei să bei ceva?

Luă o sticlă de sljibovica și turnă două măsuri într-un pahar, apoi se întoarse imediat spre oamenii lui, care zbierau agitați. În cele din urmă, Samir se ridică în picioare.

Se uită din nou la Webb.

— Un soldat croat HVO a încercat să violeze o refugiată musulmană noaptea trecută.

— HVO? adică cei în uniforme negre?

— Fasciști, bineînțeles, dar în război nu poți să-ți alegi camarazii.

— Ce s-a întâmplat cu el?

— Doi din armija mea l-au prins și acum vor să-l împuște. Le-am spus să-l predea comandantului croat. Nu este bine să-ți împuști aliații, cred că ești de acord?

Își turnă niște țuică și ridică paharul.

— Jivili. Pentru viață.

— Jivili, zise Webb. Țuica era cumplit de tare.

— Cu ce pot să te ajut, domnule IPA?

— Vorbești foarte bine englezește.

— Înainte de război, eram student la engleză, la Zagreb. Știi, voiam să fiu ghid turistic, dar anul acesta Thomas Cook nu este interesat să ajungă la Jajce.

— Eu sunt însă.

Samir îl privi resemnat, ca și când era exact de ce se temuse.

— De ce vrei să mergi acolo? nu sunt decât niște oameni care trăiesc în tranșee și mor în propriul lor rahat. Chiar dacă aș reuși să te duc până acolo, nu știu cum te-aș mai scoate.

— Sunt ziarist. Trebuie să risc.

— Cât te plătesc ca să-ți riști viața? un milion de dolari SUA? două milioane?

— Dacă ți-aș spune, n-ai crede. Își aprinse o țigară.

— Ce o să faci dacă te strecor la Jajce?

— O să fac fotografii, o să scriu. Este foarte important ca lumea să vadă ce se întâmplă aici.

— Și dacă o să vadă, ce crezi că o să facă? lumii nu-i pasă de noi, domnule IPA.

— Cuiva trebuie să-i pese. Samir se aplecă spre el.

— Atunci spune-le că nu avem nevoie de compătimirea lor. Dacă le pasă, să ne trimită mai mult bum-bum. Cetnicii au o mulțime de bum-bum. Sunt susținuți de fabricile de armament, de

ruși, de greci, de vechea armată iugoslavă alimentată din impozitele noastre. Dacă n-ar fi HVO, această adunătură de porci fasciști, ne-ar fi exterminat de mult. Zagrebul are de partea lui Germania și mafioții din Italia. Deci cine suferă în urma embargoului? numai Bosnia. Nu ne ajută nimeni și nu avem o mare să transportăm arme și muniții. Spune-le în ziarul tău că n-avem nevoie de lacrimile americanilor și ale domnului Bush. Vrem doar să ne dea posibilitatea să ne apărăm.

— Tocmai de aceea vreau să spun oamenilor ce se întâmplă la Jajce.

— Ești nebun.

Samir își aprinse altă țigară de la chiștocul celeilalte.

— Trimit în fiecare noapte ambulanțe și camioane cu medicamente și provizii. În ultimele două nopți, au trebuit să se întoarcă, dar vom încerca din nou diseară. Dacă vrei să mergi, n-ai decât. Du-te cu celălalt reporter.

Webb înghiți în sec.

— Care reporter?

— O fată. Foarte tânără și foarte frumoasă. Este rusoaică sau chinezoaică, deși are accent american, la fel ca tine. Nici ea nu-i întreagă la minte. Ar trebui să stea acasă, să facă copii.

— Unde este?

— Stă într-o cameră, în barăcile din curte. Du-te și vorbește cu ea, dacă vrei.

Când Webb se ridică să plece, Samir strigă după el.

— Puteți discuta despre cum o să muriți amândoi la Jajce.

Jenny se aplecă să-și umple sticla cu apă de la cișmeaua cu apă proaspătă de pe strada principală. Se spunea că pe acolo trecuse odată și Suleiman Magnificul. Câte armate vor fi străbătut acest pământ? se întrebă ea. Sârbii, croații și musulmanii se băteau de secole pentru teritoriul acesta. La fel ca în Palestina, triburile sale sălbatice vor găsi întotdeauna un motiv să-l ude cu sânge.

Când își ridică privirile, îl văzu de partea cealaltă a pieții.

Nu era surprinsă să-l vadă; îi trimisese un fax acum două săptămâni, la hotelul Intercontinental din Zagreb, prin care o anunțase că acceptase să lucreze pentru IPA. Era îmbrăcat într-o cămașă veche din Vietnam, pe care o văzuse la el în dulap, pantaloni de camumflaj și o canadiană nouă ONU. Părea stânjenit; dusese o viață prea simplă în ultima vreme.

Încă nu știa ce simțea să-l vadă. Își spuse că amărăciunea

devenise un sentiment dominant în viața ei. Prezența lui o impresiona totuși. Fusese întotdeauna lângă ea, ca un înger păzitor și acum venise din nou să-și riște viața.

Copiii refugiaților strigau și se jucau la lumina focurilor. Mașinile furate și patrulele armija proaspăt întoarse de pe front se profilau la lumina flăcărilor.

Webb și Jenny beau cafea în jurul propriului lor foc de tabără. Fața îi părea mai slabă, mai obosită și foarte maturizată. Părul ei negru, lung fusese tăiat până la umeri și strâns cu o bentiță roșie. Era îmbrăcată în pantaloni largi, scurtă și avea o cască NATO agățată de curea. Unghiile îngrijite și manichiurate altădată erau rupte și murdare.

Nu-i plăcea cum arăta, dar se așteptase. Știa ce însemna să trăiești luni de zile pe front, dar în alte privințe se schimbase. Nu mai era fata ageră și enervantă uneori; nu mai părea atât de preocupată să se remarce. Poate devenise mai înțelegătoare.

Se pare că fetița lui – pentru că rămăsese o fetiță pentru el – se maturizase în ultimul an.

Îi fusese atât de dor de ea. Și acum când o avea alături, constatase că nu putea să-i vorbească. Parcă ar fi vrut să pretindă că nu se despărțiseră niciodată și ultima lor conversație nici nu avusese loc.

Nu știa ce să-i spună, de unde să înceapă.

În ciuda greutăților, învățase să prepare cafeaua ca bosniacii și insista s-o bea așa fiartă de două ori în dzezva și atât de groasă încât semăna cu noroiul. Conform tradiției bosniace, trebuia să înmoi un cub de zahăr în ceașcă și să-l sugi încet, înainte să bei cafeaua neagră și amară.

Discutară despre război și-i povesti de confruntările pe care le văzuse, la Osijek, Vinkovici Sarajevo, Srebrenica, Gorazde. Era încântată ca un copil să afle că citise articolele ei și se mândrea mai ales cu o fotografie care înfățișa un sârb bosniac băgând țeava kalașnikovului în gâtul unui musulman bătrân ghemuit la pământ în Mostar. Apăruse pe o pagină întreagă în Time.

În timp ce vorbea, omise să amintească de pericolele prin care trecuse. Webb își amintea că și el făcea la fel. Nu mai vrei să te gândești. Dacă discuți despre asta, este mai rău data viitoare.

Intervenise o răceală între ei. Părea preocupată de altceva. Ca și el de altfel. Se gândeau amândoi la convoiul care va pleca peste o oră spre Jajce. Vorbeau sporadic, atenți la pregătirile convoiului,

revizuindu-și în gând bagajul material și emoțional.

— Nu m-ai întrebat de Ryan, îi spuse Jenny, în cele din urmă.

— Zău?

— Nu vrei să știi?

Ridică din umeri.

— Ai de gând să-mi spui?

— Acum o săptămână s-a infiltrat la Jajce. De atunci n-a mai auzit nimeni de el.

Webb încuviință din cap, dar nu spuse nimic.

— M-a ajutat mult în primele săptămâni.

Răscoli jăratecul cu bățul.

— Și-a dat demisia de la CNN.

— Am auzit.

— Acum lucrează din nou pentru Time.

Se lăsă din nou o liniște stânjenitoare.

— I-ai spus?

Îi făcu semn că da.

Se așteptau să vorbească unul pe altul.

— Am vrut să-l ucid, zise ea, în cele din urmă.

— Te înțeleg.

— Și dacă ai fi stat lângă el.

Lăsă propoziția neterminată. Webb suspină adânc.

— Nu l-am iertat niciodată pentru ce ți-a făcut. Nu ți-am spus ca să nu suferi. Am avut dreptate, nu-i așa?

Clătină din cap.

— Nu.

Bănuise de la început.

— Nu.

— Am văzut-o pe mama la câteva zile după ce am venit aici, zise Jenny.

Webb simți că i se zburlește părul pe ceafă când auzi numele lui Odile invocat pe câmpul de luptă. Ah, Doamne.

— Era doar imaginația mea, bineînțeles, adăugă ea repede, ca și când ar fi știut la ce se gândea. O vedeam adesea cu ochii minții când eram la Lincoln Cove. O întrebam ce părere are de casă, de prietenii mei. Când mi-ai spus de Ryan, am crezut că îl ura, dar, de fapt eu îi voiam răul. Odile nu avea firea mea răzbunătoare, nu-i așa?

Webb clătină din cap.

— Ryan mi-a povestit multe despre ea. De atunci n-am mai

invocat-o. Am lăsat-o să se odihnească, fiindcă am înțeles în sfârșit ce s-a întâmplat.

— Foarte bine, Jenny.

— Da, zise ea, este bine, într-adevăr.

Webb retrăia aceeași groază ca în tinerețe. Acea senzație cumplită dinaintea unei mari încercări, când erai prea preocupat să rămâi în viață ca să te temi de ceva, dar acum era prea târziu să dea înapoi. Se băgase din nou în gura leului.

Samir venise să-și ia rămas bun, când convoiul plecă spre Jajce. Ținea o țigară între degete.

— După ce ajungeți, îi sfătui el, duceți-vă la postul de comandă și nu vă mișcați de acolo.

Webb se uită la Jenny. Nu făcuseră atâta drum să se ascundă într-un buncăr.

Îi conduse la un Citroen vechi, hodorogit, la coada convoiului. Webb se oferi să stea în spate; știau amândoi că era cel mai rău loc, pentru că nu puteai ieși repede.

— O să încercăm să vă aducem înapoi, le spuse Samir, dar nu vă garantez.

— Ne asumăm riscul, zise Webb.

— Bineînțeles.

Se urcară. Șoferul porni motorul și atinse mătăniile atârnate de oglinda retrovizoare, să-i poarte noroc.

— Să nu muriți! strigă Music când porniră.

— Inshallah, murmură Webb pe înfundate.

Pe șofer îl chema Hajruhdin Hosici. Era îmbrăcat ca un civil: blugi, scurtă de doc, șosete albe și pantofi. Avea părul lung în creștetul capului și tăiat scurt în părți. Ar fi putut trece drept un arab îmbrăcat modern, cu excepția bandajului însângerat de pe frunte.

Urmau convoiul de ambulanțe și camioane în beznă, pe drumul către Jajce. Webb și Jenny își îmbrăcaseră vestele antiglonț și căștile ONU.

Când trecură de ultimul punct de control, un soldat bosniac le strigă:

— Să nu muriți!

— Nu mi se pare deloc încurajator, zise Jenny.

Webb ridică din umeri.

— Cred că sunt bine intenționați.

Hosici stinse farurile și convoiul încetini.

— Este inutil, remarcă el. Trăgătorii au gloanțe cu trasoare, nu? când ne aud pe șosea, trimit mortiere și rachete. Bum-bum!

Webb se uită pe fereastră și văzu contururile mașinilor arse de pe marginea drumului.

Se lăsase o liniște apăsătoare în așteptarea cataclismului.

Timpul este paradoxal uneori. Webb nu-și explicase niciodată satisfăcător acest fenomen. Uneori se gândea că cei care își doresc să trăiască mai mult, ar trebui să-și petreacă viața într-o zonă de război. De când se știa, trăise minute de groază care păreau că duraseră o oră, în timp ce acasă în liniștitul Lincoln Cove, o săptămână se putea comprima în câteva minute.

În mașină încordarea se făcea simțită ca o prezență fizică. O luă de mână și simți strânsoarea ei.

Gata! spărsese gheața dintre ei.

Fusese iertat!

— Cât mai avem? întrebă el.

În mașină era prea întuneric să vadă kilometrajul; nu știa unde se aflau. Afară, bezna învăluia totul. Era o noapte fără lună. La curbe, Jenny scotea capul afară pe geam, să-i spună lui Hosnici cât mai aveau până la marginea șoselei. Lui Webb i se umeziseră mâinile.

— Cât mai avem? repetă el.

— Nema problema, zise Hosici. Nici o problemă.

Mortierul lovi camionul din fața lor. Se înălță o vâlvătaie portocalie când explodă rezervorul. Hosici zbieră speriat și frână brusc. Explozia luminase o cărare care o lua la dreapta. Trase de volan într-acolo, accelerând. Citroenul urca greoi printre copaci.

Pietre și metal loveau caroseria mașinii. Schije. Webb se întoarse. Camionul era în flăcări; văzu siluetele supraviețuitorilor în beznă.

Răsună altă detunătură. Sârbii îi descoperiseră. Citroenul se hurducăia pe cărare. Webb căzu pe podea și se lovi la spate. Scoase un strigăt și Jenny se întoarse imediat, crezând că era rănit. Îi spuse ceva dar n-o auzi, din cauza uruitului motorului.

Hosici băgă în viteza întâi și apăsă accelerația la podea.

— Nema problema, strigă el.

Exact. Nici o problemă.

Zece minute după ceasul lui Webb, zece minute lungi, săgetat de durerea insuportabilă de spate, așteptându-se din clipă în clipă să explodeze un mortier în timp ce erau legănați de Citroen. Trei

crengi se loviră de geamuri. La un moment dat, ieșiră din pădure și intrară pe un drum asfaltat. Webb răsuflă ușurat.

Ruinele înnegrite ale caselor bombardate se profilau în beznă. Nici o lumină, nici un semn de viață.

— Jajce, îi anunță Hosici.

Trecură peste un pod și cotiră de două ori, apoi frână.

Sări imediat din mașină și deschise portierele:

— Grăbiți-vă! le spuse el.

— Nema problema, spuse Jenny.

Webb ar fi izbucnit în râs, dacă nu l-ar fi durut spatele atât de rău. O admira pentru curajul ei, îți trebuia o tărie deosebită să glumești în situații-limită, apoi își dădu seama cine mai făcea la fel. Sean Ryan.

Hosici o apucă de braț și o trase în umbră. Webb îi urmă.

Cartierul general din Jajce, se afla în subsolul unei pizzerii, sau ce mai rămăsese din ea. Localul de deasupra fusese distrus complet de obuze. În pivniță era rece și umed. Refugiații se înghesuiau tremurând în hainele lor ude. Soldații stăteau rezemați de ziduri, obosiți. Fumau cu armele în brațe, încordați. Pe comandant îl chema Gerovici. Își ridică privirile uimit când intrară. Discută în grabă cu Hosici și apoi se întoarse spre ei.

— Presna? cred că sunteți nebuni de legat.

— Hugh Webb, IPA, se prezentă el. Și Jenny Ngai. Lucrează pe cont propriu.

— Nebuni, repetă el. Ce căutați aici?

— Vrem să spunem povestea voastră lumii întregi, zise Jenny.

— Povestea noastră este foarte simplă. Murim.

Clătină din cap, își luă o țigară de pe birou și o aprinse.

— Ați avut noroc. Două camioane și o ambulanță au fost distruse, dar, dacă tot ați venit îi invită el, ironic, arătând spre figurile jalnice și ghemuite în pivniță, bucurați-vă de ospitalitatea noastră.

Webb simți o înțepătură în spate. Se strâmbă și se așeză imediat pe podeaua rece.

— Ești rănit? îl întrebă Gerovici.

— Nu, m-am lovit, o să-mi treacă.

Gerovici râse amar.

— Cum să-ți treacă? se miră el. Nu-ți dai seama ca ai ajuns în iad?

Webb stătea în beznă, ascultând bombardamentele. Își

trântiseră sacii de dormit pe podeaua rece de ciment și se ghemuiseră înăuntru, încercând să se încălzească. La câțiva metri depărtare, comandantul musulman studia hărțile orașului la lumina lumânării, strigând ordine într-un telefon. După primirea glacială, îi ignorase complet. Avea prea multe probleme ca să-și mai facă griji pentru câțiva ziariști nebuni.

Webb o simți lipindu-se de el, să se încălzească.

— Ce mai face Mickey? murmură ea.

— Bine.

— Mai sunteți împreună?

— Sunt prea tânăr să mă așez.

— Vă potriviți.

Nu-i răspunse. Rămase tăcută mult timp și crezu că adormise, dar, după câteva ore o auzi murmurând:

— Ai fost îngrijorat pentru mine? de aceea ai venit aici?

— Nu. Da. Mă rog, este unul din motive.

— Bănuiam eu.

— Să spunem că am îmbinat afacerile cu. Grija pentru tine.

Îl bătu pe umeri. Enervantă fată. Totuși era mândru de ea. Deși nu voia să recunoască. Era singurul lucru bun pe care-l făcuse în viață.

O explozie puternică răsună în apropiere, zguduind podeaua. Femeile țipau. Webb simți praful și molozul pe obraji. Unul din soldați spuse ceva și camarazii lui izbucniră în râs. Fusese aproape, dar nu prea aproape. Deocamdată scăpaseră cu viață.

— Nu ți-am mulțumit niciodată, nu-i așa? zise ea.

— Pentru ce?

— Pentru totul. Pentru ultimii zece ani.

Era ultimul lucru pe care se așteptase să-l audă. Nu știa ce să-i spună. Înainte să plece în Statele Unite, vechea Jenny n-ar fi spus așa ceva în ruptul capului.

— N-ai de ce, murmură el.

— Ai fost un tată bun.

Peste puțin timp, adormi. Odată și el reușea să adoarmă în zgomotul exploziilor, dar nu acum. Poate acesta era motivul care-l ținuse treaz toată noaptea. Poate.

Ațipise de nici o oră și se trezi tresărind, înainte de ivirea zorilor. Se întâmplase ceva. Abia peste câteva minute își dădu seama ce anume. Bombardamentul încetase.

Se ridică. Nu-l mai durea spatele. Bun. Îi puse mâna pe umăr.

Jenny deschise ochii imediat.

— Ce este?

— S-a oprit. Haide.

Ieșiră din sacii de dormit. La câțiva metri, Gerovici dormea cu capul pe masă. Lumânarea arsese și ceara se scursese pe una din hărți. Își făcură loc printre soldații și refugiații adormiți. Doar unul era treaz, un bătrân în halat și papuci, care asculta Bach la un Walkman.

Ieșiră pe stradă, punându-și căștile.

Jajce era un străvechi oraș fortăreață, la confluența râurilor Urbas și Pliva. Ruinele impunătoare ale vechiului castel dominau acoperișurile de șindrilă și turnul alb cu verde al moscheei Esme Sultanija. La Jajce, Tito și comandanții partizanilor proclamaseră guvernul la sfârșitul lui 1943 și puseseră bazele Iugoslaviei.

Noua republică costase multe vieți. În ultimii ani, fumul fabricilor de ferosilicon din apropiere împrăștiase vapori de clor peste tot în oraș, ofilind grădinile cu trandafiri și îngălbenind casele văruite în alb. O parte din stejarii și fagii de pe dealurile din jur fuseseră tăiați, în așa fel încât să apară scris numele Tito în sus, pe munte.

Dar Tito fusese astupat de noi tufișuri și puieți de la moartea sa și acum artileria sârbă se adăpostise printre vegetația tânără.

Webb și Jenny se ghemuiră lângă un zid, ciulind urechile în liniștea înghețată a dimineții de octombrie. Nu se auzea nici un sunet în oraș, pentru că toți trăiau sub pământ.

Cerul începuse să se lumineze la est, descoperind munții și străvechiul castel învăluit în pâcla cenușie de toamnă.

Webb se uită în jur. Orașul fusese nivelat; strada pe care se aflau era plină de mormane de cărămizi, cioburi și cartușe goale. Un copac bloca drumul, crăpat în două, de-a lungul trunchiului, ca și când ar fi fost despicat de trăsnet. Mortierele smulseseră bucăți de asfalt. La câțiva metri, văzu un televizor spart. Majoritatea clădirilor erau găurite de bombe și înnegrite de foc. Duhoarea orașului pătrundea peste tot. Putea a putreziciune și excremente umane.

— Doamne Sfinte!

Era un câine. Singura vietate de pe stradă. Avea ceva în gură. Webb nu-și dădu imediat seama ce, dar când se apropie, câinele își lăsă prețiosul trofeu jos. Era un picior de om.

Jenny își scoase imediat aparatul și făcu vreo șase fotografii. O privea nostalgic și dezgustat în același timp. Și el fusese așa, odată,

în căutarea celei mai impresionante imagini care să zguduie conștiințele celor de acasă. Acum însă știa că oamenilor le plăcea de fapt să vadă astfel de imagini. Nu se săturau niciodată.

Nimic nu sporea mai mult tirajul ziarelor ca nefericirea altora.

Făcu și el câteva fotografii. Cei de la IPA vor fi interesați și oricum pentru asta era plătit.

O bătrână aranja saci de nisip în ferestrele fără geamuri ale unei case. În grădină, ultimii trandafiri de toamnă își deschideau bobocii. O tricicletă de copil zăcea în curtea din față, amintire a vremurilor pașnice din Jajce. Webb fotografie bătrâna, apoi femeia auzi sau simți ceva și fugi înăuntru.

Ceața dimineții îi protejase până acum, dar când soarele gălbui se ridică peste vârfurile munților, ceața începu să se risipească și sârbii de pe dealuri lansară prima salvă de salut a zilei. Webb auzi șuieratul mortierului. Peste câteva secunde, o explozie bubui în partea cealaltă a orașului și un nor de fum se ridică din spatele minaretului unei moschei.

Următorul mortier ateriză la câteva sute de metri, pe stradă. Șaizeci de milimetri, își spuse Webb. Bufnitura fu urmată de un fum albicios.

Se aruncară la pământ.

— Unde? zbieră el, căutând cu disperare un adăpost.

— Acolo, strigă Jenny.

Își ridică privirile și văzu niște trepte coborând la subsol, pe trotuarul de vizavi. Se ridicară și o luară la fugă, aplecați de spate. În timp ce alerga, Webb zări un morman de bandaje însângerate, năpădite de muște. Un câine trăgea de o fâșie lungă de tifon cu pete întunecate.

Un spital.

Alt mortier ateriză și mai aproape. Schijele șuierau deasupra capetelor. Coborâră treptele de piatră în salonul subteran al spitalului din Jajce.

Webb nu văzu nimic la început, până se obișnui cu întunericul.

— Să fiu al naibii! exclamă cineva. S-a întors Omul Păianjen.

Webb ar fi recunoscut vocea aceasta dintr-o mie. Era Ryan.

În două camere cu podele și pereți de ciment se înghesuiau vreo cincizeci – șaizeci de soldați și civili, unul lângă altul, în paturi sau pe jos. Se pare că nu exista nici o sursă de căldură sau curent electric. La câțiva metri depărtare, un chirurg cu halatul verde pătat de sânge opera piciorul unui copil care urla ca din gaură de șarpe,

la lumina unei lanterne, ținută de o asistentă în celălalt pat. O femeie albă la față ca varul se uita în tavan. În loc de picioare, avea două cioturi însângerate.

Undeva, țipa un bărbat. Mirosea a sânge și dezinfectant.

Frigul îți pătrundea în oase. Un obuz aterizează foarte aproape, zguduind zidurile, dar nu sperie pe nimeni.

Ryan stătea pe podea, cu spatele rezemat de perete. Tremura. Avea o pătură subțire de lână pe umeri, dar zâmbea ca întotdeauna.

Jenny îngenunche imediat lângă el, preocupată. Webb simți un ghimpe. De ce? gelozie?

— N-am nimic, o liniști Ryan.

Webb nici nu-și imaginase vreodată că ar putea păți ceva.

— Mi-au intrat câteva schije în umăr.

Jenny dădu pătura la o parte. Umărul și brațul, deasupra cotului erau înfășurate în bandaje însângerate. Fața lui sclipea cenușie în lumina lumânării. Probabil că avea dureri cumplite.

Altă rană, alt capitol înscris în legenda lui.

— Nu-mi vine să cred, îi spunea el lui Jenny. De când mi-am pierdut prosopul meu verde, norocos atunci în El Salvador, n-am mai avut nici o zgârietură.

Un soldat coborî grăbit scările, făcând loc pentru două tărgi. Webb zări o bucată însângerată de carne ca cele din vitrinele măcelăriilor. Mai sus, văzu o față albă și o mână atârnând inertă.

Ieșise din joc de prea mult timp. Aproape că uitase cum era.

Îngenunche și se uită sub bandajele lui Ryan.

— Te-a curățat cineva?

— Doctorii sunt ocupați, amice. Le-am spus să nu-și facă griji în privința mea, deocamdată.

— De când stai aici?

— De noaptea trecută. Tu când ai venit?

— Noaptea trecută.

— Nu, vreau să spun în Bosnia.

— Am aterizat la Zagreb acum o săptămână.

— Avem un nou camarad? zise Ryan uitându-se la Jenny. I-ai arătat cum merg lucrurile aici?

Jenny se întoarse amuzată spre Webb, dar rămase tăcută.

— Trebuie să-ți îngrijești rănile, îi spuse Webb.

— Știu, Păianjenule, dar aici nu este Walter Reed. Ai un tutun?

Webb scoase un pachet de Marlboro și-i băgă o țigară în gură. I-o aprinse și Ryan trase din ea recunoscător.

— Tipii de aici usucă pliculețe de ceai. După ce le-au folosit de zece ori, le răsucesc în hârtie de ziar și încearcă să fumeze. Le-am tot spus că este nesănătos, dar nu vor să mă asculte.

— Ar trebui să facă pliculețe cu filtru.

Ryan zâmbi.

— Am pariat cu Croz că n-o să reziști tentației de data aceasta. I-am spus că o să vii, dar credeam că o să stai la Holiday Inn, în Sarajevo și pe urmă o să scrii o carte, o să apari în show-ul lui Letterman, îmbrăcat în canadiana aceasta ONU și o să povestești Americii ce se întâmplă în Bosnia.

— N-am tras niciodată un pumn într-o rană, dar nu fi prea sigur că n-o s-o fac.

— Amice, dacă am face rost de niște opiu, o sticlă de băutură și câteva fete, ar fi ca în vremurile bune! ce mai faci? dar Mickey?

— Este bine.

Se întoarse spre Jenny.

— Arăți oribil.

— Și tu la fel.

Își scoase casca. Părul era îmbibat de sudoare. Își șterse transpirația de pe frunte cu dosul mânecii și îl strânse de mână pe Ryan. Webb remarcă afecțiunea dintre ei și simți alt ghimpe.

Doi sanitari trecură pe lângă ei, cu lăzi pline cu bandaje însângerate. În colț, se năștea un copil. O asistentă ținea lumânarea pentru doctor. Zbieretele femeii zguduiau pivnița.

— Viața triumfă chiar și în imperiul morții, zise Ryan. Când se termină, se întoarse spre Webb.

— Îți amintești de noaptea aceea, în Central Highlands? cei din Forțele Speciale erau asediați de trei luni. Nici nu-mi mai amintesc cum se numea locul acela.

— Que Trang.

— Exact. Que Trang. Doamne Sfinte! am fost bombardați o noapte întreagă, dar a doua zi, de dimineață, au trimis un elicopter după noi și, peste două ore eram într-un pat curat la spitalul din Pleiku, gândindu-mă cu ce voi fi servit la micul dejun. Așa război mai zic și eu. Era civilizat, nu ca mizeria asta!

— Am auzit că nu mai lucrezi pentru NBC.

— M-da. După masacrul oamenilor care stăteau la coadă pentru pâine în Vase Miskin Street – ticăloșii n-au vrut să prezinte imaginile. Au dat doar sunetele împușcăturilor și o hartă a Bosniei cu o afurisită de steluță galbenă deasupra Sarajevo-ului. Au spus că

ar fi prea șocant pentru telespectatori. Auzi, prea șocant! bineînțeles, războiul este al dracului de șocant! ce-ar spune dacă nevasta sau copilul lor ar rămâne fără picioare, din cauza unui ticălos din Trebevik care a declanșat un atac cu mortiere? m-am scârbit și am demisionat. Mi-am dat seama că era la fel ca-n Vietnam. Trebuia să prezentăm o versiune cosmetizată a războiului: soldați plecând la luptă, nu când se întorceau fără picioare sau ochi.

Bombardamentul se intensificase deasupra lor, zguduind podeaua și zidurile. Va trebui să te obișnuiești, se gândi Webb.

— În orice caz, îți urez bun venit la Jajce, amice, spunea Ryan. Se pare că noi trei suntem unicii reprezentanți ai presei străine. Să-ți dau câteva lămuriri. Îl vezi pe tipul acela întins pe spate, cu ochii-n tavan? nu este atât de plictisit pe cât se pare. Doctorii spun că i-a murit creierul, dar el nu vrea să moară. A ieșit acum o săptămână să-și îngroape cei doi fii uciși cu o zi înainte de un obuz și un soldat sârb l-a împușcat direct în cap, în timp ce îngenunchease lângă morminte. Nu se știe cum a supraviețuit. La stânga este o fată fără picioare. Se jenează că doctorii se uită tot timpul la coapsele ei, mă rog la ce a mai rămas din ele. Știi, este foarte credincioasă, ca toți musulmanii de fapt. Puștiul acela de doisprezece ani din fața noastră și-a pierdut piciorul drept, dar cel mai mult îl mâhnește că a rămas fără testicole. N-o să ajungă în Paradisul lui Alah! a avut ghinion.

— Încetează, Sean, îi spuse Jenny, cu blândețe.

Ryan dădu din cap.

— Ai dreptate, vorbesc prea mult, nu-i așa? uneori este groaznic să stai atât într-un loc.

Webb o urmărise tot timpul pe Jenny. În timp ce îl asculta pe Ryan, ridicase de câteva ori aparatul de fotografiat, dar se răzgândise. Remarcase că o privea și se uitase în ochii lui. Știa la ce se gândea. Și el își făcuse aceleași probleme, în tinerețe.

Un bărbat în halat verde, murdar și papuci de plastic peste pantofi îi văzu și se apropie de ei. Era epuizat. Webb observă că avea mâinile pătate de sânge.

— Ziariști? zise el.

— Doi din amicii mei din vestul democratic, spuse Ryan.

— Sper să ne ajute, zise doctorul. Cum îți merge cu brațul? îl întrebă el pe Ryan.

— O să mă vindec.

Îi prezentă pe Webb și Jenny.

— Doctorul Grzici. El l-a lipit pe Humpty Dumpty.

O înghionti pe Jenny cu piciorul.

— N-ai venit aici să lenevești. Treci la treabă.

Fata ezită.

— Poți să-i arăți cum este viața pe masa de operație? îl întrebă el pe Grzici.

— Bineînțeles. Sper că o să reziste.

— Ai grijă să-i apară fotografia pe coperta revistei Time, îi spuse el lui Jenny. Poate atunci o să-i trimită anestezice și medicamente.

Jenny se ridică și-l urmă pe Grzici. Ryan termină țigara și ceru încă una. Webb i-o aprinse.

— Ce ticălos ești amice, nu m-am așteptat, zise Ryan.

— Ai de gând să-mi ții un discurs despre etică?

— Trebuia să-mi fi spus.

— De ce?

Ryan pufni.

— Cred că te-ai fi amuzat copios. Ți-a spus?

— Ce să-mi spună?

— Că am încercat să-mi seduc propria fiică? fir-ar al dracului!

Webb îl compătimea. În momentul acela își dădu seama că nu-l ura. Sentimentele lui față de Sean Ryan erau mult mai complexe. Camaraderia, trecutul comun, disprețul, mila, gelozia, admirația se împleteau formând o funie groasă care-l lega viguros de el.

— Am început să îmbătrânesc, Păianjenule.

— Nu mi se pare chiar atât de rău.

— Depinde cum privești lucrurile. Eu unul sunt sătul. M-am săturat să fiu împușcat și când nu sunt, mă plictisesc, dar toate femeile care-mi plac ar putea să-mi fie fiice.

— Ce glumă proastă.

— Dar nu glumesc, omule. Ultima oară când am fost la New York, am avut senzația că sunt prins într-o buclă a timpului. Am rămas neschimbat, în timp ce toți ceilalți au evoluat. Și ce crezi că am făcut? m-am întors aici și mi-am petrecut viața trăind pe sub pământ ca acum. Parcă aș fi un afurisit de gândac, însă doar așa mă simt acasă.

— Te-a iertat, îi spuse Webb, cu gândul în altă parte.

Ryan se încruntă, nedumerit pe moment.

— Nu i-am făcut nici un rău, apoi adăugă:

— Pari dezamăgit, amice.

— Poate că sunt.

— Doamne, încă nu ți-a trecut, după atâta timp? mă bucur că nu te-am părăsit pe tine la Saigon. N-aș fi suportat să te știu supărat.

— Ai dreptate, zise Webb.

Tristețea îl lovi ca un val ridicat brusc din oceanul sentimentelor.

— Ai dreptate, n-am fost corect cu tine.

— Amice, nu înțelegi, ce Dumnezeu! pe Odile am distrus-o, nu pe Jenny. Dacă te consolează cu ceva, află un singur lucru: sunt convins că Odile mă așteaptă în iad cu biciul și uleiul fierbinte, dar între noi nu trebuie să existe ranchiună.

— Cunoști înțelesul cuvântului amoral?

— Ce vrei, pentru numele lui Dumnezeu?

— Nu știu.

— Jenny a ajuns bine, mulțumită destinului și ție, bineînțeles.

— Mulțumesc.

— Este un copil bun. Acum a devenit una de-a noastră. Ca Croz sau Cochrane.

— Este tot ce poți spune despre ea?

— Și ce ai vrea să simt, Păianjenule?

Webb amuți.

— Acum s-a terminat. Sper că nu-mi mai rezervi nici o surpriză. Așa că las-o baltă.

Webb se lăsă pe vine, sprijinindu-se de zid. Se simțea deodată meschin și murdar.

— Adevărul este, spunea Ryan, că aș proceda exact la fel, dacă ar fi să aleg din nou. N-aș rata pentru nimic în lume un fotoreportaj de senzație. Nu regret decât că n-am fost în Saigon, lângă palat, ca Neal Davis, când tancul nord-vietnamez a dărâmat porțile. Nu mă pricep la oameni, doar la fotografii.

Jenny îl urma pe Grzici, luându-și notițe și făcând fotografii. Părea foarte atentă și concentrată.

— Crezi că și ea se pricepe?

— Da. Seamănă mult cu mine, Păianjenule. Ar face orice pentru un articol bun.

Cadavrele se păstrează bine, din cauza frigului. Lipseau de când plecaseră să patruleze, cu două nopți în urmă. Fuseseră găsiți de camarazii lor, de dimineață și aduși la morga din spatele spitalului.

Zăceau pe podeaua albă de gresie. Îi dezbrăcaseră de uniforme;

pielea lor căpătase o paloare strălucitoare, ca figurile de ceară. Fuseseră mutilați. Le tăiaseră nasul, urechile, le smulseseră dinții.

— Încerc să mă conving că erau morți când i-au ciopârțit, spunea Grzici, deși este cât se poate de evident că trăiau. Nu știu, domnișoară, poate sunteți mai obișnuită cu asemenea orori decât mine. Înainte de război, scoteam amigdale și asistam la nașteri. Ați putea să-mi spuneți ce oameni ar fi în stare de așa ceva?

Jenny privea cadavrele. Își amintise de vorbele lui Ryan, la orfelinatul din Otovac.

— În orice caz, sunt convinsă că se poartă frumos cu mamele lor și merg la biserică duminica, îi răspunse ea.

Populația orașului Jajce trăia în pivnițe de luni de zile, bombardată zi și noapte. Nu mâncau decât orez și paste. Când camioanele lui Samir soseau de la Travnik, oamenii alergau să le întâmpine și atunci mureau cei mai mulți.

Când ieșeai la suprafață, trebuia să te joci de-a șoarecele cu pisica. Și pentru ei, pisica era lunetiștii sârbi de pe dealuri. Webb și Jenny se târau pe coate și genunchi prin grădini, alergau printre clădiri, cu răsuflarea tăiată, știind că puteau fi prinși oricând în cătarea unui Kalașnikov.

Erau de trei zile în Jajce când s-a întâmplat. Se întorceau de la spital, la postul de comandă. Jenny îi arăta ceva scris cu vopsea neagră pe zidul alb din capătul opus al străzii: Pazi snapjcr. Atenție la lunetiști.

Porțiunea din față era într-adevăr complet expusă lunetiștilor de pe dealuri.

— Gata? îl întrebă ea.

— Mă strecuram printre gloanțe înainte să te naști tu.

Îi zâmbi.

— Tocmai de aceea sunt îngrijorată.

Îl enerva că voia să aibă grijă de el când trebuia să fie exact invers.

— Du-te tu, prima.

Dacă intersecția se afla în bătaia puștii unui lunetist, primul îl va lua prin surprindere, dar al doilea nu va avea același avantaj. Jenny știa care era raționamentul lui și ezită.

Webb o împinse.

— Du-te odată!

Îl durea spatele și-i venea greu să alerge. Auzi un răpăit scurt și o văzu pe Jenny trântindu-se la pământ. La început, crezu că fusese

rănită, dar se ridică și se adăposti după un zid.

Nu observase din ce direcție venise glontele. Încotro s-o ia? la dreapta sau la stânga? simți o înțepătură în fesă, lângă șold, dar nu se opri. Văzu fața îngrozită a lui Jenny, îndemându-l să se grăbească. Deodată simți că amețește; știa că nu mai putea să alerge. Se aruncă înainte ca un sprinter pe ultimii metri.

Se rostogoli lângă perete, julindu-și genunchiul, apoi se sprijini într-un cot și zâmbi.

— Gata, am reușit!

— Te simți bine?

— Sigur, pufni el, enervat.

Simțea ceva ud în pantaloni. La început crezu că făcuse pe el. Ah, Doamne, nu în fața lui Jenny, dar, când se pipăi, i se umplu mâna de sânge. Nu-i venea să creadă, îl nimeriseră!

— Ia te uită! exclamă el mirat și leșină.

Lumânarea de pe biroul lui Gerovici plutea în ulei. Stăteau acolo, cu o sticlă de țuică Lorza. Flacăra pâlpâia gata să se stingă.

— Trebuie să plecați în noaptea aceasta, spunea Gerovici. Nu mai rezistăm și se zvonește că HVO o să se retragă și o să ne lase baltă.

Jenny își stăpânea cu greu panica. Trecuse un an de când venise aici, înfruntase diverse situații, dar niciuna nu fusese atât de disperată ca cea de față. Rănirea lui Webb o șocase. Voia să plece mai repede din locul acesta afurisit. Nu mai avea nevoie de „încurajările” lui Gerovici.

Se uită la Ryan. Doctorii îi bandajaseră umărul și-i atârnaseră brațul de gât, dar și-l desfăcuse imediat.

— În iadul ăsta, ai nevoie de două mâini, spusese el.

Durerea îl îmbătrânise. Se trântise pe scaun, la biroul lui Gerovici, masându-și umărul.

— Cum se simte prietenul nostru? îi întrebă comandantul.

— Are ceea ce se cheamă o rană de carne, murmură Ryan.

Apoi se uită la Jenny și-i zâmbi, spre mirarea ei.

— Nu poate să meargă, zise fata. Doctorii cred că glontele i-a fisurat șoldul.

— A avut noroc, în orice caz, zise Gerovici. Deși a insistat să vină aici, cred că o să scape cu viață. Uitați-vă la oamenii aceștia.

Le arătă soldații de pe podea; unul avea o bentiță neagră, altul purta un medalion de argint la gât, care simboliza semnul păcii și un tatuaj în formă de crin pe braț, emblema bosniacă. Ascultau

muzică la un casetofon de buzunar.

— Niciunul din ei n-a dorit să fie aici, dar vor muri cu toții.

Ryan și Jenny lăsară capul în jos.

— Nu vă lăsați prietenul în spitalul nostru, îi sfătui Gerovici. Plecați și luați-l cu voi. La noapte evacuăm orașul. După apusul soarelui, îmi declin orice responsabilitate în privința voastră.

Dădu mâna cu ei și își luă rămas bun.

— Zivi u miru! mergeți în pace.

Evacuarea începu când se întunecă. Aproape toată populația orașului ieși din pivnițe și subsoluri, gata să traverseze munții spre Travnik. Se apucaseră să încarce valize, jucării de plastic, biciclete, mese, fotolii vechi, scaune de lemn și alte lucruri în mașini, căruțe, camioane, remorci de tractor adunate în grabă într-un convoi pregătit să înfrunte gloanțele lunetiștilor sârbi.

Un bărbat, pe nume Irfan, acceptă să-i primească alături de familia lui, în căruța trasă de cal. Ryan și Jenny așezară targa cu Webb și se ghemuiră lângă el. Porniră în beznă spre Travnik, pe drumul periculos, care începuse deja să fie poreclit Șoseaua Vietnamului.

Jenny se ținea de marginea căruței. Animale moarte zăceau încremenite în șanțuri. Un camion își pierduse o roată și fu tras pe marginea drumului. Un pian căzuse dintr-o mașină și se proptise într-o rână pe șosea. Un bătrân stătea lângă el, plângând ca și când ar fi fost trupul cuiva drag, în timp ce o bătrână încerca să-l ia de acolo.

Un cap de mort sub care scria Minen! apăru din beznă în raza vizuală a lui Jenny.

Căruța trecu hurducăindu-se peste o gaură. Webb scoase un strigăt de durere.

Îl luă de mână.

— O să fie totul bine, murmură fata.

— Ah, Doamne, ce caut aici? se văită el.

Se uită înapoi. În spatele lor, Jajce era în flăcări, iar în față, se auzea bubuitul artileriei. Bombardau convoiul. După ce îi izgoniseră din casele lor, sârbii îi torturau până în ultima clipă.

Lumina gălbuie, murdară a zorilor apăru pe cer. Coloana se întindea în ambele direcții, cât vedeai cu ochii. În fața lor era un Volkswagen vechi cu un cărucior de copil legat de acoperiș; în spatele lor, într-o căruță veche, se îngrămădea o familie de șapte persoane, printre câțiva pui și mobilă veche. Copitele grele ale

calului înotau prin noroi.

Irfan și ai lui erau tăcuți. Chiar și copiii. Păreau niște musulmani destul de conservatori pentru această parte a Bosniei. Irfan purta o vestă tradițională peste o cămașă albă de pânză sub haina de iarnă, iar tatăl lui avea un fes alb, croșetat. Stăteau împreună pe capră, în timp ce soția lui Irfan și cei patru copii se îngrămădeau în căruță. Cel mai mic, o fetiță, strângea o păpușă la piept. Cel mare, un băiat de vreo opt ani, ținea o pungă cu apă cu un pește auriu. Jenny îi zâmbi, dar nu-i trezi nici o reacție. Toți copiii pe care-i văzuse la Jajce, priveau în gol, șocați. Nici acum nu reușeau să înțeleagă ce li se întâmpla.

Jenny își aminti de alți refugiați, demult, într-o barcă găurită, plutind pe mare, lângă coasta Vietnamului. Probabil că așa arătase și ea. Ar fi vrut să le explice că înțelegea ce simțeau, dar cum să-i ajute?

Se întrebă de fapt dacă știa într-adevăr ce simțeau. Trecuse atâta timp de atunci. Ea făcea parte din cei norocoși. Dacă reușea să scape de aici, avea unde să se ducă.

Trecură pe lângă o fermă fără acoperiș, cu pereții înnegriți. Epuizată și pe jumătate adormită, Jenny simți duhoarea cadavrelor în descompunere și mirosul acru al fumului.

Mergeau de o zi și o noapte.

Webb gemea la fiecare zguduitură. Doctorii nu avuseseră cu ce să-l anestezieze. El și Jenny aduseseră câteva fiole cu morfină, dar le dăduseră din prima zi la spitalul din Jajce. Gestul lor caritabil îi costa acum.

Întunericul se lăsă imediat după ora cinei după-amiaza. Aerul era rece acolo, în munți. Webb gemea tot timpul în timp ce căruța se zguduia pe drumul desfundat.

Ryan scoase ultimul pachet de țigări și-i servi pe cei doi bărbați. Luară amândoi câte o țigară recunoscători, dar n-o aprinseră, ca să nu atragă atenția lunetiștilor.

— Cum te simți, Păianjenule?

— Minunat, bombăni Webb.

— Grzici crede că glontele ți-a fisurat șoldul, zise Ryan. Aceasta este vestea proastă, în schimb vei avea despre ce vorbi în emisiunea lui David Letterman.

Webb se strâmbă.

— Și ești invidios, nu-i așa?

— Nu mi-am dorit niciodată să fiu celebru, Păianjenule. Prefer

să rămân o legendă.

Căruța înainta în noapte. Din când în când răsunau strigăte și explozii. Coloana încetinise, dar nu se vedea încă nici un oraș în zare.

Obuzul ateriză pe neașteptate la mai puțin de cincizeci de metri. O schijă fierbinte lovi calul în umăr. Se ridică în două picioare și apoi se prăbuși într-o parte, târând căruța după el.

Webb urlă de durere când căzu în noroi.

Ryan adormise, legănat de căruță și se trezi deodată pe jos într-o baltă de noroi și apă înghețată. Se ridică în picioare, amețit de oboseală. Se credea în camera lui de la Intercontinental și își căuta halatul atârnat în ușa băii, când își dădu seama unde era.

— Isuse Cristoase!

Se clătina, complet aiurit. În depărtare răsunau strigăte. Scoase lanterna și o aprinse, deși nu era prudent. Fascicolul slab lumină fața lui Irfan. Îngenunchease lângă calul lui, plângând, cu mâinile pline de sângele animalului.

— La dracu'! exclamă Ryan.

Webb urla de durere, la câțiva metri depărtare. Jenny îngenunchease lângă el, încercând să-l întoarcă pe șoldul sănătos. Se duse s-o ajute, alunecă în noroi și scăpă lanterna.

Oamenii strigau înnebuniți. Cineva aduna bagajele familiei de pe drum și le punea în altă căruță. Irfan urlă furios și se repezi în beznă. Alt obuz explodă la o sută de metri.

Dacă scap de aici, jură Ryan, nu mai pun piciorul pe front.

Dar așa spunea întotdeauna.

Adunară cu greu ce scăpase din mâna jefuitorilor. Fiul lui Irfan se tăiase la cap și Ryan îi ajută să-l bandajeze cu tifonul lui. Culmea era că punga de plastic cu peștișorul auriu rămăsese intactă.

Strânseseră ce mai rămăsese din lucrurile familiei într-o grămăjoară demnă de milă, pe marginea drumului: câțiva saci de plastic cu haine, un cărucior, niște pături, o valiză cu lacăte stricate, legate cu o sfoară.

Calul se zbătea în ghearele morții. N-aveau cum să-l ajute.

Ryan îngenunche lângă Webb.

— Păianjenule!

Îi lumină fața cu lanterna.

— Lasă-mă-n pace, murmură Webb. Sunt obosit. Vreau să dorm.

— Dacă te las aici, o să mori, zise Ryan. Ar trebui să te ducem cu targa, dar nu pot, din cauza umărului.

— Ce vrei?

— Vreau să-ți spun că o să mori.

Webb închise ochii.

— Pleacă, Ryan.

— N-am de gând să te las, amice, dar nu știu cum o să te car.

— Hai, pleacă.

Jenny se apropie.

— Sean, murmură el.

Irfan stătea lângă ei, cu căruciorul, zâmbind timid, ca și când generozitatea lui îl umilea.

— Poate vă ajută la ceva, zise el.

Webb zăcea în cărucior, cu picioarele și brațele atârnând în lături. Căderea îi redeschisese rana și începuse să supureze. O porniseră pe jos. Irfan și tatăl lui în frunte, urmați de soția lui, cu bagajele și copiii. Ryan și Jenny rămăseseră în urmă, împingând căruciorul pe rând.

— Parcă am duce bebelușul la plimbare, zise Ryan. Numai că bebelușul acesta este al dracului de urât.

Exploziile luminau orizontul. O lună însângerată se ridică deasupra dealurilor, poleind rămășițele umane de pe marginea drumului. Rachetele brăzdau cerul, descriind arcuri sclipitoare. Sângele se îmbibase în asfalt.

Coloana se opri. Oamenii țipau speriați. Mașinile și camioanele încercau să întoarcă. Mulțimea se năpustea înapoi, spre Jajce.

— Ce se întâmplă? îl întrebă Ryan pe Isfan.

— Sârbii bum-bum, zise el, în engleza lui trunchiată. Nu putut!

Dar Ryan înțelese imediat. Artileria sârbă îi prinsese în capcană. Nu puteau merge nici înainte, nici înapoi.

Văzu un bătrân trăgându-și calul și căruța pe o potecă noroioasă, printre brazi. Pentru mașini sau camioane era imposibil, dar pe jos.

Le arătă drumul.

Irfan îi ajută să tragă căruciorul lui Webb pe panta noroioasă. Ryan aruncă vestele antiglonț și căștile în tufișuri. Erau prea grele să le care după el. Renunță și la aparatele foto de rezervă. Era prea epuizat să se gândească la valoarea lor și prea obosit să-i pese de pericolele care-i pândeau. Am ieșit din situații și mai grele, se încuraja el. O să mă descurc.

O lumină murdară încerca să străpungă ceața deasă. Scoteau aburi pe gură în aerul rece al dimineții. Se opriră să se odihnească,

mișcându-și picioarele să nu înghețe. Erau singuri pe cărarea noroioasă. Pădurea îi domina din toate părțile.

— Cât mai avem până la Travnik? se interesă Jenny.

— Nu știu.

— Cred că suntem aproape.

Patru soldați apărură din ceață pe cărare, înaintea lor.

Aveau căciuli de lână cu emblema cetnicilor, păr lung neîngrijit și bărbi. Erau bine înarmați. Chiar și de la depărtare, Ryan observă Kalașnikovurile și cuțitele Bowie la curea. Unul avea un aruncător de grenade în spate.

Îi auzi trăgând piedica.

Irfan și familia lui erau mult înaintea lor, aproape de culme. Ducea fetița cea mică în brațe; bătrânul lui tată, în papuci, era ajutat de soția lui Irfan. Lăsaseră tot ce aveau pe șosea. Acum femeia căra doar un sac de haine – atât le mai rămăsese din agoniseala de-o viață.

Cei trei băieți mergeau în urma lor, curajoși.

Când văzu soldații, Irfan lăsă fetița în jos, căută în sacul de plastic, scoase o cămașă albă și o fâlfâi deasupra capului.

Ryan se opri gâfâind. Cetnicii aveau o atitudine amenințătoare. I se puse un nod în stomac când îl văzu pe Irfan și familia lui înaintând spre ei. Cel de-al șaselea simț care-l ghidase toată viața îl îmboldea din nou.

— Ferește-te! strigă el, împingând căruciorul spre marginea cărării.

Apoi o luă la fugă printre copaci. O auzea pe Jenny alergând în urma lui.

Cred că arătăm tare caraghios, se gândi el. Căruciorul se dezechilibră și o porni la vale de unul singur. Îl auzi pe Webb urlând ca un animal rănit.

Apoi liniște.

Se întinse pe spate. Văzu prin ceață un mănunchi de stele reci, albe, în vârful degetelor scheletice ale copacilor. Simțea adrenalina pompându-i în vene. Poate că soldații o să-i lase să treacă, până la urmă.

Alți cetnici se strigau unul pe altul, la nici cincizeci de metri depărtare.

Aproape.

Mai aproape. Prea aproape.

Apoi încă un strigăt, mai în sus, pe cărare, urmat de pași grei

prin noroi, în timp ce soldatul alerga înapoi la camarazii săi. Ryan își imagina ce le spunea.

Au luat-o prin pădure.

Nu-i văd.

Lasă-i în pace. Nu contează.

Pe urmă răsună un răpăit scurt, un urlet feroce tăiat de altă rafală.

Ticăloșilor, se gândi Ryan. De-ați putrezi în iad!

Coborau pe șosea.

Răscoleau pădurea. Vor vedea căruciorul, se gândi Ryan. Sau poate că nu. Soarele nu se ridicase încă deasupra munților și copacii umbreau pădurea. Ceața redusese vizibilitatea la câțiva metri. Spera că soldații o să se satură de căutat și o să plece.

Îl auzi pe Webb gemând.

La dracu'! se târî în direcția sunetului și-l găsi pe Webb căzut într-o parte. Gemu din nou. Ryan îi puse mâna la gură.

Taci din gură, ticălosule. Mai bine te sugrum, decât să ne dai de gol.

Îi auzi din nou pe soldați, foarte aproape. Stabileau ce aveau de făcut.

Te rog, Păianjenule, taci din gură.

Simți ceva cald lângă coapsă. Sângele lui Webb se prelingea prin pantaloni. Ryan îl ținea strâns. Dracu' să te ia, Păianjenule, întotdeauna îmi faci necazuri.

Pe urmă auzi soldații îndepărtându-se.

Îi dădu drumul încet. Cristoase, nu era sânge. Îi înghețaseră hainele pe el. Începu să tremure. Dacă nu răsărea soarele mai repede, erau în mare pericol.

Ce dracu' să facă?

Instinctul de supraviețuire îi veni imediat în ajutor. Trebuie să rămânem pe loc, se gândi el. O să așteptăm până se întunecă. Nu putem risca să dăm peste ticăloșii ăia la lumina zilei.

Se întrebă ce-o fi cu Jenny. O auzea mișcându-se prin tufișuri, nu departe. Spera că era întreagă. Mai aveau destul de mers până la Travnik.

După o oră, Ryan se întoarse prudent pe cărarea care ducea la șosea. Nu spera să găsească în viață vreun membru al familiei lui Irfan, dar voia să se asigure.

Soarele începuse să se ridice deasupra munților, dar ceața grea se agăța încă de copaci. Ajunse la marginea cărării și așteptă. Nici urmă de cetnici. În depărtare răsuna bubuitul artileriei. Travnik.

Trupurile zăceau la o sută de metri depărtare. Își luă inima în dinți. Era întotdeauna mai ușor să te uiți la cadavrele necunoscuților.

Urcă încet panta.

Ah da, muriseră.

Nu trebuia să fii un țintaș grozav când aveai o armă automată și victima se afla la câțiva metri depărtare. Bucăți de carne zăceau în

noroi. Simți un gust amar în gură. Ah, pentru numele lui Dumnezeu! numără trupurile. Irfan, soția lui, tatăl lui, mirat că-l surprinsese moartea în papuci. Cei trei băieți. Peștișorul auriu murise și el. Punga cu apă se spărsese și peștele zăcea pe-o parte, înghețat.

Dar unde era fetița?

Se uită în sus, pe cărare. Iat-o. O lăsaseră să alerge câțiva metri.

Cercetă cadavrele. Irfan și tatăl lui erau măcelăriți de gloanțe. Ce obscen. Ce umilitor. Se gândi că nu voia să moară așa, cu intestinele risipite în noroi.

Dar fetița îl impresionase cel mai mult. Observă urmele în pământul înghețat, unde săpase o groapă, ca un cățeluș. Se întreba cât timp se chinuise până își dăduse sufletul.

Și ticăloșii ăia de cetnici aveau copii acasă, mai mult ca sigur. Ah, ce oameni!

Luă sacul din plastic pe care-l căra soția lui Irfan. Îi găsi pe Jenny și Webb printre copaci.

Dacă rămânem pe șosea, riscăm să fim reperați de țintași sau să dăm peste patrulele cetnicilor. Dacă nu, putem să ne rătăcim sau să dăm peste o mină.

Jenny se zgâriase pe față din cauza crengilor. Stătea rezemată de un nuc, cu capul lui Webb în brațe. Își recăpătase din nou cunoștința, dar era cenușiu la față.

Găsiseră vechiul cărucior. Se rupsese. Ryan va trebui să-l care pe Webb în spate, până la Travnik. Nu va fi ușor. Îl durea umărul și începuse din nou să sângereze.

— Hai, spune ce să facem, îl îndemnă Jenny. Doar tu ești expertul!

— Iată de ce îmi place să acționez pe cont propriu. Dacă eram singur, mă descurcam fără nici o problemă.

Se uită la Webb.

— Poate ar fi mai bine să-l lăsăm aici.

— Sper că nu vorbești serios.

Webb întoarse încet capul să vorbească.

— Dacă mă lași aici, ticălosule. O să te bântui toată viața.

— Să știi că nu este ca-n filme! unde ți-e spiritul de sacrificiu, Păianjenule?

— Nu putem să-l lăsăm!

— Atunci se pare că va trebui s-o luăm pe șosea. Nu pot să înot prin noroi cu el. Și vă propun să așteptăm noaptea. Mai în jos este

un pârâu, deci avem apă proaspătă. Am făcut rost și de haine uscate, de la Isfan și soția lui. Dacă stăm în uniformele astea ude toată ziua, o să ne îmbolnăvim. Așa o să ne ia drept refugiați.

— Bietul Irfan, zise Jenny. Bieții copii.

— Cred că pe corespondenții de război îi tratează la fel, așa că o să rămânem pe loc. Să sperăm că n-o să murim înghețați. Poate o să dormim puțin. Am nevoie de odihnă ca să car bușteanul ăsta până la Travnik.

Se treziră imediat după apusul soarelui, înțepeniți și înghețați. Auziseră răpăitul mitralierelor și detunăturile mortierelor toată ziua, dar reușiseră să doarmă, epuizați. O dată, Ryan se aventurase în vale, la pârâu să-și umple termosurile.

Acum când venise timpul să se întoarcă pe șosea, îi era prea frig, prea foame și prea lene să se miște. Își dădu seama că erau de fapt primele semne ale hipotermiei. Ar fi atât de ușor să se ghemuiască undeva și să adoarmă. Noaptea și gerul l-ar scuti de orice griji.

Se uită la ceilalți. Webb zăcea cu gura căscată. Fie adormise, fie leșinase. Jenny își sprijinise capul de copac, extenuată, dar nu dormea. La îndemnul lui, se ridică greoi în picioare, clătinându-se. N-o să se lase învinsă, se gândi el. Era o adevărată supraviețuitoare.

La fel ca mine.

Se uită din nou la Webb. Deși îi ascunsese adevărul atâta timp, se întreba de ce prietenul lui își primejduise viața. Îl admirase întotdeauna că știuse să se retragă la timp, să-și clădească o viață normală și mai ales pentru că o salvase pe Jenny. Uneori, se gândea să-i imite exemplul, dar, când îl văzuse pe Webb la Jajce, înțelesese că era imposibil. Dacă Păianjenul nu se mulțumise cu o viață normală, cum ar putea s-o facă el?

Și oricum, încercase această variantă o dată și nu mersese.

— Nu trebuie să moară, zise Jenny.

— Păianjenul n-o să moară atâta timp cât sunt alături de el.

O văzu îngenunchind lângă el. Îi lua pulsul.

— Îți pasă de el, nu-i așa?

— Doar este tatăl meu. Mă rog, a fost.

Ryan se gândi.

— Da, probabil că este. A fost lângă tine când ai avut nevoie de el, așa cum trebuie să facă un tată.

Ridică din umeri.

— Eu nu pot să fac decât un singur lucru cu tine. Să te scot de

aici.

Jenny inspiră adânc.

— Mă întreb dacă a meritat.

— Ce anume?

— Jajce. Crezi că însemnările mele și fotografiile tale vor schimba ceva?

Fotografiile mele, se gândi Ryan.

— Ce este, Ryan?

Inspiră aerul tare de munte. Își dăduse seama de când lăsaseră aparatele foto pe șosea. Ah, Doamne, uite așa se duce o legendă și o carieră.

Poate o să mintă. O să spună că a pierdut filmul.

Știa prea bine care era adevărul, dar nu se simțea nici măcar vinovat, deși nu-și făcuse treaba pentru care era plătit. Îl apucase disperarea. Iată că se plictisise de singura pasiune a vieții lui. Voia să scape, să se întoarcă la Travnik pentru Webb și Jenny. Însă, dacă ar fi fost singur, poate că s-ar fi lăsat pe mâna cetnicilor de dimineață.

— Ce s-a întâmplat, Ryan?

— N-am făcut nici o fotografie.

Se ridică în picioare. Îl dureau genunchii și-i amorțise umărul. Trebuiau s-o pornească la drum. Se făcuse frig. Dacă nu se mișcau, înghețau.

— N-ai fotografiat nimic? clătină din cap.

— Serios?

Văzând că nu-i răspunde, continuă.

— Dar eram singurii ziariști din Jajce. Toți vor fi interesați de fotografiile noastre.

— Adică de ale tale.

— Înseamnă că valorează o avere.

— Cui îi pasă de bani?

Îl privea nedumerită. N-avea cum să înțeleagă, bineînțeles. Era primul ei război.

— Bine, dar ai venit aici ca să fotografiezi, nu? altfel de ce ți-ai fi riscat viața?

Chiar, de ce? pentru că era cel mai dur joc și, cu toate acestea nu găsise nici o imagine care să-l inspire. Fusese o experiență personală pe care nu simțise nevoia s-o împartă cu nimeni. Se întreba ce-i mai rămăsese acum în viață lui Sean Ryan.

— Sean?

— Nu știu. Nu mi-am dat seama până am plecat. Am stat cinci zile și n-am făcut nici o fotografie.

Se aplecă lângă Webb.

— Ajută-mă să-l ridic și să sperăm că n-o să se trezească.

Nu voia să se mai gândească. Trebuia să-i ducă înapoi la Trevnik. Pe urmă o să vadă ce era de făcut. Poate exista un răspuns pentru Sean Ryan, deși se îndoia.

Obuzele răsunau deasupra capetelor, trasoarele luminau cerul. O mitralieră grea răpăia undeva, în apropiere. Se apropiaseră de front.

Le luase mai mult de trei ore; da, se poticniseră trei ore prin beznă, oprindu-se să se odihnească doar câteva minute, mânați mai departe de frig și spaimă. Ryan simțea sângele lui Webb scurgându-se prin cămașă. Era aproape inconștient.

Are dureri cumplite, probabil, se gândi Ryan.

Se îmbărbătau la fiecare pas. Se clătinau până la următorul copac, își promiteau să se odihnească acolo și mergeau mai departe. Sau numărau o sută de pași, până se opreau din nou. Și data viitoare se străduiau să meargă o sută zece.

Se așteptau din clipă-n clipă să fie doborâți de glontele unui lunetist.

Dar trebuiau să-și vadă de drum. Umărul îl durea cumplit, îi amorțise gâtul și Webb i se părea din ce în ce mai greu.

— O să reușim, murmură Jenny undeva, în spatele lui, dar era prea epuizat să-i răspundă.

De-abia se mai ținea pe picioare. Asemenea aventuri erau pentru un tânăr, nu pentru el. Ar trebui să fiu într-un bar, să beau whisky Bushmills și să le povestesc puștilor de isprăvile mele. Sau să particip la emisiuni TV, ca Păianjenul. Nu știu ce Dumnezeu caut aici.

Trasoarele erau în spatele lor acum, brăzdând cerul nopții. Se poticni. Jenny se grăbi să-l susțină pe Webb dar, de data aceasta nu mai rezistă până-l ajunse și căzu. Webb urlă de durere.

Ryan se întinse pe burtă; i se tăiase răsuflarea. Nu-și mai simțea spatele și picioarele, iar rana de la umăr îl ardea.

— Avem nevoie de ceva alb, zise el.

Jenny îngenunche lângă el. O auzi deschizând termosul, apoi îl întoarse pe-o parte și-i dădu să bea.

— Avem nevoie de ceva alb, repetă el.

— De ce?

— Ca să ne vadă.

Îl ajută să se ridice. Peste câteva clipe, își recăpătă suflul. Își mai revenise puțin. Știa că nu trebuia să se odihnească prea mult timp. Altfel i se încordau mușchii și încremenea în loc. Se forță să stea pe propriile lui picioare.

— Acum vine partea cea mai grea, zise el, cu un glas răgușit. Ne îndreptăm spre cei care se apără. Îți dai seama ce încordați sunt. Ar fi culmea să fim doborâți de prieteni.

— N-am nimic alb. Adică, stai puțin. Lenjeria intimă.

— N-ai de ce să te jenezi, bombăni el. Doar suntem în familie.

Avea pantaloni flaușați până la gleznă. Jenny îi legă de creanga unui copac.

— Și eu care credeam că porți desuuri dantelate, zise Ryan. Păianjenul nu ți-a dat un exemplu bun.

— Acum chiar că mi-e frig.

Probabil că arătăm jalnic, se gândi el, în zdrențele noastre vestice și veșmintele musulmane. Nu semănăm cu bosniecii, dar nici nu putem fi luați drept cetnici. Îi dădu lanterna.

— Luminează stindardul tău alb, Jenny și ia-o înainte!

— Crezi că o să reușim?

— Bineînțeles. Eu sunt norocos întotdeauna. Ai încredere în mine. Îți datorez măcar atâta lucru.

Sfârșitul se dovedi mai puțin tensionat decât se așteptase. Ryan se concentrase asupra mersului. La un moment dat, un tânăr cu cască militară și emblema bosniacă pe umăr ieși din beznă, făcându-le semn cu lanterna. Kalașnikovul îi atârna pe umăr.

Îi salută în limba lui și rămase uimit să-i audă răspunzând în engleză.

— Presna? îi întrebă el.

— BBC, Lon-dra! zise Ryan.

Armija era impresionat. Le dădu țigări și le întinse plosca lui cu țuică. Ryan simți băutura arzându-i gâtul și zâmbi.

— Dumnezeule! murmură el. Uite că am reușit până la urmă.

Soldatul le spuse, întro engleză trunchiată, că nu se așteptau să apară refugiați din direcția aceea. Dimpotrivă, auziseră că mișuna de cetnici. Regretă că nu putea să-i ajute mai mult. El și restul plutonului plecaseră să patruleze prin împrejurimi, dar va anunța prin radio următorul punct de pază, să nu tragă în ei. Nu mai aveau mult, vreo două mile.

Două mile, repetă Ryan.

Două mile.

— După dealul acela, ați ajuns în oraș, le spuse soldatul. Acum sunteți în siguranță.

Bine ați venit la Travnik!

Se opriră să se odihnească și își umplură termosurile dintr-un jgheab pentru vite. Ryan îl întinse pe Webb cu multă grijă pe pământ. Acum când știa că scăpaseră de primejdie, parcă îi venea mai ușor să-l care.

Jenny ridică încet capul lui Webb și-i dădu să bea.

— Aproape am ajuns, murmură ea.

Deschise ochii, dar era prea epuizat și sfâșiat de durere să-i răspundă.

Ryan își pipăi umărul. Se udase de sângele lui Webb și al lui.

— Acum suntem frați de sânge, Păianjenule, îi spuse el.

Jenny se uită în vale.

— Aproape am ajuns, repetă ea.

La lumina unei explozii, zări o potecă șerpuită. În capătul ei era o fermă de piatră, înconjurată de o curte și câteva clădiri mai mici. În depărtare, se vedeau minaretele și turnurile Travnikului.

— Locul acesta are o frumusețe ciudată, nu-i așa? zise Ryan.

— Da, probabil.

— Vezi de ce oamenilor le plac războaiele? pentru că nu sunt niciodată plictisitoare.

— Spune-mi asta mâine. Acum nu vreau decât să scap de aici.

— Nu te îngrijora. Am scăpat deja. Doar ți-am spus că sunt norocos.

Îl mângâie pe față. În ultimele luni îl cunoscuse foarte bine pe Sean Ryan și înțelesese de ce mama ei îl iubise atât de mult. Avea un farmec deosebit. Era ușor să te simți flatată de atenția lui și să crezi că îl câștigaseși, când el, de fapt, se purta la fel cu toată lumea, dar avea dreptate. Era norocos.

— Să mergem, o îndemnă el.

Mai aveau vreo sută de metri până la fermă, când Jenny auzi păcănitul gloanțelor și se trânti imediat cu fața la pământ.

— Americanski! zbieră ea, revoltată.

Trecuseră de linia frontului. Trebuiau să fie în siguranță.

— Americanski!

Peste câteva clipe, răsună bocănitul soldaților. Alergau spre ea. Unul din ei îi lumină fața cu o laternă. Miliția croată.

— Presna?

— Presna, presna, repetă ea.

— Am crezut că sunteți cetnici.

— Ne-au promis că o să vă prevină prin radio!

Acum nu-i mai era frică. În schimb se înfuriase. Se întoarse să se uite la Ryan și Webb.

Ryan zăcea pe-o parte, la zece metri în spatele ei. La lumina lanternei, văzu găurile gloanțelor în partea din față a canadienei.

Webb trăia încă. Avea urme proaspete de sânge pe brațul stâng. Plângea de durere.

Nu-i venea să creadă. Pur și simplu nu-i venea să creadă.

— Îmi pare rău, zise soldatul croat. A fost o greșeală. Se întâmplă. O să chem o ambulanță.

Epilog.

Vechea berărie McSorley's, New York.

Webb se uită la ceas. Era aproape miezul nopții. Ceilalți plecaseră acasă cu taxiul. Nu mai rămăseseră decât el și Wendy Doyle.

— Ce târziu este, zise el.

— Ah, Doamne! exclamă fata. Dimineață la ora opt trebuie să fiu la aeroport. O să iau un taxi. Nici măcar nu mi-am pregătit bagajele.

— Mi-a făcut plăcere să te cunosc, domnișoară Doyle.

— Plăcerea a fost de partea mea. Am citit toate cărțile tale.

Îi întinse mâna.

— A fost o seară grozavă.

Dădu paharul peste cap.

— Cred că este ultima oară când se adună vechea gașcă. Sau o să faceți și o reuniune de cincizeci de ani?

— La aceea nu intenționez să particip.

Ezita, stânjenită.

— Este adevărat ce am auzit despre Ryan?

— Și-a petrecut ultimii doi ani într-un scaun cu rotile, își mișca puțin brațele. Era condamnat să suporte exact de ce se temuse mai mult – plictiseala. A înghițit pastilele să scape de ea.

— Unde este sticla aceea?

Webb scoase din servietă sticla goală de Bushmills. O studie, citind cu greu versurile scrise cu cerneală pe etichetă.

Am cochetat cu îngerul negru, slujitorul ei de încredere, am văzut-o luându-i pe ceilalți, deși pe mine doar mă atingea.

Am cochetat cu îngerul negru și am urmat-o, ca orice

îndrăgostit, pentru că mă fascina și nu-mi dădea pace.

Se deghiza în fiecare zi altfel dar îi recunoșteam dintr-o privire fața palidă și ochii goi, jocurile ei periculoase.

Am cochetat cu îngerul morții ca orice tânăr, zâmbind pe furiș, făcând cu ochiul, însă nu m-a băgat niciodată în seamă.

Dar n-o să mă evite la nesfârșit pentru că am și eu farmecul meu chiar și pentru cineva atât de rece ca ea, într-o zi, o să se întoarcă să mă ia.

Nu mă tem de buzele ei glaciale sau de atingerea degetelor ei încremenite pentru că i-am descoperit secretul.

În timp ce stăm împreună în beznă, în patul nupțial, îmi șoptește: teme-te de cei vii, nu de morți.

— Când ți-a dat sticla?

— Ultima oară când a fost la New York și m-a vizitat cu Mickey. Știa că o să plece în Jugoslavia. Mi-a spus să toastez în cinstea lui, dacă nu se mai întoarce.

Oftă și i-o dădu înapoi.

— El a compus versurile?

— Mai degrabă le-a furat de undeva. Din câte îl cunosc eu pe Ryan.

Ceru nota de plată.

— Fac cinste. Am primit un avans gras pentru carte.

Când ieșiră pe stradă, Doyle observă pentru prima oară că șchiopăta. Se întreba dacă rana sau altceva îl făcuse să se întoarcă la Long Island, dar nu era treaba ei.

— Ce crezi că a vrut să spună cu ultimul vers?

— Dacă l-a scris el, ceea ce mă îndoiesc, a încercat probabil să ne spună că nu trebuie să ne temem de moarte când lumea este atât de cumplită. Pentru că i-a văzut cele mai urâte fețe, la fel ca noi. Sau poate era mai mult un mesaj personal.

— Personal?

— M-da, nu-i plăceau oamenii.

— Cum? ryan era cel mai sociabil om pe care l-am văzut vreodată. Nu suporta să fie singur.

— N-am spus că nu-i plăcea să bea, să meargă la petreceri și să facă dragoste, însă nu era capabil să se apropie de cineva.

— Nu-l menajezi deloc.

Webb scoase o scrisoare din buzunarul hainei.

— Te întorci la Sarajevo?

— Sigur, doar acolo se scriu cele mai grozave povești, în

momentul de față.

— Vrei să i-o dai lui Jenny când o s-o vezi?

Luă plicul.

— Nu te îngrijora. Este un reporter bun. Are meseria în sânge.

— O să fiu îngrijorat întotdeauna pentru ea, dar toți trebuie să ne găsim un rost în viață.

Un vânt rece mătura străzile. Doyle opri un taxi.

— Urci și tu?

Webb clătină din cap.

— Nu, o iau în cealaltă direcție.

Se sui în mașină și lăsă geamurile.

— Apropo, n-ai terminat povestea. Ce s-a întâmplat cu Mickey?

— Este foarte bine.

— O mai vezi?

— În fiecare dimineață la micul dejun. Ne-am căsătorit toamna trecută.

SFÂRȘIT

1 Aruncător de proiectile (n.t.).

2 Associated Press – agenție de presă (n.t.).

3 United Press International – agenție de presă (n.t.).

4 National Broadcasting Company – Rețeaua de televiziune americană

5 În afară de regină, cuvântul queen înseamnă și homosexual în engleză (n.t.).

6 SEAL – trupe speciale în cadrul Marinei Militare a S. U. A. (n.t.).

7 Pânză de păianjen (n.t.).

8 Un soi de papagali (n.t.).

9 Vom învinge (span.) – (N. T).

10 Arbust tropical (n.t.).

11 Celebru roman al lui Oscar Wilde, în care personajul principal, Dorian Grey, rămâne tânăr, în timp ce tabloul lui îmbătrânește (N. T).

12 Parafrază la Infernul lui Dante (n.t.).

13 Un fel de barcă rapidă (n.t.).

14 Personaj în formă de ou din Alice în țara minunilor (n.t.).

15 Surlei – morocănos, ursuz (n.t.).